Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2026 (RP 99/2025 rd)

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026 (RP 99/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2026 (RP 99/2025 rd) (RP 171/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Utskottet har sambehandlat propositionerna och ger ett enda betänkande om dem.

Budgetmotioner

I samband med propositionerna har utskottet behandlat följande motioner BM 1-112, 114-279, 281-323/2025 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Utlåtanden

Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning kan ett fackutskott på eget initiativ lämna utlåtande om budgetpropositionen inom sitt behörighetsområde till finansutskottet inom 30 dagar från det budgetpropositionen remitterades till finansutskottet.

Utlåtande har lämnats av
- utrikesutskottet UtUU 7/2025 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 21/2025 rd
- lagutskottet LaUU 7/2025 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 16/2025 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 27/2025 rd
- försvarsutskottet FsUU 11/2025 rd
- kulturutskottet KuUU 12/2025 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 11/2025 rd
- ekonomiutskottet EkUU 39/2025 rd
- framtidsutskottet FrUU 2/2025 rd

- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 8/2025 rd
- miljöutskottet MiUU 19/2025 rd

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Ekonomiska utsikter

Budgetpropositionen för 2026 baserar sig på finansministeriets prognos från hösten 2025[1], enligt vilken Finlands bruttonationalprodukt (bnp) beräknas öka med 1,4 procent 2026. Den sjunkande räntenivån och de stigande realinkomsterna väntas öka konsumtionen och investeringarna väntas tillta till följd av återhämtningen inom byggbranschen, energiomställningen och försvarsupphandlingarna. Arbetslösheten har under 2025 stigit till en anmärkningsvärt hög nivå på grund av den svaga konjunkturen inom den privata sektorn och besparingarna inom den offentliga sektorn. I takt med att konjunkturläget förbättras 2026 förväntas sysselsättningen öka och arbetslösheten minska gradvis. Inflationen beräknas förbli måttlig.

Enligt finansministeriets prognos beräknas den globala ekonomin växa med 3,0 procent och euroområdet med 1,3 procent år 2026. Utsikterna för industrin är positivare än tidigare, särskilt i Tyskland i och med de stora investeringarna i infrastruktur och försvar. Den finländska exporten väntas öka i snabbare takt när euroområdet återhämtar sig.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansågs finansministeriets prognos i huvudsak överensstämma med de övriga prognoserna från början av hösten. Exempelvis i Finlands Banks prognos förutspåddes också en tillväxt på 1,3 procent 2026. Under hösten har den ekonomiska lägesbilden försämrats och till exempel i kommissionens höstprognos från den 17 november beräknades att den finländska ekonomin växer med endast 0,9 procent 2026 [2].

Utsikterna för de offentliga finanserna. I finansministeriets prognos från hösten förutspås underskottet i de offentliga finanserna vara 4,3 procent i förhållande till bnp 2025. Underskottet väntas minska till cirka 3,6 procent 2026. Finansministeriet bedömer att den offentliga skuldnivån i förhållande till bnp stiger till nästan 90 procent 2026.

Inom den offentliga ekonomin uppvisar statsförvaltningen fortfarande det största underskottet. Situationen förbättras av regeringens anpassningsåtgärder och försvagas å andra sidan av de ökade försvars- och ränteutgifterna. Också lokalförvaltningen uppvisar fortfarande ett underskott.

1 Ekonomisk översikt hösten 2025. Finansministeriets publikationer 2025:49.
2 European Economic Forecast. Autumn 2025. European Economy Institutional Paper 327. November 2025.

Utskottet konstaterar att det är svårt att förutse konjunkturväxlingar och att prognosinstituten under de senaste åren har överskattat bnp-tillväxten. Finland har knappt haft någon ekonomisk tillväxt sedan 2022. En konjunkturvändning har inväntats redan i flera års tid. Utskottet uttrycker oro över det utdragna svaga konjunkturläget och den uteblivna tillväxten. Utvecklingen år 2025 verkar bli svagare än vad finansministeriet bedömde i början av hösten. Också nästa år är förknippat med risker, varvid den ekonomiska utvecklingen kan visa sig vara svagare än den prognos som ligger till grund för budgetpropositionen. De geopolitiska spänningarna och osäkerheten kring Förenta staternas ekonomiska politik och handelspolitik bidrar till den instabila världsekonomin. På nationell nivå är det å sin sida svårt att förutse återhämtningen av den privata konsumtionen och konsumenternas köpbeteende. Trots att inflationen och räntorna på lån har minskat har hushållen varit försiktiga med att öka sin konsumtion. Det svaga sysselsättningsläget syns i konsumenternas förtroende i och med att sparkvoten ökar.

Utskottet uttrycker oro över arbetslösheten, som stigit till en hög nivå under innevarande år. Under första halvåret 2025 var den genomsnittliga arbetslöshetsgraden 9,2 procent, medan den året innan var 7,8 procent enligt Statistikcentralen. Det fanns i genomsnitt 265 000 arbetslösa, vilket var 43 000 fler än året innan. Samtidigt ökade arbetskraften med 29 000 personer.[3] Enligt arbets- och näringsministeriets arbetsmarknadsprognos kan en vändning till det bättre skönjas i slutet av 2025, även om långtidsarbetslösheten beräknas öka ytterligare och börja minska först mot slutet av 2027. Enligt prognosen finns det i genomsnitt 125 000 långtidsarbetslösa i år och 140 000 nästa år. [4] Arbetslöshetsläget i Finland är näst sämst i Europa, endast Spanien har en sämre situation.[5]

Utskottet konstaterar att den svaga ekonomiska utvecklingen också återspeglas i de offentliga finanserna. I kommissionens prognos från november är underskottet i de offentliga finanserna i förhållande till bnp 4,5 procent 2025 och 4,0 procent 2026. Skuldkvoten beräknas överskrida 90-procentsgränsen och ligga på 90,9 procent 2026. Kommissionen konstaterade den 26 november i samband med det så kallade höstpaketet att den överväger att föreslå att rådet inleder förfarandet vid alltför stora underskott för Finlands del, eftersom Finland inte uppfyller underskottskriteriet.

Regeringens finanspolitiska linje

Målsättning. Prioriteringarna i regeringens ekonomiska politik är ekonomisk stabilitet, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och att välfärdstjänsterna tryggas. Regeringens främsta finanspolitiska mål är att stabilisera den offentliga skuldkvoten före utgången av regeringsperioden. Det långsiktiga målet är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning.

Målet med skattepolitiken är att förbättra hushållens köpkraft och incitamenten för arbete samt stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Tyngdpunkten i beskattningen flyttas från arbete och företagsamhet till beskattning av konsumtion och olägenheter.

---

3 Arbetskraftsundersökning 2025, 3:e kvartalet. 21.10.2025. Statistikcentralen.
4 Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste. Hösten 2025. Arbets- och näringsministeriets publikationer 2025:35.
5 Arbetslöshetsgraden i EU-länderna 2.12.2025. Eurostat.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Motivering

Åtgärder. Regeringen har beslutat om betydande anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin. I regeringsprogrammet och planerna för de offentliga finanserna har man dragit upp riktlinjer för en anpassningshelhet på sammanlagt 9 miljarder euro på 2027 års nivå. Dessutom beslutade regeringen i samband med höstens budgetmangling om tilläggsåtgärder motsvarande cirka 1 miljard euro för att skuldkvoten ska sluta öka i enlighet med målet 2027. De permanenta åtgärderna motsvarar ett belopp av cirka 0,75 miljarder euro.

I budgetpropositionen beaktas hur ovan nämnda helhet på 10 miljarder euro påverkar statens budgetekonomi 2026. Budgetproposition omfattar anslagsbesparingar till ett nettobelopp av 3,5 miljarder euro. Det är cirka 1,0 miljard euro mer än 2025. Dessutom ökar skatteanpassningsåtgärder skatteinkomsterna med sammanlagt cirka 1,3 miljarder euro på 2026 års nivå.

De viktigaste ändringarna av beskattningsgrunden 2026 är att beskattningen av arbete lindras för låg- och medelinkomsttagare, barnförhöjningen till arbetsinkomstavdraget höjs och den högsta marginalskattesatsen sänks till cirka 52 procent. Indexjusteringen i beskattningen av förvärvsinkomst görs till fullt belopp med undantag för de inkomstnivåer som omfattas av sänkningen av de högsta marginalskatterna. Dessutom sänks skattesatsen för varor som omfattas av momssatsen på 14 procent till 13,5 procent. Dessutom görs ändringar i arvs- och gåvoskatten och skatten på drivmedel sänks. Punktskatterna (såsom energi-, tobaks-, alkohol och läskedrycksskatterna) är föremål för ett flertal ändringar. Finansministeriet bedömer att skattekvoten kommer att stiga en aning till 42,4 procent i förhållande till bnp 2026, men att den ändå är lägre än 2023 års nivå.

En del av ovan nämnda ändringar av beskattningsgrunden ingick i regeringens åtgärder vid halvtidsöversynen våren 2025. Syftet är att påskynda den ekonomiska tillväxten och undanröja tillväxthinder. Utöver skatteåtgärder beslutade regeringen vid halvtidsöversynen om flera andra åtgärder för att förbättra konkurrenskraften, höja kompetensnivån och skapa gynnsammare förhållanden för investeringar. Sammantaget försvagar tillväxtåtgärderna balansen i budgetekonomin med cirka 0,5 miljarder euro 2026, med beaktande av de fastställda skattesänkningarna samt de utgiftsbesparingar, skatteåtstramningar och andra inkomstökningar som det beslutats om för att finansiera skattesänkningarna.

Den finanspolitiska linjen. Enligt finansministeriets bedömning är finanspolitiken något stimulerande 2025 och måttligt åtstramande 2026. De centrala prognosinstituten har bedömt att den ekonomiska tillväxten återhämtar sig 2026. Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansågs den finanspolitiska linjen med tanke på konjunkturläget i huvudsak vara lämplig. Samtidigt lyftes emellertid också den svaga sysselsättningsutvecklingen och det osäkra konjunkturläget fram. Det svåra läget i Finlands offentliga finanser möjliggör emellertid inte en mer stimulerande finanspolitik, samtidigt som det alltid är utmanande att tidsmässigt planera stimulerande åtgärder.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att den finanspolitiska linjen är motiverad. Utskottet påpekar att även om det krävs betydande ytterligare anpassningar för att bryta skuldsättningstrenden inom de offentliga finanserna, är ytterligare anpassningar inte motiverade i nuläget på grund av den spirande tillväxten.

Uppnående av målen. Enligt finansministeriets prognos från september stabiliseras skuldkvoten 2027, varefter den börjar öka på nytt. Bakom skuldutvecklingen ligger i synnerhet försvarsbud-

geten, som fördubblats sedan 2020 (från 3,2 miljarder euro till 6,4 miljarder euro), den svaga ökningen av skatteinkomsterna till följd av den svaga konjunkturen, de ökade åldersrelaterade utgifterna samt de ökade skuldbetalningskostnaderna. Utskottet konstaterar att det är ytterst svårt att bryta skuldsättningen när den ekonomiska utvecklingen är svag, men regeringens anpassningsåtgärder har avsevärt bromsat skuldsättningen. Utan anpassningsåtgärder skulle skuldsättningen öka snabbare än beräknat.

Utskottet betonar att nivån på och den ständiga ökningen av Finlands skuldsättning är ett allvarligt problem. Också Finlands försämrade kreditbetyg och inledandet av förfarandet vid alltför stora underskott framhäver behovet av att minska underskottet och vända skuldkvoten i nedåtgående riktning. I det rådande läget anser utskottet att regeringens beslut för att balansera de offentliga finanserna är ytterst viktiga. Ett centralt och långsiktigt mål för den ekonomiska politiken bör vara att anpassa ekonomin för att dämpa skuldutvecklingen och minska underskottet i de offentliga finanserna. En kritisk granskning av inkomst- och utgiftsstrukturen är nödvändig för att hantera utgiftstrycket. Utskottet betonar också vikten av att utveckla social- och hälsovårdstjänsternas genomslag i syfte att dämpa utgiftsökningen. Utskottet granskar välfärdsområdenas finansiering, som utgör cirka en tredjedel av statsbudgeten, i samband med finansministeriets huvudtitel (kapitel 28.89).

Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansågs också att anpassningsåtgärderna är nödvändiga. Däremot ansågs det mindre motiverat att tillfälligt stabilisera skuldkvoten under valperiodens sista år — särskilt som stabiliseringen delvis baserar sig på åtgärder av engångsnatur. Sakkunniga var på bred front eniga om behovet av nya omfattande anpassningsåtgärder under de kommande valperioderna.

Nya finanspolitiska regler. Den reviderade lagstiftningen om skötseln av de offentliga finanserna träder i kraft den 1 januari 2026 (FiUB 26/2025 rd—RP 167/2025 rd). Helheten beaktar EU:s finanspolitiska lagstiftning som trädde i kraft den 30 april 2024 samt de nationella bestämmelser som beretts i en parlamentarisk arbetsgrupp. En central roll har det breda parlamentariska engagemanget för att stärka skuldhållbarheten och det valperiodsspecifika saldomålet som ställs upp för de sektorer som ackumulerar skuld. Utskottet anser att det är ytterst viktigt med en parlamentarisk överenskommelse som sträcker sig över valperioderna och som ger långsiktighet i granskningen av anpassningsbehoven.

EU:s regler tar fokus på en medelfristig plan och den nettoutgiftsbana som fastställs i planen. Nettoutgiftsbanan motsvarar den tillåtna tillväxttakten för de nominella nettoutgifterna. Finlands första plan och nettoutgiftsbana för 2025–2028 godkändes av Europeiska unionens råd den 21 januari 2025. För Finland och 15 andra länder har dock en nationell undantagsklausul enligt EU-lagstiftningen aktiverats för 2025–2028 på grund av de ökande försvarsutgifterna. Klausulen gör det möjligt att avvika från nettoutgiftsbanan med högst 1,5 procent i förhållande till bnp per år (referensåret 2021).

Som det konstateras ovan överskrider Finland referensvärdet på 3 procent för underskott enligt EU:s grundfördrag och förfarandet vid alltför stora underskott är på väg att aktiveras. Trots att en nationell undantagsklausul gäller för Finlands del räcker de ökade försvarsutgifterna inte till för att förklara överskridningen av referensvärdet 2025.

Stärkt ekonomisk tillväxt

Finlands ekonomi och de offentliga finanserna vänder inte genom anpassning. Utskottet påpekar att ett centralt sätt att stabilisera de offentliga finanserna är att påskynda tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. Det behövs åtgärder för att stödja investeringar, arbetskraftsvolym och kompetens, utbud av arbetstillfällen och produktivitetsökning. Det är också viktigt att stödja både företagarnas och konsumenternas förtroende för ekonomin.

Sysselsättningsåtgärder. Enligt regeringsprogrammet är målet att genom sysselsättnings- och tillväxtåtgärder öka antalet sysselsatta med 100 000. Tyngdpunkten ligger på strukturella åtgärder för att öka arbetskraften och sysselsättningen samt på att reformera arbetsmarknaden. De sysselsättningsåtgärder som hittills har genomförts bedöms på längre sikt stärka sysselsättningen med cirka 90 000 personer och de offentliga finanserna med sammanlagt cirka 2,1 miljarder euro genom den ökade sysselsättningen. Effekten av strukturella åtgärder som ökar utbudet av arbetskraft är dock inte stor i en situation där sysselsättningsökningen begränsas av den försvagade efterfrågan på arbetskraft. Den ekonomiska återhämtningen inverkar på hur länge det tar innan sysselsättningsåtgärdernas fulla effekt realiseras.

Utskottet uttrycker sin oro särskilt över den ökade arbetslösheten bland unga och välkomnar att regeringen har reagerat på situationen genom att införa ett rekryteringsstöd för unga mellan 18 och 29 år. Syftet med den sysselsättningssedel som beviljas företag är att underlätta sysselsättningen av unga genom att öka efterfrågan på arbete. Regeringen bör dessutom med alla medel undanröja hindren för sysselsättning av unga samt ingripa i de ökade utmaningarna som gäller psykisk ohälsa, marginalisering och utanförskap och försvagad framtidstro (frågan behandlas också i samband med huvudtitlarna 29 och 33).

Forskning och utveckling samt kompetens. Regeringen har förbundit sig till målnivån på 4 procent för forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU) och till att statens FoU-finansiering stiger till 1,2 procent i förhållande till bnp före 2030, trots att det i samband med budgetmanglingen beslutades om måttliga inbesparingar i fråga om tilläggsfinansieringen. Statens FoU-finansiering beräknas uppgå till 1,07 procent av bnp (cirka 3,17 miljarder euro) 2026.

För 2026 föreslås en ökning av FoU-finansieringen med 255 miljoner euro, vilket överskrider den årliga nivå som krävs i och med revideringen av lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet (FiUB 15/2025 rd—RP 138/2025 rd). FoU-finansiering behandlas särskilt i samband med huvudtitlarna 29 och 32.

Utskottet anser det vara viktigt att man håller fast vid det parlamentariskt överenskomna FoU-målet. FoU-finansieringen bör allokeras utifrån strikta kriterier och finansieringsobjektens genomslagskraft. Finansieringens genomslag bör också följas, både i fråga om helheten och enskilda åtgärder. För att målet på 4 procent ska nås krävs också betydande satsningar från den privata sektorns sida. För att påskynda detta gäller 2021–2027 ett extra skatteavdrag för forskningssamarbete och ett kombinerat avdrag för FoU-verksamhet.

Ett strukturellt problem för Finlands ekonomi är en svag produktivitetstillväxt. Därför anser utskottet att FoU-åtgärderna är centrala, liksom också satsningar på utbildning och kompetens. Re-

geringens anslagssatsningar på utbildning och på att öka antalet högskoleutbildade granskas i samband med huvudtitel 29.

Det är också viktigt att locka internationell spetskompetens och andra kompetenta arbetstagare till Finland. Enligt finansministeriets bedömningar är arbetskraftsinvandring ett mycket effektivt sätt att minska hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna.

Investeringsprogrammet. Genom regeringens tidsbundna investeringsprogram finansieras projekt som stöder förutsättningarna för hållbar tillväxt med sammanlagt knappt 4,6 miljarder euro, varav cirka 0,3 miljarder euro finansieras inom ramen och resten huvudsakligen med kapitalinkomster.

Med finansieringen av investeringsprogrammet 2026 stöds bland annat hanteringen av det eftersatta underhållet av trafikledsnätet samt inleds nya väg- och spårtrafikprojekt som är viktiga för näringslivet och arbetskraftens rörlighet (se huvudtitel 31). Inom ramen för investeringsprogrammet täcks också till exempel satsningar på nybörjarplatser och så kallade studiesedlar vid högskolorna, ändringar i FPA-ersättningen, utveckling av modellen med husläkare samt investeringar i artificiell intelligens och digitalisering. Förutsättningarna för ekonomisk tillväxt skapas också av satsningar på genomförandet av omställningen till ren energi, såsom ett stöd på 120 miljoner euro till programmet för investeringsstöd för omställningen till ren energi.

I och med budgetpropositionen stiger investeringsprogrammets budgeterade fullmakter och anslag till sammanlagt 4,2 miljarder euro, varav anslagen för 2026 uppgår till sammanlagt 940 miljoner euro. För finansieringen av investeringsprogrammet för 2026 budgeteras 1,72 miljarder euro i kapitalinkomster.

Investeringar och företagsfinansiering. Förutsättningarna för tillväxt stärks dessutom genom att kapitalisera Finlands Industriinvestering Ab med 50 miljoner euro, som bolaget placerar direkt i finländska tillväxtföretag (behandlas i samband med huvudtitel 32).

Utskottet ser det som viktigt att investeringskvoten i Finland höjs. Centrala faktorer är bland annat en stabil omvärld, snabbare tillståndsprocesser och tillgång till företagsfinansiering. Utskottet uttrycker i likhet med ekonomiutskottet (EkUU 39/2025 rd) sin djupa oro särskilt över finansieringen till små och medelstora företag. Företagen har klart svårare att få lån och behandlingstiderna för låneansökningar har förlängts. Utskottet behandlar frågan närmare i samband med huvudtitlarna 30 och 32.

Utskottet anser att tillväxtåtgärderna för 2026 sammantaget är ytterst motiverade när man ser till de svaga ekonomiska utsikterna. På lång sikt är det avgörande för hållbarheten i de offentliga finanserna att tillväxtåtgärderna är lyckade. Vid valet av tillväxtfrämjande åtgärder bör man fästa uppmärksamhet vid att de inte i initialskedet belastar de offentliga finanserna alltför mycket.

Besparingar i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår produktivitets- och omkostnadsbesparingar till ett sammanlagt belopp av 399 miljoner euro. Det är 127 miljoner euro mer för rättsvården än 2025. Av besparingarna riktas 315

miljoner euro till omkostnadsmoment, 71 miljoner euro till övriga moment för konsumtions- och överföringsutgifter och 13,3 miljoner euro till moment för statsunderstöd. Sammanlagt uppgår besparingarna till 3,4 procent i förhållande till nivån på omkostnaderna i bokslutet för 2024, som beskriver utgångsläget.

Vid de ämbetsverk som statens budgetekonomi omfattar arbetade 81 026 personer i slutet av 2024, vilket är 670 personer färre än året innan. Antalet anställda minskade för första gången sedan 2016 [6]. Vid ingången av 2025 minskade antalet anställda dessutom till cirka 76 000, eftersom arbets- och näringstjänsterna överfördes till kommunerna.

Utskottet välkomnar att besparingarna till största del har riktats enligt förvaltningsområdenas egen beredning och att man inom justitie-, inrikes- och försvarsministeriets förvaltningsområden har tryggat säkerhetsaktörernas operativa funktionssäkerhet genom att rikta lägre sparbeting till dem.

Utskottet fäster också uppmärksamhet vid finanspolitiska ministerutskottets beslut från februari 2024 som innebär att uppgifter som följer av nya skyldigheter enligt EU-lagstiftningen eller den nationella lagstiftningen i regel ska finansieras genom att man avstår från befintliga uppgifter eller effektiviserar skötseln av de nuvarande uppgifterna. I regel riktas alltså inga tilläggsresurser till de nya uppgifterna, vilket ytterligare begränsar handlingsutrymmet för ämbetsverkens ekonomi. Utskottet konstaterar att det vid sidan av en effektivare skötsel av uppgifterna är viktigt att granska vilka uppgifter det är möjligt att avstå från.

Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling både när det gäller ekonomin, människors välfärd och miljön.

I budgetpropositionen för 2026 främjas målen för klimatneutralitet med sammanlagt cirka 2,3 miljarder euro, vilket är nästan 170 miljoner euro mindre än 2025, den andra tilläggsbudgeten medräknad. Det här beror bland annat på anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna och på att de temporära ökningarna upphör.

I budgetpropositionen behandlas också den energi- och klimatstrategi som bereddes vid statsrådet under hösten. Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi (SRR 8/2025 rd) lämnades till riksdagen den 4 december 2025. I redogörelsen bedöms det att målet enligt klimatlagen att minska de totala utsläppen med 60 procent före 2030 uppnås. Målet för 2040 att minska utsläppen med 80 procent jämfört med 1990 års nivå kan också nås, men det är förenat med betydande osäkerhet både i fråga om EU-regleringen, den tekniska utvecklingen och företagens vilja att investera. För att klimatneutralitetsmålet ska nås genom enbart inhemska åtgärder krävs det betydligt större nettosänkor inom markanvändningssektorn 2035 samt större utsläpps-

6 Valtion henkilöstökertomus 2024. Valtiokonttorin julkaisuja. Tiedolla johtaminen 1/2025. Publicerad 6.5.2025.

minskningar och tekniska sänkor inom utsläppshandels- och ansvarsfördelningssektorn. De nya politiska åtgärderna kräver också betydande tilläggsfinansiering.

Utskottet betonar i likhet med miljöutskottet (MiUU 19/2025 rd) att utarbetandet av planer enligt den nationella klimatlagen och ordnandet av uppföljningen av dem förutsätter allt noggrannare uppgifter och bedömningar om situationen i Finland och konsekvenserna av de planerade åtgärderna. För att påverka beredningen av EU:s klimat- och energilagstiftning krävs också utredningar om hur och när utsläppen kan minskas mest kostnadseffektivt. Det bör också beaktas att om man för att fullgöra skyldigheterna tvingas köpa sänkenheter inom markanvändningssektorn eller utsläppsenheter inom ansvarsfördelningssektorn, kan kostnaderna vara betydande. Det finns dock ännu inga närmare uppgifter om tillgången och priset på sådana enheter.

Statens finansiella åtaganden och risker

Delområdena i statens största exponeringar består av statsskuld (uppskattningsvis 198 miljarder euro i slutet av 2026), pensionsåtaganden (101 miljarder euro 2024) samt statsborgen och statsgarantier (70 miljarder euro 30.6.2025). Ekonomiska beslut som blir bindande för staten samt hanteringen av åtagandena och riskerna bör bevakas och bedömas noggrant.

Utskottet uttrycker sin djupa oro över ökningen av statens ekonomiska åtaganden och i synnerhet över den kraftiga ökningen av statsskulden och räntekostnaderna. Ränteutgifterna för statsskulden beräknas uppgå till cirka 3,2 miljarder euro, vilket är cirka 0,3 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Åtgärderna för att balansera de offentliga finanserna är nödvändiga också ur denna synvinkel.

Finansutskottets ändringar

Finansutskottet ökar budgetutgifterna med ungefär 40 miljoner euro, som bland annat ska användas för att minska det eftersatta underhållet av trafikleder, för försvaret och för att stärka den övergripande säkerheten samt för att främja utevistelse och motion. Utskottet har i sitt betänkande också beaktat konsekvenserna av de förslag till budgetlagar som ännu inte behandlats klart och de ekonomiska konsekvenserna av ändringar som gjorts i lagförslagen.

Statsfinansiella utgifter, inkomster, balans och skuld

Anslagen i budgeten uppgår enligt förslaget till 90,8 miljarder euro, vilket är 1,6 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslagsökningen förklaras bland annat av indexjusteringar (1,5 miljarder euro) och Finlands ökade medlemsavgift till EU (cirka 0,4 miljarder euro). Å andra sidan sjunker utgiftsnivån med cirka 1 miljard euro i och med de utgiftsbesparingar som regeringen beslutat om. Ramförfarandet sätter ett maximibelopp för ramutgifterna som är cirka 85 procent av utgifterna i statsbudgeten. Anslagen i ramen uppgår till cirka 78,4 miljarder euro, varvid den ofördelade reserven för 2026 är cirka 1,3 miljoner euro. Dessutom har det i ramen reserverats 300 miljoner euro för tilläggsbudgetar.

Den statliga budgetekonomins inkomster utan nettoupplåning uppskattas vara 81,5 miljarder euro. Skatter och inkomster av skattenatur står för 68,2 miljarder euro (84 procent) och skattein-

komsterna beräknas öka med cirka 1 miljard euro (1,5 procent) jämfört med den ordinarie budgeten för 2025.

Budgetpropositionen för 2026 uppvisar ett underskott på cirka 9,4 miljarder euro. I underskottet sker en minskning av engångsnatur på cirka 2,3 miljarder euro på grund av att Statens bostadsfonds återstående kassa intäktsförs i statsbudgeten i samband med att fonden läggs ned. Intäktsföringen minskar inte skuldsättningen inom staten och de offentliga finanserna. Utan intäktsföringen uppvisar budgetekonomin ett underskott på cirka 11,7 miljarder euro.

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Utrikesministeriets huvudtitel föreslås få sammanlagt 1,2 miljarder euro, vilket är cirka 70 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Största delen av ändringen (46 miljoner euro) består av de anpassningsåtgärder som det beslutades om för förvaltningsområdet våren 2025. Av anslagen under huvudtiteln riktas 52 procent till internationellt utvecklingssamarbete, 25 procent till utrikesförvaltning, 6 procent till krishantering och 16 procent till övriga utgifter.

De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är enligt budgetpropositionen att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en territoriell konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. Finlands utrikes- och säkerhetspolitik bedrivs i en allvarlig och svårförutsägbar omvärld.

01. Utrikesförvaltningen

01. Utrikesförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 244,4 miljoner euro, vilket är cirka 5,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. För omkostnaderna anvisas ett sparkrav på 6,4 miljoner euro, som i huvudsak anvisas för ministeriets verksamhet i Finland. Enligt utredning till utskottet leder sparkravet inte till uppsägningar eller permitteringar.

Beskickningarna. Finlands beskickningsnät omfattar 90 beskickningar, och för deras utgifter föreslås cirka 150,5 miljoner euro. Två verksamhetsställen (Damaskus och Kabul) har stängts tillfälligt och år 2025 inrättades ett generalkonsulat i Houston, Texas. År 2026 dras det in sju diplomatposter vid beskickningarna.

Enligt uppgift kommer det reserverade anslaget sannolikt inte att räcka till 2026, så utrikesministeriet söker nya former av representation och utnyttjar den post som överförs från 2025. Dessutom är utskottet oroat över planerna på att skjuta upp inledandet av nästa utbildningskurs för internationella ärenden (Kavaku) och anser att det är viktigt att pausen i rekryteringen av diplomater inte blir lång.

Utskottet välkomnar att reformen av utrikesförvaltningen fortsätter i enlighet med regeringsprogrammet. I reformen bör beskickningsnätet ses över långsiktigt och på bred front och utvecklas så att det motsvarar förändringarna i omvärlden och prioriteringarna i verksamheten. Det är också viktigt att säkerställa en god personalpolitik och ett gott chefsarbete samt under alla förhållanden beskickningarnas säkerhet, inklusive informationssäkerheten.

Ett täckande och fungerande beskickningsnät är viktigt för att främja Finlands och finländarnas intressen inom olika sektorer av statsförvaltningen och samhället. Finlands närvaro ute i världen främjar också det ekonomiska samarbetet och är bra för Finlands ställning. För att effektivisera verksamheten och spara kostnader är det dessutom viktigt att upprätthålla och utveckla samarbetet, inte minst med de nordiska länderna och EU.

Övrigt. Utskottet anser dessutom att det är viktigt med tillräckliga resurser för att främja Finlands medlemskap i FN:s säkerhetsråd för perioden 2029—2030.

02. Tjänster för exportfrämjande för reformen av Team Finland (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 24,8 miljoner euro som riktas till utgifter för Team Finland-nätverkets verksamhet. Business Finlands utlandsverksamhet (med undantag av funktionerna Visit Finland, Invest in Finland, Work in Finland och Foresight), som lyder under arbets- och näringsministeriet, integreras i utrikesförvaltningen före den 1 januari 2026. Från Business Finland flyttas 18 personer till utrikesministeriet och 123 personer till Finlands ambassader i 31 länder. Syftet med integrationen är att företagen centraliserat ska få de tjänster för exportfrämjande som tillhandahålls från utlandet. Med hjälp av ett separat moment kan användningen av anslaget följas upp på ett transparent sätt. Eventuella korrigeringar av fördelningen av finansieringen mellan förvaltningsområdena ska vid behov beaktas i tilläggsbudgetpropositionerna för 2026.

Utskottet betonar att utrikeshandeln är den ekonomiska grunden för det finska samhället och välfärden i Finland och anser det vara viktigt att resurserna fördelas effektivt i enlighet med den nya Team Finland-strategin. Det är särskilt viktigt att se till att små och medelstora företags internationalisering stöds.

För att reformen ska lyckas är det väsentligt att stärka det genuina samarbetet mellan utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, livskraftscentralerna, Business Finland, Industriinvestering, Finnfund, Finnvera, Finlands näringsliv rf, Företagarna i Finland och Centralhandelskammaren. Tjänster som stöder en ökning av exporten ska också omfatta det arbete som utförs i Finland, såsom att utveckla företagens beredskap för internationalisering, öka medvetenheten om exportmöjligheterna och uppmuntra till utvidgning av verksamheten.

Utskottet lyfter fram Finlands möjligheter att öka exporten särskilt på den växande försvarsmaterielmarknaden (som behandlas under moment 27.10.18) och i fråga om livsmedelsexporten (som behandlas under moment 30.01.40) samt vid återuppbyggnaden av Ukraina.

Utskottet välkomnar att tiotals finska företag har pågående projekt i Ukraina. Exportnätverken måste byggas upp i tid för att exportmöjligheterna inte ska gå förlorade. Gynnsamma områden för Finlands deltagande i återuppbyggnaden av Ukraina är reformen av undervisningssektorn, rättsstatsutvecklingen, energieffektivt och hållbart byggande (inkl. betongbyggande), energisektorn, omställningen till ren energi, miljösektorn, befolkningsskyddet och telekommunikationen. Också partnerskapen och EU:s gemensamma exportfrämjande åtgärder bör stärkas ytterligare.

74. Husbyggen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 4,8 miljoner euro, alltså 1,2 miljoner euro mindre än för 2025. Enligt utredning till utskottet har reparationerna av beskickningsfastigheter fördröjts och det eftersatta underhållet ökat. Enligt en uppskattning som gjordes 2024 uppgår det eftersatta underhållet till cirka 106 miljoner euro och dessutom uppgår ägarfastigheternas investeringsbehov till 243 miljoner euro fram till 2040.

Utskottet har redan länge varit oroat över situationen och anser att det är viktigt att fastigheterna utvecklas långsiktigt. Det är fortfarande viktigt att hitta nya modeller för lokallösningar. Till exempel i Tokyo är det möjligt att ingå samarbetsavtal mellan den offentliga och den privata sektorn i fråga om värdefulla fastighetstomter.

10. Krishantering

20. Utgifter för underhåll av Finlands krishanteringsstyrkor (förslagsanslag)

Utskottet behandlar helheten i motiveringen till moment 27.20.20.

21. Civilpersonalens deltagande i krishantering (reservationsanslag 2 år)

Anslaget under momentet föreslås vara 17,5 miljoner euro, vilket motsvarar nivån i 2025 års ordinarie budget. Med anslaget för civil krishantering kan cirka 130 experter sändas till insatserna, vilket är 20 experter fler än i slutet av 2025.

Utskottet betonar att det finns ett akut och växande behov av civil krishantering på grund av att konflikterna ökar. Tyngdpunkten i Finlands deltagande ligger i Europa och i det närmaste grannskapet, vars stabilitet har de mest direkta spridningseffekterna på Finlands säkerhet. Det primära är att stödja Ukraina och stärka säkerhetssektorn. I Afrika och Mellanöstern prioriteras Irak och Somalia, där målet är att stabilisera krisområdena och förebygga en okontrollerbar flyttningsrörelse genom att ingripa i de bakomliggande orsakerna till fenomenet.

30. Internationellt utvecklingssamarbete

Finlands offentliga utvecklingssamarbete beräknas i sin helhet uppgå till 1,034 miljarder euro, vilket motsvarar cirka 0,35 procent av bruttonationalinkomsten. De besparingar i statsfinanserna som riktas till utvecklingssamarbetet påverkar i betydande grad planeringen av användningen av anslagen, och Finland fjärmar sig allt mer från FN-målet att rikta 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbetet.

Genom utvecklingssamarbetet främjas uppnåendet av målen för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030 och genomförandet av klimatavtalen samt stabiliteten i världen överhuvudtaget. För att uppnå de omfattande målen behövs det inte bara offentligt finansierat utvecklingssamarbete utan också investeringar inom den privata sektorn. Uppnåendet av målen försvåras dock av att det pågår flera kriser i världen och att finansieringen av utvecklingssamarbetet minskas globalt.

Utskottet anser att prioriteringarna i Finlands utvecklingspolitik är välmotiverade: att stärka kvinnors och flickors ställning, självbestämmanderätt och sexuella och reproduktiva hälsa samt utbildning och klimatåtgärder. När anslagen minskar blir prioriteringarnas betydelse och främjandet av dem allt viktigare också inom EU:s utvecklingspolitik, internationella finansinstitut och FN-organisationer.

Utskottet anser att den beviljade finansieringen bör vara verkningsfull. Det är också viktigt att rikta gåvobiståndet till områden där andra finansieringsformer inte lämpar sig. Det är också viktigt att följa hur besparingarna fördelas mellan utvecklingspolitikens prioriteringar och bedöma finansieringens inverkan på genomförandet av prioriteringarna. Användningen av medlen bör också i övrigt övervakas effektivt och man bör reagera starkt på missbruk.

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 456,7 miljoner euro, vilket är cirka 77,3 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. För de följande åren föreslås det fullmakter att ingå förbindelser till ett värde av cirka 163,5 miljoner euro.

De största användningsändamålen under momentet är multilateralt utvecklingssamarbete (168 miljoner euro), stöd till frivilligorganisationer (98 miljoner euro), utvecklingssamarbete med enskilda länder och regioner (74 miljoner euro) och humanitärt bistånd (55 miljoner euro). De största anslagsminskningarna gäller det multilaterala utvecklingssamarbetet samt utvecklingssamarbetet med enskilda länder och regioner.

I enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet har tyngdpunkten i utvecklingssamarbetet flyttats till inhemska civilsamhällesorganisationers arbete, vars anslag ligger kvar på 2025 års nivå. Utskottet lyfter fram Statens revisionsverks revisionsberättelse om stödet till civilsamhällesorganisationernas utvecklingssamarbete[7], enligt vilken villkoren och de administrativa kraven

7 Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle (på finska, sammanfattning på svenska: Stöd för civilsamhällesorganisationernas utvecklingssamarbete, Ställningstaganden 10/2025). Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 10/2025.

för stödet till civilsamhällesorganisationerna närmast kan uppfyllas av stora och etablerade organisationer. Det bör beaktas också vid beviljandet av anslaget. I enlighet med rekommendationerna i rapporten ska utrikesministeriet säkerställa tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för att förvalta statsunderstöd, utreda utomstående sakkunnigas oberoende och vid behov differentiera olika aktörers uppgifter i anslutning till beredningen av understödsskedet och övervakningen av användningen.

Utskottet anser också att det är nödvändigt att Finland fortsätter att ge humanitärt bistånd (55 miljoner euro) med betoning på att hjälpa de mest utsatta. Eftersom behoven är stora är det bra att regeringen höjer det humanitära biståndet tillbaka till sammanlagt 85 miljoner euro genom att utöver de 55 miljoner euro som nämns ovan föreslå ett anslag på 30 miljoner euro för humanitär katastrofhjälp under det nya momentet 24.90.67. Av anslaget riktas 5 miljoner euro till Palestinska området (Gaza). Under de senaste två åren har regeringen beviljat cirka 32 miljoner euro för humanitärt bistånd till Palestinska området och de palestinska flyktingar som lever i närområdet.

Det är också viktigt att det humanitära biståndet fortsätter till FN-organisationer, såsom FN:s befolkningsfond UNFPA, barnfonden UNICEF och jämställdhetsorganisationen UN Women. FN:s särskilda roll gör det möjligt att agera flexibelt och effektivt där behovet är störst.

Under momentet finansieras i fortsättningen också stödet för demokrati och rättsstatsutveckling. Avsikten är att av anslaget bevilja statsunderstöd till bland annat Demo Finland och Rättsstatscentrum. Det är också viktigt att bygga fred när krigen drar ut på tiden (3,9 miljoner euro under moment 24.10.60).

69. Stöd till Ukraina (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 56,9 miljoner euro i anslag och 40 miljoner euro i fullmakt att ingå förbindelser. Det är cirka 9,6 miljoner euro mer än i 2025 års ordinarie budget. Ukraina är den största stödmottagaren i Finlands utvecklingssamarbete under regeringsperioden, och det finns en stark nationell konsensus om stödet. Enligt uppgift har Finland under 2022—2025 anvisat 161 miljoner euro till Ukraina för humanitärt bistånd och stöd för utvecklingssamarbete och 740 miljoner euro för mottagande av personer som fått tillfälligt skydd. Försvarsmaterielstödet har varit cirka 2,9 miljarder euro.

Utskottet anser att det är viktigt att Finlands starka stöd till Ukraina syns i utvecklingspolitiken och att stödet för landets återuppbyggnad är en del av Finlands utvecklingssamarbete. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för den finska privata sektorns näringsverksamhet i Ukraina och stödja regeringsprogrammets mer omfattande mål att strategiskt kombinera export och utveckling (utskottet behandlar exportfrämjande bland annat under moment 24.01.02). I allt stöd bör man dessutom fortfarande beakta stärkandet av rättsstatsstrukturerna och bekämpningen av korruption.

88. Höjning av Finnfunds (Fonden för industriellt samarbete Ab) kapital (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ett anslag på 5,0 miljoner euro för att teckna nya aktier, vilket motsvarar nivån i 2025 års ordinarie budget. Finnfund finansierar i allt högre grad sin verksamhet med privat kapital och utnyttjar EU-borgen.

Den årliga volymen av Finnfunds investeringsbeslut har under de senaste åren varit över 200 miljoner euro, och det sammanlagda beloppet av investeringarna (inkl. obetalda åtaganden och beslut) uppgår till nästan 1,3 miljarder euro. Enligt de senaste effektsiffrorna erbjöd Finnfund arbete direkt till över 270 000 människor och indirekt till 1,5 miljoner människor samt finansiering till över 6 miljoner småföretag, av vilka 68 procent ägdes av kvinnor. Digitala tjänster och byggande av infrastruktur främjar den ekonomiska tillväxten, och tack vare verksamheten har över 150 miljoner människor fått tillgång till bland annat billigare och bättre finansiella tjänster, utbildning och hälsovårdstjänster.

Utskottet anser att Finnfunds verksamhet är verkningsfull och effektiv. Den gynnar också finska företag. Pengarna, inklusive avkastningen, cirkulerar till nya projekt i enlighet med de mål som den statliga ägaren har satt och som riksdagen har godkänt. Statens rekapitalisering kan ge en hävstångseffekt för finansieringen av hållbar utveckling. Kostnaderna betalas av rörelseintäkterna. Det är fortfarande viktigt att bland annat utrikesministeriet, Statens revisionsverk och EU utvärderar Finnfunds verksamhet på ett transparent sätt.

89. Utvecklingspolitiska lån och investeringar (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 69,7 miljoner euro för att stödja utvecklingsländerna genom utvecklingssamarbetsfinansiering i form av lån och investeringar. Anslaget ska användas till objekt som inte ökar underskottet i statsfinanserna inom nationalräkenskaperna och där man kan förvänta sig återbetalning. Anslaget står utanför ramen (liksom också moment 24.30.88).

Anslaget under momentet är viktigt för att aktivera den privata sektorns investeringar, så det har en central roll när det gäller att uppnå målen för utvecklingssamarbetet.

90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

50. Vissa statsunderstöd och statsbidrag (fast anslag)

Under momentet föreslås 1,8 miljoner euro, alltså 675 000 miljoner euro mer än för 2025. Av anslaget har 420 000 euro reserverats för Andelslaget Viexpo och 400 000 euro för Finsk-svenska handelskammaren.

Under momentet kan på basis av öppen ansökan beviljas statsunderstöd till organisationer som hör till utrikesministeriets verksamhetsområde samt till organisationer och sammanslutningar som främjar företags internationalisering. Utskottet betonar vikten av understöden för organisa-

tioner och sammanslutningar. Även små anslag ger ofta en hävstångseffekt på deras verksamhet. I fråga om utskottets anslagsökningar bör organisationen Artists at Risk noteras.

Utskottet ökar momentet med 70 000 euro.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *1 890 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Anslagsnivån för justitieministeriets förvaltningsområde ligger enligt regeringens förslag på ungefär 1,2 miljarder euro, vilket är cirka 37 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år, om man bortser från valutgifterna, som varierar från år till år.

I budgeten ingår 80 miljoner euro i tilläggsfinansiering enligt redogörelsen för rättsvården. Det är 15 miljoner euro mer för rättsvården än 2025. Nivån för 2026 är 5 miljoner euro högre än den permanenta tilläggsfinansieringen, eftersom den också innehåller tidsbestämd finansiering för att få ner ärendebalansen.

Justitieministeriets förvaltningsområde är emellertid föremål för anpassningsåtgärder på 30,2 miljoner euro, varav 23,8 miljoner euro utgör omkostnadsbesparingar vid ämbetsverken. Sparkraven för förvaltningsområdets del är måttliga, eftersom regeringen vill sörja för Finlands yttre och inre säkerhet och en fungerande rättsvård.

Regeringen har i enlighet med regeringsprogrammet som mål att säkerställa finansieringen för aktörerna inom rättssystemet, stärka den finländska rättsstaten och göra rättsprocesserna smidigare. Enligt utskottets uppgifter ska tilläggsfinansieringen till rättsvården sammantaget trygga en fungerande rättsvård, även om besparingarna och skötseln av nya uppgifter utan tilläggsresurser skärper den ekonomiska situationen vid ämbetsverken. Utskottet välkomnar att man trots det svåra läget i de offentliga finanserna har satsat på resurser för rättsvården.

Utskottet har gjorts uppmärksamt på att antalet anhängiga ärenden är stort. När tilläggsresurser tilldelas polisen och andra förundersökningsmyndigheter är det för att rättskedjan ska fungera viktigt att man fäster uppmärksamhet vid effekterna på aktörerna som kommer senare i kedjan. Också lagutskottet (LaUU 7/2025 rd) har fäst vikt vid att resurserna proportioneras rätt över hela straffprocesskedjan.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Huvudtitel 25

01. Ministeriet och förvaltningen

50. Understöd (fast anslag)

Anslagsposten i propositionen är 13,6 miljoner euro. Nivån påverkas av tidigare beslutade besparingar på 0,3 miljoner euro, bortfallet av riksdagens ökningar av engångsnatur och anslagsökningen på 0,7 miljoner euro för att stärka finansieringen av stödtjänster för brottsoffer. Som en del av sparbesluten beviljas det i fortsättningen inget understöd för att främja ekonomiskt kunnande. Enligt utskottets uppgifter fortsätter dock satsningarna på att främja ekonomiskt kunnande vid Rättstjänstverket, som inledde sin verksamhet i början av 2025.

Utskottet fäster liksom tidigare år (FiUB 25/2024 rd, FiUB 14/2023 rd) uppmärksamhet vid vikten av att stödja brottsoffer och bekämpa våld i hemmet och våld i nära relationer. Utskottet välkomnar att stödtjänsterna för brottsoffer anvisas tilläggsfinansiering på 700 000 euro i och med de ökade intäkterna från brottsofferavgiften. Finansieringen av den basservice som ingår i Brottsofferjourens skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster ökar enligt utskottets uppgifter till 5,0 miljoner euro. Även finansieringen av telefontjänsten Nollinjen ökar till 0,9 miljoner euro 2026. Av tilläggsfinansieringen riktas också medel till förebyggande av arbetsrelaterat utnyttjande i anknytning till invandring, tryggande av stödtjänster för offer för människohandel och hjälp till offer för hedersvåld. Avsikten är att understöden i enlighet med statsunderstödslagen ska beviljas genom ett allmänt ansökningsförfarande 2026.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro, som anvisas enligt följande
— 50 000 euro till Flyktingrådgivningen rf för utveckling av verksamheten och för fortsatt juridisk rådgivning, sakkunnigarbete och påverkansarbete och
— 50 000 euro till Brottsofferjouren bland annat för den särskilda stödtjänsten för offer för människohandel.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *13 714 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

Dispositionsplan (1 000 euro)

Understöd till sammanslutningar som producerar stödtjänster till brottsoffer (högst)	*6 210*
Understöd för upprätthållande av samernas kulturella autonomi (högst)	4895
Övriga understöd och bedömning av understödsprojektens konsekvenser (högst)	*2 609*
Sammanlagt	*13 714*

20. Utsökning

01. Utsökningsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

För Utsökningsverkets omkostnader föreslås ett anslag på 114,5 miljoner euro, vilket är 3,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Under momentet anvisas ett permanent tillägg på 6,5 miljoner euro enligt redogörelsen. Samtidigt berör produktivitetsprogrammet också Utsökningsverket, som har strävat efter att sköta sin ekonomi ansvarsfullt och förbättra sin produktivitet.

Arbetsmängden har ökat under flera års tid. Antalet utsökningsgäldenärer har ökat och mest alarmerande är läget inom utsökningsförfarandet när det gäller realiseringen av fastigheter och lägenheter. Enligt utskottets uppgifter har försäljningen ökat med cirka 30 procent sedan 2021 och i nuläget finns det fler än 12 000 bostadsaktier, affärslokalsaktier och fastigheter som ska säljas. Antalet begäranden om verkställighet och utmätningar överskrider i nuläget Utsökningsverkets kapacitet. Dröjsmål med realiseringarna kan orsaka gäldenärer och fordringsägare ekonomisk skada.

Också antalet vräkningar har ökat. År 2024 genomfördes 5 139 vräkningar, medan antalet ännu år 2021 var 3 706. Vräkningarna uppskattas förbli på en hög nivå 2025, men beräknas inte öka. Arbetet i anslutning till vräkningar är krävande dels på grund av att de som vräks har många olika problem. Dessutom har sanktionerna mot Ryssland sysselsatt Utsökningsverket i flera års tid. Åren 2024–2026 täcks dessa kostnader med finansiering av den så kallade normala verksamheten, vilket försämrar möjligheterna för enheten för separat verkställighet att fullgöra sina grundläggande uppgifter som gäller bekämpning av svart ekonomi och genomförande av straffansvar.

Utsökningsverkets indrivningsresultat beräknas uppnå en rekordhög nivå 2025, cirka 1,4 miljarder euro. Av indrivningsresultatet tillfaller årligen cirka 350–400 miljoner euro allmänheten, bland annat genom skatter och böter, och därför är det viktigt att trygga Utsökningsverkets verksamhetsförutsättningar.

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader ligger på 310 miljoner euro, vilket är nästan 16 miljoner mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Ökningen förklaras bland annat av tilläggsfinansieringen på 16 miljoner euro för de ytterligare fångplatser som reformen av lagstiftningen kräver samt av tillägget enligt redogörelsen för rättsvården. Samtidigt berörs också Brottspåföljdsmyndigheten av omkostnadsbesparingar, om än mindre än övriga ämbetsverk i genomsnitt.

Antalet fångar har ökat kraftigt sedan hösten 2024 bland annat till följd av de skärpningar av straffen som genomfördes under förra regeringsperioden och av domstolarnas strängare straffpraxis.

Dessa har lett till överbeläggning i fängelserna. Enligt de uppgifter som utskottet fått är den nuvarande beläggningsgraden (november 2025) 117 procent i slutna fängelser och 98 procent i öppna fängelser. Överbeläggningen underlättas av det nya fängelset i Vaala som blev färdigt 2025, det nya fängelset i Uleåborg som blir färdigt i slutet av 2025 och av utbyggnaden och renoveringen av cellavdelningarna i anslutning till Vanda fängelse, som blir klara i början 2026.

Regeringen har beslutat om finansieringen som behövs i anslutning till de skärpningar av straffen som skrivits in i regeringsprogrammet. Med tilläggsfinansieringen byggs en tilläggsbyggnad i anslutning till Åbo fängelse och modulbyggnader i anslutning till Helsingfors och Kylmäkoski fängelser. Dessutom flyttas cellavdelningen vid Pelso fängelse i anslutning till Tavastehus fängelse. Till dessa fängelser rekryteras extra personal och vid behov görs ändringsarbeten med beaktande av det ökande antalet fångar. De första extra fångplatserna tas i bruk 2026. Dessutom planeras ett nytt slutet fängelse i Birkaland.

Utskottet har informerats om att trots anslagsökningarna utgör de knappa ekonomiska resurserna och personalresurserna samt det otillräckliga antalet fångplatser en betydande risk för Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. Utskottet uttrycker sin oro över utmaningarna i anslutning till antalet fångplatser och behovet av ombyggnad av fängelsefastigheterna. Uppmärksamhet bör också fästas vid personalresurserna för att trygga såväl välbefinnandet i arbetet som säkerheten i fängelserna.

Liksom under tidigare år (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) anser utskottet att det också är viktigt att trygga fångarnas missbruksrehabilitering och rehabilitering inom mentalvården samt deras tillgång till tjänster. Missbruksproblem och psykiska problem är vanliga och rehabilitering kan underlätta fångarnas integrering i samhället efter frigivningen, vilket i sin tur minskar risken för återfall i brott. Enligt utskottets uppgifter har möjligheterna att erbjuda rehabiliterande verksamhet som siktar på ett liv utan brott försämrats på grund av det ekonomiska läget vid Brottspåföljdsmyndigheten och dess samarbetspartner samt på grund av det ökade antalet klienter och strukturella förändringar.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Regeringen föreslår totalt cirka 2,1 miljarder euro under inrikesministeriets huvudtitel. Det är cirka 132 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningarna beror huvudsakligen på sänkta mottagningsutgifter för invandring, slopade engångshöjningar och sparbeslut. Av anslagen under huvudtiteln är andelen för polisväsendet (inklusive Skyddspolisen) 52 procent, andelen för Gränsbevakningsväsendet 17 procent, andelen för räddningsväsendet och Nödcentralsverket 5 procent, andelen för invandringen 9 procent och andelen för förvaltningen 13 procent.

Budgetpropositionen för förvaltningsområdet innehåller inga nya ändringar i sak. I bakgrunden finns dock regeringens tidigare betydande satsningar på den inre säkerheten.

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande om redogörelsen för den inre säkerheten (FiUU 8/2025 rd — SRR 6/2025 rd) och konstaterar att de föreslagna anslagen tämligen väl räcker till för att genomföra förvaltningsområdets åtgärder 2026 enligt redogörelsen. Verksamheten utmanas dock av produktivitetsbesparingar, även om storleksklassen (35,4 miljoner euro) är måttlig jämfört med andra sektorer än säkerhetssektorn. I enlighet med regeringens linje kommer inte antalet poliser och gränsbevakare i operativa uppgifter att minska genom besparingarna.

Utskottet betonar vikten av långsiktig planering av verksamheten för att så kostnadseffektivt som möjligt säkerställa att kapaciteten hos de myndigheter som ofta ansvarar för den första insatsen kan utvecklas och upprätthållas samt att proaktivt och målmedvetet säkerställa beredskap inför överraskande förändringar och kriser. Det är också viktigt att utnyttja de reformer som ändringarna i lagstiftningen tillåter, till exempel när det gäller ett mer omfattande informationsutbyte mellan myndigheterna än för närvarande. Genom förvaltningsövergripande samarbete kan betydande synergieffekter uppnås och resurser sparas in.

Inrikesministeriets förvaltningsområde är arbetskraftsintensivt och beroende av IKT-system. Läget i de offentliga finanserna möjliggör sannolikt inte någon betydande ökning av anslagsnivån under de närmaste åren. Utskottet understryker därför fortfarande (såsom i FiUB 25/2024 rd) vikten av att hålla kontroll över driftskostnaderna för IKT-system under hela deras livscykel, vilket framför allt kräver gott projektledarskap. Också de ökande lokalkostnaderna väcker oro. Upprätthållandet av förvaltningsområdets lokalnät kräver cirka 187 miljoner euro 2026, och kostnaderna beräknas stiga till cirka 237 miljoner euro 2030. Lokalfrågorna kräver dock nytänkande (t.ex. mobila lokaler) för att den offentliga finansieringen ska räcka till för att trygga verksamheten.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid målen för årsverken och anser att de fungerar väl och samstämmigt. Ur denna synvinkel är det bra att det inom inrikesministeriets förvaltningsområde har ställts upp kvantitativa mål som är lätta att mäta för de olika aktörerna (polisen 8 000 årsverken, gränsbevakarna minst 2 573 årsverken, nödcentralsoperatörerna 630 årsverken och räddningspersonerna 2 300 årsverken). Att strikt slå fast och begränsa antalet årsverken i budgeten kan å andra sidan i vissa situationer leda till en suboptimal anslagsallokering, eftersom personalresurserna bör vara i balans med övriga resurser.

Utskottet lyfter dessutom fram de lärdomar som kan inhämtas från Ukraina och anser det viktigt att de utnyttjas i utvecklingen av såväl den inre som den yttre säkerheten.

01. Förvaltning

51. Vissa investeringsunderstöd (reservationsanslag 2 år)

Utskottet återinför i budgeten för 2026 det moment som var i bruk 2025 och ökar momentet med sammanlagt 1 500 000 euro, som anvisas enligt följande:

- 300 000 euro till Halli skjutbana i Jämsä

- 300 000 euro till sportskyttecentret i Aimo i Kides

- 300 000 euro till Loppi sportskyttecenter för att anlägga en sportingbana och inreda en servicebyggnad

- 50 000 euro till Kajana Ampujat ry för att modernisera skeetbanorna vid skjutbanan i Kajana

- 50 000 euro till Naantalin ampumayhdistys för ombyggnad av Nikulanvuori skjutbana

- 50 000 euro till Kurikkavaara skjutbana i Vaala

- 50 000 euro till Orimattilan reserviupseerit ry för utveckling av Orimattila skjutbana

- 50 000 euro till Lundo skjutbana

- 50 000 euro till Yli-Ii skjutbana

- 50 000 euro till Hyvinge skjutbana

- 50 000 euro till Hämeenlinnan Reserviläiset - Aliupseerit ry för utveckling av området Suvipielinen och skjutbanan där

- 50 000 euro till Loimaan Laukojat ry för utveckling av Loimaa skjutbana

- 50 000 euro för att utveckla skjutbanan i Kylmänkivi i Utsjoki

- 50 000 euro till Lemin Eskot ry för iståndsättande av Kotalahti skjutbana och

- 50 000 euro till Keski-Suomen ampujat ry för utveckling av Laukas skjutbana.

Momentet återinförs som följer:

51. Vissa investeringsunderstöd (reservationsanslag 2 år)

Under momentet beviljas1 500 000euro.

Anslaget får användas till betalning av investeringsunderstöd för stödjande av säkerhetsmyndigheternas räddnings- och skjutövningsverksamhet.

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 1,021 miljoner euro, vilket är cirka 43 miljoner euro mer än för 2025. För polisens omkostnader anvisas ett permanent tillägg på sammanlagt cirka 11 miljoner euro, varav 2,0 miljoner euro riktas till skolpolisverksamheten, 3,5 miljoner euro till förebyggande av grå ekonomi och 5,0 miljoner euro till bekämpning av ungdoms- och gängbrottslighet samt något under 0,6 miljoner euro till avstående från medling i samband med våld i nära relationer.

Dessa ökningar ingår i rambeslutet för 2027—2029. Dessutom anvisas cirka 5,2 miljoner euro för att höja beredskapsenhetens kapacitet, och finansieringen höjs till 8 miljoner euro under ramperioden.

Den finansiering på 70 miljoner euro som fastställts för polisens omkostnader under ramperioden gör det möjligt att fram till 2027 höja antalet poliser till 8 000 årsverken i enlighet med regeringsprogrammet. För ändamålet föreslås ett anslag på 17,5 miljoner euro för 2026. De operativa polisuppgifterna utgör uppskattningsvis 7 830 årsverken 2025 (7 644 årsverken 2024).

Utskottet anser liksom förvaltningsutskottet (FvUU 21/2025 rd) att polisens närvaro tryggas i hela landet. Höjningen av nivån på polisens omkostnader bör göra polisen mer synlig också i glesbygdsområden och utanför landskapscentrum. Det bör också beaktas att polisens operativa aktionsberedskap utöver personalresurser också kräver tidsenliga och informationssäkra IKT-funktioner, hälsosamma och trygga lokaler samt modern materiel och utrustning.

För att öka antalet poliser krävs ett tillräckligt antal studerande som får utbildning. Utskottet ser det som viktigt att kurserna blir fulla utan att ansökningskriterierna lindras. Inom utbildningen är det viktigt att i linje med regeringsprogrammet sörja för såväl den finskspråkiga som den svenskspråkiga utbildningen och för att det i tillräcklig utsträckning finns kunskaper i andra språk när brottsligheten blir alltmer internationell. Utbildningen måste också utvecklas kontinuerligt och man måste säkerställa att branschen lockar och kan hålla kvar arbetskraft.

Utskottet uttrycker sin oro över att polisen utmanas av ojämlikhet och psykisk ohälsa bland befolkningen, gatugäng och en allt mer koncentrerad grov brottslighet bland unga, människohandel, förändringar i tillståndsförvaltningen och förändringar i cyberomgivningen. Utskottet uttrycker också sin oro över den snabba ökningen av narkotikamissbruket och för att spektret av droger snabbt ökat. De akuta problemen måste lösas snabbt, vilket kräver sektorsövergripande samarbete. Hela kedjans funktion och förmågan att ta emot dem som behöver vård har en direkt inverkan på återfallsbrottsligheten hos narkotikamissbrukare.

Det primära med tanke på både individen och samhället är att ingripa i de bakomliggande orsakerna till problemen och förebygga problem. Också skolpolisverksamheten har en viktig roll i detta.

Man bör målmedvetet och i tillräckligt god tid åtgärda de problem med ungdomskriminalitet som framkommit, innan situationen blir okontrollerbar. Det multidisciplinära samarbetet mellan myndigheterna i rätt tid, såsom ankarverksamheten och exitverksamheten, bör fortsätta och man bör skyndsamt utveckla lättillgängliga missbrukartjänster för unga. Utskottet anser dessutom att det är viktigt att se till att anhopningen av brottsutredningar och de längre utredningstiderna inte försvagar brottsbekämpningens effektivitet, fördunklar förståelsen av orsaksförhållanden eller minskar förtroendet för polisen.

Utskottet anser det vara viktigt med omfattande samarbete mellan och balanserade resurser för PTG-myndigheterna (PTG = Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet). I det svaga statsfinansiella läget accentueras betydelsen av samarbete och gemensam upphandling.

Utskottet ökar momentet med 70 000 euro för ett djurpolisförsök i Åboregionen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *1 020 702 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

02. Skyddspolisens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 72,5 miljoner euro, vilket är knappt 2,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslagsminskningen beror huvudsakligen på att utgifterna för nya lokaler minskar (-12,3 miljoner euro). Skyddspolisens strategiska kapacitet tryggas genom ett tillägg på cirka 9,9 miljoner euro i enlighet med ramen.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att skyddspolisens resurser går i rätt riktning och ger goda förutsättningar att genomföra strategin. En permanent finansieringsbas är avgörande för en långsiktig utveckling av verksamheten.

20. Gränsbevakningsväsendet

01. Gränsbevakningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet anvisas 338 miljarder euro, vilket är ungefär 15 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Behövliga tillägg görs bland annat för upprätthållandet av hinder vid östgränsen (knappt 1 miljon euro), tryggande av antalet gränsbevakare (1,5 miljoner euro) och av den strategiska kapaciteten (1,3 miljoner euro).

Regeringen har höjt Gränsbevakningsväsendets prestationsförmåga och personalstyrka samt gjort betydande höjningar av dess permanenta finansiering, såsom driftskostnaderna för nya strategiska kapaciteter. Trots ökningarna finns det ett behov av att anpassa Gränsbevakningsväsendets omkostnader, vilket beror på omkostnadsbesparingar, kostnadsökningar och åtgärder som säkerhetsläget kräver.

Utskottet har i åtskilliga år känt oro över Gränsbevakningsväsendets långvariga resursbrist, som enligt uppgift uppgår till cirka 13 miljoner euro 2026. Underskottet har korrigerats genom tillägg av engångsnatur. År 2026 riktas anpassningsåtgärder till upphandling, utveckling och stödfunktioner.

Anslaget under momentet möjliggör 3 046 årsverken, vilket överskrider det minimiantal på 2 573 årsverken för gränsbevakare som regeringen har ställt upp (nivån 2024). Trots det föreslagna tilläggsanslaget är antalet lägre än verkets syn på det antal som säkerhetsläget kräver, det vill säga 3 100 årsverken.

Utskottet ser det som nödvändigt att regeringen tryggar tillräckliga resurser för Gränsbevakningsväsendet och att dess kapaciteter, inklusive materiel, kan utnyttjas och utvecklas fullt ut. Det är

till exempel nödvändigt att snabbt utveckla förmågan att övervaka och bekämpa obemannade luftfartyg. Gränsförvaltning, säkerheten i havsområdena och den territoriella integriteten måste kunna tryggas under alla förhållanden. Det är också viktigt att gränssäkerheten upprätthålls och utvecklas med EU-finansiering i den mån det är möjligt.

Utskottet lyfter dessutom fram att regeringens proposition med förslag till revidering av gränsbevakningslagen, som är avsedd att behandlas som budgetlag, inte har lämnats till riksdagen. Utskottet minskar därför momentet med 2 000 000 euro, som reserverats för verkställigheten av lagen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *327 725 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

70. Gränsbevakningsväsendets investeringar (reservationsanslag 5 år)

Under momentet föreslås 34,3 miljoner euro, vilket är cirka 86,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningen beror på att anskaffningen av utsjöbevakningsfartyg framskrider och anslagsbehovet minskat till 15 miljoner euro. För anskaffning av tunga svävare föreslås 10 miljoner euro. Finansieringen under momentet gör det också möjligt att förbereda sig för anskaffningen av nya sjöräddningshelikoptrar (1,7 miljoner euro, andra tilläggsbudgeten för 2025).

Utskottet ser positivt på att byggandet av stängsel vid östgränsen har framskridit som planerat och att de ovan nämnda materielanskaffningarna framskrider. Samtidigt är det viktigt att regeringen ser till att man under momentet kan finansiera livscykelhanteringen för tung materiel och att man inte tvingas använda Gränsbevakningsväsendets omkostnader för det ändamålet. Allvarlig uppmärksamhet bör fästas vid att förnya och utveckla materiel för bekämpning av olje- och kemikalieskador för att bemöta de ökade risker som skuggflottans undermåliga fartyg medför. För att höja bekämpningsberedskapen och kapaciteten är det också viktigt att upprätthålla och utveckla det internationella bekämpningssamarbetet.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

01. Räddningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 2,9 miljoner euro. Genom finansieringen stärker ministeriet räddningsväsendets kapacitet att under alla omständigheter fungera som en lokal, regional och riksomfattande helhet. Räddningsväsendet hör till välfärdsområdenas ansvarsområde. Enligt uppgift uppgår den kalkylerade statliga finansieringen av räddningsväsendet i välfärdsområdena till sammanlagt cirka 581 miljoner euro 2025. Räddningsväsendets nettokostnader är cirka 22 miljoner euro högre än den kalkylerade finansieringen. Under de närmaste åren kommer kostnadstrycket att öka bland annat till följd av att antalet räddningspersoner ökar med 937 fram till 2032 och av upphandling av underhåll och terminalutrustning för IKT-system. I regionerna har det

också uppstått en investeringsskuld för byggnads- och materielinvesteringar (29 miljoner euro jämfört med 2022).

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande om redogörelsen för den inre säkerheten (FiUU 8/2025 rd — SRR 6/2025 rd) och anser det viktigt att följa hur räddningsväsendets finansiering riktas inom välfärdsområdena, så att utvecklingen av verksamheten är enhetlig både regionalt och nationellt. Likaså bör fördelarna och nackdelarna med ett förstatligande av räddningsväsendet utredas.

Avtalsbrandkårer. Avtalsbrandkårerna har en viktig roll när det gäller att producera tjänster, i synnerhet i glesbygdsområden. Utan avtalsbrandkårer skulle insatstiderna på många ställen vara klart längre än för närvarande.

Utskottet uttrycker sin oro över att avtalsbrandkårernas personalbrist och verksamhetsförutsättningar utmanar kontinuiteten i verksamheten. Det är viktigt att inrikesministeriet säkerställer att verksamheten även i fortsättningen är tillräckligt lockande och sporrande, så att heltäckande räddningstjänster kan tryggas. Det är också viktigt att sörja för de ungas möjligheter att delta i ungdoms- och utbildningsavdelningarnas verksamhet, vilket samtidigt stärker räddningsbranschens attraktionskraft.

Befolkningsskyddet. Utskottet anser att de föreslagna ökningarna för befolkningsskyddet går i rätt riktning. I den andra tilläggsbudgeten för 2025 beviljades 21 miljoner euro för utveckling av befolkningsskyddet och 6 miljoner euro för utveckling av varningskommunikation och varningar till allmänheten. Dessutom är avsikten att i slutet av ramperioden öka finansieringen ytterligare med 14 miljoner euro. Behoven är likväl betydligt större. Det är också viktigt att stärka allmänhetens självständiga beredskap.

02. Nödcentralsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ungefär 74,2 miljoner euro, vilket är 0,9 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025.

Nödcentralsverkets förmåga och förutsättningar att agera i alla slags situationer förutsätter ett tillräckligt antal nödcentralsoperatörer (mål 630 årsverken). I budgetpropositionen uppskattas antalet årsverken år 2026 till 615, och antalet beräknas minska ytterligare. Utskottet välkomnar att regeringen kompletterade budgetpropositionen och svarade på personalbristen genom att under moment 26.30.03 anvisa 1,13 miljoner euro för ordnande av en extra kurs för nödcentralsoperatörer i huvudstadsregionen.

Utskottet ser det också som positivt att sjukfrånvaron vid verket har minskat under de senaste åren (uppskattning 13 dygn/årsverke år 2025 jämfört med 19 dygn/årsverke år 2022). Satsningarna på personalens arbetshälsa har varit lyckande och åtgärderna bör fortsätta. För att underlätta arbetsbördan och sänka kostnaderna är det också viktigt att antalet samtal som inte hör till nödcentralerna minskas genom olika åtgärder.

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet anvisas 23,3 miljarder euro, vilket är ungefär 1,8 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Räddningsinstitutet är en riksomfattande läroanstalt som utbildar personal inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten.

Räddningsutbildningen utökas i enlighet med regeringsprogrammet så att nivån på 2 300 utbildade räddningspersoner uppnås 2032. För ändamålet har det fastställts ett anslagstillägg som stegvis ökar från 2,5 miljoner euro till 5,5 miljoner euro 2024—2028. Utöver Räddningsinstitutet föreslås ett anslag för Helsingfors räddningsskola (2 miljoner euro under moment 26.01.50). Dessutom föreslås, liksom för år 2025, ett anslag på 1 miljon euro för anskaffning av materiel och material för utbildningsändamål. Den svenskspråkiga utbildningen är en del av verksamheten vid Helsingfors räddningsskola.

Utskottet anser att det är nödvändigt att utbildningsunderskottet åtgärdas för att trygga högkvalitativa räddningstjänster i hela landet. Samtidigt bör man se till att välfärdsområdenas finansiering räcker till för att rekrytera nya räddningspersoner. Regeringens riktlinje att genomföra utbildningen på två orter kan öka utbildningens attraktionskraft, så i det avseendet anser utskottet att lösningen är motiverad. Utskottet understryker dock (liksom i FiUB 25/2025 rd och FiUU 8/2025 rd — SRR 6/2025 rd) att regeringen bör bevaka att finansieringen används effektivt vid de två olika organisationerna och säkerställa en enhetlig utbildning.

Utskottet uttrycker dessutom sin oro över de samarbetsförfaranden som Räddningsinstitutet inlett. Produktivitetsåtgärderna har en direkt inverkan på utbildningen av underbefäl, befäl och avtalsbrandkårer. Regeringen bör noggrant följa hur Räddningsinstitutets anslag räcker till. Också ur denna synvinkel måste det vara kostnadseffektivt att ordna utbildning i två olika organisationer.

40. Migrationen

För migrationen föreslås sammanlagt cirka 189 miljoner euro inom inrikesministeriets förvaltningsområde. I och med åtstramningarna enligt regeringsprogrammet och den förväntade minskningen av antalet personer som söker tillfälligt skydd föreslås sammanlagt cirka 140 miljoner euro mindre för mottagningsutgifterna och mottagningsverksamheten än i den ordinarie budgeten för 2025. Enligt erhållen utredning beräknas antalet personer som omfattas av mottagningen 2026 minska med i genomsnitt cirka 7 000 personer (mottagningen uppskattas år 2025 omfatta i genomsnitt 20 000 personer). Mottagningskapaciteten har anpassats under 2025 och antalet centraler minskas ytterligare 2026.

För Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader föreslås 87,9 miljoner euro, vilket är 0,4 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. De besparingar som riktats till verket har jämkats jämfört med tidigare beslut under valperioden och till exempel åtgärderna för att påskynda tillståndsbehandlingen fortsätter med ett tilläggsanslag på 5,1 miljoner euro.

Utskottet betonar att Migrationsverket har en viktig roll när det gäller att förhindra missbruk i anslutning till migration och avvärja anknytande säkerhetshot. Verkets beslut har en direkt inverkan på vem som kan komma till och stanna i Finland. En stor del av de extra besparingar som anvisats förvaltningsområdet våren 2025 har dock riktats till Migrationsverket (5,8 miljoner euro, 35 procent), eftersom dess roll i den inre säkerheten i huvudsak är administrativ och inte operativ. Det innebär att verksamheten anpassas och preliminärt att cirka 170—200 tjänsteförhållanden för viss tid upphör, vilket leder till att behandlingen av ansökningar blir överbelastad och att arbetsuppgifterna måste avgränsas och prioriteras.

Utskottet anser det nödvändigt att regeringen noggrant följer Migrationsverkets möjligheter att sköta sitt uppdrag, med beaktande av de lagstadgade uppgifterna och behovet av arbetskraftsinvandring och eventuella snabba förändringar i antalet sökande. För att kunna dämpa kostnaderna är det också viktigt att påverka ursprungsländerna och de bakomliggande orsakerna till säkerhetshoten för att minska migrationen.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För försvarsministeriets förvaltningsområde föreslås cirka 6,4 miljarder euro (så kallad försvarsbudget). Det är 112 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningen beror huvudsakligen på avtalsenliga ändringar i anslutning till anskaffningen av F-35-jaktplan (-498 miljoner euro) och senareläggning av den tidsmässiga fördelningen av utgifterna för anskaffning av försvarsmateriel (-94 miljoner euro). I tilläggen ingår ersättningarna för materielstöd som levererats till Ukraina (cirka 120 miljoner euro).

Försvarsutgifternas andel av bnp beräknas ligga kring cirka 2,5 procent 2025. Då inkluderas utöver utgifterna inom försvarsministeriets förvaltningsområde även militärpensionerna, en del av Gränsbevakningsväsendets utgifter och utrikesministeriets andel av utgifterna för militär krishantering. Enligt rambeslutet våren 2025 ska försvarsutgifterna öka till 3,0 procent före 2029. Ökningarna riktas i huvudsak till anskaffningen av multirollflygplan och försvarsmateriel.

Regeringen har dessutom förbundit sig att i enlighet med uttalandet från Natos toppmöte i Haag höja försvarsutgifterna till 5 procent av bruttonationalprodukten före 2035. Av detta går 3,5 procent till finansiering av det militära försvaret och Natos förmågemål och 1,5 procent till projekt som stöder den övergripande säkerheten.

Medlemsländerna i Nato har också förbundit sig att använda 20 procent av försvarsbudgeten för materielanskaffningar. Finland överskrider detta mål rejält. Utskottet lyfter samtidigt fram det inbördes beroendet mellan försvarsbudgetens delar. Om de finansiella resurserna för en av delarna ändras inverkar det på kostnaderna för de andra delområdena, vilket innebär att utgifterna för personal, material, verksamhet och infrastruktur behöver vara i balans.

Finansutskottet fäster i likhet med försvarsutskottet (FsUU 11/2025 rd) uppmärksamhet vid att regeringen i beslutsfattandet som berör Nato ska se till att riksdagen får tillräcklig och heltäckan-

de information i rätt tid på det sätt som föranleds av riksdagens ställning som högsta statsorgan och som statsorgan som utövar lagstiftningsbehörighet och budgetmakt. Regeringen bör också i tillräcklig utsträckning sörja för den allmänna transparensen i beslutsfattandet och finansieringen för att finansieringen ska vara godtagbar bland medborgarna. När anslagen ökar bör också tillsynen över dem utökas och utvecklas.

Budgetpropositionen stöder de viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och tryggar Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindrar att Finland hamnar i en militär konflikt och garanterar finländarnas säkerhet och välfärd. Som medlem i Nato upprätthåller Finland en trovärdig försvarsförmåga under alla omständigheter och bereder sig på att i enlighet med sina skyldigheter stödja de övriga Natoländerna. Finlands försvarsförmåga ska motsvara de krav som omvärlden ställer. Även som Natomedlem utgörs grunden för Finlands försvar av en värnplikt som utvecklas, en omfattande och utbildad reserv och en hög försvarsvilja.

10. Militärt försvar

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 2,6 miljarder euro, vilket är cirka 79,0 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Ökningarna föranleds i huvudsak av lönejusteringar, justeringar av kostnadsnivån, genomförandet av utvecklingsprogram och Natomedlemskapet. Under momentet beräknas utgifterna för samordning inom Nato och för skyldigheter som allierat land uppgå till cirka 82,5 miljoner euro. Därtill har det inom förvaltningsområdet reserverats cirka 33,9 miljoner euro för Natos medlemsavgifter (moment 27.10.66).

Regeringen föreslår dessutom att en ny beställningsfullmakt godkänns, vilket medför utgifter på sammanlagt cirka 134 miljoner euro från och med 2027. Utskottet tillstyrker fullmakten. Beställningsfullmakterna under momentet medför utgifter på totalt ungefär 769 miljoner euro från och med 2026.

Anslaget under momentet räcker till utbildning av 21 000 beväringar och 25 000 reservister vid repetitionsövningar samt cirka 10 000 personer vid frivilliga övningar. Dessutom utbildar Försvarsutbildningsföreningen (MPK) över 20 000 reservister i enlighet med resultatavtalet med Försvarsmakten (moment 27.10.50). Antalet flygtimmar och fartygsdygn hålls på 2025 års nivå.

Personal och beväringar. Utskottet anser det motiverat att 341 fler personer kan rekryteras med anslaget under momentet. Antalet årsverken ökar till totalt 13 635 årsverken 2026 jämfört med innevarande år. I personalstyrkan ingår också kontraktsanställda militärer, vars antal enligt budgetpropositionen motsvarar 550 årsverken. Rekryteringen av kontraktsanställda militärer fungerar också som en rekryteringskanal för yrkesmilitärer.

Försvarsmaktens prestationsförmåga kräver vid sidan av materiell kapacitet också tillräcklig och kompetent personal. I den rådande säkerhetspolitiska miljön och med tanke på en balanserad försvarsbudget anser utskottet därför att det är viktigt att personalen ökas med framförhållning i en-

lighet med riktlinjerna i de två senaste redogörelserna (SRR 9/2024 rd: 1 500 årsverken under innevarande och följande valperiod, SRR 8/2021 rd: 500 årsverken 2023–2026).

Det har i flera års tid lyfts fram att det bland Försvarsmaktens personal förekommer utmaningar med att orka i arbetet, till följd av de ökande kraven och utvidgade arbetsuppgifterna. En bidragande orsak är de minskningar av antalet årsverken på omkring 25 procent som gjorts tidigare under 2000-talet. Enligt personalenkäterna ligger arbetshälsan inom Försvarsmakten i genomsnitt på en god nivå, så åtgärderna för att upprätthålla välbefinnandet i arbetet bör fortsätta. Det är också viktigt att sörja för beväringarnas välbefinnande och tillräckliga resurser för hälso- och sjukvården särskilt under epidemier, så att sjukdomsläget inte förvärras och sjukdomar sprids ännu mer till följd av köer till vård.

Inomhusluftproblem. Utskottet har informerats om att en del kaserner fortfarande har allvarliga problem med inomhusluften**.** Utskottet anser att problemlokaler inte bör användas, utan de bör saneras så snart som möjligt och tillfälliga lokaler bör ordnas för beväringarna. Beväringarnas hälsa måste absolut tryggas också till denna del. Inomhusluftproblem ska inte tolereras. Försvarsförvaltningen bör våren 2026 lämna en utredning om hur saneringsprojekten framskrider.

Servicecentret för krishanteringsveteraner. Utskottet välkomnar att det under momentet i den tredje tilläggsbudgeten för 2025 anvisades 125 000 euro för inrättande av ett digitalt servicecenter för krishanteringsveteraner. Försvarsförvaltningens roll vid inrättandet av centret har varit avgörande, och servicecentret gör det möjligt att bättre än tidigare stödja krishanteringsveteraner. Social- och hälsovårdsministeriet sköter processen i anslutning till kristerapi tillsammans med HUS-sammanslutningen och Försvarsmaktens sjukvård.

Fastighetsköp. Utskottet fäster dessutom vikt sådana köp av fastigheter som hotar den nationella säkerheten och där köparen är från ett land utanför EU och EES. Utskottet anser att försvarsförvaltningen vidtagit rätt åtgärder. Det är också viktigt att främja utbetalningen av stöd för inlösen av kritiska objekt. Dessutom måste uppmärksamhet i högre grad än tidigare riktas vid ägararrangemang i aktiebolagsform.

Naturbaserat försvar. Utskottet fäster också uppmärksamhet vid utnyttjandet av så kallade naturbaserade lösningar som en del av försvaret och anser det vara viktigt att till exempel restaureringsåtgärder beaktas också i detta avseende.

18. Anskaffning av försvarsmateriel (reservationsanslag 5 år)

Under momentet föreslås 1,5 miljarder euro, vilket är cirka 21,4 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Under momentet föreslås också två nya beställningsfullmakter på sammanlagt cirka 6,0 miljarder euro. Utgifterna för fullmakterna infaller 2026–2036. Utskottet tillstyrker fullmakterna. Beställningsfullmakterna under momentet medför utgifter på totalt ungefär 10,8 miljoner euro från och med 2026.

Anslagen och fullmakterna under momentet tryggar omfattande anskaffningar av försvarsmateriel. Hit hör bland annat kostnaderna för reformen av markförsvaret och projektet Flottilj 2020. Utskottet betonar att det på den överhettade försvarsmaterielmarknaden är viktigt att planera och

samordna materielanskaffningarna på bred front inom ramen för Nato och EU för att så snabbt och kostnadseffektivt som möjligt säkerställa en effektiv gemensam prestationsförmåga.

Enligt utskottet är det fortfarande motiverat att momentet liksom tidigare har kompletterats med en föregripande kostnadsnivåjustering på 1,5 procent enligt vedertagen praxis och en korrigering som görs på basis av den faktiska indexutvecklingen (cirka 18,3 miljoner euro). Motsvarande praxis gäller Försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader) samt materiel- och förvaltningsutgifter för militär krishantering.

Den inhemska försvars- och flygindustrin

Kriget i Ukraina har konkret visat att det i en krissituation inte är möjligt att snabbt göra anskaffningar från utlandet, om alls. Det framhäver behovet av en stark inhemsk försvarsmaterielproduktion och en bred militär försörjningsberedskap.

Utskottet anser såsom tidigare att det är viktigt att upphandlingarna alltid när det är möjligt riktas till hemlandet i enlighet med de beslut och riktlinjer som fattats. Också försvarsutskottet har påpekat (FsUU 11/2025 rd) att det är möjligt att i större utsträckning än för närvarande rikta Försvarsmaktens upphandlingar till hemlandet. Anskaffningar inom landet ökar samtidigt sysselsättningen och skatteinkomsterna, alltså har de också stor samhällsekonomisk betydelse.

I Finland är det inte möjligt att upprätthålla en livskraftig inhemsk försvarsindustri utan exportutsikter, och därför är det viktigt att vid sidan av anskaffningarna säkerställa att Finland får tillgång till den växande marknaden för försvarsmateriel också när det gäller försäljning. Enbart EU:s försvarsinvesteringar ökade med 24 miljarder euro (till nästan 130 miljarder euro) 2025[8] och ökningen kommer att fortsätta. Därför måste en tillräcklig andel av Försvarsmaktens omkostnader anvisas för att stödja försvarsindustrins exportvillkor och internationalisering. För att utveckla ny teknik och skala upp innovationer bör man utöver den inhemska finansieringen också utnyttja den FoUI-finansiering som finns tillgänglig inom ramen för EU och Nato.

Utskottet anser att regeringen måste påskynda införandet av modellen Government-to-Government (G2G) för att vi ska kunna utnyttja den inhemska industrins exportpotential på den växande marknaden. Finland tillämpar en så kallad hybridmodell där finska staten erbjuder vissa stödtjänster i samband med upphandlingen. Modellen G2G används dock allmänt i den internationella handeln med försvarsmateriel och den har spridits snabbt också inom EU. Enligt modellen köper en stat försvarsmateriel av en annan stat. Den köpande staten sköter inte affären direkt med en kommersiell aktör, utan säljaren är den andra staten. Arrangemanget garanterar köparen politiskt stöd, myndighetsansvar och en form av strategiskt samarbete, vilket kan ha en avgörande betydelse särskilt i fråga om stora och politiskt känsliga projekt.

Utskottet betonar att Finland måste ha förmåga och resurser att agera i den rådande miljön, särskilt nu när intresset för finländska produkter och lösningar har ökat. Vi får inte hamna efter konkurrentländerna, utan Finland bör kunna delta i exportprojekt och anbudsförfaranden som intres-

8 EU:s försvar i siffror. Uppdaterad 16.10.2025. Europeiska unionens råd.

serar industrin. För att säkerställa lika konkurrensvillkor måste också politiken för exporttillstånd överensstämma med de övriga EU-länderna.

Stödet till Ukraina

Det är enligt utskottet viktigt att Finlands stöd till Ukraina fortsätter i enlighet med försvarsredogörelsen (SRR 9/2024 rd) och att fullmakterna under momentet möjliggör det. Det är också nödvändigt att försvarsförvaltningen ersätts fullt ut för de kapaciteter som överlåts till Ukraina.

19. Anskaffning av multirollflygplan (reservationsanslag 5 år)

Under momentet anvisas 1,4 miljarder euro, vilket är 498,2 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Det minskade anslaget föranleds av ändringar i projektets betalningsprofil, en lägre valutakursförlust än väntat samt köpkraftsjusteringar och indexjusteringar. Beställningsfullmakten under momentet medför utgifter på totalt ungefär 5,2 miljoner euro från och med 2026.

Utskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att projektet framskrider planenligt och att avsikten är att Finland ska ta emot de första flygplanen i december 2025.

50. Stödjande av försvars- och veteranorganisationernas verksamhet (fast anslag)

Under momentet anvisas 10,8 miljarder euro, vilket är ungefär 0,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Ändringen beror bland annat på att riksdagens tillägg av engångsnatur slopas (1,76 miljoner euro) och på nivåhöjningen av Försvarsutbildningsföreningens (MPK) finansiering (1,0 miljoner euro).

Av anslaget ska cirka 9,367 miljoner euro anvisas Försvarsutbildningsföreningen för utgifter som föranleds av offentliga förvaltningsuppgifter. Beloppet är detsamma som i den ordinarie budgeten för 2025. Dessutom anvisas stöd bland annat för försvarsorganisationernas verksamhet samt för att vårda minnet av de stupade och värna om veterantraditionen.

Försvarsutbildningsföreningens utbildning som främjar den militära förmågan samt reservisternas frivilliga verksamhet har en central roll när det gäller att upprätthålla och utveckla reservens militära kompetens och funktionsförmåga. Det bör också beaktas att till följd av Natomedlemskapet har reservisterna fått en större roll i det internationella samarbetet.

Försvarsutbildningsföreningen ordnar militär utbildning i enlighet med Försvarsmaktens mål och är med andra ord Försvarsmaktens samarbetspartner. Medborgarnas intresse för att söka sig till utbildning har varit fortsatt stort, och antalet utbildningsdagar per år har stigit till över 125 000. Detta inbegriper också utbildning för allmänheten som genomförs med annan finansiering (stiftelsestöd och deltagaravgifter), såsom beredskapsverksamhet för kvinnor.

Enligt utskottets uppgifter uppgår Försvarsutbildningsföreningens behov av tilläggsfinansiering för 2026 till 1,35 miljoner euro med beaktande av det tillägg på 0,8 miljoner euro som lagts till i den kompletterande budgeten. Behovet föranleds bland annat av ovan nämnda ökade utbildnings-

behov, personalkostnader, kostnader för användning av lokaler och områden samt en allmän höjning av kostnadsnivån och ökad internationell verksamhet.

Utskottet framhåller att regeringen bör se till att Försvarsutbildningsföreningen har förutsättningar att sköta sina uppgifter. Nivån på verksamheten får inte vara beroende av riksdagens årliga tillägg av engångsnatur, särskilt som riksdagens tillägg är ganska anspråkslöst i förhållande till hela försvarsbudgeten. Finansieringen bör tryggas genom ramförfarandet för statsfinanserna, vilket också gör det möjligt att planera verksamheten på lång sikt.

Skjutbanor

Utskottet har påskyndat genomförandet av föresatsen som gäller skjutbanor i regeringsprogrammet för att trygga verksamheten och öka antalet skjutbanor. Utskottet välkomnar att arbetet har framskridit och att regeringen bereder behövliga förslag till lagstiftning. Enligt inkommen utredning gäller de viktigaste förslagen förfarandena för skjutbane- och miljötillstånd och i anslutning till dem även miljörisker och bullervärden.

Utskottet anser dock att målet att höja antalet skjutbanor till 1 000 före utgången av årtiondet är ambitiöst och att det inte kan nås utan betydande tilläggsåtgärder. Utöver ändringar i tillståndsförfarandena behövs det anslag för byggande. Det är också viktigt att utreda om kostnaderna för att bygga skjutbanor, som hör till kritisk infrastruktur, ska inkluderas i de försvarsrelaterade utgifter på 1,5 procent som Nato ställt upp som mål.

Utskottet ökar momentet med 1 410 000 euro, som anvisas enligt följande
- 500 000 euro till Försvarsutbildningsföreningen MPK
- 60 000 euro till Frihetskrigets Traditionsförbund rf
- 100 000 euro till Reservistförbundet rf för utveckling av förbundets internationella verksamhet, bland annat främjande av samarbete och praktik mellan alliansens reserver
- 100 000 euro till Finlands Reservofficersförbund ry för internationellt utvecklande av verksamheten, bland annat främjande av samarbete och praktik mellan alliansens reserver
- 50 000 euro till Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry för kamratstöd
- 200 000 euro till Finlands veteranförbund för insatser i utlandet rf (tidigare Finlands Fredsbevararförbund rf)
- 200 000 euro till föreningen Kaatuneitten omaisten liitto ry, för utveckling av verksamheten med beaktande av bland annat situationen för krigsvärnlösa och
- 200 000 euro till Suur-Savon Reserviupseerit ry:s projekt Saimaa drone.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *12 205 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

30. Militär krishantering

20. Utrustnings- och förvaltningsutgifter för militär krishantering (reservationsanslag 3 år)

Under momentet anvisas 66,0 miljarder euro, vilket är ungefär 1,0 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Från utrikesministeriets förvaltningsområde betalas dessutom cirka 53,1 miljoner euro för utgifter för underhåll av krishanteringsstyrkor (moment 24.10.20). Hösten 2025 deltar Finland i tio militära krishanteringsinsatser med sammanlagt cirka 400 soldater. De största insatserna är FN:s Unifil-insats i Libanon, den Natoledda KFOR-insatsen i Kosovo och EU:s uppdrag för militärt bistånd till Ukraina (EUMAM Ukraine).

Utskottet anser det vara viktigt att Finland långsiktigt upprätthåller sin ställning som ansvarsfull och kompetent fredsbevarare. Genom att delta i internationell militär krishantering stärks samtidigt den nationella försvarsförmågan och den nationella beredskapen. Utskottet fäster också uppmärksamhet vid deltagandet i övervakningsuppdrag inom krishanteringen och vid den möjlighet de erbjuder att på ett kostnadseffektivt sätt visa att Finland förbinder sig till det internationella regelbaserade systemet i olika krisområden (UtUU 7/2025 rd).

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Beskattningen och Tullen

02. Tullens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 201 miljoner euro, vilket är cirka 1,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. De viktigaste minskningarna beror på besparingar i omkostnaderna, minskad finansiering för övervakningen av sanktioner och minskad årlig finansiering för totalreformen av tullklareringssystemet. Tillägg föreslås bland annat för planerings- och investeringsutgifter i anslutning till Tullaboratoriets lokalprojekt.

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande om redogörelsen för den inre säkerheten (FiUU 8/2025 rd—SRR 6/2025 rd) och uttrycker oro över hur Tullens finansiering ska räcka till bland annat för att förbättra hamnsäkerheten på det sätt som framgår av redogörelsen. I hamnarna har Tullen vid sidan av att trygga försörjningsberedskapen en viktig roll i att försvaga verksamhetsförutsättningarna för allvarlig och organiserad brottslighet. Utöver de nya lagstadgade uppgifterna har enbart den mångfaldigade mängden försändelser inom näthandeln medfört betydande tilläggsåtgärder för Tullen för att trygga export- och importtjänsterna.

Utskottet fäster i likhet med förvaltningsutskottet (FvUB 21/2025 rd), uppmärksamhet vid att Tullen, till skillnad från regeringsprogrammet och redogörelsen för den inre säkerheten, inte hänförs till säkerhetsmyndigheterna då sparbesluten för statsförvaltningen fattas. Tullens verksamhetsförutsättningar som central PTG-myndighet (Polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet)

måste tryggas. Regeringen bör därför noggrant följa hur Tullens anslag räcker till och vid behov återkomma till frågan i sina tilläggsbudgetpropositioner.

40. Statens tillstånd, tillsyn och servicestrukturer

04. Tillstånds- och tillsynsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringen har lämnat riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av alkohollagen (RP 131/2025 rd). I propositionen ingår ett anslag på 240 000 euro för extra tillsynsarbete 2026.

Utskottet minskar momentet med 240 000 euro eftersom behandlingen av nämnda proposition fortfarande pågår i riksdagen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *120 337 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

89. Finansieringen av välfärdsområdena

Finansieringen av välfärdsområdena

Välfärdsområdenas generella finansiering uppgår till cirka 27,2 miljarder euro 2026, vilket är cirka 0,9 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Ökningen förklaras i hög grad av höjningen på cirka 853 miljoner euro enligt välfärdsområdesindexet (3,25 procent). Finansieringen ökar med cirka 248 miljoner euro också på grund av den uppskattade ökningen av servicebehovet. Justeringen i efterhand 2026 minskar den justering av finansieringen som gjordes året innan med 184 miljoner euro. Också övergångsutjämningarna minskar finansieringen med cirka 25 miljoner euro och uppgiftsändringarna med cirka 21 miljoner euro.

De mest betydande ändringarna i uppgifterna 2026 är följande: ökad besparing i anslutning till arbetsfördelningen mellan sjukhus och jourer när det gäller den specialiserade sjukvården (-23,4 miljoner euro) och ändring och precisering av tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice så att lagen förblir en speciallag (-13,8 miljoner euro).

Utöver den generella finansieringen riktas statsunderstöd och andra ersättningar till välfärdsområdena till ett belopp av uppskattningsvis 237 miljoner euro, varav 233 miljoner euro riktas av anslag under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel.

Utskottet påpekar att välfärdsområdenas generella finansiering utgör cirka 30 procent av statsbudgeten. Den har med andra ord en mycket central betydelse i helhetsbilden av de offentliga finanserna. För att stabilisera välfärdsområdenas ekonomi, statsfinanserna och hela de offentliga finanserna är det av avgörande betydelse att hålla tillbaka kostnadsökningen och utveckla produktiviteten inom social- och hälsovården.

De ökade skillnaderna mellan välfärdsområdenas ekonomi

År 2024 uppgick välfärdsområdenas sammanlagda underskott till 1,1 miljarder euro och det ackumulerade underskottet ökade till 2,4 miljarder euro. Positivt var att kostnadsökningen avtog och låg på ungefär 2,9 procent. Skillnaderna i kostnadsutvecklingen och det ackumulerade underskottet var dock stora mellan områdena. Utvärderingsförfaranden inleddes i tre välfärdsområden (Östra Nyland, Mellersta Finland, Lappland) i juni 2025.

Enligt bokslutsprognosen uppvisar välfärdsområdena på riksnivå ett överskott på cirka 230 miljoner euro 2025. Det är en följd av den betydande höjningen (9,0 procent) av finansieringen för 2025, som framför allt berodde på efterhandsjusteringen för 2023. Också områdenas förändringsprogram börjar ha effekt och nettokostnaderna beräknas öka måttligt med i genomsnitt 3,2 procent. Kostnadsökningen varierar dock stort mellan områdena. Det bör också noteras att tio välfärdsområden fortfarande beräknas uppvisa underskott 2025.

Uppgifter om välfärdsområdenas budgetar för 2026 finns ännu inte tillgängliga, men i den kalkyl över utgiftstrycket som finansministeriets ekonomiska avdelning tagit fram beräknas välfärdsområdenas överskott uppgå till cirka 400 miljoner euro på riksnivå. Nettokostnaderna väntas öka med cirka 4,0 procent, vilket i första hand är en följd av den snabba prisstegringen. Personalkostnaderna ökar snabbare än den allmänna inkomstnivån på grund av avtalade löneförhöjningar.

Sakkunniga har framfört att välfärdsområdenas ekonomi kraftigt har utvecklats i olika riktning och att denna utveckling riskerar att fortsätta. Utskottet är medvetet om att förhållandena för välfärdsområdena har varit svåra under de första åren bland annat på grund av stigande kostnader för löner, köpta tjänster och dylikt samt gamla vårdköer och ett ökande servicebehov. Välfärdsområdena inledde också sin verksamhet utifrån olika ekonomiska utgångspunkter och en del områden har därför inte lyckats balansera sin ekonomi. I områden med stora underskott har justeringen i efterhand av finansieringen inte heller fullt ut täckt de faktiska underskotten, vilket för sin del ytterligare har ökat skillnaderna mellan områdena. Sakkunniga lyfte också fram utmaningen med att dels balansera välfärdsområdenas ekonomi, dels trygga de grundläggande fri- och rättigheterna.

Utskottet uttrycker sin oro över att områdena utvecklas i olika riktning och över hur det påverkar ordnandet av tjänsterna på lika villkor. Även om det i vissa områdena ser mycket svårt ut när det kommer till ekonomin, finns det också tecken på positiv utveckling. Enligt utskottets uppgifter klarar välfärdsområdena av att ordna sina social- och hälsovårdstjänster bättre än vad som förs fram i offentligheten. Dessutom har tillgången på personal förbättrats och de digitala tjänsterna utvecklats. Områdena har också gjort framsteg när det kommer till kunskapsbaserad ledning samt satsat på vårdkontinuiteten. Utskottet anser att det är ytterst viktigt med en tidsbestämd satsning på 40 miljoner euro till projekt som utvecklar modellerna med husläkare, eget vårdteam och egenföretagare för att påskynda etableringen och spridningen av dem. Genom modellerna utvecklas kvaliteten på vården och i sista hand också hanteringen av hälso- och sjukvårdskostnaderna.

På riksnivå är välfärdsområdenas ekonomi på väg att uppvisa överskott och en del av områdena kan täcka de ackumulerade underskotten före utgången av 2026. Regeringen har inte låtit budgetrestriktionen mjuka upp, men regeringen har stött välfärdsområdena i hanteringen av ekonomin

bland annat genom ändringar i den uppgiftsrelaterade lagstiftningen som stöder verksamheten och underlättar personalsituationen, ökade incitament för finansieringssystemet, stärkt styrning av områdena och bättre informationsbaserat beslutsfattande. Ändringarna i finansieringsmodellen har gjorts kontrollerat och stegvis. Bland annat höjningen av självriskandelen vid justeringen i efterhand från ingången av 2025 påverkar finansieringen av välfärdsområdena 2026 så att anslagen för 2026 minskas med 10,4 miljoner euro mindre än de skulle ha gjort utan författningsändringen.

Finansministeriet bereder för närvarande ett lagförslag som innebär att välfärdsområdena under vissa förutsättningar kan få mer tid för att täcka underskott. Utskottet välkomnar att tidsplanen för att täcka underskott görs mer flexibel. Det stöder en ändamålsenlig och långsiktig anpassning av verksamheten och undanröjer den konflikt mellan de lagstadgade kraven som många välfärdsområden upplever. Faktum är dock att en flexiblare tidsplan för att täcka underskottet inte hjälper alla områden att balansera sin ekonomi. Dessa områden kommer sannolikt att i enlighet med den gällande lagstiftningen omfattas av statens styrningsförfarande när förutsättningarna för förfarandet uppfylls. Det väsentliga är att varje välfärdsområde gör sitt bästa för att anpassa sin ekonomi utan att de tjänster som tryggas i grundlagen äventyras. Om de lagstadgade tjänsterna äventyras, kan området ansöka om tilläggsfinansiering.

Utskottet anser att det är viktigt att finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet samarbetar och att det samarbetet stärks. Det är också viktigt att staten styr välfärdsområdena. I fortsättningen bör styrningen bättre än tidigare beakta såväl ekonomin som områdenas verksamhet och innehåll. Uppmärksamhet bör fästas vid att stödja en långsiktig utveckling och sprida verkningsfulla lösningar.

Finansieringsmodellen

Bestämningsfaktorerna för finansieringsmodellen och uppdateringen av dem inverkar på den områdesvisa fördelningen av finansieringen. Också justeringen i efterhand riktas utifrån samma bestämningsfaktorer. Enligt finansministeriets preliminära kalkyl ökar den områdesspecifika finansieringen med i genomsnitt 3,4 procent 2026, men varierar områdesvis mellan 1,0 och 5,0 procent. En bakgrundsfaktor är befolkningsutvecklingen. I hälften av områdena minskar befolkningen medan befolkningsökningen koncentreras till resten av områdena. Utvecklingen väntas fortsätta under de kommande åren, vilket påverkar såväl utvecklingen av den statliga finansieringen som ordnandet av tjänsterna.

En del bestämningsfaktorer är servicebehovskoefficienter som baserar sig på sjukdomar som ingår i sjukdomsklassificeringen (cirka 120 sjukdiagnoser), befolkningens ålders- och könsstruktur och statistiska uppgifter som beskriver socioekonomisk ställning. Enligt utskottets uppgifter har insamlingen och kvalitetssäkringen av diagnosuppgifter i anslutning till beräkningen av koefficienterna varit förenade med utmaningar, vilket har lett till oförutsedda förändringar i välfärdsområdenas finansiering. I finansieringen för 2026 har servicebehovskoefficienterna beräknats som ett medeltal av behovskoefficienterna för 2022 och 2023, vilket jämnar ut de förändringar som den årliga variationen medför och gör finansieringen mer förutsägbar.

Utskottet anser att denna åtgärd tillsammans med regeringens övriga åtgärder för att stabilisera finansieringsmodellen och säkerställa kvaliteten på diagnosuppgifterna är särskilt behövliga. När välfärdsområdenas ekonomi är stram upplevs oväntade förändringar i finansieringen som problematiska och orättvisa, vilket försvagar förtroendet för finansieringsmodellen. Finansutskottet håller med social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 11/2025 rd) om att det är nödvändigt att utan dröjsmål välfärdsområdesvis analysera orsakerna till och följderna av differentieringen av finansieringen samt bedöma hur den behovsbaserade finansieringen och kvaliteten på beräkningsuppgifterna för den sammantaget bör utvecklas så att den är tillförlitlig och rättvis. Det inleds också en utredning av frågan i slutet av 2025. Samtidigt förbereds också den tredje fasen av utvecklingen av finansieringsmodellen. Avsikten är att propositionen ska lämnas till riksdagen våren 2026 och den ska omfatta bland annat en uppdatering av de faktorer som berör servicebehovet inom social- och hälsovården och en granskning av omgivningsfaktorerna och övergångsutjämningsmodellen.

Utskottet konstaterar också att betydelsen av koefficienten för främjande av hälsa och välfärd ökar när finansieringen fastställs. Det stärker välfärdsområdenas incitament att satsa på främjandet av välfärd och hälsa. Utskottet anser det vara viktigt att man följer hur koefficienten för hälsa och välfärd fungerar och på längre sikt ytterligare stärker finansieringsmodellens hälsofrämjande incitament. I det fortsatta arbetet med finansieringsmodellen bör man också i enlighet med regeringsprogrammet utreda möjligheten att rikta finansiering direkt till fullgörandet av universitetssjukhusens uppgifter. Utskottet anser det vara viktigt att tillgången till tjänster som produceras i form av riksomfattande specialansvar tryggas och att finansieringen fördelas rättvist och transparent till de områden där kostnaderna uppstår.

Servicesystemets effektivitet

Regeringen har som mål att förbättra servicesystemets och tjänsternas genomslag och att inom social- och hälsovården införa metoder som är verkningsfulla och enhetligt utvärderade och som har konstaterat god kostnadsnyttoeffekt. Detta ska göras genom satsningar bland annat på forskning, nationell utvärderingskompetens, framtagning av information om kvalitet, verkningsfullhet och kostnadseffektivitet samt utveckling av rekommendationer och förankring av dem i servicesystemet. Den årliga anslagsnivån för att utveckla effekterna av servicesystemet inom social- och hälsovården ligger på 8 miljoner euro (moment 33.01.01, 33.01.25, 33.03.04, 33.03.63).

Det är viktigt att man satsar på att bedöma social- och hälsovårdstjänsternas genomslag och att det också pågår lagberedning om principerna för serviceutbudet inom socialvården och hälso- och sjukvården. Syftet med beredningen är att förbättra genomslaget och säkerställa likabehandlingen av klienterna. Det är viktigt att kunskapsunderlaget utvecklas, men lika viktigt är också att analysera och utnyttja den information som finns och sprida och ta i bruk verkningsfulla modeller. Enligt utskottets uppgifter har man i flera välfärdsområden också fokuserat på den effektivitetsbaserade styrningen och utvecklingen av effektiviteten. Pilotprojektet Centret för verkningsfullhet har för sin del aktiverat områdena i detta arbete.

Vidare betonar utskottet (såsom i FiUB 25/2024 rd) att kunskapsledning och utveckling av en tillförlitlig kunskapsbas är centrala i utvecklingen av välfärdsområdenas verksamhet, dämpandet av kostnadsökningen och balanseringen av ekonomin. Det behövs tillförlitliga och jämförbara upp-

gifter om kostnader och kvalitet. Därför är det bra att till exempel uppgifter om enhetsvisa kostnader för tjänster i allt högre grad kan produceras till stöd för det nationella och områdesvisa beslutsfattandet.

I anslutning till detta granskar utskottet de nationella kvalitetsregistren och forskningen inom vårdarbetet i samband med moment 33.03.04 och forskningsfinansieringen inom social- och hälsovården i samband med moment 33.60.32.

31. Välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering (förslagsanslag)

Under momentet föreslås en anslagsminskning på 50 900 000 euro som hänför sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen, lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 113/2025 rd).

Utskottet ökar momentet med 50 900 000 euro, eftersom behandlingen av ärendet fortfarande pågår i riksdagen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *27 189 763 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

90. Stöd till kommunerna

Statsbidrag till kommunerna och inverkan av statens åtgärder på den kommunala ekonomin

För statsbidrag till kommunerna anvisas sammanlagt nästan 5,9 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna uppgår till knappt 4,9 miljarder euro (statsandelen för kommunal basservice uppgår till cirka 3,55 md euro och statsandelarna för undervisnings- och kulturministeriet till cirka 1,31 md euro). Dessutom uppgår ersättningarna för kommunernas skatteförluster till dryga 0,5 miljarder euro och övriga statsbidrag till cirka 0,5 miljarder euro. Statsunderstöden ökar med cirka 3 procent jämfört med 2025.

I statsandelarna beaktas bland annat justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna samt indexhöjningen (3,5 procent). Statsandelen för basservice är emellertid föremål för en minskning på 32 miljoner euro som motsvarar en indexhöjning på en procentenhet. Statsandelen minskas också permanent med 75 miljoner euro. Statsandelsnivån påverkas fortfarande av de poster och lindringar av förändringen som hänför sig till preciseringen av överföringskalkylen för social- och hälsovårdsreformen. Dessutom beaktas ytterligare en minskning på cirka 22 miljoner euro för att regeringens sparmål på 100 miljoner euro för avvecklingen av normer ska nås. Avvecklingsarbetet pågår fortfarande.

Uppgiftsändringarna höjer nivån på statsandelen för kommunal basservice med 68 miljoner euro netto 2026. Detta beror till stor del på ändringarna i stödet för lärande och ökningen av den grund-

läggande utbildningen med tre årsveckotimmar. Bägge ändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2025. Ändringar i uppgifterna påverkar också undervisnings- och kulturministeriets statsandelar, som granskas närmare i samband med huvudtitel 29.

Den sammantagna effekten av regeringens åtgärder minskar den kommunala ekonomin med cirka 170 miljoner euro 2026 jämfört med 2025. När man granskar konsekvenserna av regeringens beslutsbaserade åtgärder under hela valperioden är nettoeffekten ändå att den kommunala ekonomin stärks med sammanlagt cirka 200 miljoner euro 2026. I beloppet beaktas inte kanaliseringslösningen för de besparingar som gäller socialskyddsfonderna, som ökade kommunernas skatteinkomster och på årsnivå minskade kommunarbetsgivarnas betalningsbörda med cirka 100 miljoner euro.

Enligt utskottets uppgifter har den betydande ökningen av arbetslösheten lett till att antalet klienter inom sysselsättningsområdena och kommunernas utgifter för utkomstskyddet samt de så kallade bötesavgifterna har ökat kraftigare än vad som antogs i den beräkning som användes vid beredningen av reformerna av arbets- och näringstjänsterna och finansieringsansvaret för utkomstskyddet för arbetslösa och utifrån vilken finansiering överfördes till kommunerna. Kommunerna har till denna del inte tillräcklig finansiering för åren 2025–2026. Kostnaderna för arbets- och näringstjänsterna justeras dock enligt utfallet med två års fördröjning. Utskottet granskar arbets- och näringstjänsterna som helhet och finansieringen av integrationstjänster i samband med arbets- och näringsministeriets huvudtitel 32.

Det bör också noteras att regeringens anpassnings- och strukturpolitiska åtgärder, såsom ändringarna i bostadsbidraget och arbetslöshetsförmånerna, delvis har ökat hushållens behov av utkomststöd, vilket kommer att synas som en minskning i kommunernas statsandelar (50 procent) med två års fördröjning. Dessutom stiger kommunernas finansieringsansvar i fråga om utkomststöd till 18–24-åringar till 100 procent, vilket ökar kommunernas utgifter för utkomststödet.

Utskottet noterar att det under de senaste åren har skett betydande ändringar i kommunernas uppgifter och skyldigheter, men att situationen balanseras år 2026. Även om den kommunala ekonomin stärks när man granskar effekterna av statens åtgärder under hela valperioden, är utskottet oroat över besparingarna i den kommunala ekonomin. När konjunkturläget och arbetslösheten är på en dålig nivå och utvecklingen av skatteinkomsterna i kommunerna är svag finns det risk för att anpassningsåtgärderna inom statsfinanserna också kommer att påverka uppgifterna inom undervisnings- och bildningsväsendet och skötseln av sysselsättningen.

Utsikterna för den kommunala ekonomin

Den kommunala ekonomin försämrades som väntat år 2024 efter att stödåtgärderna under coronatiden och posterna av engångsnatur i anslutning till social- och hälsovårdsreformen stärkte ekonomin under de föregående åren. Situationen försämras ytterligare 2025 bland annat på grund av avtalade löneförhöjningar inom kommunsektorn, den svaga utvecklingen av skatteinkomsterna och de ökade arbetslöshetsutgifterna. Den kommunala ekonomin har blivit mer konjunkturkänslig än tidigare.

I den kommunala ekonomin beräknas verksamhetens och investeringarnas kassaflöde bli cirka 1,1 miljarder euro negativt under 2025 och cirka 1,4 miljarder euro negativt 2026. En granskning enligt kommunernas storlek visar att verksamhetens och investeringarnas kassaflöde är svagast i små kommuner med färre än 5 000 invånare. Det bör dock beaktas att de ekonomiska utsikterna och det ekonomiska anpassningstrycket varierar mycket inom alla kommunstorleksgrupper.

Också befolkningsförändringen medför nya utmaningar för ekonomin oberoende av kommunernas storlek. Bildnings- och undervisningsväsendet utgör en stor del av kommunernas statsandelsåligganden, vilket innebär att statsandelarna huvudsakligen riktas till kommunerna utifrån barnåldersklasserna och hur de utvecklas. Eftersom befolkningen blir äldre och befolkningen i arbetsför ålder koncentreras till de stora städerna minskar kommunernas skatteunderlag och statsandelar. Antalet barnet i grundskolålder minskar med uppskattningsvis 65 000 fram till 2030, vilket medför utmaningar för många kommuner bland annat när det gäller att anpassa skolnätet och ordna undervisning oberoende av barnets bostadsort. Den ökande befolkningen i de stora städerna och deras kranskommuner ökar i sin tur behovet av service och investeringar.

Utskottet konstaterar att kommunernas ekonomi utvecklas i olika riktning och att den ekonomiska differentieringen kommer att vara fortsatt kraftig. Befolkningsförändringen och differentieringen utgör ett hot mot tillgången till tjänster på lika villkor och utmanar kommunernas förmåga att sköta sina lagstadgade uppgifter. Utskottet påpekar liksom i tidigare budgetbetänkanden (bl.a. FiUB 25/2024 rd) att hållbarheten i den kommunala ekonomin inte bara innebär en balans mellan driftsutgifter och inkomster utan också ett handlingsutrymme för investeringar och utveckling av livskraften. Det är också befogat att bedöma hur differentieringen utmanar modellen med enhetliga kommuner. Kommunernas uppgifter, struktur och servicelöfte bör ses över.

Efter vårdreformen och reformen av arbets- och näringstjänsterna härstammar cirka två tredjedelar av kommunernas utgifter från bildnings- och kultursektorn och knappa 10 procent från främjandet av sysselsättning och näringsverksamhet. Det nuvarande statsandelssystemet motsvarar inte kommunernas uppgifter eller finansieringsbehov. Utskottet framhåller att det är viktigt att statsandelssystemet förnyas så snabbt som möjligt så att det bättre motsvarar den nuvarande lägesbilden.

92. EU och internationella organisationer

69. Avgifter till Europeiska unionen (förslagsanslag)

Utskottet minskar anslaget under momentet med 50 000 000 euro, eftersom det kalkylerade behovet enligt utskottets uppgifter har minskat till följd av EU:s budgetöverenskommelse i november.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *2 733 000 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Anslagsnivån för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ligger på cirka 9,0 miljarder euro, vilket är cirka 0,5 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025.

De viktigaste tilläggsanslagen riktas till satsningar på forskning och utveckling (FoU) och till småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen, där anslagsökningarna stiger till 150 miljoner euro. Också förvaltningsområdets indexbundna utgifter ökar normalt i linje med höjningen av kostnadsnivån.

Till de största anpassningsåtgärderna hör att nivån på statsunderstöden sänks med 65 miljoner euro, varav 52,7 miljoner euro riktas till högskoleutbildningen. Nivån på regeringens produktivitetsprogram och minskningen av omkostnaderna är cirka 30 miljoner euro 2026 jämfört med början av regeringsperioden.

Utskottet anser det vara viktigt att tilläggsfinansiering anvisas för att stärka de grundläggande färdigheterna, utbildningen och forskningen, trots att de offentliga finanserna måste anpassas. Satsningar på utbildning och forskning är ytterst viktiga för att stödja den ekonomiska tillväxten på längre sikt.

01. Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom verksamhetsområdet

31. Vissa av Utbildningsstyrelsens utgifter och understöd (reservationsanslag 2 år)

Läskunnighet. Utskottet betonar liksom tidigare år (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) vikten av läs- och skrivkunnighet. Utskottet välkomnar att genomförandet av Nationella läskunnighetsstrategin fortsätter och att programmet för läskunnighet stöder läsning och läskunnighet bland alla åldrar. Sammanlagt 1,55 miljoner euro har reserverats för verksamheten 2026. Dessutom anvisas modellen En läsgåva till barnet permanent finansiering på 350 000 euro under moment 29.80.50.

Skolelever utomlands. Regeringen anvisar 148 000 euro till verksamheten vid distansskolan Kulkuri och Distansskolan Nomad 2026. Enligt utskottets uppgifter leder detta till att verksamheten kommer att avvecklas. Skolorna har redan varit tvungna att höja kurs- och läromedelsavgifterna betydligt mellan 2023 och 2025 och smärtgränsen har nåtts. När verksamheten läggs ned blir 450–500 elever i över 60 länder utan grundläggande utbildning på finska. Anslaget för Finlandsskolorna, som finns i nästan 30 länder, är endast 429 000 euro i propositionen, medan det efter riksdagens tillägg 2025 var 729 000 euro. Den ständiga ovissheten om finansieringen gör det svårt att ordna verksamheten långsiktigt och planenligt.

Utskottet anser (såsom i FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) att det är viktigt att finländska elever som är bosatta utomlands får högklassig distansundervisning och att utlandsfinländska barn och unga kan studera finska och finsk kultur. Detta stöder för sin del arbetskraftens rörlighet och i

allt högre grad också de familjer som Nato och Försvarsmakten sänder ut. Det bör fästas vikt vid att finansieringsnivån är tillräcklig.

Utskottet ändrar motiveringen till momentet utifrån budgetmotion BM 90/2025 rd så att anslaget också kan användas för andra statsunderstöd till organisationer inom utbildning och småbarnspedagogik än de som nämns i punkterna 7–8 i beslutsdelen i propositionen.

Utskottet ökar momentet med 1 400 000 euro, varav
- 300 000 euro till Finlandsskolornas verksamhet
- 250 000 euro för verksamheten vid distansskolan Kulkuri
- 200 000 euro till Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry
- 150 000 euro till Iso Kirja ry
- 100 000 euro för verksamheten vid Reisjärven kristillinen kansanopisto
- 80 000 euro för verksamheten vid Suomen Raamattuopisto
- 80 000 euro för verksamheten vid Karkun evankelinen opisto
- 80 000 euro för teologiska institutets verksamhet vid Suomen Vapaakirkko
- 60 000 euro till vetenskapsolympiaderna
- 50 000 euro till Erilaisten oppijoiden liitto ry och
- 50 000 euro till Marttaliitto.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *29 814 000* euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—6 som i RP 99/2025 rd)

7) till betalning av understöd till organisationer som handhar samarbetet mellan hem och skola, till Utvecklingscentralen Lärorik rf, till stödjande av fri hobbyverksamhet i skolor, till Förbundet för konstskolor för barn och unga i Finland rf, till Kouvolan seudun kristillinen kasvatus ry, till KRASE ry, till organisationen för miljöfostran FEE Suomi ry, till Kesälukioseura ry, till Suomikoulujen tuki ry, till Karjalan Liitto ry, till Sofia-opiston kannatusyhdistys ry samt till Kriittinen korkeakoulu och till Finlandsskolornas verksamhet och utveckling samt till verksamheten kotiperuskoulu/hemgrundskola och till stödjande av verksamheten inom utbyteselevsorganisationer och till stödjande av verksamheten för deltagande i vetenskapsolympiader för gymnasieelever samt till Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry, Erilaisten oppijoiden liitto ry och bildningsverksamheten vid organisationer som driver en studiecentral.

(Punkt 8 och 9 som i RP 99/2025 rd)

(Stycke 3 som i RP 99/2025 rd)

50. Vissa understöd (fast anslag)

Utskottet ökar momentet med 170 000 euro, varav
- 160 000 euro till Traditionsförbundet Eklövet rf för etablering av den regionala verksamheten inom veteran- och traditionsarbetet och för publicering av tidningen Fältpost och
- 10 000 euro till Holokaustin uhrien muistio ry.

Utskottet återinför i motiveringen till momentet att anslaget också får användas för understöd till Holokaustin uhrien muisto ry.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *1 717 000* euro.

Dispositionsplan (euro)

1.	Statsunderstöd enligt lagen om Svenska Finlands folkting (1331/2003)	773000
2.	Paasikivi-Samfundet	10 000
3.	Traditionsförbundet Eklövet	*223 000*
4.	Programmet för att vitalisera det svenska teckenspråket	131 000
5.	Understödjande av den minoritetsspråkiga tidningspressen	500 000
6.	Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö (OKKA)	60 000
7.	UKK-samfundet	10 000
8.	*Holokaustin uhrien muisto ry*	*10 000*
Sammanlagt		*1 717 000*

51. Understöd för religiös verksamhet (fast anslag)

Utskottet ökar momentet med 150 000 euro till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf, med 90 000 euro för att trygga säkerheten för den judiska församlingen i Helsingfors och med 15 000 euro till Ekumeniska Rådet i Finland rf för ett projekt för att främja dialogen mellan religioner ("Näe ihminen – polarisaation vähentäminen yhteiskunnassa kristillisestä näkökulmasta").

Utskottet återinför i motiveringen till momentet att anslaget också får användas för understöd till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *3 217 000* euro.

Dispositionsplan (euro)

1.	Understöd till ortodoxa kyrkan (Lag 985/2006, 119 §)	2 192 000
2.	Understöd till Finlands Sjömanskyrka	134 000
	— varav i byggnadsunderstöd och understöd för skötsel av byggnadslån till sjömanskyrkor (högst)	52 000

3.	Understöd för skötseln av vissa av den förflyttade befolkningens hjältegravar och iståndsättning av begravningsplatser i det avträdda området	32 000
4.	Understöd till registrerade religionssamfund	*614 000*
5.	Understöd för främjande av dialogen mellan religioner	*95 000*
6.	*Understöd till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf*	*150 000*
Sammanlagt		*3 217 000*

52. Statlig finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter (förslagsanslag)

Anslaget för evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter, det vill säga begravningsväsendet, folkbokföringen och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre, och det understöd som beviljas ortodoxa kyrkan (moment 29.01.51) minskas med sammanlagt cirka 10 miljoner euro. Orsaken är den uppskattade ökningen av intäkterna från kyrkoskatten, som bland annat beror på slopandet av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen. För den evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter anvisas således cirka 96 miljoner euro och för statsunderstöd till den ortodoxa kyrkan cirka 2,2 miljoner euro.

Utskottet noterar att den statliga finansieringen i fortsättningen i mindre utsträckning än tidigare täcker utgifterna för kyrkans lagstadgade samhällsuppgifter. Intäkterna från kyrkoskatten ökar visserligen, men kyrkoskatt uppbärs endast av dem som är medlemmar i kyrkan, medan också andra finländare drar nytta av de samhällsuppgifter som kyrkan sköter.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

Regeringen satsar fortfarande på småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning 2026. Under moment 29.10.20 har anslagsnivån för jämställdhetsunderstöd stabiliserats så att cirka 50 miljoner euro kan betalas ut på årsnivå 2024–2026. Syftet är att stärka jämlikheten och likabehandlingen av barn och unga genom att stödet riktas till daghem och skolor som är belägna i socioekonomiskt svaga områden.

Vidare har man under finansministeriets huvudtitel i statsandelarna för kommunal basservice (moment 28.90.30) beaktat de ändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2025, såsom ökningen av minimiantalet timmar inom den grundläggande utbildningen och reformen av stödet för lärande. För genomförandet av reformen av stödet för lärande har det reserverats permanent finansiering på sammanlagt nästan 100 miljoner euro till utbildningsanordnarna. Dessutom har sammanlagt 5,5 miljoner euro reserverats för genomförandet och uppföljningen av reformen 2025–2027.

Utbildningsanordnarnas förutsättningar att stärka effekterna och en ändamålsenlig inriktning av den så kallade S2-undervisningen stöds genom ett tilläggsanslag av engångsnatur på 8 miljoner euro (moment 29.10.30). Utbildningsstyrelsen ska revidera läroplansgrunderna för lärokursen i finska/svenska som andraspråk och litteratur så att de reviderade grunderna träder i kraft den 1 au-

gusti 2026. Utbildningsanordnarna kan ansöka om statsunderstöd under 2026 för genomförandet av ändringarna.

Som en ny satsning föreslås också en höjning av anslaget till tilläggsundervisning inom den förberedande undervisningen med 13,8 miljoner euro från och med 2026. Den årliga anslagsnivån för tilläggsundervisningen inom den förberedande undervisningen är således cirka 20,3 miljoner euro (moment 29.10.30). Med finansieringen görs det möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två läsår i situationer där det bedöms vara nödvändigt för att säkerställa att eleven har tillräckliga språkliga färdigheter.

Samtidigt är moment 29.10.30 föremål för en besparing på 7 miljoner euro. Maximiavgifterna för skolornas morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs i motsvarande mån från och med den 1 januari 2026.

Utskottet betonar liksom i tidigare budgetbetänkanden (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) vikten av grundläggande kunskaper och färdigheter, såsom läs- och skrivkunnighet och matematiska färdigheter. Här spelar också småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen en central roll. Läskunnighet, språklig uttrycksförmåga, koncentrationsförmåga och sociala färdigheter utvecklas i den tidiga barndomen och det krävs planmässig pedagogisk verksamhet för att stödja dessa färdigheter i daghemmen. Utskottet ser positivt på att allt fler barn deltar i småbarnspedagogisk verksamhet (81 procent 2024) och att regeringen planerar skapa incitament för att ytterligare öka deltagandet.

Regeringen har också vidtagit åtgärder för att svara på bristen på lärare inom småbarnspedagogiken. Utskottet har upprepade gånger (bl.a. FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) lyft fram ärendet och anser det vara positivt att universiteten under de senaste åren har ökat antalet nybörjarplatser för lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik både genom särskild finansiering och genom att utbildningsmålen har höjts. Dessutom genomförs ett pilotförsök med en fortbildningsmodell där de sex största städerna kan ansöka om understöd för att tillhandahålla uppdragsutbildning som ger lärar- eller socionomexamen inom småbarnspedagogik för anställda som arbetar som barnskötare (6 miljoner euro, moment 29.10.20). Det är dock fortfarande befogat att följa hur lärarna inom småbarnspedagogiken räcker till.

Satsningarna på att etablera jämställdhetsfinansieringen, reformen av stödet för lärande, den förberedande undervisningen och ökade undervisningstimmar inom den grundläggande utbildningen stärker undervisningen och inlärningen av grundläggande färdigheter. Utskottet anser att dessa satsningar är ytterst viktiga för att alla som går ut den grundläggande utbildningen ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studier på andra stadiet. Undervisnings- och kulturministeriet har också inlett beredningen av en kompetensgaranti, vars syfte är att säkerställa att den grundläggande utbildningen har nationellt enhetliga förfaranden som garanterar att varje ung person får tillräckliga grundläggande färdigheter för att klara av fortsatta studier.

Ett orosmoment är dock det utmanande och ojämlika läget inom den kommunala ekonomin och att de unga årskullarna minskar. Befolkningsförändringen syns i kommunernas statsandelar och utmanar ordnandet av undervisningen på många håll, men särskilt i mindre och mer avlägset belägna kommuner. Utmaningarna framträder både inom den grundläggande utbildningen och till

exempel i verksamheten vid små gymnasier. Utskottet anser det vara viktigt att man strävar efter hållbara lösningar på de utmaningar som följer av att årskullarna minskar. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som har i uppgift att bereda förslag på hur demografiska utmaningar kan hanteras inom ordnandet av grundläggande utbildning. Avsikten är att förslagen blir klara i början av 2026.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

För undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde föreslås cirka 181 miljoner euro, vilket är cirka 4 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslagsnivån påverkas bland annat av att den tidsbundna finansieringen på 3 miljoner euro till integrationsutbildning för ukrainare upphör.

Med stöd av anslaget under momentet ordnas utifrån principen om livslångt lärande utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Utskottet påpekar att aktörerna inom det fria bildningsarbetet har en mångsidig roll i samhället både inom bildnings- och utbildningsverksamheten, förebyggandet av utslagning, motionsfrämjande verksamhet och integration.

Utskottet betonar liksom i sitt tidigare betänkande (FiUB 25/2024 rd) att språkkunskaper är en central förutsättning för integrationen. Den utbildning som läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet ordnar för invandrare betjänar en bred grupp, bland annat personer som flyttat till landet för att arbeta, personer i utsatt ställning, personer som flytt från Ukraina, arbetslösa och hemmaföräldrar. Utskottet välkomnar att det också för 2026 anvisas tilläggsfinansiering på 5 miljoner euro för att förbättra ställningen och studiemöjligheterna för invandrarkvinnor.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

Finansieringen för utbildning på andra stadiet uppgår till sammanlagt ungefär 1,4 miljarder euro, vilket är en ökning på cirka 43 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2025. Anslagsnivån höjs bland annat till följd av indexhöjningar. Å andra sidan sänks nivån av läsårsavgifterna för studerande från länder utanför EU/EES.

Finansieringsgrunderna för såväl gymnasieutbildningen som yrkesutbildningen förnyas 2026. Genom de reviderade grunderna för finansieringen stärks finansieringen för anordnare av gymnasieutbildning i kommuner som ligger avlägset och som har ett mindre antal studerande och i kommuner där undervisningen ordnas på minoritetsspråket. I finansieringen av yrkesutbildningen betonas den kalkylerade basfinansieringen som utgår från de faktiska studerandeåren. Modellen skapar också incitament för att främja avläggandet av examen efter grundnivån, sysselsättningen och övergången till fortsatta studier. Som ett nytt kriterium i grunderna för bestämmandet av finansieringen beaktas studerandenas utgångsnivå. Sakkunniga har välkomnat att finansieringsgrunderna för utbildningen på andra stadiet förnyas och att inga nya besparingar genomförs. År 2026 inleds också ett försök med verksamhetsstyrning inom yrkesutbildningen. Syftet med

försöket är bland annat att förbättra yrkesutbildningens genomslag och öka den regionala dialogen för att tillgodose lokala kompetens- och utbildningsbehov.

De gymnasiestuderandes rätt till stöd för lärandet stärktes genom en reform som trädde i kraft den 1 augusti 2025. Inom yrkesutbildningen träder reformen i kraft den 1 augusti 2026. I anslagen för yrkesutbildning (moment 29.20.30) och gymnasieutbildning (moment 29.20.35) ingår en permanent höjning av den allmänna statsandelsfinansieringen med 10 miljoner euro för att stärka stödet för lärande. Enligt utredning till utskottet förekommer det stora skillnader i kunskapsnivån och de grundläggande färdigheterna hos studerande på andra stadiet och det finns ett allt större behov av stöd för lärande.

Utskottet anser det vara viktigt att närundervisning har en central roll i studierna för läropliktiga unga. Närvaron av lärare och andra studerande stöder inte bara lärandet och kunnandet utan också gruppsammanhållningen och de sociala färdigheterna. Inom yrkesutbildningen ordnas distansundervisning i större utsträckning än inom gymnasieutbildningen, även om det skulle gynna många studerande att i högre grad delta i närundervisning. Det vore också bra om distansundervisningen inom yrkesutbildningen kunde följas upp utifrån ett tillförlitligt kunskapsunderlag. Utskottet framhåller att det är viktigt att satsa på utbildningens kvalitet för att också det kunnande som krävs för fortsatta studier ska uppnås.

40. Högskoleundervisning och forskning

För högskoleutbildning och forskning föreslås cirka 4,1 miljarder euro, vilket är cirka 160 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. De största ändringarna föranleds av de ökade anslagen för FoU-verksamhet, tilläggssatsningarna för att höja utbildnings- och kompetensnivån och av anpassningsåtgärderna som fastställts för att finansiera tillväxtåtgärder.

FoU-finansiering

Regeringen har förbundit sig att öka FoU-finansieringen i enlighet med lagen om finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet så att finansieringen stiger till 1,2 procent i förhållande till bnp före 2030. Tilläggssatsningarna på FoU-verksamhet riktas inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde bland annat till anskaffning av en ny superdator (se 29.40.20). Dessutom föreslås det att fullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt höjs med 12 miljoner euro, vilket innebär att fullmaktsnivån 2026 är på en historiskt hög nivå, sammanlagt cirka 527 miljoner euro. Akademin anvisar finansieringen genom öppen konkurrens i syfte att stödja uppkomsten av såväl vetenskapliga genombrott som samhälleligt betydelsefulla lösningar.

Tilläggsfinansiering för FoU-verksamhet anvisas för första gången också direkt till universiteten (20 miljoner euro, moment 29.40.50) och yrkeshögskolorna (10 miljoner euro, moment 29.40.55). Universitetens FoU-finansiering inbegriper enligt tidigare beslut också anslag för ett pilotförsök för att utbilda tusen nya doktorer. Totalt 86 miljoner euro har reserverats för försöket 2026 (sammanlagt 262 miljoner euro 2024–2027). Pilotförsöket har tillsammans med den finansiering på sammanlagt 40 miljoner euro som anvisats för post doc-program för forskningsinstitut (2025–2029) avsevärt ökat också antalet internationella forskare i Finland.

År 2026 uppgår den nationella medfinansieringen för EU-finansierade FoU-projekt till sammanlagt drygt 34 miljoner euro för högskolorna och CSC. Av all tilläggsfinansiering som budgeterats för FoU-verksamhet 2026 anvisas lite mer än 42 procent inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Utskottet påpekar att högklassig kompetens och FoU-verksamhet på lång sikt utgör grunden för ökad produktivitet, konkurrenskraft och välfärd i Finland. Utskottet välkomnar beslutet att rikta FoU-finansiering också direkt till universiteten och yrkeshögskolorna. Det balanserar den totala ökningen av FoU-finansieringen. Det bör noteras att forskning och utbildning på högsta nivå är långsiktig verksamhet och det är befogat att säkerställa tillräcklig basfinansiering också för forskarinitierad forskning.

För att FoU-verksamheten ska vara effektiv och leda till tillväxt är det enligt utskottet viktigt att man säkerställer tillgången på experter, tillräckliga utbildningsvolymer vid högskolorna och Finlands förmåga att attrahera utländska experter. Kulturutskottet har också påpekat detta (KuUU 12/2025 rd). Utskottet har informerats om att personalen inom forsknings- och utvecklingsverksamheten bör öka med flera tiotusentals på relativt kort tid och på alla utbildningsnivåer. När det gäller utländska studerande, forskare och andra experter bör man också fästa uppmärksamhet vid deras integration i det finländska samhället.

Högskoleutbildning

Regeringen strävar efter att öka antalet högskoleutbildade unga vuxna till så nära 50 procent som möjligt före 2030. Budgetpropositionen innehåller i enlighet med tidigare beslut ett anslag på 9,9 miljoner euro för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna (sammanlagt 42,1 miljoner euro 2024–2027), ett tillägg av engångsnatur på 9,2 miljoner euro för nybörjarplatserna (sammanlagt 27,5 miljoner euro för 2026–2028) samt ytterligare ett permanent tillägg på 3,8 miljoner euro från och med 2026. Dessutom anvisas sammanlagt cirka 56 miljoner euro för ett treårigt försök med studiesedlar vid öppna högskolor. Av beloppet anvisas 18,6 miljoner euro för 2026. Den avgiftsfria 30 studiepoängs studiesedeln är avsedd för dem som tagit en examen på andra stadiet och som blivit utan en plats vid en högskola.

Högskolornas basfinansiering höjs med 82 miljoner euro i linje med höjningen av kostnadsnivån, men samtidigt är universitetens och yrkeshögskolornas basfinansiering föremål för anpassningsåtgärder på totalt 86,7 miljoner euro. De fördelas enligt följande: statsunderstöd -52,7 miljoner euro (universiteten -35,8 mn euro och yrkeshögskolorna -16,9 mn euro), högskolornas basfinansiering -30 miljoner euro (universiteten -20,4 mn euro och yrkeshögskolorna -9,6 mn euro), omfördelning av besparingarna i företagsstöden -2,9 miljoner euro och finansiering enligt prövning -1,1 miljoner euro. Anpassningen av basfinansieringen på sammanlagt 30 miljoner euro minskar dock under de följande åren så att den bestående besparingen är 15 miljoner euro.

Målet att höja kompetensnivån till 50 procent är väsentligt, enligt utskottet. Det är bra att regeringen har anvisat tilläggsfinansiering bland annat för nya nybörjarplatser. Åtgärderna går i rätt riktning, men de är ännu inte tillräckliga för att uppnå målet. Att höja andelen högskoleutbildade unga till 50 procent kräver målmedvetet, genomtänkt och långsiktigt arbete. Vid sidan av studieplatser krävs det betydande förändringar i genomströmningen i utbildningen jämfört med nulä-

get. Frågan behandlas i samband med revideringen av visionen för högskoleutbildningen och forskningen, som genomförs i samarbete med högskolefältet.

Utskottet tog i sitt senaste budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) fasta på ökningen av antalet nybörjarplatser och examensmål vid högskolorna och uttrycker liksom ifjol oro över högskoleutbildningens kvalitet när målen för utbildningsvolymen är ambitiösa, men finansieringen inte ökar på motsvarande sätt. Trots de betydande anslagsökningarna som gjorts under de senaste åren är den statliga finansieringen till högskolorna enligt utskottets uppgifter reellt på samma nivå som i början av 2010-talet, bland annat på grund av tidigare indexfrysningar. Antalet kandidat-, magister- och doktorsexamina har ökat med mer än 20 procent sedan början av 2010-talet. Med beaktande av det som sägs ovan är det beklagligt att högskolornas basfinansiering är föremål för anpassningsåtgärder 2026, även om åtgärderna är tämligen måttliga och finansieringsnivån ändå inte sjunker bland annat på grund av indexjusteringarna. Den offentliga finansieringen av högskoleutbildning och forskning är alltså fortfarande stark och stabil, men för att uppfylla de samhälleliga förväntningarna på högskolesystemet krävs det bland annat att högskolorna effektiviserar sin verksamhet.

20. Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område (reservationsanslag 3 år)

För ersättandet av EuroHPC Lumi med en ny superdator (Lumi AI) anvisas 75 miljoner euro 2026. Finlands finansieringsandel har uppgått till sammanlagt 250 miljoner euro åren 2025—2028. Dessutom föreslås 8 miljoner euro för ett ekosystem av högpresterande datorsystem samt för differentiering och stärkande av kompetensen.

Utskottet välkomnar att digitala infrastrukturer och datahantering, högpresterande datorkapacitet och kompetens i anslutning till dessa utvecklas som en del av satsningarna på forskning och utveckling. Forskningen är i allt högre grad databaserad och nästan alla vetenskapsområden utnyttjar kalkylmässiga metoder som möjliggör analys av stora datamaterial. Samma fenomen syns i företagens forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Samarbete över EU:s inre gränser för att utveckla datainfrastruktur och högpresterande infrastruktur bidrar till sådan internationellt konkurrenskraftig kapacitet som inget europeiskt land ensamt skulle kunna uppnå. Utöver beräkningskapaciteten finns det ett behov av gemensam europeisk datainfrastruktur och datahantering, vilket minskar beroenden och främjar en datadriven ekonomi och artificiell intelligens som bygger på europeiska värderingar.

Dessutom ökar utskottet momentet med 505 000 euro, varav

— 200 000 euro till Östra Finlands universitet för finansiering av inledningsfasen av magisterprogrammet i ledarskap inom räddningsbranschen
— 180 000 euro till Yrkeshögskolan Novia för att utveckla teknikutbildningen i samarbete med yrkeshögskolan Vamia och Technobothnia
— 100 000 euro till Turun Kauppakorkeakoulu för finansiering av inrättandet av en professur i säkerhetsekonomi vid enheten i Björneborg och

— 25 000 euro för att i samarbete med aktörerna i regionen utreda möjligheterna och utvecklingsbehoven när det gäller tillhandahållandet av svenskspråkig högskoleutbildning i Västra Nyland.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *144 151 000* euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—5 som i RP 99/2025 rd)

(Punkt 6 som i RP 171/2025 rd)

(Punkt 7 och 8 som punkt 6 och 7 i RP 99/2025 rd)

70. Studiestöd

Anslagsnivån för studiestödet är cirka 1,3 miljarder euro 2026, vilket är cirka 224 miljoner euro mer än 2025. Utkomstskyddet för en studerande på heltid består i huvudsak av studiepenning, studielån och det förnyade bostadstillägget. Utgifterna för studiepenning och bostadstillägg beräknas uppgå till cirka 922 miljoner euro 2026. I helheten har man beaktat att antalet nybörjarplatser vid högskolorna ökar och att andra studerande än sådana som är vårdnadshavare till ett barn har överförts från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg den 1 augusti 2025. Ökningen av studielånen har ökat utgifterna för statsborgen för studielån, som beräknas uppgå till sammanlagt cirka 260 miljoner euro.

Utskottet välkomnar regeringens beslut att höja måltidsstödet för högskolestuderande från nuvarande 2,55 euro till 2,80 euro, vilket ökar utgifterna för måltidsstödet med 3,4 miljoner euro. Satsningen på hälsosamma måltider ökar de studerandes välbefinnande. För måltidsstödet anvisas sammanlagt 40 miljoner euro år 2026.

80. Konst och kultur

Regeringen föreslår ett anslag på cirka 557 miljoner euro för konst och kultur. Det är 19 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslagsökningen förklaras bland annat av de lagstadgade indexhöjningarna av statsandelarna, som berör bland annat nationella konstinstitutioner, teatrar och grupper som finansieras via statsandelssystemet för utövande konst samt de extra konstnärspensionerna och de lagstadgade konstnärsstipendierna.

För Uleåborgs projekt som europeisk kulturhuvudstad tilldelas 9,5 miljoner euro 2026, vilket är 4,5 miljoner euro mer än 2025.

År 2026 anvisas totalt 10,84 miljoner euro för utvidgningen av Nationalmuseets verksamhet samt för programutbud och utställningar. Projektet med utbyggnaden framskrider planenligt och museet öppnas för allmänheten 2027.

Utskottet anser det motiverat att anpassningsåtgärderna inom filmbranschen återkallades. Således är konst- och kultursektorn inte föremål för några betydande nya anpassningsåtgärder 2026. Aktörerna inom branschen behöver en stabil och förutsägbar verksamhetsmiljö. Den kulturpolitiska redogörelsens mål att trygga utbudet av konst och kultur, säkerställa verksamhetsförutsättningarna för den fria konsten och bygga upp en långsiktig och förutsägbar finansieringsbas spelar en viktig roll. Det behövs lösningar för att förnya den kreativa sektorns strukturer och finansieringsmöjligheter när den statliga finansieringen minskat.

Utskottet påpekar att konst och kultur är en viktig del av människornas välfärd, bildning och kompetens, men också av inre säkerhet och tillväxt, export och arbete. Kulturen är en tillväxtbransch på alla håll i västländerna och även i Finland har kulturkonsumtionen ökat under en lång tid, eftersom människorna värdsätter sin fritid allt högre. Sammantaget sett är det befogat att fästa uppmärksamhet vid tillgången till högklassig inhemsk kultur runtom i landet och vid den inhemska kulturens internationella potential.

Den kreativa sektorn är en tillväxtbransch på cirka 16,7 miljarder euro som sysselsätter ungefär 130 000 personer och täcker 3,2 procent av bruttonationalprodukten. Finansutskottet anser i likhet med kulturutskottet (KuUU 12/2025 rd) att kulturbranschernas och de kreativa branschernas ekonomiska potential i allt högre grad bör erkännas som investeringsobjekt och värdeskapare, och att satsningar på branschens affärsförutsättningar bör ses som lönsamma och tillväxtskapande investeringar. Affärskompetensen, finansieringsinstrumenten och stödsystemen inom den kreativa branschen bör utvecklas i samarbete mellan olika ministerier och aktörer och organisationer inom branschen. Fokus bör ligga på sådana åtgärder som har så stor genomslagskraft som möjligt. Bland annat bör de finansieringsmöjligheter som erbjuds via Business Finland kunna utnyttjas i högre utsträckning.

41. Vissa dispositionsrättsersättningar (reservationsanslag 3 år)

För 2026 har totalt 17,2 miljoner euro reserverats för betalning av ersättning till upphovsmän för utlåning av skyddade verk och ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek samt av utgifter som föranleds av detta. Anslaget för låneersättning har halkat efter jämfört med övriga nordiska länder. Exempelvis Sverige och Danmark har regelbundet höjt sina anslag för låneersättning.

Enligt utskottets uppgifter lånades det vid de allmänna biblioteken 2024 fler tryckta böcker än på 19 år. Dessutom har också utlåningen av e-böcker och e-ljudböcker ökat. Det visar att finländarna aktivt konsumerar litteratur. Mängden böcker som lånas inverkar dock också på låneersättningarna till upphovsmännen, eftersom det anslag som under årens lopp hållits på ungefär samma nivå ska fördelas på en allt större mängden lån.

Utskottet uttrycker liksom tidigare år (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) oro över författarnas situation och påpekar att låneersättningen är en väsentlig del av deras inkomster. Utskottet har informerats om att avsikten är att det som en del av genomförandet av den kulturpolitiska redogörelsen ska utarbetas ett separat litteraturpolitiskt åtgärdsprogram. Låneersättningarna bör i det sammanhanget granskas som en helhet, som också omfattar lån och e-bokhyllor vid statens specialbibliotek Celia.

Utskottet ökar momentet med 200 000 euro för betalning av låneersättning till upphovsmän.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *22 878 000* euro.

Anslaget får användas

(Stycke 1 som i RP 99/2025 rd)

2) till ett belopp av högst 17 378 000 euro till betalning av ersättning till upphovsmän för utlåning av skyddade verk och ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek samt av utgifter som föranleds av detta.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Utskottet ökar momentet med 4 380 000 euro som riktas till främjande av konst och kultur enligt följande:

— 250 000 euro till Finlands filmstiftelse för att utveckla biograferna i små och medelstora kommuner
— 250 000 euro till Suomalaisuuden liitto
— 200 000 euro för renovering av och museiverksamhet vid den kulturhistoriskt värdefulla fyren Marjaniemi
— 180 000 euro till Närpes Teater för att förnya läktaren och ljudanläggningen
— 150 000 euro till AVEK för den audiovisuella branschens utvecklingsprogram Kehittämö som riktar sig till filmskapare som är i början av sin karriär
— 150 000 euro till Viestimuseo Lokki
— 150 000 euro till musei- och vetenskapscentret Tiima
— 150 000 euro för att förbättra lager- och servicebyggnaderna vid pansarmuseet i Parola
— 150 000 euro till Åbo Svenska Teater för kostnader som följer av flytten till tillfälliga lokaler under totalrenoveringen
— 150 000 euro till Stiftelsen för Frälsningsarmén i Finland sr för reparation av taket på ett värdefullt byggnadsobjekt (Daghemmet Solhem)
— 110 000 euro för att utveckla verksamheten vid Kotkaniemi museum
— 100 000 euro till Eino Leino-talon säätiö sr för ombyggnad och förbättring av Eino Leinos barndomshem
— 100 000 euro till Syrjä Seura ry för tak- och fasadrenovering av Aino Kallas hus
— 100 000 euro till Cantores Minores kannatusyhdistys ry för arrangemang och kostnader i anslutning till 75-årsjubileet
— 100 000 euro för att bygga en lagerbyggnad i anslutning till Valamo kloster och på så sätt frigöra utrymme för bl.a. utställningar
— 80 000 euro för att utveckla infrastrukturen vid Sodankylä filmfestival
— 75 000 euro till Tolvan rf för att rusta upp den historiska bogserbåten m/s Tolvan
— 60 000 euro för att utveckla verksamheten inom Lapplands barnkulturnätverk
— 60 000 euro till bunkermuseet i Vederlax
— 60 000 euro för renovering av de historiska gårdsbyggnaderna och bodarna i Pirilänpuisto parkområde

— 50 000 euro till Suomen Harrastajateatteriliitto för utveckling, etablering och spridning av projektet Erityinen
— 50 000 euro till Konsttestarnas verksamhet
— 50 000 euro till Uuden näytelmän toimisto UNTO
— 50 000 euro till Purnun säätiö för utveckling av verksamheten vid konstcentret Purnu
— 50 000 euro för att rusta upp fartyget Vega
— 50 000 euro för att rusta upp fartyget Jacobstads Wapen
— 50 000 euro till Kamratförbundet för Kuggomskolan rf för träbåtsutbildning för att bevara träbåtskulturen och -arvet
— 50 000 euro till Nådendal Musikfestspel
— 50 000 euro till Lekmuseet för anskaffning av Sveaborgs Leksaksmuseums samling
— 50 000 euro för utveckling och ombyggnad av Visavuori museum
— 50 000 euro till Urajärven kartanon ystävät ry för utveckling av herrgårdsmuseets verksamhet
— 50 000 euro till Finlands järnvägsmuseum
— 50 000 euro till Finlands lantbruksmuseum Sarka
— 50 000 euro till Ristiina-seura för verksamheten vid Pien-Toijola allmogemuseum
— 50 000 euro till lottamuseet i Tusby
— 50 000 euro till Salpalinjamuseo
— 50 000 euro till Hangö Frontmuseum
— 50 000 euro till Rooska gården vid K.H Renlunds museum
— 50 000 euro till Kempele hembygdsmuseum
— 50 000 euro till Suomen Pesäpallomuseo
— 50 000 euro till Turkansaari friluftsmuseum
— 50 000 euro till Finland-Centralamerika Föreningarnas Förbund för jubileumsårets evenemang
— 40 000 euro till Suomen Kirjainstituutin säätiö
— 40 000 euro till Kattilakoski kulturandelslag för verksamheten vid Kärsämäki prästgård
— 40 000 euro till Kärsämäki hembygdsmuseum
— 30 000 euro till Historian ystäväin liitto ry:s 100-årsjubileum
— 30 000 euro till Kulttuuriyhdistys Antares ry för verksamheten vid Taidekeskus Antares
— 30 000 euro för utveckling av kulturverksamheten i Jaala Areena
— 30 000 euro till Esbo Cine och Crip Cine kylässä för föreställningar för funktionshinderorganisationernas barn och unga
— 30 000 euro till Arktiska Museet Nanoq för musei- och kulturverksamhet
— 30 000 euro till Kihniön Turvemuseo
— 30 000 euro till Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry
— 20 000 euro till tyska biblioteket i Helsingfors för nya datasystem och kostnader för biblioteksverksamheten
— 20 000 euro till Mäkikylän kyläyhdistys för föreningens 45-årsjubileum och Mäkikylä skolas 120-årsjubileum
— 20 000 euro till Föreningen Karis – Karjaa 700 rf för verksamhet under jubileumsåret, såsom anskaffning av ett minnesmärke
— 20 000 euro till stiftelsen Aholansaarisäätiö, särskilt för musei- och kulturarvsverksamhet
— 20 000 euro till Lovisa konst och kultur rf för ordnande av festivalen SaltFest
— 20 000 euro till Skärgårdsteatern rf för ombyggnad av teaterbåten

— 20 000 euro till Oronmyllysäätiö för sommarteaterverksamhet
— 20 000 euro till Frälsningsarméns musikverksamhet för mindre bemedlade
— 20 000 euro till naturmuseet i Forssa
— 20 000 euro till Hälsovårdsmuseet
— 15 000 euro till Bjärgas-museet och hembygdsområdet bl.a. för restaurering av krigsfartyget Equitys landsättningsplats
— 10 000 euro till European Coalition for Israel (ECI) Finland rf
— 10 000 euro till Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
— 10 000 euro till Roihuvuori-Seura ry för att utveckla verksamheten, bl.a. hanamifestivalen och körsbärsblomsdiplomatin
— 10 000 euro för Västnyländska ungdomsringens verksamhet (Tryckeriteatern och Raseborgs sommarteater)
— 10 000 euro till Siuntio soi – Musik i Sjundeå rf för utveckling av verksamheten
— 10 000 euro till Ingå musei- och hembygdsförening för utveckling av museiområdet
— 10 000 euro till Hurja Hangö Hurja Hanko rf för utveckling av kulturverksamheten
— 10 000 euro till Lohjan teatteri/Lohjan harrastenäyttelijät ry för utveckling av verksamheten
— 10 000 euro till Degerby byaråd för utveckling av bl.a. museiverksamheten
— 10 000 euro till Fallåker UF för utveckling av teaterverksamheten och
— 10 000 euro till Teater Rampfeber för utveckling av teaterverksamheten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *96 831 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

Fullmakt

(Som i RP 171/2025 rd)

90. Idrottsverksamhet

För idrottsverksamhet anvisas i budgetpropositionen cirka 158 miljoner euro, vilket är cirka 3 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Ökningen föranleds av justeringar av kostnadsunderlaget och indexet för statsandelen till de nationella idrottsutbildningscentralerna, vilka uppgår till sammanlagt 5,68 miljoner euro. Anslaget för byggande av idrottsanläggningar minskas å andra sidan med 2,7 miljoner euro. Minskningen riktas till statsunderstöd och omkostnader. Understöden sänktes också i budgeten för 2025 med cirka 9,5 miljoner euro och 2026 uppgår understöden för idrottsanläggningar till endast cirka 15 miljoner euro, varav 2 miljoner euro har reserverats för grundläggande förbättring och modernisering av Olympiastadion.

Motion och elitidrott främjas i enlighet med regeringsprogrammet med särskilt fokus på stärkande av jämställdhet, likabehandling och ansvarsfullhet. Regeringen föreslår 850 000 euro för ansöknings- och organisationskostnader för stora idrottsevenemang (EM-tävlingar i friidrott och

VM-tävlingar i skidåkning). Den totala finansieringen av stora evenemang ökar således från 2 miljoner euro till 2,85 miljoner euro.

För att främja befolkningens fysiska aktivitet fortsätter genomförandet av den förvaltningsövergripande programhelheten Finland i rörelse, som inbegriper totalt 35 åtgärder. Målet är att öka den fysiska aktiviteten i alla åldersgrupper. För programmet budgeteras årligen 20 miljoner euro, varav cirka 85 procent har beviljats i form av statsunderstöd till lokala aktörer. Till exempel har 126 kommuner beviljats understöd inom ramen för helheterna Skolan i rörelse och Move.

För lite fysisk aktivitet är en av de största utmaningarna för vårt samhälle och utskottet betonar i likhet med sitt tidigare budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) vikten av att främja den fysiska aktiviteten hos hela befolkningen och behovet av att ändra på rutinerna i vardagen.

Det är bra att programmet Finland i rörelse strävar efter att få alla åldersgrupper att röra på sig mer. Utskottet konstaterar dock att programmet omfattar ett stort antal ganska splittrade åtgärder och anser det vara viktigt att man noggrant följer deras genomslag. Eftersom utsikterna för de offentliga finanserna är svaga också i framtiden, bör man kunna identifiera de mest verkningsfulla åtgärderna för att öka den fysiska aktiviteten, också över förvaltningsgränserna. Vid utskottets sakkunnigutfrågning framfördes det att det för den enskilde och samhället är särskilt viktigt att öka den fysiska aktiviteten bland dem som rör sig allra minst. Därför är det viktigt att bland annat de knappa resurserna för motions- och livsstilsrådgivning riktas till just denna befolkningsgrupp.

Utskottet välkomnar särskilt att lagen om grundläggande utbildning har kompletterats med en skyldighet att främja en fysiskt aktiv livsstil för barn och unga inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Lagändringen träder i kraft den 1 augusti 2026. Detta har också vid utskottets utfrågning ansetts vara en av de mest verkningsfulla åtgärderna inom programmet Finland i rörelse.

Utskottet konstaterar också att frivilligarbete har en central roll när det gäller att möjliggöra motion och idrott. De frivilliga insatserna utgör också grunden för idrottsföreningarnas verksamhet. Därför bör man fästa uppmärksamhet vid att avveckla onödig byråkrati i föreningarnas och organisationernas verksamhet eller evenemangsarrangemang.

50. Främjande av motion och idrott (reservationsanslag 2 år)

Utskottet ökar momentet med 580 000 euro, varav

— 200 000 euro till hästinstitutet i Ypäjä för grundlig reparation av Ypäjä-hallen
— 150 000 euro till Kempele kommun för att förbättra läktarkonstruktionerna vid Sarkkiranta idrottscenter
— 100 000 euro till Finlands ryttarförbund för kostnader i anslutning till 40-årsjubileet av Helsinki International Horse Show
— 80 000 euro för införande av en motionsäventyrsmodell vid idrottsmuseet Tahto och
— 50 000 euro till Mäntsälän urheilijat ry för skidskolor för barn och investering i en snökanon.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *115 410 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

(Stycke 5 som i RP 171/2025 rd)

91. Ungdomsarbete

Under kapitel 29.91 föreslår regeringen cirka 70,5 miljoner euro för ungdomsarbete. Dessutom stärks barns och ungas välbefinnande genom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet (moment 29.01.30), som erbjuder avgiftsfria och meningsfulla hobbymöjligheter i anslutning till skoldagen. Modellen omfattar merparten av kommunerna på fastlandet och erbjuder hobbymöjligheter för fler än 140 000 barn och unga. Regeringen föreslår ett permanent tillägg på 5 miljoner euro för att stärka och utvidga modellen.

Finlandsmodellen är viktig för att stödja barns och ungas möjligheter till fritidsaktiviteter, delaktighet och gemenskap, anser utskottet. Det är bra att finansieringen permanentas på 19,4 miljoner euros nivå, så att så många som möjligt har tillgång till avgiftsfri hobbyverksamhet.

Majoriteten av barnen och ungdomarna mår bra, men utskottet uttrycker oro för bland annat den ökade förekomsten av psykisk ohälsa, marginalisering, den ökade ungdomsarbetslösheten samt den minskade framtidstron och upplevelsen av delaktighet. Barns och ungas välbefinnande är en omfattande helhet som förutsätter ett tväradministrativt och multidisciplinärt grepp såväl på nationell nivå som i välfärdsområdena och kommunerna. Barns och ungas välbefinnande behandlas också i samband med kapitel 33.60 under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel.

50. Främjande av ungdomsarbete (reservationsanslag 3 år)

Utskottet ökar momentet med 580 000 euro som riktas till utveckling av ungdomsverksamhet och ungdomsarbete, lokal hobbyverksamhet för unga och främjande av företags- och ekonomiska färdigheter enligt följande:

— 100 000 euro till Börsstiftelsen för börsambassadörsverksamheten
— 80 000 euro till Kansan Raamattuseura Vivamo för barn- och ungdomsverksamhet
— 80 000 euro till Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys (OPKO) för utveckling av Enä-Seppä-lägerverksamheten
— 60 000 euro till Rasmus ry för att stärka det antirasistiska arbetet och kontakterna inom ungdomsarbetet
— 50 000 euro till Åbolands Brandkårsförbund för att stärka ungdomsverksamheten i skärgården
— 50 000 euro till Saarenkylän Nuorisoseura ry för hobbyverksamhet för barn och unga
— 40 000 euro till Asennetta ry för utveckling av ungdomsarbetet och hobbyverksamheten i Forssa och Patis i Åbo
— 40 000 euro till Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys för utveckling av lägerverksamheten för barn och unga vid Ohtakari lägercenter

— 30 000 euro till Helluntaikirkko ry:s barn- och ungdomsarbete för att utveckla hobbyverksamheten
— 30 000 euro till Nopee Garage-verksamheten i Sibbo och
— 20 000 euro till Rauhan Sana ry för utveckling av lägerverksamheten för barn och unga.

Utskottet återinför i motiveringen till momentet att anslaget också får användas för understöd för att främja ungas företagar-, ekonomi- och arbetslivskompetens.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *31 745 000* euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—8 som i RP 99/2025 rd)

9) till utgifter för projekt på ungdomsområdet inom det regionala ungdomsväsendet, regionförvaltningen och statens ämbetsverk *(utesl.)*

10) till understöd för att främja ungas företagar-, ekonomi- och arbetslivskompetens. (Ny)

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 3 år)

Anslagsnivån under momentet är 31 miljoner euro, vilket motsvarar nivån under föregående år. Av anslaget riktas 14 miljoner euro till verkstadsverksamhet, 13 miljoner euro till uppsökande ungdomsarbete och 4 miljoner euro till ungdomsarbete i skolor och läroanstalter.

Utskottet har informerats om att trots den ökade ungdomsarbetslösheten har man inte inom alla områden för arbetskraftsservice effektivt lyckats hänvisa de unga till arbetsverkstadsverksamhet, trots att verkstäderna har beredskap och kapacitet att erbjuda stöd. Utskottet anser det vara viktigt att man finner lösningar på de bakomliggande problemen. Arbetsverkstadsverksamhet är ett bra alternativ för många unga, eftersom forskning visar att verksamheten effektivt främjar delaktigheten, utbildningen och sysselsättningen bland unga. Enligt utskottets uppgifter får fyra av fem unga en plats i arbetslivet eller inom utbildning efter verkstadsperioden.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde föreslås sammanlagt ungefär 2,6 miljarder euro, alltså ungefär 71 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Av dessa anslag används 68 procent till jordbruk och livsmedelsekonomi, 17 procent till landsbygdsutveckling, 7 procent till naturresursekonomi, 6 procent till tillväxtåtgärder, förvaltning och forskning samt 2 procent till lantmäteri och registrering av bostadsaktier.

Förvaltningsområdets uppgifter har fått en framhävd fundamental betydelse för samhället i ett instabilt geopolitiskt läge. Omvärldsriskerna är betydelsefulla när man ska ta hand om livsmedels-

tryggheten och livsmedelssäkerheten, garantera ett konkurrenskraftigt inhemskt livsmedelssystem, försörjningsberedskap och rent vatten, hantera djur- och växtsjukdomar, säkerställa naturresursekonomins hållbarhet och konkurrenskraften hos näringar som baserar sig på dem samt utveckla landsbygdens livskraft.

Jordbrukets lönsamhet

Regeringen har i budgetpropositionen identifierat jordbrukets långvariga svåra läge och sektorns betydelse för försörjningsberedskapen. De egentliga jordbrukarstöden minskas inte. Det föreslås att jordbrukarstöd beviljas till ett belopp av 1,7 miljarder euro, varav EU finansierar 44 procent (752 miljoner euro) och de inhemska stödens andel är 56 procent (966 miljoner euro). Jordbruksstöden behåller sin grundstruktur och är förenliga med EU:s gemensamma jordbrukspolitik, vilket tryggar jordbrukets kontinuitet och främjar jordbrukarnas möjligheter att förutse verksamheten och den ekonomiska planeringen.

Nuläget. Utskottet har redan i många år varit bekymrat över jordbrukets svaga lönsamhet. Naturresursinstitutet bedömer att gårdarnas genomsnittliga företagarinkomst ökar till 37 400 euro 2025 (20 500 euro 2024). Den genomsnittliga lönsamhetskoefficienten väntas stiga till 0,58, medan den var 0,32 år 2024. Trots ökningen räcker den genomsnittliga företagarinkomsten inte till för att täcka lönekravet och räntekravet på eget kapital, eftersom lönsamhetskoefficienten är under 1. Skillnaderna mellan gårdarna och produktionsinriktningarna är stora.

Enligt Naturresursinstitutet har stöden stått för cirka 26 procent av gårdarnas totala intäkter 2021–2025. Utskottet anser att stöden har en viktig betydelse som ekonomiskt skyddsnät för gårdarna och att jordbruksstöden bör riktas effektivt och noggrant avgränsat till aktiv odling.

Metoder. Lönsamheten inom jordbruksproduktionen är en förutsättning för att jordbruket ska kunna fortsätta och utvecklas på lång sikt samt för en hållbar inhemsk livsmedelsproduktion, påpekar utskottet. Den största effekten har producentpriserna och kostnaderna för produktionsinsatserna. Lösningar som ökar lönsamheten ska således finnas på marknaden. Det är viktigt att regeringen fortsätter att förbättra livsmedelskedjans funktion bland annat genom att genomföra den andra fasen av reformen av livsmedelsmarknadslagen. Jordbrukarnas ställning i förhållande till den mycket koncentrerade detaljhandeln bör balanseras med effektiva medel.

Ökningen av företagarinkomsten främjas också av att det totala penningflödet i livsmedelskedjan ökar. Konsumenter med betalningsförmåga bör erbjudas de produkter de önskar genom nya innovationer och ökat förädlingsvärde. Penningflödet ökar också på grund av den ökade exporten, som utskottet behandlar under moment 30.01.40.

I en föränderlig omvärld behövs mångsidiga metoder för att underlätta situationen, såsom omfattande kompetensutveckling för jordbrukarna, smidigare och mer kostnadseffektiv förvaltning, inklusive snabbare tillståndsprocesser (t.ex. för exporttillstånd och växtskyddsmedel). Dessutom måste livsmedelsbranschens uppskattning och anseende förbättras för att det ska bli lättare för unga att gå in för att skapa sig en framtid inom livsmedelssektorn, som sysselsätter 320 000 årsverken (2024).

Finansiering. Lantbruksföretagens relativa skuldsättning, dvs. skuldernas förhållande till omsättningen, har minskat klart under de senaste åren och skuldsättningen har anhopats hos gårdar som investerat i sin verksamhet. Investeringarna har i sin helhet varit små på 2020-talet jämfört med den tidigare situationen.

Den försvårade tillgången till lån och de ökade investerings- och lånekostnaderna har blivit en utmaning för jordbrukets strukturella utveckling och generationsväxlingar. Vid beviljandet av lån fäster finansinstituten allt större uppmärksamhet vid gårdarnas likviditet. I den svåra situationen har Gårdsbrukets utvecklingsfond en framträdande roll när det gäller att möjliggöra investeringar och garantera lån enligt lagen om strukturstöd till jordbruket. Användningen av fonden måste vidareutvecklas.

Liksom jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 27/2025 rd) anser finansutskottet att det är av yttersta vikt att gårdar som fortsätter och utvecklar sin verksamhet har möjlighet att få finansiering för investeringar. Det bör också beaktas att jordbrukarnas ställning på finansmarknaden försvagas av att gårdsbruksfastigheternas värde sjunker som en del av prisutvecklingen i områdena utanför tillväxtcentra och situationen i östra Finland.

I enlighet med *regeringsprogrammet* betonar utskottet att det för att förbättra lönsamheten inte bör fattas nationella beslut som ökar kostnaderna för jordbruket. Utskottet välkomnar dessutom att regeringen har gått vidare med åtgärderna för att åkrar i aktiv odling ska berättiga till ersättning. Det har införts en modell för fördelning av rätt till ersättningar, genom vilken ersättningsrättigheter som blir lediga fördelas vidare. I fördelningsgrunderna beaktas odlingstiden, unga jordbrukare och östra Finland.

01. Förvaltning och forskning

05. Naturresursinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 88,7 miljoner euro, vilket är cirka 2,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningarna beror främst på omkostnadsbesparingar och slopande av engångshöjningar.

I anslaget har det gjorts behövliga tillägg till exempel för medfinansiering av EU:s FoU-projekt (3,4 miljoner euro) och för ökning av mervärdet inom skogsbaserad bioekonomi (1 miljon euro). Utskottet lyfter dessutom fram den viktiga utvidgningen av momentets ändamål i den tredje tilläggsbudgeten för 2025 till att teckna aktier i och kapitalisera bolaget Luke Innovations Oy. Bolaget har till uppgift att främja kommersialiseringen av forskningsinnovationer och möjligheten att omsätta innovationerna i praktiken.

Balansen i Naturresursinstitutets ekonomi påverkas till stor del av extern finansiering (såsom projektfinansiering), vars belopp institutet har kunnat höja till 47 procent av utgifterna, dvs. till 69,4 miljoner euro 2024 (motsvarande siffra var 39,3 miljoner euro 2015).

Utskottet betonar att Naturresursinstitutet har en central roll i forskningen i bioekonomi och som sakkunnig i politiska beslutsprocesser. Dess finansiella situation utmanas särskilt av det omfattande nätverket av verksamhetsställen. Största delen av verksamhetsställena (91 procent) är lokaler som specifikt används för forskning. Underhållet och utvecklingen av dem är betydligt dyrare jämfört med kontorslokaler. För att produktivitetsmålen ska nås krävs det ändringar i nätet av verksamhetsställen, vilket dock kräver att den regionala jämvikten tryggas.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för en utredning om utveckling av torvprodukter med hög förädlingsgrad.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *88 844 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

40. Stärkande av försörjningsberedskapen, främjande av exporten och utveckling av förädlingsvärdet inom sektorerna jordbruk, livsmedelsekonomi och naturresursekonomi (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 1,3 euro. Utöver det aktuella momentet genomförs åtgärder som främjar livsmedelsexport också under momenten 30.01.22 och 30.20.47.

Regeringsprogrammets mål att fördubbla livsmedelsexporten fram till 2031 är ambitiöst. Enligt utrikeshandelsstatistiken exporterades finländsk mat för 2,3 miljarder euro 2024. Jämfört med året innan ökade exporten med 5 procent och kvantitativt med 18 procent. Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansågs det realistiskt att målet uppnås. Detta förutsätter dock ett långsiktigt åtagande från statens sida.

Utskottet betonar utifrån inkommen utredning att finansieringen måste styras till utveckling av långvariga strukturer i stället för till temporära projektfinansierade lösningar. Företagens mod att investera i tillväxt och internationalisering bör stödjas genom att trygga tillgången till exporttjänster både i Finland och i mållandet. Vid utfrågningen lyftes det bland annat fram att behandlingen av företagens exportdeklarationer och ärenden som gäller marktillstånd har fördröjts och det ansågs viktigt att arbeta för Finlandsbilden, stärka varumärket och öka företagarnas mångsidiga kommersiella kompetens.

Utskottet vill påskynda etableringen av samarbetet över valperioderna mellan jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet och aktörerna i livsmedelskedjan. Vid sidan av tillräcklig FoU-finansiering bör innovationsstöden för kommersialisering av produkter tryggas.

Utskottet lyfter dessutom fram det snabbt växande celljordbruket, som kräver hög teknologi. Enligt uppgift har Finland en betydande exportpotential inom branschen (500–1 000 miljoner euro fram till 2035). Finlands möjligheter att vara en global föregångare och ledare främjas av våra omfattande rena energi-, biomassa- och vattenresurser. Finlands styrkor bör utnyttjas genom att styra investeringar till hemlandet och påskynda regleringen på EU-nivå. Celljordbruket kan ock-

så stödja en omställning till ett hållbart och lönsamt livsmedelssystem och lindra den rådande proteinbristen.

Självförsörjningen i fråga om protein och ett hållbart livsmedelssystem stöds också av investeringar i kapaciteten för att bereda vegetabiliska proteiner och främjande av kommersialiseringen av växtbaserad mat. Den vegetariska matens betydelse bör identifieras med tanke på både tillväxten och försörjningsberedskapen och den har också en stor exportpotential.

10. Utveckling av landsbygden

50. Statsunderstöd för jordbruksrådgivningstjänster och vissa andra utvecklingsåtgärder (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 3,6 miljoner euro, vilket är cirka 1,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Sänkningen beror främst på slopandet av riksdagens angångshöjningar (cirka 0,6 miljoner euro) och de omkostnadsbesparingar som fastställts för förvaltningsområdet (cirka 0,5 miljoner euro).

Utskottet anser att anslaget under momentet är viktigt särskilt med tanke på förbättrandet av jordbrukets lönsamhet. Med anslaget genomförs rikstäckande rådgivning för att sprida den nyaste framforskade kunskapen och bästa praxis. Många gårdar behöver sakkunnighjälp inom produktion och ekonomi för att klara av sina svårigheter. Genom rådgivningen kan man främja fortsatt verksamhet på livsdugliga gårdar och på så sätt trygga Finlands självförsörjning i fråga om livsmedel och försörjningsberedskap samt främja ansvarstagande.

Utskottet ökar momentet med 175 000 euro, varav
- 75 000 euro till Maitoyrittäjät ry,
- 50 000 euro till Suomen hevostietokeskus ry och
- 50 000 euro till SLF Svenska lantbrukssällskapets förbund rf för att ordna svenskspråkig lantbruksrådgivning.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *3 751 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

51. Främjande av renskötseln (reservationsanslag 2 år)

Utskottet ökar momentet med 60 000 euro till Renbeteslagsföreningen för att utveckla verksamheten vid Kutuharju försöksrengård.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *2 183 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

54. Främjande av hästhushållningen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 27,0 miljoner euro, vilket är 4,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Under de senaste två åren har anslaget minskat med över 30 procent. Den sänkta finansieringsnivån beror på att hästbranschen till följd av penningspelsreformen ska övergå till en licensmarknad den 1 januari 2027.

Utskottet anser det viktigt att man i enlighet med regeringsprogrammet säkerställer verksamhetsförutsättningarna för hästsport. Hästsektorn sysselsätter nästan 15 000 personer och är därmed jämförbar med turismen i Lappland i fråga om sysselsättningseffekter. I omställningsfasen inom branschen bör behövliga resurser anvisas för att utveckla branschen, så man måste hålla fast vid en tillräcklig bryggfinansiering. Samtidigt säkerställs verksamheten på travbanorna i landskapen.

Utskottet uttrycker oro inte bara över hästsport och branschaktörer utan också över den finska hästens framtid. I enlighet med regeringsprogrammet bör också finska hästens ställning som nationalras tryggas. Den finska hästen har i princip möjligheter att tävla bara i Finland och artens livskraft stöttas av travsporten. För att bevara en frisk stam har gränsen ansetts vara tusen födda föl per år. Men i år föddes endast 895 föl, så läget är kritiskt.

Utskottet ökar momentet med 250 000 euro, varav
- 200 000 euro för prisstöd för att trygga finska hästens ställning och
- 50 000 euro till Suomenratsut ry.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *27 242 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

55. Statsbidrag för 4H-verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 3,8 miljoner euro. Riksdagens tillägg av engångsnatur för 2025 (0,2 miljoner euro) har strukits ur anslaget.

Genom 4H-hobbyverksamheten får unga bekanta sig med naturresurssektorn och möjlighet att skaffa sig erfarenhet av arbete och företagande inom branschen. I verksamheten deltog 182 000 barn och unga år 2024. Organisationen bedriver ungdomsarbete genom 182 finskspråkiga och 18 svenskspråkiga lokala föreningar runt om i landet. Exempelvis i projektet Taimiteko har cirka en miljon plantor planterats sedan 2019. Utskottet betonar att 4H-organisationens verksamhet svarar väl mot befintliga behov. Statsunderstödets andel av organisationens finansiering är cirka 20–30 procent och det har en betydande hävstångseffekt på det grundläggande arbetet på olika håll i Finland.

Utskottet ökar momentet med 230 000 euro, varav 30 000 euro till SLF Svenska lantbrukssällskapets förbund rf för ordnande av svenskspråkig 4H-verksamhet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *4 035 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

63. Utveckling av landsbygden (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 3,0 miljoner euro. Riksdagens tillägg av engångsnatur som anvisats för stöd till bybutiker (150 000 euro) och statsunderstöd för byaverksamhet (200 000 euro) har strukits ur anslaget. Båda formerna av stöd behövs enligt utskottet fortfarande för att främja landsbygdens livskraft och öka samhörigheten i byarna.

Utskottet ökar momentet med 350 000 euro, varav 200 000 euro för statsunderstöd till byaverksamhet och 150 000 euro till stöd för bybutiker.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *3 390 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet anvisas 80,4 miljoner euro, vilket är ungefär 1,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. I anslaget har beaktats bland annat regionförvaltningsreformens inverkan (5,423 miljoner euro) och de utvidgade uppgifterna för livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå (0,184 miljoner euro). Anslaget har minskats med ungefär 2,4 miljoner euro från engångsfinansieringen och i form av anpassningsåtgärder.

Utskottet noterar att tillägget till följd av regionförvaltningsreformen består av nya uppgifter som överförs till verket. Livsmedelsverkets disponibla resurser minskar de facto med cirka 4,3 miljoner euro.

Utskottet välkomnar att Livsmedelsverket 2025 har lyckats tidigarelägga utbetalningen av förskott på nationella åkerstöd, miljöersättningar, miljöavtal och ersättningar för ekologisk produktion. Utskottet understryker att stöden ska stå till gårdarnas förfogande i rätt tid bland annat med tanke på betalningsschemat för lån och krediter. Utvecklingsarbetet bör således fortsätta.

Utskottet välkomnar en extern bedömning som lyfts fram av jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 27/2025 rd) och där man ska utreda inte bara resursläget utan också möjligheterna att utveckla verksamhetsmetoderna. Det utbetalande organets resurser och kompetens måste säkerställas för att Finlands EU-finansieringsandel ska kunna tas hem fullt ut. En tillförlitlig och fungerande stödförvaltning tryggar gårdarnas anpassning till varierande ekonomiska konjunkturer. Också en ökad livsmedelsexport kräver tillräckliga resurser för tillståndsbehandlingen.

47. Utvecklande av livsmedelskedjan (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 3,7 miljoner euro, vilket är cirka 3,9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Ändringen beror särskilt på att de anslag som föreslås för exportfrämjande och utveckling av värdekedjorna överförs mellan momenten. Anslaget används dessutom för finansiering av livsmedelsmarknadsåtgärder och åtgärder som stöder målen i den livsmedelspolitiska redogörelsen samt för beredning och genomförande av ett tillväxtprogram och en strategi för livsmedelsproduktionen. Utskottet behandlar främjandet av exporten inom förvaltningsområdet i sitt betänkande under moment 30.01.40, där det bland annat lyfter fram en starkare kommersialisering av och tillväxtpotential för vegetabiliska proteiner.

Utskottet anser det viktigt att finansieringen också stöder åtgärderna enligt utvecklingsprogrammet för ekologisk och närproducerad mat och utvecklingen av naturproduktsbranschen. Ekologisk produktion kan minska beroendet av importerade gödselmedel och på så sätt stärka försörjningsberedskapen. Exportfrämjandet är också för den ekologiska sektorn en nyckelfaktor som höjer producentpriset.

Samtidigt är det dock viktigt att fortsatt främja korta leveranskedjor och användningen av närproducerad mat i offentliga professionella kök. När det gäller offentlig upphandling och professionella kök behövs det bättre upphandlingskompetens för att målen och de konkreta åtgärderna ska matcha varandra.

Utskottet ökar momentet med 50 000 euro till ProVege ry för åtgärder för att främja växtbaserad mat.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *3 786 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

49. Ökad självförsörjning i fråga om produktionsinsatser inom primärproduktionen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 8,0 miljoner euro, vilket är ungefär 5,7 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025.

Programmet Skärgårdshavet

Skärgårdshavets avrinningsområde är Finlands enda objekt på Skyddskommissionen för Östersjöns (HELCOM) så kallade hot spot-lista över de värsta belastarna. Programmet Skärgårdshavet syftar till att förbättra tillståndet i området och stryka det från listan senast 2027. Programmet finansieras förutom under det aktuella momentet också under flera andra moment inom förvaltningsområdet (såsom 30.10.40, 30.20.43, 30.40.31 och 30.40.62) samt under miljöministeriets huvudtitel (behandlas under moment 35.10.61).

För att målet ska nås anser utskottet att regeringens beslut vid halvtidsöverläggningen våren 2025 om att främja investeringar i produktion av biogas behövs för att organiskt avfall ska kunna omvandlas till hållbar energi och samtidigt minska näringsbelastningen i våra vattendrag. Lösningar för effektivare återvinning av näringsämnen utvecklas särskilt i Skärgårdshavets område, bland annat genom att fortsätta verkställandet av stödet för näringscirkulation (5 miljoner euro) och utvidga det så att det blir teknikneutralt. Dessutom bereds en färdplan för återvinning av näringsämnen och försörjningsberedskap i fråga om gödselmedel (0,45 miljoner euro). Regeringen inleder också ett frivilligt försök med näringscirkulation för att effektivisera återvinningen av näringsämnen i Skärgårdshavets avrinningsområde.

För att öka genomslaget betonar utskottet vikten av att aktivera och ge råd till de aktörer som bedriver verksamhet i största skala, eftersom det är frivilligt att vidta åtgärderna.

Biogas

Biogas har en betydande roll när det gäller att behandla avfall från en hållbar livsmedelskedja, återvinna näringsämnen och stärka självförsörjningsgraden i fråga om energi. Decentraliserad, gårdsbaserad biogasproduktion förbättrar försörjningsberedskapen i fråga om el, värme och drivmedel. Den bidrar också till att göra näringsämnena i stallgödsel mer användbara och ökar självförsörjningen av näringsämnen. Utskottet välkomnar att gårdarna härefter kan få stöd för biogasinvesteringar också i de fall där en del av den producerade energin säljs ut för annan verksamhet än produktionsverksamhet inom jordbruket (moment 30.10.40).

Odlings- och strötorv

Av anslaget under momentet föreslås 2,0 miljoner euro för att trygga tillgången på inhemska strömaterial och material för växtunderlag, öka branschens kompetens, produktutveckling och produktion samt främja självförsörjningen.

Utskottet hänvisar till sitt föregående budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) och understryker att torven säkerställer försörjningsberedskapen i fråga om inhemsk energi men också har många egenskaper som har gjort den till bland annat ett perfekt växtunderlag för plantor och som strö inom djurproduktionen. I och med att torven är anticeptisk har användningen av torv som strö märkbart ökat djurens välbefinnande och minskat behovet av antibiotika. Utskottet påminner också om skrivningen i regeringsprogrammet enligt vilken odlings- och strötorv definieras som en strategiskt viktig råvara.

Särskilt odlingstorven är en viktig exportprodukt, så enligt uppgift bevakar regeringen noggrant hur den räcker till. Dessutom bör priset ägnas uppmärksamhet. Också torvprodukter med högre förädlingsgrad har en klar exportpotential. En ekonomiskt lönsam produktion av specialtorv är kopplad till uttag av energitorv, så tillstånd för projekt måste granskas också ur denna synvinkel.

62. Vissa statsunderstöd (reservationsanslag 2 år)

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för att minska risken för afrikansk svinpest, som orsakas av vildsvin.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *6 567 000* euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—4 som i RP 99/2025 rd)

(Punkt 5 som i RP 171/2025 rd)

(Stycke 3 som i RP 99/2025 rd)

40. Naturresursekonomi

22. Främjande av naturresurs- och bioekonomi (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 5,3 miljoner euro, vilket är cirka 0,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025.

Utskottet betonar att momentet har stor betydelse för genomförandet av projekt för utveckling av bioekonomin inom flera branscher, såsom genomförandet av den nationella skogsstrategin och Finlands strategi för bioekonomi. Båda strategierna har betydande ekonomiska effekter. Också vetenskapspanelen för skogsbioekonomi får finansiering under momentet.

Enligt erhållen utredning anvisas 0,8 miljoner euro av anslaget för beredning, utredningar och uppföljning av klimatplanen för markanvändningssektorn och den nationella anpassningsplanen för klimatförändring, som jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för. Avsikten är att utveckla bedömningen och uppföljningen av klimatrisker samt genomföra en halvtidsöversyn av den nationella anpassningsplanen. Anslagsnivån möjliggör dock inte ett omfattande genomförande av planerna. Genomförandet av klimatplanen för markanvändningssektorn sker till exempel genom det temporära incitamentsystemet för skogsbruket, Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer, den nationella skogsstrategin och genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP).

31. Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 6,1 miljoner euro, vilket är cirka 0,9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025.

För riskhanterings-, iståndsättnings-, utvecklings- och försöksprojekt inom vattenhushållningen används cirka 3,7 miljoner euro av anslaget. Utgifterna för nyttjandet och vården av vattentillgångarna finansieras dessutom under moment 30.40.21 (cirka 13,8 miljoner euro). Ett centralt mål för vattenhushållningen är att trygga försörjningsberedskapen och den kritiska infrastrukturen både inom vattentjänsterna och i vattenbyggnadskonstruktioner och informationssystem som är viktiga för vattenkraftsproduktionen. Under momentet finns det växande finansieringsbehov bland annat i anslutning till vattenhanteringen på åkrar, hanteringen av risker för översvämning och torka samt utvecklingen av funktionen och säkerheten i informationssystemen för vattenhushållning.

För fiskeriekonomiska iståndsättnings-, utvecklings- och försöksprojekt föreslås ett anslag på cirka 2,7 miljoner euro för att förbättra levnadsförhållandena för vandringsfiskbestånden och för att återställa beståndens naturliga förökning i strömmande vatten. Utskottet anser det viktigt att man med anslaget kan fortsätta med det nationella programmet för vandringsfisk (Nousu) genom att bygga fiskvägar och andra alternativa vandringsvägar för fisk samt undanröja vandringshinder. Det är också väsentligt att i enlighet med regeringsprogrammet bevaka fiskevårdsskyldigheterna.

Utskottet ökar momentet med 470 000 euro, varav
— 180 000 euro för rivning av Suojärvi damm, Koskenkoski damm och Vuolteenkoski damm i Vanajanvesi och
— 20 000 euro för vårdfiske i ovannämnda område,
— 100 000 euro till Kiiminkijoki ry för att förbättra vattenkvaliteteni Nuorittajoki i avrinningsområdet i Kiiminkijoki,
— 100 000 euro till Simo kommun för projektet Simojoki kirkkaaksi och
— 70 000 euro för projekt för att förbättra vattenförekomstens status i Ähtävänjoki avrinningsområde.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *6 606 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

42. Ersättning för rovdjurs skadegörelse (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås något under 8,9 miljoner euro. Anslaget används för skador på ren orsakade av rovdjur 2025 samt för ersättning av skador på husdjur, lösöre och bin.

År 2024 uppgick utfallet av skador på ren till cirka 12 miljoner euro, vilket för första gången översteg EU:s kostnadstak på 10 miljoner euro. Ersättningen till fullt belopp begränsades därför med 10 procent. År 2025 beräknas skadorna på ren stiga till över 13 miljoner euro. Utöver ökningen av skadorna stiger ersättningsbeloppet till följd av uppdateringen av renarnas verkliga värde, vilket innebär att ersättningarna för skador på ren måste skäras ner med över 40 procent med det föreslagna anslaget. Övriga skador ersätts till fullt belopp. För förebyggande och övervakning av skador används 0,75 miljoner euro. De ökande skadorna beror på de växande stammarna av stora rovdjur och på att järvar inte kan avlägsnas från de värsta skadeområdena.

Utskottet anser att det är nödvändigt att använda statens medel på ett verkningsfullt sätt och betonar att rovdjursskadorna och ersättningarna för dem måste fås att börja minska. Det behövs alltså fortsatt arbete för att påverka EU:s rovdjurspolitik. De skador som orsakats till följd av rovdjurspolitiken måste i princip ersättas fullt ut. För trovärdighetens skull måste skadorna också entydigt kunna bevisas.

Utskottet ökar momentet med 50 000 euro till Finlands Jägarförbund för att främja användningen av vargskyddsvästar för hundar.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *8 900 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

44. Stöd för tryggande av en hållbar virkesproduktion (förslagsanslag)

Under momentet föreslås cirka 36,2 miljoner euro, vilket är cirka 1,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Bevillningsfullmakten föreslås bli 20 miljoner euro. Anslaget får användas till betalning av stöd som beviljas med stöd av den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015, gäller gamla ansökningar) och lagen om ett temporärt incitamentsystem för skogsbruket (71/2023).

Enligt utredning till utskottet har det kommit in en hel del ansökningar om stöd för virkesproduktion 2025 och anslagen räcker inte till för alla utbetalningar. De utbetalningar som överförs till 2026 beräknas uppgå till 10–15 miljoner euro, vilket försvagar den föreslagna finansieringens tillräcklighet. Stödsystemet har anpassats och anpassas ytterligare till det sjunkande anslaget. Utskottet anser det dock viktigt att stödnivåerna är tillräckliga för att åtgärderna också i fortsättningen ska vara tillräckligt intressanta för att arbetet ska bli utfört.

Skogsbruk

Anslaget under momentet är ett viktigt incitament för enskilda skogsägare att vidta aktiva och rättidiga åtgärder som ökar skogarnas tillväxt, främjar vattenvården inom skogsbruket, stävjar klimatförändringar, främjar skogarnas anpassning till klimatförändringar samt upprätthåller ett vägnät för skogsbruket. Den största delen av stödet går till plantskogsvård och vård av ungskog, vilket främjar trädens tillväxt — något som är viktigt för industrins virkesförsörjning och den inhemska sågverksindustrin. I anslaget ingår också ett tillägg på 3,5 miljoner euro för skogsgödsling i syfte att öka skogstillväxten och kolsänkorna i enlighet med regeringens rambeslut våren 2025.

Utskottet betonar (såsom i FiUB 25/2024 rd) att man i enlighet med regeringsprogrammet bör se till att verksamhetsmiljön inom skogsbranschen är konkurrenskraftig och sporrar skogsägarna, och användningen av skogarna ska inte begränsas. Det behövs långsiktiga satsningar på att utveckla skogsbruket och skogssektorn i enlighet med den nationella skogsstrategin fram till 2035. Friska skogar som växer bra ger Finland betydande ekonomiska, sociala och ekologiska fördelar. De lockar också till sig gröna investeringar. Det är dessutom viktigt att satsa på att öka mervärdet inom skogsbioekonomin (1,0 miljoner euro under moment 30.01.05 och 2,5 miljoner euro under moment 30.40.22) och på att gagnvirke inte används för förbränning. Ett höjt mervärde stärker både samhällsekonomin och kollagren utan att användningen av virke ökar.

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 11,0 miljoner euro, vilket motsvarar 2025 års nivå. Med anslaget finansieras miljöstödsavtal, vård av skogsnaturen och hyggesbränning samt genomförs programmet för mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) och livsmiljöprogrammet Helmi till-

sammans med miljöministeriet (behandlas i motiveringen till moment 35.10.21). Genomförandet av Helmi-programmet är en del av Finlands åtgärder för att genomföra EU:s strategi för biologisk mångfald. Utskottet anser att båda programmen behövs och är populära bland markägarna. Skyddsmängderna och åtgärderna har överskridit den tillgängliga finansieringen.

För *en fortsättning på Metso-programmet* föreslås 9,3 miljoner euro i finansiering för 2026. Programperioden (2014–2025) löper ut 2025. Det övergripande målet var att genom skogsägarnas frivilliga beslut skydda sammanlagt 82 000 hektar skog, varav 85 procent beräknas vara uppnått före utgången av 2025 på grund av det begränsade anslaget.

Åtgärderna enligt *livsmiljöprogrammet Helmi* föreslås bli finansierade med 1,7 miljoner euro under det aktuella momentet och med 1,0 miljoner euro som anvisas för projektet Sotka (förbättring av andfåglarnas tillstånd) under moment 30.40.50. Dessutom finansierar förvaltningsområdet fortlöpande skötsel och underhåll av vårdbiotopsobjekt med EU-medfinansiering ur CAP-planen. Utskottet hänvisar till motiveringen till moment 35.10.21 i sitt betänkande, där det instämmer i miljöutskottets (MiUU 19/2025 rd) oro över vårdbiotopernas hotade status och behovet av att vidta åtgärder för att trygga skötseln av naturbetesmark.

51. Främjande av fiskerihushållningen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 9,6 miljoner euro, vilket är cirka 0,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Ändringen baserar sig på det minskade inflödet av fiskevårdsavgifter (cirka 0,3 miljoner euro) och på avskaffandet av riksdagens ökningar av engångsnatur (cirka 0,4 miljoner euro). Anslaget används närmast på det sätt som föreskrivs i 82 § i lagen om fiske (379/2015). Rent konkret ska beslutet om fördelningen av medel för olika ändamål fattas av jord- och skogsbruksministeriet i enlighet med statsrådets nya föreskrift, eftersom det är fråga om ett anslag på mindre än 10 miljoner euro.

Utskottet lyfter fram att det planerade fördelningsbeslutet avviker från den väntade användningen i momentets förklaringsdel på så sätt att 175 000 euro mer av medlen används för ersättningar till ägare av vattenområden och motsvarande summa mindre för kostnader som föranleds av planering, genomförande, styrning och utveckling av hållbar användning och vård av fiskevatten samt fiskeövervakning. Inga ändringar föreslås i de övriga användningsändamålen. Till exempel den andel som är avsedd för rådgivningstjänster inom fiskerisektorn förblir lika stor som den som föreslås i budgetpropositionen. Beslutet stöder vård och utplantering av fisk i enlighet med regeringsprogrammet.

Dessutom lyfter utskottet liksom flera gånger tidigare (t.ex. FiUB 25/2024 rd) fram yrkesfiskarnas viktiga arbete för att främja fiskerinäringen samt branschorganisationernas verksamhet för att främja fiskerinäringen. I momentets beslutsdel återinför utskottet omnämnandet att anslaget får användas för bidrag till Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf.

Utskottet ökar momentet med 290 000 euro, varav
- 80 000 euro till Finlands Yrkesfiskarförbund rf
- 40 000 euro till Finlands Fiskodlarförbund rf

— 70 000 euro till Centralförbundet för Fiskerihushållning, varav 50 000 euro för projektet Kalalla Kainuussa och
— 100 000 euro till Kainuun Kalatalouskeskus ry för ett vårdfiskeprojekt inom Ule träsks fiskeriområde, särskilt i områdena Vuolijoki—Manamansalo, Säräisniemi och Niska.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *9 915 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

Av anslaget används 80 000 euro till bidrag till Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf. (Ny)

(Stycke 4 som stycke 3 i RP 99/2025 rd)

62. Främjande av fiskerinäringen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 18,7 miljoner euro, som huvudsakligen används för lagstadgade utgifter för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EMKVR). EU:s andel av utgifterna uppgår till cirka 9,5 miljoner euro och den nationella andelen är cirka 7,8 miljoner euro. Finlands totala programfinansiering är 140 miljoner euro 2021—2027.

Skador som orsakats yrkesfiskare. Utskottet anser att det är ett steg i rätt riktning att cirka 0,5 miljoner euro av anslaget används för att trygga förutsättningarna för yrkesfiske och ersätta kostnaderna för hantering av sälar som orsakat skador och därför avlägsnats. Också ekonomiska skador som orsakas av skyddet av saimenvikaren ersätts.

Enligt erhållen utredning försämrar särskilt bestånden av gråsäl och skarv verksamhetsförutsättningarna för yrkesfisket och sälen är den största enskilda faktorn som påverkar verksamheten vid kusten. Utskottet lyfter fram regeringsprogrammets riktlinje: "Onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen. Samtidigt ser man till att näringsidkare får en rättvis ersättning för skador." Utskottet anser att det är viktigt att utfästelserna genomförs. Utskottet hänvisar till jord- och skogsbruksutskottets utlåtande (JsUU 27/2025 rd), enligt vilket avsikten är att en regeringsproposition som genomför skrivningarna ska lämnas till riksdagen i januari 2026. Dessutom betonar utskottet i enlighet med regeringsprogrammet att kött av fåglar som omhändertagits med stöd av dispens ska kunna utnyttjas.

Under momentet finansieras också *programmet för främjande av inhemsk fisk*, vars syfte är att fördubbla konsumtionen av inhemsk fisk. Målet är ambitiöst och fortfarande avlägset. Trots att handelsbalansen för fiskprodukter har förbättrats uppvisar den fortfarande ett stort underskott (-316 miljoner euro 2024) och två tredjedelar av den fisk som konsumeras är importerad. Det kommersiella fisket är förknippat med många utmaningar, såsom utvecklingen av strömmings- och vassbuksbestånden och fiskekvoterna, den minskade inhemska efterfrågan på strömming och abborrfisk och den snabbt försvagade mörtfiskmarknaden.

I synnerhet odlad fisk har stor potential att öka konsumtionen och exporten av inhemsk fisk, påpekar utskottet. I enlighet med regeringsprogrammet kräver detta att tillståndsprocesserna och

regleringen lättas upp. Tillgången på inhemsk fiskråvara tryggas av ett tillräckligt antal yrkesfiskare och fiskodlare. De initiala investeringarna i fiske och vattenbruk är dock höga, så utskottet ser det som nödvändigt att utreda möjligheterna att stödja dem.

64. Forststyrelsen

Jord- och skogsbruksministeriet har preliminärt uppställt ett resultatmål för Forststyrelsens affärsverksamhet: 138,0 miljoner euro 2026. Enligt erhållen utredning förutsätter höjningen av avkastningsmålet inte att de avverkningsmål som uppställts för Forststyrelsen höjs, förutsatt att affärsverksamhetens lönsamhet hålls på en god nivå. Statsrådet fattar beslut om det belopp som ska intäktsföras i samband med fastställandet av bokslutet för 2025. Utskottet konstaterar att målet motsvarar skrivningen i regeringsprogrammet.

50. Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 7,0 miljoner euro, vilket är ungefär 0,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslaget används för att finansiera jakt- och fiskeövervakningen och fröförsörjningen i norra Finland. Största delen av Forststyrelsens finansiering föreslås inom miljöministeriets förvaltningsområde för naturtjänsternas ansvarsområde (47,9 miljoner euro under moment 35.10.52).

Genom övervakningen tryggas lagligheten och lovligheten i användningen av statens mark och vatten samt förebyggs naturresursbrottslighet, påpekar utskottet.

Utskottet ökar momentet med 150 000 euro, varav
- 100 000 euro för utveckling av infrastrukturen för el i Evo-området, som används av Suomen Partiolaiset — Finlands Scouter ry, och
- 50 000 euro för utveckling av fiske- och friluftstjänsterna i Kylmäluoma strövområde.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *7 157 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Anslagen för kommunikationsministeriets förvaltningsområde uppgår till sammanlagt cirka 3,9 miljarder euro i budgetpropositionen, vilket är 76 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Anslagen för trafik- och kommunikationsnäten ligger sammanlagt på ungefär 2,2 miljarder euro, alltså har anslagen minskat med cirka 38 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2025.

En betydande del av anslagen anvisas för att utveckla trafikledsnätet och bromsa ökningen av det eftersatta underhållet. Investeringarna riktas till trafikledsprojekt med vilka regeringen strävar efter att stärka den ekonomiska konkurrenskraften och människors smidiga rörlighet. Utskottet framhåller att trafik- och kommunikationsnäten är viktiga också för att trygga försörjningsberedskapen. Utskottet hänvisar till denna del också till kommunikationsutskottets utlåtande (KoUU 16/2025 rd), där man granskar den nationella säkerheten och försörjningsberedskapen.

Långsiktig trafikplanering

För att trafikledshållningen och utvecklingen av trafikledsnätet ska vara kostnadseffektivt är det viktigt att finansieringsnivån är så förutsägbar och jämn som möjligt och att objekten ställs i prioritetsordning. Det stöder en lyckad konkurrensutsättning och kvaliteten på genomförandet av projekten. En stabil omvärld och finansieringsnivå ger också företagen i branschen långsiktiga utsikter, vilket sporrar till investeringar och forsknings- och utvecklingsverksamhet, stöder tillgången på kompetent personal och lockar eventuellt nya företag till branschen. Tillräcklig konkurrens är en viktig faktor för att dämpa kostnadsökningen.

Utskottet anser att det parlamentariska och långsiktiga arbetet är viktigt i den riksomfattande trafiksystemplaneringen (Trafik 12). Det är bra att planen Trafik 12 ses över och att man vid revideringen beaktar de förändringar som skett i verksamhetsmiljön samt det svåra läget i de offentliga finanserna.

Datakommunikationsförbindelser

Utskottet betonar att fungerande datakommunikationsförbindelser uppfyller ett basbehov för människorna och företagen. I Finland är kommunikationsnäten och kommunikationstjänsterna högklassiga, säkra och heltäckande såväl ur ett nationellt perspektiv som i internationell jämförelse. Snabba mobilnät (4G och 5G) är allmänt tillgängliga i landet och de har i huvudsak byggts på marknadsmässiga villkor.

Enligt utskottets uppgifter förekommer det dock regionala skillnader i tillgången till snabba mobilnät och i synnerhet i glesbygden finns det utmaningar. Även om alla hushåll och företag inte har tillgång till snabba nätförbindelser, har alla rätt till grundläggande kommunikationstjänster till ett överkomligt pris (samtals- och bredbandsabonnemang med en hastighet på 5 megabit per sekund), som hör till de samhällsomfattande tjänsterna. Utskottet anser det vara viktigt att man följer hur skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster fungerar och att problemsituationer löses genom samarbete mellan teleföretagen och myndigheterna.

Utöver snabba mobilförbindelser är det bra att också fästa vikt vid tillgången till fiberoptiska nät. Hösten 2024 hade 68 procent av hushållen i Finland tillgång till fiberoptiskt nät. Merparten av näten byggs på marknadsmässiga villkor, men med statligt stöd har man sporrat till att bygga fiberoptiska nät också i glesbygden. För närvarande stöds byggandet av optisk fiber med medel ur Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter

02. Transport- och kommunikationsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde berörs av produktivitetsåtgärder och omkostnadsbesparingar till ett sammanlagt belopp av 25,7 miljoner euro, vilket är 5,3 miljoner euro mer än 2025. I sparhelheten ingår 13 miljoner euro som dras av från Transport- och kommunikationsverkets omkostnader.

Utskottet uttrycker oro över cybersäkerheten och resurserna för den med beaktande av nämnda omkostnadsbesparingar och att hotnivån inom cybersäkerheten har förändrats permanent både nationellt och globalt. Cybersäkerheten är en del av samhällets övergripande säkerhet, men satsningarna på cybersäkerheten har varit minimala jämfört med de anslagsökningar som riktats till traditionell, fysisk säkerhet.

Utan tillräckliga resurser för cybersäkerheten försvagas förmågan att förbereda sig för och reagera på cyberattacker som hotar samhället och ökar risken för bland annat allvarliga dataintrång och cyberspionage. Likaså ökar de ekonomiska och andra skadorna.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår att det avsätts cirka 1,41 miljarder euro för bastrafikledshållning 2026. Finansieringen minskar med cirka 192 miljoner euro (12 procent) jämfört med den ordinarie budgeten för 2025. Ändringen förklaras till stor del av att finansiering av engångsnatur slopas (bl.a. MBT-projekt för 2025) och av att finansieringen av investeringsprogrammet minskar med 82 miljoner euro jämfört med föregående år. År 2026 anvisas 118 miljoner euro ur regeringens tidsbundna investeringsprogram för att åtgärda det eftersatta underhållet av vägnätet. För det eftersatta underhållet har det totalt reserverats cirka 570 miljoner euro ur investeringsprogrammet 2024–2026.

Av anslagen för bastrafikledshållningen har 767 miljoner euro budgeterats för väghållning, 355 miljoner euro för banhållning, 125 miljoner euro för farledshållning samt 167 miljoner euro för köp av trafikstyrnings- och informationstjänster. Till banhållningen riktas dessutom intäkterna från banavgiften, som uppgår till cirka 62 miljoner euro. Av finansieringen av bastrafikledshållningen riktas cirka hälften till tryggande av den dagliga trafiken och hälften till reparation, förbättring och planering av trafiknätet. I trafikledshållningen prioriteras åtgärder för att säkerställa den dagliga framkomligheten i trafiknätet, kvaliteten på högtrafikerade och för näringslivet viktiga delar av trafiknätet samt trafiksäkerheten och de möjligheter som digitaliseringen medför.

Med beaktande av att bastrafikledshållningen minskar och anslagsnivån är otillräcklig i förhållande till behoven konstaterar utskottet att finansieringen av trafikledshållningen inte bör överföras för andra ändamål så som det gjordes i samband med den kompletterande budgetpropositionen.

Eftersatt underhåll

Den centrala utmaningen för trafikledsnätet är det eftersatta underhållet. Det eftersatta underhållet består av det sammanlagda beloppet av reparationskostnaderna för sådan trafikledsegendom i dåligt skick som är i behov av reparationer. Vid ingången av 2025 uppgick det eftersatta underhållet av trafikledsegendom till cirka 4,2 miljarder euro, varav 2,5 miljarder euro på landsvägar, 1,6 miljarder euro på järnvägar och 30 miljoner euro på vattenleder. Utskottet konstaterar att det eftersatta underhållet inte ökade nämnvärt under 2024, vilket framför allt berodde på tilläggssatsningarna ur investeringsprogrammet. Det eftersatta underhållet har dock fortsatt öka i snabbare takt och beräknas i slutet av 2026 uppgå till cirka 4,5 miljarder euro.

Finansieringen för 2026 räcker till för ett beläggningsprogram på cirka 2 300 kilometer, vilket är betydligt mindre än den årliga beläggningen bör vara (cirka 4 000 kilometer) för att förhindra att vägnätet med beläggning försämras. Finansieringen räcker till för att hålla det centrala vägnätets skick på nuvarande nivå, men övriga vägavsnitt med dålig beläggning fortsätter öka. Tilläggsfinansieringen ur investeringsprogrammet stöder programmet för reparation av broar och det är positivt att man lyckas stoppa ökningen av antalet broar i dåligt skick.

Anslagen för banhållning är inte tillräckliga för att genomföra alla nödvändiga reparationer. På grund av de knappa anslagen måste också genomförandet av vissa pågående reparationsprojekt senareläggas. Det är inte heller möjligt att inleda nya projekt. Den knappa finansieringen medför olägenheter för trafiken. Det eftersatta underhållet leder till hastighets- och viktbegränsningar på såväl bannätet som vägnätet, vilket leder till längre och mindre förutsägbara restider. Samtidigt ökar risken för störningar och transportkostnaderna för näringslivet.

Det eftersatta underhållet av trafikledsnätet är ett problem som sträcker sig över valperioderna och som är svårlöst. Utskottet fäster liksom tidigare år (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) särskild uppmärksamhet vid läget med det eftersatta underhållet. Det är bra att man under innevarande valperiod har kunnat göra tilläggssatsningar, men sammantaget sett är det inte tillräckligt. Det är viktigt att finansieringsnivån för bastrafikledshållningen tryggas också under de kommande åren. Utskottet påpekar att man genom åtgärder i rätt tid på lång sikt kan uppnå besparingar när skadorna repareras innan de förstör de grundläggande konstruktionerna. Skador i infrastrukturen och akuta reparationer ökar kostnaderna.

I synnerhet det sekundära vägnätet lider av att finansieringsnivån för trafikledshållningen är alltför låg. Utskottet anser det vara viktigt att se till att också det sekundära vägnätet är i skick och att underhållet av det håller hög kvalitet. Det sekundära vägnätet utgör över 60 procent av hela vägnätet och det är viktigt både för dem som bor vid det sekundära vägnätet och för matproduktionen, energisektorn, skogsindustrin och turismen. Det bör finnas tillgång till högkvalitativa arbetsmetoder för skötseln av grusvägar, däribland väghyvlar. Utskottet noterar att det vid framtida upphandlingar av väghållningen är nödvändigt att förutsätta att väghyvel används vid underhållet.

Farledshållning

Merparten av anslagen för farledshållningen (88 miljoner euro) används för vintersjöfarten. Smidig sjöfart året om samt isbrytning är en förutsättning för näringslivets konkurrenskraft, för den nationella säkerheten och för att säkerställa sjötransporter som är nödvändiga för samhället.

Trafikledsverket ansvarar för myndighets- och beställaruppgifterna i anslutning till assistansen av vintersjöfarten. Verket har den 2 juli 2025 ingått serviceavtal om sju isbrytare i klass A och en isbrytare i klass B (Arctia Icebreaking Oy) samt en isbrytare i klass C (Alfons Håkans Oy). Isforceringskapaciteten förblir därmed på nuvarande nivå. Fördraget mellan Finland och Sverige säkerställer en flexibel och kostnadseffektiv användning av isbrytarmateriel, vilket gynnar båda länderna.

Förnyandet av Finlands isbrytare och i synnerhet den äldsta isbrytaren i klass B (Voima) inleds. Den tredje tilläggsbudgeten för 2025 innehöll en fullmakt att ingå avtal om en ny isbrytare till ett belopp av högst 170 miljoner euro. I anslutning till det ingår i den aktuella propositionen ett anslag på 10,6 miljoner euro för 2026 (moment 31.10.77). Understöd ur Fonden för ett sammanlänkat Europa har beviljats för upphandlingen. Avsikten är att byggandet av isbrytaren ska inledas 2026. I enlighet med regeringsprogrammet bereds ett långsiktigt investeringsprogram för isbrytarmateriel. Också samarbetet mellan Finland och Sverige stärks ytterligare för att modernisera isbrytarflottan och säkerställa operativ samordning.

Utskottet anser det angeläget att vintersjöfarten tryggas på ett kostnadseffektivt sätt. Långsiktiga investeringar i materiel och samarbetet med Sverige är av central betydelse. Utskottet konstaterar att 95 procent av Finlands utrikeshandel går sjövägen, medan andelen i övriga EU-länder är i genomsnitt 30 procent. Med tanke på försörjningsberedskapen är det väsentligt att Finland har fungerande sjöförbindelser året om.

Också de nya 20-åriga serviceavtalen för landsvägsfärjetrafiken och de 15-åriga avtalsperioderna för förbindelsefartygstrafiken gör det möjligt att modernisera materielen så att trafiken blir mer kostnadseffektiv, driftsäker och miljövänlig. Utskottet välkomnar att materielen kan förnyas och servicen utvecklas i och med de nya långa serviceavtalen. Egentliga Finlands NTM-central har redan konkurrensutsatt de första servicehelheterna/rutterna. Konkurrensupphandlingarna fortsätter under de kommande åren.

Projekt och anslag inom bastrafikledshållning

Utskottet ökar momentet med 19 365 000 euro och anvisar tillägget till mindre projekt som bland annat förbättrar trafiksäkerheten och verksamhetsmöjligheterna för näringslivet på olika håll i landet enligt följande:

— 700 000 euro till landsväg 7622, Kuvisevantie, asfaltering 5 km
— 900 000 euro för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik på riksväg 5, Kontiomäki
— 180 000 euro för avlägsnande av jordstenar på landsväg 7056 Killinkoskentie
— 300 000 euro för ett samprojekt med staden som gäller landsväg 2495, Karkunkyläntie, förbättring av vägkonstruktionen på sträckan landsväg 12—Ellivuori
— 500 000 euro för bullervall på landsväg 3, Lempäälä

— 800 000 euro till landsväg 7934, Sarjankyläntie, asfaltering 6 km
— 900 000 euro för den första fasen av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik på sträckan Koiteli-Huttukylä
— 120 000 euro för planering av en underfart på riksväg 22, Hangaksentie
— 300 000 euro för planering av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs riksväg 9 på sträckan Kontkalantie–Varkaudentie och planering av en underfart vid landsväg 502 för friluftsleden Lykynlampi–Pärnävaara
— 700 000 euro till landsväg 5762 Pajujärventie, asfaltering 3,2 km på sträckan Haapaharju–Valkeinen
— 200 000 euro för mindre trafiksäkerhetsprojekt i Tavastehus, Hattula och Janakkala
— 200 000 euro för belysning på landsväg 11 på sträckan Suosmeri—Kaasmarkku
— 100 000 euro för att förbättra trafiksäkerheten i korsningen mellan landsväg 750 och landsväg 7371
— 200 000 euro för att förlänga älgstängslet längs riksväg 8 väster om Revolax
— 490 000 euro för att förbättra anslutningen till stamväg 78 vid Kajaanintie och Poronkatu
— 50 000 euro för att öka belysningen på riksväg 52 norr om Piihovi på sträckan Mäenalantie
— 490 000 euro till landsväg 2896, Ohikulkutie, asfaltering 5,4 km på sträckan Ryttylä-Turkhauta
— 200 000 euro för planering av en väg mot Kangaslampi som leder ända till Tappuvirta (regional väg 468)
— 500 000 euro till landsväg 16619, sträckan Saarenkyläntie–Kinkovuorentie
— 450 000 euro till Viuhantie 13943, asfaltering 2,1 km
— 480 000 euro för grundläggande förbättring och ny beläggning av landsväg 13621 Jokiniementie, så kallade Välkky-stolpar vid tre övergångsställen vid skolcentret och ny beläggning av leden för gång-, cykel- och mopedtrafik på Pilpalantie på sträckan kyrkbyn–gamla kyrkan
— 150 000 euro för planering av industrispåret vid Kronoporten i Karleby, den del som hör till statens bannät
— 265 000 euro till landsväg 13805, Rutikantie, asfaltering 2 km
— 40 000 euro till landsväg 13821, Lasitehtaantie, asfaltering av vägen för gång-, cykel- och mopedtrafik på en sträcka på 400 m
— 650 000 euro för den första fasen av förbättringen av landsväg 16229 Koukunjoentie
— 500 000 euro för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Puntarinkoskentie i Kontiolax
— 420 000 euro för att förlänga vägbelysningen längs riksväg 25 på tre olika vägavsnitt mellan Ekenäs och Hangö (6,1 km, 1,4 km, 1,1 km)
— 300 000 euro till landsväg 13840, Kuuslammentie, asfaltering mellan Hyvikkälä och Virala 3 km
— 400 000 euro för ny asfaltering av Asiakkalantie 3171 och Keskustie 3127 i Hämeenkoski kyrkby
— 160 000 euro för ny asfaltering av landsvägarna 12139 och 12138 Viluntie, Vanhatie, Heinäistentie och Ahteentaantie i Rymättylä
— 160 000 euro till landsväg 1955 Postitie, sandvägen på sträckan landsväg 194–landsväg 196
— 500 000 euro för grundläggande förbättring av och ny beläggning på landsväg 13169 och leden för gång-, cykel- och mopedtrafik, 2,4 km
— 240 000 euro för vägbelysning på riksväg 23 vid Kankaanpää

— 150 000 euro för asfaltering av landsväg 14079 Kukkilantie sträckan riksväg 24—Toisenmäentie
— 500 000 euro till landsväg 2832 Rautakoskentie, asfaltering 6,8 km från stamväg 54
— 180 000 euro för viltstängsel vid Pemar ådal på riksväg 1 E18
— 180 000 euro för asfaltering stamväg 54–kyrkbyn 1,5 km
— 500 000 euro för planering av bullerskydd vid Torparbacken invid Tusbyleden och bullerskydd vid Tavastehusleden
— 300 000 euro för planering av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik på landsväg 7000
— 415 000 euro för förbättring av landsväg 17805 Strandbyvägen i samarbete med kommunen
— 450 000 euro för att slutföra asfalteringen och för grundläggande förbättring av landsväg 17853 Kalliojärventie
— 400 000 euro till landsväg 17937 Centrumvägen, asfaltering 4,9 km som ett samprojekt med kommunen
— 200 000 euro för trafiksäkerhetsobjekt vid anslutningen 3571–14619 Karhulantie–Laajakoskentie och refug på landsväg 170 Sutelantie
— 300 000 euro till landsväg 18900 Sarvivaarantie i Lappland, förbättring till grusväg
— 250 000 euro för ny belysning längs riksväg 5 vid Vuostimo by
— 150 000 euro för planering av bro 663 (Lappfjärdsvägen) i Kristinestad
— 300 000 euro till Taklaxvägen 6750, grundläggande förbättring och asfaltering som börjar med vägavsnitten i sämst skick
— 200 000 euro för planering av Kvevlax korsning / riksväg 8 och väg 7174
— 180 000 euro till Kunivägen, landsväg 17785, grundläggande förbättring, fortsatt asfaltering som börjar från riksväg 8
— 220 000 euro för grundläggande förbättring och asfaltering av Södra Teerjärvvägen 7430
— 280 000 euro för Åbovägen 181, Kimitoön, planering och genomförande av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik
— 200 000 euro för förbättring och asfaltering av landsväg 11114 Storkyrkovägen och Innanbäckvägen
— 350 000 euro för asfaltering av landsväg 11751 Söderveckoskivägen mellan Grejusvägen och Mickelsbölevägen
— 20 000 euro för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs landsväg 178 (Valkomvägen), led för gång-, cykel- och mopedtrafik mellan Solviksvägen och Gamla Valkomvägen, förstudie och nästa fas av vägplanen
— 25 000 euro för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Elimävägen 1792 mellan Strömfors bruk och landsväg 170, förstudie
— 80 000 euro för fortsatt beläggning av landsväg 11915 Labbyvägen
— 250 000 euro för att förbättra Petersvägen (landsväg 170) på vägavsnitten i sämst skick mellan östra infarten (Lovisa) och riksväg 7 (Abborfors)
— 200 000 euro för grundläggande reparation och asfaltering av landsväg 17667 Västersolfvägen på vägavsnitten i sämst skick
— 200 000 euro för grundläggande reparation och asfaltering av landsväg 11245 Kabanovsvägen, vägavsnitt 1 från anslutningen till Obbnäsvägen
— 100 000 euro för en vägplan för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs landsväg 11891 på sträckan Backgärdavägen—Heikantbacken

— 240 000 euro för landsväg 11694 Boxvägen, ny asfaltering ca 2,5 km från och med landsväg 170.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *1 432 297 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

(Stycke 3 som i RP 171/2025 rd)

(Stycke 4 och 5 som i RP 99/2025 rd)

Fullmakt

(Som i RP 99/2025 rd)

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Projekt för gång och cykling. Kommunerna spelar en viktig roll när det gäller att främja gång- och cykeltrafiken. Staten har tilldelat statsunderstöd för detta arbete sedan 2018. Det föreslås sammanlagt 3 miljoner euro för projekt för att främja gång och cykling. Eftersom anslaget är litet har det med tanke på resursanvändningen och genomslaget ansetts effektivare att ordna ansökan vartannat år. Finansieringen för 2026 och 2027 har därför slagits samman och beviljas 2026.

Enligt utskottets uppgifter innebär den nuvarande anslagsnivån att förhållandena för gång och cykling utvecklas stegvis och långsamt. Det finns inte möjlighet att bevilja understöd för större och mer verkningsfulla projekt. Utskottet konstaterar att den låga understödsnivån inte på bästa möjliga sätt tjänar regeringsprogrammets mål att öka den fysiska aktiviteten bland alla åldersgrupper och förbättra effektiviteten hos trafiksystemet.

Understöd för enskilda vägar. Statsunderstöden för enskilda vägar regleras av lagen om enskilda vägar och statsrådets förordning om enskilda vägar. Väglaget kan ansöka om understöd för förbättring av en enskild väg eller för underhåll och reparation av ett specialobjekt, såsom en vajerfärja eller vinterväg. De temporära höjningarna av understöden upphör att gälla 2026, då understödsandelarna enligt den ordinarie förordningen återinförs. Det föreslås 5,5 miljoner euro för understöd till enskilda vägar 2026, alltså 1,2 miljoner euro mindre än 2025. Understödet täcker också understöden för de årliga kostnaderna för färjor på enskilda vägar. Det understödsbeloppet uppgick till 3,5 miljoner euro 2025.

Enligt inkommen utredning har man varit tvungen att prioritera och gallra bland de projekt som understöds bland annat för att säkerställa att broprojekt som är viktiga för trafiken framskrider. I nuläget är man tvungen att fatta fler nekande beslut än positiva. Med anslaget som föreslås för 2026 är det möjligt att bevilja understöd endast för enskilda broprojekt som är mest brådskande. Utskottet uttrycker sin djupa oro över de enskilda vägarnas skick och anser att anslagsutvecklingen är ytterst beklaglig. Man bör finna hållbara finansieringslösningar för underhållet av enskilda vägar.

Understöd till trafikflygplatser och flygplatser. I Finland finns det utöver Finavias flygplatsnät fyra andra trafikflygplatser och över 70 mindre flygplatser. Regeringen föreslår 0,9 miljoner euro för understöd till trafikflygplatser och flygplatser som ligger utanför Finavias flygplatsnät. Utskottet konstaterar såsom ifjol (FiUB 25/2024 rd) att nätet av trafikflygplatser och flygplatser är viktigt för logistiken, näringslivet och försörjningsberedskapen. Med tanke på hur elektrifieringen av flygtrafiken eventuellt utvecklas i framtiden är det också bra att det befintliga flygplatsnätet hålls funktionsdugligt.

Utskottet ökar momentet med 470 000 euro som anvisas enligt följande
- 200 000 euro för att utveckla Kuhmo flygplats
- 100 000 euro för att utveckla Teisko flygplats
- 50 000 euro för att utveckla Vesivehmaa flygplats
- 20 000 euro för att utveckla Menkijärvi flygplats
- 20 000 euro för att utveckla Alavo flygplats
- 20 000 euro till Haapavesi flygplats för att bygga en laddningsstation för elflygplan
- 20 000 euro för att utveckla Brahestad–Pattijoki flygplats
- 20 000 euro för att utveckla Ahmosuo flygplats och
- 20 000 euro för att utveckla Pudasjärvi flygplats

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *9 870 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

Dispositionsplan (euro)

Trafikflygplatser och flygplatser utanför Finavias flygplatsnät	*1 370 000*
Understöd för enskilda vägar och konsumtionsutgifter som föranleds av rådgivning till väglag	5500000
Främjande av gång och cykling samt kommunernas kollektivtrafikprojekt	3000000
Sammanlagt	*9 870 000*

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Nya trafikledsprojekt och regeringens investeringsprogram

År 2026 inleds fyra nya vägprojekt (fullmakter på sammanlagt 155,4 miljoner euro): Riksväg 9 Tammerfors–Orivesi fas 1 (109 miljoner euro), förnyande av Lieksanjoki bro (20 miljoner euro), riksväg 4 vid Vestonmäki, i Joutsa och Toivakka (18 miljoner euro) och byggande av en ny vägförbindelse till Lovisa kärnkraftverk, dvs. landsväg 1583 (Atomvägen), mellan landsväg 170 och Skärgårdsvägen i Lovisa (8,4 miljoner euro). Med planeringsanslag inleds planeringen av landsväg 152 mellan Tavastehusleden och Tusbyleden (Ring IV) (2,5 miljoner euro) och en planskild anslutning vid Getberg på stamväg 51 (0,4 miljoner euro).

Dessutom inleds tre nya banprojekt (fullmakter på sammanlagt 339,8 miljoner euro): dubbelspår på sträckan Limingo–Uleåborg (199 miljoner euro), utveckling av huvudbanan, mötesplatser på sträckan Riihimäki–Tammerfors och inledande av en grundlig reparation av huvudbanan (100 miljoner euro) samt genomförande av ökad kapacitet och hastighet på Savolaxbanan på banavsnittet Kouvola–Kuopio (40,8 miljoner euro).

Projektet på riksväg 9 finansieras inom ramen för anslagsramen under momentet, medan de övriga ovan nämnda nya projekten täcks inom ramen för regeringens investeringsprogram, liksom också projektet för förbättring av landsväg 749 på sträckan landsväg 7494 (Furuholmsvägen)–Risöhällvägen, Larsmo, vars finansiering på 1,5 miljoner euro för den första fasen 2026 har beaktats under moment 31.10.20.

Ursprungligen uppgick regeringsprogrammets tidsbundna investeringsprogram till 2,97 miljarder euro för trafikinfrastrukturprojektens del, men senare har man beslutat utvidga programmet. Hittills har man inom ramen för programmet fattat beslut om trafikinfrastrukturprojekt på sammanlagt 3,28 miljarder euro. Finansieringen ur investeringsprogrammet täcker alltid hela den projektfullmakt som det beslutats om, även om genomförandet av projektet och dess anslagseffekter skulle sträcka sig över regeringsperioden. I investeringsprogrammet återstår efter budgeten för 2026 två projekt enligt MBT-avtalen och enskilda objekt som regeringen beslutat om vid bland annat halvtidsöverläggningen.

Passagekontrollsystemet för järnvägstrafiken

För investeringar i modernisering och grundlig renovering av passagekontrollsystemet för järnvägstrafiken (genomförandefasen av projektet Digispår) anvisas en fullmakt på 95 miljoner euro för 2026. Kostnaderna för hela projektet beräknas uppgå till sammanlagt cirka 1,2 miljarder euro 2025—2040. Projektet har också beviljats cirka 100 miljoner euro i EU-finansiering. De fullmakter och anslag som behövs för genomförandet av helheten beaktas årligen i budgeten i enlighet med hur projektet framskrider. Projektet genomförs med samfinansiering med trafikstyrningsbolaget Fintraffic Raide Oy.

Utskottet påpekar att det är fråga om en nödvändig ersättningsinvestering för att modernisera Finlands järnvägssystem och den automatiska tågkontrollen så att den är förenlig med det europeiska systemet. I genomförandefasen byggs bland annat ett ERTMS-system samt förnyas och moderniseras hela beståndet av säkerhetsanordningar och trafikledningssystemen. Projektet garanterar att järnvägstrafiken i Finland är trygg också i framtiden och gör det möjligt att öka bannätets kapacitet.

Anslagsnivån under momentet

År 2026 pågår sammanlagt 29 vägprojekt, 14 banprojekt och ett farledsprojekt, när också tidigare påbörjade projekt beaktas. Det finns fem separata planeringsprojekt. Trafikledsprojekten under regeringsperioden bidrar till att stärka den ekonomiska konkurrenskraften och tillväxten, stöder livskraften och människornas möjligheter att röra sig samt försörjningsberedskapen.

Enligt propositionen uppgår anslaget under momentet till cirka 522 miljoner euro, varav 440,5 miljoner euro täcks med finansiering ur investeringsprogrammet. Av den ospecificerade projektreserveringen återstår 40,3 miljoner euro för 2026 och 2 miljoner euro för 2027.

Utskottet anser det vara viktigt att man utöver underhållet av trafikledsnätet också sörjer för att aktivt utveckla nätet så att det svarar mot samhällets behov. Såväl inom vägnätet som bannätet finns flaskhalsar och andra objekt som behöver åtgärdas, till exempel trafikkapaciteten på Karelenbanan, som medför utmaningar särskilt för näringslivet i regionen, och olika trafikledsprojekt som stöder den militära rörligheten.

Vid såväl nya trafikledsprojekt som projekt inom bastrafikledshållningen är det viktigt att konkurrensutsättningen genomförs väl och att det lämnas in tillräckligt många anbud. En bra konkurrens säkerställer kostnadseffektiva anbud. Det är viktigt att noggrant följa läget med fullmakter och anslag för nya och pågående projekt samt hur finansieringen räcker till.

Snabbjärnvägen mellan Åbo och Helsingfors

Avsikten är att regeringens investeringsprogram också ska täcka statens andel av kostnaderna för byggandet av snabbjärnvägen mellan Åbo och Helsingfors (västbanan). Kommunikationsministeriet har med stöd av den fullmakt som beviljades för 2025 befogenheter att underteckna aktieägaravtalet om byggnadsfasen för Västbanan Ab, så att statens finansieringsandel av kostnaderna för projektet är högst 400 miljoner euro, förutsatt att de övriga ägarna finansierar projektet med minst 400 miljoner euro. Övergången till byggnadsfasen gäller delprojekten Esbo—Lojo samt förbindelserna Salo—Hajala och Nunna—Kuppis.

Förhandlingarna om aktieägaravtalet för Västbanan Ab har slutförts. Samförstånd uppnåddes den 31 oktober 2025 och avtalshelheten har lämnats till kommunägarna. Avsikten är att avtalet behandlas i kommunernas (Esbo, Kyrkslätt, Lojo, Salo, Vichtis, Åbo) fullmäktige i november–december. Innan avtalet kan undertecknas ska det också behandlas i regeringens finanspolitiska ministerutskott. Utskottet har informerats om riskerna som är förenade med de totala kostnaderna för projektet och utskottet framhåller att det är viktigt att hantera kostnadsriskerna. I enlighet med regeringsprogrammet ska också kustbanans livskraft säkerställas.

Tilläggsanslag för planeringsprojekt

Utskottet ökar momentet med 610 000 euro som anvisas enligt följande
- — 300 000 euro för planering av persontågstrafik på banavsnittet Kontionmäki–Vuokatti
- — 250 000 euro för att utreda en fast förbindelse mellan Helsingfors och Stockholm
- — 30 000 euro för en utredning av möjligheterna att förlänga de flerfiliga vägavsnitten på stamväg 51 och av åtgärder för att stärka trafiksäkerheten mellan Sjundeå och Raseborg och
- — 30 000 euro för en utredning om inledande av tågtrafik vid tågstationen i Lojo centrum, bland annat utredning av behovet av att renovera Lojo station, möjligheterna att inleda tågtrafik på bansträckan Hangö–Hyvinge samt möjligheten att bygga ett stickspår mellan Lojo och kustbanan.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *522 786 000* euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—3 som i RP 99/2025 rd)

(Punkt 4 som i RP 171/2025 rd)

(Stycke 3 som i RP 99/2025 rd)

Fullmakt

Trafikledsverket bemyndigas att ingå avtal

(Punkt 1—5 som i RP 99/2025 rd)

(Punkt 6—8 som i RP 171/2025 rd)

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

(Tabell som i RP 171/2025 rd)

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

21. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Stöd för den offentliga persontrafiken. För köp och utveckling av region- och lokaltrafik anvisas ungefär 32,3 miljoner euro. Kollektivtrafiken i de stora stadsregionerna stöds med ett belopp på cirka 9,8 miljoner euro och i de medelstora stadsregionerna med cirka 8,1 miljoner euro. Nivån är densamma som i den ordinarie budgeten för 2025.

Vid sakkunnigutfrågningen påpekades det att kostnaderna för kollektivtrafiken har ökat år för år, medan statens anslagsnivå länge har legat på ungefär samma nivå. Det försämrade stödet för kollektivtrafiken i förhållande till kostnaderna syns konkret i att kollektivtrafikutbudet minskar och biljettpriserna höjs. Utskottet konstaterar att en fungerande och tillräckligt heltäckande kollektivtrafik är viktig dels för att människorna ska kunna ta sig fram i vardagen, dels för regionernas livskraft. Ändringarna i befolkningsstrukturen och servicenätet på olika håll i Finland ökar också trycket på att ordna transporter och kollektivtrafik för att det ska vara möjligt att uträtta ärenden där det finns service.

Köp av persontågstrafik. Staten köper de tjänster inom persontågstrafiken som anses nödvändiga på sådana rutter som inte är kommersiellt lönsamma. Utgifterna för det avtal om upphandlad trafik som ingåtts med VR har årligen legat på cirka 35 miljoner euro. I avtalet ingår för närvarande utöver regionaltågstrafik i södra Finland även också fjärrtrafik med nattåg, rälsbussar och enskilda IC- och Pendolino-rutter. År 2026 startar dessutom en ny tågförbindelse mellan Torneå och Haparanda (1,9 miljoner euro) och trafiken mellan Helsingfors och Hangö ökar så att tågturer i fortsättningen avgår dagligen (0,8 miljoner euro).

Det nuvarande avtalet om upphandlad trafik är i kraft tills 2030 och planeringen av konkurrensupphandlingen för följande period pågår. Den statligt understödda persontågstrafiken fortsätter på nuvarande servicenivå. I utbudet ingår också ovan nämnda ökningar av persontågstrafiken samt ny avtalstrafik i Raumo från och med år 2027. Kommunerna kan därtill på egen bekostnad skaffa persontågstrafik på sitt område vid statens konkurrensutsättning. Som ett led i beredningen av konkurrensutsättningen har det bildats ett materielbolag för upphandlad trafik. Avsikten är att det statsägda bolaget med specialuppgifter (Suomen ostoliikennekalusto Oy) ska inleda sin verksamhet i början av 2026. Bolaget fungerar så att den behöriga statliga myndigheten hyr materiel av bolaget. I framtiden ska också kommunerna ha möjlighet att utnyttja materielbolaget om de ansöker om beställarbehörighet. I budgetpropositionen ingår en fullmakt att ingå ett femårigt hyresavtal med materielbolaget. Avtalet tillåter utgifter på högst 76 miljoner euro åren 2026–2030. För 2026 föreslås en höjning på 10,3 miljoner euro för att täcka statens kostnader för materielbolaget.

Utskottet välkomnar att beredningen av konkurrensutsättningen för nästa period framskrider som planerat och att också ett materielbolag nu har bildats. Det är fråga om en betydande strukturell förändring som kräver noggrann beredning. Enligt uppgifter till utskottet har också regionerna och kommunerna varit aktiva. I nuläget har redan Tammerfors och kommunerna kring Kemijärvi beslutat om att själva finansiera tågtrafiken i sina områden.

Flygtrafiken. Flygtrafiken inom Finland utvecklas i första hand på marknadsvillkor, men genom köp av reguljär flygtrafik tryggas förbindelser som är viktiga för försörjningsberedskapen, exportindustrin och turismen. För upphandlad flygtrafik anvisas 19,5 miljoner euro för 2026. Anslaget används för att stödja flygtrafiken till Nyslott, Björneborg, Jyväskylä, Joensuu, Kajana, Kemi och Karleby.

Utskottet välkomnar att det för flygtrafiken till Jyväskylä, Joensuu, Kajana, Kemi, Karleby och Björneborg har ingåtts ett avtal som gäller fram till den 27 februari 2028. Det stabiliserar läget för en längre tid och gör rutterna attraktivare också för operatörerna som trafikerar dem. I nuläget ser det ut som att rutterna som ingår i den upphandlade trafiken inte kommer att trafikeras på marknadsmässiga villkor inom de närmaste åren.

Totalt sett ökade antalet flygpassagerare i Finland med 7 procent 2024 jämfört med året innan. Mellan januari och september 2025 ökade antalet ytterligare med 4 procent. Ökningen har varit kraftigast på flygplatserna i Lappland, särskilt i Rovaniemi. Helsingfors-Vanda flygplats svarar dock för största delen av flygtrafiken i Finland (80 procent).

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Arbets- och näringsministeriets huvudtitel föreslås få sammanlagt närmare 3,5 miljarder euro, vilket är cirka 152 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningen förklaras förutom av anpassningsåtgärderna särskilt av att anslagsbehovet under momentet för energistöd är cirka 101 miljoner euro mindre än tidigare.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Huvudtitel 32

01. Förvaltning

05. Omkostnader för Innovationsfinansieringsverket Business Finland (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 72,7 miljoner euro. Utskottet ökar momentet med 200 000 euro som riktas till Visit Finland för att främja turismen i Unescos Geopark-objekt.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *72 895 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

11. Försörjningsberedskapscentralens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 24,7 miljoner euro. Utskottet ökar momentet med 40 000 euro som riktas till Försörjningsberedskapscentralens teknikpool för att utarbeta en beredskapsguide för företag.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *24 708 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

40. Statsunderstöd till aktörer som främjar en hållbar tillväxtpolitik (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 2,1 miljoner euro. Utskottet ökar momentet med 765 000 euro, varav

— 200 000 euro till Rengonharju stiftelse för att starta en drönartestmiljö inom företagsområdet West Avian
— 160 000 euro till Etelä-Karjalan yrittäjät ry för service som stöder ägarbyten mellan företag
— 100 000 euro till Music Finland ry för exportfrämjande
— 70 000 euro till näringsbolaget Business Åbo för att starta Women 's Health Hub Finland
— 60 000 euro till Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry för utveckling av turisminfrastrukturen
— 50 000 euro till Konsumentförbundet rf
— 50 000 euro till Mikro- och ensamföretagare rf
— 50 000 euro till Finlands Företagsmentorer rf för mentoreringsverksamheten och
— 25 000 euro till regionstyrelsen för Östra Nyland vid Helsingforsregionens handelskammare för utarbetande av ett utvecklingsprogram för Östra Nyland som spetsområde för den gröna omställningen inom energi och industri.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *2 858 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

Genomförande av omställningen till ren energi

Omställningen till ett klimatneutralt samhälle stöds under arbets- och näringsministeriets huvudtitel under flera olika moment, av vilka utskottet här behandlar de viktigaste. I Business Finlands finansiering (moment 32.20.40) ingår en reservering på 120 miljoner euro för investeringsstödsprogrammet för omställningen till ren energi, det vill säga för att främja koldioxidsnålhet och energieffektivitet i industrins produktionsprocesser samt för att stödja investeringar som främjar omställningen till en klimatneutral ekonomi. Överlag bidrar satsningarna på FoU-verksamhet till att möjliggöra en omställning till ren energi.

Momentet för energistöd (32.20.41) innehåller utöver det egentliga energistödet också RRF-stöd för energiinvesteringar, som finansieras med medel ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Under momentet föreslås cirka 343,1 miljoner euro, varav cirka 188,4 miljoner euro är RRF-stöd. Både den nationella fullmakten och RRF-fullmakten var på en hög nivå 2022–2024. År 2026 är det sista året då utbetalningar görs för projekt som fått RRF-stöd för energiinvesteringar. Utbetalningarna enligt tidigare åtaganden i den nationella bevillningsfullmakten fortsätter en längre tid, men anslagsbehovet minskar snabbt.

Under momentet föreslås 9,9 miljoner euro för bevillningsfullmakt för nya förbindelser, alltså ungefär 4,2 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Den återstående bevillningsfullmakten används huvudsakligen för frivilliga energieffektivitetsinvesteringar i företag som anslutit sig till systemet med energieffektivitetsavtal. Fullmakten lämpar sig också för projekt för förnybar energi och små biogasprojekt som baserar sig på ny teknik.

Stora demonstrationsprojekt för ny energiteknik har inte fått någon ny fullmakt sedan 2024, utan de sista stödbesluten fattades i juni 2025. Denna stödform ersätts delvis av investeringsgottgörelse i form av skattegottgörelse, som delvis har samma tillämpningsområde. Sakkunniga har dock framfört att skattegottgörelsen inte lämpar sig lika bra för riskfyllda demonstrationsprojekt som energistödet på grund av den lägre stödprocenten och periodiseringen av stödet under en betydligt längre tidsperiod. Därför välkomnar utskottet att regeringen inom ramen för det tillväxt- och sysselsättningspaket som publicerades den 28 november 2025 meddelade att den bereder en ansökningsprocess till stora demonstrationsprojekt inom energiteknik. Finansieringen ingår dock ännu inte i budgeten.

Dessutom reserveras cirka 239,5 miljoner euro för produktionsstöd för förnybar energi (moment 32.20.48) på basis av utbetalningar enligt tidigare åtaganden, huvudsakligen till vindkraftverk. För främjande av avskiljning och återvinning av koldioxidsnålt väte och koldioxid anvisas cirka 90,9 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Finansieringen är ett investeringsstöd i form av ett treårigt reservationsanslag (moment 32.20.44). Också ibruktagandet av tekniska sänkor samt avskiljning och utnyttjande av biogen koldioxid stöds med investeringsunderstöd. För dessa spetsprojekt för ett Finland med ren energi (moment 32.20.42)

har det i den kompletterande budgeten reserverats en fullmakt på 90 miljoner euro, om en del av bevillningsfullmakten för 2025 inte används.

Utskottet konstaterar att en omställning till ren energi är en betydande möjlighet med tanke på Finlands ekonomiska tillväxt och internationella konkurrenskraft. Utskottet fäste i sitt föregående budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) uppmärksamhet vid att det finns ett överskott på investeringar i energiproduktion, medan det i stället råder brist på eldrivna industriella investeringar. Enligt utredning till utskottet har denna obalans utvecklats i en bättre riktning, men det behövs fortfarande fler investeringar i industri med högt förädlingsvärde och ren energi.

En väsentlig faktor när det gäller att locka till sig energiintensiva investeringar och investerare som väljer etablering är elnätets kapacitet. Utskottet uttrycker sin oro över att stamnätets kapacitet enligt sakkunnigutfrågningen hotar att bli en flaskhals för genomförandet av omställningen till ren energi och för industriella investeringar på olika håll i Finland. Enligt sakkunniga riktas energiintensiva investeringsprojekt till områden där elkapaciteten redan finns eller med säkerhet är tillgänglig under de närmaste åren. Utskottet lyfter fram skrivningarna om tillväxtåtgärder vid regeringens halvtidsöverläggning om att utvidga investeringsprogrammet för Fingrids stamnät. Utskottet anser det viktigt att ägarstyrningen beaktar regeringens skrivningar. Utskottet påskyndar utvidgningen av Fingrids stamnät både nationellt och särskilt med beaktande av situationen i östra Finland.

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Målet för Business Finlands forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering (FoUI) är att påskynda förnyelsen av näringslivet och främja ny kompetens, uppmuntra till FoUI-verksamhet med högre risk samt stärka företagens hållbara tillväxt och konkurrenskraft. Business Finland beviljar företag FoUI-finansiering i form av understöd (32.20.40) och lån (32.20.83).

För fullmakten anvisas cirka 619,9 miljoner euro, varav uppskattningsvis cirka 592,4 miljoner euro riktas till forsknings- och utvecklingsverksamhet. Utskottet välkomnar att fullmakten för FoU-verksamhet ökar med cirka 106 miljoner euro från året innan. Dessutom överfördes i den kompletterande budgeten en fullmakt på cirka 12,8 miljoner euro för att användas för ett nytt innovationsstödsprojekt för skeppsbyggnad (moment 32.20.46). För forskning och utveckling inom de kreativa branscherna har det reserverats 9 miljoner euro på samma sätt som året innan. För lånefullmakten anvisas cirka 156,8 miljoner euro, varav uppskattningsvis cirka 141 miljoner euro riktas till forsknings- och utvecklingsverksamhet. Lånefullmakten för FoU-verksamheten är cirka 4 miljoner euro mindre än året innan.

Genom Business Finland kanaliseras sammanlagt cirka 103 miljoner euro mer FoU-finansiering än i den ordinarie budgeten för 2025. Enligt uppgift har Business Finland under de tre första kvartalen 2025 fått fler finansieringsansökningar än vanligt. Utskottet välkomnar att det i företagen finns en klar efterfrågan på växande finansiering i enlighet med regeringens mål.

Av understödsfullmakten anvisas cirka 27,5 miljoner euro för annan verksamhet än FoU-verksamhet. Utskottet beklagar att fullmakten för innovations- och näringsfinansiering har minskats betydligt under de två senaste åren, eftersom det för 2024 fanns cirka 79,3 miljoner euro och för

2025 cirka 54,5 miljoner euro. Av de 27,5 miljoner euro som nu står till förfogande har 10 miljoner euro reserverats för produktionsincitamentet för den audiovisuella branschen och cirka 17,5 miljoner euro för annan innovations- och näringsfinansiering. Enligt utredning till utskottet står endast en liten del av den senare fullmakten till förfogande för nya finansieringsbeslut, till exempel för programmet för nystartade innovativa företag, eftersom Business Finland har åtagit sig att göra utbetalningar för periodfinansierade program under förutsättning att företagen uppnår målen för perioden.

På grund av nedskärningarna i innovations- och näringsfinansieringen har Business Finland dragit in flera finansieringsformer (Exhibition Explorer, Market Explorer) eller avbrutit ansökningarna tills vidare (Tempo, nystartade innovativa företag). Dessutom slopades innovationssedeln 2024 och det fastställdes redan i regeringsprogrammet att Talent-finansieringen upphör. Enligt en bedömning som framfördes vid utskottets sakkunnigutfrågning påverkar nedskärningarna cirka tusen företag, som i huvudsak är små och mikroföretag. Sakkunniga har uttryckt oro över att den minskade innovationsfinansieringen avsevärt försämrar Business Finlands möjligheter att stödja företagen i den fortsatta utvecklingen av resultaten av FoU-verksamheten till produkter som kommersialiseras, vilket kan försvaga effekterna av FoU-satsningarna. Därför uttrycker utskottet sin oro över att innovationsfinansieringen är så anspråkslös och betonar i likhet med ekonomiutskottet (EkUU 39/2025 rd) att skalan och kommersialiseringen av innovationer bör ses som en integrerad del av FoU-verksamheten när tillväxtåtgärder för ekonomin planeras och genomförs.

Under arbets- och näringsministeriets huvudtitel ingår också andra allokeringar för forsknings- och utvecklingsverksamhet, varav den största är cirka 149 miljoner euro som anvisats för Teknologiska forskningscentralens FoU-verksamhet och som fördelas på allmänt understöd (cirka 104 miljoner euro) och specialunderstöd (cirka 45 miljoner euro). Det senare gäller i huvudsak anskaffning och ibruktagande av gemensamma pilotanordningar för renrumsmiljön Kvanttinova-Micronova samt uppskalning av kvantdatorn. I den kompletterande budgetpropositionen föreslår regeringen också en fullmakt på 37 miljoner euro för att genomföra forskningsinfrastrukturen för Geologiska forskningscentralens pilotanläggning Mintec.

Betydande FoUI-finansiering ingår också i den finansiering från EU:s strukturfonder som behandlas under moment 32.30.64. Enligt uppgift uppgår FoU-finansieringens andel av bevillningsfullmakterna för 2026 till cirka 68,6 miljoner euro. Denna FoU-finansiering beviljas företagen av NTM-centralerna, i fortsättningen av livskraftscentralerna. Universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut beviljas finansiering av landskapsförbunden. Livskraftscentralerna beviljar också innovationsfinansiering huvudsakligen i form av utvecklingsbidrag till företag och delvis i form av verksamhetsmiljöstöd.

30. Sysselsättning och företagsamhet

Ordnande av arbetskraftsservice inom sysselsättningsområdena

Ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice överfördes den 1 januari 2025 till kommunerna och de samarbetsområden som kommunerna bildar. Samtidigt blev arbetskraftsservicen en ny statsandelsuppgift, vars generella finansiering allokeras till kommunerna som en del av ordnan-

det av basservicen (moment 28.90.30). Det finns 45 sysselsättningsområden och största delen (39) av dem ordnar arbetskraftsservicen enligt modellen med ansvarskommun. Fyra kommuner ordnar arbetskraftsservicen själva och två områden har en samkommunsmodell. Statsandel beviljas de enskilda kommunerna även om servicen ordnas i samarbete.

Merparten av finansieringen hänför sig till tjänster som är beroende av prövning och för vilka det i lagstiftningen inte har fastställts någon tydlig miniminivå. Kommunerna kan själva kalkylmässigt budgetera ett större eller mindre belopp än statsandelen för arbetskraftsservice för att ordna servicen. Den finansiering som överfördes till kommunerna 2025 som helhet bestämdes enligt vad som hade budgeterats för tjänsterna då staten svarade för ordnandet av tjänsterna 2025. Ur denna synvinkel genomfördes överföringen kostnadsneutralt. Särskilt uppgiftsändringarna, men också tillägg och minskningar enligt prövning under tidigare år samt de poster och periodiseringar av utgifter som överförs försvårar jämförelsen av anslagen mellan olika år, vilket utskottet tidigare konstaterat (FiUB 25/2024 rd).

På enskilda kommuners nivå bestämdes finansieringen för 2025 till hälften utifrån den kalkylerade statsandelsfinansieringen och till hälften utifrån den kommunvisa kostnadsberäkningen. År 2026 bestäms denna finansiering för övergångsperioden så att den kommunvisa andelen är 25 procent och den kalkylerade statsandelen 75 procent. Finansieringen för övergångsperioden ökar eller minskar kommunens statsandel jämfört med den kalkylerade finansiering som i huvudsak bestäms utifrån befolkningen i arbetsför ålder samt antalet arbetslösa och personer som får service och delvis av inslaget av personer med ett främmande språk som modersmål. Finansieringen för 2026 baserar sig på statistiska uppgifter för 2024. År 2027 görs en justering av kostnadsfördelningen i efterhand av statsandelsåliggandena, varvid också de faktiska kostnaderna under kommunernas organiseringsansvar för första gången står till förfogande.

Sysselsättningsområdena har inlett sin verksamhet i en lågkonjunktur där arbetslösheten är hög. I samband med överföringen av organiseringsansvaret utvidgades kommunernas ansvar för finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa, varvid långvariga arbetslöshetsperioder höjer kommunernas andel av finansieringen av arbetslöshetsförmånerna. På grund av den ökade arbetslösheten är finansieringen av sysselsättningstjänsterna som helhet otillräcklig ur kommunernas synvinkel. Kommunalekonomin behandlas övergripande i kapitel 28.90.

Utskottet anser att framför allt ökningen av långtidsarbetslösheten är oroväckande. Utskottet fäster i likhet med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (AjUU 8/2025 rd) uppmärksamhet vid att de faktiska hindren för sysselsättning för många långtidsarbetslösa är sådana att de inte kan lösas inom sysselsättningstjänsterna utan i första hand inom de social- och hälsovårdstjänster som välfärdsområdena ansvarar för. Målgruppen för svårsysselsatta bedöms öka inom sysselsättningstjänsterna i och med regeringens reform av utkomststödet (RP 116/2025 rd). Utskottet lägger vikt vid utvecklingen av samarbetet mellan sysselsättningsområdena och välfärdsområdena och instämmer i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets åsikt (AjUU 8/2025 rd) att det för att trygga tillgången till tjänster för kunderna är viktigt att granska möjligheten att ge välfärdsområdena incitament för att främja sysselsättningen.

Utskottet noterar särskilt att långtidsarbetslösheten bland unga har ökat kraftigt sedan hösten 2024. Det rekryteringsstöd för unga i åldern 18–29 år som införs 2026 är ett sätt att hjälpa unga att

få jobb. Ett företag kan få en sysselsättningssedel när det sysselsätter en ung person som har varit arbetslös i minst sex månader eller, om den unga personen inte har examen efter den grundläggande utbildningen, i minst tre månader. Utskottet anser det viktigt att säkerställa att de unga som hör till målgruppen och som bara har utbildning på grundnivå får handledning också för ansökan till utbildning.

Hösten 2025 godkände riksdagen regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice (RP 108/2025 rd). Utskottet ser det som ett viktigt syfte med lagändringen att lätta upp regleringen av de uppgifter som hänför sig till serviceprocessen inom arbetskraftsservicen, så att servicen kan riktas till de kunder som behöver den mest.

Sysselsättningsområdena har bedrivit verksamhet först i något under ett år, och konjunkturläget har inledningsvis varit en utmaning. Utskottet anser att erfarenheterna av att ordna arbetskraftsservice och finansieringsmodellen bör följas noggrant. En utmaning för uppföljningen är att den riksomfattande statistikföringen har varit bristfällig efter reformen och att det inte har funnits tillförlitliga uppgifter om aktiveringsgraden. Sysselsättningsområdena har ännu ingen skyldighet att i informationssystemet registrera kunder som hänvisas till icke-lagstadgade tjänster. Enligt uppgift från arbets- och näringsministeriet bereds nu en proposition som inför en skyldighet för detta. Dessutom har det förekommit utmaningar också när det gäller riktigheten i uppgifterna om lagstadgade tjänster (arbetsprövning och träning).

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 6,2 miljoner euro. Utskottet ökar momentet med 730 000 euro, varav

— 300 000 euro till Lahtis stad för att förbättra omständigheterna inför stora evenemang i Salpausselkä idrottscentrum (bland annat för att förnya solläktaren och förbättra omständigheterna för skidskytte)
— 200 000 euro till Tavastehus stad för förbättringar i fråga om läktarna vid storevenemang på skidskytte- och motorsportarenan i Ahvenisto
— 200 000 euro till Nylands förbund för utveckling av en mobilapplikation som främjar sysselsättningen av unga och
— 30 000 euro till delägarlaget för Södra Vallgrund samfällighet för en utredning om utvecklingen av Sundbådan.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *6 951 000* euro.

(Stycke 2—5 som i RP 99/2025 rd)

50. Statsunderstöd för rekryteringsstöd för unga (reservationsanslag 2 år)

Enligt utredning till utskottet behövs det en förlängning av anslagets användningstid för att utbetalningsprocessen för rekryteringsstöd för unga ska fungera smidigt också i fråga om de sysselsättningsperioder som genomförs i slutet av 2026. Det tvååriga anslaget beviljades i den tredje til-

läggsbudgeten för 2025. Bestämmelser om villkoren för användningen av understödet utfärdas genom förordning av statsrådet, som avses träda i kraft vid ingången av 2026. Förlängningen förutsätter att anslaget återtas och ombudgeteras.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 30 000 000euro. (Ny)

Anslaget får användas av livskraftscentralerna med stöd av statsunderstödslagen (688/2001) för att arbetskraftsmyndigheterna ska kunna bevilja rekryteringsstöd för unga. (Ny)

Anslaget budgeteras enligt principen om betalningsbeslut. (Ny)

Det tvååriga reservationsanslag som beviljades i budgeten för 2025 återtas. (Ny)

64. EU-medfinansiering och statlig medfinansiering i EU:s regional- och strukturpolitiska program och andra program inom sammanhållningspolitiken (förslagsanslag)

Under momentet föreslås cirka 583,6 miljoner euro, varav 67 procent är EU-finansiering och 33 procent statlig medfinansiering. Anslaget fördelas huvudsakligen via fonderna i EU:s regional- och strukturpolitiska program ”Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027” (ERUF, ESF+ och JTF). För fullmakten föreslås cirka 391,2 miljoner euro, varav 37 procent är nationell finansiering. Hittills har cirka 60 procent av bevillningsfullmakterna för hela programperioden bundits upp och cirka 20 procent betalats ut. Utskottet ser positivt på att Finland i början av oktober 2025 var det tredje mest avancerade medlemslandet när det gäller utbetalningar, sett till den sammanlagda summan av alla betalningsansökningar som skickats till kommissionen i förhållande till medlemsstatens totala finansieringsram.

Statsrådet godkände den 9 oktober 2025 en ändring i programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 genom vilken 300 miljoner euro omfördelas för att öka den försvarsinriktade industrikapaciteten och förbättra den militära rörligheten. Omfördelningen till dessa nya handlingslinjer genomförs genom finansieringsöverföringar inom programmet så att finansieringen på storområdesnivå fördelas till östra, norra, södra och västra Finland i samma proportion som den finansiering som det fattas regionala beslut om minskar. Sakkunniga har framfört att finansieringsöverföringarna från programmets ursprungliga verksamhet under de två sista åren av programperioden kommer att minska programmets satsningar på FoUI-verksamhet, digitalisering och främjande av en omställning till ren energi i ERUF-åtgärderna, och inom ESF+ riktas minskningarna till åtgärder som främjar sysselsättning, arbetslivskompetens och delaktighet. Utskottet ser det som angeläget att bevaka finansieringens genomslagskraft regionalt. Det är också viktigt att säkerställa att Finland får full EU-medfinansiering under programmets sista år.

Läget i östra Finland

Rysslands anfallskrig i Ukraina har lett till omvärldsförändringar för östra Finland. Östra Finland utgörs av landskapen Kymmenedalen, Södra Karelen, Södra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelen och Kajanaland. Programmet för östra Finland, som blev klart i februari 2025, syftar till att främja den ekonomiska tillväxten, livskraften, investeringarna, kompetensutvecklingen och tillgången på arbetskraft inom programområdet. Åtgärderna i programmet främjar också försörj-

ningsberedskapen och självförsörjningen i hela landet. Utskottet betonar att stärkandet av östra Finlands livskraft i det nuvarande geopolitiska läget är en omfattande fråga som gäller såväl ekonomin som säkerheten och gäller hela Finland och EU. Det är viktigt att situationen i östra Finland beaktas också vid beredningen av EU:s fleråriga budgetramar.

Våren 2025 utsåg regeringen en särskild representant för östra Finland för att stödja genomförandet av programmets strategiska åtgärdsförslag. Den särskilda representanten ska utarbeta en proposition om konceptet med ett särskilt ekonomiskt område för försök i östra Finland inom något noggrant avgränsat område. Utskottet anser det motiverat att främja beredningen och genomförandet av ett försök med ett särskilt ekonomiskt område.

40. Specialfinansiering för företag

Riksdagens samtycke

Finnverakoncernens finansieringsfullmakter. Riksdagen har godkänt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statens specialfinansieringsverksamhet och om ordnande av den (EkUB 23/2025 rd — RP 64/2025 rd) med ändringar, så utskottet gör behövliga ändringar i beslutsdelen till kapitlet.

Exportgaranti för Ukraina. Regeringen föreslår att arbets- och näringsministeriet ska kunna ersätta Finnvera Abp för kreditförluster av exportfinansiering som beviljas 2024—2026 för främjande av export till och investeringar i Ukraina till ett belopp av högst 200 miljoner euro. Utskottet tillstyrker det föreslagna samtycket, som ersätter samtyckena i budgetarna för 2024 och 2025.

Kapitlet får följande lydelse:

Samtycke

(Utesl.)

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

60. Överföringar till förvaltningsområdets fonder (förslagsanslag)

Riksdagen har godkänt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statens specialfinansieringsverksamhet och om ordnande av den (EkUB 23/2025 rd — RP 64/2025 rd) med ändringar, så utskottet gör behövliga ändringar i beslutsdelen till momentet.

Momentet får följande lydelse:

(Stycke 1 som i RP 99/2025 rd)

Anslaget får användas

1) till betalning av statens ansvar enligt 15 § *2 mom.* i lagen om statens specialfinansieringsverksamhet och om ordnande av den. Anslaget får också användas till ansvar enligt 28 § 3 mom. i lagen om statens specialfinansieringsverksamhet och om ordnande av den

(Punkt 2 som i RP 99/2025 rd)

(Stycke 3 som i RP 99/2025 rd)

88. Kapitalinvestering i Finlands Industriinvestering Ab (reservationsanslag 3 år)

I samband med ramförhandlingarna våren 2024 fastställde regeringen att Finlands Industriinvestering Ab (Tesi) inleder ett program för direktinvesteringar i tillväxt på sammanlagt 300 miljoner euro 2025–2027. För detta ändamål var avsikten att kapitalisera bolaget med 100 miljoner euro tre år i följd. Den första kapitaliseringen genomfördes 2025. I samband med ramförhandlingarna våren 2025 fastställde regeringen som en del av hanteringen av statsfinanserna och statsskulden att de kapitaliseringar som planerats för 2026 och 2027 senareläggs till 2028 och 2029. Utskottet välkomnar att regeringen kompletterade sin budgetproposition och redan 2026 anvisade 50 miljoner euro för höjning av Industriinvestering Ab:s eget kapital för att användas till bolagets direkta tillväxtfrämjande investeringar.

Tillgång till företagsfinansiering

Forskning har visat att Finland allmänt taget har små, eller i europeisk jämförelse rentav minst, svårigheter med företagsfinansieringen i genomsnitt. De identifierade utmaningarna gäller främst nystartade, mindre, mer innovativa, mer internationella och tillväxtorienterade företag.[9] Utskottet anser att det med tanke på tillväxtmöjligheterna och konkurrenskraften i Finlands ekonomi är ytterst viktigt att nystartade, små och innovativa, internationellt tillväxtorienterade företag har möjlighet att få den finansiering de behöver. Problemet är dock mer omfattande, eftersom budskapet från regionerna är att särskilt mikroföretagare och småföretagare har svårt att få bankfinansiering. Också ekonomiutskottet har uttryckt sin allvarliga oro över finansieringen av små och medelstora företag (EkUU 39/2025 rd). Finansutskottet fäster särskild uppmärksamhet vid att det finns regionala skillnader i tillgången till företagsfinansiering och att situationen är utmanande särskilt på orter med negativt flyttnetto. Utskottet uttrycker sin oro över att bankernas regionala kännedom har krympt när nätverket av bankkontor blivit glesare. Detta har kunnat påverka möjligheterna att få finansiering och snabb tillgång till finansiering.

Enligt sakkunniga behövde upp till två tredjedelar av tillväxtorienterade små och medelstora företag borgen från Finnvera 2025 för att få bankfinansiering. I ekonomiskt osäkra tider brukar de aktörer som beviljar exportgarantier få en mer framträdande roll i finansieringen eftersom bankerna i större utsträckning än tidigare vill dela riskerna och företagen diversifierar sina finansieringskällor. Utskottet anser att det är viktigt att diversifiera finansieringskällorna och ser möjligheter särskilt när det gäller att bättre involvera hushållen i investeringar i företagsverksamhet. Utskottet anser att det är nödvändigt att påskynda genomförandet av en kapitalmarknadsunion som omfattar hela EU.

9 Rouvinen, Petri & Ylhäinen, Ilkka (8.4.2025). Suomen yritysrahoitus eurooppalaisessa vertailussa. Etla Raportti No 161. https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-161.pdf.

50. Integration och internationell kompetens

Från ingången av 2025 överfördes ansvaret för att ordna arbetskraftsservice från staten till kommunerna, medan ansvaret för att ordna integrationstjänster som ordnas som arbetskraftsservice överfördes till kommunerna. Överföringen stärkte kommunernas övergripande ansvar för att främja invandrares integration och sysselsättning. Organiseringen av integrationstjänsterna varierar i kommunerna. Största delen av kommunerna har organiserat integrationstjänsterna i form av arbetskraftsservice som en del av sysselsättningstjänsterna. I vissa kommuner har tjänsterna organiserats som en del av invandrings- eller näringstjänsterna eller någon annan servicehelhet. Det finns stora variationer mellan kommunerna när det gäller ordnandet av andra integrationstjänster än de som ordnas som arbetskraftsservice, och många kommuner ordnar också tjänsterna i samarbete.

Syftet med den nya modellen var att trygga den inbördes tillgången till information mellan sysselsättningsområdena, kommunerna och välfärdsområdena. Men enligt sakkunniga kan myndigheternas uppfattning om vilka uppgifter som får lämnas ut variera, och uppgifterna om vem som ska integreras förmedlas inte mellan de olika systemen. Utskottet ser det som oroväckande att dröjsmål i informationsutbytet således kan fördröja integrationen. Sammantaget finns det dock skäl att notera att 2025 har varit ett övergångsår och att det fortfarande är för tidigt att bedöma reformens konsekvenser.

30. Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag)

De lagstadgade tjänsterna för integrationsfrämjande finansieras delvis genom statsandelen för kommunal basservice (under moment 28.90.30) och delvis under moment 32.50.30. Under det senare momentet föreslås cirka 349,7 miljoner euro, varav ersättningar betalas till kommuner, välfärdsområden och Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet för flyktingar och personer som har hemkommun och som får tillfälligt skydd. De kalkylerade ersättningarna beräknas uppgå till cirka 164,5 miljoner euro och de ersättningar som betalas på basis av de faktiska kostnaderna till cirka 184,3 miljoner euro.

Jämfört med den ordinarie budgeten för 2025 föreslår regeringen att momentet minskas med cirka 32 miljoner euro. Av detta kan cirka 21 miljoner euro förklaras med att beräkningarna preciserats. De kalkylerade ersättningarna är 2026 cirka 52 miljoner euro mindre än 2024, men 6 miljoner euro större än 2025. Momentet omfattar nästan lika många personer (cirka 45 000) som året innan och av dem beräknas cirka tre fjärdedelar vara ukrainare som får tillfälligt skydd.

Enligt sakkunniga minskar regeringens beslutsbaserade åtgärder anslagen under momentet med uppskattningsvis 78 miljoner euro 2026 jämfört med början av regeringsperioden. Enligt en bedömning som utskottet fått riktas cirka 83–87 procent av besparingarna till kommunernas finansieringsandel och till välfärdsområdena resterande 13–17 procent. De lagstadgade uppgifterna har inte minskats i proportion till besparingarna, eftersom en stor del av besparingarna hänför sig till den kalkylerade ersättningen. Den kalkylerade ersättningen har i huvudsak inte öronmärkts för vissa lagstadgade tjänster, och därför har kommunerna kunnat rikta ersättningen på olika sätt och därmed syns också konsekvenserna av besparingarna på olika sätt i kommunerna. Enligt sakkunnigutfrågningen kan tillgången till och kvaliteten på integrationstjänster differentieras mellan

kommunerna till följd av besparingarna. En del kommuner använder sin övriga budget för att kompensera för den minskade finansieringen av integrationsfrämjandet, medan besparingarna i andra kommuner sannolikt leder till att tillgången till och kvaliteten på tjänsterna försämras. Konsekvenserna bedöms särskilt beröra ukrainare som får tillfälligt skydd och integrationskunder utanför arbetskraften.

Utskottet betonar (som i FiUB 25/2024 rd) att kommunerna har prövningsrätten när det gäller att rikta besparingarna så att de får så små negativa konsekvenser som möjligt. Utskottet anser att särskild uppmärksamhet bör fästas vid att språkutbildningen är tillräcklig och förstklassig, eftersom språkkunskaper är en av de viktigaste förutsättningarna för integration och sysselsättning.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Anslagen under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel uppgår till cirka 14,9 miljarder euro. Det är ungefär 16 procent av statsbudgeten. Anslagsnivån är mer än 0,4 miljarder euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. I anslutning till regeringens produktivitetsprogram har åtgärder och omkostnadsbesparingar riktats till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till ett sammanlagt belopp av 38,1 miljoner euro, vilket är 8,8 miljoner euro mer än 2025.

För utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster (kapitel 33.10) föreslås cirka 4,3 miljarder euro, vilket är cirka 421 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. Minskningen förklaras bland annat av att de studerande inte längre omfattas av det allmänna bostadsbidraget (-219 miljoner euro under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel), totalreformen av utkomststödet (-55,4 miljoner euro) och en omkostnadsbesparing av engångsnatur för FPA (-50 miljoner euro). Reformen av lagen om utkomststöd är en del av en mer omfattande reform av den sociala tryggheten. Genom ändringen åläggs den som ansöker om stöd en starkare skyldighet än tidigare att ansöka om primära förmåner, såsom utkomstskydd för arbetslösa. Vidare sänks bland annat utkomststödets grunddel. Reformen beräknas år 2026 sänka utgifterna för utkomststödet med 107 miljoner euro, öka utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa med 74 miljoner euro (statsandel 50 miljoner euro) och öka skatteinkomsterna med cirka 15 miljoner euro. Ingen separat ersättning beviljas för myndigheternas ökade arbetsbörda.

Anslaget för utkomstskyddet för arbetslösa (kapitel 33.20) ligger på cirka 2,1 miljarder euro, vilket är cirka 187 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Ändringen beror bland annat på den uppskattade ökningen av antalet arbetslösa. Påföljderna för försummelse att söka arbete eller delta i arbetskraftsservice skärps, vilket betonar den arbetssökandes ansvar för att aktivt söka arbete och delta i serviceprocessen. Ändringen minskar behovet av anslag för arbetslöshetsförmåner, men ökar utgifterna för boende och utkomststöd. Inom utkomstskyddet för arbetslösa införs också ett nytt allmänt stöd som en del av den mer omfattande reformen av den sociala tryggheten. Social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet har bland annat bedömt de sammantagna konsekvenserna av ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa och ut-

komststödet[10]. Ändringarnas konsekvenser beror bland annat på stödtagarnas beteende, myndigheternas agerande och det stöd som tjänsterna innebär samt sysselsättningsläget.

Sjukförsäkringsanslagen (kapitel 33.30) ligger på cirka 1,8 miljarder euro, vilket är 84 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025. För det riksomfattande försöket med valfrihet genom FPA-ersättningar för 65 år fyllda anvisas som statlig finansieringsandel 44,5 miljoner euro. FPA-ersättningen för besök hos allmänläkare eller specialistläkare sänks från 30 euro till 8 euro, vilket minskar statens finansieringsandel med 29,2 miljoner euro. Av regeringens investeringsprogram har sammanlagt cirka 300 miljoner euro reserverats för statens finansieringsandel för utvidgningen av FPA-ersättningarna. Budgetpropositionen innehåller också besparingar till följd av reformen av apoteksekonomin och genomförandet av läkemedelsbesparingar samt ändringar i den villkorliga ersättningsbarheten för läkemedel.

Frysningarna av folkpensions- och konsumentprisindexet minskar kostnaderna med cirka 270 miljoner euro för 2026 jämfört med om indexhöjningarna hade genomförts normalt 2024–2026.

För att trygga det finländska välfärdssamhället är det nödvändigt att stärka de offentliga finanserna och sysselsättningen samt höja sysselsättningsgraden genom att utveckla incitamenten. Det är också viktigt att det långvariga beroendet av utkomststöd minskas och att människorna hänvisas till de primära förmånerna och tjänsterna. Samtidigt är det viktigt att utveckla servicehelheten, också i kontaktytorna mellan olika aktörer, och att trygga tillgången till det utkomstskydd som beviljas i sista hand. Utskottet hänvisar också till arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande (AjUU 8/2025 rd) där utskottet bland annat granskar de faktiska hindren för sysselsättning för långtidsarbetslösa.

Social- och hälsovårdsministeriet har årligen bedömt de sammantagna konsekvenserna av ändringarna i den sociala tryggheten. Enligt en bedömning som gjorts hösten 2025[11] leder de lagändringar som genomförts 2024–2025 och totalreformen av utkomststödet till att den ekonomiska utsattheten bland hela befolkningen ökar med ungefär 2,2 procentenheter och bland barnen med ungefär 3,0 procentenheter. Den ekonomiska utsattheten ökar alltså mer än vad som beräknades för ett år sedan.

Utskottet anser i likhet med föregående års budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) att det är viktigt att följa vilka konsekvenser ändringarna i förmånerna har bland annat för barn och unga i familjer med låga inkomster, eftersom barnfamiljsfattigdomen har konstaterats ha generationsöverskridande negativa konsekvenser för välbefinnandet och hälsan.

Utskottet granskar regeringens satsningar på barns och ungas välbefinnande i samband med kapitel 33.60, men lyfter redan i detta sammanhang fram satsningarna på sammanlagt 17,5 miljoner euro på social rättvisa samt tillägget på 1,32 miljoner euro för att höja värdet på moderskapsun-

10 Statsrådet: Regeringens propositioner till riksdagen om utveckling av serviceprocessen och arbetsförmedlingstjänsterna för arbetssökande och om påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa, allmänt stöd och utveckling av utkomststödet, bedömning av de sammantagna konsekvenserna (VN 8915/2024, VN/10556/2024, VN/34692/2024), 22.9.2025.

11 Arvio hallituksen sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutuksista toimeentulotuen käyttöön ja tulonjakoon. SHM 2025.

derstödet/moderskapsförpackningen med 40 euro så att stödet från och med den 1 april 2026 är 210 euro.

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

Nationella kvalitetsregister. Kvalitetsregistren utgör en viktig del av uppföljningen av social- och hälsovårdens kvalitet och genomslag och ger förutsättningar för att förbättra kostnadseffektiviteten. Kvalitetsregistren gör det möjligt att jämföra behandlingar och stöder införandet av effektiva metoder på riksnivå. De nationella kvalitetsregistren följer upp centrala folksjukdomar, till exempel genom diabetesregistret och hjärtregistret (kranskärlssjukdom). Totalt omfattar registren nio sjukdomsgrupper. För den nationella kvalitetsregisterverksamheten har det anvisats tilläggsfinansiering via genomslags- och kostnadseffektivitetsprojektet samt genom riksdagens tillägg, men nya kvalitetsregister har inte kunnat inrättas under innevarande valperiod. Enligt Institutet för hälsa och välfärd (THL) skärs utvecklingen av registerverksamheten ned under 2026 och fokuserar endast på några register (bland annat njursjukdomsregistret, diabetesregistret).

Utskottet har i sitt budgetbetänkande i flera års tid (FiUB 37/2022 rd, FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) konstaterat att kvalitetsregisterverksamheten är central när det gäller att främja kvaliteten på social- och hälsovården, patientsäkerheten, genomslaget och kostnadshanteringen samt att det är nödvändigt att utveckla och utvidga kvalitetsregisterverksamheten till nya kund- och patientgrupper. De resurser som behövs för kvalitetsregisterverksamheten är små jämfört med den nytta som registeruppgifterna medför. Utskottet uttrycker sin oro över de planer på att minska resurserna för den nationella kvalitetsregisterverksamheten som THL informerat om den 16 oktober 2025. Utskottet anser att det med tanke på främjandet av regeringsprogrammets effektmål är väsentligt att verksamhetsförutsättningarna och resurserna för upprätthållandet av befintliga kvalitetsregister tryggas för att den information som samlats in under årens lopp ska kunna utnyttjas fullt ut. Kvalitetsregisterverksamheten bör utvidgas, inte skäras ned.

Forskning i vårdarbete. Regeringen föreslår ett understöd på 742 000 euro till Stiftelsen för vårdforskning (Hotus). Det är 178 000 euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025, som innehöll riksdagens anslagsökning.

Utskottet har upprepade gånger höjt finansieringen av forskningen i vårdarbete, eftersom det är viktigt att främja evidensbaserat vårdarbete bland annat för att utveckla vårdkedjan och öka kostnadseffektiviteten. Vårdpersonalen utgör en stor del av personalen inom social- och hälsovården och därför inverkar deras arbete direkt på kvaliteten på och kostnaderna för vården.

Utskottet behandlar finansieringen av forskning som hänför sig till social- och hälsovården i samband med moment 33.60.32 och vårdens genomslag i samband med kapitel 28.89.

Utskottet ökar momentet med 800 000 euro, varav

— 400 000 euro för utveckling och utvidgning av den nationella kvalitetsregisterverksamheten och utnyttjande av befintliga uppgifter ur kvalitetsregistret med beaktande av bland annat sköldkörtelsjukdomar och cancerregistret
— 300 000 euro till Stiftelsen för vårdforskning för forskning i vårdarbete och
— 100 000 euro för tilläggsfinansiering till riktlinjerna för god medicinsk praxis.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på *84 537 000* euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 171/2025 rd)

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Utskottet fäster liksom i fjolårets budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) uppmärksamhet vid behovet av specialiseringsutbildning inom kliniskt vårdarbete för sjukskötare. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen i fortsättningen också utvecklar utbildningen inom andra specialiseringsområden för sjukskötare och även utbildningen för andra yrkesgrupper inom vård, rehabilitering och diagnostik (såsom munhygienister, bioanalytiker, röntgenskötare) för att svara på kompetensbehoven och på kraven inom vården.

Utskottet ökar momentet med 400 000 euro för att fortsätta det riksomfattande pilotförsöket med specialiseringsutbildning inom kliniskt vårdarbete för sjukskötare.

Dessutom ökar utskottet anslaget under momentet med 1 175 000 euro, som riktas som statsunderstöd enligt följande:
— 150 000 euro till Parikanniemisäätiö, särskilt till diakoniverksamhet i östra Finland
— 130 000 euro till Frälsningsarméns Koho-utbildning
— 100 000 euro för ett forskningsprojekt om hur hälsovägledning och Kalevala muskel- och ledkorrigering inverkar på smärttillstånd
— 100 000 euro för fortsatt forskning om ME/CFS
— 90 000 euro till ViaDia ry för inrättande av så kallade ViaDia-torg, diakonalt arbete med barn och förebyggande av marginalisering bland unga
— 75 000 euro för forskning om förekomsten av FAS/FASD hos barn
— 50 000 euro för revidering av handboken Säker läkemedelsbehandling
— 50 000 euro för medborgarinformation om palliativ vård och vård i livets slutskede
— 50 000 euro till Lapsettomien yhdistys Simpukka ry för den så kallade Helminauha-verksamheten
— 50 000 euro till Caritas Finland rf för invandrararbete
— 50 000 euro till Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård rf för att utveckla verksamheten för att stödja svenskspråkiga fångars återintegration i samhället.
— 50 000 euro till Finska föreningen för beteendeanalys och kognitiv beteendeterapi rf för utarbetande av en svenskspråkig handbok för psykoterapeuter med inriktning på kognitiv beteendeterapi
— 50 000 euro till Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry för att förhindra utslagning på arbetsmarknaden

— 50 000 euro till Tampereen NNKY för ITU-projektverksamheten vid huvudstadsregionens verksamhetsställe
— 40 000 euro till Pienten koulu ry för utveckling av allaktivitetshuset och de äldres välbefinnande
— 30 000 euro till Mannerheims Barnskyddsförbunds lokalförening för utveckling av verksamheten (Sibbo, Lovisa, Borgå à 10 000 euro)
— 20 000 euro till Innomedidogs verksamhet för att stödja utredningsarbetet om hundens möjligheter att stödja arbetet inom hälsa, socialvård och vård
— 20 000 euro till Regnbågsallians Svenskfinland rf för utveckling av verksamheten och
— 20 000 euro för en extern utredning om utvecklingen av serviceutbudet vid Lojo sjukhus (bl.a. återupptagande av förlossningsverksamheten).

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *8 487 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

Under momentet föreslås en anslagsminskning på 107 000 000 euro som hänför sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd, 64 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och 10 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (RP 116/2025 rd).

Utskottet ökar momentet med 1 600 000 euro i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 29/2025 rd) på grund av en övergångsperiod på två år som gäller slopandet av den prioriterade inkomsten i fråga om vårdarvodet inom stödet för närståendevård och familjevårdsarvodet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *1 040 200 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Utskottet minskar momentet med 1 600 000 euro av det anslag som reserverats för behovsprövad rehabilitering. Anslagsminskningen hänför sig till ändringar enligt social- och hälsovårdsutskot-

tets betänkande (ShUB 29/2025 rd) som minskar de besparingar som eftersträvas genom reformen av utkomststödet i förhållande till propositionen (RP 116/2025 rd).

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *1 750 860 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

Folkpensionsanstalten, med beaktande av statens och de försäkrades sammanlagda finansieringsandelar, får använda högst 73 750 000 euro till finansiering av behovsprövad individuell rehabilitering enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner och högst 7 900 000 euro till finansiering enligt samma lag av utvecklingsprojekt för individuell rehabilitering, förebyggande av sjukdomar samt sådana forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller rehabilitering, förebyggande av sjukdomar och sjukförsäkringen.

(Stycke 4 som i RP 99/2025 rd)

60. Stödjande av social- och hälsovården

Barns och ungas välbefinnande

Utskottet granskade barns och ungas välbefinnande ingående i fjolårets budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) och uttrycker fortfarande oro i frågan.

I budgeten för 2026 stöds barns och ungas välbefinnande bland annat genom terapigarantin, vars finansiering stiger med 11 miljoner euro (moment 28.89.31). År 2026 är det första hela året när terapigarantin för barn och unga är i kraft. Terapigarantin och ett tidsbundet understöd på 1 miljon euro för mentalvårdstjänster för studerande har också beaktats i finansieringen av Studenternas hälsovårdsstiftelse (moment 33.60.35). För utvecklingsprojekt för mentalvårdshjälp och mentalvårdstjänster med låg tröskel anvisas ett anslag på 2 miljoner euro, och för genomförande av programmet för suicidprevention 0,3 miljoner euro (moment 33.60.39).

Under moment 33.70.50 finns fortfarande ett tidsbegränsat tillägg på 2,5 miljoner euro, vars tyngdpunkt 2026 ligger på att förebygga gatuvåld bland unga och främja säkerheten. Dessutom anvisas 0,85 miljoner euro för utveckling av metoder för förebyggande rusmedelsarbete för barn, unga och familjer. För välfärdsområdena reserveras 6,4 miljoner euro under moment 33.60.31 för att förebygga narkotikarelaterade dödsfall bland unga. Dessutom anvisas 1,0 miljoner euro under moment 33.90.50 till organisationernas arbete. Under moment 33.60.31 föreslås ett anslag på 0,5 miljoner euro för en hybridmodell inom barnskyddet för barn som har behov av särskilt krävande stöd.

Utskottet anser det vara viktigt att tilläggssatsningarna riktas till barn och unga som mår dåligt.

32. Statlig finansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå samt forskning på universitetsnivå inom socialt arbete (fast anslag)

Den särskilda forskningsfinansieringen inom hälsa och socialt arbete (VTR) har höjts under valperioden som en del av tilläggssatsningarna på forskning och utveckling. För 2026 föreslår regeringen liksom för innevarande år 40 miljoner euro, varav 32 miljoner euro ska anvisas för forskning i hälso- och sjukvård och 8 miljoner euro för forskning i socialt arbete.

Social- och hälsovårdsministeriet stöder välfärdsområdenas innovationer genom att stärka strukturerna för FUIK-verksamheten, den strategiska styrningen och samarbetsområdenas samordningsmodeller. Det av ministeriet samordnade forsknings-, utvecklings- och innovationsprogram för att påskynda tillväxten och förnyelsen inom sektorn hälsa och välfärd har i syfte att öka bland annat den externa finansieringen, incitamenten och samarbetet mellan företag. Enligt utredning till utskottet uppgick den totala finansieringen av välfärdsområdenas FoU-verksamhet 2024 till 335 miljoner euro. Av beloppet utgjorde 20 procent generell statlig finansiering, medan 80 procent kom från andra källor (ministeriets offentligt finansierade projekt, Finlands Akademi, Business Finland, EU-program, företag och stiftelser samt forskningsmedel inom HUS).

Utskottet anser det vara viktigt att man i tilläggssatsningarna på FoU-finansieringen under de följande åren beaktar forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovården, eftersom man med hjälp av forskningsrön och nya innovationer kan utveckla produktiviteten, genomslaget och kvaliteten på vården samt stödja en utvidgning av samarbetsnätverken och en mer omfattande spridning av information.

Utvecklingen av social- och hälsovårdens genomslag behandlas i samband med kapitel 28.89.

33. Statlig ersättning till enheter inom social- och hälsovården för specialiseringsutbildning för social- och hälsovårdspersonal (fast anslag)

För ersättningarna för specialiseringsutbildning för personalen inom social- och hälsovården föreslås en minskning av engångsnatur på 15 miljoner euro och en produktivitetsbesparing på 3,1 miljoner euro. År 2026 är ersättningen cirka 89,9 miljoner euro, medan den 2025 var sammanlagt 108 miljoner euro (en minskning på nästan 17 procent). Enligt den information som utskottet har fått kommer besparingen att fördelas mellan de nuvarande ersättningsslagen i proportion till de olika områdena, vilket innebär att den största andelen kommer att riktas mot utbildningsersättningarna för universitetssjukhusen.

Utskottet konstaterar att det är utmanande att öka antalet läkare som specialiserar sig samtidigt som besparingar genomförs. Besparingarna kommer att påverka kvaliteten på den kliniska praktiken och de kan leda till anpassningsåtgärder. Finansutskottet hänvisar också till social- och hälsovårdsutskottets utlåtande (ShUU 11/2025 rd) och anser att det är viktigt att följa konsekvenserna av sparåtgärden.

36. Statsunderstöd för att trygga social- och hälsovårdstjänster (fast anslag)

Utskottet noterar att momentets beslutsdel har ändrats jämfört med budgeten för 2025 i fråga om statsunderstödet för utveckling av social- och hälsovårdstjänster på samiska. Enligt den nya formuleringen kan statsunderstöd betalas via sametinget till välfärdsområden inom samernas hembygdsområde för ett tidsbundet utvecklingsprojekt för social- och hälsovårdstjänster på samiska och inte för att trygga och utveckla social- och hälsovårdstjänsterna, såsom formuleringen tidigare lydde.

Enligt olika utredningar fungerar de kulturellt anpassade social- och hälsovårdstjänsterna på samiska dåligt, och även framöver finns det behov av att använda understödet i så bred uträckning som möjligt för att stödja social- och hälsovårdstjänster på samiska. Utskottet ändrar därför momentets beslutsdel och betonar (liksom ShUU 11/2025 rd) att social- och hälsovårdstjänster på samiska måste tryggas också i fortsättningen på det sätt som lagstiftningen förutsätter.

Utskottet ökar momentet med 25 000 euro för att utvidga det tidsbegränsade utvecklingsprojektet som gäller tjänster på svenska i Västra Nylands välfärdsområde bland annat så att det görs en bedömning av hur de språkliga rättigheterna tillgodoses inom serviceutbudet vid Raseborgs sjukhus.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *2 687 000* euro.

Anslaget får användas

1) till ett belopp av högst 562 000 euro till betalning av statsunderstöd via sametinget till välfärdsområden inom samernas hembygdsområde som avses i 4 § i sametingslagen (974/1995) för utveckling av social- och hälsovårdstjänster på samiska.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

38. Statlig ersättning för Försvarsmaktens beredskap och förberedelser inom hälso- och sjukvården (reservationsanslag 3 år)

För Försvarsmaktens beredskap och förberedelser inom hälso- och sjukvården anvisas 7,5 miljoner euro.

Utskottet anser det vara viktigt att det för förberedelserna har anvisats en tilläggssatsning av engångsnatur på cirka 104 miljoner euro i den tredje tilläggsbudgeten för 2025 och att det från och med 2026 har budgeterats ett underhållsanslag på 7,5 miljoner euro. Det är bra att arbetet med beredskap och förberedelser fortsätter och utvecklas i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet, välfärdsområdena och Försvarsmakten.

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (fast anslag)

För att upprätthålla och utveckla skyddshemsnätet föreslås ett anslagstillägg på 3,45 miljoner euro. Finansieringsnivån ligger således på 31 miljoner euro 2026 euro.

Lagen om skyddshem, internationella direktiv och konventioner, såsom Istanbulkonventionen, förpliktar Finland att säkerställa att det finns ett tillräckligt antal skyddshemsplatser. Utskottet har i sina tidigare budgetbetänkanden (FiUB 14/2023 rd, FiUB 25/2024 rd) granskat den aktuella situationen i fråga om skyddshem och våld i nära relationer och anser fortfarande att det är viktigt att trygga tillräcklig finansiering för skyddshemsnätet. Utskottet välkomnar således att anslagsnivån har höjts flera gånger under regeringsperioden och höjs ytterligare för 2026.

63. Statsunderstöd för verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området (fast anslag)

Kompetenscentrumen inom det sociala området har till uppgift att utveckla kompetensen inom området samt trygga en mångsidig växelverkan mellan grundutbildningen, påbyggnadsutbildningen och fortbildningen och det praktiska arbetet inom det sociala området. Sammantaget är socialvårdens andel av social- och hälsovårdstjänsterna betydande. För att minska behovet av hälso- och sjukvård är det också viktigt att socialvården som helhet är fungerande och verkningsfull. För att säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet är det viktigt att i välfärdsområdena trygga kompetensen och utvecklingsverksamheten inom det sociala området.

Trots det som sägs ovan har kompetenscentrumens anslagsnivå sjunkit under hela valperioden, även om riksdagen flera år har anvisat tilläggsfinansiering. För 2026 föreslås 1,25 miljoner euro, vilket är mindre än för 2025.

Utskottet ökar momentet med 200 000 euro för verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *1 450 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

70. Främjande av hälsa och funktionsförmåga

50. Främjande av hälsa (reservationsanslag 3 år)

Som en del av regeringens investeringsprogram fortsätter stödjandet av äldre personers funktionsförmåga och förmåga att klara sig hemma samt närståendevårdarna med ett anslag på 5 miljoner euro för 2026. Finansiering styrs bland annat till projekt för utveckling av närståendevården, där målet är att utveckla verksamhetsmodeller för att främja närståendevårdarens hälsa och arbetsenergi.

Dessutom har regeringen beslutat höja minimiarvodet inom stödet för närståendevård till 530 euro i månaden från och med 2026. Anslaget för kostnaderna för ändringen, 15,8 miljoner euro, tilldelas välfärdsområdenas finansiering (moment 28.89.31). Merparten av närståendevårdarna får minimiarvode, eller vårdarvode som är ungefär lika stort, vilket innebär att höjningen påver-

kar en stor del av närståendevårdarna. År 2024 fanns det cirka 51 000 närståendevårdare, av vilka 70 procent var kvinnor.

Utskottet påpekar att värdet av närståendevården ökar i ett åldrande samhälle och att närståendevården är en värdefull del av den finländska välfärdsservicen. Närståendevården ersätter en betydande mängd tjänster inom hemvården och heldygnsomsorgen och dämpar utgiftstrycket på de offentliga finanserna. Utskottet anser det vara viktigt att arbetet med att utveckla närståendevården fortsätter bland annat genom att stärka likabehandlingen av närståendevårdare på olika håll i Finland.

Utskottet hänvisar också till arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande (ShUU 11/2025 rd) som bland annat tar fasta på såväl stödet för närståendevård som tjänsterna för äldre. Finansutskottet anser liksom social- och hälsovårdsutskottet att det är nödvändigt att utveckla och reformera tjänsterna för äldre så att tjänsterna både håller hög kvalitet och blir mer kostnadseffektiva då antalet äldre och vårdbehovet ökar under de kommande åren. När det gäller tjänsterna för äldre är det särskilt viktigt att sprida sådan praxis som konstaterats vara fungerade.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

Social- och hälsovårdsföreningar och stiftelser beviljas understöd för allmännyttig verksamhet som främjar social välfärd och hälsa (STEA). För 2026 uppgår understödsanslagen till cirka 274 miljoner euro, vilket är cirka 30 miljoner euro mindre än 2025. I anslaget har man beaktat att återstoden av den balanspost som överförts från Penningautomatföreningen ska upplösas.

Enligt utredning till utskottet inverkar besparingarna 2026 i första hand på beloppet av nya understöd. Dessutom är de fortlöpande understöden föremål för en anpassning till ett belopp av cirka 14–16 miljoner euro. Avsikten är att besparingarna ska riktas till förvaltningskostnader och sådan verksamhet vars behov eller resultat inte kan verifieras på ett tillförlitligt sätt. Särskild uppmärksamhet fästs också vid kostnadseffektivitet, faktorer som hänför sig till dem som ansöker om understöd och överlappande funktioner.

Utskottet anser att nämnda riktlinjer är motiverade. Det vore också bra att inom organisationsfältet införa fungerande lösningar för att effektivisera verksamheten och slopa överlappande funktioner. Utskottet anser att organisationernas bemötande verksamhet är viktig både inom det förebyggande arbetet och inom arbetet med de mest utsatta. Det är viktigt att denna verksamhet som är mest verkningsfull skyddas när inbesparingar görs. Enligt uppgift pågår också ett arbete för att utreda en reform av verksamheten som omfattas av STEA-understöd från och med 2027.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För miljöministeriets förvaltningsområde föreslås sammanlagt cirka 495 miljoner euro, alltså 240 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. Av ökningen föranleds 233 miljoner euro av nedläggningen av Statens bostadsfond och överföringen av dess verksamhet till budgeten. Inom budgetens minsta förvaltningsområde är det finansiella handlingsutrymmet mycket begränsat.

Utskottet betonar att miljöministeriets förvaltningsområde i och med sin styrande roll har större betydelse än dess omfattning antyder när det gäller att uppnå klimat- och klimatneutralitetsmålen, stoppa förlusten av biologisk mångfald, utöka ren teknik och åstadkomma hållbar stadsutveckling. För att de omfattande målen ska nås krävs ett intensivt förvaltningsövergripande samarbete och finansiering också från andra huvudtitlar i budgeten.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

Utskottet välkomnar att möjligheten att få tillståndstjänster vid ett enda serviceställe har utvecklats som planerat och att det nya Tillstånds- och tillsynsverket inleder sin verksamhet den 1 januari 2026 med en finansiering på cirka 121 miljoner euro (moment 28.40.04). Syftet med den riksomfattande behörighet och förenhetligandet av förfaranden och verksamhetssätt är att effektivisera behandlingen av tillstånd och förbättra tjänsternas kvalitet. Det är också positivt att den gröna omställningen ges företräde vid behandlingen av tillståndsansökan och sökande av ändring ända fram till 2030. För att säkerställa en smidig och högkvalitativ tillståndsprocess är det viktigt att myndigheterna också har tillräckliga resurser.

65. Understöd till organisationer och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 2,0 miljoner euro, vilket efter riksdagens tillägg av engångsnatur på 150 000 euro är mindre än för 2025. Anslaget får användas till allmänna understöd bland annat till riksomfattande organisationer inom naturvård, miljö, bostäder och byggbranschen.

Utskottet anser att de organisationer som får understöd utför ett betydelsefullt och värdefullt arbete. Tjänsterna är ofta effektiva och förmånliga och når väl ut till allmänheten. I det rådande svaga statsfinansiella läget uppmuntrar utskottet fortsatt (liksom i FiUB 25/2025 rd) organisationerna att utveckla sin egen medelsanskaffning och att söka nya samarbetspartner. Dessutom bör regeringen i personbeskattningen överväga att utvidga användningen av donationsavdrag till att omfatta miljö- och naturskyddsorganisationer.

Utskottet ser det dessutom som nödvändigt att regeringen ser till att anskaffningen av Håll Skärgården ren rf:s underhållsfartyg i Bottniska viken framskrider.

Utskottet ökar momentet med 350 000 euro, varav 200 000 euro riktas till Håll Skärgården ren rf och 150 000 euro till Finlands Jägarförbund rf för miljövårdsarbeten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *2 375 000* euro.

(Stycke 2 som i RP 99/2025 rd)

10. Miljö- och naturvård

För miljö- och naturvård föreslås anslag på cirka 137 miljoner euro, vilket är cirka 0,2 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025. För naturvård och rekreationsanvändning av naturen har det reserverats cirka 103 miljoner euro (momenten 35.10.21, 35.10.52 och 35.10.63).

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 15,6 miljoner euro, vilket motsvarar nivån i den ordinarie budgeten för 2025. Anslaget under momentet används bland annat för genomförandet av livsmiljöprogrammet Helmi (2021—2030) och den nya programperioden för programmet Metso (2026—2040). Båda programmen genomförs i samråd med jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel (behandlas under moment 30.40.45).

Livsmiljöprogrammet Helmi. För genomförandet av livsmiljöprogrammet Helmi föreslås inom miljöministeriets förvaltningsområde sammanlagt cirka 24 miljoner euro (också moment 35.10.52 och 35.10.63). Syftet med programmet är att förbättra tillståndet för försämrade naturtyper och arters livsmiljöer i hela landet. Vid mitten av programperioden har cirka 41 procent av de åtgärder som förvaltningsområdet ansvarar för genomförts. Enligt beräkningarna kommer exempelvis målet för vårdbiotoper inte att nås 2030 med nuvarande finansiering.

Utskottet instämmer i miljöutskottets (MiUU 19/2025 rd) oro över vårdbiotopernas hotade status och behovet av att vidta åtgärder för att trygga skötseln av naturbetesmark. Miljöministeriet finansierar grundläggande iståndsättningar av områdena. Bevarandet av naturtyperna och arterna i vårdbiotoperna förutsätter dessutom regelbunden skötsel av områdena, som finansieras ur CAP-planen för jordbruket. EU-villkoren möjliggör dock inte stödberättigande för alla hotade områden. Utskottet anser det viktigt att fortsätta samarbetet med jord- och skogsbruksministeriet för att finna lösningar och utnyttja EU-finansieringen i så stor utsträckning som möjligt.

Programperioden för *Metso* löper ut vid utgången av 2025 och avsikten är att den nya programperioden ska inledas 2026. Under moment 35.10.63 har 19 miljoner euro reserverats för Metso, vilket gör det möjligt att skydda cirka 3 000 hektar.

Den nuvarande programperioden (2008—2025) har uppnått det kvantitativa mål som ställdes upp för miljöministeriets förvaltningsområde. Programmet har dock inte lyckats stoppa den försämring av skogsnaturens biologiska mångfald som varit ett prioriterat mål. För att uppnå målet behövs mer omfattande åtgärder på samhällsnivå. Kostnaderna för programmet har dessutom stigit betydligt under de senaste åren i och med att marknadspriset på virke har stigit och ersättningsgrunderna ändrats.

Utskottet anser att både Metso och Helmi behövs, eftersom de har fått ett gott mottagande bland markägarna och skyddsutbudet har överskridit anslagsnivån för programmen. Frivilliga program är också en central del av såväl skyddet av den biologiska mångfalden som åtgärderna enligt EU:s restaureringsmål.

Vård av vilda djur. Under momentet beviljas dessutom understöd inom för att ordna vård av skadade vilda djur. Enligt utredning finns det enligt den preliminära planen 220 000 euro att använda för ändamålet. Utskottet anser att anslaget är viktigt och att behovet är större än vad som föreslagits.

Skydd av hotade djur. Under momentet finansieras också uppföljning och skydd av hotade djur. För att effektivisera skyddet välkomnar utskottet att miljöministeriet har uppdaterat värdena på fridlysta arter (243/2025). Dessutom bör förebyggandet av skador orsakade av fridlysta djur vidareutvecklas och skador ersättas till fullt belopp.

Utskottet ökar momentet med 125 000 euro, varav
- 150 000 euro för utveckling av Natura 2000-området kring sjön Pinkjärvi
- 60 000 euro till Pyttis fågelskyddshem och
- 15 000 euro till fågelgården Heinolan lintutarha.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *15 765 000* euro.

(Stycke 2—4 som i RP 99/2025 rd)

22. Vissa utgifter för miljövård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet anvisas 4,8 miljoner euro, vilket är ungefär 0,5 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2025.

Nivån på anslagen för *klimatpolitiken* är under momentet densamma som 2025, sammanlagt cirka 1,3 miljoner euro (Klimatpanelen 750 000 euro, Samiska klimatrådet 150 000 euro och klimatprojekten 360 000 euro).

Utskottet ser positivt på att regeringen våren 2025 beslutade anvisa 8 miljoner euro för utveckling av beräkningen av kolsänkor och kolförråd. Regeringen har också fattat beslut om att öka sänkorna, till exempel genom att finansiera förebyggande av skogsskador, främja skogsgödsling och utvidgning av skogsarealen samt påskynda omställningen till ren energi.

Utskottet uttrycker dock sin oro över hur Finlands klimatmål ska nås och över om åtgärderna kommer att räcka till. Det ligger i Finlands intresse att utreda hur och inom vilken tidtabell utsläppen kan minskas mest kostnadseffektivt. Till stöd för främjandet av nationella mål i EU och de internationella klimatförhandlingarna behövs analyser och bättre kunskapsunderlag samt uppföljning av åtgärdernas konsekvenser. Det bör också beaktas att om man för att fullgöra skyldigheterna tvingas köpa sänkenheter inom markanvändningssektorn eller utsläppsenheter inom an-

svarsfördelningssektorn, kan kostnaderna vara betydande. Det finns dock ännu inga närmare uppgifter om tillgången och priset på sådana enheter.

Programmet för cirkulär ekonomi. Utskottet anser också att det är viktigt att öka koldioxidhandavtrycket till exempel genom produktutveckling och genomförande av programmet för cirkulär ekonomi. Under momentet finansieras (0,52 miljoner euro) det nationella strategiska programmet för cirkulär ekonomi, som miljöministeriet genomför i samarbete med andra ministerier. Syftet med programmet är att förbättra resursproduktiviteten och den cirkulära materialanvändningen samt att få förbrukningen av icke-förnybara naturresurser att minska före 2035. Cirkulär ekonomi främjar ett nära och nytt samarbete för att åstadkomma systemiska förändringar inom centrala branscher, såsom byggande, livsmedelssystem och industri.

Syftet med anslaget, som är litet i förhållande till målen, är att skapa sådana ramar som behövs för att ingå, genomföra och utvärdera frivilliga åtaganden. I programmet ingår att genomföra Green Deal-åtagandena för cirkulär ekonomi, där staten, företag, organisationer, städer och landskap tillsammans löser flaskhalsarna på marknaden för cirkulär ekonomi. Fram till utgången av september 2025 har 27 organisationer anslutit sig till Green Deal och 20—30 nya åtaganden är under beredning.

Utskottet betonar att omställningen till cirkulär ekonomi kan påskyndas särskilt genom att kvaliteten på de råvaror som ska återvinnas förbättras och de ekonomiska styrmedlen utvecklas. Det är också viktigt att sörja för finansieringen av den lagstadgade tjänsten Materialtorget, så att företag och andra aktörer får tillgång till information om återvinningsbart material.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 12,2 miljoner euro, alltså 3,1 miljoner euro mindre än för 2025. Minskningen beror huvudsakligen på slopandet av tillägg av engångsnatur. För finansieringen av vattenvården föreslås inom miljöministeriets förvaltningsområde cirka 18,8 miljoner euro (finansiering även under moment 35.10.61).

Målet är att uppnå och upprätthålla en god status i Östersjön och vattendragen genom genomförandet av vatten- och havsförvaltningsplanerna (2022—2027). De av statsrådet godkända planerna genomför samtidigt aktionsplanen för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, HELCOM). Av de riktlinjer som dragits upp pågick cirka två tredjedelar 2024, men variationen mellan sektorerna och åtgärderna är stor.

Programmet *Ahti* inleddes i början av 2024 för att fortsätta den verksamhet som tidigare genomförts inom ramen för de tidigare programmen för effektiviserat vattenskydd, återvinning av näringsämnen och Skärgårdshavet. Avsikten är att genomföra föresatserna i regeringsprogrammet om att förbättra vattnens och havets tillstånd, särskilt Skärgårdshavets, och att främja samarbetet mellan regionala aktörer såsom företag, kommuner och föreningar för rent vatten. Programmet fokuserar på fyra teman: minska näringsbelastningen, resurserna i förvar och i bruk, förbättra markstrukturen och få skadliga ämnen under kontroll.

Skärgårdshavsprogrammet genomförs som en del av Ahti-programmet. Syftet med programmet är att Skärgårdshavets avrinningsområde ska avlägsnas från Helsingforskommissionen HELCOM:s så kallade hot spot-lista över de värsta belastarna på senast 2027. Enligt en bedömning som blev klar i augusti 2025 uppfylls 17 av de 23 kriterier som krävs för att stryka området ur listan. Genomförandet av programmet delas mellan jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets förvaltningsområden.

Kostnadseffektivitet. Utskottet anser det viktigt att god status i insjöarna och havet uppnås och att Skärgårdshavet stryks från hot spot-listan. De krympande resurserna bör fördelas kostnadseffektivt utifrån effekterna och man bör sträva efter en permanent minskning av belastningen. Också lagstiftningen och de ekonomiska styrmedlen måste vara konsekventa. Utskottet påskyndar införandet av en resultat- och effektivitetsbaserad finansiering. Förbättringen av vattnens och havets tillstånd främjas också av hållbarhetsmålen för livsmedelskedjan och industrins krav på råvarorna, vilket också bör synas i högre producentpriser.

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 47,9 miljoner euro, alltså 2,3 miljoner euro mindre än för 2025. Anslaget ska användas för skötseln av nationalparker, andra naturskyddsområden, områden som reserverats för naturskydd, kulturarvsobjekt samt skyddet av arter och biotoper. Anslagsnivån sänks främst på grund av de strykningar av tillägg av engångsnatur som riksdagen gjort (cirka 1,4 miljoner euro) och omkostnadsbesparingar (1,2 miljoner euro). Dessutom finansieras vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter med ungefär 7,0 miljoner euro under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel (moment 30.64.50).

Forststyrelsens naturtjänster har reagerat på anpassningsåtgärderna inom statsfinanserna och förnyat sin verksamhet samt gjort klara val om vad som ska slopas och vad som ska utvecklas. Koncepten för nätverket av terrängtjänster och friluftsliv utvecklas bland annat genom att förnya de digitala kundtjänsterna och avstå från vissa naturum. Budgeten ska också täcka behoven att reparera friluftsinfrastrukturen. I verksamheten betonas dessutom restaurering och naturvård.

De största besparingarna riktas enligt erhållen utredning till fastighetsegendomen och byggnadsbeståndet. Forststyrelsen besitter nationellt betydande kulturegendom vars skötsel är mycket dyr. Avsikten är att avstå från en del av fastigheterna och att man som ägare ska hitta ansvariga aktörer som har förmåga att bevara fastigheternas skyddsvärden. Bevarandet av skyddsvärdet för nationellt betydelsefulla monument och stoppandet av skador förutsätter tilläggsfinansiering på 4,75 miljoner euro 2026. Som tillägg till Forststyrelsens basfinansiering bör man fortfarande söka andra finansieringsalternativ, såsom företagspartnerskap.

Utskottet betonar Forststyrelsens viktiga roll när det gäller att främja medborgarnas välfärd och friluftsliv och anser det vara viktigt att ta hand om ett heltäckande och säkert nät av strövområden. Det är också viktigt att upprätthålla tillgängliga rutter i tillräcklig utsträckning.

Utskottet ökar momentet med 1 050 000 euro, varav
— 350 000 euro för den sista fasen av den grundliga renoveringen av utsiktstornet i Aulanko

— 400 000 euro för iståndsättning och underhåll av Forststyrelsens ödestugor, i Lemmenjoki nationalpark 200 000 euro, i Hossa nationalpark 50 000 euro, i Östra Finska vikens, Tiilikkajärvi, Hiidenportti, Rokua, Syöte, Kauhaneva-Pohjankangas och Salamajärvi nationalparker sammanlagt 25 000 euro samt i Kaldoaivi ödemarksområde 125 000 euro och
— 300 000 euro för reparation av friluftsinfrastruktur i Oulanka nationalpark.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *48 921 000* euro.

(Stycke 2—5 som i RP 99/2025 rd)

61. Stöd för vatten- och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ungefär 8,0 miljoner euro, alltså 2,0 miljoner euro mer än för 2025. Ökningen anvisas för Skärgårdshavet och vattenskyddet.

Utskottet anser att de projektunderstöd som beviljas under momentet (cirka 6,5 miljoner euro) är viktiga för att genomföra vatten- och havsförvaltningsplanerna och de program som främjar planerna. Statsunderstöden hjälper till att engagera regionala aktörer och kanalisera privat finansiering till ett flertal vårdåtgärder som förbättrar vattnens och havets tillstånd. Under momentet finansieras också den nationella självfinansieringsandelen för EU:s projekt ACWA LIFE.

För iståndsättning av förorenade områden föreslås cirka 1,5 miljoner euro, med vilket man bland annat finansierar iståndsättning av riskobjekt som prioriterats nationellt. Under moment 35.10.22 föreslås anslag på cirka 1,3 miljoner euro som täcker till exempel genomförandet av ett program för identifiering av förorenade områden (Maaperä kuntoon, utredning och expertarbete kring förorening av riskobjekt).

Utskottet konstaterar att anslagen är knappa i förhållande till behovet, även om utredandet och saneringen av ett förorenat område i första hand ska betalas av den som orsakat föroreningen. I andra hand är områdets innehavare eller markägaren ansvarig och först i sista hand staten. Det finns sammanlagt cirka 10 600 inventerade förorenade objekt, av vilka cirka 1 000 objekt kräver statlig finansiering. Dessutom ökar skyldigheterna i och med EU:s direktiv om markövervakning och markresiliens, som träder i kraft 2026. Utskottet uttrycker sin oro över situationen och anser det vara viktigt att det inte längre uppstår nya objekt.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro, varav
— 50 000 euro för restaurering av våtmarker i Rantamo och Seitteli och
— 50 000 euro för ett iståndsättningsprojekt som syftar till att öka rekreationsanvändningen i Lappo å.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas *8 142 000* euro.

Anslaget får användas

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Huvudtitel 35

(Punkt 1—4 som i RP 99/2025 rd)

(Punkt 5 som i RP 171/2025 rd)

(Stycke 3 och 4 som i RP 99/2025 rd)

20. Samhällen, byggande och boende

Nedläggningen av Statens bostadsfond

Momentstrukturen i kapitel 35.20 ändras och anslagsnivån ökar, vilket beror på att Statens bostadsfond läggs ned den 1 januari 2026. I fortsättningen beviljas understöd, borgen och fullmakter för bostadsproduktion ur statsbudgeten. Också bostadsfondens medel slås samman med budgeten. Under det nya inkomstmomentet 12.35.21 intäktsförs bland annat fondens återstående kassa (2,3 miljarder euro) samt täckning för regeringens investeringsprogram (0,1 miljarder euro).

Utskottet konstaterar att det har varit känt att bostadsfondens kassa kommer att sina i och med att aravalånestocken och fondens avkastning minskar. Att fonden införlivas med statsbudgeten förtydligar situationen. Liksom året innan har sakkunniga likväl uttryckt oro över att ändringen kan försämra både förutsägbarheten i statens bostadspolitik och möjligheten att svara kontracykliskt på situationen inom byggbranschen.

Lägesbilden för bostadsbyggandet

Byggandet ligger fortfarande på en historiskt låg nivå, också jämfört med tidigare krisår. År 2025 beräknas bostadsbyggandet ligga på ungefär samma nivå som året innan, det vill säga cirka 18 000—19 000 bostäder. Förväntningarna på en vändning till det bättre har skjutits upp till 2026. Vändningen sker långsamt, eftersom det fortfarande finns relativt många osålda nya bostäder på marknaden. Handeln med gamla bostäder har dock återhämtat sig. Det finns ett överutbud på hyresbostadsmarknaden, vilket minskar efterfrågan på bostäder bland privata investerare. Det bör dock beaktas att situationen på bostadsmarknaden varierar från region till region.

Bostadsbyggandet har stimulerats under åren 2023—2025 och den statsunderstödda produktionen beräknas uppgå till över 8 000 bostäder både 2024 och 2025. Det är nästan hälften av all bostadsproduktion. Byggnadskostnaderna har minskat med cirka 15 procent i huvudstadsregionen jämfört med 2023, vilket har gjort det möjligt att stödja starten för fler byggprojekt än tidigare. År 2026 beräknas det att stöd beviljas för färre än 5 000 nya bostäder.

Förväntningarna är att konsumenternas ökade förtroende och köpkraft kommer att leda till en återhämtning på bostadsmarknaden. Också befolkningstillväxten och migrationen väntas öka efterfrågan i tillväxtorterna. På lång sikt är ett tillräckligt bostadsutbud en förutsättning för att bostadsmarknaden ska fungera. Det bör årligen byggas upp till 35 000 bostäder i Finland fram till 2040. Det bör dock beaktas att bostadsbehovet koncentreras till de största stadsregionerna. Utskottet hänvisar också till miljöutskottets utlåtande (MiUU 19/2025 rd), där man bland annat granskar polariseringsutvecklingen på bostadsmarknaden.

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

För understöd för kommunernas boenderådgivning föreslås i likhet med 2025 ett belopp av 2 miljoner euro. År 2025 betalades understöd till 41 kommuner och understödet täckte 30 eller 36 procent av kostnaderna. Den högre procent beviljades kommuner där servicen inleddes som ny eller där det fanns flest bostadslösa och vräkningar.

Enligt utredning till utskottet var den vanligaste orsaken till boenderådgivning under år 2024 problem med betalning av hyra eller vederlag. Antalet sysselsatta låginkomsttagare med vräkningshot och hyresskulder samt antalet bostadslösa kunder ökade. I många kommuner försvårades sökandet av bostad av tillgången till bostäder till lämpligt pris. De ekonomiska utmaningarna i anslutning till boendet syns i ökade vräkningar och det finns också en risk för ökad bostadslöshet. Utvecklingen av antalet vräkningar behandlas i samband med moment 25.20.01.

Utskottet betonar boenderådgivningens vikt när det gäller att förebygga boendeproblem. Det finns behov av boenderådgivning och satsningen är liten i förhållande till nyttan och undvikandet av större samhälleliga kostnader.

33. Programmet för att eliminera långvarig bostadslöshet (reservationsanslag 3 år)

Kampen mot bostadslöshet har varit en framgång för den finländska välfärdsstaten. De nationella bostadslöshetsprogrammen, modellen bostad först, viljan över partigränserna samt ett långsiktigt och övergripande förhållningssätt har bidragit till att bostadslösheten har minskat sedan 2012.

Under innevarande regeringsperiod satsas det på ett tidsbundet program för att eliminera långtidsbostadslösheten. För programmet anvisas sammanlagt 10 miljoner euro. Målet med programmet är att stärka samarbetsstrukturerna mellan städerna och välfärdsområdena. Projekten inleddes våren 2025 och fokus ligger bland annat på att nå långtidsbostadslösa och personer som löper risk för långtidsbostadslöshet och på att stärka tillgången till tjänster.

För år 2026 föreslås 4,65 miljoner euro. Av detta anslag kommer det att beviljas fortsatta understöd för projekt vars användningstid är 1.7.2026—31.12.2027.

Den statistiska utvecklingen av bostadslösheten var gynnsam ännu 2023, men i slutet av 2024 hade antalet ensamboende bostadslösa ökat med nästan fyra hundra till 3 806. Utskottet uttrycker sin oro över vändningen i bostadslöshetsutvecklingen efter den långvariga positiva trenden. Det är dock positivt att antalet långtidsbostadslösa minskade något och att det i slutet av 2024 fanns 1 010 långtidsbostadslösa.

För att eliminera långtidsbostadslösheten behövs både skräddarsydda boendelösningar och social- och hälsovårdstjänster som stöder boendet, så utskottet välkomnar att lösningar söks i samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena. Det är också viktigt att bostadslösheten inte fortsätter öka någon längre tid. Utskottet konstaterar att bostadslöshet allmänt taget är ett mångfasetterat fenomen som bland annat påverkas av tillgången till bostäder till skäligt pris, ändringarna i bostads- och utkomstförmånerna samt tillgången till hjälp vid ekonomiska problem, hälsoproblem eller missbruksproblem.

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 6,985 miljoner euro för år 2026, vilket är nästan 0,6 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2025.

Understöd beviljas i synnerhet för sådana reparationer av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning, sådan installation av hiss i efterhand och sådant undanröjande av hinder för tillgänglighet i bostadshus som är nödvändiga med tanke på tillgänglighet, säkerhet och hälsa, med undantag för tillgänglighetsanpassningar i befintliga hissar. Sakkunniga har uttryckt oro över den fortsatt sjunkande nivån på understöden för reparationer.

57. Understöd för det statsunderstödda bostadsbeståndet (reservationsanslag 2 år)

För understöd för det statsunderstödda bostadsbeståndet anvisas 80,6 miljoner euro, varav 60 miljoner euro för utbetalning av understöd som beviljats tidigare år. För nya investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov föreslås liksom 2025 ett belopp av 15 miljoner euro. På grund av investeringsunderstödets låga nivå måste det göras en kraftig prioritering och understödet riktas i första hand till projekt för personer med funktionsnedsättning och långtidsbostadslösa.

Enligt uppgift räcker understödet knappt till för de ovan nämnda gruppernas projekt. Dessutom har Centralen för statligt stött bostadsbyggande projektansökningar och reserveringar för äldre till ett belopp av nästan 100 miljoner euro. Projektansökningar för nya studentbostäder är anhängiga till ett belopp av cirka 100 miljoner euro och redan beviljade reserveringsbeslut till ett belopp av cirka 170 miljoner euro.

Regeringen föreslår att det i fortsättningen ska vara möjligt att till 100 procent finansiera studentbostadsprojekt med räntestödslån. Utskottet välkomnar detta, eftersom antalet studerande under de senaste åren har ökat klart snabbare än utbudet av studentbostäder och det finns efterfrågan på nya bostäder. Ändringen gör det möjligt att starta ett flertal projekt. Enligt utredning till utskottet kommer dock enbart räntestödslån utan understöd på längre sikt att synas i stigande kostnader för studentboende.

I likhet med föregående års budgetbetänkande (FiUB 25/2024 rd) fäster utskottet särskild uppmärksamhet vid investeringsbehoven inom de äldres boende och behovet av att finna lösningar som är totalekonomiskt hållbara för samhället.

58. Fullmakter för statsunderstödd bostadsproduktion (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett förslagsanslag utanför ramen på 152 miljoner euro, varav största delen riktas till sammanslutningarnas räntestödsavgifter (cirka 139 miljoner euro).

För år 2026 föreslås fullmakten för räntestödslån uppgå till 1,135 miljarder euro. Nivån är klart lägre än under tidigare år (2,25 miljarder euro 2024 och 1,75 miljarder euro 2025), men i och med överföringen från 2027 är nivån likväl 135 miljoner euro högre än regeringens linje ännu våren 2025. Nivån beräknas möjliggöra byggstarten för 4 500—5 000 statsunderstödda bostäder. En-

ligt utredning till utskottet kommer långivningen att koncentreras till första halvåret 2026, eftersom många projekt är anhängiga. Det är motiverat också ur ett konjunkturperspektiv.

Utskottet anser att nivån på fullmakterna för räntestödslån 2026 är tillräcklig, men betonar att lägesbilden för byggandet, bostadsmarknaden och konjunkturerna bör följas, liksom också efterfrågan på räntestödsfullmakt från grupper med särskilda behov. Under de följande åren bör det också noteras att även om räntestödslånen i Statistikcentralens definition räknas[12] som en del av den offentliga skulden, bör nivån på fullmakten att bevilja räntestödslån inte bli en flaskhals och förhindra en ändamålsenlig statlig bostadspolitik i helhetsbilden.

Bevillningsfullmakterna för borgenslån har höjts till 300 miljoner euro och fullmakterna för statsborgen för bostadsaktiebolags ombyggnadslån föreslås uppgå till 100 miljoner euro. Enligt utredning till utskottet har borgenslån dock under tidigare år blivit oanvända också vid den tidigare nivån på 100 miljoner euro. Systemets funktion bör därför utvärderas och utvecklas.

Statens bostadspolitik bör också fästa uppmärksamhet vid att förebygga segregation, även om städerna är ytterst centrala aktörer i detta sammanhang För nyproduktion av bostadsrättsbostäder beviljas inte längre räntestödslån 2026, men enligt utredning till utskottet pågår för närvarande många byggprojekt. Det har ännu inte fattats några långsiktiga beslut om situationen efter det att byggandet av bostadsrättsbostäder upphör.

Avslutningsvis vill utskottet betona (såsom i FiUB 25/2024 rd) att regeringens utgångspunkt är att överkomligt boende inte uppkommer enbart genom statsunderstödd bostadsproduktion, utan också genom fri finansiering.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 15

LÅN

03. Statens nettoupplåning och skuldhantering

01. Nettoupplåning och skuldhantering

Utskottet föreslår att momentet ökas med 68 660 000 euro för nettoupplåning till nominellt värde. Beloppet för nettoupplåning till nominellt värde är då 9 372 080 000 euro.

Ökningen beror på de ändringar som utskottet föreslår under utgiftsmomenten.

12 Statistikcentralen ändrade fr.o.m. offentliggörandena i juni 2022 metoden för hur räntestödslån för hyresbostäder och bostadsrättshus behandlas i nationalräkenskaperna och finansräkenskaperna, vilket också påverkar den offentliga sektorns konsoliderade EDP-skuld.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet antecknas *9 372 080 000* euro i nettoinkomster.

(Stycke 2 och 3 som i RP 99/2025 rd)

SAMMANDRAG

Enligt utskottets förslag uppgår inkomstposterna och anslagen till 90 829 841 000 euro.

Utskottet har ökat anslagen med 68 660 000 euro. Inkomstposterna under moment 15.03.01 har ökats med motsvarande belopp.

Skillnaderna mellan inkomsterna i propositionen och betänkandet framgår av följande tabell:

Skillnaderna mellan anslagen i propositionen och betänkandet framgår av följande tabell:

	Propositionen €	Utskottet €
Avd. 11	68 225 053 000	68 225 053 000
Avd. 12	10 095 325 000	10 095 325 000
Avd. 13	3 066 502 000	3 066 502 000
Avd. 15	9 374 301 000	9 442 961 000
Sammanlagt	90 761 181 000	90 829 841 000

Skillnaderna mellan anslagen i propositionen och betänkandet framgår av följande tabell:

	Propositionen €	Utskottet €
Ht. 21	149 350 000	149 350 000
Ht. 22	30 435 000	30 435 000
Ht. 23	244 123 000	244 123 000
Ht. 24	1 151 183 000	1 151 253 000
Ht. 25	1 242 911 000	1 243 011 000
Ht. 26	2 094 772 000	2 094 342 000
Ht. 27	6 396 495 000	6 397 905 000
Ht.28	41 851 313 000	41 851 973 000
Ht. 29	8 988 982 000	8 997 052 000
Ht. 30	2 555 128 000	2 557 403 000
Ht. 31	3 915 684 000	3 936 129 000

	Propositionen €	Utskottet €
Ht. 32	3 517 306 000	3 549 041 000
Ht. 33	14 882 810 000	14 885 410 000
Ht. 35	494 623 000	496 348 000
Ht. 36	3 246 066 000	3 246 066 000
Sammanlagt	90 761 181 000	90 829 841 000

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till statsbudget för 2026 i proposition RP 99/2025 rd och i den kompletterande propositionen RP 171/2025 rd med de föreslagna ändringarna.

Riksdagen godkänner budgetmotionen BM 90/2025 rd.

Riksdagen förkastar budgetmotionerna BM 1—89, 91—112, 114—279, 281—323/2025 rd.

Riksdagen beslutar att budgeten för 2026 ska tillämpas från och med den 1 januari 2026.

Helsingfors 10.12.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Joona Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf

medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Hannu Hoskonen cent
ersättare Jessi Jokelainen vänst
ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Riitta Kaarisalo sd
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Lauri Lyly sd
ersättare Krista Mikkonen gröna
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Saku Nikkanen sd
ersättare Nasima Razmyar sd
ersättare Jaana Strandman saf
ersättare Timo Vornanen tv
ersättare Ville Väyrynen saml
ersättare Henrik Wickström sv
ersättare Ben Zyskowicz saml
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Jonna Berghäll
revisionsråd Minna Tiili
utskottsråd Tarja Järvinen.

Reservation 1 /sd

Allmän motivering

Finlands ekonomiska utsikter är fortfarande mycket utmanande. Inflationen och räntorna har sjunkit, men tillväxten och sysselsättningsutvecklingen har förblivit rentav dyster. Regeringens linje har inte stött den inhemska efterfrågan. Den långsamma tillväxten äventyrar anpassningsmålen både på kort och på lång sikt.

SDP varnade redan under regeringsperiodens första år för att om det enda sättet att sköta ekonomin är genom utgiftsnedskärningar utan tillväxtåtgärder, finns det risk för att inte ens målen för nedskärningarna uppnås. Så har det också gått: de effekter av anpassningen som försvagar tillväxten tär på den fiskala nyttan, och de uteblivna tillväxtsatsningarna syns som en bestående eftersläpning i produktiviteten och investeringarna.

De strukturella utmaningarna är obestridliga. Den snabbt åldrande befolkningen försvagar försörjningskvoten och omvärlden är utmanande. Regeringens politik har dock snarare förvärrat effekterna av de strukturella utmaningarna än bidragit till att lösa de grundläggande problemen: den låga investeringsgraden, den försämrade utbildningsnivån och den obefintliga produktivitetsökningen, som alla återspeglas i de offentliga finanserna och trots anpassningsåtgärderna syns som stora underskott. En ny risk för ekonomin är att betydande investeringar senareläggs eller inte alls blir av. En ryckig och inkonsekvent skattepolitik förbättrar åtminstone inte Finlands attraktionskraft som investeringsobjekt. Det behövs en kursändring.

SDP föreslår ett rättvist och framåtblickande alternativ till regeringens politik 2026. Alternativet balanserar de offentliga finanserna mer än regeringens åtgärder, men mer rättvist: ingen ska behöva bära en oskälig börda och satsningar på tillväxt och kompetens tryggas. SDP lindrar beskattningen av låg- och medelinkomsttagare, vilket stöder den nödvändiga konsumtionen och efterfrågan på hemmamarknaden. Incitamenten att arbeta stärks genom specifika lösningar som gäller förvärvsinkomstavdrag och tillfälliga lättnader som är anpassade efter konjunkturläget.

Tillgängliga och fungerande tjänster stärker också tillväxten. SDP tryggar tillgången till hälso- och sjukvård och äldreomsorg och förkortar vårdköerna för att arbetsförmågan och produktiviteten inte ska försämras. Vi ökar resurserna för utbildningen, från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen. Kunskapskapitalet är kärnan i tillväxt. Vi betonar en bred säkerhetsuppfattning: utöver den yttre säkerheten bidrar säkerheten i vardagen, basservicen som främjar välbefinnandet och kompetensen till att stärka samhällets resiliens.

SDP håller fast vid klimatmålen och tryggandet av den biologiska mångfalden. Den gröna omställningen ses som en drivkraft för tillväxt. De offentliga satsningarna riktas till objekt med högt mervärde samtidigt som privata investeringar ökas på ett förutsägbart sätt genom beskattning och långsiktiga spelregler. Tyngdpunkten i beskattningen ska ligga på att bredda skattebasen och gallra bland skattestöden, inte på övergripande åtstramningar som försvagar efterfrågan på konsumtion.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Det finns ljusglimtar i ekonomin, men de sträcker sig inte till vardagen i hushåll och företag. Förtroende förtjänas genom följdriktiga handlingar. SDP vill återinföra förutsägbarheten, stödja majoritetens köpkraft och stärka företagens vilja att investera. När människorna och företagen kan lita på att ingen blir lämnad ensam, att basservicen bevaras och att spelreglerna inte ändrar hela tiden, då uppstår en god cirkel: förtroende ökar efterfrågan, efterfrågan ökar investeringarna och investeringar ökar produktiviteten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar riktningen för sin ekonomiska politik så att bördan för den nödvändiga anpassningen av de offentliga finanserna fördelas jämnare mellan befolkningsgrupperna.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att den anpassning av de offentliga finanserna som genomförs genom beskattningen korrigeras så att den behandlar olika befolkningsgrupper mer jämlikt och att tyngdpunkten i beskattningen flyttas från inkomstskatt till miljöskatter. Samtidigt bör luckorna i skattebasen täckas och kringgående av skatt försvåras.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar riktningen för sin ekonomiska politik så att låg- och medelinkomsttagarnas köpkraft och förtroende stärks.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen i större utsträckning beaktar rekommendationerna från rådet för bedömning av lagstiftningen för att förbättra nivån på beredningen av lagstiftningen och säkerställa att konsekvensbedömningarna är heltäckande.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder de samlade konsekvenserna av nedskärningarna för olika hushåll och vidtar åtgärder för att säkerställa att situationen inte blir oskälig för någon.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen helt byter riktning i sin socialvårdspolitik så att välfärdsområdena ges arbetsro för långsiktig ekonomisk planering och tillräcklig finansiering för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker tillväxtfaktorerna genom åtgärder som ökar investeringarna och produktiviteten samt genom målmedvetna åtgärder för att höja de ungas utbildningsnivå.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en reform som berör arbetsoförmågan och söker fungerande modeller för att underlätta återgången till arbetet och upprätthålla arbetsförmågan.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att Finland håller fast vid sina klimatåtaganden och dämpar förlusten av biologisk mångfald genom ett målmedvetet åtgärdsprogram.

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett övergripande handlingsprogram för att trygga de ungas välbefinnande

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen justerar sina överdimensionerade nedskärningar i kulturfältet och andra åtgärder i en skäligare riktning eftersom de försvårar förutsättningarna att bedriva verksamhet inom kultursektorn och den kreativa branschen.

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att regeringen fäster vikt vid det värdefulla och förebyggande arbete som organisationerna utför och tryggar tillräcklig finansiering för dem.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande förslag till misstroendeförklaring:

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att regeringen inte har nått ett enda mål som ställts upp för den ekonomiska politiken. Skuldsättningen är utom all kontroll och Finland är på väg att bli föremål för EU:s förfarande vid alltför stora underskott.

Istället för 100 000 nya jobb som regeringspartierna lovade har vi EU:s nästhögsta arbetslöshetssiffror, det största antalet konkurser under 2000-talet och den svagaste tillväxten i OECD-länderna.

Regeringen har lagt den största bördan på låginkomsttagarna, samtidigt som den belönar sina egna intressegrupper med dyra skattelättnader. Samtidigt har regeringen höjt beskattningen av vanliga löntagare till den högsta nivån på tio år.

Regeringens politik skapar varken förtroende eller tillväxt. Riksdagen konstaterar därför att regeringen har misslyckats och inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Den internationella omvärlden förändras ständigt. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har i grunden förändrat Europas säkerhetspolitiska miljö. Säkerhetshot är utöver användning av militära maktmedel hybrid- och cyberhot samt attacker mot kritisk infrastruktur. För att möta globala utmaningar som klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald krävs internationellt samarbete. Parisavtalet och FN:s program för hållbar utveckling Agenda 2030 sätter ramarna för EU:s interna och externa verksamhet. EU måste fortsätta att stödja Ukraina när landet för en försvarsstrid så länge som det behövs.

EU:s strategiska autonomi och kristålighet, dvs. resiliens, måste utvecklas i fråga om försvar, ekonomi och teknik. EU:s egen försvarsförmåga och försvarsindustri måste stärkas snabbt. Det är motiverat att investera i unionens egen försvarsindustri också med tanke på ekonomin. Den övergripande säkerheten måste stärkas så att den klarar av de många komplexa säkerhetshoten. Investeringarna i teknik med dubbla användningsområden är motiverade både med tanke på säkerheten och ekonomin. Unionens ekonomiska tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft måste stärkas för att trygga människornas välfärd, minska ojämlikheten och fattigdomen samt på grund av den strategiska autonomin.

Med tanke på konkurrenskraften är det viktigt att investera i högklassig kompetens, innovationer och ny teknik och digitalisering. Ekonomisk säkerhet och teknisk suveränitet måste främjas och produktionskedjorna decentraliseras.

EU har ett omfattande nätverk av handelsavtal som bör utvidgas ytterligare genom nya avtal för att stödja företagens export och investeringar. De investeringsmöjligheter som EU-strategin Global Gateway erbjuder måste utnyttjas. Samtidigt måste unionens inre marknad utvecklas och handelshindren undanröjas. Den digitala och gröna dubbla omställningen sätter ramarna för den ekonomiska tillväxten, konkurrenskraften och skapandet av nya arbetstillfällen. Den gröna omställningen måste genomföras på ett socialt rättvist sätt. Den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften måste stärkas utan att arbetstagarnas rättigheter och arbetsförhållanden försämras. De sociala rättigheterna bör stå i centrum när ett starkare EU byggs upp.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Som ett led i förhandlingarna om EU:s nästa fleråriga budgetram 2028—2034 måste översynen av systemet för unionens egna medel och införandet av nya egna medel granskas. För nya egna medel talar det faktum att man samtidigt som man ökar inkomsterna i EU:s budget kan främja till exempel unionens gemensamma klimat- och miljömål. I unionens nästa fleråriga budgetram och i fördelningskriterierna för EU-medel måste man också beakta Finlands geografiska läge som en stat vid EU:s östra gräns och konsekvenserna av förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön för staterna vid unionens östra gräns.

Rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, jämlikhet och demokrati är viktiga principer för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik.

Just nu förändras utrikes- och säkerhetspolitikens omvärld ständigt, och vi utmanas av många globala fenomen såsom krig och konflikter, instabilitet, fattigdom och ojämlikhet. Man måste också räkna med cyber- och hybridhot samt pandemier. Grundläggande utmaningar som mänskligheten står inför är klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och en ekonomiskt, ekologiskt och socialt ohållbar utveckling. Det multilaterala och regelbaserade systemet ifrågasätts. Internationell rätt kränks genom användning av militära maktmedel, och protektionistisk handelspolitik är en del av konkurrensen mellan stormakterna. De många globala utmaningar som är centrala med tanke på mänsklighetens framtid kan bäst bemötas genom internationellt samarbete. Därför är det särskilt viktigt att stödja den regelbaserade internationella ordningen och multilateralt samarbete.

01. Utrikesförvaltningen

01. Utrikesförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Finlands beskickningsnät främjar på det internationella planet vårt lands utrikes- och säkerhetspolitiska mål och Finlands intressen. När den internationella omvärlden förändras ska det vid uppdateringen av beskickningsnätverket bedömas hur beskickningsnätverket svarar mot den geopolitiska förändringen och stöder byggandet av handelsekonomiska relationer och de finska företagens internationalisering samt främjandet av exporten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 13

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att utveckla Finlands beskickningsnät så att det motsvarar den föränderliga geopolitiska omvärlden och stöder byggandet av handelsekonomiska relationer och de finska företagens internationalisering samt främjandet av exporten.

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Nedskärningarna i det egentliga utvecklingssamarbetet är enligt vår mening på en ohållbar nivå med tanke på anslagsbehoven och Finlands utrikespolitiska genomslag. Vi anser att nedskärningen på 77 miljoner euro i anslaget för egentligt utvecklingssamarbete åren 2025—2026 är orimligt och bör justeras.

Tonvikten i nedskärningarna ligger nu på multilateralt och regionalt utvecklingssamarbete. Därigenom minskar Finland sitt stöd till det multilaterala internationella systemet och FN och inskränker på motsvarande sätt sina bilaterala relationer och möjligheter att påverka. Det sker samtidigt som många centrala aktörer minskar sina satsningar på utveckling.

Utvecklingssamarbete är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och utgör en viktig utrikespolitisk påverkanskanal. Nedskärningarna i utvecklingssamarbetet drabbar insatserna för att minska fattigdomen och ojämlikheten samt försvagar klimatåtgärderna och främjandet av hållbar utveckling i vidare bemärkelse. Genom utvecklingssamarbete stärks de bilaterala relationerna och skapas möjligheter för också nya exportmarknader. Dessutom fjärmar nedskärningarna i utvecklingssamarbetet Finland från FN:s mål att rikta 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbete. Finlands utvecklingssamarbete beräknas 2026 uppgå till 0,35 procent av bruttonationalinkomsten.

I och med nedskärningarna blir det svårare för Finland att förverkliga sina egna utrikespolitiska mål, och utrikesförvaltningens arbete i fråga om utvecklingsfrågor blir ojämnt och ryckigt. Eftersom stödet till hållbar utveckling och FN:s Agenda 2030 också är en del av Finlands utrikespolitik äventyras uppnåendet av de utrikespolitiska målen.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 10 000 000 euro för egentligt utvecklingssamarbete och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 14

> Riksdagen förutsätter att regeringen i statsbudgeten återinför uppföljningen av den utvecklingsfinansiering som går till stöd till de minst utvecklade länderna (LDC-länderna).

Reservationens förslag till uttalande 15

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en rapport om konsekvenserna av nedskärningarna i finansieringen av utvecklingssamarbete med beaktande av nedskärningarna i utvecklingssamarbetet under innevarande period.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Rättsstaten är grundpelaren för den finska demokratin. Den skapar tillit som också återspeglas i samhället i övrigt. Rättsstaten grundar sig inte enbart på lagar utan framför allt på människors tillit till att rättvisa skipas oberoende av förmögenhet, ställning eller bostadsort. En fungerande rättsvård är grunden för tilliten i samhället och den inre säkerheten.

Finland hör till de länder i Europeiska unionen där medborgarna litar mest på rättsväsendet. Finländarnas starka tillit till rättssystemets oberoende, rättvisa och funktion är en viktig del av samhällets stabilitet och en rättvis demokrati. Denna tillit har nåtts med exceptionellt måttliga resurser: utgifterna för rättsvården står för bara cirka 1,3 procent av den totala statsbudgeten. Även om man med små insatser har uppnått hög kvalitet och effektivitet, fungerar systemet nära den kritiska gränsen. De ständiga besparingarna, den ökande uppgiftsmängden och de stigande kostnaderna för informationsteknik och lokaler hotar på lång sikt att försvaga rättsväsendets funktionsförmåga och därigenom undergräva förtroendet för rättsväsendet. Situationen framhäver behovet att granska finansieringen av rättsstaten som en del av en hållbar utveckling och säkerhet i samhället, inte enbart som en administrativ kostnadspost.

SDP anser att långsiktig planering och gott ledarskap intar en nyckelposition också när ekonomin är stram. Det är viktigt att de nuvarande resurserna används klokt och att aktörerna i rättskedjan kan samarbeta och arbeta proaktivt utan ständig osäkerhet.

Rättvisan i samhället mäts också med hur samhället behandlar brottsoffer. Den byråkrati och de förseningar som offren upplever är problem som måste tas på allvar. Organisationernas arbete, såsom hjälp från Brottsofferjouren och andra stödtjänster, är livsviktigt för många. Det är inte en extra tjänst, utan en rättighet. Vi vill se till att brottsoffren får stöd och service så att alla får rättvisa och hjälp i tid.

Finland är starkt när rättvisan tillgodoses för var och en. Att stödja rättsstaten och det civila samhället är vår gemensamma uppgift.

Förvaltningen ska se till att människor blir bemötta och hörda på behörigt sätt. Tillgänglighet, ett tydligt språk och likabehandling ska vara fundamentala saker i ett välfärdssamhälle. Bristen på dem kan hindra människor från att få rättvisa.

Digitaliseringen av tjänster får inte utesluta någon. Justitieombudsmannen har konstaterat att man vid sidan av de digitala tjänsterna måste bevara alternativa sätt att uträtta ärenden så att också äldre, personer med funktionsnedsättning och andra utsatta personer kan uträtta ärenden på lika villkor. Digitaliseringen är inget självändamål, utan den måste tjäna människan.

Brottspåföljdsmyndighetens arbete för att förebygga återfall i brott och rehabilitera fångar är viktigt för säkerheten i samhället. Det rehabiliterande, människoorienterade arbetet är mänskligt rätt och klokt för samhället. Konsekvent verksamhet inom brottspåföljdssystemet ökar tilliten och säkerheten. Digitaliseringen och förvaltningsreformerna förändrar vardagen och gör den smidiga-

re, men kärnan i rättsstaten förblir densamma: var och en har rätt att bli hörd och bemött på lika villkor och på behörigt sätt. Tjänsterna måste betjäna människan— inte tvärtom.

Den digitala världen skapar också nya säkerhetshot. Nätbrottslighet, dataintrång och påverkan via sociala medier berör särskilt barn och unga. På nätet lockas de att delta i våldsam verksamhet, även i farliga gemenskaper som är gömda i spel och som kan leda till självskadebeteende. Det krävs kraftfulla åtgärder för att bekämpa dessa hot: myndighetssamarbete, förebyggande åtgärder, digital mediekompetens och bättre skydd av minderåriga.

01. Ministeriet och förvaltningen

50. Understöd (fast anslag)

Civilsamhällesorganisationerna utför arbete som myndigheterna inte ensamma kan utföra. De stöder brottsoffer, hjälper i svåra livssituationer och skapar tillit mellan människorna och samhället. Dessa organisationers verksamhetsförutsättningar måste tryggas, eftersom de stärker rättsstatens vardag och förebygger ojämlikhet.

SDP vill säkerställa en hållbar finansiering av civilsamhällesorganisationerna, såsom Brottsofferjouren, Ihmisoikeusliitto ry, Flyktingrådgivningen och Kvinnolinjen. Organisationerna stöder brottsoffer, erbjuder juridisk rådgivning och skapar tillit mellan medborgarna och samhället. Att stärka rättsstaten är ett värdeval som återspeglar Finlands engagemang för rättvisa, säkerhet och förtroende. När rättsvården fungerar förutsägbart och samarbetet löper längs med hela rättskedjan, kan människorna lita på att lagen skyddar alla på lika villkor. Det arbete som utförs av Brottspåföljdsmyndigheten, stödtjänsterna för offer och civilsamhällesorganisationerna bidrar till säkerheten och rättvisan i samhället. De erbjuder stöd, förebygger utslagning och stärker kopplingen mellan människorna och samhället.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 2 000 000 euro för att trygga civilsamhällesorganisationernas värdefulla arbete.

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Brottspåföljdsmyndighetens arbete för att förebygga återfall i brott och rehabilitera fångar är viktigt för säkerheten i samhället. Det rehabiliterande, människoorienterade arbetet är mänskligt rätt och klokt för samhället. Konsekvent verksamhet inom brottspåföljdssystemet ökar tilliten och säkerheten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om Brottspåföljdsmyndighetens personal och övriga resurser räcker till och meddelar riksdagen vilka åtgärder som behövs för att avhjälpa de brister som upptäckts.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

En stark inre säkerhet är en förutsättning för ett välmående samhälle. Därför är det viktigt att säkerställa verksamhetsförutsättningarna och resurserna för de myndigheter som ansvarar för statens inre säkerhet. För att kunna säkerställa en jämlik säkerhet i hela landet krävs det att myndighetsverksamheten är effektiv och har tilldelats tillräckliga resurser.

I sina uttalanden om tidigare års budgetar har SDP lagt vikt vid att se till att myndigheterna för den inre säkerheten har verksamhetsförutsättningar och att finansieringsbasen tryggas hållbart och långsiktigt över valperioderna. Samtidigt påminner vi om vikten av att de tjänster som kommunerna och välfärdsområdena ordnar har verksamhetsförutsättningar för att samhället ska förbli sammanhållet och att ingen ska hamna utanför. Grunderna för säkerheten byggs upp i daghem, skolor, sjukhus och socialväsendet. Genom att sörja för kommunernas och välfärdsområdenas basservice stöder man således också säkerhetsmyndigheternas arbete.

De offentliga finanserna måste balanseras, men balanseringen måste göras rättvist så att de centrala strukturerna i vårt välfärdssamhälle skyddas. Kommunerna och välfärdsområdena bör erbjudas utsikter till långsiktig utveckling av verksamheten i stället för förhastade nedskärningar. Vi är också oroade över att de mekaniska anslagsminskningarna för olika myndigheter inom inrikesministeriets förvaltningsområde snarare leder till att den operativa verksamheten kringskärs än till att verksamheten verkligen blir effektivare.

Finland befinner sig i en situation där nya och allt hårdare aktörer inom organiserad brottslighet söker fotfäste i Finland och nya brottsfenomen såsom gatugäng hotar att slå rot här. Utvecklingen måste bekämpas, och säkerhetsmyndigheternas, särskilt polisens, men även tullens och gränsbevakningsväsendets, kapacitet spelar en nyckelroll. Det har varit välkommet att antalet poliser har ökats ytterligare under denna regeringsperiod, men samtidigt bör man komma ihåg att polisens nuvarande verksamhetsberedskap i hög grad också handlar om tekniska förmågor vars utveckling kräver egna resurser. Även drogsituationen har förvärrats snabbt i och med att användningen av alfa-PVP har ökat snabbt. Säkerhetsmyndigheterna kan inte ensamma åtgärda situationen, men polisens närvaro och reaktionsförmåga är viktiga för att upprätthålla trygghetskänslan.

Gränsbevakningsväsendet har i och med förändringarna i gränssäkerheten och bland annat gränssäkerhetslagen varit tvunget att skapa nya färdigheter, vilket har satt dess resurser på prov. Tullen spelar också en mycket viktig roll vid gränserna, särskilt när det gäller att bekämpa narkotikaimport, som är kärnan i den organiserade brottslighetens verksamhet.

I detta läge får man inte pruta på myndigheternas funktionsförmåga. Vi förutsätter att regeringen och ministeriet tar sitt ansvar för att se till att sparåtgärderna vid säkerhetsmyndigheterna i första hand riktas till stödåtgärder och förvaltning och att de främjar en effektivisering av verksamheten, inte en minskning av den.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finlands och Europas säkerhetspolitiska miljö har förändrats i grunden och för en lång tid framöver. Det är viktigt att Finlands, och i vidare bemärkelse hela Europas, försvar i det rådande säkerhetspolitiska läget utvecklas så att det motsvarar utmaningarna i den förändrade omvärlden. Det förutsätter betydande investeringar under de kommande åren. Finlands starka och trovärdiga försvarslösning baserar sig både på vårt medlemskap i försvarsalliansen Nato och på allmän värnplikt, en bred och utbildad reserv, försvar av hela landet och en hög försvarsvilja. Finland upprätthåller och utvecklar sin egen försvarsförmåga som en del av stärkandet av alliansens kollektiva avskräckning och försvar.

Regeringen har förbundit sig att öka Finlands försvarsutgifter till tre procent av bruttonationalprodukten före 2029. Dessutom har Finland förbundit sig att uppfylla det i Nato gemensamt överenskomna målet att 3,5 procent av bruttonationalprodukten ska användas till försvarsutgifter och 1,5 procent av bruttonationalprodukten till utgifter som stöder försvaret och säkerheten före 2035. Riktlinjerna är viktiga, eftersom man i och med dessa tilläggsanslag kan göra de nödvändiga investeringarna för att stärka Finlands försvar samt alliansens kollektiva avskräckning och försvar.

Det är dock oroväckande att försvarsutgifterna i budgetpropositionen för 2026 faktiskt minskas med 200 miljoner euro jämfört med i år. Försvarsutgifterna sjunker nu för första gången på många år. Den nedåtgående trenden är fel i förhållande till behovet av att utveckla vårt försvar. Tvärtom bör de nödvändiga investeringarna nu göras så tidigt som möjligt.

10. Militärt försvar

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Försvarsmaktens personal

På grund av det rådande säkerhetspolitiska läget och vårt färska Natomedlemskap har Försvarsmaktens arbetsbörda och uppgifter ökat betydligt under de senaste åren. Under de kommande åren kommer projektet för att utveckla värnplikten dessutom att medföra extra arbete och belastning. Likaså måste vi i framtiden se till att det finns tillräckligt med personal också för internationella uppdrag.

Personalen spelar en nyckelroll med tanke på såväl Försvarsmaktens prestationsförmåga och utbildning av värnpliktiga och reservister som försvaret i stort. Utöver den militära personalen bör man inte heller glömma civilpersonalens roll som en viktig stöttepelare och möjliggörare.

Det är viktigt att både den ökning på 500 årsverken som fastställts i den föregående försvarsredogörelsen och den ökning på 1 500 årsverken som fastställts i den färska försvarsredogörelsen kan genomföras så snabbt som möjligt så att man på bästa möjliga sätt ska kunna både svara på utmaningarna i omvärlden och stödja personalens arbetshälsa. Det tar 2—3 år att utbildad och kunnig personal ska bli en del av förmågan, så det finns skäl att agera utan dröjsmål, och i statsbudgeten måste det reserveras tillräcklig finansiering för detta. Med tanke på arbetshälsan är det viktigt att också notera behovet av att se över Försvarsmaktens arbetstidslag.

Allmän värnplikt, ekonomiska förmåner som tillkommer värnpliktiga och utvecklande av värnplikten

Den allmänna värnplikten är en central del av Finlands försvarslösning, eftersom den ger en bred och utbildad reserv som gör det möjligt att försvara hela landet. Därför anser vi att det är viktigt att värna om värnpliktens och beväringstjänstens attraktionskraft även i framtiden. Det förutsätter också att man ser till att tjänstgöringen blir en bra upplevelse. För att detta ska kunna tryggas måste man se till att kasernerna är friska och att nivån på de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga är ändamålsenlig. De ekonomiska förmåner som tillkommer värnpliktiga bör därför ses över och uppdateras i enlighet med riksdagens vilja.

Värnpliktssystemet måste under de kommande åren utvecklas så att det blir mer jämlikt i enlighet med den parlamentariska arbetsgruppens rekommendationer, vilket också förutsätter tillräckliga ekonomiska resurser. Vid beredningen av reformen ska försvarets och den övergripande säkerhetens behov samt de samhällsekonomiska konsekvenserna beaktas på bred front utifrån en hotbedömning. Reformen är förenad med behov av tilläggssatsningar särskilt för att trygga tillräckligt med utbildare och lokaler.

Antalet repetitionsövningar

Reservisterna utgör 95 procent av Finlands krigstida styrka. Därför är det viktigt att det i försvarsbudgeten årligen reserveras tillräckliga anslag för repetitionsövningar, så att reservkompetensen kan upprätthållas och utbildningsvolymerna hållas på den nivå som situationen i omvärlden kräver. Behovet framhävs särskilt i det rådande säkerhetsläget. I budgetpropositionen bedöms det att 25 000 reservister kan utbildas med anslagen för 2026, medan målet bör vara cirka 30 000.

För att möjliggöra en tillräcklig nivå på repetitionsövningarna behövs det också fler utbildare som hör till Försvarsmaktens fasta personal. Kontraktsanställda militärer har inte samma kompetens och rättigheter som yrkesmilitärer, vilket innebär att kontraktsanställda militärer inte helt kan kompensera för behovet av fast personal.

Försvarsindustrin

Särskilt i det rådande säkerhetsläget är det viktigt att vi tryggar verksamhetsförutsättningarna för den inhemska försvarsindustrin och försörjningsberedskapen. Det är nödvändigt att trygga en tillräcklig försvarsmaterielproduktion både med tanke på vårt eget försvar och med tanke på stödet till Ukraina. När försvarsutgifterna ökas är det viktigt att upphandlingarna kan göras i Finland när det är ändamålsenligt och möjligt.

Samtidigt måste vi kunna främja den finska försvarsindustrins exportförutsättningar och internationalisering. I och med Finlands Natomedlemskap har den inhemska försvarsindustrins exportförutsättningar förbättrats. Också det här måste kunna utnyttjas. Exportutsikterna förbättrar verksamhetsförutsättningarna och livskraften för vår försvarsindustri i vidare bemärkelse och främjar därigenom också vår egen säkerhet och försörjningsberedskap. Samtidigt gagnar det hela Finlands ekonomi. Det är särskilt viktigt att satsa på FoUI-verksamhet inom branschen och på tillämpningar av teknik med dubbla användningsområden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 17

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar behövliga åtgärder för att målmedvetet och snabbt öka antalet anställda inom Försvarsmakten i enlighet med det som har fastställts i försvarsredogörelserna.

Reservationens förslag till uttalande 18

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att hålla antalet repetitionsövningar för reservister på en nivå som krävs i det rådande säkerhetsläget. Dessa åtgärder innebär också att antalet utbildade utbildare som hör till Försvarsmaktens fasta personal utökas.

Reservationens förslag till uttalande 19

> Riksdagen förutsätter att regeringen stärker verksamhetsbetingelserna för den inhemska försvarsmaterielindustrin och försörjningsberedskapen samt påskyndar exporten inom sektorn.

18. Materielanskaffningar (reservationsanslag 5 år)

I budgetpropositionen aktiverar regeringen beställningsfullmakter på cirka sex miljarder (5 982 670 000) euro för anskaffning av försvarsmateriel. Det är viktigt, eftersom man i och med fullmakterna kan inleda bland annat de investeringar i behövliga förmågor som ingår i utvecklingsprojektet för armén. Det är dock värt att notera att det för 2026 föreslås ett anslag på endast 24 570 000 euro av den nya beställningsfullmakten PVKEH 2026, och största delen av fullmakten, dvs. över fem miljarder euro, infaller först 2030.

Därför bör det noteras att anslagen för materielanskaffningar enligt tidigare och nya beställningsfullmakter de facto kommer att sjunka under de kommande åren 2026—2029 före 2030. Det här strider mot både regeringens retorik och en så snabb förstärkning av vår försvarsförmåga som möjligt. Det är uppenbart att det finns en klar ökning i anslagen för materielanskaffningar först efter den nuvarande planperioden för de offentliga finanserna (2026—2029). I praktiken skjuts frågan om finansieringen av utgifterna också i detta fall först till nästa regering.

Reservationens förslag till uttalande 20

> Riksdagen förutsätter att regeringen främjar behövliga anskaffningar av försvarsmateriel så tidigt som möjligt.

50. Stödjande av försvars- och veteranorganisationernas verksamhet (fast anslag)

Den frivilliga försvarsverksamheten kompletterar den övergripande säkerheten i samhället. Därför är det viktigt att sörja för dess verksamhetsförutsättningar särskilt i det nuvarande säkerhetsläget. Intresset för frivillig försvarsverksamhet har ökat och allt fler reservister upprätthåller sina färdigheter genom frivilliga övningar.

Intresset för frivillig försvarsverksamhet har ökat och särskilt Försvarsutbildningsföreningens (MPK) anslagsbehov har under den senaste tiden ökat till följd av den ökande efterfrågan och den allmänna höjningen av kostnadsnivån. I ljuset av detta är det därför ohållbart att det i budgetpropositionen föreslås 10,795 miljoner euro för stöd till försvars- och veteranorganisationerna inklusive den kompletterande budgetpropositionen. Det är bra att 800 000 euro i tilläggsfinansiering kunde anvisas under momentet i den kompletterande budgetpropositionen i förhållande till budgetpropositionen, där 9,995 miljoner euro föreslogs under momentet. Av denna finansiering utgjorde Försvarsutbildningsföreningens andel 8,5 miljoner euro, dvs. 800 000 euro mindre än i budgeten för innevarande år. Trots det är Försvarsutbildningsföreningens anslagsbehov i den rådande säkerhetspolitiska miljön större än vad som nu föreslås. Det bör redan i budgetpropositionen tryggas för Försvarsutbildningsföreningen och andra organisationer för frivilligt försvar att finansieringen är mer förutsägbar och att den inte behöver kompletteras på andra sätt senare. Det är fråga om en liten summa ur hela försvarsbudgetens synvinkel, men den har en enorm betydelse.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 21

> Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för verksamhetsförutsättningarna för det frivilliga försvaret och tryggar de anslag som behövs för organisationer inom det frivilliga försvaret, inklusive Försvarsutbildningsföreningen.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Den kommunala ekonomin

Kommunerna har gradvis anpassat sig till den historiska förändringen i sin roll efter att social- och hälsovårdsreformen och räddningsreformen genomförts. I praktiken överfördes hälften av kommunernas uppgifter och finansiering till välfärdsområdena och tyngdpunkten i kommunernas verksamhet förändrades betydligt. Socialdemokraterna anser det vara viktigt att kommunernas förutsättningar att ordna och producera tjänster och deras förmåga att investera fortsatt tryggas i den förändrade situationen. Framför allt måste regeringen genomföra en reform av kommu-

nernas statsandelssystem för att anpassa systemet till tiden efter social- och hälsovårdsreformen. Samtidigt måste staten också i övrigt genom sin verksamhet sträva efter att minska oförutsägbarheten i kommunernas omvärld och vara en partner till kommunerna, och inte genom sina egna åtgärder öka kommunernas svårigheter i dagsläget. Man måste beakta att kommunernas ökade anpassningstryck oundvikligen leder till att kommunerna antingen höjer skatterna eller gallrar i sina tjänster. Om kommunernas handlingsutrymme inskränks ytterligare, riktas anpassningarna med största sannolikhet till kommunernas största utgifter, dvs. fostran och undervisning.

Välfärdsområdena

Vi godkänner inte regeringens oskäliga tilläggsnedskärningar i utkomsten för de mest utsatta och nedskärningarna i välfärdsområdenas finansiering genom att försvaga innehållslagarna. Regeringen har passivt följt problemen med välfärdsområdenas otillräckliga finansiering och har inte gått med på att förlänga tidsfristen för skyldigheten att täcka underskott, trots att det hade gjort det möjligt att undvika kortsiktiga uppsägningar av personal. Det hade också gjort det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt satsa på tjänster och förebyggande åtgärder på basnivå, vilket var det centrala målet för social- och hälsovårdsreformen.

10. Beskattningen och Tullen

Tullens åtgärder för att minska den enorma mängden paket

Den enorma näthandeln med paket behöver åtgärdas för att trygga förutsättningarna för företagarna på hemmamarknaden, minska koldioxidläckaget och skydda statens skatteinkomster.

Lösningar för att möjliggöra rättvis näthandel och förhindra negativa effekter av näthandeln med Kina ska i första hand införas på EU-nivå. Finland måste aktivt påverka detta och särskilt tullreformen måste påskyndas. För paket som kommer från länder utanför EU behövs en behandlingsavgift, tullfriheten för produkter som kostar mindre än 150 euro måste slopas, övervakningen måste effektiviseras genom datahubbar och leverantörerna från tredjeländer måste åläggas att inrätta ett lager inom EU.

En rad nationella åtgärder bör införas innan det finns tillräckliga lösningar på EU-nivå. Det bör införas en nationell behandlingsavgift för ”Kinaförsändelser” som tas ut av postoperatörerna såsom i Sverige och Rumänien. I likhet med Frankrike måste Finland vid behov kunna begränsa reklamen och stänga webbplatser. Vi behöver en gemensam myndighetsarbetsgrupp för att effektivisera tillsynen enligt dansk modell. Samordningsansvaret för frågor som gäller e-handel och e-plattformar bör överföras till arbets- och näringsministeriet istället för att vara utspritt på sju ministerier.

Dessutom måste konsumentskyddet förbättras, den inhemska handelns konkurrensställning stärkas och gränsprocesserna göras smidigare utan onödig byråkrati.

Försändelserna från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har ökat till miljontals på årsnivå under en kort tid, vilket har gjort det praktiskt taget omöjligt för Tullen att inom

ramen för gällande lagstiftning och resurser övervaka försändelser som går direkt till konsumenten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 22

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som gör det möjligt för Tullen att effektivare övervaka försändelser från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Reservationens förslag till uttalande 23

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner för att på nationell nivå med de metoder som redan införts av andra medlemsländer kunna ingripa i den enorma ökningen av antalet försändelser från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

89. Finansieringen av välfärdsområdena

Socialdemokraterna förutsätter att välfärdsområdena garanteras genuina förutsättningar att ordna högkvalitativa, rättidiga och kostnadseffektiva social-, hälsovårds- och räddningstjänster för medborgarna. Välfärdsområdenas ekonomi har under de första verksamhetsåren präglats av bland annat hög inflation, snabbt ökade kostnader för köpta tjänster, personalbrist samt verkställda löneförhöjningar.

Regeringen har varit mycket långsam med att reagera på välfärdsområdenas svåra ekonomiska situation. På grund av de exceptionella omständigheter som rådde i samband med social- och hälsovårdsreformen inleddes välfärdsområdenas verksamhet med finansiering som sedermera har visat sig vara mycket stram i förhållande till de uppgifter som överförts till områdena. Välfärdsområdena har inledningsvis visat betydande underskott. För att täcka dessa på ett ändamålsenligt sätt och balansera ekonomin på ett hållbart sätt skulle områdena ha behövt mer tid än vad finansieringslagens mekanism, avsedd för normalläget, möjliggör. Regeringen har nu meddelat att den bereder en proposition som ger vissa områden mer tid att täcka sina underskott. Men beskedet kom alldeles för sent i förhållande till områdenas behov av långsiktig ekonomisk planering. Välfärdsområdena behöver en långsiktig och förutsägbar omvärld där deras ekonomiska realiteter beaktas.

31. Välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering (förslagsanslag)

Finländarna måste också i fortsättningen kunna lita på att i tid få hjälp med hälsorelaterade problem. Tillgången till vård måste förbättras. Man måste utan dröjsmål få tillgång till brådskande vård. Regeringen har skrotat vårdgarantin för icke-brådskande vård inom primärvården och bedömt att det är skäligt att köa i tre månader. SDP kräver en vårdgaranti på 14 dygn för icke-brådskande vård, vilket innebär att man måste få vård inom högst två veckor. Välfärdsområdena bör införa en modell med husläkare och egenvårdare. Tillräcklig finansiering bör reserveras för

genomförandet av dessa reformer. Vi strävar efter att människorna ska få tillgång till effektivare vård på kortare tid än i nuläget, också vid problem med den psykiska hälsan. När tjänsterna på basnivå inom social- och hälsovården fungerar smidigt minskar också behovet av tjänster på specialnivå och jourbesök och också kostnaderna minskar. En fungerande vårdgaranti är också ett effektivt sätt att minska skillnaderna i välfärd och hälsa mellan människor och förbättra jämlikheten.

Äldreomsorgen och servicen för personer med funktionsnedsättning ska svara mot individens behov. Regeringens besparingar drabbar på många sätt i synnerhet äldre och personer med funktionsnedsättning. Regeringen är i färd med att skära ner finansieringen enligt lagen om funktionshinderservice med 20 miljoner euro, även om det inte heller för närvarande finns tillräcklig service för personer med funktionsnedsättning. Välfärdsområdena har på grund av oskäliga sparkrav också begränsat tillgången till tjänster för äldre. Regeringen har tidigare skurit ner finansieringen av välfärdsområdena genom att försvaga personaldimensioneringen för serviceboende dygnet runt och minskar nu ytterligare finansieringen till ett sammanlagt belopp av 51 miljoner euro med hänvisning till ny teknik. Detta gäller också tjänster som tillhandahålls i hemmet.

I praktiken utnyttjas tekniken mångsidigt i välfärdsområdena och en ökad användning av teknik förutsätter snarare mer finansiering, inte mindre. Det bästa sättet att påverka servicebehovet är att öka de äldres möjligheter till rehabilitering och till att främja och upprätthålla funktionsförmågan och hälsan. Här kan tekniken spela en större roll än i dag och medföra kostnadsbesparingar för välfärdsområdena. Det är uppenbart att tjänster som motsvarar en individuell bedömning av servicebehovet och som tillhandahålls i rätt tid ökar kostnadseffektiviteten och förbättrar människans livskvalitet. Därför måste dessa tjänster garanteras tillräckliga resurser.

Tillgången till jourtjänster måste tryggas i hela landet. Regeringen har gallrat bland sjukhus- och jourtjänsterna och minskar välfärdsområdenas finansiering. SDP kräver att välfärdsområdena ska kunna besluta om ordnandet av jouren på basnivå. Jourverksamhet som beaktar regionala behov förbättrar tillgången till tjänsterna, förkortar köerna och underlättar rekryteringen av vårdpersonal. Ett täckande nätverk av sjukhus som tjänar sin omgivning är en säkerhetsfaktor som garanterar regional jämlikhet och tryggar den regionala livskraften.

SDP har föreslagit att områdena ska få mera tid för att täcka sina underskott. Vi har också föreslagit att efterhandsfinansieringen till välfärdsområdena delvis betalas på förhand samt att välfärdsområdesindexen justeras och att detaljerna i utvärderingsförfarandet ses över för att underlätta välfärdsområdenas situation. Dessa metoder är fortfarande aktuella.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 24

> Riksdagen förutsätter att välfärdsområdena ges arbetsro och tilläggstid för att täcka underskott.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar en proposition om en vårdgaranti på fjorton dagar inom primärvården.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet och trygga tillgången till tjänster i rätt tid inom social- och hälsovården i syfte att öka effektiviteten och kostnadseffektiviteten samt minska skillnaderna i välfärd och hälsa.

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egen skötare.

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från den ineffektiva fördelningen av resurser till försöket med FPA-ersättning inom den privata hälso- och sjukvården och istället riktar resurserna till välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka mentalvårdstjänsterna i enlighet med strategin för psykisk hälsa och genomför en mentalvårdsgaranti, vilket innebär att man får vård enligt behov inom skälig tid.

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar riksdagen en proposition för att trygga tillräcklig finansiering för heldygnsomsorgen för äldre.

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering för att trygga de tjänster för äldre som tillhandahålls i hemmet.

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering för ibruktagandet av teknik i välfärdsområdena och gör det möjligt för områdena att använda de besparingar som tekniken medför för utveckling av äldreomsorgen.

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se till att socialarbetarnas vikarier har tillräcklig behörighet med tanke på kraven i arbetet och klienternas rättsskydd.

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar en proposition om att i enlighet med FN:s funktionshinderkonvention trygga tjänsterna till och ställningen för personer med funktionsnedsättning.

Reservationens förslag till uttalande 35

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga resurser för ett likvärdigt, tillgängligt och fungerande sjukhusnät som tryggar människornas tillgång till tjänster i rätt tid och att det finns tillräcklig kompetens i välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att bevara den nuvarande nivån på arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från den planerade nedskärningen av socialservicen från och med 2027 och genomför behövliga satsningar på socialservicen så att inbesparingar kan fås genom att servicens genomslag förbättras.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Statsandelen för kommunal basservice minskas permanent med 75 miljoner euro i budgetpropositionen för 2026, vilket genomförs som en procentuell minskning (cirka 2 %) av den statsandel som varje kommun får. Denna nedskärning kan inte anses motiverad med beaktande av kommunernas svåra ekonomiska situation. Kommunernas förmåga att sköta sina lagstadgade uppgifter bör garanteras genom långsiktiga finansieringslösningar och regeringen bör genomföra den reform av statsandelssystemet som också skrivits in i regeringsprogrammet i stället för att försämra kommunernas situation genom stegvisa nedskärningar. Regeringens tidigare beslut har redan direkt och indirekt försvagat den kommunala ekonomin. Det dåliga sysselsättningsläget minskar kommunernas inkomster och höjer kostnaderna. Vi förutsätter att konsekvenserna för den kommunala ekonomin bedöms i samtliga sparåtgärder.

Arbets- och näringstjänsterna överfördes till kommunerna vid ingången av 2025. Reformen har till centrala delar beretts i samband med särskilda kommunförsök. Trots löftena fick inte kommunerna alla de verktyg för att hantera arbetslöshet som arbets- och näringsbyråerna haft tillgång till.

För att rätta till situationen och trygga den kommunala basservicen föreslår vi tilläggsfinansiering till kommunerna.

Kvalitativ småbarnspedagogik bygger på tillräcklig, välmående och utbildad personal. Det råder särskilt brist på universitetsutbildade lärare inom småbarnspedagogik.

Att stärka grundläggande färdigheter, särskilt läs- och skrivförmåga, är av högsta prioritet. Redan i de första skolåren är skillnaderna i elevernas kunskapsnivåer betydande, och dessa skillnader kvarstår under hela den grundläggande utbildningen. Flickorna klarar sig bättre i modersmålet än pojkarna, och elever som studerar finska eller svenska som andraspråk har i genomsnitt en lägre kunskapsnivå.

Sociala, utbildningsmässiga och ekonomiska skillnader påverkar inlärningsresultaten. Riktat stöd och stärkande av språkmedvetenheten är nödvändigt.

Elever med invandrarbakgrund behöver stöd i sin integration och sitt lärande genom förberedande undervisning och tillräckliga resurser.

Födelseantalet har sjunkit kraftigt i Finland under de senaste tio åren. När antalet barn minskar, minskar automatiskt grunderna för statsandelarna. Staten finansierar den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken huvudsakligen genom statsandelen för basservice. Under de senaste 15 åren har kommunerna genomfört betydande besparingsåtgärder. Nedskärningar i statsandelarna påverkar i praktiken direkt organiseringen av småbarnspedagogik och grundläggande utbildning, eftersom över två tredjedelar av kommunernas utgifter idag går till utbildningssektorn.

Statsandelarnas betydelse för kommunernas ekonomi varierar kraftigt mellan olika kommuner, och åtgärderna har därmed urholkat den regionala jämlikheten. I den utbildningspolitiska redogörelse som godkändes 2021 konstaterades följande: På 2020-talet täcks en del av finansieringsbehovet för utbildning genom att de anslag som sparas av statens finansieringsandel till följd av de mindre årskullarna anslås för att verkställa den lagstiftning om småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt den totalrevidering av finansieringen som anges i målen för denna redogörelse, med beaktande av läget för den offentliga ekonomin. Den utbildningspolitiska redogörelsen baserar sig på en parlamentarisk överenskommelse och åtnjuter alla riksdagspartiers förtroende.

Den minskade nativiteten påverkar i förlängningen också upprätthållandet av välfärdssamhället. De ökade kostnaderna för en åldrande befolkning kan dock kompenseras genom att använda de medel som frigörs från minskade åldersgrupper till att höja utbildningsnivån.

Regeringen höjer avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet, vilket innebär en nedskärning på sju miljoner euro. Detta höjer den maximala månadsavgiften med hela 23 procent, dvs. avgifterna för 570 timmar är högst 148 euro och för 760 timmar högst 197 euro. Det är en orimlig höjning för barnfamiljer.

SDP föreslår också att avgifterna för småbarnspedagogik sänks med 30 procent i alla inkomstklasser och att hemvårdsstödet begränsas till barn under 24 månader samt att förhöjningarna för flera barn slopas. Dessa åtgärder beräknas öka efterfrågan på tjänster inom småbarnspedagogiken och minska kommunernas avgiftsinkomster från ordnandet av dessa tjänster. Kommunerna bör kompenseras för de merkostnader som dessa åtgärder medför genom att statsandelarna för basservice höjs.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 38

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka kommunernas statsandelar ökas och regeringens besparingar återtas i syfte att täcka kostnadseffekterna av åtgärder som ökar efterfrågan på småbarnspedagogik.

Reservationens förslag till uttalande 39

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka sysselsättningssedeln som ska lindra ungdomsarbetslösheten ersätts med medfinansiering till motsvarande belopp som riktas till sysselsättningsområdena för områdenas frivilliga åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten.

Reservationens förslag till uttalande 40

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka höjningarna av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten återkallas.

Reservationens förslag till uttalande 41

> Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt inleder ett parlamentariskt arbete för att reformera kommunernas nuvarande statsandelssystem. Det nya statsandelssystemet bör träda i kraft vid ingången av 2027.

91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet

41. Energiskattestöd (förslagsanslag)

Den fossila och icke-förnybara energin måste fasas ut, både med hänsyn till försörjningsberedskapen och miljön. Ett första steg bör vara att gradvis slopa skattestöden för icke-förnybara bränslen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka skatterna på fossila bränslen lämnas utanför energiskatteåterbäringarna inom jordbruket.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För Finlands framtid är det avgörande att befolkningens utbildnings- och kompetensnivå utvecklas kontinuerligt. Att upprätthålla demokratin och ett livskraftigt samhälle kräver långsiktiga satsningar på bildning och bred kompetens. Samhället måste anpassa sig till förändringar i befolkningsstrukturen, såsom minskad nativitet och en åldrande befolkning. Barnvänliga åtgärder som stöder födelsetalen bör stärkas, samtidigt som grundtryggheten och tjänsterna för äldre tryggas. Vetenskapens roll måste stödjas på ett mångsidigt sätt. För att stärka hållbar välfärd och framtidstro krävs samarbete mellan myndigheter och andra aktörer för att förebygga ojämlikhet och utslagning. Regional rättvisa och jämlikhet är också viktiga för samhällsgemenskapen.

Regeringen Orpo satsar visserligen exempelvis på att utveckla den grundläggande utbildningen och på stödet för lärande. Samtidigt genomförs dock nedskärningar inom bland andra yrkesutbildningen och högskolesektorn. Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet påverkar människors möjligheter att uppdatera sin kompetens och försämrar i bredare bemärkelse möjligheterna att höja utbildningsnivån. Också nedskärningarna i de sociala stöden försämrar familjernas möjligheter att stötta barnens studier.

Regeringens nedskärningar har lett till omfattande anpassningsåtgärder inom flera ämbetsverk under undervisnings- och kulturministeriet, vilket har gjort det svårt för dem att fullgöra sina lagstadgade uppgifter. Utbildningsstyrelsens budgetfinansiering har under de senaste åren drabbats av betydande nedskärningar. Det är att vänta att detta leder till att tjänster gallras ut eller att servicenivån försämras. Samtidigt har Utbildningsstyrelsens uppgiftsfält utökats avsevärt, vilket snarare skulle kräva tillräcklig och stabil finansiering.

Fritt bildningsarbete

Under denna regeringsperiod har över 20 miljoner euro skurits bort från den fria bildningen. I budgeten för 2026 minskar finansieringen med ytterligare cirka 3,7 miljoner euro, varav 3,5 miljoner gäller minskad finansiering för invandrares integrationsutbildning.

Fri bildning spelar en viktig roll i integrationen, då läroanstalter har genomfört mycket framgångsrik integrations- och språkutbildning. Regeringen vill reformera integrationstjänsterna så att systemet effektiviseras och finansieringen koncentreras till en enda kanal. Det vore ändamålsenligt att samla integrationsutbildningen under undervisnings- och kulturministeriets ansvar.

Finland bör hålla fast vid sitt löfte att bistå Ukraina i kriget mot Ryssland. Som en del av detta måste finansieringen för språkutbildning till ukrainska flyktingar tryggas. I annat fall upphör finansieringen år 2025. Majoriteten av de ukrainare som får utbildning vill stanna i Finland och ar-

beta. De behöver utbildning i finska eller svenska för att få jobb. I brist på finansiering står redan nu vissa ukrainare utan utbildning. Språkutbildningen för ukrainare har sedan 2023 varit underfinansierad, vilket har satt läroanstalterna i en svår ekonomisk situation. Finansieringsunderskottet har åtgärdats med anslag för de kommande åren och ur läroanstalternas egen balansräkning.

01. Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet

52. Statlig finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter (förslagsanslag)

Den statliga finansieringen för kyrkans samhällsuppgifter är föremål för oskäliga besparingar på totalt 9 800 000 euro 2026.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.01.52 med 5 000 000 euro.

53. Utveckling av kontinuerligt lärande och kompetens (reservationsanslag 2 år)

Förändringarna i arbetslivet och arbetets karaktär kräver ett proaktivt grepp. För att motverka polarisering måste utbildningen förnyas och det livslånga lärandet stödjas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.01.53 med 1 300 000 euro.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

Regeringen Orpos omfattande nedskärningar har ytterligare försvårat situationen för yrkesutbildningen. Kvaliteten på yrkesutbildningen har kritiserats på bred front. Kritik har riktats mot studenternas arbetslivsfärdigheter och yrkeskompetens. Även undervisningen i gemensamma ämnen och dess begränsade omfattning har varit föremål för kritik.

Arbetslivsanknytningen och de individuella studievägarna har stärkts, men det finns stora kunskapsskillnader mellan de unga. Behovet av handledning och stöd för studerande är relativt väl identifierat, men alla får inte det stöd de behöver.

Yrkesutbildningen bör utvecklas både i fråga om innehåll och finansiering.

30. Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningen (förslagsanslag)

De stora nedskärningarna i yrkesutbildningen har lett till att närundervisningen har minskat. Det behövs tilläggsresurser för att trygga utbildningens kvalitet och stödet till de studerande.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.20.30 med 20 000 000 euro.

40. Högskoleundervisning och forskning

För att höja kompetensnivån i Finland sattes år 2017 målet att utbildningsnivån i de unga åldersgrupperna ska höjas med 50 procent fram till år 2030. Nu står det klart att målet inte kommer att nås, eftersom utbildningsnivån tvärtom har sjunkit sedan målet sattes. Målet får dock inte överges, utan är viktigare än någonsin med tanke på den ekonomiska produktiviteten, den åldrande befolkningen och förändringarna i arbetslivet. Utmaningen med den sjunkande kompetensnivån måste nu hanteras snabbt och systematiskt. Högskolorna står inför betydande besparingar (sammanlagt 83,8 miljoner euro), varav största delen är permanenta. Även om den totala finansieringen ökar nominellt, går delar av tillskotten till besparingar, vilket tvingar högskolorna att anpassa sin verksamhet och försämra sina förutsättningar i en situation där kraven ökar.

Universitetens basfinansiering minskar nästa år med 56,2 miljoner euro, trots att extra medel riktas till forskning och studieplatser. Den minskade basfinansieringen gör det svårare att höja utbildningsvolymerna utan att kompromissa med kvaliteten. Det finländska högskolesystemet är internationellt sett effektivt, men finansieringen per studerande ligger efter övriga nordiska länder. Yrkeshögskolornas basfinansiering sjunker permanent med 54 miljoner euro per år, vilket motsvarar cirka 3 800 examina. Ändringar i utlänningslagen hotar internationaliseringen och utbildningens kvalitet. Kostnaden per examen har halverats på tio år, och nedskärningarna fortsätter denna utveckling, vilket påverkar undervisningens och utbildningens kvalitet.

Enligt Finlands Akademi bör forskningsfinansieringens bevillningsfullmakt ökas, och extra medel kanaliseras till rådet för strategisk forskning. Akademins omkostnadsanslag är otillräckliga med tanke på förändringar i verksamhetsmiljön och genomförandet av forskningsfinansiering. Högskolorna bör få koncentrera sig på undervisning och forskning utan ständig osäkerhet om huruvida finansieringen räcker till. Finansieringen av utbildning och forskning måste ses som en investering, inte som ett sparobjekt. Högre utbildning och forskning har positiva effekter som sträcker sig från individen till hela samhället: högre utbildningsnivå ökar välfärden, produktiviteten och skatteintäkterna samt minskar kostnaderna för social- och hälsovård och arbetslöshet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 43

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar de åtgärder som behövs för att höja andelen högskoleutbildade till 50 procent av åldersklassen.

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

För att höja kompetensnivån i Finland sattes år 2017 målet att utbildningsnivån i de unga åldersgrupperna ska höjas med 50 procent fram till år 2030. Nu står det klart att målet inte kommer att nås, eftersom utbildningsnivån tvärtom har sjunkit sedan målet sattes. Målet får dock inte överges, utan är viktigare än någonsin med tanke på den ekonomiska produktiviteten, den åldrande befolkningen och förändringarna i arbetslivet. Utmaningen med den sjunkande kompetensnivån måste nu hanteras målmedvetet och systematiskt.

Högskolorna står inför betydande besparingar, varav största delen är permanenta. Även om den totala finansieringen ökar nominellt, går delar av tillskotten till besparingar, vilket tvingar högskolorna att anpassa sin verksamhet och försämra sina förutsättningar i en situation där kraven ökar.

Den minskade basfinansieringen till universiteten gör det svårare att höja utbildningsvolymerna utan att kompromissa med kvaliteten. Det finländska högskolesystemet är internationellt sett effektivt, men finansieringen per studerande ligger efter övriga nordiska länder.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 20 400 000 euro för universitetens basfinansiering, och

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 35 800 000 euro för universitetens statsunderstöd.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Kostnaden per examen vid yrkeshögskolorna har halverats på tio år, och nedskärningarna fortsätter denna utveckling, vilket påverkar undervisningens och utbildningens kvalitet.

Högskolorna måste få koncentrera sig på undervisning och forskning utan ständig osäkerhet om huruvida finansieringen räcker till. Finansieringen av utbildning och forskning måste ses som en investering, inte som ett sparobjekt. Högre utbildning och forskning har positiva effekter som sträcker sig från individen till hela samhället: högre utbildningsnivå ökar välfärden, produktiviteten och skatteintäkterna samt minskar kostnaderna för social- och hälsovård och arbetslöshet. SDP vill trygga högskolornas finansiering.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 9 600 000 euro för yrkeshögskolornas basfinansiering och

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 16 900 000 euro för yrkeshögskolornas statsunderstöd.

80. Konst och kultur

Under undervisnings- och kulturministeriets moment för konst och kultur (29.80) föreslås 547 miljoner euro för 2026, vilket är cirka 0,6 procent av statens budgetutgifter. Andelen är oförändrad jämfört med föregående år, men har minskat sedan 2023 (0,7 %).

Olika aktörer inom kulturfältet har kampanjat för att höja kulturbudgetens andel till en procent av statsbudgeten. Det är också SDP:s mål. Regeringens nedskärningar går dock i motsatt riktning.

Nedskärningarna strider också mot den kulturpolitiska redogörelsen och tillväxtstrategin för den kreativa ekonomin.

Nedskärningarna försvagar de kulturella och kreativa branschernas multiplikatoreffekter i hela Finland och strider mot branschens framtida uthållighet. Nedskärningar i statliga understöd försämrar tillgången till konst och kultur, särskilt utanför huvudstadsregionen. Många organisationers finansiering riskerar att upphöra, vilket hotar mångfalden och den kulturella infrastrukturen. För de behovsprövade bidragen från Centret för konstfrämjande föreslås en ytterligare nedskärning på 1,3 miljoner euro, vilket minskar anslagen med cirka fem procent. Det är tredje året i rad med nedskärningar, och anslagen har minskat med 25 procent på tre år.

Investeringsunderstöden för kulturbyggnader, 1,6 miljoner euro, påverkar direkt byggandet i ett läge där byggbranschen befinner sig i en djup lågkonjunktur.

Enligt offentliga uppgifter har effekterna av nedskärningarna inte bedömts heltäckande. Det är viktigt att kulturen och de kreativa branscherna får större erkännande inom forsknings-, utvecklings- och innovationspolitiken (TKI) och i finansieringssystemen.

Konst- och kulturområdet är ett ömsesidigt beroende ekosystem där försämringar i en del påverkar hela fältets livskraft. Åtgärderna för att anpassa den offentliga ekonomin försvagar verksamhetsförutsättningarna för det mångstämmiga kulturfältet och försvårar förnyelsen av det. Denna utveckling hotar mångfalden inom konst och kultur samt den rikstäckande kulturella infrastrukturen. Effekterna av nedskärningarna ackumuleras när statsandelarna till kommunerna förändras kraftigt och konsumenternas köpkraft försvagas.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Konst- och kulturområdet är ett ömsesidigt beroende ekosystem där försämringar i en del påverkar hela fältets livskraft. Åtgärderna för att anpassa den offentliga ekonomin försvagar verksamhetsförutsättningarna för det mångstämmiga kulturfältet och försvårar förnyelsen av det. Denna utveckling hotar mångfalden inom konst och kultur samt den rikstäckande kulturella infrastrukturen. Effekterna av nedskärningarna ackumuleras när statsandelarna till kommunerna förändras kraftigt och konsumenternas köpkraft försvagas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.50 med 1 600 000 euro.

90. Idrottsverksamhet

50. Främjande av idrott och motion (reservationsanslag 2 år)

Finansieringsbeslutens konsekvenser på människors rörelse och motion bör bedömas som en del av beslutsfattandets konsekvensbedömning. Kostnaderna för stillasittande och fysisk inaktivitet uppgår till 4,7 miljarder euro per år i Finland, inklusive kostnader för bland annat social- och hälsovård samt sjukpensioner. Finland har inte råd med att dessa mänskliga och ekonomiska kost-

nader ökar. Investeringar i idrott är ett kostnadseffektivt sätt att stärka förebyggande vård, behandling och rehabilitering — och därmed även den offentliga ekonomin. Det är känt att statlig finansiering för idrottsanläggningar genererar mångdubbla investeringar från kommuner och privata aktörer. Det eftersatta underhållet av idrottsanläggningar är redan betydande.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 2 400 000 euro för investeringsunderstöd till idrottsanläggningar.

91. Ungdomsarbete

I budgetförslaget för 2026 föreslås inga större nya nedskärningar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Nedskärningarna i den sociala tryggheten påverkar dock i hög grad vardagen för unga och barnfamiljer. Enligt Institutet för hälsa och välfärds beräkningar kan nedskärningarna leda till att upp till 27 000 barn hamnar under fattigdomsgränsen. Också enligt social- och hälsovårdsministeriets och Institutet för hälsa och välfärds sammantagna konsekvensbedömningar riktas de samlade effekterna av nedskärningarna kraftigt mot låginkomsttagande hushåll, särskilt barnfamiljer och unga. Dessa effekter måste beaktas i budgetpolitiken för att ungas välmående, jämlika möjligheter och barns rättigheter inte ska försämras ytterligare. De ungas situation bör ses som en tvärgående fråga i hela budgeten — inte enbart genom enskilda moment. Regeringsprogrammets mål om att stärka ungas delaktighet och välmående måste synas konkret i budgeten och dess genomförande.

Finlands svaga ekonomiska läge och krisretoriken kring ekonomin försvagar särskilt ungas tilltro till landets framtid. Det bör läggas särskild vikt vid att värna och stärka de ungas framtidstro, eftersom fenomenet är oroande och har omfattande, långsiktiga och svårförutsägbara konsekvenser — både för de unga själva och för hela samhällets och ekonomins utveckling. Framtidstro är en grundpelare för mänskligt välbefinnande och kanske den viktigaste faktorn för ungas livstillfredsställelse.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning och forskning

01. Jord- och skogsbruksministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringen har inte för avsikt att förlänga tjänsten som djurskyddsombudsman, som ursprungligen inrättades för viss tid. Tjänsten drogs in i slutet av 2023. Den inrättades 2011 på initiativ av SDP för att samordna den riksomfattande djurskyddspolitiken. Det var avbrott bland annat under statsminister Sipiläs period, men i regeringsprogrammet för Antti Rinnes regering ingick riktlinjer för en fortsättning. En visstidstjänst eller en tjänst som avbryts varje valperiod främjar inte kontinuiteten i arbetet. Tjänsten som djurskyddsombudsman bör permanentas och titeln ändras till djurskyddsombud.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 44

> Riksdagen förutsätter att regeringen inrättar tjänsten som djurskyddsombud på nytt och anvisar ett anslag för den inom förvaltningsområdet.

40. Stärkande av försörjningsberedskapen, främjande av exporten och utveckling av förädlingsvärdet inom sektorerna jordbruk, livsmedelsekonomi och naturresursekonomi (reservationsanslag 3 år)

Regeringen bör fortsätta att reformera det inhemska jordbruket genom ett brett urval av metoder, framför allt genom att nyttja växtförädling och potential för ny genteknik. Dessutom behövs det reformer för att förbättra vattenhanteringen i marken, gå vidare med digitaliseringen och utveckla produktionsdjurens välbefinnande. Det är viktigt med FoUI-verksamhet och utveckling av ny livsmedelsproduktionsteknik som en del av hela livsmedelssystemet.

Lösningarna inom den cirkulära ekonomin måste i stor utsträckning tas med bland annat inom branschen för återvinning av näringsämnen samtidigt som försörjningsberedskapen förbättras. Det väsentliga är att livsmedelsproduktionens marknadsorientering, förädlingsvärdet och stödpolitiken samtidigt utvecklas.

Inom exporten behövs en tydlig satsning på mervärdesprodukter samtidigt som jordbruksstöden utvecklas så att de blir mer resultatbaserade. Även om reformen av stöden är en del av en större helhet och till många delar avgörs på EU-nivå, kan kostnadseffektiviteten i stöden ökas också genom inhemska lösningar. Främjandet av livsmedelsexporten är ett långsiktigt arbete och tidsbundna projekt ger inte hållbara resultat.

Jordbrukets försörjningsberedskap bör förbättras särskilt där produktionen är beroende av utländska produktionsinsatser. Även om 80 procent av de livsmedel som används är inhemska, krävs många importerade insatser för att producera dem, till exempel kompletteringsprotein, olja, gödselmedel, växtskyddsmedel, maskiner och reservdelar. Exempelvis skulle en effektivare näringsåtervinning öka försörjningstryggheten och minska behovet av importgödsel samt främja den gröna omställningen. Regeringens åtgärder för att förbättra försörjningsberedskapen och minska beroendet av importerade insatser är otillräckliga.

Om livsmedelsexporten ska växa hållbart och det uppsatta tillväxtmålet nås, krävs långsiktigt engagemang både från livsmedelsföretagen och från staten. Osäkerheten kring exportfrämjandets kontinuitet påverkar företagens vilja att investera negativt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 45

> Riksdagen förutsätter att regeringen stärker försörjningsberedskapen inom det inhemska jordbruket genom att långsiktigt främja livsmedelsexporten.

10. Utveckling av landsbygden

Pälsdjursuppfödningen bör förbjudas i Finland och EU-länderna under en tillräckligt lång övergångsperiod. Inledningsvis föreslår vi att avbytarersättningen till producenterna slopas som ett led i anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna, eftersom det är fråga om verksamhet på marknadsvillkor. På lång sikt medför ett förbud mot pälsdjursuppfödning betydande besparingar för statsfinanserna, eftersom till exempel ersättningar enligt lagen om djursjukdomar inte längre behöver betalas ut. Enligt Livsmedelsverket betalades exempelvis år 2024 sammanlagt 50,7 miljoner euro i ersättningar för pälsdjur som avlivats av en myndighet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 46

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som förbjuder pälsdjursuppfödning i Finland efter en övergångsperiod.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

Det finländska jordbruket är en del av försörjningsberedskapen. Regeringens beslut att inte skära ned i det produktiva jordbruket är positivt. Samtidigt underlåter regeringen att genomföra utredningar och effektiviseringsåtgärder som är motiverade och nödvändiga också för jordbrukssektorn.

Regeringen saknar mod att reformera jordbruksstöden eller ens utreda om det nuvarande systemet är rättvist — är det rimligt att stöd kan betalas ut år efter år till gårdar som inte producerar foder eller livsmedel för marknaden?

Regeringens satsningar på att förbättra jordbrukets lönsamhet, rikta stöden mer rättvist och förbättra livsmedelssystemets hållbarhet är dock otillräckliga. När det gäller jordbruket har regeringen glömt att utveckla lagstiftningen och omfördela pengarna. Det är framför allt de finländska producenterna som får lida av den här passiviteten. Det handlar om framtiden för den finländska livsmedelsproduktionen samt om hållbarhet och rättvisa i vårt livsmedelssystem i ett svårt statsfinansiellt läge.

Enligt en sakkunnigbedömning som jord- och skogsbruksutskottet utskottet fick redan 2024 hade 13 100 gårdar inga försäljningsinkomster från jordbruk 2020. Ändå hade cirka 10 000 av dem tagit emot statligt eller annat stöd till ett belopp av sammanlagt cirka 86 miljoner euro. Varför vägrar regeringen att utreda dessa gårdar och stödbeloppens nivå närmare? Finländarna har rätt att lita på att skattemedlen används rättvist och jordbrukarna måste ha tillit till att våra stödsystem fungerar rättvist och som de ska.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur jordbruksstöden riktas till de gårdar som inte producerar livsmedel eller foder för marknaden.

Reservationens förslag till uttalande 48

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder alternativen för att genomföra den reform som finansministeriet föreslagit, det vill säga att införa en försäljningsintäktsgräns för gårdar som får stöd och rikta stöden till heltidsproducenter.

40. Naturresursekonomi

31. Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt (reservationsanslag 3 år)

Förlusten av biologisk mångfald hotar människornas välfärd, den ekonomiska grunden och säkerheten. Genomförandet av restaureringsförordningen och finansieringsbehoven inom naturvården ökar, samtidigt som läget inom de offentliga finanserna är svårt.

Nousu-programmet, vars mål är att skydda hotade vandringsfiskar, stöder genomförandet av projekt som främjar fiskarnas vandringsvägar, fiskbeståndens naturliga fortplantning och bevarandet av den biologiska mångfalden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.31 med 10 000 000 euro för att förbättra de hotade vandringsfiskbeståndens livskraft.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

I budgetpropositionen för 2026 är regeringen inne på samma trafikpolitiska linje som tidigare, alltså skjuter den fram svåra beslut och låter kommande regeringar ta hand om dem. Vi uppmanar regeringen att återgå till en långsiktig och förutsägbar transportpolitik i enlighet med den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen. Framför allt uppmanar vi regeringen att återgå till en hållbar finansiering.

Finansiering av utvecklingsprojekt och hållbar finansiering på längre sikt

Ramfinansieringen för utvecklingsprojekt minskas permanent med hälften i enlighet med regeringsprogrammet och regeringens beslut om ytterligare nedskärningar. Syftet är att minska underskottet i de offentliga finanserna. Halveringen av ramreserveringen för utvecklingsinvesteringar leder dock i praktiken till att det inte på längre sikt är möjligt att i rätt tid främja de effektivaste trafikprojekten utifrån kriterierna enligt trafiksystemplanen. Samtidigt ökar investeringsskulden i

fråga om trafikledsnätet när många projekt som medborgarna och näringslivet väntar på senareläggs på obestämd tid.

Det är märkligt att regeringen inte själv måste dra ner på utvecklingsprojekten för att spara, trots att det har ansetts vara en nödvändig sparåtgärd för att förbättra statsfinanserna. Samtidigt som ramfinansieringen skärs ner startar regeringen utvecklingsprojekt med finansiering av engångsnatur som fås från statsägda bolag. Det är uppenbart att regeringens agerande är ohållbart på längre sikt. Vi uppmanar regeringen att äntligen återgå till ramfinansieringen. Det främjar också en långsiktig och förutsägbar trafikpolitik, vilket också eftersträvas med den riksomfattande trafiksystemplanen och den kunskapsbaserade projektbedömning som baserar sig planens kriterier. Det kan dock anses positivt att de projekt som regeringen föreslår i budgetpropositionen till stor del ingår i Trafikledsverkets investeringsprogram för trafikledsnätet, som ger ett tjänstemannaperspektiv på de mest brådskande och verkningsfulla projekten.

Tryggande av tillförlitliga och oberoende medier

Vi vill också fästa uppmärksamhet vid situationen för Finska Notisbyrån, vars framtid har väckt oro. I det nuvarande säkerhetspolitiska läget framhävs betydelsen av tillförlitliga och oberoende medier. De senaste uppgifterna om att Finska Notisbyråns största ägare Sanoma planerar avstå från användningen av notisbyråns tjänster väcker stor oro, eftersom det skulle äventyra hela byråns verksamhet. Finska Notisbyrån har en viktig roll särskilt för många region- och lokaltidningar. Om tjänsten upphör skulle det framför allt vara ett hårt slag mot hela den oberoende informationsförmedlingen. Vi uppmanar därför regeringen att utreda alla alternativ för att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för denna viktiga informationskanal också i framtiden.

Övrigt

Vi noterar också att finansieringen av cybersäkerheten inte är tillräcklig för ett ändamålsenligt genomförande av cybersäkerhetsstrategin eller för en fortsatt, bredare utveckling av cybersäkerheten. Vi ser också med oro på hur förvaltningsområdets ämbetsverk, det vill säga Transport- och kommunikationsverket och Trafikledsverket, ska kunna fungera med nuvarande finansiering.

Särskilt bör man beakta Östra Finlands utmaningar i den förändrade situationen, också i projekt som gäller utveckling av trafikförbindelser och infrastruktur.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 49

> Riksdagen förutsätter att regeringen i sin transportpolitik återgår till den handlingsmodell som den parlamentariska gruppen Trafik 12 har lagt fram.

Reservationens förslag till uttalande 50

> Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar de särskilda utmaningarna i östra Finland i beredningen av trafikpolitiken.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Bastrafikledshållning och eftersatt underhåll

Regeringen har under hela perioden strävat efter att rikta finansieringen särskilt till basunderhåll av transportinfrastrukturen och framför allt till vägbeläggning. I praktiken har satsningarna på bastrafikledshållningen gjorts på bekostnad av utvecklingsinvesteringarna. Problemet är också att när finansieringen i första hand har använts för asfaltering har det eftersatta underhållet av bannätet nästan helt glömts bort. I fråga om vägnätet skulle det vara viktigt att utöver vägbeläggning också i större utsträckning fästa uppmärksamhet vid behovet av strukturella reparationer och till exempel broarnas skick.

Regeringens mål har varit att minska det eftersatta underhållet. Det är emellertid uppenbart att regeringen har misslyckats med sitt mål, eftersom den finansiering som anvisats för bastrafikledshållningen inte är tillräcklig för att åtgärda det eftersatta underhållet. Enligt Trafikledsverkets preliminära bedömning ökar det eftersatta underhållet av trafikledsnätet till 4,3 miljarder euro före utgången av 2025 och överskrider 5 miljarder euro före ramperiodens slut.

Det är oroväckande att finansieringen av bastrafikledshållningen nästa år minskar med 192 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för innevarande år. Detta trots att regeringen inte ens med nuvarande satsningar har lyckats stoppa ökningen av det eftersatta underhållet. Detta är ett betydande problem med tanke på det eftersatta underhållet, och det ser ut som om regeringens verktygslåda börjar vara tom också i fråga om finansieringen av bastrafikledshållningen.

Det är värt att notera att kostnaderna för trafikledshållningen verkar ha stannat på en hög nivå efter att Ryssland inledde sitt storskaliga anfallskrig mot Ukraina. Samtidigt har Trafikledsverket preciserat sättet att beräkna det eftersatta underhållet, vilket har lett till att den beräknade reparationsskulden är ännu högre än tidigare. Vi betonar att det är nödvändigt att finna hållbara lösningar för att åtgärda den höjda kostnadsnivån och det eftersatta underhållet. Med nuvarande kostnadsnivå behöver det riktas miljarder i tilläggsfinansiering till bastrafikledshållningen under de kommande åren för att det eftersatta underhållet ska sluta öka.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 31.10.20 med 30 000 000 euro för finansiering av bastrafikledshållning så att hälften reserveras för reparation av det sekundära vägnätet och broar för att säkerställa trafikförbindelserna och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 51

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition genom vilken motiveringen till moment 31.10.20 ändras så att 15 miljoner euro av anslaget reserveras för reparation av det sekundära vägnätet och broar.

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Enskilda vägar och det sekundära vägnätet

Största delen av vägnätet i Finland består av enskilda vägar och det sekundära vägnätet. Dessa börjar vara i allt sämre skick, vilket drabbar såväl medborgarna som näringslivet. I budgetpropositionen minskar understöden till enskilda vägar åter med över en miljon euro. Samtidigt minskar statsunderstödet för enskilda vägar från ingången av nästa år, när den temporära höjning av ersättningsprocenterna som infördes genom förordning av statsrådet under förra valperioden upphör i slutet av året. Det är förståeligt att de begränsade resurserna framför allt riktas till huvudlederna, men vi vill påminna regeringen om att inte glömma bort det sekundära vägnätet och de enskilda vägarna. Det är viktigt också för försörjningsberedskapen att nätet av enskilda vägar och det sekundära vägnätet är fungerande och i gott skick.

Att främja gång och cykling

Finansieringen av sådana projekt för gång och cykling som genomförs i samarbete med kommunerna har i praktiken varit minimal under hela regeringsperioden, trots att ett mål i regeringsprogrammet är att förbättra dels förutsättningarna för gång och cykling, dels trafiksäkerheten. Det bör också noteras att främjandet av gång och cykling har omfattande effekter på folkhälsan, eftersom även en liten ökning av vardagsmotionen förebygger risken för att insjukna i folksjukdomar som är typiska för finländarna. Trots att nivån på dessa understöd stiger till tre miljoner euro jämfört med nuvarande nivå är det inte tillräckligt för att kompensera för det underskott som uppstått.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 8 700 000 euro för understöd till enskilda vägar och

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 500 000 euro för att främja gång och cykling.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

21. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Kollektivtrafiken och transportservicen utgör en viktig del av ett hållbart trafiksystem. I budgetpropositionen fäster man dock beklagligt liten uppmärksamhet vid dessa, eftersom finansieringsnivån har varit oförändrad under de senaste åren trots att transportkostnaderna har ökat. Den otillräckliga finansieringen utmanar särskilt organiseringen av de kollektivtrafiktjänster som NTM-centralen upphandlar i glesbygdsområden, och i praktiken har man varit tvungen att lägga ned flera turer på grund av den otillräckliga finansieringen. Regeringen har i enlighet med regeringsprogrammet slopat finansieringen på 13 miljoner euro för behovsprövade klimatbaserade åtgärder, som kunde ha använts för att utveckla kollektivtrafiken.

I detta läge behövs det satsningar på att utveckla kollektivtrafiken. Genom att utveckla en bättre kollektivtrafik kan man främja den ekonomiska tillväxten och den regionala utvecklingen. När utnyttjandet av kollektivtrafiken ökar minskar också transportutsläppen, vilket gör det lättare att nå klimatmålen för trafiken. Kollektivtrafiken är också ett kostnadseffektivt alternativ för många när transportkostnaderna ökar. Samtidigt åldras befolkningen i Finland och tjänsterna koncentreras, vilket medför ett behov av nya lösningar särskilt i glesbygden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 13 000 000 euro för utveckling av kollektivtrafiken.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Löntagarna och hushållen har tappat förtroendet efter de försämringar som regeringen genomfört i arbetslivet. Det har i sin tur försvagat tillväxten och fått ekonomin att sacka. Konsumenterna vågar inte konsumera eftersom de är rädda för att bli arbetslösa och därför sparar de sina pengar på banken för sämre tider. Regeringen har anklagat medborgarna för att ekonomin inte växer och konsumtionen minskar, även om regeringens egna åtgärder har varit misslyckade.

Regeringens ekonomiska politik och nedskärningspolitik har lett till att den ekonomiska tillväxten uteblivit och det finns verkligt få arbetsplatser. Följden är en mycket hög arbetslöshet. Regeringen har också saknat en aktiv sysselsättnings- och investeringspolitik som kan påverka sysselsättningen och arbetslöshetsnivån. Inga åtgärder har heller vidtagits för att stoppa ökningen av långtidsarbetslösheten eller för att höja aktiveringsgraden för arbetslösa i syfte att sänka tröskeln för sysselsättning.

Tiden är inne för samförstånd på arbetsmarknaden. Att stärka kompetensen är ett bättre sätt att stödja sysselsättningen än den nuvarande hårda och ensidiga politiken.

Arbetsgivarens ansvar för att sörja för arbetstagarnas kompetens bör stärkas genom bestämmelser i lag

Det ligger i företagens och samhällets intresse att arbetstagarnas kompetens möter dagens krav. Kartläggningen av det intellektuella kapitalet, alltså kompetensen, bör vara en lika viktig del av företagens rapportering som upprättandet av bokslut över det materiella kapitalet, såsom maskiner och apparater.

Arbetstagarnas deltagande i utbildning som arbetsgivaren betalar minskade betydligt under coronapandemin. Finland kommer att stanna på en klart lägre nivå än EU-länderna i genomsnitt när man jämför hur stor andel av företagens arbetskraftskostnader som går till utbildning.

Många anställda vill upprätthålla och uppdatera sin kompetens under anställningsförhållandet. De ökande kraven i arbetslivet innebär ofta att det inte är möjligt att studera vid sidan av arbetet.

Också ekonomiskt är det mycket svårt när regeringen Orpo slopat vuxenutbildningsstödet, utbildningsavdraget för företag och utbildningsersättningen till offentliga samfund.

En högre kompetensnivå hos arbetstagarna har ett direkt samband med uppnåendet av produktivitet, konkurrenskraft och tillväxt. En högre kompetensnivå underlättar också vid förändringar i företag och gör det lättare för företagen att få kompetent arbetskraft. Det krävs konkreta satsningar av arbetsgivaren för att man ska kunna erbjuda arbetstagarna olika utbildningsmöjligheter. Det borde vara lättare att kombinera arbete och studier, till exempel genom ökad rätt att studera på arbetstid och flexibilitet i arbetstiden.

Arbetsgivarnas skyldighet att se till att arbetstagarna deltar i utbildning och ökar kompetensen bör stärkas i lagstiftningen. Utvecklingen av arbetstagarnas kompetens bör också i högre grad än för närvarande vara ett villkor för företagsstöd.

Vuxenutbildningsstödet 2.0

Finland kan varken i dag eller i framtiden klara sig i den globala konkurrensen utan kompetent arbetskraft. Därför måste man se till att utbildningsmöjligheterna inte försämras och att människorna kan uppdatera sitt kunnande också under arbetskarriärens gång. Regeringens beslut om att försvaga yrkesutbildningen och dra in vuxenutbildningsstödet främjar inte arbetstagarnas möjligheter att klara sig i ett föränderligt arbetsliv.

När det gäller det slopade vuxenutbildningsstödet har regeringen erbjudit en mycket lättviktig ersättning. Tack vare vuxenutbildningsstödet har arbetstagarna kunnat fördjupa sin kompetens och vidareutbilda sig inom det nuvarande yrket eller skaffa utbildning inom ett helt nytt yrke. Fler än 30 000 personer fick vuxenutbildningsstöd år 2022.

SDP föreslår att det bereds ett vuxenutbildningsstöd 2.0 i stället. Där har alla rätt till heltidsstudier i minst sex månader, i första hand vid sidan av arbetet, på deltid och under en längre period. Studierna kan också ombildas till heltidsstudier, om studierna eller arbetspraktiken kräver det. Antalet hela stödmånader är sex månader. Personer med låg utbildningsnivå, dvs. på andra stadiet eller lägre, och i yrken eller branscher med brist på arbetskraft, skulle ha rätt till 15 stödmånader. Sysselsättningsfonden skulle fastställa branscherna i fråga utifrån arbetskraftsmyndighetens utlåtande. Stödet skulle finansieras med arbetslöshetsförsäkringspremier och Sysselsättningsfonden skulle administrera stödet.

Arbetarskyddet och bekämpningen av svart ekonomi kräver större satsningar

Arbetarskyddsmyndigheternas insats, i samarbete med andra myndigheter, är viktig i bekämpningen av arbetsrelaterade fenomen inom den grå ekonomin. Mängden tillsynsuppgifter ökar men arbetarskyddsmyndigheterna tvingas till följd av regeringen Orpos beslut agera med färre resurser när antalet anställda minskar. Det är viktigt att särskilt fästa vikt vid arbetarskyddsmyndigheternas rätt till information och redskap för att upptäcka lönedumpning.

Företagsstöden måste förnyas så att de stöder den gröna omställningen

Syftet med statens stödpolitik, liksom investeringar i allmänhet, är att skapa förutsättningar för tillväxt och att trygga vår framtid. Förslaget att minska de olönsamma företagsstöden till ett belopp av 141 miljoner euro 2026–2027 är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. År 2026 minskar företagsstöden till ett blygsamt belopp av 31 miljoner euro. Samtidigt som skattestöden får en biroll i regeringens åtgärder skärs de bäst fungerande stöden ner, såsom energistödet. Regeringen har också slopat stödet för omställningen till ren energi – det klimatpolitiskt mest betydande företagsstödet och fundamentet i regeringens klimatpolitik.

SDP stöder en utvidgning av skattegottgörelsen för stora investeringar i avskiljning och användning av koldioxid, men anser att den nedre gränsen för stödet är för hög med tanke på små och medelstora företag. Bevillningsfullmakterna för energistöd har minskat betydligt och i budgeten för 2026 är bevillningsfullmakten mindre än 10 miljoner euro. Vi föreslår en höjning av fullmakten för energistöd.

Beskrivande för regeringens inkonsekventa agerande är att regeringen har för avsikt att bereda ett nytt och i princip onödigt företagsstöd till datorhallar. SDP anser att beskattningen av den el som används i datorhallar bör hållas på nuvarande nivå, varvid också det nya stödet är onödigt.

Stöd för att främja tillväxten och livskraften i östra Finland

Rysslands anfallskrig och dess ekonomiska konsekvenser har slagit hårt mot östra Finland. Tyvärr verkar regeringen Orpo ha övergett östra Finland och all potential som finns där.

Att i dagens läge trygg livskraften i hela Finland är inte bara god regionalpolitik utan också viktigt med tanke på säkerhetspolitiken och försörjningsberedskapen. SDP vill göra östra Finland bättre tillgängligt och utnyttja regionens naturliga potential genom att stödja investeringar och stärka attraktionskraften.

Arbetskraftsinvandring

I dagens svåra arbetslöshetssituation bör tyngdpunkten ligga på att sysselsätta dem som redan befinner sig i landet. För att påskynda tillväxten måste rekryteringen av internationella experter dock stödjas. För att arbetskraftsinvandringen ska lyckas behövs det också tillräckliga metoder för att förebygga arbetsrelaterat utnyttjande. Sådana metoder måste införas redan nu.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 52

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder ett förslag om ett reviderat vuxenutbildningsstöd.

Reservationens förslag till uttalande 53

Riksdagen förutsätter att regeringen vid beredningen av arbetsmarknadsreformerna återgår till en genuin trepartsmodell och i sina propositioner på ett mer balanserat sätt beaktar de olika parternas synpunkter.

Reservationens förslag till uttalande 54

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner till riksdagen om att minska de direkta företagsstöden med 10 procent.

Reservationens förslag till uttalande 55

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer på ett nytt företagsstöd till datorhallar.

Reservationens förslag till uttalande 56

Riksdagen förutsätter att regeringen riktar det reserverade investeringsstödet via livskraftscentralerna med betoning på företag i östra Finland.

Reservationens förslag till uttalande 57

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka förslagen enligt rapporten om vindkraftsbyggande i östra Finland framskrider.

Reservationens förslag till uttalande 58

Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar östra Finlands särskilda behov och den förändrade situationen i sina beslut om elnätet och utvecklandet av dataförbindelserna.

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder lagstiftningsprojekt för att ingripa i den svarta ekonomin, stärka efterlevnaden av anställningsvillkoren och ingripa i lönedumpning. Lagstiftningen bör öka beställarens ansvar i underleverantörskedjorna, kriminalisera lönedumpning och ge fackförbunden talerätt.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

Vi håller fast vid Finlands klimatneutralitetsmål 2035. Målet kan nås när den ekonomiska tillväxten och välfärden ökar. EU:s mål för ansvarsfördelningssektorn, det vill säga -50 procent fram till 2030, har äventyrats. Regeringen har sänkt distributionsskyldigheten för biobränslen inom transportområdet och har för avsikt att sänka skatten på fossila bränslen med 100 miljoner euro på två år. I budgeten för 2026 är effekten av sänkningen av koldioxidskatten 42 miljoner euro. Detta för-

svagar inte bara utsläppsstyrningen, utan kan leda till att Finland tvingas återbetala den finansiering som redan erhållits via EU:s facilitet för återhämtning och resiliens RRF.

Vi kompromissar inte med klimatmålet. Vi främjar den gröna omställningen inom trafiken genom att hålla fast vid distributionsskyldigheten, men tryggar den nödvändiga pendlingstrafiken genom en utvidgad rätt till skatteavdrag.

Vi vill höja distributionsskyldigheten för biobränslen inom transportområdet så att klimatmålen ska kunna nås.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 60

> Riksdagen förutsätter att regeringen höjer distributionsskyldigheten för biobränslen inom transportområdet till en nivå som tryggar uppnåendet av målen för minskade trafikutsläpp.

41. Energistöd (förslagsanslag)

Finlands näringsliv har i likhet med SDP förbundit sig starkt till den gröna omställningen och Finlands mål enligt klimatlagen att bli klimatneutralt senast 2035.

Också bland medborgarna är stödet för en ambitiös klimatpolitik starkt. Regeringens klimatpolitiska linje – eller snarare avsaknaden av en sådan – utgör ett allvarligt hot mot företagens omvärld, Finlands trovärdighet internationellt och framtida generationers rätt till en livsduglig miljö.

Energistöd behövs särskilt för att främja införandet och kommersialiseringen av ny teknik och för att stödja investeringar i energieffektivitet.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar fullmakten under moment 32.20.41 med 15 000 000 euro som beräknas medföra utgifter på 1 500 000 euro för staten under budgetåret och
>
> att riksdagen ökar moment 32.20.41 med 1 500 000 euro för utgifter som föranleds av höjningen av fullmakten.

43. Elektrifieringsstöd till den energiintensiva industrin (förslagsanslag)

Ineffektiva företagsstöd bör slopas. Vi vill slopa elektrifieringsstödet för den energiintensiva industrin, som inte i tillräcklig mån uppmuntrar till nya investeringar utan upprätthåller gamla strukturer.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att slopa elektrifieringsstödet för energiintensiv industri.

30. Sysselsättning och företagsamhet

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

I regeringens budget har man helt och hållet slopat den så kallade AKKE-finansieringen för landskapens egna utvecklingsprojekt samt CBC-finansieringen av samarbetet vid de yttre gränserna. Med hjälp av ovan nämnda finansiering har man i snabb takt kunnat starta och stödja många goda projekt som stöder livskraft och sysselsättning runtom i landet. Finansieringen bör införas på nytt.

Finland måste vara aktivt också vid planeringen av den regionala utvecklingen i Europeiska unionen och arbeta för att det inom EU inrättas ett stödinstrument för regionerna vid östgränsen, som påverkas av Rysslands anfallskrig. I samband med Brexit infördes åp samma sätt ett stödinstrument för de områden som drabbades av Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.40 med 15 000 000 euro för att finansiera den frivilliga utvecklingen i landskapen.

50. Integration och internationell kompetens

03. Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)

Även i detta svåra sysselsättningsläge behöver Finland i synnerhet internationella experter. För att arbetskraftsinvandringen ska lyckas måste den stödas genom adekvata metoder som förebygger arbetskraftsexploatering. Arbetskraftsinvandringen bör vara kontrollerad och tillståndsprocesserna smidiga. Samtidigt måste vi hålla fast vid prövningen av tillgången på arbetskraft. I Finland måste arbetsvillkoren vara desamma för alla och ohederliga företagare ska inte kunna fika efter konkurrensfördelar genom att bryta mot arbetsvillkoren. Bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande kräver också nya åtgärder, såsom kriminalisering av lönedumpning och rätt att väcka organisationstalan.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.03 med 5 000 000 euro för att främja arbetskraftsinvandring.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Regeringens social- och hälsovårdspolitik är kortsiktig

Regeringen fortsätter att skära ner på den sociala tryggheten och social- och hälsovårdstjänsterna också 2026 och försätter dem som behöver stöd i en allt svårare situation. Regeringen fortsätter också att i enlighet med sin värdegrund styra pengar till privat hälso- och sjukvård genom sitt försök med FPA-ersättning, i strid med sakkunnigas åsikter. Då välfärdsområdena utsatts för sparbeting har de i allt högre grad hänvisat personer till social- och hälsovårdsorganisationerna, men regeringens omfattande nedskärningar i organisationernas understöd försvagar också det civila samhällets möjligheter att tillgodose behoven. Nedskärningarna drabbar direkt individer och många av dem riskerar nu att bli utan tjänster och falla utanför skyddsnäten. Vi godkänner inte regeringens oskäliga tilläggsnedskärningar i utkomsten för de mest utsatta och nedskärningarna i välfärdsområdenas finansiering genom att försvaga innehållslagarna. Regeringen Orpo har försummat sitt ansvar för att trygga finländarnas välfärd och utkomst och koncentrerat sig — utan att bry sig om kostnaderna — närmast på att liberalisera regleringen av alkoholpolitiken ”måttfullt i europeisk riktning”. I den senaste statistiken har de facto alkoholdödligheten börjat öka.

Regeringens nedskärningar i den sociala tryggheten fördjupar ojämlikheten och utsattheten

Regeringen reformerar den sociala tryggheten med fokus på sparmålen. Institutet för hälsa och välfärd har i år preciserat sina metoder för bedömning av de sammantagna konsekvenserna av ändringar i den sociala tryggheten och skatterna. Institutet har observerat att tidigare bedömningar av de sammantagna konsekvenserna av ändringarna i den sociala tryggheten klart har överdrivit utkomststödets skyddande effekt. Med andra ord slår nedskärningarna i den sociala tryggheten 2024—2025 hårdare än beräknat mot låginkomsthushåll. Hos mer än 80 procent av dem som fick utkomststöd minskade de disponibla inkomsterna till följd av ändringarna. Regeringens reform av utkomststödet (RP 116/2025 rd) försvagar ytterligare utkomststödets skyddande effekt. För merparten av dem som får utkomststöd minskar årsinkomsterna klart, med över fem procent, vilket är mycket då utkomststödet är sistahandsalternativet och nivån redan nu är låg.

Institutet för hälsa och välfärd beaktar inte i sina bedömningar hur regeringens propositioner till riksdagen om skärpta skyldigheter och sanktioner både inom utkomststödet och utkomstskyddet för arbetslösa kommer att påverka just låginkomsttagare och personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Reformerna har endast små beräknade sysselsättningseffekter, så också dessa reformer kommer i praktiken att sänka inkomstnivån, försvaga välfärden och öka utmaningarna med att klara av vardagen. Enligt SOSTE:s medlemsorganisationers erfarenhet beror försummelser ofta på svag arbets- och funktionsförmåga. De som är beroende av utkomststöd som beviljas i sista hand har inte nödvändigtvis de kunskaper och färdigheter eller den förmåga som krävs för att handla på det sätt som systemet kräver, på grund av långvarig sjukdom, funktionsnedsättning, ålder, språkkunskaper eller bristfällig rådgivning. Det finns en risk för att de som är beroende av utkomststödet blir föremål för fler skyldigheter och sanktioner, men att servicesystemet inte stöder dem i att förbättra sin situation och att sänkningen av utkomststödet i slutändan äventyrar förutsättningarna för ett människovärdigt liv.

Institutet för hälsa och välfärd konstaterar i sitt yttrande till utskottet att utgiftsnedskärningarna i för hög grad koncentreras till samma grupper av låginkomsttagare och ytterligare ökar antalet låginkomsttagare och fattiga. Institutet för hälsa och välfärd föreslår att de besparingar som görs för att stärka de offentliga finanserna riktas till befolkningen på bredare front och att man i större utsträckning än i dag också utnyttjar skattepolitiska lösningar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 62

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar den proposition om leverans av alkohol (s.k. hemtransport) och om distansförsäljning för utländska aktörer med upp till 80-procentiga drycker som är under behandling i riksdagen samt att regeringen korrigerar sin alkoholpolitiska linje så att fokus i synnerhet läggs på en trygg och hälsosam uppväxt för barn och unga och på social- och hälsovårdspolitiska aspekter samt så att Alkos ställning tryggas.

Reservationens förslag till uttalande 63

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utveckla hemvårdsstödet så att det bättre stöder återgången till arbetet, jämställdheten i arbetslivet och familjernas försörjning på lång sikt.

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

Den vårdvetenskapliga forskningen och utvecklingen av evidensbaserat vårdarbete är centrala faktorer när det gäller att förbättra rutinerna i vårdarbetet, öka kostnadseffektiviteten, balansera kvaliteten på vården och utveckla hela vårdkedjan. De nationella vårdrekommendationerna som Stiftelsen för vårdforskning har fastställt har etablerat sin ställning.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 33.03.04 med 200 000 euro för forskning som tas fram av Stiftelsen för vårdforskning.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Vi anser det vara viktigt att allt arbete ska vara lönsamt och att tilläggsinkomster inte oskäligt ska påverka den sociala tryggheten negativt. Därför föreslår vi ett skyddat belopp för bostadsbidraget som bättre än för närvarande ska sporra till deltidsarbete. Eftersom pensionärer med låga inkomster som får ålderspension har sämre förutsättningar att utnyttja det skyddade beloppet föreslår vi att förmögenhetsprövningen i fråga om bostadsbidraget för pensionstagare lindras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 64

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återinföra förvärvsinkomstavdraget i anknytning till bostadsbidraget.

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

Utkomststödet är en starkt kontrollerad och behovsprövad sistahandsförmån som redan till sitt belopp ligger nära den minimigräns som krävs för ett människovärdigt liv. Den minskning av stödet, som beviljas i sista hand, är grym och onödig. Det finns bättre sätt att hänvisa människor till de primära stöden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 65

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som säkerställer att nivån på utkomststödet hålls på minst 2025 års nivå och som återkallar de nedskärningar som hör till regeringens reform.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

De omfattande nedskärningarna i utkomstskyddet för arbetslösa försvagar försörjningen och efterfrågan. I synnerhet under en ekonomisk recession har åtgärderna närmast negativa konsekvenser. Ökade utbildningsmöjligheter och åtgärder som sätter fart på den ekonomiska tillväxten är humanare och effektivare sätt att främja sysselsättningen.

Vi anser det vara viktigt att allt arbete ska vara lönsamt och att tilläggsinkomster inte oskäligt ska påverka den sociala tryggheten negativt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 66

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka de försämringar av utkomstskyddet för arbetslösa som genomförs i samband med reformen av det allmänna stödet återkallas.

Reservationens förslag till uttalande 67

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka de nya strängare sanktionerna inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas.

Reservationens förslag till uttalande 68

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återinföra förvärvsinkomstavdraget inom arbetslöshetsförmånerna.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Regeringen har valt att satsa på privat hälso- och sjukvård genom att rikta en ansenlig mängd statlig finansiering till FPA-ersättningar för privat vård under regeringsperioden. Detta har medfört kostnader men fördelarna har varit mycket små. Höjningen för det första året tredubblade den finansiering som använts för ersättningar, men ökade besöken med ett par procent. Läkarföretagens mottagningsavgifter och kontorsavgifter steg däremot betydligt, liksom deras resultat. Enligt sakkunnigbedömningar medför inte heller de nya förslagen någon verkningsfull hälsonytta och det vore förnuftigare att förbättra tillgången till tjänster genom att satsa pengar på välfärdsområdena, som har organiseringsansvar för hälso- och sjukvården.

Regeringens proposition med förslag till en reform av apoteksekonomin har visat sig vara problematisk. Vi förutsätter att reformen bereds på nytt på ett rättvist sätt och att riksdagen ges tillräckligt med tid för att omsorgsfullt behandla reformen.

Regeringens planerade sparåtgärder som gäller hälso- och sjukvårdstjänster för personer som vistas olagligt i landet är omänskliga samtidigt som det är oklart om de faktiskt medför några besparingar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 69

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som tryggar en tillräcklig tillgång till apotekstjänster i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 70

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sjukledighetsperioderna förkortas genom att tjänsterna förbättras och tidigareläggs.

Reservationens förslag till uttalande 71

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utveckla partiell sjukdagpenning och underlätta återgången från sjukledigheten till arbetet så att behovet av sjukdagpenning på heltid minskar.

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner genom vilka hälso- och sjukvårdstjänsterna för papperslösa personer hålls på 2025 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra tillgången till vård och styr den finansiering som anvisats privata hälso- och sjukvårdstjänster till välfärdsområdena för ordnande av hälso- och sjukvård, vid behov med hjälp av privata tjänsteproducenter.

40. Pensioner

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av folkpensionslagen och vissa andra lagar (förslagsanslag)

Regeringen har också tagit från de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna. Bostadsbidraget för pensionstagare sänktes genom att förmögenhetens inverkan på den förmån som beviljas skärptes. Bostadsbidraget för pensionstagare har stor betydelse som komplement till en liten pension. Det bör också beaktas att pensionstagarna har begränsade möjligheter att få extra inkomster.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att lindra förmögenhetsprövningen i fråga om bostadsbidrag för pensionstagare.

60. Stödjande av social- och hälsovården

33. Statlig ersättning till enheter inom social- och hälsovården för specialiseringsutbildning för social- och hälsovårdspersonal

Hälsovårdssektorn genomgår en stor omvälvning. Behovet av utbildning minskar åtminstone inte. Besparingarna som drabbar personalens utbildningsmöjligheter och därmed deras kompetens är kortsiktiga.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka anslagsminskningen inom utbildning inom social- och hälsovårdsområdet 2026 återkallas.

63. Statsunderstöd för verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området (fast anslag)

Regeringen föreslår ytterligare nedskärningar i finansieringen av kompetenscentrum inom det sociala området, trots att en av regeringsprogrammets prioriteringar är FoUI-verksamhet. I detta sammanhang spelar kompetenscentrumen på det sociala området en viktig roll och har ett nära samarbete med forskningsinstitut och universitet. Kompetenscentrumens uppgifter motsvarar också universitetssjukhusens verksamhetsstrukturer inom socialvårdssektorn till stöd för utvecklingen av tjänster, forskningen och utbildningen och som förutsattes när social- och hälsovårdsreformen godkändes. Verksamhetsmöjligheterna för kompetenscentrumen inom det sociala området måste tryggas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 33.60.63 med 200 000 euro för att trygga verksamheten vid kompetenscentren inom det sociala området.

80. Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

40. Statlig ersättning för kostnaderna för avbytarservice för lantbruksföretagare (förslagsanslag)

När läget i de offentliga finanserna är svårt måste stöden koncentreras till objekt som är väsentliga för försörjningsberedskapen och framför allt till livsmedelsproduktionen. Det är inte motiverat att verksamhet som fungerar på marknadsmässiga villkor ska stödjas med avbytarersättningar. Avbytarersättningarna bör slopas i fråga om trav- och ridsport.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 76

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att slopa avbytarersättningarna inom trav- och ridsport.

41. Statlig ersättning för kostnaderna för avbytarservice för pälsdjursuppfödare (reservationsanslag 2 år)

Det är inte motiverat att verksamhet som fungerar på marknadsmässiga villkor ska stödjas med avbytarersättningar. Avbytarersättningar till pälsdjursfarmerna bör slopas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 77

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att slopa avbytarersättningarna till pälsdjursfarmer.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

Organisationerna inom social- och hälsovården stärker delaktigheten och utför ett betydande förebyggande arbete för att främja välfärd och hälsa, vilket minskar kostnadstrycket för den offentliga social- och hälsovårdssektorn. Värdet av frivilligarbete som ökar välbefinnandet har i Finland beräknats till nästan 3,2 miljarder euro per år.

Regeringens nedskärningar drabbar organisationernas kärnverksamhet, såsom rådgivning och förmedling av information om sjukdomar, skador eller livssituationen, utbildning, möten samt förebyggande verksamhetsformer. Det ser särskilt hotfullt ut för fortbeståndet av kamratstödet och frivilligverksamheten och för att mötesplatserna med låg tröskel bevaras. Nedskärningarna i fältet för social- och hälsoorganisationer riktar sig till de svagaste i samhället och hotar därför att rubba hela samhällets välfärd.

Vi anser att nivån på statsunderstöden bör tryggas på lång sikt och med framförhållning för att trygga organisationernas verksamhetsförutsättningar. Bidragssystemet måste utvecklas och den administrativa bördan minskas. Konsekvensbedömningarna av nedskärningarna i organisationerna måste göras på ett heltäckande sätt med beaktande av att behoven ökar på andra håll i systemet för social- och hälsovårdstjänster samt med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 33.90.50 med 10 000 000 euro för finansiering av organisationerna inom social- och hälsovården.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Miljö- och naturvård

Förlusten av biologisk mångfald hotar människornas välfärd, den ekonomiska grunden och säkerheten. Genomförandet av restaureringsförordningen och finansieringsbehoven inom naturvården ökar, samtidigt som läget inom de offentliga finanserna är svårt. De viktigaste programmen för att främja det frivilliga skyddet, det vill säga Helmi och Metso, måste stärkas, men samtidigt måste lagstiftningsåtgärder vidtas för att bromsa förlusten av biologisk mångfald.

SDP föreslår en naturlag av samma typ som klimatlagen för att naturskyddet ska blir mer långsiktigt och få ett lagfäst stöd. Förslaget har ingått i SDP:s valprogram och alternativa budgetar, och det finns en heltäckande grund för beredningen av lagen. Dessutom måste marknaden för naturvärden vidareutvecklas och andra incitament utnyttjas. Exempelvis bör ekologisk kompensation vara förpliktande i naturvårdslagen i stället för att bygga på frivillighet.

Statens gamla skogar och skogar i naturtillstånd måste dessutom skyddas utifrån vetenskapliga kriterier. Skogslagen måste uppdateras så att den stöder klimat- och naturmålen, till exempel genom att rekommendationerna för skogsvård införlivas i lagstiftningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 78

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner om en naturlag lik klimatlagen och om ändring av naturvårdslagen så att det blir förpliktande att genomföra ekologisk kompensation.

Reservationens förslag till uttalande 79

> Riksdagen förutsätter att regeringen främjar marknaden för naturvärden.

Reservationens förslag till uttalande 80

> Riksdagen förutsätter att regeringen främjar skyddet av gamla skogar genom heltäckande kriterier och reviderar skogslagen.

Reservationens förslag till uttalande 81

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om en avgift för ändring av markanvändningen med vilken det eftersträvas årliga intäkter på 100 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 82

> Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur den reviderade inlösningslagen fungerar och vilka kostnader den medför för statsfinanserna i fråga om inlösen av naturskyddsområden.

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

För att stävja förlusten av biologisk mångfald bör de viktigaste programmen som bygger på frivilligt skydd (Helmi och Metso) stärkas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 35.10.21 med 25 000 000 euro för Metso- och Helmi-programmen.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Tillståndet i Östersjön och många insjöar är svagt. Övergödning, mörkfärgning av vatten och näringsbelasting är faktorer som hotar såväl vattennaturens mångfald som rekreationsanvändning-

en och turismen. SDP föreslår att vattenlagen ses över för att effektivisera skyddet av bäckar och utvidga fiskevårdsskyldigheterna till att också gälla små bäckar och anläggningar som inte tidigare varit underkastade skyldigheter.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.23 med 9 000 000 euro för främjande av Östersjön och vattenskyddet och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen reviderar vattenlagen för att effektivisera skyddet av bäckar och vandringsfisk.

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Forststyrelsens resurser för skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter är knappa. Resurserna för Forststyrelsens naturtjänster bör stärkas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.52 med 5 000 000 euro för att stärka Forststyrelsens naturtjänster.

20. Samhällen, byggande och boende

Regeringen Orpo har avsiktligt genom sina beslut avvecklat verktygen och resurserna för bostadsproduktion till skäliga kostnader. Samtidigt ökar boendekostnaderna för dem som har de allra lägsta inkomsterna. Bostadslösheten ökar och byggbranschen är fortfarande i en djup recession. Osäkerheten om framtiden, och framför allt sysselsättningsutsikterna, hindrar många finländare från att förverkliga sina bostadsdrömmar. SDP accepterar inte denna utveckling. Vi försvarar vars och ens rätt till ett hälsosamt och tryggt boende till ett överkomligt pris på alla håll i Finland. Boende är en grundläggande rättighet, inte en nyttighet på marknaden. I ett välfärdssamhälle ska staten bära sitt ansvar särskilt för boendet för de grupper som inte själva kan ordna sitt boende. Den statligt stödda bostadsproduktionen är ett viktigt sätt att garantera boende till ett skäligt pris överallt i Finland, särskilt i tillväxtorterna. Det är uttryckligen detta som regeringen nu försämrar.

Utan statligt engagemang hotar utvecklingen av bostadspolitiken leda till att inte ens de som har arbete har råd att bo på ett skäligt avstånd från sin arbetsplats. Detta är av enorm betydelse också för tillväxten och livskraften. Den statligt stödda produktionen har en viktig roll också i att förebygga segregering av bostadsområden.

Nedläggningen av Statens bostadsfond och överföringen av fondens medel till budgeten är ett stort misstag som äventyrar en långsiktig bostadspolitik och den grundlagsfästa rätten till boende. Det behövs snabbt en övergripande plan för hur en långsiktig bostadspolitik och i synnerhet

den grundlagsfästa rätten till boende för de mest utsatta ska tryggas i fortsättningen när den statliga finansieringen begränsas ytterligare.

Bristen på bostäder till ett överkomligt pris hotar städernas livskraft. Recessionen inom byggbranschen leder till att bostadsproduktionen har allt svårare att möta det förväntade bostadsbehovet. Det beräknas att det behövs ungefär 30 000 nya bostäder per år. Mellan 2024 och 2025 inleddes på årsnivå byggandet av 18 000–19 000 nya bostäder. Arbetskraftens rörlighet försvåras när människor blir tvungna att flytta allt längre bort från arbetsplatserna om det inte går att hitta en bostad med skäliga boendekostnader. I kombination med nedskärningarna i bostadsbidraget och andra förmåner höjer regeringens politik boendekostnaderna oskäligt mycket. Det är ett hinder för ekonomisk tillväxt och regional utveckling.

Bostadsrättsboende är en mellanmodell mellan hyres- och ägarboende. Den minskar segregationen av bostadsområden och svarar på efterfrågan på bostäder i tillväxtorterna. Regeringen gör fel i att lägga ned byggandet av nya bostadsrättsbostäder, eftersom dessa behövs också i fortsättningen. Vi behöver fler alternativ till boende till skäligt pris— inte färre.

Också MBT-avtalen måste ses över. Målen för den statligt stödda bostadsproduktionen har slopats i avtalen. Det är ett steg i fel riktning. SDP vill att MBT-avtalen i fortsättningen i allt högre grad ska stödja tillväxt, produktivitet och boende till skäligt pris samt en fungerande infrastruktur.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 84

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt lämnar riksdagen en övergripande plan för hur en långsiktig bostadspolitik och i synnerhet den grundlagsfästa rätten till boende för de mest utsatta ska tryggas i fortsättningen när statens bostadsfond har avvecklats och den statliga finansieringen begränsats ytterligare.

Reservationens förslag till uttalande 85

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar tillgången till bostäder till skäligt pris genom att i tillräcklig grad stödja byggandet.

Reservationens förslag till uttalande 86

> Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att bygga nya bostadsrättsbostäder.

Reservationens förslag till uttalande 87

> Riksdagen förutsätter att regeringen reviderar MBT-avtalen och ökar målen för den statligt stödda bostadsproduktionen samt reviderar avtalen så att de stöder tillväxt och produktivitet.

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Över en miljon finländare har sitt hem i förorten. Trivseln och säkerheten i förorterna påverkar direkt välbefinnandet hos familjerna som bor där. Det får inte uppstå segregerade bostadsområden i Finland. Var och en som vuxit upp i förorten ska också i fortsättningen få vara stolt över sina hemtrakter och ha möjlighet till ett framgångsrikt liv. Regeringen Orpo har lagt ned förortsprogrammet, vars mål var att motverka segregation i bostadsområden, främja serviceutbudet och näringsverksamheten i bostadsområdena, stärka invånarnas delaktighet, hälsa och välbefinnande samt trygga och trivsamma boendemiljöer. SDP vill fortsätta förortsprogrammet och stödet för boenderådgivning på samma sätt som under föregående valperiod.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.31 med 2 000 000 euro för boenderådgivning och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter förortsprogrammet och tryggar resurserna för boenderådgivningen.

57. Understöd för det statligt stödda bostadsbeståndet (reservationsanslag 2 år)

Ett stöd för reparationsbyggande skulle skapa arbetstillfällen inom byggbranschen och bidra till att möta klimatutmaningarna när energieffektiviteten förbättras. SDP föreslår ett tidsbundet stödinstrument som sporrar till energieffektivitet och som påskyndar reparationsbyggandet, skapar arbete och ger staten skatteinkomster. Av varje euro som används för reparationsbyggande återbetalas nästan hälften till samhället i form av skatter och avgifter – det är alltså fråga om en investering, inte en utgift. Med en satsning på 100 miljoner euro för reparationsbyggande är det möjligt att få fart på investeringar till ett sammanlagt belopp av en miljard euro, om statens andel av projektet är 10 procent.

Regeringen har kraftigt minskat investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov. För några år sedan var understödet 120 miljoner euro och nu är det 15 miljoner euro. Det innebär att bostadsprojekt för studerande och äldre inte alls blir av. Vi föreslår att fullmakten för investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov höjs och att det noga följs upp hur den räcker till för att det ska finnas tillräckligt med bostäder för alla grupper med särskilda behov, såsom personer med funktionsnedsättning, äldre, långtidsbostadslösa, rehabiliteringsklienter inom missbrukarvården och studerande.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.57 med 30 000 000 euro för beviljande av understöd enligt lagen om förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 89

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som möjliggör tidsbundna, konjunkturrelaterade reparationsunderstöd på hundra miljoner euro för det statligt stödda bostadsbeståndet.

58. Fullmakter för statsunderstödd bostadsproduktion (förslagsanslag)

Bostadsbyggandet i Finland har rasat. År 2025 beräknas bostadsbyggandet ligga på ungefär samma nivå som 2024, det vill säga cirka 18 000–19 000 bostäder. Byggandet väntas öka en aning 2026. Hälften av alla bostadsbyggen som påbörjades ifjol var subventionerade av staten. Fullmakten att godkänna räntestödslån sänks från och med i år med 615 miljoner euro, vilket räcker till för att bygga endast 4 500 bostäder 2026. Det är motiverat att fullmakten är högre också 2026. För att stimulera bostadsbyggandet höjdes räntestödsfullmakten 2024 till 2,25 miljarder euro och 2025 var stödet 1,75 miljarder euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 90

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur fullmakten för räntestödslån räcker till med beaktande av den svåra situationen inom byggbranschen och vid behov höjer fullmakterna.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

En god skattepolitik ska följa de gemensamt erkända egenskaperna hos ett bra skattesystem, såsom förutsägbarhet och rättvisa, och den ska främja välfärden. Skattesystemet ska i andra hand främja en hållbar omställning samtidigt som social rättvisa säkerställs genom skatter som överensstämmer med betalningsförmågan. Regeringens skattepolitik är rörig och motstridig. Den försvagar konsumenternas förtroende och Finlands anseende som investeringsobjekt samtidigt som underskottet ökar.

För ett år sedan meddelade regeringen att anpassningarna också ska gälla höginkomsttagare, när regering genom en indexfrysning återkallade den skattesänkning som i början av regeringsperioden infördes för dem som har de allra högsta inkomsterna. Ett halvår senare ändrade regeringen sig. Inkomstbeskattningen sänktes historiskt mycket för dem som förtjänar mer än 90 000 per år. Låg- och medelinkomsttagarna hamnade utanför, eftersom regeringens åtgärder för att skärpa beskattningen för organiserade löntagare och dem som arbetar hemma tillsammans med stigande arbetslöshetsförsäkringspremier nästan helt äter upp skattesänkningarna.

Oredan i regeringens skattepolitik begränsar sig inte till beskattningen av höginkomsttagarnas förvärvsinkomster. Den skattemässiga behandlingen av investeringar är en enda röra. Först skul-

le det införas en skatt på sötsaker. Efter protester ersattes den med en i all hast framtagen höjning av beskattningen av elström för datahallar och gruvor. När aktörerna inom dessa branscher hotar att dra tillbaka sina investeringar, är det åter dags för regeringen att backa. Regeringen är nu i färd med skapa ett nytt företagsstöd för att kompensera effekterna av den skatteåtgärd man precis beslutat om. Sammantaget bidrar detta inte till att öka förtroendet. Regeringens politik är inte bra skattepolitik.

SDP föreslår att förvärvsinkomstbeskattningen lindras med över 400 miljoner euro och att tyngdpunkten i beskattningen flyttas från inkomstbeskattning till miljöskatter samt att hålen i skattebasen täpps till. Företags- och kapitalinkomstbeskattningen bör uppmuntra till investeringar och tillväxt i stället för skatteplanering och undvikande.

SDP:s alternativ lyfter fram låg- och medelinkomsttagarna. Förtroendet på hemmamarknaden måste återställas och köpkraften förbättras för de grupper där extra inkomster i största utsträckning går till nödvändig konsumtion i vardagen, vilket stöder efterfrågan och sysselsättningen.

Regeringen gör ingenting åt den aggressiva skatteplanering som förmögna individer och företag bedriver och vägrar korrigera beskattningen av utdelning från onoterade bolag trots experternas nästan enhälliga syn i frågan. Den nuvarande skattemodellen snedvrider investeringarna och försvagar produktivitetsutvecklingen. Regeringen har ingen lösning på de internationella investerarnas kringgående av skatt, bland annat koncernernas trixande med räntor, skatteparadis och utnyttjande av kapitalförsäkringar.

Vi föreslår ett åtgärdspaket för att bekämpa aggressiv skatteplanering. Staten går miste om miljarder euro årligen till följd av skatteplanering, skatteflykt och svart ekonomi. Detta måste åtgärdas som en del av en vettig ekonomi.

I Finland delas alltför generösa och ineffektiva skattestöd ut till företag som bedriver miljöskadlig politik. I stället för att stöden skulle gynna innovationer och tillväxt gynnar de istället redan framgångsrika företag. Finland når inte sina utsläppsmål med nuvarande politik, delvis på grund av den stora förbrukningen av fossila och förorenande bränslen. Detta måste åtgärdas.

Regeringens skattepolitik gynnar ägande och skadlig konsumtion. Ett rättvist alternativ är motsatsen. I Finland bör tyngdpunkten i skattesystemet flyttas från beskattning av arbete till beskattning av ägande och skadlig konsumtion. SDP:s alternativ skulle sänka skatterna för nästan alla som arbetar.

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Vi föreslår ändringar i inkomstskatteskalorna och inkomstskattelagen för att bidra till sysselsättning och tillväxt. SDP vill lindra beskattningen av låg- och medelinkomsttagare. Å andra sidan görs bara normala indexjusteringar i beskattningen av förvärvsinkomsterna för dem som tjänar mer än 8 500 euro i månaden. Skattesänkningen för låg- och medelinkomsttagare genomförs ge-

nom ett bättre arbetsinkomstavdrag. Genom att höja arbetsinkomstavdraget för långtidsarbetslösa, unga och personer över 65 år kan incitamenten för sysselsättning förbättras.

I fråga om hushållsavdraget föreslår SDP att ersättningen för vård- och omsorgsarbete fortsatt är 60 procent, att den årliga självrisken sänks med 100 euro och att den allmänna ersättningsnivån hålls kvar på 40 procent.

SDP föreslår också att avdraget för resekostnader hålls på 2023 års nivå så att självrisken förblir 750 euro per år och maximibeloppet 8 400 euro per år.

En stor del av de extra skatteintäkter som vårt alternativt medför bygger på att koncentrera skattebasen i stället för att höja skattesatserna. För att skattebasen ska bli tätare föreslår vi bland annat följande reformer av beskattningen av innehav.

Vi vill beskatta avkastning som samlas i placeringsförsäkringar och försäkringsskal genom att introducera en måttlig skatt som baserar sig på försäkringarnas värde och bottnar i Sveriges skattemodell. Skatteintäkterna skulle således öka med cirka 120 miljoner euro. Vi vill beskatta också den faktiska avkastningen på placeringarna när dessa lyfts eller överlåts, så att stor avkastning inte ska beskattas lättare än liten. Samtidigt vill vi se till att eventuella placeringsförluster i fråga om försäkringar kan dras av från motsvarande avkastning. På längre sikt bör beskattningen av försäkringsskal och andra motsvarande investeringsprodukter bli densamma som för direkta investeringar. Då kan försäkringsskal inte användas för kringgående av skatt eller aggressiv skatteplanering. Samtidigt säkerställs det att förlusterna för dessa investeringsprodukter kan dras av från placeringsavkastningen. SDP föreslår också att den finländska skattebasen förtätas genom att säkerställa att man genom att flytta ut ur landet inte kan undvika beskattning av värdestegring på egendom som skett i Finland under boendetiden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 91

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att ha kvar de högsta marginalskattesatserna på 2025 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 92

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar behövliga propositioner till riksdagen med förslag till att indexjusteringar av inkomstskatteskalan görs till fullt belopp 2026.

Reservationens förslag till uttalande 93

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar behövliga propositioner om att avdraget för resekostnader återställs till 2023 års nivå så att självrisken förblir 750 euro per år och maximibeloppet 8 400 euro per år.

Reservationens förslag till uttalande 94

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återställa avdraget för arbetsrum till nivån enligt lagstiftningen 2025.

Reservationens förslag till uttalande 95

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner för att återställa rätten till avdrag för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer till den nivå som gällde i lagstiftningen 2025.

Reservationens förslag till uttalande 96

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att skattefriheten för tjänstecykelförmån bevaras på nivån enligt lagstiftningen 2025.

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att förbättra köpkraften för löntagare med små och medelstora inkomster genom att öka arbetsinkomstavdraget.

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositionen som behövs för att förbättra incitamenten för unga, långtidsarbetslösa och personer över 65 år att arbeta genom att rikta en förbättring av arbetsinkomstavdraget till dem.

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositionen som behövs för att förbättra hushållsavdraget genom att sänka dess självrisk, höja den allmänna avdragsprocenten till 40 procentenheter och beakta företagen inom servicebranschen och de vanliga hushållen genom att höja avdragsrätten för vård- och omsorgstjänster till 60 procentenheter.

Reservationens förslag till uttalande 100

Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste bereder ett lagförslag om beskattning av placeringsförsäkringar och försäkringsskal för att beskattningen ska bli mer jämlik i förhållande till direktinvesteringar.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 101

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar behövliga propositioner om att utsträcka hushållsavdraget till att omfatta sådana renoveringar i flervåningshus och radhus som delägarna i bostadsaktiebolaget har finansieringsansvar för.

Reservationens förslag till uttalande 102

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar den finska skattebasens täthet genom att skapa en värdestegringsskatt som säkerställer att värdet av egendom som ökat när ägaren bodde i Finland beskattas när den realiseras, även om den skattskyldige har flyttat från Finland.

Reservationens förslag till uttalande 103

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka konsekvenserna av arbetslöshetsförsäkringspremien för det nya vuxenutbildningsstödet kompenseras genom att skatten på förvärvsinkomster sänks i motsvarande mån.

Reservationens förslag till uttalande 104

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att slopa skogsavdraget.

Reservationens förslag till uttalande 105

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner om att återkalla höjningen av skogsgåvoavdraget.

Reservationens förslag till uttalande 106

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka rätten till skatteavdrag för donationer från privatpersoner utsträcks till att gälla donationer till miljö- och naturvårdsorganisationer.

Reservationens förslag till uttalande 107

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka rätten till ränteavdrag för bostadslån för köpare av första bostad återinförs som en konjunkturpolitisk åtgärd för viss tid i fråga om köp som ingåtts under 2026 så att rätten till avdrag gäller de följande fem kalenderåren.

Reservationens förslag till uttalande 108

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka beskattningen av utdelning från onoterade bolag korrigeras på det sätt som finansministeriets arbetsgrupp rekommenderar.

02. Samfundsskatt

SDP skulle skärpa ränteavdragsbegränsningarna för stora företag för att stävja aggressiv skatteplanering. Den nedre gränsen för tillämpning av ränteavdragsbegränsningen skulle sänkas, balansbefrielsen slopas och undantagen för finansbranschen slopas.

Vi vill koncentrera skattebasen genom att införa en källskatt på fem procent för vinstutdelning i utländska fonder och andra samfund som befriats från skatt på utdelning. De beräknade skatteintäkterna till staten blir då 90 miljoner euro. SDP vill se över beskattningen av onoterade aktiebolag på det sätt som en expertgrupp vid finansministeriet föreslår. Uppskattat enligt SISU-modellen skulle reformen ge 268 miljoner euro i skatteintäkter.

SDP föreslår utifrån remissvaren att regeringens modell för den gröna omställningen ändras så att den bättre främjar omställningen. Investeringskravet på 50 miljoner euro bör sänkas till 25 miljoner euro, varvid stödet främjar fler investeringar inom energisektorn. Dessutom bör man bättre erkänna Mankalabolagens särdrag och förlänga investeringstiden till minst två år för att maximera projekten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 109

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till ränteavdragsbegränsningar för samfund, där balansbefrielsen för ränteavdragen slopas, undantagen för finansbranschen slopas och den nedre gränsen för tillämpning av ränteavdraget sänks.

Reservationens förslag till uttalande 110

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen om källskatt på vinstutdelning gällande samfund som är befriade från skatt på utdelning, enligt Tysklands modell för skatt som gäller utländska och inhemska fonder.

Reservationens förslag till uttalande 111

> Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar remissvaren i fråga om skattegottgörelse som främjar den gröna omställningen och skapar en modell som beaktar investeringar på 25 miljoner euro och beaktar Mankalabolagens särdrag och där man strävar efter att förlänga investeringstiden till två år.

Reservationens förslag till uttalande 112

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att rätten till skatteavdrag för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer återinförs för företag.

Reservationens förslag till uttalande 113

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen om att utvidga FoUI-avdraget till att också gälla innovationsverksamhet.

Reservationens förslag till uttalande 114

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition genom vilken ett extra avdrag från lönekostnaderna för den första arbetstagaren får göras i företagsbeskattningen.

04. Skatt på arv och gåva

SDP anser att de finländska arvsskattesatserna gynnar stora arv för vilka det betalas påfallande litet arvsskatt i förhållande till arvsandelens storlek. Därför bör skatten på arv på över en miljon euro höjas med 3 procentenheter och den undre gränsen höjas till 40 000 euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 115

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om en höjning av arvs- och gåvoskatten med 3 procentenheter för arv och gåvor på över en miljon euro.

Reservationens förslag till uttalande 116

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner för att höja den undre gränsen till 40 000 euro.

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Socialdemokraterna anser att regeringens beslut att inte kompensera slopandet av lättnaden vid den nedre gränsen för momsen genom att höja den nedre gränsen för momsskyldigheten till 30 000 euro är ett misstag som försvårar småföretagandet genom att öka företagarnas administrativa börda och skattebörda oskäligt. SDP föreslår att gränsen höjs till 30 000 euro.

Undersökningar visar att mindre sänkningar av mervärdesskatten inte på ett effektivt sätt överförs på konsumentpriserna. Därför föreslår SDP att momssatsen på 14 procent bibehålls oförändrad.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 117

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka sänkningen på en halv procent av mervärdesskattesatsen på 14 procent återkallas.

Reservationens förslag till uttalande 118

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder en höjning av den nedre gränsen för momsskyldigheten till en omsättning på 30 000 euro per år och lämnar propositioner om saken till riksdagen.

08. Punktskatter

04. Accis på alkoholdrycker

Bedömningen av de hälsopolitiska konsekvenserna bör stå i centrum för skatten på berusningsmedel. Det finns omfattande dokumentation om alkoholens negativa effekter på folkhälsan i Finland. I det finska samhället används ur hälsosynpunkt för mycket alkohol och de hälsoproblem och sociala problem som är kopplade till alkoholbruket syns både i konsumenternas och deras närståendes liv. Alkoholkonsumtionen korrelerar med sociala problem och hälsoproblem, särskilt bland befolkningen med lägre inkomster. Ohälsan ackumuleras till stor del hos män. Omkring 10 procent av befolkningen använder hälften av all alkohol i Finland. Alkoholens negativa effekter på hälsan och samhället koncentreras till denna befolkning. Alkoholpriset styr alkoholkonsumtionen och sänkningen av skatten på öl ökar ölkonsumtionen, vilket ytterligare ökar ohälsan, särskilt bland riskanvändarna. Problemen med alkoholkonsumtionen hänför sig till mängden, inte till typen av alkohol. Hälsopolitiskt sett är det inte motiverat att sänka skatten på alkohol över huvud taget. Sänkningen av den redan låga alkoholskatten på öl minskar statens skatteinkomster, vilket grovt strider mot det ekonomiska anpassningsmålet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 119

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar riksdagen behövliga propositioner genom vilka alkoholbeskattningen i fråga om öl höjs i samma förhållande som i fråga om andra alkoholdrycker och den skattelättnad som infördes 2023 återtas.

07. Energiskatter

I energibeskattningen föreslår SDP en modell där skattestöd som är skadliga för miljön eller som bidrar till att bevara miljön snabbare gallras ut. Vi förhåller oss mest kritiskt till stöd som sporrar till ökad användning av fossil energi samt till företagsstöd och skattelättnader som ökar utsläppen.

Beskattningen av trafiken är en av de största källorna till skatteinkomster för finska staten och bör granskas som en helhet där man beskattar anskaffning av bilar med bilskatt, ägande med fordons-

skatt och drivkraftsskatt samt körsträckor med punktskatter på bränslen. En av de viktigaste trenderna i trafikbeskattningen under 2020-talet är att skattebasen för trafiken försvagats i och med elbilarnas inträde. Skatteinkomsterna från trafiken sjunker också utan besluten med hundratals miljoner euro per år 2023–2027. Propositionen om att sänka fordonsskatten och punktskatten på bränsle ytterligare främjar denna skattebaserosion, vilket uppenbart strider mot regeringens anpassningsmål. Enligt forskningslitteraturen överförs endast en del av sänkningen av bränsleskatterna till slutförbrukarens pris, och den föreslagna sänkningen på cirka 1 cent blir eventuellt ofullständig på grund av detta.

Socialdemokraterna anser att det effektivaste sättet att stödja den behövliga pendlingstrafiken är genom avdrag för arbetsresor. I forskningslitteraturen är det osäkert om sänkningen av punktskatten på bränsle överförs till bränslepriserna. Dessutom övergår en betydande del av förbrukningen av billigare bränsle till annan trafik än pendlingstrafik. Åtgärden riktar sig inte särskilt noggrant till den förvärvsarbetande befolkningen och är därför inte en effektiv åtgärd som uppmuntrar till arbete. Det bör noteras att den reella bränslebeskattningen redan har sjunkit betydligt eftersom punktskatterna inte har indexerats.

Socialdemokraternas uttalade ståndpunkt är att vi ska ha ett klimatneutralt Finland fram 2035 och halvera utsläppen från trafiken fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå. Elektrifieringen av trafiken är avgörande för att detta mål ska nås. Propositionen fördröjer elektrifieringen av bilbeståndet i Finland och gör det väsentligt svårare att minska utsläppen från trafiken, vilket i framtiden innebär sanktioner mot Finland på grund av försummade utsläppsminskningar.

Vi vill sänka skatten på arbete så att det blir ett incitament att ta emot arbete. Den modell för trafikbeskattning som socialdemokraterna föreslår minskar i högre grad hindren för att arbeta och med mindre totala skatteförluster jämfört med regeringens skattenedsättning. Regeringen bör dra tillbaka sin proposition om sänkning av punktskatten på flytande bränslen genom att ha kvar skatten på 2023 års nivå.

Vårt energiskattesystem uppmuntrar ställvis till för mycket föroreningar. Skattestödet för uppvärmning med torv bromsar upp elektrifieringen av vårt energisystem och försvagar på så sätt vår gröna omställning. Vi föreslår att skattestödet för torv slopas och att återbäringen av energiskatt för jordbruket slopas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 120

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och till riksdagen lämnar en proposition där skattestödet för torv slopas till den del det överskrider den nedre gränsen för skattefri användning.

Reservationens förslag till uttalande 121

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen en proposition om slopande av energiskatteåterbäringar till jordbruket för fossila bränslen.

10. Övriga skatter

05. Överlåtelseskatt

Socialdemokraterna vill återinföra överlåtelseskattefriheten för första bostaden som en konjunkturåtgärd. Finlands bostadsförmögenhet är starkt koncentrerad till befolkningen över 40 år. Vid anskaffning av bostad ökar förmögenheten konsumtionsmöjligheterna och försätter därmed den äldre och förmögnare befolkningen i en fördelaktigare ställning. Befrielsen från överlåtelseskatt jämnar ut denna konstellation något till förmån för den som köper sin första bostad. En central faktor vid anskaffning av första bostad är dessutom anskaffning av tillräckligt startkapital, till vilket hör bostadslånets handpenning, överlåtelseskatt och flyttkostnader. Slopandet av befrielsen från överlåtelseskatt på den första bostaden höjde på en gång det inbesparade startkapital som krävs för anskaffning av den första bostaden med tusentals euro, vilket kan fördröja anskaffningen av den första bostaden med flera år och på så sätt senarelägga övergången till ägarboende. Utbredningen av ägarboende bland unga har ställvis minskat med hälften under 2010-talet och avskaffandet av skattefriheten försvagar denna utveckling ytterligare. Ägarboende genererar vanligen förmögenhet för invånare i arbetsför ålder, och en senareläggning av övergången till ägarboende fördröjer inledandet av detta inflöde av förmögenhet bland unga. De föreslagna ändringarna som helhet leder till förmögenhetsinflöde hos de åldersklasser som redan har mest.

Överlåtelseskatten på boendeförmögenhet har negativa konsekvenser för befolkningens rörlighet och den arbetsrelaterade flyttningen inom landet. Överlåtelseskatten höjer friktionskostnaderna vid flyttning för personer som bor i ägarbostäder och minskar därmed de ekonomiska incitamenten för att ta emot arbete, om det kräver flyttning för personer som bor i ägarbostäder. Eftersom ägarboendet är vanligast bland den äldre landsbygdsbefolkningen kan en sänkning av överlåtelseskatten på boendeförmögenhet förväntas ha sysselsättningseffekter som delvis kompenserar den skatteförlust som de sänkta skattesatserna medför. Däremot har förvärv av bostadsförmögenhet för annat än stadigvarande eget bruk ingen motsvarande sysselsättningseffekt, eftersom det är fråga om investeringsbostäder, andrahandsbostäder eller fritidsbostäder vars förvärv inte främjar arbetskraftens rörlighet. Skattesänkningens ekonomiska effekt är sammantaget negativ för de offentliga finanserna, vilket försämrar anpassningsmålet för Finlands ekonomi. Socialdemokraterna föreslår att skattesänkningen begränsas till bostäder för eget stadigvarande boende i stället för att utsträckas till hela boendeförmögenheten.

Enligt SDP:s modell skulle fastighetsskattesatserna enligt den gällande lagstiftningen från och med 2026 tillämpas på bostadsaktier och fastigheter som förvärvas för eget bruk när det inte är fråga om köpa av första bostad. Avgränsningen utgår från samma principer som för dem som köper sin första bostad. För övriga överlåtelseskattskyldiga gäller skattesatserna på 2023 års nivå.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 122

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återinföra friheten från överlåtelseskatt för den som köper sin första bostad i enlighet med den lagstiftning som gällde 2023.

07. Fordonsskatt

Regeringen har sänkt grundskatten för fordon med sammanlagt 50 miljoner euro. Skattelättnaden riktas till person- och paketbilar med medelhög och hög utsläppsnivå. Det görs inga ändringar i beskattningen av nyare bilar. Det här leder till att förnyelsen av bilbeståndet bromsas upp och utsläppen ökar. Propositionen strider alltså mot målet att dämpa utsläppen från trafiken. Finland har som mål att minska utsläppen från trafiken med hälften från 2005 års nivå fram till 2030. Trafiken har också en central betydelse för uppnåendet av det mål om minskade utsläppet som ställts upp för den så kallade ansvarsfördelningssektorn.

Det allmänna ska genom sin egen politik skapa möjligheter för människorna att genom sina egna sätt att färdas minska klimatavtrycket och delta i de gemensamma klimatåtgärderna som berör trafiken. Det förutsätter stöd för utsläppsfria och utsläppssnåla färdsätt samt prissättning av de olägenheter som trafiken orsakar för klimatet. Beskattningen är ett av de effektivaste sätten att påskynda utsläppsminskningarna från trafiken, och beskattningens inverkan på utsläppsstyrningen får inte försvagas. Det är oerhört oansvarigt att i dagens läge medvetet bedriva en politik som gör det svårare att såväl på nationell nivå som på EU-nivå uppnå de mål och skyldigheter som gäller minskade utsläpp.

Skattelättnaden minskar skatteinkomsterna och försämrar de offentliga finanserna. Som det också konstateras i utskottets betänkande är den föreslagna skattesänkningen ”dyr för statsfinanserna i förhållande till att nyttan för hushållen i genomsnitt är liten”. En betydande del av nyttan som fås av skattesänkningen riktas till hushåll med höga inkomster. Det är betydligt vanligare i de lägre inkomstklasserna att man inte har bil.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 123

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där den sänkning av fordonsskatten för bilar med stora utsläpp som föreskrevs 2023 återtas.

Avdelning 12

INKOMSTER AV BLANDAD NATUR

35. Miljöministeriets förvaltningsområde

99. Övriga inkomster inom miljöministeriets förvaltningsområde

Avgift för ändring av markanvändningen

Regeringsprogrammet saknar ambitiösa klimatåtgärder. Däremot försvagas lagstiftningen i strid med klimat- och naturmålen, till exempel när klimatlagen öppnas och utsläppsminskningarna från trafiken slopas. SDP föreslår att det snabbt införs en avgift för ändring av markanvändningen.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 1 /sd

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 124

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om en avgift för ändring av markanvändningen med vilken det eftersträvas årliga intäkter på 100 000 000 euro.

Förslag

Vi föreslår

> att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2026 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,
>
> att riksdagen godkänner de 124 uttalandena ovan, och
>
> att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 10.12.2025

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Suna Kymäläinen sd
Aki Lindén sd
Pia Viitanen sd
Riitta Mäkinen sd
Lauri Lyly sd
Saku Nikkanen sd
Nasima Razmyar sd

Reservation 2 /cent

Allmän motivering

Finland befinner sig i ett allvarligt läge.

Allt fler människor har svårt att klara vardagen. Ekonomin växer inte, arbetslösheten ökar och skuldsättningen fortsätter.

Samtidigt körs hälsostationer, sjukhus och annan närservice ner i hela landet. Finland behöver en kursändring. Landet fås inte på fötter enbart genom nedskärningar och skattehöjningar. Det finns ett bättre alternativ till högerns och vänsterns politik.

Det är dags att prioritera vanliga finländare som arbetar.

Därför vill Centern avsevärt lätta på beskattningen för medelinkomsttagare för att pengarna bättre ska räcka till. På det sättet skulle vi också få fart på ekonomin.

Det måste finnas arbete för alla. Den ekonomiska tillväxten bör åtminstone fördubblas.

Nya jobb uppstår framför allt i små och medelstora företag på olika håll i Finland. Därför skulle Centern förbättra deras verksamhetsförutsättningar.

Ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen är det främsta sättet att få bukt med skuldsättningen och sörja för fosterlandets säkerhet. Världen är så oförutsägbar att Finlands försvar måste stärkas ytterligare.

Det måste bli lättare att få vård och närservicen – allt från rådgivningsbyråerna till vårdhemmen – måste räddas. Social- och hälsovårdstjänsterna måste tryggas på lika villkor i hela landet.

Därför vill Centern införa en modell med husläkare för varje finländare och ge välfärdsområdena mera tid att balansera sin ekonomi.

En kursändring innebär också nytt ledarskap.

I stället för motsättningar behövs det enighet och samarbete. Vi måste återupprätta förtroendet för ekonomin och skapa hopp i hemmen och på arbetsplatserna i hela Finland.

Framtiden kan bli bättre. Tillsammans skapar vi en ny riktning för Finland!

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande förslag till misstroendeförklaring:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att Finland har en långvarig massarbetslöshet, antalet konkurser ligger på 2000-talets rekordnivå, konsumenternas förtroende är svagt, statens skuldsättning kraftig och Finlands ekonomi på nytt har hamnat i recession. Regeringen håller på att misslyckas med att nå sina centrala ekonomiska mål. Finland håller på att hamna i EU:s förfarande vid alltför stora underskott, dvs. till observationsklassen för skötseln av ekonomin. Finland behöver byta riktning. En riktning som återställer förtroendet och hängivenheten för samt tron på Finland. Vi behöver ett bättre alternativ. Vanliga människor måste prioriteras, finländarna måste få jobb, den ekonomiska tillväxten måste fördubblas jämfört med prognosen och tjänsterna räddas. Regeringen Orpo för nu Finland i fel riktning och har därför inte riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Beläggningsgraden i de finska fängelserna är rentav 110 procent, alltså är fängelserna redan överbelastade. Antalet fångar beräknas öka jämfört med nuläget bland annat på grund av regeringens lagstiftningsändringar och det ökade antalet allvarliga brott. Sommaren 2025 rapporterades det rentav att Finland har utrett möjligheten att hyra fängelseplatser i Estland. Då skulle statens kostnader bli högre.

De 200 nya fängelseplatser som fås när tre nya fängelser blir färdiga senast 2026 behövs i första hand att undanröja den nuvarande överbeläggningen och för den ökning av fångar som följer av tidigare lagstiftningsreformer. Justitieministeriet har bestämt att nya fängelser ska byggas endast i tillväxtcentra.

Brottspåföljdsmyndigheten har förutsett att antalet fångar kommer att öka ytterligare de närmaste åren med flera hundra fångar, även om det inte görs några nya åtstramningar i lagstiftningen som skulle öka antalet fångar. Särskild uppmärksamhet bör därför fästas vid tillgången på personal och ett tillräckligt antal årsverken.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Brottspåföljdsmyndigheten har tillräckliga resurser och att det finns tillräckligt många fångplatser och fångvaktare.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finländska fängelsenätverket är decentraliserat också i framtiden och att justitieministern vid behov ska utöva sin styrningsrätt.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Bekämpningen av svart ekonomi måste tas på allvar

Samlingspartiets och Sannfinländarnas regering är den första regeringen under detta årtusende som inte har ett program för bekämpning av svart ekonomi i regeringsprogrammet.

Efter den offentliga debatten ändrade sig regeringen dock och inledde ett programarbete för bekämpning av svart ekonomi i mars 2024. Det har inte anvisats tillräcklig finansiering för detta i budgeten.

Centern anser att bekämpningen av svart ekonomi bör tas på allvar. Svart ekonomi består av brottslig verksamhet som leder till att staten går miste om skatteinkomster och att företag får en ojämlik ställning. Den likgiltighet som regeringen ursprungligen visade undergräver samhällsmoralen.

Bekämpningen av svart ekonomi handlar om att hitta dem som fuskar. Enligt Skatteförvaltningen förekommer det bland annat i plattformsekonomin sådan skatteflykt som en effektiv bekämpning av svart ekonomi kan upptäcka. Dessutom rentav ökar risken för svart ekonomi till följd av regeringens nedskärningar i hushållsavdraget och höjningar av mervärdesbeskattningen.

Centern betonar att det för bekämpningen av svart ekonomi behövs ett smidigt samarbete mellan Skatteförvaltningen, polisen, tullen, åklagarna och domstolarna, och att det måste finnas tillräcklig finansiering för detta. Enligt tidigare års erfarenheter har den tilläggsfinansiering som riktats till bekämpningen gett staten mångfaldiga inkomster. Behovet av öronmärkt tilläggsfinansiering ökar av att regeringens produktivitetsprogram styr de ovan nämnda centrala myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi att göra betydande besparingar.

I den svarta ekonomin, inklusive brottslig verksamhet och penningtvätt, rör sig enorma summor. Enligt Skatteförvaltningens uppskattningar betalas enbart svarta löner årligen för över en miljard euro, vilket medför skatteinkomstbortfall på hundratals miljoner euro för staten och kommunerna.

När skattemyndigheterna råkar ut för intäktsbortfall, känner de som lydigt betalar sina skatter det i skinnet i form av skärpt beskattning. Också ärliga företagare lider av den svarta ekonomin i form av osund konkurrens.

Centern vill bekämpa svart ekonomi genom en bred metodarsenal. Till skillnad från regeringen har Centern berett ett bekämpningspaket som anvisar 20 miljoner euro för polisen, Tullen, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, domstolarna och åklagarna. Det syftar till en förebyggande effekt som tillsammans med den direkta effekten av åtgärderna mot svart ekonomi skulle ge en intäkt på 120 miljoner euro och en nettoeffekt på 100 miljoner euro i statsfinanserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 3

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en verkningsfull helhet för bekämpning av svart ekonomi och anvisar polisen, Tullen, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, domstolarna och åklagarna finansiering för att bekämpa svart ekonomi så att man som en förebyggande effekt och som en direkt effekt av bekämpningsåtgärderna kan uppnå en betydande avkastning på statsfinanserna.

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Centern stöder regeringens mål att polisens resurser ska stärkas till 8 000 årsverken före utgången av valperioden, vilket inleddes under förra valperioden. Vi betonar också att det ökade antalet poliser måste leda till att nya tjänster inrättas också i glesbygden.

Under förra valperioden utfördes grundliga utredningar för att fastställa den maximala utryckningstiden vid polislarm i syfte att stärka de svagare serviceområdena för polisen på fältet. För den inre säkerhetens skull uppmuntrar vi regeringen att styra Polisstyrelsen till en jämnare fördelning av de nya tjänsterna.

I regeringens redogörelse för den inre säkerheten (SRR 6/2025 rd) står det att utgångspunkten för myndigheternas verksamhet är att trygga service på samma nivå i likartade områden, med beaktande av områdenas olika behov. Inrikesministeriet har medgett att om antalet poliser inte kan höjas till en tillräcklig nivå, kommer de nya polistjänsterna att koncentreras till tillväxtcentrumen. Det kan Centern inte godkänna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att polisens tilläggstjänster fördelas jämnare än för närvarande i Finland med beaktande av den maximala responstiden för larmuppdrag,

exempelvis de tilläggsbehov som turismen medför och andra säkerhetsmyndigheters möjligheter att få handräckning exempelvis vid östgränsen.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Bakgrunden till finansieringssvårigheterna vid Räddningsinstitutet i Kuopio är regeringens beslut att börja finansiera Helsingfors räddningsskola ur statsbudgeten. Fram till i år finansierades den av Helsingfors stad och utbildade brandmän för huvudstadsregionens behov.

En del av den tilläggsfinansiering som reserverats för Räddningsinstitutet i Kuopio har styrts till Helsingfors räddningsskola. Båda utbildningsanordnarna har sin egen administration, även om det minsta man kunde göra är att sammanslå Helsingfors räddningsskola, som är betydligt mindre, med Räddningsinstitutet i Kuopio, och på så sätt spara i administrationskostnaderna.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.30.03 med 1 000 000 euro för att trygga finansieringen av Räddningsinstitutet i Kuopio, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Helsingfors räddningsskola administrativt slås samman med Räddningsinstitutet i Kuopio.

40. Migration

Centern skulle ta i bruk en poängsättningsmodell för invandring för att säkerställa att invandringen stärker de offentliga finanserna. Invandrarna bör bli lika väl sysselsatta och få samma uppgifter och samma lön som de som har de nationella språken som modersmål.

Utländska experter och deras familjer ska erbjudas och garanteras ett servicelöfte på två veckor från den tidpunkt då sökanden lämnar in sin ansökan till systemet. Hit hör identifiering, erhållande av arbetstillstånd och alla andra konkreta angelägenheter.

Dessutom behövs det incitament för att studerande som kommer till Finland stannar kvar i landet för att arbeta efter studierna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de reformer som behövs för att införa en poängsättningsmodell för invandring, så att invandring kan genomföras på ett sätt som stärker de offentliga finanserna.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att utländska experter ska kunna garanteras betjäning inom två veckor.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att fler av dem som studerat i Finland ska stanna kvar här för att arbeta efter studierna.

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Finansministeriet konstaterade i en utgiftskartläggning före riksdagsvalet 2023 att en besparing på 100 miljoner euro kan uppnås genom en reform av mottagningen av flyktingar och asylsökande och effektivisering av uppehållstillståndsförfarandet. Delvis har dessa besparingar kunnat realiseras, men kostnadseffektiviteten kan fortfarande förbättras.

Centern noterar att de genomsnittliga totala kostnaderna för mottagande av asylsökande per person och dygn (exkl. moms) håller på att stiga till uppskattningsvis 46 euro i år, medan kostnaderna 2024 var 34 euro. Den totala kostnaden förutspås stiga till 53 euro per dygn för en person år 2026. På två år stiger totalkostnaden per person och dygn (exkl. moms) med hela 55 procent.

Centern anser att regeringen bör ta situationen på allvar och effektivisera mottagningstjänsterna. Det är bra att antalet personer som omfattas av mottagningssystemet minskar årligen, men det får inte innebära att kostnaderna för de befintliga asylsökande blir allt högre.

Effektiviseringen kan göras till exempel genom att öka inkvarteringen i kommunernas hyresbostäder eller i privatbostäder i stället för att upprätthålla dyra förläggningar. Kostnaden per natt för privat inkvartering är 22 euro, medan den är 72 euro vid en förläggning. I grupphem för minderåriga är kostnaden uppskattningsvis 270 euro per dygn och vid tagande i förvar 250 euro per person.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 26.40.21 med 20 000 000 euro från anslaget för mottagningsverksamhet i syfte att effektivisera verksamheten, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål ser över mottagandet av flyktingar och asylsökande så att det blir mer kostnadseffektivt.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Militärt försvar

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Förändringarna i den säkerhetspolitiska omvärlden och uppgifterna i anslutning till Natomedlemskapet förutsätter att Försvarsmaktens personal utökas.

Enligt den försvarsredogörelse som godkändes 2024 är behovet av extra personal inom Försvarsmakten 1 500 årsverken. För att Försvarsmakten i enlighet med vad som beslutats i försvarsredogörelsen ska kunna öka sin personal jämnt under de följande åren behövs det ett anslag för Försvarsmaktens omkostnader 2026 som gör det möjligt att öka antalet tjänster. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid arbetshälsan och anställningsvillkoren för de anställda vid Försvarsmakten.

Antalet reservister som deltar i repetitionsövningar uppgår nästa år till 25 000. För att upprätthålla försvarsfärdigheterna ska 30 000 reservister årligen få utbildning genom repetitionsövningar. För att ytterligare 5 000 reservister ska kunna delta i repetitionsövningar behövs det ett anslagstillägg för Försvarsmaktens omkostnader.

För att upprätthålla försvarsfärdigheterna krävs det också att antalet skjutbanor i Finland stiger till 1 000 stycken.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 27.10.01 med 7 000 000 euro för att utöka Försvarsmaktens personal, och

att riksdagen ökar moment 27.10.01 med 2 000 000 euro för att fler reservister ska kunna delta i repetitionsövningar, och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att antalet skjutbanor i Finland ökar till 1 000 stycken i syfte att upprätthålla försvarsfärdigheterna.

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att förordningen om förbud mot blyhagel inte äventyrar försvaret.

50. Stödjande av försvars- och veteranorganisationernas verksamhet (fast anslag)

Försvars- och veteranorganisationerna förtjänar ersättning för sitt värdefulla arbete. Genom det frivilliga försvaret har reservister och andra finska medborgare med hög försvarsvilja kunnat utöva sina färdigheter och upprätthålla sitt kunnande genom försvarsorganisationernas verksamhet och de övningar och kurser som Försvarsutbildningsföreningen (MPK) ordnar.

Det frivilliga försvarsarbetet behöver tillräckliga resurser för att upprätthålla nivån på verksamheten och för att alla intresserade ska kunna delta i den.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 27.10.50 med 2 000 000 euro för att stödja försvarsorganisationernas verksamhet och för statsunderstöd till Försvarsutbildningsföreningen (MPK).

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

70. Utvecklande av statsförvaltningen

De administrativa besparingar som regeringen beslutat om går i rätt riktning, men ambitionsnivån kan höjas genom smidigare reglering, färre normer som sysselsätter företag och förvaltning och genom att aktivt utnyttja teknikens möjligheter.

Det är möjligt att öka produktiviteten också vid ministerierna och i synnerhet vid statens centrala ämbetsverk. Centern vill inkludera dessa i sparåtgärderna i större utsträckning än staten har planerat. Centerns alternativ innehåller ytterligare besparingar på 100 miljoner euro i förvaltningen med betoning på de centrala ämbetsverken.

Finansministeriet bör inleda ett nytt utvecklingsprogram för statsförvaltningen för att stärka produktiviteten inom hela statsförvaltningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 12

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs om ett nytt produktivitetsprogram för statsförvaltningen, som baserar sig på smidigare reglering, utgallring av normer samt snabbt och ambitiöst utnyttjande av teknik, såsom artificiell intelligens. Sparåtgärderna bör främst riktas mot de centrala ämbetsverken.

89. Finansieringen av välfärdsområdena

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Regeringen har valt att göra de social- och hälsovårdstjänster som människorna behöver till ett sparobjekt och till en hävstång för sin centraliserings- och maktpolitik. De ändringar som gjorts i lagen om välfärdsområdenas finansiering har inte haft något att göra med att dämpa kostnadsökningen eller på ett kontrollerat sätt förbättra finansieringens sporrande och styrande egenskaper, för att inte tala om att de föreslagna ändringarna skulle genomföras på ett kontrollerat och förutsägbart sätt så att de grundlagsfästa tjänsterna säkerställs.

Regeringen har tillägnat sig en dålig lagstiftningskultur när den bitvis överlämnar flera förslag till lagändringar som gäller samma frågekomplex. Riksdagen kan inte bilda sig en samlad uppfattning av konsekvenserna av åtstramningen av välfärdsområdenas finansiering med avseende på 19 § 3 mom. i grundlagen. Enligt bestämmelsen ska det allmänna, det vill säga den sittande regeringen, tillförsäkra var och en tillräckliga social- och hälsovårdstjänster och främja befolkningens hälsa. Regeringens inställning kan beskrivas som arrogant och likgiltig.

Det är också förvånande att regeringen ständigt vill öka finansieringen av besök hos privatläkare genom att sälja statens egendom, samtidigt som den genom nedskärningar i finansieringen skrotar de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna och tvingar social- och hälsovårdspersonalen i välfärdsområdena till kontinuerliga omställningsförhandlingar.

Regeringen kommer genom sin kortsynta spariver att orsaka långvarig allvarlig skada för dem som behöver tjänster och för den offentliga ekonomin samt eventuellt också juridiska problem som det tar lång tid att utreda genom rättegångar.

Centern håller fast vid sin tidigare princip att finansieringen av välfärdsområdena inte ska minskas när uppgifterna och skyldigheterna lindras, utan områdena ska få behålla den finansiering som reserverats för dem oförändrad. Centern skulle låta områdena behålla den finansiering på 55 miljoner euro som till följd av ändringen av lagen om funktionshinderservice och beaktandet av teknik vid vårdardimensioneringen fråntas områdena för att täcka hål i statskassan.

Utgångsnivån för välfärdsområdenas finansiering var underdimensionerad

Det har dock redan tidigare visat sig att utgångsnivån för finansieringen inte var rättvis eller skälig för välfärdsområdena. Det verkar som om regeringen antingen har glömt, inte har förstått eller inte vill förstå att den kraftiga höjningen av löner, räntor, energi och pris på förnödenheter, särskilt 2022–2023, också har gällt välfärdsområdena. Dessutom ökar utgifterna för läkemedel och hälsoteknik historiskt sett dubbelt så snabbt som övriga utgifter. Den åldrande befolkningen ökar utgifterna med omkring en procent varje år. Om det här säger regeringen inte ett ord.

Därför fanns det redan i utgångsläget en miljardlucka i den statliga finansieringen av välfärdsområdena för 2023. Ingen kan anklagas för detta, eftersom orsakerna till snedvridningen har inträffat efter juni 2021, då riksdagen godkände ett lagpaket på över 1 600 sidor som innehöll samman-

lagt 52 lagar om välfärdsområden och reform av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Finansieringsunderskottets storlek uppdagades först när välfärdsområdenas verksamhet inleddes.

Den enhälliga slutsatsen av en utredning som riksdagens finansutskott lät göra i samråd med sakkunniga vintern 2024 (EÄ 17/2024 rd) var att orsakerna till kostnadsökningen och underskotten sammanhänger särskilt med den kraftiga inflation som började med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den dyra löneuppgörelsen inom social- och hälsovården samt det stora behovet av stafettläkarfirmor och de kraftiga kostnadsökningarna efter att välfärdsområdena inlett sin verksamhet.

Kostnadsutvecklingen snedvreds också av covidpandemin, då staten betalade utgifterna till kommunerna till följd av pandemin. Under den tiden tillhandahölls inga icke-brådskande social- och hälsovårdstjänster, men det undanröjde inte det verkliga behovet av dem. Resultatet blev att nettoökningen av de social- och hälsovårdsutgifter som kommunerna betalade avtog 2021–2022.

Av de orsaker som anges ovan och enligt en statistisk granskning var ökningen av nettodriftskostnaderna under pandemin 290—350 miljoner euro mindre än ökningen av servicebehovet. Välfärdsområdesindexet, som justerade utgifterna för 2023, var underdimensionerat för att korrigera så kraftiga och samtidiga faktorer i anslutning till kostnadsökningen. Enligt de sakkunnigas bedömning täckte välfärdsområdesindexet endast 17 procent av den faktiska förändringen i kostnadsökningen i välfärdsområdena.

Under övergångsperioden för social- och hälsovårdstjänsterna från kommunerna till de nya välfärdsområdena 2023 var inflationen högre än vad alla prognoser visat. I konsumentpriserna var inflationen 6,3 procent, men social- och hälsovårdsutgifterna höjdes med procentsatser som var hälften lägre. Enligt lagen om välfärdsområden ska områdena dessutom hyra alla social- och hälsovårdsfastigheter för minst tre år fram till utgången av 2025. De hyresgrunder som fastställts för fastigheter höjde välfärdsområdenas kostnader med hundratals miljoner euro jämfört med 2022.

Av ovan nämnda orsaker var välfärdsområdenas statliga finansiering för 2023 minst en miljard euro mindre än det faktiska finansieringsbehovet. Välfärdsområdena kunde inte på något sätt påverka denna situation. Nu har de fått ansvaret för att täcka finansieringsunderskottet, som har synts som stora underskott i alla välfärdsområden. Regeringen har reagerat på nöden främst genom att klandra välfärdsområdena och klandra den förra regeringen utan att göra någonting själv.

Vid bedömningen av ökningen och stävjandet av välfärdsområdenas utgifter bör utgångsnivån vara de faktiska nettoutgifterna 2023, dvs. 24,6 miljarder euro, medan regeringen använder siffran 22,5 miljarder euro, som av ovan motiverade skäl är felaktig.

Regeringen byggde ända från början sitt regeringsprogram på en orealistisk grund i fråga om välfärdsområdenas förutsättningar att uppnå anpassningar under en enda valperiod. Sammantaget utsätts välfärdsområdena, det vill säga de social- och hälsovårdstjänster som människorna behöver, för ett anpassningsbeting på cirka två miljarder euro genom regeringsprogrammet och de nya beslut som fattats efter det. Social- och hälsovårdstjänsterna är, vid sidan 100 000 nya jobb, regeringens viktigaste anpassningsobjekt. I stället för 100 000 nya sysselsatta har vi i själva verket redan fått lika många nya arbetslösa under denna regeringsperiod.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Välfärdsområdenas ekonomier differentieras och social- och hälsovårdstjänsterna äventyras

Vid sidan av kommunerna har också välfärdsområdenas ekonomier börjat differentieras, inte minst på grund av regeringens nedskärningar och dess allmänna passivitet. Situationen bör tas på allvar, eftersom det är fråga om de konstitutionella rättigheterna för personer som behöver social- och hälsovårdstjänster. Många välfärdsområden håller på att hamna i en spiral av omställningsförhandlingar eller utvärderingsförfarande, som båda tar tid från arbetet för att se över tjänsterna och förbättra arbetsförhållandena för personalen. Närservicen för invånarna är i fara när välfärdsområdena är tvungna att söka snabba besparingar på grund av den knappa tiden för att täcka underskott.

Ökningen av välfärdsområdenas finansiering varierar nästa år områdesvis mellan 1 och 5 procent samtidigt som kostnaderna förväntas öka med i genomsnitt 4 procent. Enligt de sakkunniga som utskottet finns det rum för stora förbättringar i välfärdsområdenas finansieringssystem. Det nuvarande beräkningssättet beaktar inte förändringen i kollektivavtalens kostnadsnivå. Det allmänna förtjänstnivåindexet (3,6 %) underskattar de faktiska kostnaderna jämfört med förtjänstnivåindexet för välfärdsområdena (4,8 %). Detta medför ett nedskärningstryck på cirka 190 miljoner euro för 2026. Kostnadsnivån justeras först i efterhand och även då endast delvis (80 % med två års fördröjning).

I många välfärdsområden räcker ökningen därför inte till för att täcka den faktiska höjningen av kostnadsnivån, även om kostnadsökningen skulle vara betydligt måttligare än i andra välfärdsområden. Detta ger en första indikation på att välfärdsområdenas finansieringssystem behöver korrigeras.

Allvarliga faktorer i välfärdsområdenas finansieringssystem som ökar ojämlikheten i välfärdsområdenas ekonomier är den stora vikt som förändringarna i invånarantalet har vid fördelningen av medel mellan välfärdsområdena, samt de observerade problemen med registrering av diagnostiska uppgifter, som rentav påverkas av de olika informationssystemen inom social- och hälsovården. Också användningen av privata social- och hälsovårdstjänster, som minskar trycket på och kostnaderna för den offentliga sektorns social- och hälsovårdstjänster, varierar stort och beaktas inte på något sätt i finansieringen. När finansieringen av välfärdsområdena korrigeras måste också Institutet för hälsa och välfärds synpunkter på utvecklingen av finansieringsmodellen beaktas. Situationen försvåras också av att förändringarna mellan välfärdsområdena i fråga om finansieringen är ett nollsummespel. När det gäller underskott som uppkommit i initialskedet bör regeringen komma emot de välfärdsområden som råkat i svårigheter.

Eftersom regeringen har dröjt med att korrigera problem som länge varit kända, börjar många välfärdsområden hamna i en ekonomiskt omöjlig situation. Minskningen av invånarantalet, den bristfälliga registreringen av diagnostiska uppgifter, regeringens nedskärningar i efterhandsfinansieringen samt lägre indexhöjning än de faktiska kostnadsökningarna leder till att dessa välfärdsområden kommer att råka i ständiga ekonomiska svårigheter, även om kostnadsökningen i dem skulle vara betydligt lägre än i det övriga landet. På motsvarande sätt stärker en kraftig ökning av invånarantalet i sig finansieringen av välfärdsområdena, även om deras kostnadsutveckling är högre än i det övriga landet, eftersom också servicebehovet ökar på grund av det ökade invånarantalet.

Centern upprepar sitt tidigare krav på att tiden för att täcka välfärdsområdenas underskott måste förlängas med två år till utgången av 2028. Nu har regeringen för avsikt att efter prövning förlänga tiden med 1—2 år. Vi understryker att underskotten bottnar i den kraftiga inflation som blev en följd av bland annat de snabba geopolitiska förändringarna och som ledde till att välfärdsområdenas initialfinansiering inte räckte till.

Sakkunniga uttryckte också oro över nedskärningen med 18,7 miljoner euro i anslaget för specialiseringsutbildning för personal inom social- och hälsovården. Nedskärningen utgör cirka en femtedel av välfärdsområdenas utbildningsanslag. Nedskärningen kommer att försvaga den offentliga sektorns kvarhållningskraft inom social- och hälsovården och välfärdsområdenas förmåga att förbereda sig på pensioneringar och ett växande servicebehov.

Ett servicelöfte för social- och hälsovården

Centern anser att finländarna har rätt att få reda på vilket servicelöfte som samhället ger om de högklassiga tjänster som den offentliga hälso- och sjukvården kan erbjuda. Det är fråga om vilka tjänster finländarna kan förvänta sig i utbyte mot sina skattepengar.

Vi vill öppna en offentlig debatt om vilka tjänster det offentliga social- och hälsovårdssystemet ska producera och vilka tjänster som helt eller delvis överförs på människornas eget ansvar. Faktum är att varken skattepengarna eller arbetskraften räcker till för att täcka de befintliga åtagandena.

Samhällets servicelöfte kan preciseras till exempel så att vaccinationer av turister slopas bland välfärdsområdenas uppgifter, att de läkarintyg som krävs för körkort i sin helhet överförs till den privata sektorn och att den offentliga finansieringen av läkarintyg som hänför sig till vapenlicenser slopas.

För att genomföra servicelöftet behövs det också ett systematiskt sätt att kartlägga effekterna av social- och hälsovårdstjänsterna samt att prioritera dessa enligt tjänster som finansieras av skattebetalarna och tjänster som människorna skaffar själva. Klassificeringen skulle göras som expertarbete och uppdateras regelbundet.

Centern vill rädda finländarnas social- och hälsovårdstjänster, som bekostas med gemensamma skattepengar. Det finns ingen tid att förlora utan regeringen måste agera nu.

Nationellt utvecklingsarbete inom social- och hälsovården

Statsrådet måste målmedvetet styra och stödja områdena i utvecklingen av social- och hälsovårdstjänsterna. Centern vill genomföra följande nationella utvecklingsåtgärder:

— Vi vill få ordning på servicen för äldre personer genom att inrätta rådgivningsbyråer för seniorer i hela Finland.

— Vi inför en totalreform av barnskyddet med den så kallade Imatra-modellen, där man investerar i tjänster med låg tröskel för alla barnfamiljer, såsom hemhjälp.

— Produktiviteten inom social- och hälsovården ska stärkas genom utnyttjande av teknik. På så sätt frigörs resurser för personcentrerad vård och basservice. Om produktiviteten inom de

offentliga social- och hälsovårdstjänsterna förbättras med 0,5 procentenheter per år, stärks hållbarheten i de offentliga finanserna med 1 procentenhet.
— Den bevisligen effektiva verksamhetsmodellen "första linjens terapier", bör spridas inom alla välfärdsområden för att så många som möjligt som lider av psykisk ohälsa genast ska få vård i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att öka välfärdsområdenas finansiering med ett belopp som motsvarar den minskning av välfärdsområdenas uppgifter och skyldigheter som genomförs i budgeten för 2026.

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att ge välfärdsområdena mer tid att balansera sin ekonomi genom att tiden för att täcka underskottet förlängs med två år.

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål tillsätter en parlamentarisk arbetsgrupp för att bereda nödvändiga ändringar i lagen om välfärdsområdenas finansiering för att trygga människors rätt till social- och hälsovårdstjänster oberoende av bostadsort.

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål utreder det rättsliga ansvaret för välfärdsområdenas förtroendevalda och tjänsteinnehavare i en situation där välfärdsområdena inte kan täcka sina ekonomiska underskott inom den tid som skrivits in i lagen och samtidigt uppfylla grundlagens krav på tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster.

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att i syfte att förbättra kostnadsjämförbarheten och undvika deloptimering överföra ersättningarna för resekostnader relaterade till social- och hälsotjänster från Folkpensionsanstalten till välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål genomför en riksomfattande lösning för att eliminera överdriven användning av inhyrd arbetskraft i välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål gör det möjligt att med tillräcklig finansiering utveckla välfärdsområdenas digitala tjänster.

Reservationens förslag till uttalande 20

"Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder ett riksomfattande åtgärdsprogram för att jaga besparingar i välfärdsområdena. I samband med programmet granskas vilka bestämmelser som kan slopas eller förenklas, vilka funktioner som kan automatiseras, hur ineffektiva behandlingar kan lämnas bort och hur goda modeller kan spridas mellan välfärdsområdena."

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att statsrådet tar initiativ till en parlamentarisk debatt om ett servicelöfte för social- och hälsovården.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om införandet av rådgivningsbyråer för seniorer i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att genomföra en totalreform av skyddet för barn med hjälp av den så kallade Imatra-modellen, där man investerar i tjänster med låg tröskel, såsom hemhjälp.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder ett åtgärdsprogram för att stärka produktiviteten inom social- och hälsovårdstjänsterna genom att utnyttja teknik.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer att den bevisligen effektiva verksamhetsmodellen Första linjens terapier införs inom varje välfärdsområde för att så många som möjligt som lider av psykisk ohälsa genast ska få vård i Finland.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Regeringen driver medvetet på ojämlikheten mellan kommuner och kommuninvånare

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Kommunerna ansvarar för viktiga tjänster samt för livskraften i sina områden. Den kommunala självstyrelsen har varit en resurs när det gällt att klara av olika kriser. Här är det invånarna som fattar besluten.

I regeringsprogrammet lovar regeringen att ta hand om kommuner av alla storlekar. Också den kommunala ekonomin har drabbats av den svaga ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen. För att stabilisera den kommunala ekonomin krävs det att kommunernas finansiering ses över och att det gallras bland kommunernas uppgifter och skyldigheter. Statsandelssystemet för kommunal basservice är från tiden före social- och hälsovårdsreformen. På grund av den dåliga ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen minskar det ekonomiska handlingsutrymmet för varje kommun. Därför bör man inte dröja med de reformer som utlovats i regeringsprogrammet.

Regeringens åtgärder försvagar den kommunala ekonomin också nästa år. Kommunerna drabbas av en direkt nedskärning av statsandelarna med 75 miljoner euro. Redan i regeringsprogrammet har man beslutat om en indexbroms. Nedskärningar har gjorts med avreglering som förevändning trots att inga normer ändå har avvecklats. Nedskärningarna i arbets- och näringstjänsterna och integrationsersättningarna har ökat särskilt de största städernas finansieringsansvar för integrationen.

Kommunernas ekonomi skärps ytterligare också av det ständigt försämrade sysselsättningsläget, som ökar kommunernas kostnader med upp till 200 miljoner euro. Nedskärningarna i den sociala tryggheten har ökat behovet av utkomststöd, vilket ökar kommunernas finansieringsansvar med upp till 100–150 miljoner euro 2027. Regeringens ändringar i användningen av lönesubventionsmodellen och det låga antalet lediga jobb ökar antalet långtidsarbetslösa, vilket medför bötesavgifter för kommunerna. Bötesavgifterna ökar 2025 med åtminstone 600 miljoner euro, eftersom ansvaret börjar redan efter 101 arbetslöshetsdagar (tidigare 300 dagar) och stegvis ökar till upp till 50 procent under långa arbetslöshetsperioder. Också regeringens utarmande ekonomiska politik och sysselsättningspolitik har en del i detta. Alla bötesavgifter innebär försvagade tjänster för kommuninvånarna och ökar också trycket på skattehöjningar.

Centern anser att staten måste möta kommunerna och kompromissa om bötesavgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och utkomststödet för unga, eftersom arbetslösheten beror på det riksomfattande läget. Centern skulle anvisa 100 miljoner euro i tilläggsfinansiering enligt prövning till kommunerna för finansiering av arbets- och näringstjänsterna, så att kommunerna inom sitt eget område kan rikta finansiering för att stärka sysselsättningen, bland annat för utbildning i gemensam upphandling av företag, läroavtalsutbildning, startpengar och lönesubvention. De lokala krafterna vet bäst vad som fungerar.

Dessutom belastar efteruppbörden till följd av social- och hälsovårdsöverföringen fortfarande den kommunala ekonomin med sammanlagt 231 miljoner euro 2025–2027. Också detta minskar kommunernas statsandelar och försvårar kommunernas budgetberedning. Regeringen har varit medveten om detta, men har inte försökt hitta några lösningar.

Förutom att utsikterna för den kommunala ekonomin har försämrats snabbt av de här orsakerna är Centern särskilt oroat över att skillnaderna mellan kommunerna har fördjupats. Mätt i kommu-

nalskattebörda är skillnaderna mellan den minsta och den största 6,2 procentenheter år 2026 (Grankulla 4,7 %, Påmark 10,9 %). Svårigheterna är regionala och det hjälper inte ens att slå samman kommuner. Många små kommuner hotas redan av kriskommunförfarande. Också medelstora kommuner börjar hamna i svårigheter.

Det är också oroväckande att regeringen redan har gjort och tänker göra mer lagstiftning som ökar kommunernas kostnader och minskar den kommunala självstyrelsen. Det senaste exemplet är den förestående reformen av upphandlingslagen, som under remissbehandlingen entydigt sågades av nästan alla remissinstanser bland annat för att den kan leda till en explosionsartad ökning av de offentliga utgifterna och äventyra försörjningsberedskapen och cybersäkerheten. Rådet för bedömning av lagstiftningen gav lagutkastet vitsordet ”försvarligt”, eftersom det inte säger något om konsekvenserna. Trots det tänker regeringen lämna propositionen till riksdagen.

Kommunernas ekonomi utmanas också av social- och hälsovårdsfastigheter som kommunerna har hyrt ut till välfärdsområdena genom 3+1-åriga avtal. Avtalen upphör i slutet av innevarande år och enligt preliminära uppgifter står rentav en betydande del av social- och hälsovårdsfastigheterna tomma när välfärdsområdena inte använder sitt optionsår. Vi påminner om grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 17/2021 rd), enligt vilket ersättningarna för social- och hälsovårdsfastigheter ska trygga kommunens ekonomiska självstyrelse. Regeringen har förberett sig på detta med 150 miljoner euro.

Vi påminner därför regeringen om löftet i regeringsprogrammet att stödja de växande stadsregionernas investeringsförmåga och sörja för livskraften i kommuner på tillbakagång. Om regeringen inte kan leva upp till sitt löfte, bör den erkänna detta öppet och ärligt.

Regeringen sviker alla löften till kommunerna

Nu när redan hälften av valperioden har gått är det hög tid för regeringen att börja infria sina löften. Det håller i stället på att gå tvärtom. Kommunminister Anna-Kaisa Ikonen meddelade i meddelandetjänsten X att statsandelsreformen har fallit. En betydande del av de cirka 500 förslag till avreglering som kommunerna lade fram för länge sedan skulle kunna verkställas. Regeringen har inte lyckats genomföra något av de förslagen heller. Regeringen misslyckas helt i kommunpolitiken och lyckas inte ens följa sitt eget regeringsprogram.

Också i fråga om kommunpolitiken uppstår det misstanke om att regeringen är inkompetent, oskicklig eller likgiltig. Eller genomför regeringen i all tystnad Samlingspartiets mål där det är ett egenvärde att lägga ned över 200 kommuner i Finland. Den här gången gör regeringen det genom att låta bli att genomföra de viktiga reformer som utlovats kommunerna och genom att genomföra reformer som ökar kommunernas administrativa kostnader och i synnerhet försvårar ekonomin för medelstora och små kommuner. Vilket den kommande revideringen av upphandlingslagen skulle göra.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar behövliga propositioner om tilläggsfinansiering av kommunernas arbets- och näringstjänster i en situation där kommunernas betalningsandelar för långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt.

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att kommunerna inte ska bli tvungna att betala staten för de tjänster som staten har ålagt kommunerna och lovat att finansiera (kommunerna med så kallade negativa statsandelar).

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från att återkräva så kallade negativa statsandelsfordringar som förfallit till betalning.

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål genomför den reform av kommunernas finansieringssystem som regeringen utlovat i sitt program.

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen tillsätter en parlamentarisk arbetsgrupp för att revidera kommunernas finansieringssystem, så att var och en har rätt till lagstadgad kommunal basservice oberoende av bostadsort med en skälig skatte- och avgiftsbörda.

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen inte som vid statsandelsreformen 2015 tar in oändamålsenliga fördelningskriterier för statsandelarna i det nya statsandelssystemet, såsom pendlingskoefficienten och kommunernas självriskandel i skatteinkomstutjämningen.

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en avveckling av kommunernas normer och skyldigheter i enlighet med kommunernas egna förslag.

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen respekterar den kommunala självstyrelsen och inte genom lagstiftningen dikterar och styr hur kommunerna ska sköta sina åligganden.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Målet måste vara att få det finländska humankapitalet att växa snabbt. Humankapitalet är en konkurrensfördel som vi måste utveckla och odla för att Finland ska klara sig. För att nå detta mål det till en motsvarande parlamentarisk överenskommelse mellan partierna som den som ingåtts för FoUI-satsningarna.

Utbildning är människans viktigaste kapital, ända från småbarnspedagogiken till högskoleutbildning och livslångt lärande. Om vi inte sörjer för vårt kunskapskapital genom att se till att varje finländare avlägger examen åtminstone på andra stadiet och en majoritet även högskoleexamen, kommer vårt humankapital enligt Finlands Bank att börja minska redan på 2040-talet.

Alla har rätt till högklassig och jämlik utbildning oberoende av postnummer eller familjens förmögenhet. Utöver undervisning och forskning har utbildningen och dess tillgänglighet mycket betydelse för regionernas företagsverksamhet, sysselsättning och livskraft i hela Finland.

Det behövs ytterligare satsningar på utbildning och livslångt lärande för de unga åldersklasserna.

De partier som ingår i Orpos regering lovade före riksdagsvalet att de inte skulle spara in på utbildningen. Trots dessa löften har utbildningen under valperioden vid upprepade tillfällen varit föremål för nedskärningar.

För att finansiera utbildningsinvesteringarna kan man också avyttra en del av statens icke-strategiska egendom i de fall där man uppskattar att den på lång sikt ger bättre avkastning som investering i utbildning.

Centern anser att man i stället för det indragna vuxenutbildningsstödet omedelbart bör bereda ett nytt incitament för vuxenstudier. Det görs en utvärdering av införandet av ett kompetenskonto för att främja kontinuerligt lärande, så att man med hjälp av det kapital som samlas in kan skaffa utbildning. För den nya modellen bör det reserveras 50 miljoner euro per år.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 34

> Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder ett parlamentariskt samarbete inleds för att trygga och stärka Finlands humankapital.

Reservationens förslag till uttalande 35

> Riksdagen förutsätter att regeringen för att finansiera utbildningsinvesteringar utreder försäljningen av statlig icke-strategisk egendom, så att man kan satsa på utbildning för de unga åldersklasserna och på livslångt lärande; försäljning kan ske i behövlig omfattning

och när den förväntade avkastningen på kompetenssatsningen överskrider den förväntade avkastningen på den statliga egendomen.

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett nytt stöd för vuxenstudier i stället för det nedlagda vuxenutbildningsstödet och samtidigt utreder ibruktagandet av ett kompetenskonto.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

20. Gemensamma utgifter för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete (reservationsanslag 3 år)

Den finländska grundskolan har varit en framgångssaga. Den har ökat barns och ungas förutsättningar för livet och stött hemmens fostrande uppdrag. Grundskolan har också lagt grunden för Finlands framgång som nation. Men allt är ändå inte som det ska i de finländska skolorna. Inlärningsresultaten har försämrats. Utbildningen går fortfarande kraftigt i arv i 2020-talets Finland. Skillnaderna mellan skolorna ökar. Utbildningsnivån bland unga vuxna har sjunkit. Många mår dåligt i skolan.

Man måste bedöma var grundskolan har lyckats och vad som kan förbättras. Därefter måste man vidta åtgärder i en korrigerande riktning, antingen framåt eller vid behov också bakåt. En bra skola och utbildning kan vara avgörande för att komma på rätt väg för resten av livet.

Man får inte tillåta att grundskolorna differentieras. Skolavhopp måste förebyggas i tid. Samarbetet mellan hemmet och skolan måste utvecklas ytterligare. Barnens och de ungas välbefinnande måste stödjas på bred front och mångprofessionellt. Kompetensen hos yrkesutbildade personer inom fostran och undervisning att i ett tidigt skede identifiera barns och ungas problem måste stärkas.

Mobbning och våld i skolan måste stoppas. Det måste säkerställas att programmen för förebyggande av mobbning används och är fungerande i alla läroanstalter.

Inlärningen av emotionella färdigheter och sociala färdigheter måste stärkas i undervisningen.

Lärarna ska ges sådan utbildning som följer förändringarna i samhället och möjlighet att sköta sina grundläggande uppgifter på ett bra sätt. Skolorna behöver arbetsro i stället för ständiga reformer och ökad byråkrati. Lärarna måste få koncentrera sig på det viktigaste, det vill säga eleverna och undervisningen.

De allt mindre årskullarna skapar utmaningar för servicenätet inom utbildningen. Man måste dock finna lösningar som tryggar humankapitalet och jämlika utbildningsmöjligheter i hela landet. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid utbildningens övergångsskeden och utbildningens grundläggande uppgift — bildning.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Över hälften av grundskolorna i Finland har lagts ned under de senaste trettio åren. Att koncentrera skolorna är ohållbart och äventyrar barnens rätt att lära sig. Nedläggningar av skolor motiveras ofta av ekonomiska skäl, men statistiken talar inte för detta. Trots de många konsekvenserna av besluten har nedläggningarna av skolorna inte utvärderats nationellt, för att inte tala om lokalt.

Tillgängligheten till utbildningen ger upphov till särskild oro. Enligt Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) är skolnätet i Finland redan så glest att det ställvis är utmanande att agera i barnens intresse. Enligt Statistikcentralen har de reella utgifterna för den grundläggande utbildningen ökat med 9 procent under tjugo år, vilket innebär att nedläggningarna inte har medfört besparingar.

Skolresorna för mindre skolelever har blivit längre. Den tid som används för dagliga skolresor får inte bli oskälig. Resorna belastar och minskar till exempel barnens rörlighet. Besluten om skolnätet bör fattas med tanke på barnets bästa, inte med tanke på administrationens bästa. När skolorna läggs ned hörs barnen ofta inte.

Som mål måste man ha att den grundläggande utbildningen ska kunna ordnas för alla barn som likvärdig närservice runt om i Finland. Skolorna är en viktig och på många ställen den enda närservicen för familjer på landsbygden.

Regeringen har många goda föresatser när det gäller att få grundskolan i skick. Till följd av det svaga läget inom den kommunala ekonomin och regeringens otillräckliga tilläggsfinansiering är vi oroliga för hur man genuint ska klara av de nya uppgifterna, såsom reformen av stödet för lärande, samt tilläggstimmarna och förändringarna i grundskolorna och kommunerna. Nedskärningarna i kommunernas statsandelar med 75 miljoner euro slår också hårt. Huvudsakligen drabbas de småbarnspedagogiska tjänsterna, den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och ungdomsarbetet.

Målet att sätta grundskolan i skick äventyras, eftersom yrkeskunnig personal inte längre kan utbildas med vuxenutbildningsstöd och högskolornas finansiering inte i fortsättningen stöder dem som avlägger sin andra examen eller genomgår fortbildning.

Studierna i grundläggande färdigheter bör stärkas i grundskolorna och kunskapsnivån inom naturvetenskap och matematik höjas. Åtgärderna enligt Luma-strategin 2030 bör genomföras.

Utbildning i entreprenörskap ska genomföras på alla utbildningsnivåer bland annat genom att genom att ta med företagsfaddrar i skolans verksamhet. På så sätt stärks det finländska samhällets företagarvänlighet och entreprenörskapets betydelse som ett karriäralternativ.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser gallringen i grundskolenätet har för längden på skolresorna för barn och unga och för deras välbefinnande och lämnar en utredning om detta till riksdagens kulturutskott hösten 2027.

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett heltäckande genomförande av Luma-strategin.

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att statsrådet satsar på utbildning i företagande på alla utbildningsnivåer och säkerställer att företagsfaddrar inkluderas i skolornas verksamhet för att främja utbildning i företagande i hela Finland.

30. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik (förslagsanslag)

Närskoletillägg samt morgon- och eftermiddagsklubbar

Centerns mål är att förbättra utbildningens tillgänglighet. Vi är särskilt oroade över de förlängda skolresorna för yngre skolelever. Den tid som används för dagliga skolresor får inte bli oskälig och belasta barnet.

Vi föreslår att ett närskoletillägg tas i bruk som en del av finansieringen av den grundläggande utbildningen. Närskoletillägget stärker verksamhetsförutsättningarna för mindre skolor. Målet är att den grundläggande utbildningen ska kunna ordnas för alla barn som lika närservice runt om i Finland. I en liten skolenhet kan man bygga upp gemenskap, hålla grupperna mindre och beakta varje barns individuella behov. Centern anvisar 3 miljoner euro för närskoletillägg till små skolor.

Regeringen tänker skära ner kommunernas statsandelar med 7 miljoner euro och på motsvarande sätt göra det möjligt för kommunerna att höja maximiavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever från och med den 1 januari 2026. Maximiavgifterna höjs med cirka 23 procent. Det betyder att avgiften för 570 timmar i fortsättningen får vara 148 euro i stället för 120 euro, och avgiften för 760 timmar 197 euro i månaden i stället för 160 euro. Centern skulle inte genomföra denna nedskärning av statsandelen, så kommunerna skulle få hålla avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten oförändrade.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.30 med 3 000 000 euro att riktas som understöd till närskoletillägg för små skolor och

att riksdagen ökar moment 29.10.30 med 7 000 000 euro för understöd för morgon- och eftermiddagsverksamhet.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

01. Omkostnader för statlig yrkesutbildning (reservationsanslag 2 år)

I Finland råder det redan nu brist på experter och situationen kommer att förvärras ytterligare. Genom att skära ned på de ungas utbildning och yrkeskunnande försvagar regeringen förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Största delen av ungdomarna i yrkesutbildningen hittar jobb i den egna regionen i företag och offentlig service. Regeringens nedskärningar försämrar också den regionala ekonomin och företagens situation på många sätt. Satsningarna på exempelvis export hjälper inte om företagen inte längre har kompetent arbetskraft.

Yrkesläroanstalterna har utöver utbildningen av yrkesmänniskor en viktig roll för de unga som står inför utmaningar i sitt liv. Tillräckligt stöd och den livsrytm som lektionerna ger kan bidra till att många unga kommer över svårigheterna och kan bygga upp ett självständigt liv.

I och med det redan fattade beslutet om att slopa vuxenutbildningsstödet har regeringen gjort det mycket svårt att uppdatera och fördjupa kompetensen — trots att också regeringens egna beslut förutsätter att Finland snabbt får nya yrkesutbildade personer till exempel inom social- och hälsovården och undervisningsbranschen.

Underskottet i de offentliga finanserna är stort och just därför är det ett misstag att skära ned på kompetensen. Finland är i stort behov av tillväxt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 40

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer vilka konsekvenser de omfattande besparingarna i yrkesskolorna under innevarande regeringsperiod har för kompetensen hos de utexaminerade, förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och tillgången på kompetent arbetskraft.

21. Gemensamma utgifter för yrkesutbildning och gymnasieutbildning (reservationsanslag 3 år)

Regeringen är på väg att införa terminsavgifter för studerande på andra stadiet från länder utanför EU och EES. Avgifterna kommer att gälla gymnasier och yrkesläroanstalter där undervisningen sker på finska eller svenska, alltså på nationalspråken.

Nativiteten är för närvarande historiskt låg i Finland, och i takt med att de unga åldersklasserna minskar förlorar Finland framtida arbetstagare och skattebetalare och de människor som skulle kunnat trygga basservicen. Behovet av arbetskraft kommer att öka, vilket gör en smidig integration av människor som kommer från andra delar av världen allt viktigare.

En negativ bild av Finland kan, utöver att påverka studerandes beslut, också inverka på andra investeringar, arbetskraftsinvandring och det allmänna intresset för Finland.

Att locka studerande från länder utanför EU och EES till gymnasieutbildning och yrkesutbildning i Finland kan i viss mån motverka en försämring av försörjningskvoten och vara en del av lösningen på arbetskraftsbristen. Gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen är just det skede där unga kan integreras smidigt i det finländska samhället och lära sig flytande finska eller svenska, vilket är en förutsättning för att kunna avlägga högskolestudier på nationalspråken.

Utländska studerande lär sig alltså språket och integreras i det finländska samhället under studietiden. De fortsätter sannolikt till högskola eller arbetsliv. Avgifterna är inte motiverade med tanke på att vi behöver arbetskraft för att upprätthålla vår välfärdsmodell.

Till sina budgetkonsekvenser berövar ändringen kommunerna på 10 miljoner euro av statsandelarna och statsunderstöden för yrkesutbildning och 960 000 euro för gymnasieutbildning. Centern skulle inte genomföra denna besparing och skulle samtidigt återta planerna på att genomföra terminsavgifterna på andra stadiet för studerande utanför EU- och EES-staterna.

Utländska studerande har också haft stor betydelse för små gymnasiers fortlevnad runt om i landet. Beslutet riskerar att leda till nedläggningar av gymnasier och samtidigt försämra tillgängligheten genom att samla elever i större enheter. Små gymnasier och grundskolor har ofta gemensamma lärare, och om gymnasieverksamheten upphör kan det också innebära att behöriga lärare försvinner från kommunens grundläggande utbildning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 41

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen propositioner med de ändringar som behövs för att återta införandet av läsårsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES och samtidigt återställer den statsandel som skurits ned från kommunerna på grund av läsårsavgifterna.

Reservationens förslag till uttalande 42

> Riksdagen förutsätter att statsrådet påskyndar EU-förfarandet för att få ett undantag från den bolagiseringsskyldighet som föreskrivs i kommunallagen, så att kommuner och samkommuner i fortsättningen inte behöver bolagisera sin verksamhet när de ordnar uppdragsutbildning.

70. Studiestöd

52. Statsborgen för studielån (förslagsanslag)

Regional studielånskompensation och barnförhöjning av studielånskompensationen

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Centern har föreslagit ett tioårigt försök med en särskild ekonomisk zon i östra och norra Finland. Ett led i detta tillväxtpaketet är försöket med regional studielånskompensation. Genom åtgärdspaketet skapas det tillväxtutsikter för landskapen vid östgränsen som lider av följderna av Rysslands krigföring och inleds genomförandet av det så kallade programmet för norra Finland.

Syftet med den regionala studielånskompensationen är att förbättra tillgången på kompetent arbetskraft och förbättra livskraften på glesbygden. Det har under de senaste regeringsperioderna rått parlamentariskt samförstånd om försöket och målet. Den av statsrådet tillsatta parlamentariska arbetsgruppen för glesbygdsområden har funderat på konkreta förslag till lösningar på problemen i glesbygdsområden i Finland.

I en slutrapport som publicerades i oktober 2019 föreslog arbetsgruppen en modell med regional studielånskompensation som används i Norge, där de som flyttar till ett glesbygdsområde för att arbeta får sitt studielån kompensenserat till ett värde av 2 600 euro per år. Låneräntorna måste betalas själv.

För att få kompensationen krävs det att man bor och arbetar tillräckligt eller utövar därmed jämförbar verksamhet inom en viss kommuns område. Om man bor tillräckligt länge i området blir lånet återbetalt i sin helhet.

Vid undervisnings- och kulturministeriet bereddes under förra valperioden en proposition med förslag till lagar om ett försök med regional studielånskompensation och om temporär ändring av 92 § i inkomstskattelagen. Syftet var att möjliggöra ett försök som skulle ge kunskap om hur den regionala studielånskompensationen påverkar tillgången på arbetskraft och livskraften i försöksområdet.

Centern skulle reservera 6 miljoner euro för försöket med regional studielånskompensation.

Centern föreslår dessutom som ett element i familjepaketet att den andel av studielånet som ska efterskänkas höjs med 10 procentenheter för varje barn som den studerande har. En studerande med familj ska också ha möjlighet att överskrida den utsatta tiden för att slutföra studierna utan att förlora rätten till studielånskompensation. Centern anvisar 5 miljoner euro för detta i sin alternativa budget.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 43

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om ett försök med regional studielånskompensation.

Reservationens förslag till uttalande 44

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om tillägget för barn i studielånskompensationen.

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Centern strävar efter att familjerna ska kunna skaffa så många barn de vill. Människor måste få stöd för att bilda familj och ha möjlighet att skaffa så många barn de själva önskar. För Centern är varje barn värdefullt. Vi respekterar människornas valfrihet i familjeplanering och barnlöshet. Vi står fast vid kvinnors och barns mänskliga rättigheter. Vi förstår att det finns en mångfald av familjer.

Centern vill bygga ett bra Finland. Det lyckas inte om inte det uppfostrande arbetet och familjerna uppskattas mer såväl inom politiken som i arbetslivet och ekonomin. Tillgodoseendet av familjernas önskemål om att få barn är en investering i miljardklassen för Finland. Ett barnlöst Finland förtvinar, medan ett Finland med familjer har framtidsutsikter.

Därför föreslår Centern i sin alternativa budget ekonomiska åtgärder till stöd för familjebildning. Allt prat om stöd för familjebildning får inte bli på utredningsnivå.

Studiepenningens försörjarförhöjning

Sipiläs regering återinförde år 2018 studiestödets försörjarförhöjning, som hade slopats 1994. Försörjarförhöjningen stöder studerande med familj och hjälper dem fokusera på studierna på heltid. För närvarande betalas försörjarförhöjningen till en studerande med familj till samma belopp oberoende av antalet barn.

Studerandeorganisationerna och högskolorna bör erbjuda en familjevänlig studiekultur, flexibla studiesätt och stöd för barnomsorgen. Tillräcklig grundtrygghet och flexibilitet är centrala faktorer för att man ska våga drömma om en familj också under studietiden.

För att öka de ekonomiska incitamenten för familjebildning redan under studietiden föreslår Centern att studiestödets försörjarförhöjning i fortsättningen betalas för varje barn. Det innebär en årlig satsning på 10 miljoner euro i statsbudgeten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 45

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner genom vilka studiestödets försörjarförhöjning betalas för varje minderårigt barn som en studerande med familj ska försörja.

80. Konst och kultur

Centern anser att det viktigt med kulturverksamhet som förenar medborgarna och folkbildning som är tillgänglig för alla. Vi behöver verksamhet som bidrar till att immateriellt och materiellt kulturkapital överförs till nya generationer. Det är till stor del kommunerna och organisationerna samt institut och folkhögskolor som bedriver fritt bildningsarbete som upprätthåller och utvecklar det finländska kulturarvet.

Kultur kan bidra till integration av invandrare och sammanhållning bland ungdomar samt motverka ensamhet i synnerhet bland äldre. Kulturverksamheten främjar det psykiska och fysiska välbefinnandet hos personer i olika åldrar. Olika verksamhetsmodeller kan stärka möjligheterna för personer i olika livssituationer att få tillgång till kulturtjänster.

Man måste värna om den regionala tillgången till kultur och kulturens tillgänglighet överallt i Finland och också inom städerna. Nedskärningar i kultur försämrar tillgängligheten och försätter människorna i en ojämlik ställning. Kulturen tillhör alla oberoende av bostadsort eller förmögenhet.

De åtgärder som regeringen redan genomfört försämrar verksamhetsförutsättningarna för kultursektorn. Nedskärningarna i kulturbranschen har lett till att stadsteatrar, orkestrar och muséer läggs ned och alla kulturformer lider. Aktörerna inom det fria fältet kommer att befinna sig i en mycket svår situation. Gruppernas verksamhet kommer att försvåras och delvis säkert också upphöra när det ekonomiska stödet minskar.

I detta ekonomiska läge har kommunerna inte alltid haft möjlighet att stödja aktörer inom kultur- och konstbranschen i och med att det statliga stödet minskar. Kulturnedskärningarna placerade välbärgade städer och mindre gynnade städer i olika kaster.

Allt detta har stor inverkan på framtiden för hela den finländska kulturen, branschens attraktionskraft samt sysselsättningsmöjligheterna inom branschen och utbudet på kulturtjänster.

Dessutom genomförs en färdplan för de kreativa branscherna och påverkar en förnuftig reglering i EU för att också små europeiska företag ska klara sig på marknaden mot stora multinationella företag.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 46

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer vilka konsekvenser sparåtgärderna för kulturen har för tillgången till kulturtjänster på olika håll i Finland och också inom städerna.

Reservationens förslag till uttalande 47

> Riksdagen förutsätter att statsrådet målmedvetet vidtar åtgärder enligt färdplanen för de kreativa branscherna.

90. Idrottsverksamhet

Under Orpos regeringsperiod har basfinansieringen för motion och idrott utsatts för årliga nedskärningar på cirka 20 miljoner euro fram till 2026. Merparten av detta har gällt byggande av idrottsanläggningar. Minskningen av anslagen för idrottsanläggningar är oroande och kommer att påverka hur projekten framskrider på olika håll i Finland.

Samtidigt har regeringen anvisat 20 miljoner euro per år för det förvaltningsövergripande projektet Finland i rörelse. Inför framtiden vore det viktigt att utreda hur effektiv projektfinansieringen är i förhållande till basfinansieringen för och motion.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 48

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer hur effektiv den separata projektfinansieringen av motion och idrott under valperioden är i förhållande till basfinansieringen av motion och idrott, så att den statliga finansieringen av motion och idrott i framtiden kan riktas så effektivt som möjligt.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Trots att regeringen offentligt har betonat att i synnerhet det livsmedelsproducerande jordbruket skulle vara skyddat från anpassningsåtgärder, har anslagen till sektorn som helhet minskat. Minskade anslag ger dåliga förutsättningar för att genomföra den utlovade vändningen i jordbrukets lönsamhet, särskilt som nödvändiga strukturella reformer inom sektorn fortfarande lyser med sin frånvaro. Budgetförslaget för 2026 erbjuder knappast några konkreta lösningar på de vardagliga utmaningar som jordbrukarna står inför.

Bakom lönsamhetsproblemen ligger ökade produktionskostnader, osäkra marknadspriser och administrativ belastning. Spannmålsgårdarna befinner sig just nu i en särskilt svår situation, där den genomsnittliga lönsamhetskoefficienten ser ut att bli negativ. Inom övriga produktionsinriktningar är utvecklingen något bättre enligt prognoserna. Den övergripande bilden av jordbrukets lönsamhet är dock starkt polariserad. Det finns för få gårdar med god eller ens måttlig lönsamhet, och för många med svag lönsamhet.

Centern är oroad över hur den svaga lönsamhetsutvecklingen påverkar gårdarnas investeringsförmåga och generationsväxlingar. Investeringsvolymen räcker inte till för att kompensera den produktionskapacitet som samtidigt försvinner när gårdar läggs ned. Den allmänt svaga lönsamheten gör att tillgången till finansiering alltför ofta blir ett hinder för investeringar. Om den utvecklingen fortsätter riskerar självförsörjningen inom livsmedelsproduktionen att försvagas och importberoendet att öka.

Den långvariga svaga lönsamheten syns i att antalet generationsväxlingar minskar alarmerande. Det behövs konkreta åtgärder för att trygga kontinuiteten i den inhemska matproduktionen. Tyvärr har regeringen inte lyckats lägga fram sådana för riksdagen. Generationsväxlingar skulle kunna främjas till exempel genom att i beskattningen inkludera sidoinkomster i beräkningen av den unga jordbrukarens företagarinkomst, samt genom att utvidga räntestödslån och statliga garantier till gårdar som drivs som aktiebolag.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 49

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder beredningen av lagförslag som kan dämpa den ökande kostnadsutvecklingen inom jordbruket.

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner som underlättar generationsväxlingar på jordbruksföretag genom att göra beräkningen av företagarinkomsten för unga jordbrukare smidigare.

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner som utvidgar räntestödslånen och statsborgen till att gälla också gårdar i aktiebolagsform.

01. Förvaltning och forskning

40. Stärkande av försörjningsberedskapen, främjande av exporten och utveckling av förädlingsvärdet inom sektorerna jordbruk, livsmedelsekonomi och naturresursekonomi (reservationsanslag 3 år)

Exportvillkoren inom livsmedelssektorn stärks. För närvarande är satsningarna på export för små både i euro och i fråga om åtgärder.

Vi kräver resurser för exportinsatser enligt regeringsprogrammet och också att exportverksamheten omorganiseras och effektiviseras.

Utöver en bättre samordning inom landet måste vårt lands ambassader och konsulat utomlands anlitas för exportverksamhet, så som man framgångsrikt har gjort i till exempel Irland och Danmark.

Centern anser att livsmedelsexporten kan tillföra mervärde till hela den finländska livsmedelskedjan. Under ledning av jord- och skogsbruksministeriet bör vi stärka rollen och ansvaret för livsmedelsexporten, särskilt för att aktörerna inom livsmedelsbranschen ska samordna exporten.

Centern skulle öka momentet med 5 miljoner euro för att främja livsmedelsexporten.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.01.40 med 5 000 000 euro för att främja livsmedelsexporten, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 52

> Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en exportmodell för livsmedelssektorn där Finlands ambassader och konsulat i högre grad än för närvarande är inriktade på exportåtgärder.

10. Utveckling av landsbygden

Biogasproduktionen, som skulle kunna bli en viktig tillväxtbransch för landsbygden, har drabbats av regeringens motstridiga åtgärder. Minskad finansiering i strid med regeringsprogrammet och återkommande nya byråkratiska krav minskar investeringsviljan. Dessutom har ändringarna i distributionsskyldigheten bidragit till ökad osäkerhet i investeringsmiljön. Redan nu ser vi att investeringar flyttar till Sverige.

Centern anser att skattefrihet och administrativ förenkling enligt svensk modell bör eftersträvas även i Finland. Biogasproduktionen i sin helhet bör ses ur ett tväradministrativt och uppmuntrande perspektiv. I nuläget riskerar biogasproduktionen att falla mellan stolarna i förvaltningsmässigt avseende, det är ett område som ingen riktigt äger.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 53

> Riksdagen förutsätter att regeringen slopar sin biogasfientliga politik och börjar främja produktionen av inhemsk förnybar energi som en del av utvecklingen av landsbygdens livskraft.

Reservationens förslag till uttalande 54

> Riksdagen förutsätter att regeringen återgår till att följa regeringsprogrammets skrivning om en stabil investeringsmiljö för biogasproduktionen.

54. Främjande av hästhushållning (reservationsanslag 3 år)

Centern är oroad över den försämrade finansieringen för hästnäringen, som hotar branschens livskraft och sysselsättning. I budgetpropositionen för 2026 har anslagen till främjande av hästnäringen minskat med nästan 13 procent jämfört med året innan, och på två år har finansieringen minskat med över 30 procent. Denna utveckling strider mot regeringsprogrammets mål att säkerställa hästhushållningens verksamhetsförutsättningar och trygga finska hästens ställning som nationalras.

Nedskärningarna hotar inte bara travbanorna ute i landskapen verksamhet utan också sysselsättningen inom hela hästbranschen och landsbygdens livskraft. Hästnäringen sysselsätter cirka 15 000 personer och stöder i bred bemärkelse jordbruket, företagandet och försörjningsberedskapen. Centern anser att finansieringen av hästbranschen måste tryggas på lång sikt och att det stöd som

riktats till uppfödning av finska hästar får en fortsättning för att branschens verksamhetsförutsättningar och framtidstro ska bevaras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 55

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar hästhushållningens framtid och utarbetar en långsiktig plan för att stärka verksamhetsförutsättningarna inom branschen, inklusive för att säkerställa en stabil verksamhet på travbanorna i landskapen.

Reservationens förslag till uttalande 56

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar uppfödningen av finska hästar så att nationalrasens livskraft och de effekter som stärker sysselsättningen inom hästbranschen och landsbygdens livskraft tryggas.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Det viktigaste för jordbruksproduktionens framtid är att förbättra lönsamheten genom intäkter från marknaden. Centern har länge efterlyst en strukturell reform av livsmedelsmarknaden. Regeringsperioden har redan passerat halvtid, men åtgärderna för att rätta till obalansen på marknaden har varit obefintliga. Den andra fasen av reformen av livsmedelsmarknadslagen låter fortfarande vänta på sig, och någon reform av konkurrenslagen har inte ens påbörjats.

Utöver de lagändringar som gäller livsmedelsmarknaden är det nödvändigt att säkerställa tillräckliga resurser för livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå. Centern noterar att ombudsmannens befogenheter har utökats under de senaste åren, men att detta inte alls syns i finansieringen. Tillräckliga resurser är nödvändiga för att uppgifterna ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 57

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar Livsmedelsverkets funktionsförmåga för att kärnuppgifterna, såsom utbetalningen av stöd, ska kunna utföras i tid.

Reservationens förslag till uttalande 58

> Riksdagen förutsätter att regeringen korrigerar obalansen på livsmedelsmarknaden och bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om ändring av konkurrenslagen, utöver det andra paketet i revideringen av livsmedelsmarknadslagen.

49. En ökning av självförsörjningen när det gäller produktionsinsatserna inom primärproduktionen (reservationsanslag 3 år)

Regeringens linje att avveckla torvproduktionen är enligt Centern ett misstag. Det anslag som riktats till att trygga tillgången på växt- och strötorv är endast en nödlösning. Torven har fortfarande en viktig roll med tanke på försörjningsberedskapen och jordbrukets behov av odlingssubstrat, och det finns inget fullvärdigt ersättningsmaterial. Centern anser att tillståndsprocesserna för torvproduktion måste snabbas upp, så att tillgången på inhemsk strö- och växttorv kan tryggas även i framtiden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 59

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att påskynda tillståndsprocesserna för torvutvinning och på så sätt tryggar tillgången på inhemsk strötorv och växttorv för försörjningsberedskapens och jordbrukets behov.

40. Naturresursekonomi

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

Satsningarna på hållbart skogsbruk är otillräckliga. Nedskärningarna i Metka-stöden och de försämrade stödvillkoren försvårar upprätthållandet och en hållbar skötsel av skogarna. Centern påminner om att investeringar i skogarnas tillväxt och hälsa stöder både skogarnas välfärd och uppnåendet av klimatmålen. Att avskaffa skogsplanteringsstödet och att försvaga finansieringen för frivilliga skyddsprogram (Metso, Helmi) är misstag som måste rättas till.

Centern betonar skogsägarnas egendomsskydd. Informellt skydd, där skyddsåtaganden görs utan markägarens tillstånd och ersättning, är oacceptabelt. Skyddet av värdefulla naturmiljöer är viktigt, men det måste bygga på frivillighet och full ersättning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 60

> Riksdagen förutsätter att regeringen inte genom sina beslut försämrar skogarnas växtkraft, utan tvärtom i högre grad än för närvarande stöder främjandet av ett hållbart skogsbruk.

Reservationens förslag till uttalande 61

> Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer skogsägarnas egendomsskydd och upphör med det så kallade informella skyddet, så att skyddsåtgärderna i stället alltid baserar sig på markägarens frivillighet och på full ersättning.

64. Forststyrelsen

Centern fäster uppmärksamhet vid Forststyrelsens ökade intäktsföringsmål. Det är i sig inte problematiskt att öka intäktsföringen, särskilt om det kan genomföras utan att avverkningarna ökar. Däremot är det inte acceptabelt att samtidigt genomföra betydande nedskärningar i Forststyrelsens naturtjänster. Nedskärningarna leder till att flera naturum måste stängas och att tjänster på friluftsområden skärs ned. Dessa beslut riskerar att försvaga den sociala acceptansen för skogsanvändning, vilket Centern ser som en oroande utveckling.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 62

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar den sociala acceptansen för användning av skogarna så att de naturum som Forststyrelsen driver inte måste stängas eller tjänster i strövområdena gallras ut.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter

Regeringen ställer upp stora ämbetsverksspecifika sparkrav samtidigt som den genom lagändringar ökar ämbetsverkens uppgifter. Centern delar regeringen uppfattning att det behövs inbesparingar inom förvaltningen. Centern skulle dessutom höja ambitionsnivån. Regeringen borde dock kunna reducera uppgifterna och skyldigheterna samt göra regleringen smidigare och inte öka byråkratin. Också de möjligheter den nya tekniken erbjuder bör utnyttjas fullt ut.

Inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde gäller sådana lagändringar bland annat elsparkcyklar och taxibilar samt ökade och mer krävande säkerhetsuppgifter till följd av det instabila världspolitiska läget särskilt inom cybersäkerheten. Enligt utskottets sakkunnigutfrågning uppkommer de största utmaningarna inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde vid Transport- och kommunikationsverket och Meteorologiska institutet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 63

> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de myndigheter som är viktiga med tanke på Finlands säkerhet och cybersäkerhet har tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter.

88. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Kommunikationsministeriet har bemyndigats att underteckna aktieägaravtalet om byggfasen för Västbanan Ab, så att statens finansieringsandel av kostnaderna för projektet är högst 400 miljoner euro, förutsatt att de övriga ägarna finansierar projektet med minst 400 miljoner euro.

I det rådande strama läget för de offentliga finanserna finns det enligt Centern inte förutsättningar för att genomföra det så kallade Entimmeståget till Åbo, eftersom projektet är svagt lönsamt och dyrt för skattebetalarna. Fullmakterna för innevarande valperiod utgör endast en liten del av projektets totalkostnad på flera miljarder euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 64

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att inte gå vidare till byggfasen för Västbanan Ab.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Nästa år föreslår regeringen att finansieringen av basunderhållet av transportinfrastrukturen minskar med cirka 200 miljoner euro jämfört med i år. Utöver ramfinansieringen (1,285 miljarder euro) får momentet ett tillägg på endast cirka 120 miljoner euro ur investeringsprogrammet. Slutsumman för basunderhållet av transportinfrastrukturen nästa år är 1,412 miljarder euro. Det svåraste året kommer att vara 2027, då ramfinansieringen på sin höjd är på ovan nämnda nivå om inga nya beslut fattas.

Nästa års finansiering räcker endast till för att belägga cirka 2 300 kilometer väg, vilket är klart under den nivå som behövs för att stoppa ökningen av det eftersatta underhållet (cirka 4 000 km/år). I fråga om bannätet räcker finansieringen inte ens till för att genomföra alla nödvändiga reparationer. Till exempel måste de grundliga förbättringarna av banavsnitten Jyväskylä—Pieksämäki och Uleåborg—Laurila senareläggas.

Till skillnad från regeringens löften i regeringsprogrammet och uttalanden i offentligheten är det eftersatta underhållet av trafikslederna på väg att öka kraftigt. Det sammanlagda eftersatta underhållet stiger i slutet av 2026 till hela 4,5 miljarder euro. Ökningen beror i synnerhet på den stigande kostnadsnivån och på att lågtrafikerade trafikleder inte har hållits i skick. Regeringen anvisar heller ingen finansiering för detta. Situationen försvåras ytterligare och rentav rasar år 2027, då man återgår till den av regeringen minskade ramfinansieringen.

Centern framhåller att finansieringen av trafikslederna inte bara måste vara tillräcklig utan också stabil. Genom regeringens beslut minskas dock utgiftsramen för trafikledsfinansieringen under innevarande valperiod, eftersom regeringen fortlöpande har skurit ner den långsiktiga finansieringen. Regeringen har redan tidigare och är även nu i färd med att ersätta den finansiering som

saknas med ett investeringsprogram av engångsnatur. Investeringsprogrammet ingår i bilaga E till regeringsprogrammet och meningen är att upp till tre miljarder euro riktas till finansiering av trafikledspolitiken. Det ger en helt missvisande bild av det verkliga läget för trafikledsfinansieringen.

Genom beslutet vid halvtidsöverläggningen i april 2025 ökade regeringen sitt investeringsprogram, som ursprungligen uppgick till fyra miljarder euro, med 500 miljoner euro. Av tilläggsbeloppet måste upp till 200 miljoner euro användas för att täcka de ökade kostnaderna för tidigare beslut. Det är ett bra exempel på hur projekten i anslutning till det engångsfinansierade investeringsprogrammet slukar pengar.

Ett annat stort orosmoment är att regeringen inom ramen för investeringsprogrammet har inlett projekt med stora fullmakter men med små anslag. Regeringen har inte heller tänkt på att genomförandet av investeringsprogrammet ökar behovet av finansiering för bastrafikledshållningen. Situationen är redan nu svår, vilket syns i att det eftersatta underhållet ständigt ökar.

År 2026 är det sista budgetåret då regeringen får använda de tillägg som gjorts i investeringsprogrammet för att finansieria trafiklederna. Efter det minskar trafikledsfinansieringen drastiskt. I det utkast till den tolvåriga trafiksystemplanen som varit på remiss och som sträcker sig över kommande valperioder har det utlovats en kännbar höjning av trafikledsfinansieringen genast efter den gällande ramperioden 2026—2029. Det är ett tecken på att också regeringen har insett de allvarliga konsekvenserna av en kortsiktig trafikledspolitik. Man har ändå valt att låta nästa regering ta itu med väl kända problemen. Vi anser att detta är populistiskt och oansvarigt. En långsiktig trafikledspolitik kan inte bygga på lösa förhoppningar.

I Centerns alternativ genomförs som ett led i stimulanspaketet för byggbranschen ett reparationsprogram för bastrafikledshållning, broar, spår, gång- och cykelvägar samt enskilda vägar. För programmet reserveras 200 miljoner euro statliga medel och dessutom beräknas kommunernas och ägarna till enskilda vägar delta med sammanlagt 100 miljoner euro. Av statens tilläggsfinansiering riktas 150 miljoner euro till bastrafikledshållningen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.20 med 150 000 000 euro för bastrafikledshållning och att följande uttalanden godkänns:

Reservationens förslag till uttalande 65

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en genomförbar plan för att åtgärda det eftersatta underhållet av trafiklederna senast i samband med uppdateringen av den 12-åriga trafiksystemplanen.

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen för att dämpa trycket på att reparera trafikleder ökar finansieringen av bastrafikledshållningen alltid när den beslutar om nya projekt för byggande eller utveckling av trafikleder.

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen inte finansierar sitt investeringsprogram genom att sälja finländsk grundläggande infrastruktur som för närvarande sköts av bolag som helt och hållet ägs av staten, såsom Finavia, som upprätthåller flygplatsnätet i Finland, och VR, som sköter persontågstrafiken.

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Enskilda vägar. Vi har cirka 385 000 kilometer enskilda vägar i vårt land. Av vägnätet i Finland är nästan 60 procent (cirka 385 000 km) enskilda vägar, av vilka knappt hälften är organiserade som väglag. Det finns cirka 12 000 broar på enskilda vägar och cirka 20 specialobjekt som understöds. Invid de enskilda vägarna finns det uppskattningsvis cirka 30 000 företag, 40 000 lantbruksföretag, 250 000 egnahemshus och 190 000 fritidshus samt ett stort antal skogslägenheter.

Understöden till enskilda vägar har årligen minskats under innevarande valperiod. Nästa år är anslaget bara 5,5 miljoner euro, varav ungefär hälften används för att upprätthålla färjetrafiken. För jämförelsens skull kan nämnas att understöden till enskilda vägar under förra valperioden som lägst var 23 miljoner euro.

Vi betonar att behovet av satsningar på enskilda vägar har inte försvunnit. Däremot håller regeringen målmedvetet på att försvaga den infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen och låta väglagens delägare bekosta statsmaktens centrala skyldighet att stärka och underhålla enskilda vägar som är viktiga för försörjningsberedskapen och funktionssäkerheten i hela Finland. Statsunderstöden för enskilda vägar höjs inte ens i utkastet till den kommande tolvåriga trafiksystemplanen.

Som ett led i stimulanspaketet för byggbranschen vill Centern satsa 25 miljoner euro på understöd till enskilda vägar.

Gång-, cykel- och mopedleder. Kommunerna har beviljats statsunderstöd för infrastrukturprojekt som främjar gång och cykling och andra projekt som främjar förhållandena för gång och cykling. Kommunerna har aktivt använt stödet, eftersom det förbättrar trafiksäkerheten.

Statsandelen för byggande av cykelvägar som är viktiga för trafiksäkerheten har nästan halverats under innevarande valperiod. Ett annat problem har varit att stöd har kunnat beviljas endast för trafikleder som ägs av kommunen. I Finland finns det dock många landsbygdskommuner som ligger invid det statsägda vägnätet. Stöd har inte kunnat beviljas för sådana områden.

Som ett led i stimulanspaketet för byggbranschen skulle Centern rikta 25 miljoner euro till betalning av statsunderstöd till kommunerna för infrastrukturprojekt som främjar gång och cykling och för andra projekt som främjar förhållandena för gång och cykling samt för infrastrukturprojekt som främjar verksamhetsförutsättningarna för kollektivtrafik, och för betalning av statsunderstöd för övriga projekt som främjar gång och cykling.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.30.31 med 25 000 000 euro för understöd till enskilda vägar och

att riksdagen ökar moment 31.30.31 med 25 000 000 euro för att främja gång och cykling och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar till riksdagen de ändringar som behövs för att i fortsättningen möjliggöra ett flexibelt genomförande av statens och kommunernas samfinansierade projekt som främjar gång och cykling också på statens vägnät.

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Vid halvtidsöverläggningen i april 2025 ökade regeringen sitt investeringsprogram med 500 miljoner euro. Med hjälp av tilläggsbeloppet startade regeringen fem nya utvecklingsprojekt. Samtidigt används 200 miljoner euro av tillägget för att täcka de ökade kostnaderna. Utöver att byggkostnaderna har stigit finns det också en risk för att ändringen av inlösningslagen höjer kostnaderna.

Vi välkomnar i och för sig att regeringen äntligen under politisk press har planerat in nya utvecklingsprojekt också utanför de livligast trafikerade delarna av landet. Trots det blir exempelvis hela östra Finland, som lider mest av det världspolitiska läget, utan nya projekt med undantag för några lokala projekt. Den kommande riksomfattande trafiksystemplanen utlovar ingen förbättring av situationen. Av de stora landskapen har Birkaland nästan helt hamnat utanför regeringens projekt. Regeringens trafikledspolitik kan med fog fortfarande anses vara mycket centraliserad.

Finansministeriet har tidigare slagit fast att projekt inom investeringsprogrammet kan föras in i budgeten först när den totala finansieringen av projekten är klar. I budgetpropositionerna har det dock stuckit i ögonen att projekten har inletts med stora fullmakter men med små anslag. Historien har lärt oss att en senareläggning av tidsplanerna för byggandet av projekten oundvikligen leder till en avsevärd ökning av de totala kostnaderna. Också sakkunnigat har anmärkt om detta.

Entimmeståget (numera Västbanan) mellan Helsingfors och Åbo kommer kanske i årtionden att utgöra en kostnadsbomb. Till skillnad från de preliminära bedömningarna fick projektet i juli 2024 inget byggbidrag från EU. Trafikledsverket har uppskattat att projektbolagets kostnadsbedömning för den första fasen (1,3 miljarder euro) är underdimensionerad med upp till 200 miljoner euro. Det bör också beaktas att detta endast gäller den första etappen av Västbanan, där nya

spår byggs mellan Åbo och Salo samt mellan Lojo och Esbo. Regeringen främjar inte alls den andra fasen, som kopplar samman dessa två sträckor. Enligt tidigare uppskattningar är det den dyraste delen av projektet (kostnadsberäkning 1,9 miljarder euro), och den har väckt minst intresse bland delägarkommunerna.

Kostnaderna för spårvagn i Vanda har stigit samtidigt som det ändå blev en sparvagn, eftersom pengarna inte räcker för spår ända fram till flygplatsen, som tidigare tänkt. På grund av att rutten förkortats är projektet inte längre det samma för vilket staten ursprungligen beviljade finansiering. Dessutom beställs spårvagnarna av ett bolag som låter tillverka dem i Polen. Den sysselsättande effekten hamnar till en betydande del utanför Finland, vilket gör projektet mindre motiverat ur statens synvinkel än tidigare. Konkurrensutsättningen av byggandet av vagnar kan anses misslyckad, eftersom man endast fick ett anbud som uppfyller alla krav och det därför inte ens gjordes någon prisjämförelse. Projektet är för dyrt för skattebetalarna i förhållande till nyttan. Staten bör dra tillbaka sin finansieringsandel och för sin del stoppa främjandet av spårvagnen i Vanda i dess nuvarande form.

Regeringen har inte i nämnvärd grad främjat alternativa rutter som är livsviktiga för utrikeshandeln och försörjningsberedskapen, i det fall att fartygstrafiken på Östersjön störs eller avbryts helt och hållet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 69

> Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att staten ska dra sig ur deltagandet i kostnaderna för spårvägen i Vanda.

Reservationens förslag till uttalande 70

> Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar trafiklederna i hela Finland, med beaktande av försörjningsberedskapen och tillgängligheten.

Reservationens förslag till uttalande 71

> Riksdagen förutsätter att regeringen gör noggranna kalkyler över den totala finansieringen av nya utvecklingsprojekt för trafikleder utan att överföra de finansieringsproblem som redan är i sikte till nästa regering för avgörande, samtidigt som den har skurit ner den långsiktiga finansieringen.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

51. Understöd till tjänster inom trafik, transport och kommunikation (reservationsanslag 3 år)

Regeringen gör ständigt kommunikationspolitiken allt mer ojämlik. Redan i början av valperioden lade regeringen ned det riksomfattande bredbandsprogrammet, skar ned finansieringen av det och strök understödsmomentet för det ur budgetpropositionen. Samtidigt agerade regeringen i

strid mot sitt eget regeringsprogram. Där utlovades det att digitaliseringen av de offentliga tjänsterna ska främjas. Fungerande bredband som täcker hela landet är viktiga också för dem som behöver social- och hälsovårdstjänster. Enligt regeringsprogrammet håller också myndighetskommunikationen på att digitaliseras.

Beslutet om indragningen av stödet för bredband fattades före den utredning som utlovades i regeringsprogrammet och samtidigt som man började lägga ner 3G-nätet för att bereda rum för nyare generationers nät. Samtidigt upphävde regeringen antingen med avsikt eller omedvetet den föregående regeringens finansieringsbeslut om förbättrande av nättäckningen på tåg, dvs. i praktiken byggandet av en fungerande bredbandsinfrastruktur som skulle betjäna såväl tågpassagerare som invånarna i avlägsna områden.

Nu fungerar invånarnas mobiltelefoner inte längre och det är omöjligt att arbeta och ringa samtal med telefon på tågen. Regeringen har överfört ansvaret för förbättrandet av nättäckningen på tågen till VR, trots att problemet gäller brister i bredbandsnätet och VR inte är den som har ansvaret för byggandet av nätanslutningarna.

I den traditionella postutdelningen strök Posti Abp från och med ingången av 2025 oadresserad reklam och andra massutskick, såsom utdelning av gratistidningar, från sitt tjänsteutbud. Dessutom minskar regeringen finansieringen av stödet till utdelning av dagstidningar med upp till hälften från och med 2026.

Just nu befinner sig också oberoende Finska Notisbyrån i svårigheter på grund av omvälvningarna inom mediesektorn. Samtidigt ökar mängden så kallade fejknyheter kraftigt. Kommunikationsministeriets lösning är att utarbeta en promemoria som tar fokus på de inhemska mediebolagens konkurrenskraft.

Regeringen har genom sina beslut eller beslut allvarligt undergrävt människors kommunikativa jämlikhet. Möjligheterna att använda och få tillgång till digitala och traditionella kommunikationstjänster försämras på en och samma gång och för samma personer enbart på grund av deras hemort. Detta understryker den centraliserande och mänskliga ojämlikheten i regeringspolitiken.

Centern vill främja snabba bredbandsförbindelser i hela landet bland annat för att förbättra möjligheterna till distansarbete. Dessutom skulle Centern förbättra tågens nätförbindelser. För hela paketet anvisas 20 miljoner euro i statlig finansiering och målet är dessutom att hitta 80 miljoner euro i privat finansiering, varvid investeringarna för att förbättra datakommunikationsförbindelserna totalt uppgår till 100 miljoner euro.

Med tanke på de svaga offentliga finanserna ser Centern det inte som ändamålsenligt att rikta 20 miljoner euro till skrotningspremier, utan föreslår att anslaget slopas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.20.51 med 15 000 000 euro för byggande av bredbandsförbindelser och

att riksdagen ökar moment 31.20.51 med 5 000 000 euro för att förbättra tågens nätförbindelser och

att riksdagen minskar moment 31.20.51 med 20 000 000 euro för skrotningspremier och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att regeringen på nytt inleder det riksomfattande bredbandsprogrammet utifrån den utredning som gjordes i mars 2024 och som ett led i bredbandsprogrammet och bredbandsprojekten satsar på att förbättra nättäckningen i tåg i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar produktionen av snabbt, tillförlitligt och oberoende nyhetsmaterial i Finland.

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar postutdelningstjänsterna i hela Finland.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Jobb för finländarna — fördubbla den ekonomiska tillväxten

Finland lyfter om vi bara kan ge människorna jobb. Centerns mål är därför att åtminstone fördubbla den ekonomiska tillväxten jämfört med prognosen så att tillväxten är minst 2 procentenheter per år. Nya jobb uppstår framför allt i små och medelstora företag i hela Finland. Vi måste stärka deras verksamhetsförutsättningar.

Centern reserverar sammanlagt cirka 1,5 miljarder euro för finansiering av tillväxtåtgärder och för att rädda servicen. Av detta riktas cirka 1,4 miljarder euro till åtgärder som syftar till att fördubbla den ekonomiska tillväxten och resten till att rädda finländarnas närservice och basservice och till små, riktade budgetanslag. Inom denna ram genomförs åtgärderna under 2026—2027. Centern har föreslagit ett alternativ av motsvarande storleksklass för finansiering av åtgärderna.

Det är viktigt att påskynda den ekonomiska tillväxten också därför att en ökning av sysselsättningen med en procentenhet stärker hållbarheten i de offentliga finanserna med 0,4 procentenheter.

Smidigare vardag för människor och företag

Centern vill ha smidigare reglering i kommunerna, välfärdsområdena och staten, så att människornas och företagens vardag underlättas. Det måste fastställas mål för servicen, men ges stor handlingsfrihet när det gäller hur målen ska nås.

Principen ”en in, två ut” införs i företagsregleringen. Regleringens omfattning och konsekvenser måste kunna minskas.

En revidering av lagstiftningen om företagslivet inleds så att de krav som överskrider EU:s miniminivå slopas i Finlands lagstiftning. Uppgiften utförs under två valperioder. Den finländska regleringsmiljön får inte på den inre marknaden väsentligt avvika från det övriga Europa.

Utöver att öka det humankapitalet måste Finland också öka företagsamheten bland alla åldersgrupper. Centern kräver bättre förutsättningar för personer med små barn att starta upp företag och stödåtgärder från regeringen för företagare med barn.

Snabba tillståndsprocesser kunde bli konkurrensfördel för Finland

Vi ställer som mål att Finland ska ha de snabbaste tillståndsprocesserna i Europa — garantitider för handläggningen och all service på ett enda ställe.

Ett tröskelbelopp införs för besvär, om inte den som anför besvär är direkt part i ärendet.

När i sig motiverade besparingar inom statsförvaltningen genomförs ser vi till att det inte inom någon sektor orsakar dröjsmål eller andra olägenheter för företagens verksamhet.

Färdplaner behövs för tillväxtbranscherna

Vi utarbetar parlamentariskt långsiktiga färdplaner så att aktörerna i tillväxtbranschernas ekosystem kan lita på flankstöd från den offentliga sektorn och för att främja viljan att påskynda utvecklingen av branscherna över valperioderna. Företagsutvecklingen har försvårats av programarbete som varierar varje valperiod och av att sammanslutningar som redan varit fungerande har splittrats och arbetet gått förlorat.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 75

> Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder en genomgång av lagstiftningen om företagsliv så att man i den nationella lagstiftningen stegvis slopar krav som överskrider EU:s miniminivå, så att Finlands regleringsmiljö motsvarar den allmänna regleringen på den inre marknaden.

Reservationens förslag till uttalande 76

> Riksdagen förutsätter att statsrådet när det föreslår mer reglering lättar upp regleringen dubbelt upp på annat håll, så att företagens kumulativa regleringsbörda gradvis kan lindras.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 77

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att införa garantitider för företagens tillståndsprocesser samt säkerställer att Finland har Europas smidigaste och snabbaste tillståndsprocesser.

Reservationens förslag till uttalande 78

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att införa tröskelbelopp för besvär, om inte den som anför besvär är direkt part i ärendet.

Reservationens förslag till uttalande 79

Riksdagen förutsätter att statsrådet i ett parlamentariskt samarbete börjar bereda färdplaner över valperioderna för att långsiktigt utveckla utsikterna för tillväxtbranscherna.

Reservationens förslag till uttalande 80

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder stödåtgärder för företagare med barn och för att göra det lättare för personer med små barn att starta företag.

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att statsrådet genomför besparingarna inom statsförvaltningen så att de inte fördröjer exempelvis tillståndsprocesserna för företag eller orsakar andra olägenheter för företagen.

01. Förvaltning

05. Omkostnader för Innovationsfinansieringsverket Business Finland (reservationsanslag 3 år)

Vi gör upp en ambitiös tillväxtstrategi för turismen. Målet är att återställa resebalansen senast 2030, så att det inkomsterna från turismen i Finland är lika stor som de utgifter som finländska turister lägger ut utomlands. Underskottet i Finlands resebalans var nästan 1,9 miljarder euro 2024, och ökade jämfört med året innan. Centern skulle avsätta 5 miljoner euro för att främja turismen.

Det görs möjligt för villiga kommuner att införa en liten turistavgift eller turistskatt per natt för att utveckla den infrastruktur som turismen behöver.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.01.05 med 5 000 000 euro för att främja turismen, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 82

> Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en ambitiös tillväxtstrategi för turismen som strävar efter att återställa resebalansen senast 2030.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

20. Främjande av energieffektivitet och användning av förnybar energi (reservationsanslag 3 år)

Produktionen av biogas måste påskyndas och man måste se till att elnäten möjliggör diversifierad produktion av förnybar energi i hela landet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 83

> Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar förutsättningarna för ekonomisk tillväxti hela landet genom att säkerställa att elnätens överföringskapacitet inte utgör en flaskhals för produktionen eller användningen av förnybar energi.

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Produktivitetssprånget: Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet stöder tillväxt

Centern vill inrätta regionala tillväxtfabriker som samlar experter för att påskynda innovationer, utbildning och hållbar ekonomisk tillväxt. Tillväxtfabrikerna är ett nytt verksamhetssätt som samlar befintliga organisationer och befintligt kunnande. Samtidigt stärks livskraftscentralernas roll i att möjliggöra tillväxt för små och medelstora företag.

Tillväxtfabrikerna erbjuder en plattform för de lokala företagens FoUI-verksamhet och fungerar som samarbetsforum där utbildningen, forskningen och näringslivet i regionen tillsammans planerar de helheter som ska finansieras. Vi inkluderar samtidigt startfinansieringen i högskolesamfundens verksamhet.

Vi tar ett produktivitetssprång genom att göra Finland till ett stort land inom utnyttjandet och tillämpningen av artificiell intelligens. Vi startar ett program för utnyttjande av artificiell intelligens för företag och beaktande av uppstartsföretag. Målet är att bli föregångare på etisk användning av artificiell intelligens.

Utöver satsningarna på forskning och produktutveckling anslår vi 20 miljoner euro för innovationsverksamhet, så att resultatet av utvecklingsarbetet kan kommersialiseras och märkas konkret i form av tillväxt.

Det bör säkerställas att Business Finland har tillgång till sådana möjligheter att inleda innovationsverksamhet som innovationssedeln och Group Explorer-finansieringstjänsterna, särskilt för små och medelstora företag, inom ramen för finansieringen av FoUI-verksamheten.

FoUI-kedjan måste fås i skick på ett sätt som beaktar också små och medelstora företag. Särskild uppmärksamhet fästs också vid finansieringen av små och medelstora företags innovationsverksamhet, vid sidan av forskning och produktutveckling, samt vid att också små och medelstora företag kan ta steget från lokalsamhället till världen. Vi genomför målmedvetet ökade FoUI-satsningar, men riktar samtidigt en större del av FoUI-finansieringen till små och medelstora företag än för närvarande.

FoU-satsningar inriktas på tillämpning av omstörtande teknik inom olika sektorer, till exempel väte, förnybara energikällor och cirkulär ekonomi, kvantteknik, bioteknologi, artificiell intelligens och rymden. Vi reserverar finansiering för demor och pilotprojekt. Offentlig upphandling utnyttjas som en del av en innovativ tillväxtpolitik.

Utifrån forskning och utveckling riktas FoU-finansiering kostnadseffektivt till att lösa problemen i välfärdsområdenas social- och hälsovårdstjänster och det säkerställs att lösningarna tas i bruk i hela Finland.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.20.40 med 20 000 000 euro för stödja innovationsverksamhet och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer tillgången till det slag av innovations- och internationaliseringstjänster som innovationssedeln och finansieringstjänsterna Group Explorer representerar och som är särskilt avsedda för små och medelstora företag.

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att inrätta regionala tillväxtfabriker som i egenskap av samarbetsforum samlar kompetens och organisationer och påskyndar innovationer, utbildning och hållbar ekonomisk tillväxt.

Reservationens förslag till uttalande 86

Riksdagen förutsätter att statsrådet i samråd med näringslivet inleder beredningen av Finlands program för utnyttjande av artificiell intelligens, med hjälp av vilket Finland kan bli ett stort land inom etiskt hållbart utnyttjande och tillämpning av artificiell intelligens.

Reservationens förslag till uttalande 87

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att stöden för FoUI-verksamhet i högre grad än för närvarande ska riktas till små och medelstora företag.

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om att offentlig upphandling mer aktivt ska kunna utnyttjas i innovationsverksamheten.

Reservationens förslag till uttalande 89

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att FoUI-finansieringen mer aktivt än för närvarande ska riktas till att stödja försök och pilotprojekt med omstörtande teknik i industriell skala.

Reservationens förslag till uttalande 90

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att FoUI-finansieringen mer aktivt än i dag ska kunna riktas till att höja produktiviteten i social- och hälsovårdstjänsterna.

30. Sysselsättning och företagsamhet

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

Ett särskilt ekonomiskt område för östra Finland och den översyn av regionutvecklingen

Vi föreslår ett tioårigt försök med en särskild ekonomisk region i östra Finland, eftersom området lider av konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Den särskilda ekonomiska zonen skulle till exempel ha följande verktyg till sitt förfogande: temporär befrielse från samfundsskatt för investerande företag, studielånekompensation, flyttbidrag för att locka kompetent arbetskraft, regionalt lindrigare elskatt, sänkta socialskyddsavgifter, snabbare handläggning av tillstånd, slopad prövning av tillgången på arbetskraft och särskild fokus på östra Finland i fråga om tilläggssatsningar på FoUI och utbildningsplatser.

Vi vill granska varje beslut inom de olika förvaltningsområdena med avseende på att de inte var för sig eller tillsammans försämrar östra Finlands ställning i förhållande till det övriga Finland.

Östra Finlands särskilda ekonomiska zon är ett pilotprojekt som ger människorna och företagen i regionen mera valfrihet och ansvar. I fortsättningen kan de ekonomiska regionerna själva lokalt komma överens om och skräddarsy lösningar som stärker deras livskraft. Överföringen av arbets- och näringstjänsterna från staten är ett steg mot att fokusera mer på de ekonomiska regio-

nernas livskraft. Målet är en regionalekonomisk modell till exempel i enlighet med modellen för de självstyrande landskapen i Schweiz så att regionerna har möjlighet till exempelvis en form av företagsbeskattning.

Centern vill införa tillväxtavtal för de ekonomiska regionerna för att ersätta MBT-avtalen, som ingås endast med några stadsregioner. Då skulle staten delta på ett rättvisare sätt i utvecklingen av hela Finland.

Centern skulle anvisa 100 miljoner euro i budgeten för 2026 för genomförandet av programmen för östra och norra Finland som en del av stimulanspaketet för byggbranschen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.40 med 100 000 000 euro för genomförandet av programmen för östra och norra Finland och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 91

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om inledandet av ett försök med en särskild ekonomisk zon i östra Finland.

Reservationens förslag till uttalande 92

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att göra om .MBT-avtalen till tillväxtavtal för de ekonomiska regionerna, varvid alla resurser i Finland utnyttjas.

44. Regionalt transportstöd (reservationsanslag 3 år)

Med hjälp av regionalt transportstöd minskas transportkostnader som föranleds av långa transportsträckor för varor som tillverkas av små och medelstora företag i glesbygden. På så sätt förbättras förutsättningarna för företagsverksamhet och företagens konkurrenskraft. Stödet beviljas till största delen till östra och norra Finland där avstånden är långa.

Centern godkänner inte att det regionala transportstödet minskas, eftersom det försvårar läget för exportindustrin i och med att transportkostnaderna stiger i vårt land med långa avstånd. Centern föreslår att det regionala transportstödet ökas med 1,6 miljoner euro.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.44 med 1 600 000 euro för regionalt transportstöd.

40. Specialfinansiering till företag

47. Finnvera Abp:s förlustersättningar (förslagsanslag)

Finnvera Abp:s beredskap för förlustersättningar bör ökas så att Finnvera kan öka sitt risktagande i beviljandet av finansiering.

Procenttalet för Finnveras maximala borgensförbindelser höjs, och en låneprodukt på 100 procent införs för Finnvera för att täcka upp för det bristfälligt fungerande banksystemet. Det säkerställs att mikroföretagskrediter fortfarande kan beviljas.

Samtidigt bör man dels gå igenom bankernas regleringsmiljö och granska om den innehåller några nationella begränsningar i tillgången till och priset på företagsfinansiering, dels stärka kapitalmarknadens funktion i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 93

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att öka Finnveras förlustersättningar särskilt för mikroföretag samt små och medelstora företag i syfte att förbättra företagens tillgång till finansiering.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Närståendevårdarnas arbete är mycket värdefullt och kostnadsmässigt fördelaktigt för samhället. Därför är höjningarna av de lägsta arvodena för närståendevård ytterst viktiga. Centern anser också att det är viktigt att regeringen bibehåller närståendevårdarnas rätt till avdrag för arbetsrum i beskattningen. Centern skulle själv ha bibehållit avdragsrätten för alla skattskyldiga och inte gjort som regeringen som slopade den för löntagare som får förvärvsinkomster.

Centern efterlyser fortfarande en totalreform av lagen om stöd för närståendevård. Reformen fanns inskriven i regeringsprogrammet före halvtidsöversynen. Ur närståendevårdarnas synvinkel behövs reformen fortfarande för att i synnerhet närståendevårdarnas särskilda behov i arbetsför ålder ska beaktas, kriterierna för stödet för närståendevård ska kunna förenhetligas i olika välfärdsområden och familjevårdens andel av närståendevårdarnas vårdarrangemang under ledigheterna ska öka.

Centern anser det också vara ytterst viktigt att stärka villkoren för familjevård och avhjälpa missförhållandena i familjevårdarnas sociala trygghet, varvid familjevård i allt större utsträckning kunde erbjudas både som kortvarig och långvarig vårdform.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 94

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att genomföra den totalreform av stödet för närståendevård som skrivits in i regeringsprogrammet, så att i synnerhet specialbehoven hos närståendevårdare i arbetsför ålder beaktas, kriterierna för stödet för närståendevård förenhetligas i olika välfärdsområden och familjevårdens andel av vårdarrangemangen vid närståendevårdarnas ledigheter ökar.

Reservationens förslag till uttalande 95

> Riksdagen förutsätter att statsrådet så snart som möjligt utreder hur missförhållandena i familjevårdarnas sociala trygghet kan avhjälpas och lämnar en proposition om detta till riksdagen.

Reservationens förslag till uttalande 96

> Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder hur ledighet för sorgearbetet efter vård i livets slutskede av en familjemedlem och efter ett litet barns död kan tryggas längre än för närvarande.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

50. Familjeförmåner (förslagsanslag)

För att befolkningens välstånd ska öka snabbare föreslår Centern att det för varje nyfött barn öppnas ett placeringskonto till vilket staten kanaliserar ett startkapital.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 97

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att det för varje nyfött barn öppnas ett placeringskonto vars startkapital staten står för.

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Det allmänna bostadsbidraget måste reformeras

Det allmänna bostadsbidraget behöver ses över i sin helhet så att bidraget sänks, med hänsyn till dem som behöver bidraget mest, det vill säga de som har de lägsta inkomsterna och särskilt barnfamiljerna. Bostadsbidragen har bidragit till att höja hyrespriserna och därmed också bostadspriserna. Nu när bostadsbidragen har skurits ner har prisnivån och hyrorna för fritt finansierade bostäder flexat nedåt. Översynen av bostadsbidraget bör fortsätta. Centern skulle genom en totalreform eftersträva en minskning av bostadsbidraget med 240 miljoner.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 98

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för en reform av bostadsbidraget som avseväft effektiviserar de offentliga utgifterna.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Deltidsarbete är ett bättre alternativ än heltidsarbetslöshet. I Finland har man tidigare ansett att det alltid ska vara lönsamt att arbeta och att den sociala tryggheten bör utvecklas mer i denna riktning än så att incitamenten att arbeta försvagas. Som ett undantag från detta beslutade regeringen dock att helt och hållet slopa utkomstskyddets skyddade belopp. När det skyddade beloppet slopas blir de disponibla inkomsterna, med beaktande av beskattningen, från sporadiskt arbete i liten skala nu väsentligt lägre än tidigare.

Regeringen har motiverat skattesänkningarna för dem som har de allra högsta inkomsterna med att förbättra incitamenten att arbeta, men samtidigt har incitamentet för deltidsarbete försvagats betydligt. Utkomstskyddets skyddade belopp bör återinföras på nytt så att det alltid lönar sig att arbeta.

Centern anser att regeringen för att främja sysselsättningen bör utreda möjligheterna att lindra lättnaderna i arbetsgivaravgifterna för långtidsarbetslösa eller för den som anställer unga arbetslösa. Det minskar på kort sikt socialförsäkringsfondernas avgiftsintäkter, men förbättrar på längre sikt situationen, eftersom strukturell arbetslöshet förebyggs.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 99

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att införa ett moderniserad version av utkomstskyddets skyddade belopp, så att det alltid lönar sig att arbeta.

Reservationens förslag till uttalande 100

> Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheterna att lindra arbetsgivaravgifterna när arbetsgivaren anställer långtidsarbetslösa eller unga arbetslösa som arbetstagare.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Husläkare för alla

Vi inför en modell med husläkare och egen sjukskötare. Det går snabbt att komma till husläkaren samtidigt som det skapas kontinuitet i vården och man vet vilken läkare som behandlar en när det behövs.

Regeringens beslut att anvisa välfärdsområdena tilläggsfinansiering för utveckling av modeller för kontinuitet i vården är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte.

Centerns mål är att varje finländare ska kunna välja sin egen familjeläkare eller husläkare.

Centern skulle avstå från höjningen av FPA-ersättningarna för privatläkare och i stället använda tilläggssatsningarna på att införa systemet med husläkare i hela landet.

FPA-ersättningarnas genomslag ökas på ett riktat sätt

Centern vill genomföra en strukturell förändring i FPA-ersättningarna för privat sjukvård genom att den befintliga finansieringen skulle omfördelas så att den begränsas till munhälsa, kvinnosjukdomar och assisterad befruktning och så att ersättningsnivån skulle stiga jämfört med nuläget. Övriga tjänster skulle helt och hållet falla utanför FPA-ersättningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 101

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen propositioner med förslag till en modell med husläkare som förbättrar vårdkontinuiteten för människor i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 102

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder och lämnar riksdagen propositioner om en reform av FPA-ersättningarna så att den befintliga permanenta finansieringen riktas till tandvård, kvinnosjukdomar och assisterad befruktning, så att ersättningsnivån stiger jämfört med nuläget och övriga tjänster helt och hållet faller utanför FPA-ersättningen.

40. Pensioner

Finland har med framgång fattat beslut om att höja pensionsåldern, men det finns fortfarande vissa möjligheter till tidig pensionering. Beslut om sjukpension för 60 år fyllda arbetstagare inom den privata sektorn fattas på lindrigare villkor än i fråga om yngre åldersgrupper.

Genom att slopa de särskilda bestämmelserna om sjukpension för äldre kan sysselsättningen öka med cirka 2 800 personer i enlighet med finansministeriets kostnads- och strukturkartläggning för den offentliga ekonomin. Centern framför detta i sin alternativa budget, vilket skulle stärka de offentliga finanserna med nästan 80 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 103

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att slopa de särskilda bestämmelserna om sjukpension för äldre.

52. Statens andel i de utgifter som föranleds av lagen om pension för företagare (förslagsanslag)

Pensionssystemet för företagare måste genast ses över så att det fungerar bättre och blir flexiblare. Det har nu gått 2,5 år av valperioden, men regeringen har ännu inte lämnat några konkreta ändringsförslag till riksdagen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 104

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om att göra pensionssystmet för företagare bättre fungerande och mer flexibelt.

60. Stödjande av social- och hälsovården

31. Nationell utveckling av tjänsterna inom social- och hälsovården (reservationsanslag 3 år)

Statsrådet måste målmedvetet styra och stödja områdena i utvecklingen av social- och hälsovårdstjänsterna. Centern vill genomföra följande nationella utvecklingsåtgärd:

— Överdiagnostiseringen av sjukdomar minskas genom att inleda en utvärdering av sjukdomskriterierna. Målet är ett riksomfattande handlingsprogram som syftar till att förbättra vårdens genomslag och kostnadseffektivitet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 105

> Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder ett arbete för att utvärdera sjukdomskriterierna i syfte att minska överdiagnostiseringen av sjukdomar.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

De nedskärningar i organisationernas finansiering som regeringen redan gjort och de som enligt planerna kommer att göras nästa år leder till förändringar i organisationerna och deras verksamhet som är svåra att förutspå. Till följd av nedskärningarna försvinner en betydande mängd tyst

kunskap och kompetens från organisationsfältet och trycket på välfärdsområdenas och kommunernas tjänster kommer att öka betydligt.

Konsekvenserna av denna typ av besparingar som genomförs snabbt kan vara oförutsägbara för de patienter som fått hjälp och stöd i livet av organisationerna och för deras familjemedlemmar och närstående. Även vid utskottets utfrågning framfördes att när organisationernas serviceverksamhet minskar lider särskilt tjänsterna för personer som också annars har det sämst ställt.

I det rådande svaga läget för de offentliga finanserna är det nödvändigt att göra besparingar, men organisationernas sparnivå är för stor. Centern vill halvera regeringens sparbeting för organisationerna och anvisar 17 500 000 euro i tilläggsfinansiering.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 31.90.31 med 17 500 000 euro för för statsunderstöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 106

> Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser nedskärningarna i organisationernas finansiering har för tillgången till och utbudet av organisationernas tjänster och kamratstöd och för den ökade efterfrågan på välfärdsområdenas tjänster och vid behov lämnar riksdagen propositioner som korrigerar situationen.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Miljö- och naturvård

61. Stöd för vatten- och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Utöver skyddet av haven bör satsningar också göras på skyddet av insjöar, så att också sjöarnas och älvarnas ekologiska status kan bevaras och förbättras. Att skydda insjöarna innebär delvis samtidigt också att skydda Östersjön, eftersom många av Finlands insjöar rinner ut i Östersjön.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 35.10.61 med 2 000 000 euro för vattenvård, varvid ökningen riktas till skyddet av insjöar.

20. Samhällen, byggande och boende

Centerns alternativ innehåller många stimulansåtgärder inom olika byggsektorer i hela landet. För dem kan 570 miljoner euro reserveras, om den statliga finansieringen av entimmeståget till Åbo och spårvagnen i Vanda återtas, eftersom dessa projekt är dyra och dåligt motiverade.

Den eftersträvade sammanlagda effekten av centerns åtgärder inom byggbranschen uppgår till sammanlagt 4,3 miljarder euro för byggande och 43 000 årsverken. Åtgärderna berör också flera andra förvaltningsområden.

Vi inleder dessutom ett tillväxtprogram för byggande i trä och i synnerhet byggande i timmer eftersom vi på så sätt samtidigt kan bidra till att minska utsläppen och få Finlands exportindustri att öka. Strävan efter låga utsläpp inom byggbranschen går dock framåt med utgångspunkt i teknikneutralitet. Genom att möjliggöra byggande av 10 000 nya trä- och timmerhus i Finland kan de offentliga finanserna få skatteintäkter på upp till 2 miljarder euro. Samtidigt börjar också byggandet på den inhemska marknaden öka.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 107

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och inleder ett tillväxtprogram för träbyggande, särskilt byggande i timmer, genom vilket verksamheten på den inhemska marknaden stärks, Finland får en växande exportindustri och klimatutsläppen minskas.

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

För husbolag införs ett reparationsunderstöd på 10 procent (jfr modellen under finanskrisen), för vilket 100 miljoner euro kanaliseras från staten och man eftersträvar 900 miljoner euro i privata medel, varvid man sammanlagt når upp till 1 000 miljoner euro för byggande.

Ett program för sanering av mögelskolor och andra offentliga byggnader ska inledas. För ändamålet anvisas 100 miljoner euro av staten och eftersträvas en finansieringsandel på 400 miljoner euro för kommuner och andra offentliga ägare, varvid man sammanlagt får 500 miljoner euro för byggande.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 108

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner om införandet av ett reparationsunderstöd av engångskaraktär för husbolag.

Reservationens förslag till uttalande 109

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om att inleda ett saneringsprogram för mögelskolor och andra offentliga byggnader som kräver sanering.

58. Fullmakter för statsunderstödd bostadsproduktion (förslagsanslag)

Centern genomför en kraftig reform av bostadspolitiken genom att slopa statsborgen för byggande av hyresbostäder. Också de årliga bevillningsfullmakterna för räntestöd för dessa upphör. I fortsättningen beviljas räntestöd endast för byggande för särskilda grupper (studerande, personer med funktionsnedsättning, äldre personer) och de viktigaste satsningarna inom bostadsproduktionen riktas till ägarboende.

På så sätt ges människorna möjlighet att förverkliga sina bostadsdrömmar samtidigt som småhus byggs i betydande skala och hushållens insättningar ökar.

Centern vill se över borgensvillkoren för husbolagens ombyggnadslån, så att lånet i enlighet med sitt syfte ska kunna säkerställa renoveringar av bostadsaktiebolag i avfolkningsregioner. Denna budgetfullmakt finns i budgeten varje år, men används inte på grund av att lagstiftningen inte fungerar.

Statens incitament riktas till byggande och grundlig reparation av egnahemshus eller småhusbostäder. Det genomförs genom att man tillsammans med bankerna bygger upp en modell där statsborgen gör det möjligt att bygga eller köpa ett eget hem. Utöver den statsborgen som redan budgeterats avsätts 50 miljoner euro i förlustreserveringar, vilket ger en hävstångseffekt på minst 1 miljard euro inom byggandet.

Som en konjunkturpolitisk lösning på kort tid skulle Centern införa en modell med tio års räntestödslån, det vill säga den så kallade mellanmodell med vilken man under finanskrisen började bygga sammanlagt 7 400 nya hyresbostäder.

Denna lösning skulle återupplivas som en konjunkturåtgärd för att snabbt stimulera byggandet. Bland annat arbetspensions- och försäkringsbolagen, som inte investerar i traditionell ARA-produktion, började bygga hyresbostäder enligt mellanmodellen. Dessutom bidrog modellen till inrättandet och utvidgningen av fastighetsfonder som investerar i bostäder. Modellen gjorde det möjligt att med statligt stöd bygga hyresbostäder utan begränsningar som hänför sig till hyror eller val av boende. Om man genom ARA-mellanmodellen skulle lyckas påbörja byggandet av 7 400 bostäder, liksom under åren 2009—2010, skulle effekten på de offentliga finanserna vara cirka 500–600 miljoner euro i form av skatter och skatteliknande inkomster, när man beräknar att det skulle byggas 333 000 kvadratmeter bostadsyta om den genomsnittliga storleken på en bostad är 45 kvadratmeter. En investering av den storleksklassen skulle ligga på omkring 1,3 miljarder euro. Av beloppet återbetalas 40—46 procent i skatter och andra avgifter till den offentliga sektorn.

När byggverksamheten uppgår till en 1,3 miljarder euro, medför det arbetstillfällen inom byggbranschen motsvarande omkring 13 000 årsverken. Regeringen har inte beaktat vilken inverkan den offentliga skuldsättningen har haft på att byggbranschen har gått in i en lågkonjunktur.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 110

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att stödja den statsunderstödda bostadsproduktionen så att räntestöd i dess nuvarande form i fortsättningen endast beviljas för byggande för särskilda grupper.

Reservationens förslag till uttalande 111

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att se över villkoren för borgen för ombyggnadslån så att borgen de facto möjliggör ombyggnad i bostadsbolag i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 112

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att i samarbete med bankerna bygga upp en ny handlingsmodell där statsborgen gör det möjligt att bygga eller köpa ett eget hem.

Reservationens förslag till uttalande 113

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att som konjunkturåtgärd införa en tioåriga mellanmodell för räntesubventionerat bostadsbyggande, i likhet med den modell som användes under finanskrisen.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

Skattefrihet för allmännyttiga samfunds riskkapitalfonder i kb-form

Skattefrihet för de allmännyttiga samfundens investeringar i riskkapitalfonder i kb-form genomförs omedelbart, vilket underlättar investeringar i icke-noterade tillväxtbolag. I nuläget kan finländska allmännyttiga samfund inte skatteneutralt investera i inhemska kapitalplaceringsfonder i kommanditbolagsform. Det försvagar möjligheterna för finländska allmännyttiga aktörer att finansiera tillväxten för finländska företag.

Vid investeringar i fonder i kb-form tas det ut en näringsskatt på 20 procent på avkastningen av investeringen. Detta sker inte vid investeringar i andra placeringsfonder eller i börsnoterade och onoterade bolag.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 114

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen propositioner för att allmännyttiga samfunds placeringsintäkter i kapitalfonder ska vara skattefria när placeringarna via kommanditbolag riktas till uppstarts- och tillväxtföretag.

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Vanliga människor först

Finland tar sig upp när vi prioriterar vanliga finländare som arbetar. Då räcker pengarna bättre i vardagen. Samtidigt får vi fart på Finlands ekonomi.

Vi genomför en skattesänkning på nästan 1,1 miljarder euro för medelinkomsttagare, barnfamiljer och hushållsavdrag jämfört med propositionen för att stödja köpkraften. Helheten sänker beskattningen av medelinkomsttagare närmare nivån i Sverige.

Tyngdpunkten i skattesänkningarna ligger på förvärvsbeskattningen för medelinkomsttagare

Enligt EU-kommissionen har den ekonomiska tillväxten i Finland bromsats upp i år särskilt på grund av hushållens svaga förtroende.

Det har skett i en situation där en medelinkomsttagare 2025 har på sina inkomster och på sin konsumtion betalat mer skatt än någonsin under de senaste tio åren, såsom det framgår av de kalkyler som gjorts av Näringslivets delegations (EVA) skattemaskin. Bakgrunden är bland annat de kraftiga höjningar av mervärdesbeskattningen som regeringen beslutat om. Centern fäster därför uppmärksamhet vid medelinkomsttagarna, där skatteskillnaden till Sverige är mycket stor. Skattelättnader bör betonas för medelinkomsttagare.

Skatteskillnaden till Sverige är som störst för dem som tjänar 55 000 euro om året. I Finland betalar denna grupp 6,6 procentenheter mer i skatt än i Sverige år 2025. Låginkomsttagare betalar för sin del klart lägre skatt i Finland än i Sverige.

Trots detta utgångsläge minskar skatteuttaget i Finland nästa år dock närmast endast för höginkomsttagare till följd av den sammantagna effekten av regeringens propositioner och höjning av arbetslöshetsförsäkringspremierna. För en del löntagare innebär helheten rentav att beskattningen blir striktare med tanke på att det gallras bland olika avdrag i beskattningen.

Centerns helhet omfattar följande lösningar:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

1. Beskattningen av medelinkomsttagare som tjänar 30 000—75 000 euro per år (2 400—6 000 euro per månad) lindras genom ett nytt tilläggsarbetsinkomstavdrag. Det riktas 500 miljoner euro till sänkningen.
2. Dessutom överförs till skattesänkningen för medelinkomsttagare en del av den marginal som uppstår genom en klart mindre lättnad i skattetabellen för höginkomsttagare än regeringens.

Skatteskalan för höginkomsttagare lindras något. Den nuvarande skalan för dem som tjänar mer än 88 200 euro 2025 sänks med 2 procentenheter till 39,75 procent och skalan för dem som tjänar mer än 150 000 euro likaså med 2 procentenheter till 42,25 procent. Regeringen stryker helt dessa två högsta nivåer i skattetabellen.

I Centerns alternativ för att underlätta beskattningen av dem som förtjänar bättre förnyas den sociala tryggheten, varvid avgifter av skattenatur lindras, men samtidigt ökar höginkomsttagarnas eget ansvar för sin trygghet.

I och med det extra arbetsinkomstavdraget ökar nettoinkomsterna för löntagare med medelstora inkomster med 480 euro per år jämfört med propositionen.

3. Till hushållsavdraget återinförs de villkor som gällde 2024 och dessutom fördubblas de maximibelopp för avdragsrätten för ensamboende och ensamförsörjare (-175 miljoner euro).

I Centerns förslag är hushållsavdraget för hushålls-, omsorgs- och vårdarbete 60 procent vid köp från företag och avdragets maximibelopp 3 500 euro. För renoveringsarbete är avdraget på motsvarande sätt 40 procent och maximibeloppet 2 250 euro. Självrisken för avdraget är 100 euro. För ensamboende och ensamförsörjare fördubblas maximibeloppet. Av den utbetalda lönen och bikostnaderna återbetalas på motsvarande sätt de ersättningar som gällde 2024.

Efter regeringens nedskärning är ersättningsprocenten för hushållsavdraget 35 procent, maximibeloppet 1 600 euro och självrisken för avdraget 150 euro. Cirka en halv miljon finländare utnyttjar hushållsavdraget årligen.

4. Beskattningen av distansarbete skärps inte, utan avdraget för arbetsrum hålls kvar också när det gäller löneinkomsterna (-57 miljoner euro). Ändringen påverkar cirka 360 000 skattskyldiga.

För närvarande uppgår avdraget för arbetsrum beroende på hur mycket rummet används till 960 euro, 480 euro och 240 euro. Avdraget för arbetsrum för skatteåret 2026 fastställs vid utgången av 2025. Centern vill behålla avdraget för arbetsrum.

Medianändringen av skattesatsen bedöms vara cirka 0,2 procentenheter i genomsnitt och den genomsnittliga ändringen av medianskatten cirka 158 euro per år.

5. Beskattningen av vanliga arbetstagare skärps inte, utan rätten att dra av medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer kvarstår oförändrad. (-171 miljoner euro + företag 20 miljoner euro = -191 miljoner euro)

I fråga om arbetstagarorganisationerna skulle ändringen påverka beskattningen av cirka 1,98 miljoner skattskyldiga. I fråga om dem som berörs av ändringen ökar den disponibla inkomsten med i genomsnitt 91 euro för kvinnor och 93 euro för män jämfört med propositionen.

Exempelvis har en person vars årliga medlemsavgift är 300 euro tidigare kunnat dra av avgiften i beskattningen enligt marginalskattesatsen (t.ex. 47 procent). Det har inneburit att beskattningen har lindrats med cirka 141 euro.

För arbetsgivarnas del har till exempel en sammanslutning vars årliga medlemsavgift har varit 1 000 euro kunnat dra av avgiften i beskattningen enligt samfundsskattesatsen (20 procent). Då har skattevinsten för företaget varit 200 euro.

6. Beskattningen av kommunikationer och arbete skärps inte, utan avdragsrätten för cyklar kvarstår oförändrad (-50 milj. euro).

Under övergångsperioden beräknas skatteinkomsterna 2026 öka med sammanlagt 15 miljoner euro jämfört med propositionen.

Tjänstecykelförmånen infördes 2021 och användningen av tjänstecyklar har ökat klart sedan skatteförmånen infördes. Cirka 115 000 personer beräknas få skattestöd i anslutning till tjänstecyklar 2026.

I cykelförmånen har man i regel utnyttjat skattelättnaden i sin helhet, dvs. cirka 100 euro i månaden per arbetstagare.

När skattefriheten för en arbetscykel slopas skärps beskattningen så att den motsvarar arbetstagarens marginalskatteprocent av förmånens storlek. Om skatteförmånen har varit full, dvs. 1 200 euro per år, och marginalskattesatsen utan löntagaravgifter är exempelvis 40 procent, skärps personens beskattning med 480 euro per år.

7. Som en del av Centerns familjepaket ska föräldraledigheten delvis bli skattefri (-100 miljoner euro).

Centerns alternativ innebär sammantaget en förbättring på närmare 1,1 miljarder euro för arbetande medelinkomsttagare, hushållsavdrag och barnfamiljer jämfört med propositionen.

Som ett led i åtgärderna för att fördubbla den ekonomiska tillväxten höjs företagaravdraget dessutom från 5 procent till 7 procent för att också andra företag än företag i aktiebolagsform ska beaktas (-54 miljoner euro) samtidigt som samfundsskatten reformeras.

Skattemorot för äldre

För att förlänga tiden i arbetslivet är det nödvändigt att genomföra en kännbar skattesänkning för dem som uppnått pensionsåldern för att förlänga tiden i arbetslivet och en skattesänkning också för de pensionärer som arbetar.

De som uppnått den lägsta pensionsåldern får skattefritt 20 procent av arbetsinkomsterna, om de fortsätter i arbetslivet och ännu inte går i pension.

Exempel: Om de skattepliktiga totala förvärvsinkomsterna för den som uppnått pensionsåldern är till exempel 50 000 euro per år, får han eller hon ett åldersavdrag på 10 000 euro, varvid beskattningen sker enligt 40 000 euro. Beskattningen lindras från nuvarande 15 057 euro till 10 218 euro, varvid de disponibla inkomsterna ökar med nästan 5 000 euro per år.

Också pensionärer uppmuntras att arbeta genom att låta dem tjäna 5 procent av arbetsinkomsterna skattefritt. Progressionen för höginkomsttagare lindras genom en reform av den sociala tryggheten och en liten tabelljustering.

För att lindra progressionen fastställs ett avgiftstak för försäkringspremierna inom utkomstskyddet för arbetslösa och sjukdagpenningarna samt graderas pensionsförsäkringspremierna.

Samtidigt ökas höginkomsttagarnas eget ansvar för den sociala tryggheten.

I och med reformen skulle det inte längre för månatliga inkomster som överstiger 4000 euro tas ut 0,87 procent i sjukförsäkringens dagpenningspremie och 0,89 procent i arbetslöshetsförsäkringspremie. På så sätt skulle beskattningen av inkomster över 4 000 euro lindras med 1,76 procentenheter. På motsvarande sätt inflyter det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa och sjukdagpenningen inte av förvärvsinkomster som överstiger 4 000 euro.

Reformen finansierar delvis sig själv så att den lindrar skatter och avgifter med 295 miljoner euro och minskar dagpenningar med 140 miljoner euro, varvid nettoeffekten blir -155 miljoner euro. Reformen ökar dock statens inkomstskatt med 115 miljoner euro och kommunernas med 20 miljoner euro.

Dessutom tas löntagarnas arbetspensionspremie ut lindrigare efter årsinkomster på över 50 000 euro så att avgiftsnivån är 83,3 procent av den fulla avgiftsnivån, varvid avgiftsnivån sjunker från 7,3 procent till 6,08 procent, dvs. 1,22 procentenheter. Av inkomster över 100 000 euro sjunker avgiftsnivån ytterligare till 66,7 procent av den fulla avgiftsnivån. I och med detta sjunker avgiftsnivån till 4,87 procent, dvs. med 2,43 procentenheter. På motsvarande sätt ändras den intjänade pensionen så att pensionen fram till årsinkomster på 50 000 euro liksom för närvarande intjänas utifrån 1,5 procent per år av årsinkomsterna, 1,25 procent av inkomsterna mellan 50 001 och 100 000 euro och 1 procent av inkomsterna över 100 000 euro.

Graderingen höjer skatteinkomsterna med 145 miljoner euro, eftersom den beskattningsbara inkomsten ökar, men när beloppet av de betalda pensionsavgifterna minskar med 315 miljoner euro försvagar åtgärden sammantaget saldot i de offentliga finanserna med 170 miljoner euro på 2026 års nivå.

Eftersom avgiften sänks genast 2028, men pensionsutgifterna minskar väsentligt först i slutet av 2040-talet, blir medlen för löntagarnas arbetspensionspremier före 2050 6,9 procent mindre i förhållande till lönesumman än i kalkylen för den gällande lagen. På lång sikt minskar ändringen pensionsutgifterna mer än premieinkomsterna, vilket gör det möjligt att löntagarnas arbetspensionspremie inte behöver höjas lika kraftigt som i kalkylen för den gällande lagen. På lång sikt blir löntagarnas arbetspensionspremie 1,2 procentenheter lägre än i kalkylen för den gällande lagen.

Tillsammans leder dessa två reformer av socialskyddet är till en betydande lindring av marginalskatterna för dem som har de allra högsta inkomsterna, men samtidigt ökar de människornas eget ansvar för den sociala tryggheten: Av inkomsterna på sammanlagt över 50 000 euro (4 000 euro/mån.) sjunker löntagarnas avgiftsnivå med 1,76 + 1,22 procentenheter, dvs. sammanlagt 2,98 procentenheter. När det gäller inkomster på över 100 000 euro sjunker avgiftsnivån redan med 4,19 procentenheter.

Höginkomsttagare kunde själv välja om de med sina större nettoinkomster vill skaffa tilläggsskydd, använda pengar till konsumtion eller spara. Människor skulle få större valfrihet samtidigt som ansvaret skulle öka.

Det vore med tanke på statsfinanserna ett mer kostnadseffektivt sätt att lindra marginalbeskattningen än regeringens modell, där skattesänkningen avsevärt minskar statens skatteinflöde.

Öka inkomsterna genom att beskatta arbetsmarknadsorganisationers och stora stiftelsers placeringsintäkter

Centern vill inte skärpa beskattningen av löntagare genom att slopa arbetsmarknadsorganisationernas rätt till skatteavdrag, utan vill hellre beskatta arbetsmarknadsorganisationernas och de stora stiftelsernas placeringsintäkter.

Beskattningen kunde genomföras antingen som en källskatt på allmännyttiga samfunds placeringsintäkter eller genom att ändra på definitionen av allmännyttighet och beskattningen av allmännyttiga samfund så att arbetsmarknadsorganisationernas investeringsintäkter delvis skulle vara skattepliktig inkomst. För betalning av källskatt fastställs dock exempelvis en gräns på 50 000 euro för skattefrihet, varvid ändringen inte gäller mindre organisationer, föreningar och stiftelser. Beskattningen ska inte heller beröra pensionsbolagens placeringar.

Reformen ska beredas så att den kan ge skatteintäkter på 100 miljoner euro.

Gör om aktiesparkontot till ett investeringssparkonto

Det nuvarande aktiesparkontot utvidgas till ett investeringssparkonto genom att bland annat onoterade aktier, börshandlade fonder och placeringsfonder inkluderas i urvalet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 115

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att genomföra ett nytt arbetsinkomstavdrag som klart stärker medelinkomsttagarnas köpkraft.

Reservationens förslag till uttalande 116

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga propositioner som behövs för att skattelättnaderna till dem som har de allra högsta inkomsterna ska bli lite mindre.

Reservationens förslag till uttalande 117

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att hushållsavdraget vid beskattningen ska återställas i enlighet med den lagstiftning som gällde 2024 och samtidigt fördubblar maximibeloppen för ensamboende och enföräldersfamiljer.

Reservationens förslag till uttalande 118

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att fortsätta avdraget för arbetsrum vid beskattningen i enlighet med den praxis som gäller 2025.

Reservationens förslag till uttalande 119

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att fortsätta rätten till avdrag för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer vid beskattningen i enlighet med den praxis som gäller 2025.

Reservationens förslag till uttalande 120

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att fortsätta rätten till avdrag för tjänstecykel vid beskattningen i enlighet med den praxis som gäller 2025.

Reservationens förslag till uttalande 121

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att lindra löntagares avgifter av skattenatur genom en reform av socialskyddet där det fastställs ett tak för inkomstbundet utkomstskydd för arbetslösa och sjukdagpenningar så att progressionen för höginkomsttagare lindras och självrisken för skyddet samtidigt ökar.

Reservationens förslag till uttalande 122

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att lindra avgifterna av skattenatur genom en reform av socialskyddet, där pensionsavgifterna och intjänandet av pensionsskydd ses över så att progressionen för höginkomsttagare lindras och självrisken för skyddet samtidigt ökar.

Reservationens förslag till uttalande 123

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att avsevärt lindra beskattningen av arbetsinkomster för personer som uppnått den lägsta pensionsåldern som incitament för att fortsätta i arbetslivet och samtidigt också lindra beskattningen av pensionärer i fråga om arbetsinkomster.

Reservationens förslag till uttalande 124

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja företagaravdraget i beskattningen från 5 procent till 7 procent.

Reservationens förslag till uttalande 125

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att utvidga aktiesparkontot till ett placeringssparkonto med ett bredare produktutbud.

Reservationens förslag till uttalande 126

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen propositioner genom vilka det fastställs en källskatt på 5 procent på investeringsintäkter från allmännyttiga samfund, såsom arbetsmarknadsorganisationer, dock så att det fastställs en skattefri gräns på exempelvis 50 000 euro för att ändringen inte ska gälla små föreningar.

Reservationens förslag till uttalande 127

Riksdagen förutsätter att statsrådet som ett alternativ till källbeskattning av allmännyttiga samfund bedömer inkomstskattelagens definition av allmännyttighet så att arbetsmarknadsorganisationernas investeringsintäkter delvis är skattepliktig inkomst.

02. Samfundsskatt

Reformera beskattningen av företag så att den stöder tillväxten

Centern vill genomföra en mer omfattande reform av samfundsbeskattningen.

Samfundsskatten sänks till 15 procent. Vid betalning av dividend kompletteras skatten dock så att reformen sammantaget sett är ungefär skatteintäktsneutral jämfört med utgångsläget.

Kompletteringen av samfundsskatten kunde då vara cirka 10 procentenheter till den del vinstmedel delas ut till ägarna.

I och med reformen lindras beskattningen kännbart när resultatet stannar kvar i företaget till stöd för tillväxt, FoUI, investeringar och sysselsättning.

Dessutom sänker Centern den nedre gränsen för skattegottgörelsen för investeringar i omställningen till ren energi till investeringar på 1 miljon euro från de 50 miljoner euro som regeringen använder för att också små och medelstora företag ska kunna dra nytta av detta.

Det säkerställs att FoU-skatteavdraget och FoU-stöden på ett bra sätt stöder ibruktagandet och utnyttjandet av artificiell intelligens i företagen. Som en del av detta ser man till att också uppstarts- och tillväxtföretag kan dra nytta av FoUI-avdraget när företaget ännu är förlustbringande på grund av att det växer fort. Återbetalningen skulle kunna ske kontant eller genom kvittning mot andra skatter, vilket skulle gynna förlustbringande företag som på grund av tillväxtfasen inte kan dra nytta av skatteincitamentet i nuläget.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 128

Riksdagen förutsätter att statsrådet avbryter beredningen av en allmän sänkning av samfundsskatten från 20 procent till 18 procent.

Reservationens förslag till uttalande 129

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att reformera samfundsbeskattningen i riktning mot Estlands skattemodell, där beskattningen är lindrigare när resultatet stannar i företaget till stöd för tillväxten än när vinstmedel delas ut från företaget till ägarna. Reformen görs skatteintäktsneutralt.

Reservationens förslag till uttalande 130

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att sänka den nedre gränsen för skattegottgörelse för investeringar i omställningen från 50 miljoner euro till 1 miljon euro.

Reservationens förslag till uttalande 131

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att säkerställa att FoU-avdraget vid beskattningen också är tillgängligt för utnyttjande och tillämpning av artificiell intelligens i företag.

Reservationens förslag till uttalande 132

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen propositioner som behövs för att reformera FoU-avdraget så att avdragssystemet bättre beaktar sådana uppstartsföretag som på grund av en kraftig tillväxtfas uppvisar förlust under en längre period och därför inte kan utnyttja avdragsrätten och att regeringen för att uppnå detta utvidgar gruppen av skatter från vilka avdraget kan göras och tar i bruk återbetalning av avdragsrätten i pengar, om inga skatter har influtit till betalning.

04. Skatt på arv och gåva

Centern anser att det bör införas en faktisk betalningstid på 10 år i fråga om arvs- och gåvoskatten. Regeringen har beviljat räntebelagd betalningstid endast för arvsbeskattningen, men inte för gåvobeskattningen som är väsentlig med tanke på generationsväxlingar.

Centern skulle använda statens referensränta som ränta utan tilläggsränta och skatten kunde betalas i jämna rater på tiondel per år i tio års tid.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 133

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för en faktisk betalningstid på 10 år för arvs- och gåvoskatt för att underlätta generationsväxlingar.

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Enligt statsminister Orpos regeringsprogram ska apoteksskatten och läkemedelstaxan genomföras tillsammans, så att apotekens faktiska lönsamhet beaktas och ett rikstäckande apoteksnät tryggas.

I programmet lovade regeringen att det rikstäckande apoteksnätet vid behov ska tryggas med särskilda stödelement, till exempel genom en negativ apoteksskatt.

Regeringen avser ändå att grundligt förändra regleringen av apoteksekonomin, men tryggar inte det rikstäckande apoteksnätet på det sätt som anges i regeringsprogrammet.

Ändringarna är särskilt betydande med tanke på enskilda näringsidkares egendomsskydd. En enskild näringsidkare ansvarar med hela sin egendom för apotekets ekonomi.

Regeringspropositionen innehåller flera försämringar av apotekens ekonomiska villkor, vilka apotekaren inte haft kännedom om vid ansökan om apotekstillstånd och därför inte haft möjlighet att förbereda sig på. Regeringens nedskärningar drabbar apotek i alla storlekar, men de minsta apoteken drabbas allra mest.

Syftet med den progressiva apoteksskatten är att garantera ett rikstäckande apoteksnät och jämna ut de inkomstskillnader som till följd av prisregleringen uppstår mellan apotek med olika volymer. Progressionen tryggar verksamhetsförutsättningarna för små apotek och apotek i glesbygden.

Att apoteksskatten riktas mot mindre apotek har inte motiverats med några läkemedelspolitiska mål, och det leder inte heller till kostnadsbesparingar, eftersom själva sänkningen genomförs via ändringar i läkemedelstaxan.

Att ändra apoteksskatten från att baseras på omsättning till att baseras på försäljningsmarginal är i sig ett steg i rätt riktning, men det föreslagna genomförandet strider mot apoteksskattens ursprungliga syfte: att jämna ut inkomstskillnaderna mellan apotek.

Också sättet att genomföra avdraget för filialapotek ändras i regeringens modell så att det leder till att filialapoteken minskar.

Det räcker inte med att rätta till fel, utan regeringen behöver en helt ny ställning vid beredningen av apoteksbesparingarna så att det inte äventyrar det apoteksnät som är viktigt för finländarna utan tryggar apotekstjänster i hela landet. Sparkravet inom apoteksekonomin måste lindras med 30 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 134

> Riksdagen förutsätter att statsrådet återtar sin proposition om en reform av apoteksskatten och läkemedelstaxan och bereder den helt och hållet på nytt så att det rikstäckande apoteksnätverket tryggas så att också de små apotekens lönsamhet säkerställs och den eftersträvade inbesparingen i apoteksekonomin samtidigt jämkas.

08. Punktskatter

01. Punktskatt på tobak

Syftet med tobakslagen i Finland är att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter som innehåller för ämnen som är giftiga för människan och som orsakar beroende ska upphöra.

Den betydande höjning som regeringen föreslår är motiverad, eftersom regeringen tidigare har föreslagit sådana inkonsekventa ändringar i tobakslagen som inte i tillräcklig utsträckning främjar uppnåendet av syftet med tobakslagen.

För att främja syftet med tobakslagen och flytta tyngdpunkten i beskattningen så att beskattningen av arbete kan lindras är vi bland annat beredda att höja punktskatten på tobak med sammanlagt cirka 100 miljoner euro mer än vad regeringen Orpo föreslår.

Enligt budgetpropositionen beräknas det inflyta 1,115 miljarder euro i skatt 2026, varvid en höjning av skatteintäkterna med cirka 9 procent täcker en tilläggshöjning på 100 miljoner euro.

En ytterligare höjning av punktskatten på tobak är motiverad också därför att kostnaderna för tobaksrelaterade skador enligt Institutet för hälsa och välfärd beräknas uppgå till cirka 1,3 miljarder

euro. Det överstiger i nuläget intäkterna från tobaksskatten. Således måste de som inte röker fortfarande bidra till kostnaderna för de negativa effekter som användningen av tobaksprodukter medför, trots att tobaksskatten under det senaste årtiondet har skärpts och klyftan mellan utgifterna och intäkterna har minskats.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 135

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja tobaksskatten på alla tobaksprodukter så att skatteintäkterna ökar med 9 procent jämfört med de uppskattade skatteintäkterna 2026.

04. Accis på alkoholdrycker

Flytta tyngdpunkten från beskattning av arbete till beskattning av skadeverkningar

Centern vill lindra beskattningen av förvärvsinkomster för medelinkomsttagare betydligt kraftigare än vad regeringen gör.

Som en åtgärd för att flytta tyngdpunkten i beskattningen är vi beredda att höja alkoholskatten med sammanlagt cirka 100 miljoner euro, varav 25 miljoner euro genom att återta den sänkning av ölskatten som regeringen beslutade om i början av perioden.

Centern anser att regeringen tidigare gjorde fel värdeval när den först lindrade beskattningen av öl och sedan höjde mervärdesskatten på till exempel idrottstjänster och böcker med ungefär motsvarande belopp.

Vi vill upphäva den tidigare sänkningen av ölskatten och göra en höjning med 75 miljoner euro i skattetabellen för alkoholskatten över hela linjen jämfört med regeringens förslag. Jämfört med propositionen innebär det en höjning med fem procent i skattetabellen för alkoholskatten och en höjning med 5 procent i fråga om ölskatten. Dessutom återtas den tidigare skattesänkningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 136

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och överlämnar behövliga propositioner till riksdagen om att den sänkning av skatt på öl som genomförts under denna valperiod återtas.

Reservationens förslag till uttalande 137

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja skatten på alkoholdrycker med fem procent på alla produkter.

05. Punktskatt på läskedrycker

Centern skulle permanent binda punktskatten på läskedrycker till konsumentprisindexet på samma sätt som alkoholskatten. Motsvarande skattehöjning i alkoholbeskattningen enligt indexutvecklingen vore 1,4 procent 2026.

Att binda skatten till indexet skulle öka skatteintäkterna med cirka 4,5 miljoner euro 2026 och i fortsättningen automatiskt enligt indexet. Syftet med indexeringen är att nivån på beskattningen av läskedrycker reellt ska förbli oförändrad.

Vi föreslår också att skatten på konstgjort sötade läskedrycker (med undantag för vatten) samt energidrycker höjs till ett belopp av sammanlagt 20 miljoner euro mer än enligt propositionen.

Sammantaget ökar Centerns åtgärder intäkterna av punktskatten på läskedrycker med 25 miljoner euro och därefter med effekten av indexhöjningen med uppskattningsvis 4—7 miljoner euro per år under de närmaste åren beroende på förändringarna i konsumentpriserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 138

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar de propositioner som behövs för att beskattningen av läskedrycker permanent indexeras så att den motsvarar uppgången i konsumentprisindexet.

Reservationens förslag till uttalande 139

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja punktskatten på konstgjort sötade läskedrycker, med undantag för vattendrycker, och energidrycker.

10. Övriga skatter

Införa en skatt på ultrasnabbt mode och krimskrams

Det utreds en miljöskatt för ultrasnabbt mode och billiga importvaror från Kina (enligt fransk modell) och beskattningen av återanvändbara produkter, såsom mervärdesskatten på tjänster för reparation av kläder och skor samt på begagnade produkter lindras på motsvarande sätt. I stället för skatt kan också en behandlingsavgift användas, om det är enklare att genomföra den i EU-rättsligt hänseende. Centern anser att målet med skatten eller avgiften kunde vara en avkastning på 150 miljoner euro, varvid avgiften per paket är några euro.

Dessutom vill vi begränsa marknadsföringen av företag som säljer ultrasnabbt mode, till exempel Shein och Temu. Målet är att skydda den finska klädindustrin och främja mer ansvarsfulla konsumtionsval. Dessa åtgärder syftar till att begränsa snabbmodets negativa konsekvenser för miljön och den inhemska ekonomin.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 140

> Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder införandet av en behandlingsavgift eller en separat skatt för snabbmode och lågprisimport samtidigt som EU-rättsliga aspekter beaktas.

05. Överlåtelseskatt

Bostadsbyggandet är inne i en djup recession i Finland och också handeln med gamla bostäder är dämpad. Handeln på bostadsmarknaden kunde återupplivas genom att överlåtelseskatten på fastigheter och bostadsaktiebolag slopas för viss tid som stimulansåtgärd. Skattefriheten föreslås gälla i 6 månader.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 141

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs om temporär befrielse från överlåtelseskatt i bostadsaktiebolags och fastigheters affärer.

07. Fordonsskatt

Rättvis transportbeskattning

Centern vill utveckla beskattningen av trafiken i en rättvisare riktning genom en totalreform av transportbeskattningen. När bilbeståndet förnyas med tiden minskar skatteutfallet för trafiken gradvis. En ansvarsfull politik är att hitta en rättvis lösning där alla vägtrafikanter är med och står för kostnaderna. Regeringen har gjort punktvisa ändringar i beskattningen av trafiken, men har inte haft förmåga att bedöma behovet av att utveckla helheten. Även om bilbeståndet behöver förnyas, är det skäligt att också elbilsägarna deltar i finansieringen av väginfrastrukturen. Statens skatteintäkter av bilar med förbränningsmotor är under hela livscykeln betydligt högre än av elbilar.

Centern eftersträvar 100 miljoner euro genom en reform av beskattningen av trafiken. Centern skulle dessutom samla in 15 miljoner euro genom att införa en vägavgift för utländska långtradare, alltså en vinjettavgift.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 142

> Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en reform av beskattningen av trafiken för att beskattningen ska riktas jämlikt.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 143

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen den proposition som behövs för att införa en vägavgift för utländska långtradare, det vill säga en vinjettavgift.

Avdelning 12

28. Finansministeriets förvaltningsområde

50. Överföring från Statens pensionsfond

Pensionstillgångarna utnyttjas för att påskynda tillväxten i Finland genom att kanalisera kapital till tillväxtföretag. Under de följande 10 åren styrs 4 procent av pensionsbolagens placeringstillgångar till finansiering av finska uppstarts- och tillväxtföretag så att verksamheten är produktiv med tanke på såväl pensionsfonderna som Finlands tillväxtutsikter. Totalt möjliggör detta på nuvarande nivå ett finansieringsprogram på över 10 miljarder euro (1 miljard euro per år). Reformen påverkar också statens pensionsfond.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 144

> Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med arbetspensionsbolagen bereder och lämnar behövliga propositioner om att allokera pensionsbolagens investeringstillgångar till inhemska uppstarts- och tillväxtbolagens finansieringsbehov genom ett långsiktigt investeringsprogram som inleds för att svara mot de inhemska uppstarts- och tillväxtbolagens finansieringsbehov och som genomförs så att det ger avkastning till pensionsbolagen.

Förslag

Vi föreslår

> att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2026 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,
>
> att riksdagen godkänner de 144 uttalandena ovan, och
>
> att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 10.12.2025

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent
Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent

Reservation 3 /gröna

Allmän motivering

Finlands ekonomi står inför stora utmaningar. Den globala uppvärmningen och förlusten av biologisk mångfald hotar de ekonomiska grunderna. Befolkningen åldras. Det behövs ny personal inom såväl småbarnspedagogiken och hälso- och sjukvården som i företag som främjar den gröna omställningen. Sysselsättningsläget är svagt och särskilt oroväckande är den ökande arbetslösheten bland unga.

Finland har halkat efter jämförbara länder i fråga om arbetsproduktivitet. Vi använder naturresurser i betydligt större utsträckning än EU-genomsnittet. Geopolitiska spänningar skapar osäkerhet. Skuldsättningen är rekordhög och de offentliga finanserna visar ett kroniskt underskott. På sikt kan denna utveckling äventyra välfärdsstatens centrala uppgifter, klimat- och naturpolitiken samt samhällets förnyelseförmåga.

Tyvärr lyckas regeringen Orpos budget för 2026 inte ge några beaktansvärda svar på dessa utmaningar.

Regeringen har genom sin politik skapat en aldrig tidigare skådad osäkerhet i ekonomin. De återkommande anpassningarna, hotet om nya nedskärningar och den osäkra internationella situationen har lett till att finländarna sparar i stället för att konsumera. Den svaga inhemska efterfrågan har fördjupat recessionen och därför ökar också arbetslösheten. Finland hör till de sämsta länderna i Europa vad gäller arbetslöshetsläget. Trenden för det relativa arbetslöshetstalet i Finland steg i oktober till 10,3 procent, vilket är den högsta siffran under hela 2000-talet. Det är den sämsta siffran sedan krisåren på 1990-talet. Inte ens under coronakrisen eller finanskrisen var arbetslöshetssiffrorna lika oroväckande.

Samtidigt som arbetslösheten ökar riktar regeringen skattelättnader till de rikaste. Skattelättnaderna är oskäliga i en situation där regeringen riktar betydande utgiftsnedskärningar till i synnerhet barn och unga samt till dem som redan har det sämst ställt. I det svåra ekonomiska läget bör skattesänkningarna hellre riktas till låg- och medelinkomsttagarna, såsom vi gör i vårt alternativ. Det är motiverat också med tanke på den ekonomiska tillväxten, eftersom de allra rikaste konsumerar en mindre del av sina inkomster än låg- och medelinkomsttagarna.

Regeringens skattepolitik är i sin helhet inkonsekvent. Regeringen har till exempel föreslagit att samfundsskatten sänks med två procentenheter från och med 2027, även om det tvärtom behövs skatteåtgärder som stärker de offentliga finanserna. Beslutet bör återtas så snart som möjligt, eftersom effekterna på den ekonomiska tillväxten är försvinnande små jämfört med de stora skatteförlusterna. Samfundsskatten var redan före beslutet konkurrenskraftig i Finland, vilket innebär att nyttan av skattekonkurrens för att locka investeringar är begränsad. Många av de metoder som experterna rekommenderar har regeringen lämnat utanför anpassningsåtgärderna. Exempelvis genom att slopa företagsstöd som är skadliga miljön kan staten spara flera miljarder euro. På europeisk nivå skulle slopandet av den mycket exceptionella reformen av skatten på utdelning i sin tur göra skattesystemet neutralt och i bästa fall ge statskassan över 400 miljoner euro.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

Regeringen Orpo ställde i början av sin mandatperiod upp tre centrala ekonomiska mål: skuldkvoten stabiliseras under regeringsperioden, underskottet är högst en procent och Finland får 100 000 nya sysselsatta. Nu ser det ut som om regeringen håller på att misslyckas med alla dessa mål.

Regeringen har själv påstått att den vidtagit anpassningsåtgärder motsvarande 10 miljarder euro. I verkligheten är regeringens nettoanpassning dock betydligt lägre. Det är osäkert hur regeringens sysselsättningsåtgärder verkställs. Dessutom äter regeringens utgiftsökningar upp anpassningens faktiska belopp. Till följd av regeringens åtgärder förutspås skulden inom den offentliga sektorn uppgå till cirka 88,5 procent i förhållande till bnp 2026. Regeringens ekonomiska politik har därför lett till att kommissionen föreslår att Finland ska omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott.

Det är klart att Finland genom regeringens politik inte heller kommer att nå nationella och internationella natur- och klimatmål. När det gäller klimatmålen tar regeringen ett steg bakåt till exempel genom att lindra beskattningen av fossila importbränslen. Ökade utsläpp kan också öka statens utgifter på grund av anskaffningen av utsläppsenheter inom ansvarsfördelningssektorn eller minska inkomsterna från försäljningen av utsläppsenheter.

Särskilt oroväckande är situationen inom markanvändningssektorn, där regeringen fortfarande inte föreslår trovärdiga åtgärder eller tillräckliga anslag. Åtgärderna inom markanvändningssektorn skulle ofta vara de billigaste klimatåtgärderna. Det är en central fråga också med tanke på de offentliga finanserna och en rättvis omställning. När de mest kostnadseffektiva metoderna utnyttjas sparas offentliga medel och kostnaderna för omställningen dämpas. I stället vidtar regeringen åtgärder som uppmuntrar till ökad avverkning. Det finns mycket svaga grunder exempelvis för att höja avdragsrätten för skogsbruk, och det är inte försvarbart i ett läge där klimatmålen för markanvändningssektorn och det nationella klimatneutralitetsmålet kräver att avverkningarna minskar.

Även naturvårdsfinansieringen bör ökas betydligt för att nivån ska vara tillräcklig med tanke på Finlands naturmål. I regeringens budget anvisas dock inget tillskott för naturvården. En förutsägbar, stabil och konsekvent politisk miljö är också kritisk med tanke på företagens investeringsbeslut. För att företagen ska våga rikta in sig på nya gröna lösningar behövs det visshet om att den politiska linjen är konsekvent och inte osammanhängande. Klimatlagens klimatneutralitetsmål 2035 har redan uppmuntrat till många gröna investeringar i Finland.

Allra mest lider barn och unga av regeringens beslut. Enligt social- och hälsovårdsministeriets senaste konsekvensbedömning får regeringen med sina nedskärningar 31 000 barn att hamna under fattigdomsgränsen. Regeringens nedskärningar har drabbat uttryckligen de unga när de riktats till bland annat utbildning, studentboende och rehabiliteringsstöd för unga. Också arbetslösheten har ökat bland unga. Arbetslösheten bland unga är en särskilt farlig typ av arbetslöshet, eftersom den, om den blir långvarig, i värsta fall kan leda till utslagning vars mänskliga och samhälleliga pris är enormt stort.

Men det behöver inte vara så. Det finns ett mänskligt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart alternativ till regeringens linje.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

De gröna ger inte upp inför klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald. Medan regeringen ger vika under pressen från lobbningen, har de gröna mod att gallra bland skadliga företagsstöd och sätta en prislapp på miljöskador.

De gröna bygger en stabil grund för bildning och ekonomi med hjälp av utbildning och kultur. Medan regeringen skär ned på utbildning och kultur satsar vi på utbildningsvägen, allt från småbarn till doktorer.

Vi siktar på att Finland ska bli ett land där man får vård i tid och önskan om att få barn går i uppfyllelse. Regeringen höjer klientavgifterna, skär ner organisationernas resurser och styr pengarna till de stora privata vårdbolagen. Vi stärker basservicen, förebyggandet och vårdkontinuiteten.

Hur vi behandlar de mest utsatta visar hur starkt vårt samhälle är. Medan regeringen ökar barnfamiljsfattigdomen och fördjupar ojämlikheten bygger vi ett Finland som stöder alla – inte bara dem som har det bra ställt.

En stark ekonomi kräver kompetens, innovationer och arbete. Medan regeringen skuldsätter sig rekordsnabbt och sprider misstroende på arbetsmarknaden, förnyar vi ekonomin på ett ansvarsfullt sätt.

De offentliga finanserna kan stärkas utan att offra det mest värdefulla: en trygg barndom och ungdom, en unik natur och jämlika möjligheter till ett gott liv. Finland kan klara av svåra år utan att skrota välfärdsstatens grundläggande strukturer och bryta ner förtroendet som skapar sammanhållning i samhället. Finland har goda möjligheter till hållbar tillväxt och stark sysselsättning, förutsatt att vi väljer klokt.

Finland behöver mod att bygga en ljusare framtid.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och lämnar tillräckliga propositioner till riksdagen för att Finland ska nå klimatlagens klimatneutralitetsmål 2035.

Reservationens förslag till uttalande 2

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen tillräckliga förslag genom vilka Finland på ett trovärdigt sätt kan uppnå målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030.

Reservationens förslag till uttalande 3

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att lösa arbetslöshetskrisen.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de orättvisa nedskärningar som drabbar barn och unga och vidtar åtgärder för att minska fattigdomen bland barnfamiljer och de ungas illabefinnande och för att säkerställa rättvisa mellan generationerna när ekonomin balanseras.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att rätta till den eftersläpande produktivitetsutvecklingen i Finland.

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att i motsats till vad regeringen påstår lyckas den inte stärka ekonomin eller bryta statens skuldsättning. Regeringens samtliga ekonomiska mål riskerar att misslyckas samtidigt som regeringens nedskärningar fördjupar fattigdomen bland barnfamiljer och särskilt drabbar de unga.

Regeringen lyckas inte lämna riksdagen de propositioner som behövs för att Finland ska uppnå klimatneutralitet 2035 enligt klimatlagen eller stoppa förlusten av biologisk mångfald fram till 2030. Regeringens misslyckande med klimat- och naturpolitiken utgör också en risk för ekonomin.

Regeringen föreslår inte tillräckliga lösningar på de stora utmaningarna i Finlands ekonomi, såsom den svaga produktivitetsutvecklingen och bristen på kompetent arbetskraft. Regeringen bromsar invandring som leder till arbete, även om Finlands ekonomi inte kan fås in på en hållbar väg utan en betydande ökning av arbetskraftsinvandringen.

Regeringens nedskärningar i utbildningen försämrar undervisningens och utbildningens kvalitet samtidigt som vi målmedvetet bör sträva efter att höja utbildningsnivån i landet. Regeringens nedskärningar i social- och hälsovårdspolitiken stärker inte förtroendet för social- och hälsovårdstjänsterna, utan ökar endast kostnaderna i framtiden. Riksdagen konstaterar således att regeringens finanspolitik är misslyckad och att regeringen därför inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

Det föreslås att uppgifterna inom statsrådets kommunikation samlas från ministerierna till statsrådets kansli från och med den 1 juli 2026. Det föreslås att sammanlagt 5,3 miljoner euro överförs från ministeriernas omkostnader till statsrådets kanslis omkostnader 2026, vilket motsvarar hälften av det årliga anslag som är föremål för överföringen.

De gröna motsätter sig regeringens förslag. Det finns en oro för att centraliseringen av kommunikationen minskar medborgarnas och civilsamhällets möjligheter att få tillförlitlig och mångsidig information. Betydelsen av ministeriernas kommunikation begränsar sig inte enbart till information, utan är en väsentlig del av förvaltningens öppenhet, sakkunnigroll och dialog. När kommunikationen ställs under statsrådets kansli, i praktiken statsministern, kan regeringen allt mer direkt påverka kommunikationens innehåll och genomförande. I ett demokratiskt samhälle är det viktigt att myndighetskommunikationen är transparent och ger medborgarna möjlighet att förstå förvaltningens verksamhet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 6

> Riksdagen förutsätter att regeringen återkallar beslutet att koncentrera ministeriernas kommunikationsuppgifter till statsrådet.

01. Förvaltning

26. Främjande av sannings- och försoningsprocessen när det gäller samerna (reservationsanslag 3 år)

Enheten för psykosocialt stöd till samerna Uvjj — Uvjâ — Uvja har inrättats till stöd för arbetet i sannings- och försoningskommissionen för samerna för att säkerställa att samerna har tillgång till de psykosociala stödtjänster som behövs under processen. I budgetpropositionen föreslås det att momentet slopas. Det har varit nödvändigt att inrätta en separat enhet under sannings- och försoningsprocessen, eftersom servicesystemet inom social- och hälsovården inte i tillräcklig utsträckning har kunnat tillgodose samernas behov av mentalvårdstjänster. Om det inte reserveras tillräcklig tilläggsfinansiering för en samisk enhet, finns det risk för att samerna på nytt blir utan behövliga mentalvårdstjänster.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 23.01.26 och ökar anslaget under momentet med 320 000 euro för att trygga kontinuiteten i verksamheten vid enheten för psykosocialt stöd Uvjj — Uvjâ — Uvja.

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Utrikesförvaltningen

74. Husbyggen (reservationsanslag 3 år)

Finansutskottet fäste redan i sitt budgetbetänkande för 2024 uppmärksamhet vid att reparationerna av beskickningarnas fastigheter drar ut på tiden och det eftersatta underhållet ökar, och ansåg att situationen är oroväckande. Nu föreslås det att anslagen skärs ner ytterligare med 1,2 miljoner euro på grund av en omfördelning av den nedskärning som regeringen ursprungligen vid halvtidsöverläggningen beslutade att skulle göras inom filmbranschen.

Med tanke på Finlands internationella inflytande och bevarandet av värdet på statens innehav kan den omfördelning anses vara kortsiktig. De gröna skulle rikta denna anslagsnedskärning till miljöskadliga företagsstöd.

Vi föreslår

att moment 24.01.74 ökas med 1 200 000 euro för att säkerställa värdet på statens egendom.

10. Krishantering

21. Civilpersonalens deltagande i krishantering (reservationsanslag 2 år)

Krishanteringen är ett väsentligt element i Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Med hjälp av den främjas säkerheten globalt och i konfliktdrabbade områden. Långsiktiga satsningar på krishanteringen ökar Finlands trovärdighet och inflytande i frågor som gäller utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken.

Vi föreslår

att moment 24.10.21 ökas med 2 038 000 euro för civilpersoners deltagande i krishantering.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Regeringen Orpos beslut att skära ned på utvecklingssamarbetet är oansvarigt i en situation där kriserna i världen tillspetsas. Den humanitära situationen i Gaza och Sudan är katastrofal och Rysslands illegala anfallskrig mot Ukraina har pågått i snart fyra år. Väpnade konflikter, våldsamheter, klimatkrisen och naturkatastrofer tvingar miljontals människor på flykt från sina hem.

De Gröna vill bygga ett Finland som främjar global rättvisa och samarbetar med utvecklingsländer för fred och stabilitet, jämställdhet, demokrati och hållbar utveckling. I synnerhet i en tid då det geopolitiskt spända läget återspeglas också i utvecklingsländerna lönar det sig för Finland och Europa att visa långsiktig solidaritet med och engagemang i utvecklingen av den globala södern.

Finland har också förbundit sig att höja anslagen för utvecklingssamarbete till FN:s mål, dvs. 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Anslagen för utvecklingssamarbete bör alltså ökas i stället för att minskas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 3 000 000 för civilsamhällesorganisationers kommunikations- och utbildningsprojekt om global utveckling, och

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 220 000 000 euro för egentligt utvecklingssamarbete och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig till den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna och stärker Finlands utvecklingssamarbete särskilt när det gäller kvinnors och flickors rättigheter, utbildning, hållbar ekonomi och människovärdigt arbete, fredliga och demokratiska samhällen samt bekämpning av klimatförändringen, stärkande av den biologiska mångfalden och hållbar förvaltning och användning av naturresurser.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Finland når det uppställda målet att rikta 0,2 procent av bruttonationalinkomsten till de så kallade minst utvecklade länderna och att regeringen årligen följer hur målet nås.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fortsatt stödja civilsamhällesorganisationers kommunikations- och utbildningsprojekt om global utveckling för att stärka

Finlands internationella kompetens och för att bevara organisationernas förmåga att skapa möjligheter för finländarna att delta i att lösa globala utmaningar.

89. Utvecklingspolitiska lån och investeringar (reservationsanslag 3 år)

Målet med de utvecklingspolitiska lånen och investeringarna är att i partnerländerna nå de utvecklingseffekter som angetts för Finlands utvecklingspolitik. Utvecklingspolitik är en viktig del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och den måste garanteras långsiktig finansiering.

Utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar är viktigt bland annat med tanke på det globala klimat- och jämställdhetsarbetet. Med hjälp av det kan man effektivt påskynda klimat- och jämställdhetsarbetet inom den privata sektorn. Samarbetet mellan företag och den offentliga sektorn har en nyckelroll när det gäller att avsätta tillräckliga resurser för att lösa utmaningar såsom klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald. Minst 85 procent av investeringarna bör genomgående ta hänsyn till målen för främjandet av jämställdheten mellan könen. Utvecklingspolitiska lån och investeringar bör i första hand riktas till de fattigaste länderna och länderna med lägre inkomstnivå.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.30.89 med 30 000 000 euro för låne- och investeringsbaserat utvecklingssamarbete.

90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

50. Vissa statsunderstöd och statsbidrag (fast anslag)

Regeringen har skurit ner finansieringen för frivilligorganisationerna, som utför ett ovärderligt arbete såväl i Finland som utomlands. Stöden till organisationerna bör återinföras och kommunikationen och fostran i globala frågor ökas för att öka finländarnas förståelse om dem. Finlands finansiering har också möjliggjort en självfinansieringsandel av EU-finansieringen för vissa organisationer, och denna möjlighet bör bevaras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.90.50 med 1 000 000 euro för organisationer som är verksamma inom utrikes- och säkerhetspolitiken samt för organisationer som bedriver fredsarbete.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Ministeriet och förvaltningen

01. Justitieministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Med grå ekonomi avses laglig företagsverksamhet, där lagstadgade avgifter och skatter ändå försummas. Den grå ekonomin orsakar ekonomiska förluster för samhället när skatter och avgifter av skattenatur uteblir. Uppskattningarna av dessa förluster varierar från några hundra miljoner euro till fem miljarder euro per år.

För att bekämpa grå ekonomi bör man utvidga användningen av skattenummer till fastighets- och restaurangbranschen, införa ett fiskalt kassasystem och effektivisera bekämpningen av grå ekonomi bland annat genom att öka resurserna för verksamheten vid Enheten för utredning av grå ekonomi.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.01 med 5 000 000 euro för bekämpning av grå ekonomi.

03. Omkostnader för ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen (reservationsanslag 2 år)

Ungas välbefinnande har enormt stora multiplikatoreffekter på den framtida karriären och livet som helhet. Var tionde ung person riskerar att marginaliseras. I Finland finns en barnombudsman och en äldreombudsman, men ingen ungdomsombudsman. En ungdomsombudsman skulle se till att rättigheterna för unga vuxna i åldern 18–29 år tillgodoses. Enligt ungdomslagen är alla under 29 år unga. Unga vuxna blir ofta utan tjänster, eftersom tjänsterna för barn upphör vid 18 års ålder och tjänsterna för vuxna inte nödvändigtvis når ut till unga vuxna eller tillgodoser deras behov.

Inrättandet av uppgiften som ungdomsombudsman skulle inte vara en dyr åtgärd med avseende på statsfinanserna. Uppgiften skulle medföra årliga kostnader på uppskattningsvis endast 0,3 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att införa en tjänst som ungdomsombudsman.

50. Understöd (fast anslag)

Genom fredsarbete främjas kännedomen om internationell regelbaserad ordning och internationell rätt, nedrustningen och förtroendeskapande metoder samt framför allt utbildas finländare till att kunna delta i den omfattande verksamheten för mänsklig säkerhet.

Ett mål i regeringsprogrammet är att Finland i all sin verksamhet ska främja principerna om demokrati, civilsamhället, de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt rättsstaten. I regeringsprogrammet förbinder man sig att främja utvecklingen av god praxis i fråga om fostran till demokrati och mänskliga rättigheter. Nedskärningen i finansieringen för fredsarbetet och främjande av de mänskliga rättigheterna strider mot dessa mål. Vi lyfter också fram vikten av att stödja brottsoffer samt att bekämpa våld i hemmet och våld i nära relationer. I betänkandet riktas finansiering till Flyktingrådgivningen och Brottsofferjouren, men i praktiken minskar aktörernas finansiering jämfört med 2025 genom utskottets beslut.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 150 000 euro för att stödja verksamheten vid Förbundet för mänskliga rättigheter

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 150 000 euro för att stödja Flyktingrådgivningen rf, och

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 150 000 euro till Brottsofferjouren för att hjälpa offer för våld i nära relationer och för fortsatt vittnesstödsverksamhet, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Finland fortsätter det aktiva fredsarbetet, dialogen mellan religioner, arbetet mot mobbning och våld och stödet till de organisationer för fredsarbete som utför det arbete.

20. Utsökning

01. Utsökningsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den grå ekonomin orsakar ekonomiska förluster för samhället. Samhället blir utan skatter och avgifter av skattenatur till ett belopp av minst flera hundratals miljoner euro.

För att uppnå resultat är det väsentligt att trygga resurserna för alla aktörer som deltar i bekämpningen av grå ekonomi, såsom Tullen, Skatteförvaltningen, polisen och Utsökningsverket.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.20.01 med 5 000 000 euro för bekämpning av grå ekonomi.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Tillsynen över djurskyddslagen och över vanvård av djur är förenad med betydande brister. Resurserna för de tillynsveterinärer som utför inspektioner på gårdar är otillräckliga och veterinärernas arbetsbörda enorm.

Djuren har rätt till välbefinnande och att bli värdigt behandlade. En utvidgning av djurskyddspolisens verksamhet skulle vara ett steg i rätt riktning. Det är ytterst viktigt att polisens resurser styrs till utveckling och utvidgning av djurskyddspolisens verksamhet till olika områden för att man ska kunna trygga ett fungerande och effektivt djurskydd och minska djurens lidande.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 12

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att i hela landet utvidga polisens verksamhet som fokuserar på djurskydd och djurskyddsbrott.

40. Migration

01. Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Finland behöver invandring. Finlands befolkning åldras och bristen på arbetskraft ökar. Bristen på arbetskraft hotar såväl förutsättningarna för företagsverksamhet som tryggandet av välfärdstjänsterna i Finland.

Ökad invandring som leder till arbete skulle ha en betydande positiv inverkan både på den ekonomiska utvecklingen och på hållbarheten i de offentliga finanserna. Invandring som leder till arbete sker dock inte av sig själv, utan kräver aktiva åtgärder. Men regeringen Orpo har nu siktet inställt i helt motsatt riktning.

Invandrarnas integration måste stödjas och den misär som papperslösheten medför måste minskas. Det är viktigt att de som bor här verkligen är en del av samhället, kan studera, få arbete och känna sig välkomna.

Samtidigt måste man skapa fler lagliga rutter för att söka skydd. Mottagande av kvotflyktingar är ett av de viktigaste och mest effektiva sätten att hjälpa de mest utsatta människorna, till exempel barn, ungdomar och personer som tillhör minoriteter. Samtidigt är det ett effektivt sätt att hjälpa de länder som utsätts för det största migrationstrycket. Antalet kvotflyktingar bör ökas till minst 3 000 personer.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.01 med 700 000 euro för att höja flyktingkvoten till 3 000 personer och

att riksdagen ökar moment 26.40.01 med 5 000 000 euro för behandling av uppehållstillstånd och medborgarskapsansökningar i syfte att påskynda arbetskraftsinvandringen, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen återkallar skadliga propositioner som bromsar invandringen.

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Väpnade konflikter, våldshandlingar och miljökriser tvingar människor att söka skydd på annat håll. Antalet flyktingar i världen är för närvarande högre än någonsin sedan andra världskriget.

Därför bör de lagliga inresevägarna, såsom flyktingkvoten, stärkas. Genom att stärka de lagliga inresevägarna kan man samtidigt bekämpa brottslighet såsom människohandel och smuggling.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.21 med 1 300 000 euro för att höja flyktingkvoten.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning förändrades i grunden och på lång sikt när Ryssland anföll Ukraina i februari 2022. Säkerhetsläget i Europa och Finland är mer oroväckande och svårare att förutse än någonsin efter kalla krigets slut. Finland har, liksom många europeiska länder, för avsikt att öka sina försvarsutgifter under de kommande åren.

På senare tid har man diskuterat vilken betydelse naturliga hinder, såsom myrar och skogar i naturtillstånd, har för försvaret. Till exempel i Ukraina har myrarna spelat sin egen roll i att stoppa av det ryska angreppet. Vid Finlands östgräns finns inte bara skogsvägar utan också dikade kärr. Restaurering av dem kan bidra till att trygga gränsen. Restaureringen av myrar och skogar skulle göra det svårare för en fientlig armé att ta sig fram i området. Genom målmedveten restaurering av myrar kan man skapa en grön vallgravszon vid gränsen. Restaureringen skulle gagna både den biologiska mångfalden och försvaret.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 14

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa skogar och myrar för försvarsändamål i syfte att bygga upp ett naturligt hinder vid östgränsen.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

70. Utvecklande av statsförvaltningen

I Finland finns det alarmerande lite konkurrens i fråga om upphandling, trots att den offentliga sektorn upphandlar varor och tjänster för mer än 40 miljarder euro per år. Upphandlingarna bör vara kostnadseffektiva på ett sätt som också gynnar små företag. Upphandlingarna bör delas upp i mindre helheter och man bör öka så kallade innovativa upphandlingar, där man till exempel upphandlar vissa resultat i stället för en viss verksamhet eller vara.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 15

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra kostnadseffektiviteten i den offentliga upphandlingen genom att öka konkurrensen, utveckla den offentliga upphandlingen kunskapsbaserat och främja kunnandet i anslutning till upphandlingar.

89. Finansieringen av välfärdsområdena

31. Välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering (förslagsanslag)

Ett mått på god social- och hälsovårdspolitik är i vilken mån hjälpen når människorna i tid och jämlikt. Satsningar på att främja välbefinnandet, förebygga problem och förbättra produktiviteten medför besparingar, förkortar vårdköerna och håller kostnaderna under kontroll på längre sikt.

Välfärdsområdena har varit tvungna att bedriva verksamhet i en krävande situation där coronakrisens konsekvenser, personalbristen, befolkningens åldrande och de ökande kostnaderna försvårar utvecklingen av tjänsterna. Plötsliga nedskärningar löser inte dessa problem, utan kan leda till att behovet av dyrare korrigerande tjänster ökar och kostnaderna ökar ytterligare. Välfärdsområdena måste därför få tillräckliga resurser för att utveckla sin verksamhet och tackla de växande utmaningarna.

Regeringen har bland annat försvagat vårdgarantin, höjt självriskerna för läkemedel och höjt klientavgifterna, och därmed försvårat många människors tillgång till vård genom sina beslut. Dessa förändringar drabbar särskilt de mest utsatta och försvårar genomförandet av tjänster på lika villkor.

Nedskärningarna slår mot de unga, vilket ökar risken för utslagning och psykiska problem. Samtidigt finns det stora skillnader mellan välfärdsområdena i mentalvårds- och missbrukartjänsterna för unga både i fråga om tjänsternas innehåll och åldersgränserna, och åldersgränserna motiveras ofta inte medicinskt. Till följd av detta kan den unga falla mellan stolarna i övergångsfasen från stöd och vård för unga till stöd och vård för vuxna. Regeringen har föreskrivit om en terapigaranti för personer under 23 år, så också åldersgränserna för mentalvårds- och missbrukartjänsterna för unga måste förenhetligas till 23 år för att vården och stödet ska vara oavbrutna och tillgängliga på lika villkor i hela landet. Trots allt har det avgörande betydelse att man satsar på de ungas välbefinnande både mänskligt sett och ekonomiskt, eftersom kostnaderna för psykiska problem och utslagning är enorma för hela samhället. Terapigarantin bör utvidgas till 29 års ålder i enlighet med ungdomslagen.

Missfall drabbar en stor del av familjerna och är för många en betydande fysisk och psykisk kris. Cirka 15 procent av de graviditeter som konstaterats slutar med missfall. Tillgången till och kvaliteten på missfall och anknytande stöd varierar dock från välfärdsområde till välfärdsområde. Patienterna har beskrivit avbrott i vårdkedjorna, bristfällig smärtlindring, oklara anvisningar och att eftervården och det psykosociala stödet ofta är för knapphändiga. Bristfällig vård, rädsla eller att inte bli sedd inom hälso- och sjukvården kan också leda till att man ger upp önskan om att få barn. År 2023 genomförde föreningen för barnlösa Simpukka en enkät och av dem som besvarade enkäten berättade rentav en femtedel (21 %) att ett missfall och bristfällig vård efter missfallet har inverkat negativt på deras önskade antal barn eller faktiska antal barn. Den skärpta finansieringen av välfärdsområdena får inte leda till att de som drabbats av missfall blir utan jämlik och evidensbaserad vård och stöd. Vårdkedjorna ska förenhetligas och det ska säkerställas att fysisk vård, smärtbehandling och behövligt stöd för psykisk hälsa bildar en sammanhållen helhet överallt i Finland.

Den nya lagen om funktionshinderservice trädde i kraft vid ingången av 2025 och dess syfte är att stärka lika rättigheter och tillgång till service för personer med funktionsnedsättning. Genomförandet av lagen förutsätter dock att välfärdsområdena har tillräckliga resurser och nationellt enhetliga vård- och servicekedjor. Enligt Institutet för hälsa och välfärds bedömning räcker välfärdsområdenas resurser för närvarande inte till för att uppnå lagens mål, vilket hotar att öka den regionala ojämlikheten och fördröja tillgången till tjänster för kunderna. Regeringen tänker dessutom slopa det tilläggsanslag på cirka 20 miljoner euro som tidigare reserverats för verkställigheten av lagen om funktionshinderservice i välfärdsområdenas finansiering från och med 2026. Det äventyrar lagens syfte i den mest kritiska fasen av ikraftträdandet. De gröna anser att finansieringen av genomförandet måste tryggas och stärkas för att personer med funktionsnedsättning ska få lagenliga tjänster på lika villkor i hela landet. Vi föreslår att 25 000 000 euro anvisas för att trygga verkställigheten av lagen om funktionshinderservice och säkerställa lika tillgång till tjänster.

Var och en måste få den vård han eller hon behöver i rätt tid och utan diskriminerande hinder. Detta förutsätter att vårdkontinuiteten förbättras, att det multidisciplinära samarbetet utvecklas och att de förebyggande tjänsterna stärks. Det är lika viktigt att säkerställa hälso- och sjukvårdspersonalens välfärd och en skälig löneutveckling, eftersom tjänsterna inte fungerar utan motiverad personal.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

I De grönas alternativ satsar vi på basservice, eftersom det alltid är billigare och humanare att hjälpa i tid än att åtgärda senare. Vi vill att alla ska få vård oberoende av ålder, bostadsort eller inkomstnivå. Vi återinför vårdgarantin på 14 dygn, tryggar en tillräcklig personaldimensionering inom äldreomsorgen och säkerställer att ingen blir utan vård på grund av betalningsförmågan. Vi tryggar också hälso- och sjukvården för papperslösa och tjänster för samiskspråkiga.

Regeringens centraliserings- och nedskärningsbeslut som gäller sjukhusnätet måste återtas, eftersom de försämrar tillgången till vård, patientsäkerheten och lika tillgång till tjänster.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att välfärdsområdenas ekonomiska situation inte leder till kortsiktiga nedskärningar som ökar kostnaderna på lång sikt.

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta höjningen av kundavgifterna inom social- och hälsovården.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen en proposition om terapigaranti i enlighet med ungdomslagen för alla personer under 29 år.

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen genom tillräcklig finansiering tryggar verkställigheten av lagen om funktionshinderservice och lika tillgång till tjänster.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att återinföra vårdgarantin på 14 dygn inom primärvården och tre månader inom mun- och tandvården.

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och till riksdagen lämnar de propositioner som behövs för att underlätta välfärdsområdenas förmåga att dämpa den branta ökningen av kostnaderna för hyresläkare.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att höja åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet tillbaka till 25 år.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om välfärdsområdenas beskattningsrätt som sporrar till kostnadseffektivitet och stärker områdenas autonomi vid utnyttjandet av de mest verkningsfulla vårdformerna.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar en proposition till riksdagen med förslag till återställande av behörighetsvillkoren för vikarier för socialarbetare inom barnskyddet så att den som vid universitetet har en studieplats i socialt arbete och som har slutfört grund- och ämnesstudierna i socialt arbete samt praktik kan vara verksam i uppgiften i högst ett år.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer tillräcklig personal och human omsorg inom heldygnsomsorgen för äldre.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att uppgiftsfördelningen mellan kommunerna och välfärdsområdena förtydligas, så att oklarheter inte ger upphov till exempelvis dolda kostnader inom fostran och utbildning.

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra behandlingen av missfall så att de som upplevt missfall i hela landet garanteras jämlik och evidensbaserad vård i rätt tid, tillräcklig smärtlindring samt tydlig eftervård och psykosocialt stöd.

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att åldersgränserna för mentalvårds- och missbrukartjänster för unga förenhetligas så att tjänsterna för unga är tillgängliga på lika villkor fram till 23 års ålder i hela landet och att övergången från tjänsterna för unga och till tjänsterna för vuxna sker utan avbrott i vården.

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna i jour- och sjukhusnätet och tryggar den regionala tillgången till jour dygnet runt samt till specialiserad sjukvård och operativ verksamhet i hela landet.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Statsandelen för kommunal basservice består i huvudsak av utgifter för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning. De nedskärningar som görs i indexhöjningarna av statsandelarna är i praktiken alltså nedskärningar i undervisningen och småbarnspedagogiken, vilket påverkar anställningen av personal och därmed också gruppstorlekarna. Det råder redan brist på yrkesutbildade personer inom småbarnspedagogiken i kommunerna, och indexfrysningarna leder endast till det sämre.

Nedskärningarna i statsandelarna omintetgör också regeringens anslagsökningar för stödet för lärande inom den grundläggande utbildningen. Det förnyade stödet för lärande kan inte fungera om skolorna inte har relativt små gruppstorlekar och ett tillräckligt antal speciallärare. Genomförandet av stödet för lärande är särskilt viktigt i en situation där vi vet att inlärningsresultaten har försämrats under 2000-talet och allt fler elever behöver stöd för sitt lärande.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten för små skolelever är en central del av tryggheten i vardagen och familjernas möjligheter att kombinera arbete och barnens skoldag. Regeringen föreslår en nedskärning på cirka sju miljoner euro i statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet och strävar efter att kompensera den genom att höja maximiavgifterna som tas ut av familjerna. Det ökar kostnaderna för barnfamiljerna och försämrar verksamhetens tillgänglighet särskilt för familjer med låga inkomster, trots att det uttryckligen är stöd med låg tröskel som förebygger ojämlikhet och att barnen lämnas ensamma före och efter skoldagen. Familjernas vardag belastas dessutom av att små skolelever inte har tillgång till omsorg och aktiviteter under sommaren på lika villkor. Att införa sommaromsorg och trygga finansieringen av morgon- och eftermiddagsverksamheten stärker barnens välbefinnande, förebygger ensamhet och stöder föräldrarnas sysselsättning.

Nedskärningen av statsandelarna åskådliggör väl inkonsekvensen i regeringens utbildningspolitik: regeringen riktar öronmärkt tilläggsfinansiering till utbildningen, men urvattnar samtidigt dess effekter genom att skära ner i de grundläggande förutsättningarna för att ordna fostran och utbildning. De kommunala beslutsfattarna bör inte försättas i den svåra sitsen att avgöra hur de vackra mål som fastställts genom lagstiftning ska fullföljas när de inte har fått tillräcklig finansiering.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 30

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta nedskärningarna i kommunernas statsandelssystem.

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta indexnedskärningarna i statsandelarna för kommunal basservice.

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen följer vilka konsekvenser nedskärningarna i statsandelarna har för barn och unga samt för de fostrings- och utbildningstjänster som kommunerna ordnar.

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen nationellt inför sommaromsorg för små skolelever och tryggar kommunerna tillräcklig finansiering för att verksamheten ska kunna ordnas på lika villkor på olika håll i Finland.

91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet

41. Energiskattestöd (förslagsanslag)

Återbäring av energiskatt inom jordbruket är ett energiskattestöd som syftar till att förbättra jordbrukets lönsamhet. Även om målet är bra, har stödet i flera finländska utredningar identifierats som skadligt för miljön. Utsläppen från jordbruket och miljöolägenheterna bör minskas snabbt för att Finland ska kunna nå sitt klimat- och naturmål. Därför föreslår vi att återbäringen av energiskatt inom jordbruket minskas med 30 000 000 euro och riktas till fossila bränslen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra ut återbäringen av energiskatt inom jordbruket i fråga om fossila bränslen.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Regeringen Orpo påstår sig föra en utbildnings- och kulturvänlig politik, men budgetpropositionen för 2026 avslöjar åter regeringens verkliga prioriteringar. Regeringens agerande visar att den inte förstår värdet av utbildning eller kultur. Det är hög tid att ändra den politiska kursen.

Budgeten för 2026 innehåller till följd av tidigare beslut under regeringsperioden cirka 85 miljoner euro mer i nedskärningar än i nya satsningar på utbildning, trots att inga nya nedskärningar beslutades i budgetförhandlingarna. För hela regeringsperioden ser det ut som att den reala finansieringen för utbildning minskar med omkring en halv miljard euro. För nästa år hade det varit

särskilt viktigt att åtminstone dra tillbaka de tidigare beslutade nedskärningarna inom yrkesutbildningen, högskolesektorn och kommunernas statsandelar.

Befolkningsstrukturen i Finland förändras och åldersklasserna minskar. De besparingar som följer av att åldersklasserna minskar bör användas för att förbättra kvaliteten på utbildningen och lösa akuta problem, såsom att stärka specialundervisningen. På så sätt kan Finland nå upp till samma nivå som de nordiska jämförelseländerna när det gäller finansiering av utbildning — också i svåra ekonomiska tider. Hela utbildningsvägen ska vara fungerande — från småbarn till doktorer. Det kräver stabil och förutsägbar finansiering av utbildningen på alla utbildningsnivåer.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 35

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att rikta de kalkylerade besparingar som följer av att åldersklasserna minskar till att förbättra utbildningens kvalitet.

01. Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet

02. Utbildningsstyrelsens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Fortbildningen av lärare är ytterst viktigt för kontinuerlig kompetensutveckling hos lärare och personer som arbetar inom undervisningssektorn samt för upprätthållandet av utbildningens kvalitet. Nedskärningen i anslagen för fortbilding av lärare äventyrar såväl utbildningens kvalitet som förutsättningarna för lärarnas yrkesmässiga utveckling, vilket kan försämra inlärningsresultaten och utbildningssystemets funktion på lång sikt.

De konkreta konsekvenserna är mer omfattande och långvariga än själva nedskärningen, och de har konsekvenser både för lärarnas ork i arbetet och för inlärningsresultaten. Nedskärningarna i uppdateringen av kompetensen hotar lärarnas möjligheter att upprätthålla sin yrkesskicklighet. Bristen på fortbildning försämrar lärarnas förmåga att svara mot dagens elevers och samhälles behov. Nedskärningen kan ha negativa konsekvenser för lärarnas ork och engagemang i arbetet. För att förbättra inlärningsresultaten är det nödvändigt att lärarnas kompetens utvecklas kontinuerligt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 36

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att att öka finansieringen av fortbildning för lärare.

07. Museiverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Det finländska kulturarvet ska vara tillgängligt för allmänheten. De nedskärningar som regeringen gjort inom museibranschen under sin mandatperiod har skapat ständig osäkerhet om hur museiobjekt som folket älskar ska kunna hållas öppna, ända från Fölisön till Mannerheims barn-

domshem. I den kompletterande budgeten för 2025 beviljades Museiverket ett tilläggsanslag på en miljon euro för att hålla museiobjekt öppna. Finansieringen gjorde det möjligt att hålla objekten öppna 2025, men från och med 2026 finns det ingen sådan finansiering.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.01.07 med 1 000 000 euro för att säkerställa att Museiverkets objekt hålls öppna på bred front.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

20. Gemensamma utgifter för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete (reservationsanslag 3 år)

Det är positivt att 25,2 miljoner euro anvisas för jämställdhetsfinansiering av småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Medel bör dock riktas särskilt till regioner och skolor där segregationsutvecklingen är synlig och behovet av stöd störst. På så sätt stärks jämlikheten i utbildningen och ojämlikhet motverkas. Morgon- och eftermiddagsverksamheten stöder barnens välbefinnande, familjernas vardag och integrationen. Nedskärningen av statsandelarna för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning med 7 miljoner euro försvagar dessa mål. En samtidig höjning av avgifterna kan öka ojämlikheten och sätta familjer i en ojämlik situation.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 37

> Riksdagen förutsätter att regeringen stärker bekämpningen av segregation och att jämställdhetsfinansieringen riktas särskilt till de regioner och skolor där behovet av stöd är störst.

30. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik (förslagsanslag)

De Gröna har som mål att varje daghem och skola i Finland ska vara bäst i världen. Vi måste se till att varje elev och studerande kan utbilda sig precis så långt han eller hon själv önskar och vill.

Läget inom den kommunala ekonomin är på det stora hela utmanande och ser olika ut i olika kommuner. De allt mindre årskullarna återspeglas i statsandelarna och befolkningsförändringen utmanar ordnandet av undervisningen i såväl mindre och mer avlägsna kommuner som i de stora städerna, om än av olika orsaker. Utskottet konstaterar att till den del tilläggsfinansieringen av den grundläggande utbildningen hänför sig till statsandelen för kommunal basservice är finansieringen till kommunerna generell finansiering och kommunerna har prövningsrätt när det gäller hur finansieringen ska riktas. Därför är det viktigt att följa upp att reformen av stödet för lärande

kan implementeras i kommunerna och skolorna i enlighet med målen för reformen. Också antalet årsveckotimmar måste följas upp.

I daghem och skolor muras varje dag grundstenen i välfärdsstaten, och varje barn och ungdom får de redskap som de behöver för att — tillsammans med andra — sträva efter sina drömmar. Det är en besvikelse att regeringen Orpo inte satsar på början av barnens utbildningsväg och till exempel på tillgången till personal inom småbarnspedagogiken. Daghemmet och skolan kan skydda och bära barnet när det är svårt hemma.

I stället för nedskärningar skulle vi anställa fler lärare och handledare vid de skolor och daghem där elevernas utgångsläge är allra svårast. Inledningen av utbildningsvägen bör stärkas genom att trygga fortsättningen av den tvååriga förskoleundervisningen och genom att utveckla förskoleundervisningen och den inledande utbildningen för 5–8-åringar som en helhet och genom att reservera 30 000 000 euro för den. Dessutom bör personaldimensioneringen enligt lagen om småbarnspedagogik förbättras också i fråga om barn på deltid och reservera 39 000 000 euro för den. De Gröna vill arbeta för att småbarnspedagogiken ska vara en trygg miljö för både barn och yrkesverksamma inom branschen i alla situationer, överallt i Finland.

Redan en halvtimmes läsning per dag förbättrar läsförmågan. Detta kan snabbt uppnås under skoldagen, men kräver fler tryckta läroböcker vid sidan av digitalt material. Vi föreslår att vi följer Sveriges exempel och inför ett separat stöd till kommuner och skolor för anskaffning av tryckta skolböcker och lärarmaterial. Sverige har också ett separat stöd för att anskaffa skönlitteratur, facklitteratur och andra böcker till skolbiblioteket. Med hjälp av stödet kan skolorna öka elevernas intresse för läsning och skapa enkla möjligheter att ta tag i böcker. Den svenska regeringen har under de senaste tre åren årligen satsat 40—55 miljoner euro på att öka mängden tryckta läromedel.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 38

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa en fortsatt tvåårig förskoleundervisning och för att utveckla flexibel förskole- och nybörjarundervisning.

Reservationens förslag till uttalande 39

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra personaldimensioneringen enligt lagen om småbarnspedagogik så att dimensioneringen inom småbarnspedagogiken på deltid ska vara densamma som inom småbarnspedagogiken på heltid.

Reservationens förslag till uttalande 40

> Riksdagen förutsätter att regeringen återinför skyldigheten att separat för varje verksamhetsställe göra upp likabehandlingsplaner för den småbarnspedagogiska verksamheten samt återinför den finansiering som reserverats för dem till kommunerna.

Reservationens förslag till uttalande 41

> Riksdagen förutsätter att regeringen återinför skyldigheten att utarbeta kommunvisa planer för småbarnspedagogik och återinför den finansiering som reserverats för dem till kommunerna.

Reservationens förslag till uttalande 42

> Riksdagen förutsätter att regeringen på alla utbildningsnivåer följer upp hur resurserna för stöd till lärande och skolgång fördelas och räcker till, samt säkerställer att den avsatta finansieringen används på ett ändamålsenligt sätt.

Reservationens förslag till uttalande 43

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bereda stöd till kommunerna och skolorna för anskaffning av tryckta läroböcker och läromedel.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

Det fria bildningsarbetet erbjuder öppna högskolestudier på flera orter där det annars inte finns något högskoleutbud. Det fria bildningsarbetet främjar till exempel äldres rörlighet, bekämpar ensamhet och stärker gemenskapen. Vid utskottets utfrågning har det framförts att efterfrågan på utbildning för ukrainare har varit klart större än vad det finns finansiering för. I synnerhet 2023 genomfördes mer utbildning än det hade reserverats finansiering för i budgeten, vilket har lett till ett finansieringsunderskott.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.10.31 med 20 000 000 euro för betalning av statsandel enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) till medborgarinstitut, folkhögskolor, studiecentraler och sommaruniversitet.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

Propositionen om att införa terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES på andra stadiet är skadlig för jämlikheten och för möjligheten att locka de bästa talangerna till Finland. Det är också oändamålsenligt att schablonmässigt minska finansieringen av gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen innan man vet hur mycket avgifter som i verkligheten kommer att samlas in. I praktiken kan detta leda till ett minskat antal studerande i kombination med nedskärningar i finansieringen, vilket får negativa konsekvenser för gymnasiernas och yrkesläroanstalternas verksamhet i bredare bemärkelse.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att terminsavgifter inte införs för studerande på andra stadiet.

Reservationens förslag till uttalande 45

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att den finansieringsbesparing som införandet av terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES medför inte ska drabba gymnasier och yrkesläroanstalter förrän utfallet av inkomsterna från avgifterna är känt.

30. Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningen (förslagsanslag)

De redan tidigare beslutade nedskärningarna på 120 miljoner euro i yrkesutbildningen slår hårt mot yrkesläroanstalternas vardag. Särskilt skadlig är kombinationen av nedskärningar och omfattande reformer som genomförs samtidigt, utan att tillräckliga resurser finns för att genomföra dem på ett ändamålsenligt sätt. Nedskärningarna i finansieringen av yrkesutbildningen bör återtas och personalen vid yrkesläroanstalterna måste ges arbetsro.

Nationella centret för utbildningsutvärdering lyfter i sitt yttrande fram att alla studerande inom yrkesutbildningen inte får den handledning och det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning och i rätt tid. Denna ekvation är svår att lösa om resurserna för yrkesutbildningen inte är tillräckliga.

Nedskärningarna inom yrkesutbildningen har lett till en situation där mängden närundervisning inte är tillräcklig, och i värsta fall måste man kompromissa med studerandes säkerhet. Det är helt fel riktning. Yrkeskompetens är särskilt viktig i en lågkonjunktur. För att företag ska kunna förnya sig och för att nationalekonomin ska komma igång ordentligt behövs kompetent arbetskraft. Den kan yrkesläroanstalterna bidra med om de ges tillräckliga förutsättningar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 46

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar alla nedskärningar i yrkesutbildningen.

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar mängden närundervisning för dem som avlägger sin första examen inom yrkesutbildningen, utreder konsekvenserna av gjorda nedskärningar på undervisningens kvalitet och studerandes säkerhet, samt vidtar nödvändiga åtgärder.

35. Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för gymnasieutbildning (förslagsanslag)

Gymnasiernas finansiering drabbas även nästa år av en nedskärning på över 100 miljoner euro, då man inte rör vid gymnasiernas så kallade nedskärningselement. Varken regeringens budgetproposition eller regeringsprogrammet tar hänsyn till behovet av att åtgärda detta. Bestämmelsen om nedskärningselementet blev till för mer än 10 år sedan som en temporär ändring i lagen. På grund av det avdrag som görs motsvarar finansieringen av gymnasieutbildningen inte de faktiska kostnaderna för utbildningen.

Det så kallade nedskärningselementet för gymnasieutbildningen bör avskaffas. Det tvingar kommunerna att kompensera för den bristande andelen och försätter i praktiken gymnasieelever och utbildningsanordnare i en ojämlik ställning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 48

> Riksdagen förutsätter att regeringen förbereder och inleder en korrigering av finansieringen av gymnasierna så att den ökar i förhållande till antalet studerande.

40. Högskoleundervisning och forskning

Bristen på kompetent arbetskraft löses inte utan satsningar på utbildning. Vi ligger efter både våra nordiska jämförelseländer och våra nationella ambitioner att höja utbildningsnivån. Utbildningen är också ett viktigt verktyg för att öka produktiviteten. Regeringen Orpos nedskärningar i utbildningen leder Finland i fel riktning och de bör inte godkännas.

Det är bra att regeringen förstod att dra tillbaka besparingarna i produktionsstödet till filmbranschen. Det är dock fel att man nu söker ytterligare besparingar på 2,9 miljoner euro inom högskoleutbildningen.

Planerna på att studerande från länder utanför EU och EES själva ska täcka kostnaderna för utbildningen genom läsårsavgiften kommer enligt högskolornas och undervisnings- och kulturministeriets egna bedömningar att inverka negativt på antalet internationella studerande. Det är inte realistiskt att vänta sig att de förväntade inkomsterna förverkligas eller att antalet utländska experter ökar i tillräcklig mån. De förväntade intäkterna från avgifterna är spekulativa och kommer sannolikt att leda till att finansieringen, och därmed också verksamheten, minskar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 49

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka nivån på avgifterna för öppen högskoleutbildning och slopa terminsavgifterna för studerande från länder utanför EU/EES.

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Budgetförslaget minskar universiteten universitetens basfinansiering med 57,65 miljoner euro nästa år. Som motvikt riktas 20 miljoner euro i extra medel till forskning och 2,5 miljoner euro till nybörjarplatser. Genom de beslut som fattats minskar universitetens finansiering med 33,7 miljoner euro 2026. I resultatavtalen mellan universiteten och undervisnings- och kulturministeriet har man kommit överens om att öka utbildningsvolymerna. Denna verksamhet finansieras med basfinansiering. Att öka volymerna med minskad basfinansiering är dock inte möjligt utan att kompromissa med kvaliteten.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 20 000 000 euro för fler nybörjarplatser vid högskolorna.

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 57 650 000 euro för universitetens basfinansiering och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen riktar en större del av FoUI-satsningarna till att stärka grundforskningen och stödja forskningsbaserad innovationsverksamhet och ekosystem.

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer tillräckliga och växande anslag för universitet och yrkeshögskolor, så att det finns realistiska möjligheter att uppnå det gemensamma målet att hälften — och i framtiden 60 procent — av varje åldersgrupp ska ha en högskoleexamen.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Målet att hälften av varje åldersgrupp ska ha en högskoleexamen kräver en stabil finansieringsbas, inte tillfälliga specialanslag som varierar från regering till regering. Det pris som yrkeshögskolorna får för en examen har mätt i realvärde nästan halverats på drygt ett decennium. Också det bidrar till att regeringens nya nedskärningar i basfinansieringen är särskilt skadliga både för utbildningsvolymerna och utbildningens kvalitet. Högskolornas basfinansiering bör stärkas, inte försvagas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 52 850 000 euro för yrkeshögskolornas basfinansiering.

70. Studiestöd

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Andra studerande än de som de som är vårdnadshavare för ett barn övergick från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg den 1 augusti 2025. Studiestödets bostadstillägg är beroende av hur den studerandes studier framskrider och det betalas inte under sommaren. Utöver detta beslut har regeringen fryst indexhöjningarna av studiestödet och höjt studielånets maximibelopp från 650 euro till 850 euro i månaden.

Till följd av överföringen har stödet för studerandenas boende minskat med upp till 98 euro i månaden. När man också beaktar nedskärningen av bostadstillägget 2024 är skillnaden i den studerandes utkomst till och med 170 euro i månaden jämfört med 2023. När man dessutom beaktar indexfrysningen av studiepenningen, är den sammanlagda effekten för en ensamboende myndig studerande ungefär 200 euro per månad år 2027.

Var tredje högskolestuderande lider av symtom på ångest och depression. De studerandes psykiska symptom och belastning var relativt sett större än hos hela vuxenbefolkningen. I THL:s undersökning från 2024 uppgav cirka en femtedel av de studerande att deras utkomst hade varit mycket knapp och osäker under de senaste 12 månaderna. Under det senaste året uppgav en fjärdedel att de varit rädda för att maten skulle ta slut på grund av brist på pengar och nästan var femte studerande uppgav att de prutat ned sina läkemedelsutgifter. Nu är det inte rätt tid att skära ned de studerandes försörjning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 52

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja studiepenningen, göra studiestödet mindre lånebetonat och utveckla studiestödet så att det möjliggör heltidsstudier.

Reservationens förslag till uttalande 53

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta nedskärningarna i bostadsbidraget för studerande och inleder beredning för att återföra studerande till det allmänna bostadsstödet, vilket skulle stärka deras försörjning och möjliggöra bättre fokus på studierna.

Reservationens förslag till uttalande 54

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av övergången till det allmänna bostadsbidraget för studerande och sambandet mellan de studerandes försörjning och de studerandes välbefinnande och utexamineringstider.

80. Konst och kultur

Konst och kultur har en viktig roll i det finländska samhället. De kreativa branschernas och kulturens betydelse är central med tanke på Finlands framtid, eftersom de skapar innovationer och företag, de skapar nytt och vaskar fram nya talanger. I Finland sysselsätter de kreativa branscherna redan nu över 120 000 personer, av vilka nästan en tredjedel är företagare.

Regeringen Orpos nedskärningar äventyrar den finländska konstens och kulturens livskraft samt deras tillgänglighet och utvecklingsförutsättningar. I och med höjningen av den lägre mervärdesskattesatsen försvåras tillträdet till kulturtjänster oskäligt mycket för allt fler barn, ungdomar och personer i en svagare ekonomisk ställning. Vi kräver att nedskärningarna i konst och kultur ställs in.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 55

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att öka finansieringen av driftskostnaderna för scenkonst och museer.

Reservationens förslag till uttalande 56

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bereda ett tydligt och ambitiöst tillväxtmål för de kreativa branscherna och utarbetar en färdplan för att uppnå detta mål.

41. Vissa dispositionsrättsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Regeringen riktar en nedskärning mot kompensationen för kopiering för enskilt bruk. Nedskärningen av kompensationen innebär att upphovsrättsersättningarna till upphovsmännen inom den audiovisuella branschen kommer att vara mindre i framtiden. När regeringen riktar även flera andra nedskärningar till kulturbranschen är det klart att nedskärningen av kompensationen för kopiering för enskilt bruk bör återtas. Kompensationen bör snarare utökas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar momentet 29.80.41 med 7 000 000 euro för betalning av kompensation för kopiering för enskilt bruk enligt upphovsrättslagen (404/1961) och de utgifter som föranleds av detta, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 57

> Riksdagen förutsätter att regeringen inleder beredning för att uppdatera omfattningen av ersättningarna från Tillgänglighetsbiblioteket Celia, så att de även omfattar strömmade innehåll.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Regeringen har till de understöd som undervisnings- och kulturministeriet delar ut riktat en nedskärning på 6,5 miljoner euro som gäller riksomfattande sammanslutningar inom konst- och kulturbranschen, investeringar i kulturlokaler, främjande av film, audiovisuell kultur och kreativt innehåll, internationellt samarbete och dialog mellan olika kulturer samt museer. Dessa nedskärningar är ett hårt slag mot branschen, som ändå förbättrar människornas välbefinnande och bidrar till att upprätthålla försörjningsberedskapen och bevara kulturarvet. De Gröna anser att nedskärningarna bör återtas.

Konst och kultur tillhör alla. Ju tidigare man kommer i kontakt med dem, desto lättare blir det att göra dem till en del av livet, vilket enligt forskning påverkar människors välbefinnande. Därför föreslår vi att anslagen för Konsttestarna tryggas och stärks.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.80.50 med 6 536 000 euro för att främja konst och kultur och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 58

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att trygga, utveckla och utvidga konceptet Konsttestarna.

90. Idrottsverksamhet

50. Främjande av idrott och motion (reservationsanslag 2 år)

Regeringen har gjort betydande nedskärningar i främjandet av motion och idrott. Fysisk inaktivitet kostar årligen över 3 miljarder euro och det att befolkningen rör sig allt för lite är en av de centrala utmaningarna för det finländska samhället redan nu, och i framtiden kommer utmaningen att till och med fördubblas. Bara cirka en tredjedel av barnen och de unga, en fjärdedel av de vuxna och bara färre än en femtedel av de äldre motionerar tillräckligt mycket med tanke på hälsan.

De nedskärningar som riktas mot motion är därför nedskärningar i förebyggandet. Därför bör de nedskärningar som riktas mot motion och idrott återkallas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 9 741 000 euro för att främja en fysiskt aktiv livsstil och motionsförhållandena,

91. Ungdomsarbete

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 3 år)

Inom ungdomsarbetet utförs ovärderligt arbete med mycket små resurser. Det är ungdomsarbetaren som för många kan vara den första trygga och pålitliga vuxna. Särskilt det uppsökande ungdomsarbetet når unga som inte nödvändigtvis nås på något annat sätt.

Vi föreslår att regeringen slopar nedskärningarna som riktas till unga, och att det uppsökande ungdomsarbetet, arbetsverkstadsverksamheten och arbetet för att förebygga utslagning av unga stärks. Detta inbegriper också till exempel kulturfostran i regioner som lider av segregation samt stärkande av ungdomsarbete som stöder integration och delaktighet.

Vi föreslår

> att moment 29.91.51 ökas med 5 000 000 euro för uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utanförskap bland unga.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Jordbruket har en central roll i Finlands strävan att nå klimatmålen. Ekologiskt hållbar matproduktion är också avgörande för att förbättra livsmedelstryggheten. Jordbruket måste förnyas så att det blir hållbart både för miljön och för producenterna. Det är viktigt att Finland gör påverkansarbete för ekologiskt jordbruk inte bara i Finland utan också på EU-nivå.

Det viktigaste sättet att förbättra jordbrukets ekologiska hållbarhet är att i allt högre grad övergå från köttproduktion till växtbaserad matproduktion. Konsumtionen av animaliska produkter måste halveras senast 2030.

Finland har förbundit sig till att vara koldioxidneutralt senast 2035. För att målet ska nås krävs det snabba tilläggsåtgärder. Stöd till våtmarksodling är en av de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att minska utsläppen. Regeringen Orpo har dock skurit ner stödet för våtmarksodling med 30 000 000 euro. Vi föreslår att 50 000 000 euro anvisas för våtmarksodling 2026.

Finland har möjlighet att skapa tillväxt inom växtbaserad matproduktion och export, men det kräver inte bara ett tankesätt utan också en ändring av stödpolitiken. Djurens rättigheter måste också stärkas målmedvetet.

Inom jordbruket finns det många möjligheter till olika klimatlösningar. Exempelvis klimatåtgärderna på torvmarker är en av de mest effektiva typerna av klimatåtgärder. I Finland finns också oanvända torvmarker vars utsläpp kan minskas genom vätning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar hållbarhetsomställningen inom jordbruket genom investeringar i inhemsk växtbaserad matproduktion inom hela värdekedjan.

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att uppdatera stödsystemet för jordbruket så att det stöder utsläppsminskningar på torvmarker.

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stödja våtmarksodling.

10. Utveckling av landsbygden

Jordbruket har en central roll i Finlands strävan att nå klimatmålen. Ekologiskt hållbar matproduktion är också avgörande för att förbättra livsmedelstryggheten. Jordbruket måste förnyas så att det blir hållbart både för miljön och för producenterna. Läget i de offentliga finanserna är svårt. Utgiftsposterna bör granskas kritiskt för kunna få de offentliga finanserna i balans. Vi föreslår att anslaget för stöd från Gårdsbruksenheternas utvecklingsfond minskas med 20 000 000 euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra bland stöden från Gårdsbruksenheternas utvecklingsfond.

42. Avträdelsestöd och avträdelsepension (reservationsanslag 2 år)

Pälsdjursuppfödningen orsakar pälsdjuren omfattande och onödigt lidande. På pälsdjursfarmer lever djuren i små burar utan möjlighet till arttypiskt beteende. Till följd av uppfödningen utvecklas sjukdomar och beteendestörningar hos djuren.

Pälsfarmerna utgör också en risk för hälsosäkerheten. De sakkunniga har upprepade gånger varnat för att pälsdjursgårdarna utgör en betydande risk för uppkomsten av nya epidemier och pandemier.

Dessutom har pälsdjursuppfödningen stora problem med lönsamheten. På grund av den sjunkande efterfrågan på pälsar och opinionen för djurens rättigheter kommer verksamheten inom pälsbranschen upphöra i Finland i framtiden i vilket fall som helst. En kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen bör därför inledas så snart som möjligt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 63

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition till riksdagen med förslag till kontrollerad nedläggning av och förbud mot pälsdjursuppfödning och om avträdelsestöd för pälsdjursuppfödare.

54. Främjande av hästhushållning (reservationsanslag 3 år)

Läget i de offentliga finanserna är svårt. Därför måste olika typer av statligt stöd granskas kritiskt. Vi föreslår att stödet till hästsport minskas som en sparåtgärd.

Vi föreslår

> att anslaget för stöd för hästsport under moment 30.10.54 minskas med 10 000 000 euro som en sparåtgärd.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Djuren kan inte själva delta i beslut och diskussioner som direkt påverkar deras välbefinnande. Därför behövs det ett djurskyddsombud som ser samhället med utgångspunkt i djurens välbefinnande och tar ställning till det ur denna synvinkel. För att djurskyddet och djurvälfärden ska kunna främjas på ett kontinuerligt och förutsägbart sätt måste uppdraget permanentas och tillräckliga resurser årligen reserveras för verksamheten. I Finland fanns en tjänst som djurskyddsombudsman åren 2020—2023.

Djurskyddsombudet ska främja och förbättra djurens välbefinnande genom uppföljning, initiativ, förslag, utlåtanden och annan påverkan. Till uppgiften hör också att stödja och främja samarbetet mellan olika aktörer med anknytning till djurvälfärd i syfte att förbättra djurens välbefinnande samt att delta i arbetet i de olika delegationer och arbetsgrupper som har samband med uppgiften.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 64

> Riksdagen förutsätter att regeringen inför en permanent tjänst som djurskyddsombud.

40. Nationellt stöd för jordbruket och trädgårdsodlingen (reservationsanslag 2 år)

Reformen av jordbruket kräver betydande förändringar i jordbruksstöden. Stödsystemet måste ses över så att stöden vid sidan av matproduktionen styr och sporrar till att minska klimat- och näringsämnesutsläppen, binda kol och stärka den biologiska mångfalden. Ett av de viktigaste sätten att förbättra jordbrukets ekologiska hållbarhet är att i allt högre grad övergå till växtbaserad matproduktion. Målet måste vara att åtminstone halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung fram till 2030.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 65

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra bland stöden till gårdar med fjäderfä- och svinproduktion, allmänt arealstöd och andra stöd för animalieproduktion.

Reservationens förslag till uttalande 66

> Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar ett tillväxtprogram för att utnyttja potentialen hos finländsk ren växtbaserad mat samt en långsiktig strategi för att se över den inhemska matproduktionen så att den blir hållbar med tanke på miljön och producenterna.

44. Kompensationsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Kompensationsersättningen är ett miljöskadligt stöd, eftersom det upprätthåller ineffektiv åkerareal och på så sätt ökar klimatutsläppen. Kompensationsersättningarna bör minskas och de medel som sparas in bör riktas till exempel till våtmarksodling. Vi föreslår att kompensationsersättningen minskas med 30 000 000 euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 67

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra ut kompensationsersättningarna som upprätthåller en ineffektiv användning av åkermark och ökar klimatutsläppen.

40. Naturresursekonomi

44. Stöd för tryggande av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Nivån på kolsänkorna i Finland har rasat och tillståndet i skogsnaturen har försämrats. Bakom båda fenomen ligger mänsklig verksamhet och för stor användning av skogarna, dvs. avverkningar. För att kolsänkorna och skogsnaturen ska kunna stimuleras behövs det både tilläggssatsningar på skydd av skogarna och en sänkning av avverkningsnivån. Inom skogsskyddet har Metso-programmet gett goda resultat. Ett fungerande sätt att minska avverkningarna och överutnyttjandet av skogarna är för sin del att minska stöden för virkesproduktion.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 68

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa sådana stöd för virkesproduktion som upprätthåller alltför stora avverkningar.

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

Den finländska naturens tillstånd har försämrats. Det syns överallt, men framträder tydligt också i våra skogar. Av alla biotoper i vår skogsnatur är 76 procent hotade, vilket är alarmerande. Utan betydande tilläggssatsningar kommer Finland inte att nå sina mål att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden fram till 2030.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.45 med 25 000 000 euro för Metso- och Helmi-programmen.

46. Statsunderstöd till Finlands skogscentral (reservationsanslag 2 år)

När Metka-anslagen minskas minskar också Skogscentralens administrativa börda. Därför kan understöden till Skogscentralens verksamhet minskas som sparåtgärd. På motsvarande sätt kräver de tilläggssatsningar som behövs för Metso- och Helmi-programmen ökade resurser också för Skogscentralens del.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.46 med 2 280 000 euro för genomförandet av Metso- och Helmi-programmen och

att riksdagen minskar moment 30.40.46 med 4 000 000 euro från Skogscentralens övriga verksamhet.

47. Stöd för beskogning av impedimentmark (reservationsanslag 3 år)

Snabba åtgärder behövs för att den kollapsade kolsänkan i Finland ska återhämta sig. En åtgärd är att öka skogstillväxten på impedimentmark.

Genom att stödja skogstillväxten på impedimentmark kan kol bindas i områden där det annars inte skulle ske på samma nivå. Största delen av impedimentmarken är åkrar som tagits ur bruk. Av dem ligger omkring tre fjärdedelar på mineraljordar och en fjärdedel på torvmark. Den största klimatnyttan uppnås genom beskogning av åkrar på torvmark och tidigare torvutvinningsområden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.47 med 5 000 000 euro för beskogning av impedimentmark.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Trafiken är en betydande utsläppskälla i Finland, och transportutsläppen har inte minskat nämnvärt under de senaste åren. Genom regeringens beslut blir det allt svårare att nå målen för transportutsläpp. Därför behövs det snabbt ytterligare åtgärder för att minska utsläppen.

Samtidigt ska alla ha möjlighet att på ett smidigt och hållbart sätt ta sig till exempel till arbetsplatsen och fritidsaktiviteter. För att allt fler ska ha en genuin möjlighet att välja en mer hållbar färdform än en förbränningsmotor, bör beskattningen av elbilar ännu inte skärpas. Beskattningen av trafiken bör reformeras så att den i högre grad än för närvarande blir ett incitament för förnyelse och elektrifiering av bilbeståndet.

Samtidigt måste förutsättningarna för kollektivtrafik, gång och cykling utvecklas aktivt i hela landet. Kommunerna och städerna bör ges möjlighet att ta ut trängselavgifter, vilket möjliggör större satsningar än för närvarande på att utveckla kollektivtrafiken.

Reservationens förslag till uttalande 69

> Riksdagen förutsätter att regeringen i sina kommande trafikinvesteringar betonar utsläppssnåla trafikformer, särskilt spårtrafik samt främjande av gång och cykling.

Reservationens förslag till uttalande 70

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra tjänsterna inom utsläppssnål kollektivtrafik och tillgången till dem i hela landet.

Reservationens förslag till uttalande 71

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att kommunerna och städerna ska kunna ta ut trängselavgifter.

Reservationens förslag till uttalande 72

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över beskattningen av trafiken i riktning mot en modell som baserar sig på vägavgifter och som kan trygga statens inkomstunderlag och sporra till miljömässigt hållbar rörlighet.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Finlands ekonomi står inför stora utmaningar. Trots otaliga löften ökar Orpos regering Finlands skuldsättning betydligt under de kommande åren. Samtidigt riktas betydande anpassningsåtgärder särskilt till unga, barn och utsatta.

Statsfinanserna måste balanseras, men det måste göras på ett socialt rättvist sätt så att bördan inte blir oskäligt stor för någon. En stabil offentlig ekonomi säkerställer att tjänster som är viktiga för människorna kan tryggas och att människorna mår bra. Därför föreslår vi att anslagen för bastrafikledshållning minskas som en sparåtgärd.

Vi föreslår

> att anslagen för väghållning under moment 31.10.20 minskas med 50 000 000 euro som sparåtgärd.

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Att smidigt kunna röra sig i vardagen är en förutsättning för ett gott liv. Den måste tryggas överallt i Finland. Samtidigt måste trafiken snabbt och effektivt frigöras från fossilberoendet för att man ska kunna minska klimatutsläppen och trygga försörjningsberedskapen.

Minskningen av finansieringen för investeringsprogrammet för gång och cykling påverkar i betydande grad kommunernas förmåga att i ett allt svårare ekonomiskt läge genomföra investeringar som berör gång och cykling. Gång och cykling är inte bara färdsätt som är bra för klimatet och miljön, utan de förbättrar också folkhälsan. Förutsättningarna för gång och cykling bör förbättras.

Flygtrafiken är det mest förorenande transportslaget. Det är varken ekonomiskt eller miljömässigt motiverat att stödja flygtrafiken.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 15 000 000 euro för att främja gång och cykling, och
>
> att riksdagen minskar anslaget till stöden till flygplatser utanför Finavias flygplatsnät under moment 31.10.31 med 1 370 000 euro.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

21. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Stöden för inrikes flygtrafik är miljöskadliga stöd. De är inte kostnadseffektiv trafik- och näringspolitik. Att flyga är det färdsätt som är mest skadligt för miljön och klimatet. Ändå stöder staten flygtrafiken med stora summor.

Den regionala tillgängligheten bör därför i första hand säkerställas genom spårförbindelser, vilket förutsätter att tyngdpunkten flyttas från att flygtrafiken stöds med offentliga medel till att utveckla spårtrafiken.

Kollektivtrafiken ska vara ett förmånligt och lättillgängligt alternativ till bilismen. Vi föreslår att det klimatbaserade understödet för kollektivtrafiken återinförs.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.20.21 med 15 000 000 euro för ett klimatbaserat stöd för kollektivtrafiken, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att flygplatserna i allt högre grad ska bedrivas på marknadsvillkor och slopa stöden för flygplatser och flygrutter som går med förlust.

43. Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (förslagsanslag)

Syftet med stödet för arbetskraftskostnader är att förbättra försörjningsberedskapen och stödja finska fartygs konkurrenskraft i utrikestrafiken genom att sänka besättningskostnaderna. Det anslag som syftar till att stödja försörjningsberedskapen inom fraktfarten är motiverat, men en stor del av stödet riktas numera till så kallad nöjessjöfart.

Stödet till nöjessjöfart är inte motiverat med tanke på såväl den fria konkurrensen som statsfinanserna. Dessutom kan stödet anses vara skadligt för miljön.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra ut stödet för nöjessjöfart.

51. Understöd till tjänster inom trafik, transport och kommunikation (reservationsanslag 3 år)

Regeringen har reserverat 20 000 000 euro för att införa skrotningspremie. De Gröna anser att införandet av skrotningspremien inte är tillräckligt effektiv användning av pengar i det svåra ekonomiska läget.

Vi föreslår

att riksdagen minskar anslaget för en skrotningspremie under moment 31.20.51 med 20 000 000 euro.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Sysselsättningsläget i Finland är alarmerande. Regeringen lovade 100 000 nya jobb, men nu har utvecklingen varit den motsatta. Trenden för det relativa arbetslöshetstalet i Finland steg i oktober till 10,3 procent, vilket är den högsta siffran under hela 2000-talet. Det är den sämsta siffran

sedan krisåren på 1990-talet. Inte ens under coronakrisen eller finanskrisen var arbetslöshetssiffrorna lika oroväckande.

Regeringens åtgärder för att vända utvecklingen är inte tillräckliga. För att lösa sysselsättningskrisen krävs det långsiktig politik för att lyfta Finland ur recessionen och riktade åtgärder för att bygga en bro över den svaga konjunkturen. En hållbar sysselsättningspolitik kräver satsningar på utbildning, företagarvänlighet och skyddsnät som hjälper de arbetslösa att komma in i arbetslivet igen.

En av de största stötestenarna i regeringens ekonomiska politik är attityden till arbetskraftsinvandring. Regeringens politik som bromsar invandringen är skadlig på många sätt med tanke på Finlands ekonomi och sysselsättning. Regeringen gör också en betydande nedskärning i ersättningarna för integration. Nedskärningarna kan till exempel leda till att stödet till språkutbildning och sysselsättning minskar, vilket försvagar invandrarnas möjligheter att integreras i det finska arbetslivet.

Småföretagarna är en enorm kraft med tanke på Finlands ekonomi. Deras situation är dock svår i det svaga ekonomiska läget. En företagare råkar lätt ut för en situation där han eller hon tvingas lägga ned sin företagsverksamhet och det inte är lätt att återuppta den. Vi föreslår att regeringen i anslutning till Business Finland upprättar ett nytt program vars syfte är att stödja mikro- och ensamföretagens tillväxt och internationalisering. Dessutom föreslår vi att regeringen skapar en hjälptjänst för små företag (Helpdesk) som ger små företag företagsspecifik rådgivning och stöd vid anställning av arbetstagare. Dessutom bör mikroföretagens finansieringsinstrument utvecklas.

Regeringens politik är otillräcklig med tanke på naturen och klimatet. Exempelvis sänker regeringen distributionsskyldigheten för biodrivmedel och lägger inte fram tillräckliga ersättande förslag. En inkonsekvent klimatpolitik och passivitet kan medföra betydande kostnader om Finland blir tvunget att köpa stora mängder utsläppsenheter av andra länder för att nå målen.

Utöver en snabb elektrifiering av trafiken bör distributionsskyldigheten för förnybara bränslen utökas. Regeringen har också i denna fråga agerat helt tvärtom och ökat utsläppen genom att lindra ökningen av distributionsskyldigheten.

Framför allt kvinnor drabbas av regeringens nedskärningar. Sysselsättningen bland kvinnor har försvagats mer än bland män. Regeringens beslut att försvaga skyddet mot uppsägningar och kriterierna för visstidsanställningar har negativa konsekvenser för jämställdheten. Det är oftare kvinnan som stannar hemma och sköter barnen. Kvinnorna har också oftare än männen visstids- och deltidsanställningar. Också största delen av närståendevårdarna är kvinnor. Särskilt utsatta är de grupper som utsätts för olika former av diskriminering samtidigt, såsom kvinnor med funktionsnedsättning.

Delegationen för jämställdhetsärenden och jämställdhetsombudsmannen har framhållit att budgetens konsekvenser för jämställdheten till betydande delar förblir osynliga. Beslutens konsekvenser för jämställdheten bör bättre än i nuläget bedömas redan när besluten fattas och budgetarna upprättas, inte först i efterhand.

Antalet kontakter till diskrimineringsombudsmannen på grund av diskriminering har ökat med mer än det dubbla under de senaste fem åren. Diskrimineringsombudsmannens resurser har dock skurits ned under de senaste åren. Det förvärrar ytterligare konsekvenserna av regeringens beslut, eftersom det är svårare än tidigare att ingripa i missförhållanden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 75

> Riksdagen förutsätter att regeringen höjer distributionsskyldigheten till den nivå som behövs för att målen om minskade utsläpp ska nås.

Reservationens förslag till uttalande 76

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder de beslut som behövs för att höja påföljdsavgifterna i anslutning till distributionsskyldigheten för att säkerställa att höjningen av distributionsskyldigheten är effektiv när det gäller att minska utsläppen.

Reservationens förslag till uttalande 77

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder behövliga propositioner om höjning av distributionsskyldigheten för syntetiska förnybara bränslen bland annat för att påskynda utvecklingen av vätgasekonomin.

Reservationens förslag till uttalande 78

> Riksdagen förutsätter att regeringen inför en hjälptjänst för små företag (Helpdesk) som ger företagsspecifik rådgivning och stöd vid anställning av arbetstagare.

Reservationens förslag till uttalande 79

> Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar mikroföretagens finansieringsinstrument i hela Finland.

Reservationens förslag till uttalande 80

> Riksdagen förutsätter att regeringen gör mer heltäckande bedömningar av konsekvenserna för jämställdheten av sina beslut och utifrån bedömningarna vidtar behövliga åtgärder för att stärka jämställdheten på arbetsmarknaden.

01. Förvaltning

06. Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Konkurrensrätten som gäller företags och branschorganisationers verksamhet är komplicerad och i vissa fall är det svårt att tolka konkurrenslagen.

Även mindre företag bör kunna få tillräcklig rådgivning och visshet om att deras verksamhet är förenlig med konkurrenslagen. För närvarande stöder konkurrensmyndigheternas rådgivning inte företagens rättssäkerhet i tillräcklig utsträckning. Företagen kan inte få någon bindande syn på huruvida konkurrenslagstiftningen är tillämplig och kan inte senare på behörigt sätt åberopa de diskussioner som förts.

Konkurrensmyndigheten ska inte bara övervaka förbjuden verksamhet, utan den bör genom sin rådgivning aktivt sträva efter att förhindra uppkomsten av konkurrensöverträdelser. Effektiva föregripande råd från myndigheterna skulle bidra till att skapa företagssamarbete och effektivitetsfördelar till nytta för marknaden och undanröja rådande osäkerhetsfaktorer.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 32.01.06 med 1 000 000 euro för Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader för att främja konkurrensrådgivning och rättvis konkurrens.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Av företagsbeståndet i Finland är 95 procent mikroföretag. Mikroföretagens internationalisering har stor potential, men den identifieras och stöds inte tillräckligt. I en exportdriven ekonomi har vi inte råd att inte utnyttja mikroföretagens internationalisering. Internationaliseringen sker dock inte av sig själv, utan den bör stödjas aktivt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 81

> Riksdagen förutsätter att regeringen i anslutning till Business Finland skapar ett nytt program för att stödja mikro- och ensamföretagens tillväxt och internationalisering.

43. Elektrifieringsstöd till den energiintensiva industrin (förslagsanslag)

Elektrifieringsstödet trädde i kraft 2022 och syftet med det är att ersätta en del av de extra kostnader som utsläppshandeln orsakar i elpriset för vissa industrisektorer som löper risk för koldioxidläckage. Särskilt under ekonomiskt svåra tider är det inte motiverat att använda statliga medel för miljöskadliga stöd, och därför föreslår vi att hela stödet dras in.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 82

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att med snabb tidtabell slopa elektrifieringsstödet för den energiintensiva industrin.

46. Innovationsstöd för skeppsbyggnad (förslagsanslag)

Läget i de offentliga finanserna är krävande och statens utgiftsposter bör granskas kritiskt. Vi föreslår att innovationsstödet för skeppsbyggnad slopas som en sparåtgärd.

Vi föreslår

att riksdagen som en sparåtgärd minskar fullmakten för innovationsstöd för skeppsbyggnad under moment 32.20.46 med 10 000 000 euro.

30. Sysselsättning och företagsamhet

I Finland har man länge ansett att sysselsättningen är den sista etappen i rehabiliteringen. Forskning och praxis visar dock att meningsfullt arbete kan vara den starkaste drivkraften i rehabiliteringen. Vi föreslår ett pilotförsök där arbetet kommer först och de stödtjänster som behövs skräddarsys vid sidan av arbetet, inte som mur framför det. Pilotförsöket skulle utvidga principen om bostad först, som konstaterats vara effektiv när det gäller att bekämpa bostadslöshet och utanförskap, till tjänster som stöder sysselsättningen. Utifrån internationell erfarenhet ökar arbete förstmodellen sysselsättningen, minskar kostnaderna för tjänsterna och stärker människornas välfärd.

Vi föreslår också mer stöd för konkursrådgivning. Också företagsverksamhet som gått i konkurs har gett företagaren enorm kompetens och erfarenhet som är värdefull som grund för ny företagsverksamhet. I Finland förknippas konkursen dock till ett misslyckande. Stigmat bör bekämpas aktivt och företagarna bör erbjudas mer stöd i konkurssituationer.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder pilotförsöket Arbete först, där rehabiliteringstjänster som stöder sysselsättningen skräddarsys enligt individuella behov som en del av arbetslivet.

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra konkursrådgivningen och öka dess resurser.

50. Integration och internationell kompetens

30. Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag)

Regeringen fortsätter att skära ner i integrationsersättningarna. Integrationstiden och ersättningen för den är redan nu otillräckliga. Nedskärningen av nivån på de kalkylerade ersättningarna, i kombination med en förkortning av ersättningstiden och sänkning av ersättningarna för tolkningskostnader, inverkar i betydande grad på kommunens möjligheter att ordna sådana tjänster

som stöder invandrarnas integration i en situation där kommunernas lagstadgade integrationsskyldigheter håller på att öka. När den längsta tiden för den kalkylerade ersättningen förkortas utan någon flexibilitet i enskilda fall behandlas också de som tar del av integrationstjänsterna olika. Samtidigt är de föreslagna lindringarna av kommunernas uppgifter helt oproportonerliga i förhållande till den föreslagna nedskärningen av de kalkylerade ersättningarna. De ändringar som föreslås minskar till många delar de facto inte alls kommunernas integrationsuppgifter.

Om regeringen verkligen hade för avsikt att påskynda integrationen av invandrare, skulle den lägga fram förslag om att förbättra tillgången till tjänster för invandrare, förkorta väntetiderna, satsa på delaktighet och eliminera rasismen i samhället. De Gröna anser att det inte ska göras nedskärningar i integrationen. På motsvarande sätt skulle vi återta nedskärningarna i tolkningskostnaderna och integrationsutbildningen.

Regeringens flyktingkvot är 500 personer för 2024. Det är alldeles för lite i en situation där det finns fler flyktingar ute i världen än någonsin sedan andra världskriget. Flyktingkvoten är ett effektivt sätt att hjälpa de mest utsatta. Flyktingkvoten bör höjas till 3 000 personer.

Flyktingkvoten säkerställer att flyktingarna har en trygg väg till internationellt skydd. Flyktingkvoten bör inte minskas, utan tvärtom ökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.30 med 3 300 000 euro för att höja flyktingkvoten, och

att riksdagen ökar moment 32.50.30 med 3 100 000 euro för tolkningsutgifter, och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta nedskärningarna i integrationsersättningarna och integrationsutbildningen.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Regeringen skär i den sociala tryggheten och fryser indexen för flera socialskyddsförmåner. Nedskärningar har gjorts bland annat i bostadsbidraget och det grundläggande utkomststödet. Regeringens nedskärningar drabbar dem som redan har det sämst ställt. Genom att slopa barnförhöjningen kommer ett allt större antal redan utsatta barnfamiljer, ensamboende och låginkomsttagare att hamna i trångmål. Samtidigt försvagar slopandet av de skyddade delarna av utkomstskyddet incitamenten för att ta emot arbete. De Gröna vill återta frysningen av indexjusteringen av förmånerna, nedskärningarna i bostadsbidragen och slopandet av barnförhöjningarna och det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

En basinkomst har länge varit ett mål för De Gröna som skulle lösa många utmaningar som gäller den sociala tryggheten. Tidigare försök med basinkomst har på många sätt blivit på hälft. Därför föreslår vi att det reserveras 20 miljoner euro för ett nytt försök med basinkomst som genomförs före 2027.

Regeringen utvecklar inte stödet för hemvård av barn, trots att det är mycket ojämnt fördelat mellan föräldrarna och inverkar negativt på barnfamiljernas utkomst och i synnerhet på mammornas karriärutveckling. Stöden för barnavård bör genomgå en långsiktig, kostnadsneutral reform där stödet för hemvård ändras till ett flexibelt stöd för barnavård. Målet bör vara att bättre än för närvarande göra det möjligt att vårda barnet hemma till 1–2 års ålder, höja deltagarfrekvensen i småbarnspedagogiken för barn i åldern 2 år och äldre samt förbättra sysselsättningen särskilt bland mammor.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 86

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återinföra barnförhöjningarna och det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa samt det skyddade beloppet inom bostadsbidraget.

Reservationens förslag till uttalande 87

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta frysningen av indexjusteringarna av förmåner och belopp som är knutna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex.

Reservationens förslag till uttalande 88

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över hemvårdsstödet så att det blir ett flexibelt stöd för vård av barn på ett sätt som främjar jämställdheten och beaktar familjernas olika livssituationer.

Reservationens förslag till uttalande 89

> Riksdagen förutsätter att regeringen genomför ett heltäckande försök med basinkomst.

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

Internationellt sett är Finland ett mycket våldsamt land för kvinnor. Det behövs omedelbart mer resurser för att bekämpa könsrelaterat våld.

Finland har åtagit sig att iaktta Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (den så kallade Istanbulkonventionen).

Konventionen förpliktar de länder som ratificerat den att agera långsiktigt och samordnat för att minska våldet mot kvinnor och det könsrelaterade våldet. Den förpliktar Finland att också arbeta för att främja jämställdheten mellan könen inom olika samhällssektorer. Våld mot kvinnor definieras i konventionen som strukturell diskriminering av kvinnor. För närvarande är Finland dock långt ifrån att fullgöra de skyldigheter som anges i Istanbulkonventionen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.04 med 300 000 euro för genomförande av Istanbulkonventionen.

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Enligt Institutet för hälsa och välfärd använder uppskattningsvis 6 procent av de gravida berusningsmedel, men i många fall upptäcks inte missbruket och mamman eller familjen får inte de tjänster de behöver. Vi bör satsa på kontinuiteten i vården av gravida och spädbarnsfamiljer med missbruksproblem. Därför föreslår vi anslag för att utveckla och trygga tjänsterna för mammor och spädbarnsfamiljer med missbruksproblem.

MARAK är en multidisciplinär metod för hjälp till personer som är offer för allvarligt våld eller hot om våld i parrelationer. Syftet med metoden är att bedöma riskerna för våld, förbättra offrets säkerhet och samordna myndigheternas och organisationernas stöd. MARAK samlar aktörer från olika sektorer och ser till att offret snabbt och enkelt får den hjälp han eller hon behöver. Regeringen föreslår att anslaget till MARAK minskas jämfört med 2024.

Kvinnlig könsstympning är en form av könsrelaterat våld som utgör ett brott mot de internationella människorättskonventionerna. Enligt Institutet för hälsa och välfärd lever det i Finland cirka 10 000 flickor och kvinnor som har genomgått könsstympning. Dessutom riskerar 650—3 080 flickor att utsättas för könsstympning. Könsstympning kränker de mänskliga rättigheterna och försvagar kvinnors jämställdhet och självbestämmanderätt samt orsakar hälsorelaterade och sociala olägenheter. Riksdagen godkände ett lagförslag om straffbarhet för kvinnlig könsstympning, men arbetet för att förebygga könsstympning måste fortsätta. Målet ska vara att flickor som bor och vistas i Finland inte utsätts för stympning eller skickas utomlands för att bli stympade. För att nå detta mål måste professionella utbildas i att ta upp frågan och förbättra samarbetet mellan alla berörda aktörer och medlemmar i kretsar som utövar traditionen. Regeringen föreslår att anslaget för bekämpning av könsstympning av flickor och kvinnor ska minskas jämfört med 2024.

Seri-stödcentren erbjuder medicinsk och rättsmedicinsk hjälp, stöd vid traumatiska händelser och rådgivning till våldtäktsoffer. Det finns 21 center och Finland har fått internationellt erkännande för sin modell. Verksamheten kräver finansiering bland annat att för att säkerställa yrkesutbildade personers specialkompetens och för att svara på det ökande antalet klienter och ordna fortsatt vård. Den särskilda finansiering som social- och hälsovårdsministeriet beviljat centralerna upphörde 2023, och regeringen har inte anvisat nya resurser för verksamheten. Den nuvarande finansieringen är i huvudsak beroende av sjukhusen. Finansieringen är nödvändig för att förpliktelserna enligt Istanbulkonventionen ska uppfyllas och för att de långtgående konsekvenser som sexuellt våld orsakar både i mänskligt och ekonomiskt hänseende ska kunna undvikas.

Regeringen föreslår också nedskärningar i förebyggandet av våldsam radikalisering och extremism. De Gröna anser att dessa nedskärningar inte bör genomföras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 3 000 000 euro för att utveckla tjänsterna för mammor och spädbarnsfamiljer med missbruksproblem.

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 150 000 euro för arbete mot könsstympning,

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 250 000 euro för att förebygga våldsam radikalisering och extremism,

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 200 000 euro för MARAK-metoden, och

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 200 000 euro för verksamheten enligt modellen Seri-stödcenter.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Regeringens politik skapar ojämlikhet på många sätt. Omkring 120 000 barn i Finland lever i fattigdom. Om en eller flera vuxna i familjen kämpar med försörjningen, ger fattigdomen återverkningar i barndomen och ungdomen. Regeringen Orpo skär ner familjernas försörjning och bostadsbidrag trots att vi vet att de pengarna betyder mindre vardagstrygghet, mat och kläder för barnen. Mest utsatta är de ensamboende unga under 35 år. Vi föreslår att nedskärningarna i bostadsbidraget återtas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 90

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta nedskärningarna i bostadsbidraget.

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

Regeringen skär ner på utkomststödet med över 50 miljoner euro och sänker grunddelens belopp för alla. Dessutom möjliggör sanktionssystemet en nedskärning på upp till 50 procent för dem som inte har ansökt om primära förmåner.

I sitt utlåtande bedömer SOSTE att 80 procent av dem som får utkomststöd förlorar en betydande del av sina disponibla inkomster och att reformen ökar antalet personer med låga inkomster med

över 120 000. Regeringens åtgärder motarbetar sig själva då sysselsättningsutsikterna försämras och de långsiktiga kostnaderna ökar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 91

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återkalla nedskärningarna i utkomststödet.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Slopandet av vuxenutbildningsstödet strider mot regeringsprogrammets mål om kontinuerligt lärande och mot idealet om livslångt lärande som ända sedan J. V. Snellmans tid har ansetts vara viktigt i vårt samhälle. Vuxenutbildningsstödet användes mest inom social- och hälsovårdssektorn samt undervisningssektorn där bristen på arbetskraft och behovet av kompetensutveckling är störst. Slopandet av vuxenutbildningsstödet förvärrar ytterligare bristen på arbetskraft inom kvinnodominerade branscher och kommer att försvåra till exempel produktionen av lagstadgade social- och hälsovårdstjänster. Det gamla vuxenutbildningsstödet gjorde det möjligt att skaffa sig tilläggsutbildning vid sidan av arbetet och att fortsätta till uppgifter som kräver högre utbildningsnivå inom den egna branshen. Yrkesinriktad vuxenutbildning har också gjort det möjligt för arbetskraft att söka sig till branscher med brist på arbetskraft.

Regeringen har genom sin politik inskränkt möjligheterna till vuxenutbildning och kontinuerligt lärande i hopp om kortsiktiga besparingar. Det har dock skadliga konsekvenser för individernas möjligheter att utveckla sig själva, bidrar till att göra arbetsmarknaden stelare och försvagar på längre sikt nationens kompetens, vilket har en negativ effekt på samhällsekonomin.

I stället för det indragna vuxenutbildningsstödet bör det utvecklas fungerande modeller som säkerställer möjligheterna till kontinuerligt lärande i fortsättningen.

Reservationens förslag till uttalande 92

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny modell för vuxenutbildningsstöd som möjliggör kompetensuppdatering, livslångt lärande och karriärbyten för alla arbetstagare.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Regeringen lägger bördan särskilt på de unga och låter nedskärningarna drabba dem som har stort behov av att få framtidsutsikter. Genom rehabiliteringsstödet för unga stärks de ungas motivation för rehabilitering och minskas sjukpensioneringen, vilket återspeglas även i sysselsättningen. Nedskärningen av rehabiliteringsstödet till unga strider också mot regeringens sysselsättningsmål.

De Gröna anser det motiverat att FPA-ersättningen för fertilitetsvård stärks, men ersättningarna måste vara tillgängliga för alla på lika villkor också på sociala grunder så att till exempel ensamstående kvinnor och regnbågsfamiljer inte ska falla utanför stödet.

Däremot är regeringens övriga allmänna höjningar och utvidgningar av FPA-ersättningarna till den privata hälso- och sjukvården ineffektiva med tanke på bättre tillgång till vård. Regeringen har motiverat höjningarna genom avveckling av vårdköerna inom den offentliga hälso- och sjukvården, men höjningarna har inte haft den eftersträvade effekten på förkortningen av köerna, och samtidigt går en del av tilläggsfinansieringen till priserna inom den privata sektorn och till hälsojättarnas vinster. De Gröna anser att dessa ineffektiva höjningar av FPA-ersättningarna bör återtas och att finansieringen bör riktas till att stärka välfärdsområdenas offentliga basservice, vilket är det effektivaste sättet att avveckla vårdköerna och trygga lika tillgång till vård.

Dessutom begränsar regeringen papperslösa personers rätt till hälso- och socialvårdstjänster så att de bara är berättigade till brådskande tjänster. Det finns dock inga belägg för att den nuvarande regleringen skulle ha lett till problem. Tvärtom har det i sakkunnigyttrandena betonats att rätten till vård i rätt tid har minskat jourbelastningen och sparat resurser. Den föreslagna ändringen bör återtas.

Därtill har regeringen höjt initialsjälvrisken för läkemedelsersättningar, vilket medför oskäliga tilläggskostnader för sjuka människor. Höjningen ökar risken för att människor låter bli att använda eller använder mindre läkemedel, vilket försämrar behandlingsresultaten och ökar de övriga kostnaderna för hälso- och sjukvården. Regeringen Orpo har redan tidigare skurit i socialskyddsförmånerna, förlängt vårdgarantin och höjt klientavgifterna. De samlade konsekvenserna av nedskärningarna drabbar i synnerhet låginkomsttagare, äldre och personer med funktionsnedsättning, som är beroende av offentliga tjänster och läkemedelsersättningar. Extra kostnader för sjukdomar orsakas också av nedskärningen av sjukdagpenningarna, som är problematisk särskilt för personer som drabbats av en långvarig sjukdom.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 93

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta de ineffektiva FPA-ersättningarna.

Reservationens förslag till uttalande 94

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa finansieringen av yrkesinriktad rehabilitering för unga till samma nivå som 2023.

Reservationens förslag till uttalande 95

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer lika tillgång till FPA-ersättning för assisterad befruktning inom den privata sektorn också av sociala skäl för personer som vill bli förälder på egen hand och för samkönade par.

Reservationens förslag till uttalande 96

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa initialsjälvrisken för läkemedel till femtio euro.

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta nedskärningen i beräkningsgrunderna för sjukdagpenningen.

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa papperslösa personers rätt till också nödvändig icke-brådskande hälso- och sjukvård.

40. Pensioner

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av folkpensionslagen och vissa andra lagar (förslagsanslag)

Höjningen av åldersgränsen för folkpension och rehabiliteringspenning till 18 år drabbar de mest utsatta barnen och unga personerna som har en funktionsnedsättning eller en långtidssjukdom. Ändringen försämrar försörjningen för många familjer när förmånerna minskar. De Gröna anser att höjningen av åldersgränsen bör slopas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att regeringen återställer åldersgränsen för folkpension och rehabiliteringspenning till 16 år.

60. Stödjande av social- och hälsovården

36. Statsunderstöd för att trygga social- och hälsovårdstjänster (fast anslag)

Regeringen har föreslagit en ändring enligt vilken av anslaget under moment 33.60.36 får användas högst 562 000 euro till betalning av statsunderstöd via sametinget till välfärdsområden inom samernas hembygdsområde som avses i 4 § i sametingslagen (974/1995) för ett tidsbundet utvecklingsprojekt för social- och hälsovårdstjänster på samiska. Tidigare stod anslaget till förfogande för välfärdsområdena inom samernas hembygdsområde för att trygga och utveckla social- och hälsovårdstjänsterna på samiska.

Det finns en risk för att en ändring av användningsändamålet leder till att tillgången till social- och hälsovårdstjänster och tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter försämras. Vi föreslår att ändringen återtas. Finland har redan nu fått rekommendationer från organ som övervakar

genomförandet av de mänskliga rättigheterna om att förbättra tillgången till social- och hälsovårdstjänster på samiska.

Reservationens förslag till uttalande 100

> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att social- och hälsovårdstjänsterna på samiska också i fortsättningen tryggas på det sätt som lagstiftningen förutsätter.

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (fast anslag)

I Finland finns för närvarande 29 skyddshem med totalt 228 familjeplatser för familjer eller ensamkommande kunder. Finland har dock redan 2015 åtagit sig att följa Istanbulkonventionen, enligt vilken det ska finnas 500 skyddshemsplatser. Den regionala ojämlikheten är stor, och särskilt i norra Finland och glesbygden är resorna till närmaste skyddshem oskäligt långa. Regeringen har i sin budget anvisat tilläggsresurser för skyddshemsverksamheten, men alldeles för lite. Genom höjningen täcks endast ökningen av lönekostnader och andra kostnader för producenter av skyddshemstjänster.

Vi föreslår tillräckliga resurser för skyddshemsverksamhet för att skyldigheterna enligt Istanbulkonventionen ska kunna uppfyllas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 33.60.52 med 10 000 000 euro för fler skyddshemsplatser så att vi närmar oss nivån i enlighet med Istanbulkonventionen.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

Nedskärningarna i social- och hälsoorganisationerna försvagar det förebyggande stödet, hjälpen och rådgivningen, vilket ökar de framtida social- och hälsovårdsutgifterna. Organisationernas verksamhet, såsom mentalvårdsarbete, stödtjänster för unga och våldsförebyggande arbete, är till stor nytta för samhället. Nedskärningarna äventyrar de kritiska tjänsterna, såsom Psykisk hälsa Finlands kristelefon och stödnätverket för unga med ADHD. Samtidigt ökar riskerna till exempel för illabehandling av spädbarn och omhändertagande. Finansieringen av organisationerna måste tryggas, eftersom de främjar hälsan, förebygger problem och åtgärdar bristerna i den offentliga social- och hälsovården.

Organisationerna inom social- och hälsovården har en viktig roll när det gäller att främja människors välbefinnande och arbetsförmåga i förebyggande och rehabiliterande syfte. Vi anser att organisationernas kompetens bättre bör utnyttjas i arbete som stöder personer med anpassad arbetsförmåga så att allt fler självständigt kan få arbete på den öppna arbetsmarknaden. När man får arbete förbättras livskvaliteten och utanförskapet minskar. De Grönas mål är att öka sysselsättningen, och stärkt sysselsättning för personer med anpassad arbetsförmåga är en väg till målet.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.90.50 med 115 000 000 euro för att återta besparingarna i statsunderstöden till organisationer.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finland har förbundit sig att uppnå koldioxidneutralitet före 2035 och negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Koldioxidneutraliteten har skrivits in i klimatlagen, och också Orpos regering utfäster sig i sitt eget program att uppnå den.

Regeringen har dock upprepade gånger ifrågasatt koldioxidneutraliteten och krävt att klimatlagen urvattnas. Vi gröna anser att ett sådant tänkande är ansvarslöst, kortsiktigt och också ekonomiskt skadligt. Man har redan tvekat alltför länge inför klimatuppvärmningen, och det hjälper inte att blunda för saken.

Markanvändningssektorn är för närvarande den överlägset största utmaningen för Finlands klimatpolitik. Den ökade användningen av skogarna och de långsamma åtgärderna för att minska utsläppen från torvmarker har ätit upp den önskade kolsänkan och omvandlat markanvändningssektorn från sänka till utsläppskälla. När klimatet blir varmare frigörs mer utsläpp från marken än tidigare, då nedbrytningen av organiskt material påskyndas.

I nuläget (snabbestimat för 2024) är markanvändningssektorn en nettoutsläppskälla på 13,5 miljoner ton. Skogsmark är en utsläppskälla på 1,2 miljoner ton och övriga räkenskapsklasser en utsläppskälla på 12,4 miljoner ton. Träprodukter utgör en sänka på 1,6 miljoner ton.

Nuläget innebär dock inte att sänkorna inom markanvändningssektorn inte kan återhämta sig. Det förutsätter dock betydande åtgärder i fråga om användningen av skogarna, satsningar på åtgärder för att minska utsläppen från torvmarker, ökad beskogning och begränsning av avskogningen. Torvmarker och nedbrytning av torv både i skogar och på jordbruksmark är en central klimatpolitisk fråga. Den globala uppvärmningen ökar nedbrytningen av torv och på så sätt uppstår en spiral som ökar utsläppen och som måste dämpas.

Koldioxidneutralitet är fortfarande inom räckhåll om vi bara vill det. De grönas alternativ visar att det fortfarande är fullständigt möjligt att göra Finland koldioxidneutralt. Det kräver framför allt vilja.

Finland har också förbundit sig att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030. Naturens tillstånd är dock alarmerande. Av de kända arterna i Finland har 11,9 procent bedömts vara utrotningshotade. Hälften av naturtyperna i Finland, 48 procent, är hotade och i genomsnitt 60 procent av naturtillståndet har gått förlorat. Särskilt oroväckande är takten med vilken naturens arter och livsmiljöer i Finland på många ställen har försvagats. Finland har förbundit sig att vända utvecklingens riktning med hänsyn både till FN:s habitatkonvention och EU:s mål för biologisk mångfald.

Också förlusten av biologisk mångfald kan stoppas om vi bara visar tillräcklig beslutsamhet inför utmaningen. Den finländska naturen kan skyddas endast i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 101

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner till riksdagen om lagstiftningsändringar genom vilka en förändringsavgift för markanvändning införs.

Reservationens förslag till uttalande 102

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner genom vilka Finland på ett trovärdigt sätt kan uppnå ansvarsfördelningssektorns åtagande att minska utsläppen med 50 procent fram till 2030 och halvera utsläppen från inrikestrafiken fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 103

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om åtgärder genom vilka kolsänkan inom markanvändningssektorn stärks till den nivå som Finlands klimatneutralitetsmål kräver.

Reservationens förslag till uttalande 104

Riksdagen förutsätter att regeringen återinför den finansiering som riktats till kommunerna för utveckling av klimatplaner och klimatlösningar.

Reservationens förslag till uttalande 105

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och skriver in skyddszoner för bäckar och småvatten i lag.

Reservationens förslag till uttalande 106

Riksdagen förutsätter att regeringen fattar beslut om skydd av statens gamla skogar och skogar i naturligt tillstånd utifrån vetenskapliga kriterier.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

65. Understöd till organisationer och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Miljöorganisationerna har en viktig roll i bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringen. De har en viktig roll när det gäller att stödja lagberedningen och sprida expertis.

Finland har förbundit sig att bekämpa förlusten av biologisk mångfald före 2030 och att uppnå klimatneutralitet före 2035. Organisationernas understöd bör ökas för att främja dessa mål.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.01.65 med 1 000 000 euro för stöd till organisationer.

10. Miljö- och naturvård

20. Förebyggande och eftervård av miljöskador (reservationsanslag 3 år)

Med miljöskada avses en plötslig händelse där ett ämne som är skadligt för miljön släpps ut eller hotar att släppas ut i miljön så att det orsakar fara eller skada för miljön eller människors hälsa. Det är viktigt att säkerställa tillräcklig finansiering av förebyggande och eftervård av miljöskador för att resurserna ska räcka till för att avvärja allvarliga miljöskador.

Läget för Finlands natur är oroväckande. Miljöskador bör förebyggas målmedvetet och eftervården efter miljöskadorna bör skötas omsorgsfullt.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.20 med 1 300 000 euro för att förebygga miljöskador.

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

Den sjunkande finansieringen för skydd av skogar försvårar skyddet av Finlands få återstående skogar i naturligt tillstånd och tillstånd som liknar det naturliga tillståndet. Var nionde art i Finlands skogsnatur är hotad och 76 procent av skogsnaturtyperna är hotade. Graden av hot för hotade skogsnaturtyper är störst i Södra Finland.

Skogarna är viktiga också med tanke på bekämpningen av klimatkrisen. För att klimatmålen ska nås är det viktigt att skydda skogarna, eftersom exempelvis klimatpanelen har framställt för stora avverkningsvolymer som den främsta orsaken till kollapsen av kolsänkorna. För att klimatlagens klimatneutralitetsmål ska nås behövs snabba åtgärder för att öka kolsänkorna i skogarna.

Finansieringen av skogsskyddet bör ökas för att Finland ska kunna nå sina mål att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och uppnå klimatneutralitet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.21 med 15 000 000 euro för genomförandet av Metso- och Helmi-programmen.

22. Vissa utgifter för miljövård (reservationsanslag 3 år)

Regeringen Orpo genomför historiens största nedskärningar i naturvården i en situation där det snabbt krävs snabb tilläggsfinansiering för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Regeringen har heller inte gjort någonting för att förhindra nya olägenheter. Regeringen har inte heller främjat den cirkulära ekonomin i tillräcklig utsträckning eller i enlighet med målen, även om det skulle medföra lösningar för att minska klimatutsläppen och förbrukningen av naturresurser.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.22 med 1 000 000 euro för för sanering av förorenade markområden, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 107

Riksdagen förutsätter att regeringen främjar cirkulär ekonomi genom ett brett urval av åtgärder, såsom ekonomiska styrmedel.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Läget för vattendragen är oroväckande. Av livsmiljötyperna i Östersjön är 24 procent hotade, medan 58 procent av livsmiljötyperna vid Östersjöns kust är hotade. Situationen i insjöarna är inte mycket bättre, eftersom en fjärdedel av naturtyperna i insjöarna och stränderna är hotade.

En av de viktigaste orsakerna till att vattenlivsmiljöer är hotade är näringsbelastningen. Återvinningen av näringsämnen bör utvecklas för att näringsbelastningen ska minska.

Vi föreslår

att moment 35.10.23 ökas med 1 000 000 euro för utveckling av återvinningen av näringsämnen och programmet för effektiviserat vattenskydd.

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Nationalparkerna är stora naturskyddsområden, vars viktiga uppgift är att trygga den biologiska mångfalden och ge människorna möjlighet att vistas i naturen för nöje och rekreation. Naturskyddsområdena tryggar arternas och naturtypernas mångfald. Dessutom ska de bevara det nationella landskapet, kulturarvet och rekreations- och strövområdena.

Regeringens nedskärningar riskerar att avsevärt minska möjligheterna till friluftsliv i Finland. Att röra sig i naturen har många positiva hälsoeffekter. Att minska servicen innebär att många inte rör sig i naturen och kommer i beröring med miljön, vilket försvårar uppbyggnaden av ett naturförhållande för många finländare.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.52 med 15 000 000 euro för programmet Helmi samt för iståndsättning och utveckling av nationalparker och naturskyddsområden.

61. Stöd för vatten- och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Våtmarkernas och vattnens status är svag i Finland. När finansieringen av vattenvården minskar kan naturförlusten i fråga om vattennaturen inte stoppas. Däremot riskerar en drastisk minskning av finansieringen att försämra tillståndet för vattennaturen. För att Finland ska kunna nå sina mål i anslutning till naturskyddet bör finansieringen av skyddet av våtmarker och vattendrag ökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.61 med 44 850 000 euro för att skydda våtmarker och vattendrag.

63. Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (reservationsanslag 3 år)

I den nationella klimatlagen finns inskrivet Finlands mål att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Med tanke på Finlands mål för klimatneutralitet är det viktigt att kolsänkorna hålls på en hög nivå. Men nu har deras nivå rasat.

Finland behöver en hel del nya åtgärder för att uppnå målet. En av de effektivaste åtgärderna för att öka kolsänkorna är skogsskyddet. Exempelvis klimatpanelen har konstaterat att en minskning av avverkningarna är den viktigaste åtgärden för att öka kolsänkorna.

Samtidigt måste skogarna skyddas för att trygga naturens mångfald. Var nionde art i Finlands skogsnatur är hotad och 76 procent av skogsnaturtyperna är hotade. Finland har som mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.63 med 142 000 000 euro för skyddet av skogar.

20. Samhällen, byggande och boende

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Boenderådgivning är bevisligen ett fungerande sätt att förebygga bostadslöshet. Boenderådgivningen har konstaterats vara en lyckad förebyggande service exempelvis när det gäller att minska hyresskulder, störningar i boendet och vräkning och att trygga kontinuiteten i boendet. Boenderådgivning är en kostnadseffektiv service som ger besparingar för såväl kommuner, hyreshusbolag som staten och hjälper invånarna innan problemen tillspetsas.

Minskningen av anslaget för boenderådgivning står i strid med regeringens centrala mål att eliminera långtidsbostadslösheten före 2027.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.31 med 2 000 000 euro för boenderådgivningen.

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

Syftet med reparationsunderstödet är bland annat att förbättra möjligheterna för äldre och personer med funktionsnedsättning att bo hemma. Nedskärningarna i reparationsunderstöden innebär i praktiken till exempel att allt fler äldre under de kommande åren behöver serviceboende med heldygnsomsorg när de inte kan göra behövliga ändringsarbeten i sitt eget hem.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.55 med 15 000 000 euro för reparationsunderstöd.

57. Understöd för det statligt stödda bostadsbeståndet (reservationsanslag 2 år)

Nedskärningen av investeringsunderstöden för boende för grupper med särskilda behov försämrar tillgången till boende till rimligt pris och situationen inom byggbranschen ytterligare. Det är fråga om understöd som är avsedda för stödjande av boende för äldre, personer med utvecklingsstörning, studerande, rehabiliteringsklienter inom mentalvården och långtidsbostadslösa, vars behov inte alls har minskat.

Med investeringsunderstöd för boende för grupper med särskilda behov har man också stött överkomligt studentboende. Regeringen har som mål att de studerande ska flytta till studentbostäder, men samtidigt skär regeringen ner byggandet av studentbostäder. De Gröna anser tvärtom att man bör satsa på produktionen av bostäder till överkomligt pris.

Konjunkturläget inom byggbranschen är svagt. Vi föreslår att det för att förbättra situationen inom byggbranschen och minska boenderelaterade utsläpp införs ett tidsbundet reparationsunderstöd för energieffektivitetsrenoveringar, som graderas enligt renoveringsprojektets energieffektivitet. Vi föreslår ett belopp på 15 000 000 euro för understödet 2026.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.57 med 85 000 000 euro för understöd för att förbättra bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 108

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att införa ett tidsbundet reparationsunderstöd för energieffektivitetsrenoveringar.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 3 /gröna

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Beskattningen av förvärvsinkomster. Regeringen föreslår att de högsta marginalskattesatserna sänks från cirka 57 procent till 52 procent för dem som tjänar över 100 000 euro per år. Sänkningen av de högsta marginalskattesatserna minskar skatteintäkterna med cirka 500 miljoner euro på årsnivå. De gröna anser att en lindring av beskattningen av de allra rikaste inte är motiverad i detta ekonomiska läge och att den inte heller kan anses rättvis med beaktande av de nedskärningar som regeringen riktat mot låginkomsttagare. Skattelättnaderna är oskäliga särskilt i en situation där regeringen riktar betydande utgiftsnedskärningar till i synnerhet barn och unga samt till dem som redan har det sämst ställt. Enligt social- och hälsovårdsministeriets senaste konsekvensbedömning får regeringen med sina nedskärningar 31 000 barn att hamna under fattigdomsgränsen. I det svåra ekonomiska läget bör skattesänkningarna hellre riktas till mindre inkomstklasser. De gröna anser att Finland bör genomföra en grön skattereform där beskattningen i stället för att fokusera på arbete och flit koncentreras på beskattning av olägenheter på ett sätt som minskar inkomstskillnaderna. Vi skulle rikta skattelättnader till ett belopp av 300 miljoner euro mer än regeringen till låg- och medelinkomsttagare, men vi skulle inte genomföra en lika stor lindring av förvärvsinkomstbeskattningen.

Beskattning av dividender.I beskattningen av företag bör man sträva efter att vara tydlig och neutral i förhållande till näringsgrenarna och företagens struktur. På så sätt blir konkurrensen effektiv på marknaden och kapitalet styrs på ett lönsamt sätt. En av de tydligaste bristerna i Finlands skattesystem hänför sig till skattelättnaden för vinstutdelning från onoterade bolag. Beskattningen av vinstutdelning från onoterade bolag lyfts i många undersökningar och rapporter fram som ett av de tydligaste problemen i Finlands skattesystem. Motsvarande skatteförmån finns inte i något annat europeiskt land. Den nuvarande lättnaden gynnar materiella tillgångar på bekostnad av immateriella tillgångar och särbehandlar således företagen. Investeringsviljan minskar när det är lönsamt att samla på sig nettoförmögenhet. Den låga beskattningen av utdelningsinkomster uppmuntrar också till att förvärvsinkomster omvandlas till kapitalinkomster och uppmuntrar till att använda företag för förvaltning av personlig egendom.

Regeringen är dock fortfarande inte på väg att ingripa i detta missförhållande, som har kritiserats av ett flertal sakkunniga. De Gröna föreslår därför att beskattningen av utdelning från onoterade bolag ändras i en mer neutral riktning som främjar en effektiv konkurrens på marknaden. Skattereformen skulle också underlätta för statsfinanserna i dagens krävande ekonomiska läge.

Aktiesparkonton. Regeringen Orpo har tidigare höjt den övre gränsen för besparingar på aktiesparkonton. En höjning av den övre gränsen för aktiesparkonton ökar incitamenten för placeringsverksamhet för en mycket liten grupp som har en relativt betydande placeringsförmögenhet. Som

det konstateras i propositionen finns det endast cirka 6 000 aktiesparkonton som uppnått den övre gränsen på 50 000 euro. Dessutom placeras endast aktier på aktiesparkontot, vilket innebär att till exempel fondplacerare utesluts från reformen. Enligt propositionens konsekvensbedömningar omfattas mindre än 5 procent av alla som investerar i börsaktier och mindre än en procent av alla bosatta i Finland av skatteförmånen. Vi föreslår att den övre gränsen för aktiesparkonton återställs till 50 000 euro.

Skogsavdrag. Regeringen föreslår att skogsavdraget höjs. Förslaget är problematiskt med tanke på såväl de offentliga finanserna som klimat- och naturmålen. Det är inte motiverat att höja skogsavdraget i en situation där virkespriset är rekordhögt. Frågor som gäller virkestillgången avgörs för närvarande på marknadsvillkor, vilket är kostnadseffektivt med tanke på de offentliga finanserna. Höjningen av skogsavdraget står också i konflikt med Finlands klimatlag och klimatneutralitetsmål. Ett tilläggsincitament till avverkningar kan inte på något sätt anses godtagbart i en situation där uppnåendet av klimatförpliktelserna inom markanvändningssektorn och det nationella klimatneutralitetsmålet tvärtom förutsätter att avverkningsvolymerna minskas. Vi föreslår att skogsavdraget minskas så att det ger staten skatteinkomster på cirka 50 000 000 euro.

Arbetsmarknadsorganisationernas skatteavdragsrätt. De gröna anser att det inte finns några grunder för att slopa rätten till skatteavdrag när det gäller arbetsmarknadsorganisationerna. Finland har som medlem i Internationella arbetsorganisationen ILO förbundit sig att främja organiseringen av arbetsmarknadsparterna. Slopandet av rätten till skatteavdrag bidrar till att försvaga arbetstagarnas organisationsgrad, så propositionen står i uppenbar konflikt med Finlands åtaganden. Slopandet av rätten till skatteavdrag är en del av regeringens ensidiga och orättvisa arbetsmarknadshelhet som har skapat exceptionellt stor osäkerhet i finländarnas arbetsliv.

Skatteavdrag för tjänstecyklar. Skattefriheten för tjänstecyklar har varit ett fungerande incitament för att öka cyklingen. Av dem som använder tjänstecykel uppger 45 procent att de helt har valt att cykla istället för att använda bilen och 79 procent har ökat sin cykling. Det är motiverat att öka cyklingen inte bara med tanke på klimatmålen utan också med tanke på folkhälsan. Fördelar uppstår till exempel i form av minskad sjukfrånvaro och förbättrat upprätthållande av arbetsförmågan. Att punktera en utveckling som fått en god början står helt i strid med det regeringen sagt om motion. När det gäller motion är den bästa politiken att skapa ramar och incitament för vardagsmotion. De Gröna motsätter sig att skattefriheten för tjänstecyklar slopas.

Måttlig skatt på försäkringsskal.På intäkter för dividender betalas vanligtvis kapitalinkomstskatt. Skatt behöver dock inte betalas om inkomsterna intjänas i en fondförsäkring, dvs. ett försäkringsskal, varvid skatten betalas först när inkomsterna lyfts. Försäkringsskal möjliggör skatteplanering: skatt betalas inte alls på placeringsintäkter till Finland, om egendomen doneras exempelvis till arvingarna innan inkomsterna lyfts eller om inkomsterna lyfts först efter att man flyttat utomlands. Vi föreslår att skatteförmånen för försäkringsskal minskas. De Gröna bedömer att en måttlig skatt på försäkringsskal kan ge statskassan inkomster på 100 miljoner euro.

Utvidgad avdragsrätt för donationer. Regeringen har föreslagit att donationsavdraget utvidgas så att penningdonationer för ändamål som främjar vetenskap eller konst i fortsättningen ska vara avdragsgilla för universitet, högskolor eller universitetsfonder i anslutning till dem som får offentlig finansiering samt för sådana av Skatteförvaltningen utsedda föreningar eller stiftelser som

stöder eller främjar vetenskap, konst, bevarande av det finländska kulturarvet, ungdomsarbete eller ungdomsverksamhet, idrott, idrott eller barnens ställning. De Gröna anser att möjligheten till skatteavdrag för donationer bör utvidgas. Avdragsrätten för donationer bör dessutom utvidgas till frivilligorganisationer som arbetar för att bromsa den globala uppvärmningen, för miljö- och naturskyddet samt för djurens välbefinnande och rättigheter och till frivilligorganisationer som arbetar med social- och hälsovården och globala frågor såsom utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd, fredsarbete, internationellt samarbete och global fostran.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 109

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att lindra förvärvsinkomstbeskattningen genom att rikta skattelättnader särskilt till låg- och medelinkomsttagare i syfte att minska barnfamiljsfattigdomen och främja sysselsättningen.

Reservationens förslag till uttalande 110

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta sänkningen av de högsta marginalskatterna.

Reservationens förslag till uttalande 111

Riksdagen förutsätter att lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att se över beskattningen av utdelning från onoterade bolag.

Reservationens förslag till uttalande 112

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att sänka den övre gränsen för aktiesparkonton till 50 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 113

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att skogsavdraget ska återställas till 50 procent.

Reservationens förslag till uttalande 114

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att bevara skattefriheten för tjänstecyklar.

Reservationens förslag till uttalande 115

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att bevara avdragsrätten för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer.

Reservationens förslag till uttalande 116

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att skärpa skatteförmånen för försäkringsskal.

Reservationens förslag till uttalande 117

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att utvidga avdragsrätten för donationer.

04. Skatt på arv och gåva

Finlands totala skattegrad har sjunkit de senaste åren. Den minskade totala skattekvoten innebär att det blir allt svårare att bryta skuldsättningen inom de offentliga finanserna. För att få balans i ekonomin bör vi också koncentrera oss på inkomstsidan.

Skattebasen för kapitalinkomstbeskattningen bör tätas genom att man ingriper i olika konstgjorda arrangemang. Ett sätt är att slopa skogsgåvoavdraget.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 118

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att avskaffa skogsgåvoavdraget.

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Regeringen Orpo har ändrat mervärdesskatten ett flertal gånger under regeringsperioden. Regeringen har höjt den allmänna mervärdesskattesatsen från 24 procent till 25,5 procent. Dessutom höjde regeringen tidigare den nedsatta skattesatsen på 10 procent till stora delar till 14 procent. Nu genomför regeringen åter en ny ändring när den sänker skattesatsen på 14 procent till 13,5 procent.

Vi anser inte att en så ryckig skattepolitik är motiverad. Snabba ändringar i mervärdesbeskattningen medför administrativ börda och kostnader för företagen. Den föregående ändringen hann vara i kraft endast fyra månader när regeringen vid vårens ramförhandlingar beslutade att på nytt ändra skattesatsen. Det har ingen nytta i praktiken att mervärdesskatten sänks med en halv procentenhet. Det är mycket osannolikt att sänkningen av mervärdesskatten med en halv procentenhet överförs på konsumentpriserna.

De gröna vill att regeringens förslag om att sänka mervärdesskattesatsen på 14 procent till 13,5 procent återtas. Däremot vill vi att läkemedel, persontransporttjänster (med undantag för flygtrafik), kultur- och underhållningstjänster, idrottstjänster, reparationstjänster, mensskydd, inkonti-

nensskydd och barnblöjor ska omfattas av skattesatsen på 10 procent. För att förbättra läskunnigheten bland de finländska barnen och stödja litteraturbranschen vill vi sänka mervärdesskatten på litteratur till noll procent. Vi vill också påskynda den cirkulära ekonomin genom att flytta mervärdesskatten för reparationstjänster till skattesatsen på 10 procent.

Vi föreslår också att vardagen för småföretag underlättas genom att den nedre gränsen för mervärdesskattefrihet för småskalig företagsverksamhet höjs från nuvarande 20 000 euro till 30 000 euro. En höjning av den nedre gränsen minskar hindren för att starta företagsverksamhet och minskar de små företagens administrativa börda.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 119

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att sänka mervärdesskatten för läkemedel, reparationstjänster, persontransporttjänster, kultur- och underhållningstjänster, idrottstjänster, mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor till 10 procent.

Reservationens förslag till uttalande 120

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja mervärdesskattesatsen för flygtrafik till 25,5 procent.

Reservationens förslag till uttalande 121

> Riksdagen förutsätter att regeringen höjer den nedre gränsen för mervärdesskattefri verksamhet i liten skala till 30 000 euro samt bereder behövliga propositioner för att lösa problemen med skattekilen vid den nedre gränsen för verksamhet i liten skala till exempel genom att i näringsbeskattningen bygga upp ett system för återbäring av mervärdesskatt där återbäringen skärs bort när omsättningen eller vinsten ökar.

Reservationens förslag till uttalande 122

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att sänka mervärdesskattesatsen på litteratur till noll procent.

08. Punktskatter

04. Punktskatt på alkoholdrycker

Regeringen Orpo har under regeringsperioden lindrat beskattningen av öl. Alkohol försämrar finländarnas hälsa, orsakar sociala problem, orsakar förtida dödsfall och försämrar befolkningens funktionsförmåga. Alkoholens konsekvenser är betydande för det finländska samhället.

Dessutom har sänkningen av punktskatten på öl fiskala konsekvenser. I ett svårt ekonomiskt läge är en skattesänkning på 25 miljoner euro inte en ansvarsfull ekonomisk politik.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 123

> Reservationens förslag till uttalande 123 Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återställa skatten på öl till motsvarande nivå som 2023.

07. Energiskatter

Den svaga situationen i fråga om markanvändningssektorn och kolsänkorna är i hög grad en följd av för stora avverkningsvolymer. För att klimatlagens klimatneutralitetsmål ska nås behövs snabba åtgärder för att öka kolsänkorna i skogarna. En metod för att begränsa avverkningsvolymerna är genom åtgärder i anslutning till skattestödet för vedeldning. Exempelvis konstateras det i Finlands miljöcentrals rapport om miljöskadliga stöd i Finland från 2023 att skattestödet för vedeldning sannolikt kommer att leda till större avverkningsvolymer. Skattestödet bör avskaffas i synnerhet i fråga om förbränning av gagnvirke och stamved.

Energibeskattningen är ett av de effektivaste och viktigaste sätten att styra utsläppen inom transportsektorn. De Gröna föreslår att energiskatten knyts till index. Energiskatterna fastställs i skattelagarna till fasta priser. Till följd av detta kommer de att fortsätta att förlora sin effektivitet i takt med inflationen om det inte fattas separata beslut om skattehöjningar. Vi föreslår inledningsvis en något större nivåhöjning av energiskatten, varefter skatten ökar enligt index.

Regeringen Orpo har också sänkt beskattningen av drivmedel. En lindring av beskattningen av fossila bränslen strider grovt mot Finlands mål om att minska utsläppen. Samtidigt har beslutet negativa konsekvenser för försörjningsberedskapen och ökar Finlands beroende av instabila producentstater för fossila bränslen. Sänkningen av punktskatten på drivmedel bör återtas.

För att klimat- och naturmålen ska nås måste kostnaderna för sådan verksamhet som är skadlig för miljön vara på rätt nivå. Ett centralt sätta att främja detta är genom att avskaffa miljöskadliga stöd. När det gäller skatteutgifter är det fråga om artificiellt låga skattenivåer i förhållande till den rådande referensnivån.

För att minska skatteutgifterna föreslår vi att den normala lägre skattesatsen för lätt brännolja som används i arbetsmaskiner och den sänkta skattesatsen för bränntorv höjs stegvis. En stegvis minskning av skatteutgifterna styr företagen att övergå till lösningar med lägre utsläpp, till exempel sådana som baserar sig på elektrifiering, när det gäller arbetsmaskiner och energiproduktion.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 124

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om behövliga lagstiftningsändringar genom vilka skattefriheten för bränslen på gagnvirke och stamved i industriell skala slopas.

Reservationens förslag till uttalande 125

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att binda energiskatterna till index.

Reservationens förslag till uttalande 126

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja den nedsatta skattesatsen för bränntorv.

Reservationens förslag till uttalande 127

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja den nedsatta skattesatsen på lätt brännolja som används i arbetsmaskiner.

Reservationens förslag till uttalande 128

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att ha kvar skatten på drivmedel på 2023 års nivå.

10. Övriga skatter

Användningen av naturresurser beskattas nästan inte alls i Finland. Direkt utnyttjande av naturresurser och anknytande förändringar i markanvändningen är trots det de största drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald och en betydande källa till klimatutsläpp. En marktäktsskatt skulle förbättra återvinningsmaterialens konkurrenskraft i förhållande till jungfruliga material och på så sätt bli ett incitament för att hålla materialen i omlopp en längre tid. En marktäktsskatt kan ge staten skatteintäkter på uppskattningsvis 50 miljoner euro.

Att flyga är det mest skadliga färdsättet med tanke på klimatet, men beskattningen av flygresor är väldigt lindrig. Därför vill vi införa en måttlig flygskatt där skatten påförs på de resor som följer på den första flygresan under året. En rättvis flygskatt kan ge staten skatteintäkter på uppskattningsvis 150 miljoner euro.

Beskattning kan också vara ett sätt att påverka folkhälsan. Till exempel har Institutet för hälsa och välfärd tillsammans med Folkpensionsanstalten föreslagit att hälsoskatt bör införas. Det lönar sig att börja bereda en hälsoskatt på tillsatt socker och utvidga den till exempelvis salt och hårda fetter.

Kinesiska skräpbutiken online har med sin aggressiva marknadsföring tagit engångsförbrukningen till en ny ohållbar nivå. Billig produktion bygger på exploatering av arbetstagare och likgiltighet för miljöolägenheter. Många av skräpwebbshopparnas produkter är av dålig kvalitet och rentav farliga för människan. Affärsverksamheten baserar sig på kringgående av köparlandets tullar och skatter samt åsidosättande av säkerhetsstandarder. Förlorare när de kinesiska nätbutikerna tar över marknaden är de inhemska ansvarsfulla företag och aktörer som strävar efter produkter av hög kvalitet och med lång livscykel. En begränsning av slit-och-släng-ekonomin skulle också öka de inhemska företagens livskraft. Nu får oansvariga företag obefogade konkurrensfördelar. Därför föreslår vi att det införs en skatt handeln med slit-och-släng-produkter.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 129

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att införa en omfattande hälsoskatt.

Reservationens förslag till uttalande 130

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om marktäktsskatt.

Reservationens förslag till uttalande 131

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner med förslag till en rättvis flygskatt, där skatt påförs på de resor som följer efter den första flygresan under året.

Reservationens förslag till uttalande 132

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att minska handeln med slit-och-släng-produkter till exempel genom beskattning.

07. Fordonsskatt

Regeringen Orpo har också sänkt fordonsskatten. Skattelättnaden strider mot målen för minskning av utsläppen från trafiken. Tyngdpunkten i skattelättnaderna ligger på gamla bilar med medelstora och stora utsläpp – dvs. just de som bör tas ur trafik snabbt. Skattenedsättningen bromsar upp förnyelsen av fordonsparken och ökar därigenom utsläppen från trafiken.

Lindringen av fordonsskatten riktas inte heller effektivt till låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt är effekterna av skattelättnader på företagens verksamhetsbetingelser små. Det finns effektivare och miljömässigt motiverade metoder för att lindra kostnaderna för mobilitet. Lindringen av fordonsskatten har också negativa konsekvenser för de offentliga finanserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 133

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta sänkningen av fordonsskatten.

Reservationens förslag till uttalande 134

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta höjningen av fordonsskatten för renodlade elbilar och laddhybrider.

08. Avfallsskatt

Olika skattelösningar kan också påskynda cirkulär ekonomi. Med tanke på cirkulär ekonomi är det viktigt att gamla produkter styrs till återanvändning i stället för att hamna i avfall. Detta kan stödjas med olika styrmedel. En utvidgad och utvecklad avfallsskatt kan främja avfallsåtervinning och förebygga uppkomsten av avfall. Utvidgningen av den nuvarande skatten på dryckesförpackningar till andra förpackningsmaterial påskyndar lösningar som stöder cirkulär ekonomi. Avfallsskatten i kombination med andra styrmedel inom cirkulär ekonomi påskyndar å sin sida förebyggandet och återvinningen av avfall i stället för avfallsförbränning.

Dessutom bör det införas en avfallsskatt på gruvavfall. Hela 76 procent av avfallet i Finland uppkommer inom gruvindustrin, men gruvavfall är inte föremål för avfallsskatt. En avfallsskatt på gruvavfall skulle sporra till att ta tillvara alla värdefulla mineraler ur gruvmaterialet och styra gruvdriften mot cirkulär ekonomi.

Det uppkommer så mycket avfall inom gruvdriften att även en liten avfallsskatt för gruvindustrin skulle bidra till att stärka de offentliga finanserna. Enligt Finlands Naturskyddsförbund kan en måttlig avfallsskatt årligen ge staten upp till 100 miljoner euro i skatteinkomster.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 135

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om en utvidgad avfallsskatt, en avfallsförbränningsskatt och en förpackningsskatt i syfte att påskynda den cirkulära ekonomin.

Reservationens förslag till uttalande 136

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att införa en skatt på gruvavfall.

09. Gruvmineralskatt

Gruvdrift belastar miljön och därför är det viktigt att användningen av värdefulla icke-förnybara naturresurser ger en större ersättning till finländarna än i dag. Gruvskatten är exceptionellt låg i Finland och De gröna understöder en höjning av gruvskatten.

De gröna anser dock att den höjning av gruvskatten som regeringen föreslår inte är tillräcklig. Gruvskatten är fortfarande relativt låg i Finland och det finns fortfarande utrymme för höjningar. Vi föreslår att gruvskatten höjs så att den ger 150 miljoner euro mer i skatteintäkter än regeringens förslag. En höjning av gruvskatten förbättrar de offentliga finanserna och minskar belastningen på miljön.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 137

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja gruvskatten.

Avdelning 13

RÄNTEINKOMSTER, INKOMSTER AV FÖRSÄLJNING AV AKTIER OCH INTÄKTSFÖRING AV VINST

05. Intäktsföring av de statliga affärsverkens vinst

01. Intäktsföring av de statliga affärsverkens vinst

För att stoppa förlusten av biologisk mångfald och stävja klimatkrisen är det viktigt att skydda alla Finlands naturskogar och gamla skogar. Arbetet kan påbörjas snabbast och lättast på statens mark.

Regeringen Orpo har pratat om hur man förbinder sig till skyddet av gamla skogar. Åtgärderna visar dock på motsatsen. Vid utarbetandet av skyddskriterierna för gamla skogar har man helt åsidosatt forskarnas synpunkter.

De Gröna vill skydda alla gamla skogar och naturskogar, inte bara på statens mark utan också på privat mark. Kriterierna för gamla skogar ska vara öppet beredda, vetenskapligt motiverade och förenliga med både EU:s anvisningar och de kriterier som redan finns.

Skyddet av gamla skogar stöds bäst av de kriterier som ingår i kategori I i det redan pågående skogsskyddsprogrammet Metso. Det är fråga om skyddskriterier som beretts på ett övergripande och vetenskapsbaserat sätt och som också Forststyrelsen har ansett att lämpar sig för skydd av privat mark. De kriterier som tillämpas på områden som inte omfattas av Metso-programmet, det vill säga i Lappland och samernas område, skulle vara striktare och även inbegripa kvalitativa krite-

rier, dels för att nivån på skyddet av skogarna i norr är bättre, dels för att trygga samernas rättigheter.

Vi föreslår

att riksdagen under moment 13.05.01 minskar Forststyrelsens avkastningsmål för att skydda gamla skogar och urskogar med 53 000 000 euro.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2026 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,

att riksdagen godkänner de 137 uttalandena ovan, och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 10.12.2025

Saara Hyrkkö gröna
Krista Mikkonen gröna

Reservation 4 /vänst

Allmän motivering

Högerregeringens ekonomiska politik har lett in Finland på en dyster väg: lågkonjunkturen fortsätter, landet befinner sig i en arbetslöshetskris och människornas förtroende för ekonomin har försvagats betydligt. Ojämlikheten och fattigdomen har också ökat. Enligt en färsk bedömning från social- och hälsovårdsministeriet kommer regeringens politik att leda till att cirka 124 000 människor hamnar i fattigdom, bland dem 31 000 barn.

Regeringen Orpo har motiverat nedskärningarna som riktats mot låginkomsttagarna med att de offentliga finanserna behöver balanseras och den offentliga skuldsättningen stoppas. Samtidigt som regeringens politik har lett till ökad arbetslöshet och fattigdom har den också lett till en ökad skuldkvot inom de offentliga finanserna. Trots stora löften lyckas regeringen inte stoppa ökningen av skuldkvoten. Ökningen avtar endast en kort tid 2027 och väntas därefter åter tillta under 2028. Regeringen stoppar tillfälligt ökningen av skuldkvoten under valåret genom att låna mer än en miljard euro ur Statens pensionsfond.

Högerregeringen flyr undan sitt ansvar genom att påstå att nedskärningarna inte är en betydande orsak till den utdragna lågkonjunkturen. Regeringen har tagit framför allt av låginkomsttagarna, vars inkomster nästan helt går till nödvändiga utgifter. Därför har regeringens nedskärningspolitik varit särskilt skadlig för den privata konsumtionsefterfrågan och den ekonomiska tillväxten. Regeringens finanspolitik har också varit särskilt åtstramande i år och den har bidragit till att försvaga den totala efterfrågan och förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Till följd av den svaga ekonomiska utvecklingen blir det också allt svårare att nå de mål som gäller skuldsättning och sysselsättning.

Högerregeringen har förklarat den usla ekonomiska situationen bland annat med kriget i Ukraina och handelspolitiska osäkerhetsfaktorer. På andra håll i Europa har man satt rekord i sysselsättning under de senaste åren, och den genomsnittliga arbetslöshetsgraden är endast sex procent. Finlands arbetslöshetsgrad på 10,3 procent, är den näst högsta i EU. I EU-området har ekonomin vuxit, medan Finland kämpar på i en recession. Problemen i Finlands ekonomi har alltså i hög grad orsakats av regeringen själv.

Europeiska kommissionen har nyligen föreslagit att Finland ska omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott. Dessutom har kommissionen på grund av den ökande risken för ojämlikhet placerat Finland i EU:s observationsklass när det gäller samhällsutvecklingen. Finland ligger under EU:s genomsnitt i fråga om såväl ungdomsarbetslösheten, den totala sysselsättningen, arbetslöshetsprocenten som andelen unga mellan 18 och 24 år som inte slutför sina studier.

Regeringen fortsätter sin misslyckade och orättvisa politik genom att också nästa år skära i arbetslöshetsstödet och utkomststödet. Samtidigt delar regeringen frikostigt ut pengar till de finländare som har de högsta inkomsterna.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Vänstern har ett alternativ till högerregeringens orättvisa nedskärningspolitik. Vänstern skulle rikta anpassningarna så att de har en så liten inverkan på efterfrågan som möjligt. Vi skulle också tidsmässigt planera genomförandet av anpassningsåtgärder bättre med tanke på konjunkturen, varvid de också med större sannolikhet skulle minska skuldsättningen. Vänstern skulle inte låta Finlands ekonomi gå in i en recession upprepade gånger. Vänstern skulle inte heller låta det svåra läget inom byggbranschen fortsätta, utan vi skulle stödja branschens återhämtning genom riktade stimulansåtgärder. Vi skulle inte slå ned på låginkomsttagarna, utan vi vill stärka den inhemska efterfrågan genom att förbättra köpkraften för låg- och medelinkomsttagare. Vi vill införa en arbetsgaranti för att säkerställa att alla finländare har möjlighet att arbeta. Vi skulle inte försämra hälso- och sjukvården, utan säkerställa att alla får tillgång till vård inom sju dygn. Vi vill inte skrota välfärdsstaten utan stärka den.

Vänsterförbundets alternativ inger hopp om något bättre. Det krävs ändå mer än bara slagkraftiga uttryck – det krävs handling. I denna reservation beskriver vi hur vår ekonomiska politik skiljer sig från högerregeringens nedskärningspolitik och hur vi konkret skulle förbättra försörjningen, servicen och livet för vanliga finländare.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att konjunkturläget beaktas bättre i de finanspolitiska avvägningarna och att anpassningsåtgärderna i högre grad genomförs kontracykliskt för att de mer sannolikt ska minska skuldsättningen i de offentliga finanserna.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar sin finanspolitiska linje så att de orättvisa nedskärningarna återtas och att regeringen balanserar de offentliga finanserna genom att stärka inkomstunderlaget.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen ser över styrningen av statsfinanserna så att inkomster och utgifter behandlas lika.

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Regeringens nedskärningspolitik försvagar finländarnas sysselsättning, tjänster, välfärd och förtroende för ekonomin. Regeringens politik leder till en utdragen lågkonjunktur, ökad ojämlikhet och ökad fattigdom. Vi når inte klimatmålen, social- och hälsovården är i en kris, hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras och skuldkvoten bara fortsätter öka. Finland befinner sig i en arbetslöshetskris och regeringens åtgärder för att lösa den är helt otillräckliga. Särskilt oroväckande är den alarmerande höga långtidsarbetslösheten. Riksdagen anser att regeringen inte har riksdagens förtroende.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

01. Förvaltning

23. Forskningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande (reservationsanslag 3 år)

Kunskapsbaserat beslutsfattande kräver strategisk forskning som tillgodoser de politiska informationsbehoven. Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet har utfört mycket värdefullt utredningsarbete som är oersättligt med avseende på kvaliteten på ministeriernas beredning och beslut, och den bör fortsätta.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 23.01.23 med 10 000 000 euro för statsrådets och ministeriernas gemensamma forsknings- och utredningsverksamhet.

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Krishantering

21. Civilpersonalens deltagande i krishantering (reservationsanslag 2 år)

Deltagande i internationell civil krishantering är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Samtidigt bär Finland sitt ansvar på det internationella planet och bidrar till att förebygga och lösa konflikter och bygga fred. Finlands insatser inom civil krishantering är också kända ute i världen. Därför måste vi också se till att det finns tillräckliga resurser för detta. Utökningen av civilpersonalens deltagande i krishantering fortsätter dock inte längre, utan förra året gjordes en anslagsminskning med 2 miljoner euro och för 2026 föreslås samma anslagsnivå som för 2025. Med anslaget för 2025 och 2026 kan cirka 130—135 experter sändas till insatserna, vilket är ett tiotal experter färre än 2024. Målet enligt den nationella strategin för civil krishantering är 150 experter, och man bör också i fortsättningen eftersträva den nivån.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.10.21 med 2 000 000 euro för civil krishantering.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Det geopolitiska och geoekonomiska läget blir fortsatt spändare och konkurrensen mellan stormakterna ökar. Det uppstår allt fler krig och konflikter runt om i världen. Rysslands olagliga anfallskrig mot Ukraina har pågått i över tre år och det försvagar Finlands och hela Europas säkerhet. Det fruktansvärda folkmord som Israel begår i Israel har nu pågått i över två år. Det blodiga inbördeskriget i Sudan, som pågått i över ett år, har orsakat en av världens mest omfattande humanitära kriser, som det internationella samfundet närmast har följt från sidan. Flyktingarna är fler än någonsin. Samtidigt försämrar klimatförändringen levnadsförhållandena överallt och utarmningen av naturresurserna ökar känsligheten för konflikter.

Finland måste genom sin egen utrikespolitik aktivt främja fred och hållbar utveckling. Vi måste gå in för att konsekvent främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och folkrätten i vår politik, och detta måste också synas i de finanspolitiska besluten. Finland måste alltid stå på de mänskliga rättigheternas och den internationella rättens sida. Det behövs mer fredsarbete, utvecklingssamarbete och internationell solidaritet nu än på länge. Det är viktigt att Finland fortsätter sitt starka stöd till Ukraina. Finländska civilsamhällesorganisationer bedriver ett synligt och verkningsfullt sakkunnigarbete inom det fredspolitiska och utvecklingspolitiska området och det måste tryggas även i fortsättningen.

Regeringen Orpo minskar dock finansieringen till utvecklingssamarbetet radikalt och minskar också civilsamhällesorganisationernas finansiering. Detta är en helt felaktig, ansvarslös och kortsiktig riktning. Dessutom för regeringen utvecklingspolitiken i helt fel riktning när den prioriterar handelspolitiken framför en hållbar utvecklingspolitik. Finland drar sig alltså ur sitt globala ansvar i en tid då spåren efter pandemin, den förvärrade klimatkrisen och de geopolitiska spänningarna ökar fattigdomen och instabiliteten i hela världen. Utöver att de massiva nedskärningarna i utvecklingspolitiken etiskt sätt är helt oansvariga inskränker de också Finlands utrikespolitiska handlingsutrymme och trovärdighet ute i världen. Nedskärningarna inverkar också på hur Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska mål sammantaget kan uppnås. Vår utvecklingspolitik måste vara kontinuerlig och följdriktig. Ett förmöget land som Finland måste stödja en hållbar utveckling också på andra håll så att ingen lämnas åt sitt öde.

Vi föreslår

att riksdagen ändrar motiveringen till moment 24.30.66 så att 2 200 000 euro av anslaget under momentet kan användas för civilsamhällesorganisationers kommunikations- och utbildningsstöd och

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 260 000 000 euro för utvecklingssamarbete och internationell klimatfinansiering och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

> Riksdagen förutsätter att regeringen tar sitt globala ansvar, förbinder sig att främja FN:s mål för hållbar utveckling och målen i klimatavtalet från Paris samt målmedvetet ökar Finlands utvecklingsfinansiering mot en andel på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten och ökar anslagen för den internationella klimatfinansieringen.

90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

50. Vissa statsunderstöd och statsbidrag (fast anslag)

Aktiva, omfattande och pluralistiska frivilligorganisationer är ett viktigt inslag i vår finländska demokrati och de är ett av de element som formar Finland till ett civilt samhälle. I Finland har man insett att ett omfattande och mångsidigt organisationsfält i ett litet land som vårt förutsätter statligt ekonomiskt stöd. Regeringen har dock beslutat att inom flera förvaltningsområden minska finansieringen till civilsamhällesorganisationerna. Finländska civilsamhällesorganisationer bedriver ett synligt och verkningsfullt sakkunnigarbete och det måste tryggas även i fortsättningen. Utrikesministeriets understöd för civilsamhällesorganisationernas utrikes- och säkerhetspolitiska verksamhet har skurits ned. Stödet till utrikes- och säkerhetspolitiska civilsamhällesorganisationer måste återställas till minst 2024 års nivå och det måste säkerställas att stödet fortsätter.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 24.90.50 med 321 000 euro till civilsamhällesorganisationernas utrikes- och säkerhetspolitiska understöd.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

I en rättsstat grundar sig utövningen av offentlig makt på lag, alla är lika inför lagen och individernas och minoriteternas rättigheter tryggas. I en rättsstat har var och en rätt att få sina mål behandlade.

Det är positivt att regeringen i likhet med alla riksdagspartier i enlighet med redogörelsen för rättsvården (SRR 13/2022 rd) har förbundit sig att stärka resurserna för rättsvården och att anslagsnivån inom justitieministeriets förvaltningsområde höjs i sin helhet. En välfungerande rättsvård är grunden för en rättsstat. Rättegångarnas längd utgör ett hot mot rättsstaten och medborgarnas tillgång till rättvisa. Problemet angår de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, och för att lösa det måste finansieringen av rättsvården stärkas avsevärt och konsekvent.

Det är dock problematiskt att det så kallade produktivitetsprogrammet för statsförvaltningen och de extra besparingar som beslutades vid halvtidsöversynen samtidigt också skär ned finansieringen för justitieministeriets förvaltningsområde. Budgetpropositionen innebär för justitieministeriets förvaltningsområde anpassningsåtgärder på cirka 30,2 miljoner euro, varav 23,8 miljoner euro

utgör omkostnadsbesparingar vid ämbetsverken. Situationen försvåras också av riktlinjen att inga tilläggsresurser anvisas för nya lagfästa verkställighetsuppgifter. Man kan fråga sig hur besparingarna skulle kunna göras utan att de påverkar antalet anställda, personalens välbefinnande och uppnåendet av målen i redogörelsen för rättsvården.

På längre sikt påverkas rättsvårdens situation av det ökade sparbeloppet under justitieministeriets huvudtitel (40 miljoner euro), den tilläggsfinansiering som redan anvisats polisens verksamhet och det mål att öka polisens operativa personal över valperioderna som föreslås i redogörelsen för den inre säkerheten (SRR 6/2025 rd) . Ökningen av antalet poliser ökar antalet ärenden i hela straffprocesskedjan, vilket direkt påverkar åklagarnas, domstolarnas, rättshjälpens, Utsökningsväsendets, Rättsregistercentralens och Brottspåföljdsmyndighetens arbetsmängd. Situationen inom rättsvården bedöms vara utmanande särskilt efter nästa år, och målen i redogörelsen för rättsvården verkar inte nås.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 5

> Riksdagen förutsätter att regeringen konsekvent stärker anslagsnivån inom justitieministeriets förvaltningsområde för att åtgärda det finansieringsunderskott som beskrivs i redogörelsen för rättsvården och säkerställer att detta nödvändiga mål inte äventyras genom de sparmål som riktas till förvaltningsområdet.

01. Ministeriet och förvaltningen

50. Understöd (fast anslag)

I fjolårets budgetproposition gjordes nedskärningar på cirka 1,9 miljoner euro i understöden till organisationer och andra aktörer som faller inom justitieministeriets förvaltningsområde. Riksdagen åtgärdade då delvis situationen sedan genom att besluta om ett tillägg på 250 000 euro under momentet. Fjolårets nedskärningar hotar organisationernas oersättliga expertarbete.

Bland Brottsofferjourens klienter återfinns bland annat offer för våld i nära relationer, sexualbrott och människohandel. Antalet klienter vid Brottsofferjouren har mer än sexdubblats på ett decennium. Brottsofferjouren ansvarar inom ramen för skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster bland annat för genomförandet av de allmänna stödtjänster för offer som avses i EU:s brottsofferdirektiv och för den beredskap som förutsätts i direktivet om bekämpande av terrorism. Brottsofferjouren erbjuder också särskilda stödtjänster för offer för människohandel. Det finns ingen annan motsvarande tjänst i Finland, och ingen annan aktör erbjuder motsvarande stödtjänster för offer för utnyttjande av arbetskraft. Tjänsten når offer för människohandel som inte har kunnat eller vågat kontakta myndigheterna. Utöver stödet för straffprocessen erbjuds offren rådgivning och hjälp till exempel i anslutning till offrets rättssäkerhet och rättigheter, tjänster och uppehållsrätt. Tjänsten kan också bidra till att avslöja många grova brott.

Trots att det i och med höjningen av brottsofferavgifterna föreslås att finansieringen av stödtjänsterna för brottsoffer i sin helhet höjs något, motsvarar den föreslagna finansieringen inte stödbe-

hovet. Brottsofferjouren har tvingats anpassa sin verksamhet, och den otillräckliga finansieringen av dess arbete hotar till exempel tjänsterna för offer för människohandel. Finansieringen av tjänsterna bör stärkas bland annat på grund av de utdragna straffprocesserna, det ökade antalet klienter och kostnadsökningen.

Tyngdpunkten i förbundets arbete ligger på att försvara rättsstaten, främja likabehandling och förebygga diskriminering, värna ekonomiska och sociala rättigheter, förebygga kvinnlig könsstympning och hedersrelaterat våld samt främja mänskliga rättigheter inom idrotten. Justitieministeriets finansiering är av stor betydelse för Förbundet för mänskliga rättigheter. Förbundets långvariga och på många områden banbrytande expertarbete måste tryggas.

År 2023 uppgick kostnaderna för förbundets verksamhet till 1,2 miljoner euro. Verksamheten bedrevs huvudsakligen med stöd av offentliga medel. Så sent som 2023 fick Förbundet för mänskliga rättigheter 380 000 euro i justitieministeriets riktade allmänna understöd. Under innevarande valperiod har finansieringen genom justitieministeriet skurits ner med 150 000 euro.

Flyktingrådgivningen rf är en byrå för juridiska ärenden som specialiserat sig på asylfrågor. Organisationen har i över tre decennier nära följt utvecklingen av utlänningslagstiftningen och utvecklats till en central finländsk expert inom asylrätten. Flyktingrådgivningen är en icke-vinstdrivande organisation vars juridiska bistånd baserar sig på den offentliga rättshjälpen. Den eftersläpande ersättningsnivån för rättshjälp är inte tillräcklig för att kompensera de faktiska kostnaderna för i synnerhet mer komplexa asylärenden. Flyktingrådgivningen har utvecklat sin egen medelsanskaffning, men de medel som flyter in genom penninginsamlingen kan för närvarande inte användas till exempel för kostnadsfri juridisk rådgivning. Flyktingrådgivningens arbete och långvariga kompetens är ovärderliga för den finska rättsstaten. För att trygga rättssäkerheten bör staten trygga en tillräcklig finansiering av Flyktingrådgivningens arbete även i fortsättningen.

För ett år sedan slopade regeringen i budgetpropositionen fredsorganisationerna helt och hållet ur användningsändamålen för anslaget under justitieministeriets understödsmoment. Aktiva, omfattande och pluralistiska frivilligorganisationer är ett viktigt inslag i vår finländska demokrati och de är ett av de element som formar Finland till ett civilt samhälle. I Finland har man tidigare insett att ett omfattande och mångsidigt organisationsfält i ett litet land som vårt förutsätter statligt ekonomiskt stöd. De finländska fredsorganisationerna är betydande samhällsaktörer. De bedriver fredsfostran tillsammans med skolorna och ungdomsarbetet, deltar i och aktiverar medborgarnas freds- och säkerhetspolitiska debatt samt producerar information genom att publicera tidningar, böcker och nätmaterial. Organisationerna hörs som sakkunniga inom olika förvaltningsområden i frågor som gäller fred, säkerhet och vapenkontroll samt fredskultur. Det finländska fredssamarbetet omfattar internationellt frågor som gäller deltagande i FN:s och många internationella samarbetsorganisationers arbete, vapenkontroll, kampen mot spridning av massförstörelsevapen, handeldvapen och våld, stärkandet av det internationella rättsbaserade systemet och arbetet för mänskliga rättigheter och ekonomisk och social rättvisa. Det vore viktigt att återinföra det statliga stödet inte bara för fredsorganisationernas verksamhetsförutsättningar utan också för att främja fred i det rådande världsläget.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 200 000 euro för Brottsofferjourens verksamhet,

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 150 000 euro för till Förbundet för mänskliga rättigheter rf:s verksamhet,

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 300 000 euro för att säkerställa Flyktingrådgivningen rf:s verksamhet och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta understöden för fredsfrämjande arbete och anvisar tillräcklig finansiering för dem.

20. Utsökning

Den förra regeringen genomförde flera reformer som förbättrade ställningen för överskuldsatta personer. Under förra valperioden höjdes utsökningens skyddade belopp och antalet fria månader utökades, giltighetstiden för anteckningar om betalningsstörningar förkortades, bestämmelser infördes om ett positivt kreditregister, regleringen av konsumentkrediter skärptes, maximibeloppen för indrivningskostnaderna begränsades, tillgången till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning förbättrades, tillgången till skuldsanering underlättades och social kreditgivning infördes som en lagstadgad uppgift för välfärdsområdena.

Det krävs dock fortfarande insatser för att förebygga överskuldsättning och förbättra situationen för överskuldsatta, och det arbete som påbörjats under den senaste perioden måste fortsätta. Utöver höjningen av utsökningens skyddade belopp behövs det en mer omfattande reform av utsökningen. På grund av problemen med den nuvarande utsökningsmodellen behövs en progressiv utsökningsmodell där utsökningsandelarna för lön som överstiger det skyddade beloppet bestäms enligt inkomster. På så sätt beaktas människors betalningsförmåga bättre än i det nuvarande stegvisa systemet, och människor ges incitament att arbeta. Dessutom måste den slutliga preskriptionstiden för utsökningsskulder förkortas och privatpersoners möjligheter att få skuldsanering underlättas. Dessutom bör regleringen utvecklas så att det säkerställs att utsökningskostnaderna är skäliga för gäldenären, så att skuldkapitalet förkortas i skälig takt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar en mer omfattande reform av regleringen av utsökningen för att skapa en rättvis progressiv utsökningsmodell som leder till skäligare utsökningskostnader för gäldenären samt förkortar den slutliga preskriptionstiden för utsökningsskulder och gör det lättare för privatpersoner att få skuldsanering.

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringens kriminalpolitik, som fokuserar på strängare straff, ökar avsevärt användningen av fängelsestraff, straffens längd och antalet fångar samtidigt som fängelserna redan nu är fulla. Situationen är svår med tanke på fängelseförhållandena och hur fängelseplatserna och personalen ska räcka till. Det är särskilt problematiskt att situationen hotar sådan rehabiliterande verksamhet i fängelserna som är viktig för att minska återfallsbrottsligheten och stödja ett liv utan brott.

Trots det beviljade tilläggsanslaget utgör de knappa ekonomiska resurserna och personalresurserna samt det otillräckliga antalet fångplatser en betydande risk för Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. Fängelsenätverket, som delvis är i mycket dåligt skick, kommer att vara föremål för betydande investeringsbehov under de kommande åren.

Syftet med verkställigheten av straff är att stärka färdigheterna hos den som avtjänar straff att leva ett liv utan brott. Möjligheterna att erbjuda rehabiliterande verksamhet som siktar på ett liv utan brott har försämrats på grund av resursbristen hos Brottspåföljdsmyndigheten och dess samarbetspartner samt på grund av strukturella förändringar. Uppbyggandet av kontinuitet i rehabiliteringen försvåras både av Brottspåföljdsmyndighetens och välfärdsområdenas svåra ekonomiska situation.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 8

> Riksdagen förutsätter att man vid beredningen av kriminalpolitiska reformer stöder sig på evidensbaserad kunskap och att Brottspåföljdsmyndighetens resurser följs för att säkerställa ett tillräckligt antal fängelseplatser och lämpliga fängelseförhållanden samt kvaliteten på och utbudet av rehabiliterande verksamhet.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Ankarverksamheten är multidisciplinärt arbete för att främja de ungas välbefinnande och förebygga brott. Syftet med verksamheten är att på ett tidigt stadium ingripa i ungas brottsliga beteende eller beteende som annars väcker oro.

Ankarteamet består av experter från polisen, socialväsendet, ungdomsväsendet och hälso- och sjukvården. Det finns 48 ankarteam runt om i Finland, på varje polisinrättnings område. Inrikesministeriet svarar på statsrådsnivå för samordningen av ankarverksamheten.

Enligt undersökningen löper unga som deltagit i multiprofessionell ankarverksamhet mindre risk än jämförelsegruppen att begå nya brott inom ett år från föregående brott. Ankarverksamheten bör utvidgas.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 9

> Riksdagen förutsätter att regeringen stärker ankarverksamheten och annan multidisciplinär verksamhet som förbättrar de ungas välbefinnande och förebygger brott runt om i Finland och att regeringen anvisar de resurser som behövs för detta.

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Det bortfall som den svarta ekonomin orsakar den offentliga sektorn är stor: enligt riksdagens revisionsutskotts och Europeiska kommissionens uppskattningar uppgår den till minst 4—6 miljarder euro. Exempelvis uppgår bortfallet till följd av svartjobb till cirka 300—480 miljoner euro i förlorade skatter och socialförsäkringsavgifter. Bekämpningen av den svarta ekonomin förbättrar de offentliga finanserna, minskar skuldsättningen och ökar vårt ekonomisk-politiska svängrum. Bekämpningen av svart ekonomi ligger i hederliga företags intresse och främjar en rättvis konkurrens. Satsningar på bekämpningen av svart ekonomi bör göras inom alla myndighetssektorer.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 26.10.01 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi.

40. Migration

Under statsminister Petteri Orpos regeringsperiod har utlänningslagen ändrats på ett flertal punkter, uppehållstillstånden skärpts, familjeåterförening försvårats och ställningen för asylsökande och personer som får internationellt skydd försvagats. Det har redan gjorts hela 16 ändringar i utlänningslagen. Dessutom har det under inrikesministeriet beredning gjorts ändringar och skärpningar i medborgarskapslagen och mottagningslagen. Diskrimineringsombudsmannen har upprepade gånger i sina utlåtanden påpekat att det har varit omöjligt att göra en bedömning av de sammantagna konsekvenserna av ett flertal lagstiftningsprojekt som påverkar utlänningars ställning. Det har inte gjorts adekvata bedömningar av projektens samlade konsekvenser med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Vissa lagändringar har också motiverats med spartvång, även om de faktiska konsekvenserna är tvivelaktiga både ekonomiskt och mänskligt.

Kärnbudskapet i regeringens invandringspolitik är att Finland inte behöver utlänningar, vare sig det är fråga om internationellt skydd eller arbete. Åtstramningarna har kritiserats inte bara av diskrimineringsombudsmannen, barnombudsmannen och människorättsaktörerna utan också av exempelvis Finlands näringsliv. Utöver de uppenbara bristerna i bedömningen av propositionernas sammantagna konsekvenser har regeringen ingen helhetsbild av migrationspolitikens konsekvenser för arbetsmarknaden, ekonomin, befolkningsutvecklingen i Finland eller möjligheterna för ut-

ländska arbetstagare och personer som sökt skydd att integreras i Finland. Till exempel att det undan för undan blir svårare att få medborgarskap och uppehållstillstånd minskar arbetstagarnas vilja och möjligheter att försäkra sig om en framtid i Finland och gör Finland mindre attraktivt. Diskrimineringsombudsmannen har dessutom påpekat bland annat att de skärpta integrationskraven medför oskälig stress och oro för dem som får internationellt skydd och för offer för människohandel.

Regeringens oförmåga och ovilja att betrakta migrationspolitiken som en helhet, både ur ett mänskligt och ekonomiskt perspektiv, syns i att ställningen och försörjningen för de mest utsatta försvagas. Till exempel nedskärningarna i mottagningspenningen, som ska bli permanenta nästa år, orsakar människor som redan befinner sig i en svår situation onödigt lidande och utgör en byråkratisk börda som belastar systemet, eftersom denna sistahandsförmån inte ens räcker till för de grundläggande behoven. I slutändan är inbesparingen endast skenbar, om denna byråkratiskt tunga sistahandsförmån som bevisligen begränsar förmånstagarens egen handlingsförmåga sänks till en så låg nivå att en stor majoritet av förmånstagarna tvingas ty sig till behovsprövat stöd, eventuellt i form av varor.

Regeringen har redan tidigare föreskrivit om åtgärder som ökar mänskligt lidande, kostnader och byråkrati och för vilka det inte finns hållbara grunder. Att till exempel göra det internationella skyddet temporärt och förkorta tillståndens giltighetstid kommer att öka kostnaderna, byråkratin och osäkerheten. Bland andra har FN:s flyktingorgan UNHCR kritiserat Danmark för liknande åtgärder. UNHCR har framhållit att det är mycket osannolikt att villkoren för att bevilja individen skyddsstatus förändras på ett år eller tre. Däremot kan kortvariga uppehållstillstånd och regelbunden kontroll av skyddsstatus utsätta personer som fått skydd för risker att bli utnyttjade som arbetskraft, eftersom deras ställning i arbetslivet försvagas av osäkerheten. En minimering av tillståndens längd försvårar integrationen och den långvariga ovissheten medför olika risker för psykiska symtom och försämrad funktionsförmåga. Korta uppehållstillstånd leder till fler ansökningar om fortsatt tillstånd, vilket ökar kostnaderna och byråkratin. Dessutom belastar behandlingen av fortsatt tillstånd Migrationsverkets redan nu överbelastade tillståndsbehandling.

Att i högre grad utnyttja tagande i förvar ökar likaså kostnaderna och det mänskliga lidandet. Det har inte lagts fram några hållbara argument eller mål för en utvidgning. Många organisationer har länge krävt ett förbud mot att ta minderåriga i förvar. Senast i juni 2023 fick Finland en uppmaning från kommittén för barnets rättigheter att upphöra med tagandet i förvar av asylsökande barn och andra invandrarbarn. Också i rapporten från FN:s råd för mänskliga rättigheter om en den allmänna återkommande utvärderingen krävdes det att Finland ska upphöra med att ta barn i förvar.

Regeringens invandringspolitik kränker människovärdet, urholkar internationella människorättsnormer och skadar Finlands befolkningsutveckling och samhällsekonomi på lång sikt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Reservationens förslag till uttalande 10

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de skärpningar av migrationen som hotar den positiva befolkningsutvecklingen i Finland, försvårar tillgången på arbetskraft och försämrar tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna.

01. Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den globala flyktingsituationen är på grund av ett flertal utdragna konflikter historiskt svår. FN:s flyktingkommissariat UNHCR samordnar omplacering av flyktingar, och detta är ett kontrollerat sätt att hjälpa de mest sårbara flyktingarna. Den erbjuder en trygg och nödvändig väg till skydd, och ger möjlighet till en nystart för människor som ofta levt i åratal på flyktingläger. Till kvotflyktingar väljs bland annat offer för tortyr, kvinnor som fått utstå våld, personer med funktionsnedsättning och barnfamiljer. Av de kvotflyktingar som Finland tagit emot har ungefär hälften årligen varit barn.

Finland har redan länge och exemplariskt deltagit i mottagandet av kvotflyktingar. Flyktingkvotens storlek har emellertid inte avspeglat flyktingsituationen i världen. Regeringens beslut att sänka flyktingkvoten till 500 är ohållbart när den globala flyktingströmmen är historiskt stor och antalet flyktingar har ökat kraftigt varje år på grund av flera utdragna konflikter och kriser. Samtidigt har det i flera års tid kommit rätt få asylsökande till Finland.

Flyktingkvoten är inte i första hand en ekonomisk utan en moralisk fråga. Nettoeffekten av mottagandet av kvotflyktingar påverkas också av den engångsersättning som Europeiska unionens asyl-, migrations- och integrationsfond (AMIF) betalar till medlemsstaterna för varje kvotflykting som tagits emot. När flyktingkvoten höjs är nettokostnadseffekten negativ under det första året på grund av AMIF-ersättningen. En kvothöjning från 500 till 2 500 skulle öka ersättningen med uppskattningsvis 21,2 miljoner euro.

För att hjälpa flyktingarna behövs också gemensamma europeiska lösningar och en bindande ansvarsfördelning. Det kan inte innebära att hjälpåtgärderna läggs ut utanför EU:s gränser och till länder där flyktingar och asylsökande redan nu lider av allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Däremot behövs det stöd för det befintliga FN-ledda systemet, genom vilket hjälpbehövande nu kan få hjälp på ett kontrollerat och effektivt sätt. Flyktingkvoten bör höjas märkbart.

Vi föreslår

> att moment 26.40.01 ökas med 975 000 euro för Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader så att flyktingkvoten kan höjas till 2 500 personer och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 11

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen om ett förbud mot att ta minderåriga i förvar.

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Den globala flyktingsituationen är på grund av ett flertal utdragna konflikter historiskt svår. FN:s flyktingkommissariat UNHCR samordnar omplacering av flyktingar, och detta är ett kontrollerat sätt att hjälpa de mest sårbara flyktingarna. Den erbjuder en trygg och nödvändig väg till skydd, och ger möjlighet till en nystart för människor som ofta levt i åratal på flyktingläger.

Till kvotflyktingar väljs bland annat offer för tortyr, kvinnor som fått utstå våld, personer med funktionsnedsättning och barnfamiljer. Av de kvotflyktingar som Finland tagit emot har ungefär hälften årligen varit barn. Finland har redan länge och exemplariskt deltagit i mottagandet av kvotflyktingar. Flyktingkvotens storlek har emellertid inte avspeglat flyktingsituationen i världen. Regeringens beslut att sänka flyktingkvoten till 500 är ohållbart när den globala flyktingströmmen är historiskt stor och antalet flyktingar har ökat kraftigt varje år på grund av flera utdragna konflikter och kriser. Samtidigt har det i flera års tid kommit rätt få asylsökande till Finland.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 26.40.21 med 2 850 000 euro för att höja flyktingkvoten till 2 500 personer.

63. Stöd till mottagningsverksamhetens kunder (förslagsanslag)

Mottagningspenning beviljas för tryggande av oundgänglig försörjning och främjande av möjligheten att klara sig på egen hand för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller blivit offer för människohandel och som inte har hemkommun i Finland. Mottagningspenning kan beviljas om inkomsterna och tillgångarna inte räcker till för nödvändiga dagliga utgifter, såsom mat och kläder.

Mottagningspenningen är precis som utkomststödet en förmån i sista hand som tillgodoser den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv enligt 19 § 1 mom. i grundlagen. När mottagningslagen stiftades fastställdes det att mottagningspenningens belopp skulle uppgå till 70 procent av utkomststödets grunddel. I början av denna valperiod var beloppet redan mycket lägre än så. Mottagningspenningen har sänkts till den miniminivån som grundlagen och mottagningsdirektivet tillåter. När också indexjusteringarna av mottagningspenningen har frysts äventyras den oundgängliga försörjningen för asylsökande och till exempel ukrainare som får tillfälligt skydd.

Det är varken politiskt klokt eller etiskt hållbart att sänka de förmåner som tryggar försörjningen i sista hand till en så låg nivå att de inte ens räcker till för att täcka nödvändiga levnadskostnader, såsom kostnader för tillräcklig föda. Det är inte heller socialpolitiskt förnuftigt att göra sådana nedskärningar i de förmåner som tryggar försörjningen i sista hand att en betydande majoritet av förmånstagarna blir tvungna att ty sig till behovsprövat stöd, eventuellt i form av varor, trots att det är byråkratiskt besvärligt stöd som bevisligen begränsar förmånstagarens egen handlingsförmåga. Efter sänkningen av mottagningspenningens nivå har ansökan om och beviljandet av kompletterande mottagningspenning, som är en behovsprövad förmån, ökat klart.

Mottagningspenningen måste höjas till samma nivå som 2023.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 12

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja mottagningspenningen till samma nivå som 2023.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Allmän värnplikt och beväringstjänst är en viktig del av Finlands försvarsförmåga. Beväringstjänsten utbildar värnpliktiga till uppgifter inom det militära försvaret och upprätthåller Försvarsmaktens beredskap. Få europeiska länder har samma omfattande värnplikt som Finland.

Kostnaderna för det värnpliktsbaserade försvaret återges inte helt i budgetutgifterna, som till exempel inte tar upp full ersättning för den tid som beväringarna använder. Näringslivets forskningsinstitut Etla framförde i en rapport 2021 att det är motiverat att beakta kostnaderna för värnplikten när man vill jämföra de resurser som olika länder lägger på försvaret. Nato beaktar dock inte dessa kostnader.

Enligt Etlas beräkningar är kostnaden för värnplikt enligt männens genomsnittliga lönenivå cirka 0,4 procent av bnp. Det betyder cirka en miljard euro per år. Beaktandet av alternativkostnaderna för värnplikten skulle alltså öka Finlands nuvarande försvarsutgifter till närmare tre procent av BNP. De indirekta kostnaderna för Finlands värnplikt bör därför inkluderas i Natos försvarsutgiftsprocent, eftersom detta i sig skulle minska trycket på att ständigt höja försvarsutgifterna och skära ned på andra utgifter.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 13

> Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt arbetar för att Nato beaktar alla kostnader som värnplikten medför, inklusive indirekta kostnader, som en del av Finlands försvarsutgifter.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Beskattningen och Tullen

01. Skatteförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den svarta ekonomin är en stor börda för de offentliga finanserna. Enligt en utredning som riksdagens revisionsutskott lät göra 2010 var omfattningen av den svarta ekonomin 5,5—7,5 procent av bruttonationalprodukten. Europeiska kommissionen uppskattade å sin sida 2011 att den svarta ekonomin i Finland uppgick till 13,7 procent av bnp. I en undersökning som publicerades 2015 uppskattades andelen svart ekonomi i Finland vara 12,9 procent av bnp. Uppskattningarna antyder att det skattefel som den svarta ekonomin ger upphov till är betydande, minst 4—6 miljarder euro. Bekämpningen av den svarta ekonomin förbättrar de offentliga finanserna, minskar skuldsättningen och ökar vårt ekonomisk-politiska svängrum.

Den svarta ekonomin leder inte bara till förlorade skatteintäkter utan också till betydande skador för lagliga företagare i form av konkurrensnackdelar. Samtidigt erbjuder den också en kanal för inhemsk och utländsk organiserad brottslighet att sprida sig till näringslivet och andra samhällsstrukturer.

Satsningar på bekämpning av svart ekonomi betalar sig tillbaka mångfalt. Exempelvis år 2022 fick statskassan ett tillägg på 26,7 miljoner euro till följd av tillvaratagandet av pengar som fåtts genom brott.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 28.10.01 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi.

02. Tullens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Bekämpningen av svart ekonomi förutsätter också att Tullens resurser stärks.

När det gäller Tullens omkostnader måste vi återinföra ett uttryckligt omnämnande av bekämpningen av svart ekonomi och anvisa tillräckliga resurser för detta. Utgångspunkten bör vara att trygga bekämpningen av svart ekonomi och effektivisera verksamheten genom att öka en effektiv användning av resurserna och göra myndighetssamarbetet smidigare.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 28.10.02 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi.

70. Utvecklande av statsförvaltningen

I regeringsprogrammet ingår ett produktivitetsprogram för statsförvaltningen. Produktivitetsåtgärderna inom förvaltningen syftar till att minska omkostnaderna, det är alltså fråga om nedskärningar inom den offentliga förvaltningen. Med nedskärningarna inom statsförvaltningen eftersträvas besparingar på totalt 243 miljoner euro år 2027.

Tillräckliga personalresurser vid ministerierna och ämbetsverken garanterar att expertisen inom statsförvaltningen ökar och utvecklas. Det arbete som utförs som tjänsteuppdrag skiljer sig också från det arbete som utförs av konsulter anställda hos olika företag. Konsulternas betydelse och det arbete som utförs av konsulter har ökat snabbt inom den offentliga förvaltningen. Med tanke på förvaltningens transparens och demokratin ter det sig problematiskt om beredningen av och informationen i anslutning till lagstiftningsarbetet i allt större utsträckning överförs till privata företag och konsulter, som inte omfattas av samma lagstadgade ansvar och skyldigheter som tjänsteinnehavare och myndigheter som handlar under tjänsteansvar. Dessutom är det med tanke på den ekonomiska hållbarheten tvivelaktivt att minska statens omkostnader inom statsförvaltningen eftersom nedskärningarna i personalkostnaderna ofta måste ersättas genom ökade köp av tjänster. Det innebär endast att den offentliga förvaltningens tjänster och funktioner överförs till företag som eftersträvar vinst.

Många ministerier och ämbetsverk arbetar redan med knappa anslag, och det är oklart hur produktivitetsprogrammet exakt ska genomföras. Den eftersträvade ytterligare besparingen på 234 miljoner euro kan inte uppnås enbart genom digitalisering eller lokalreformer. Projekt i anslutning till såväl digitaliseringen som lokalreform håller redan på att genomföras, eller planeras bli genomförda, i betydande utsträckning också utan produktivitetsprogrammet. Omräknat i årsverken skulle nedskärningarna innebära omfattande uppsägningar, vilket skulle få mycket oroväckande konsekvenser för demokratin. Det verkar som om regeringens mål att minska den offentliga sektorn handlar om ideologiska värderingar, inte åtgärder som eftersträvar genuin kostnadseffektivitet eller utveckling av lagstiftningens kvalitet. Uppsägningen av personal inom statsförvaltningen förvärrar också det redan mycket svaga sysselsättningsläget i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 14

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin plan för det överdimensionerade produktivitetsprogrammet inom statsförvaltningen som hotar att äventyra en högklassig lagberedning, god förvaltning och medborgarnas rättsskydd, samt att regeringen justerar sparmålen i en skäligare riktning.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

89. Finansieringen av välfärdsområdena

31. Välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering (förslagsanslag)

Högerregeringen håller på och orsakar en ohanterbar kris inom den offentliga social- och hälsovården. Regeringen har beslutat använda hundratals miljoner euro under valperioden för att öka hälsoföretagens vinster.

Samtidigt sägs vårdpersonalen upp runt om i Finland, och nedskärningar görs i allt från barnskyddet till äldreomsorgen. Regeringen har inte lämnat riksdagen en enda proposition som på något som helst sätt skulle underlätta välfärdsområdenas svåra ekonomiska situation.

Regeringen eftersträvar besparingar bland annat genom att ersätta hemvårdsbesök med tekniska lösningar (- 50,9 miljoner), begränsa sjukhusens uppgifter genom att skärpa arbetsfördelningen (-23,4 miljoner) och skärpa tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice (-13,8 miljoner). Ändringarna i uppgifterna beräknas år 2026 minska välfärdsområdenas finansiering med 72 miljoner euro.

Justeringen av finansieringen av välfärdsområdena enligt välfärdsområdesindexet är 3,25 procent. Höjningen är åter mindre än den faktiska kostnadsutvecklingen, eftersom beräkningsgrunderna för välfärdsområdesindexet lägger vikten på det allmänna förtjänstnivåindexet, som är betydligt lägre än den faktiska utvecklingen av välfärdsområdenas kostnads- och förtjänstnivå.

Vänsterförbundet skulle återta regeringen Orpos nedskärningar i social- och hälsovården och förnya finansieringen av social- och hälsovården så att den blir mer hållbar. Välfärdsområdena bör få 200 miljoner euro i tilläggsfinansiering för det akuta behovet, för att undvika okontrollerad nedläggning och uppsägningar.

Högerregeringen har förlängt primärvårdens vårdgaranti från 14 dygn till tre månader. Att försvåra tillgången till vård inom primärvården är absurd politik som försämrar medborgarnas hälsa. Beslutet leder till ökade kostnader för den specialiserade sjukvården när sjukdomar inte blir behandlade i tid. Regeringen använder ungefär lika mycket pengar som man skär ned från vårdgarantin för att höja FPA-ersättningarna för privat sjukvård. De hittills höjda FPA-ersättningarna har dock bevisligen inte påverkat vårdköerna, utan spillt över till hälsoföretagen som höjt priserna.

Vänsterförbundet anser att de pengar som förlorats i FPA-ersättningarna bör användas för att stärka den offentliga primärvården så att vårdgarantin skärps gradvis till 7 dygn. Samtidigt måste man utveckla modeller med husläkare och egen sjukskötare för att trygga kontinuiteten i vården och uppnå bättre resultat både i hälsomässigt och ekonomiskt hänseende. Den genom lagstiftning genomförda centraliseringen av den specialiserade sjukvården och nedkörningen av sjukhusnätet måste upphöra, och välfärdsområdena bör ges rätt att själva besluta om utvecklandet av sina sjukhusnät.

Regeringen har varit ovillig att reformera finansieringen av social- och hälsovården, trots att det finns uppenbara behov av korrigeringar. På grund av den otillräckliga finansieringen är den eko-

nomiska planeringen besvärlig och välfärdsområdena har blivit tvungna att minska sin verksamhet. Finansieringen av välfärdsområdena minskas också utifrån uppgiftsändringar mer än vad uppgiftsändringarna i verkligheten minskar välfärdsområdenas utgifter. Den till sina konsekvenser mest betydande uppgiftsändringen är nyttjandet av teknik inom hemvården. Den realiserade nyttan av ändringen är inte så stor som beräknats vid nedskärningen av finansieringen, eftersom områdena redan på bred front har börjat använda teknik inom hemvården. I bedömningen har man inte heller beaktat det ökande servicebehovet inom hemvården och hos dem som behöver vård dygnet runt.

Vidare riktar regeringen nya nedskärningar inom social- och hälsovården till funktionshinderservicen genom att begränsa tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice utifrån livsskedet. I praktiken kommer nedskärningen på 20 miljoner euro att helt och hållet lämna många äldre personer med funktionsnedsättning utan den funktionshinderservice de behöver. Vänsterförbundet godkänner inte nedskärningarna i tjänsterna för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Också nivån på den finansiering som föreslås för 2026 innebär fortfarande omfattande anpassningsbehov för välfärdsområdena utöver den anpassning som krävs för att täcka de ackumulerade underskotten under de första verksamhetsåren.

Finansieringsmodellen för social- och hälsovården bör reformeras i sin helhet. Kravet på att välfärdsområdena ska täcka sina underskott bör förlängas till fyra år. Kostnadsindexet för välfärdsområdena bör uppdateras så att det bättre speglar de faktiska kostnaderna, och regleringen av investeringar bör utvecklas. Välfärdsområdena bör ges beskattningsrätt, så att de kan utveckla sin verksamhet långsiktigt och ansvarsfullt. Vi föreslår också ändringar i välfärdsområdenas arbetsgivarpolitik, starkare arbetstagarinflytande samt begränsningar i användningen av hyrd arbetskraft och köpta tjänster.

Den svaga tillgången till mentalvårdstjänster orsakar mycket onödigt illamående och är ett allvarligt samhällsproblem. Psykisk ohälsa är redan nu den vanligaste orsaken till sjukpension. Vänsterförbundets alternativ stärker mentalvårdstjänsterna inom primärvården. Vi skulle förbättra tillgången till psykosociala tjänster och terapitjänster med låg tröskel. Utöver tjänsterna med låg tröskel ska personer med allvarliga och långvariga psykiska problem ha rätt till långvarig och vid behov permanent vård samt till boendeservice som stöder rehabiliteringen och förmågan att klara sig.

Även tjänsterna för dem som blivit offer för våld måste förbättras. Våld i nära relationer och våld mot kvinnor är allvarliga människorättsproblem i Finland. I en enkät som EU:s byrå för grundläggande rättigheter publicerade i fjol uppgav 57 procent av kvinnorna i Finland att de upplevt fysiskt våld, sexuellt våld eller hot om våld. Siffran var högst bland EU-länderna. Även om antalet skyddshemsplatser har ökat kontinuerligt, är det fortfarande inte tillräckligt. Anslaget för skyddshem måste målmedvetet ökas så att antalet skyddshemsplatser kan utökas och deras tillgänglighet förbättras.

Det har uppskattats att varje närståendevårdare sparar cirka 10 000 euro per år i samhällets resurser. Närståendevården är ett mänskligt och mycket kostnadseffektivt sätt att svara på de ökande

vårdbehoven. Utan närståendevårdarnas värdefulla insats skulle vårt social- och hälsovårdssystem befinna sig i ännu större svårigheter än i nuläget. För detta krävande och bindande vårdarbete ska det betalas en rättvis och tillräcklig ersättning. I Vänsterförbundets alterantiv höjs alla ersättningar för närståendevård med 20 procent. Samtidigt skulle det utarbetas enhetliga nationella kriterier för närståendevården, och alla som uppfyller dem ska kunna vara närståendevårdare. Arbetet som närståendevårdare bör också kunna kombineras med lönearbete på ett smidigare sätt än i nuläget.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar alla nedskärningar i välfärdsområdenas finansiering och inför en vårdgaranti på sju dagar inom primärvården.

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka finansieringen till välfärdsområden i svårigheter kan ökas med ett anslag av engångsnatur för att trygga servicenivån under 2026.

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen i brådskande ordning ser över finansieringsmodellen för social- och hälsovården så att det kostnadsindex som påverkar finansieringsnivån beaktar löneutvecklingen inom social- och hälsovårdssektorn och bättre motsvarar välfärdsområdenas faktiska kostnader, och så att välfärdsområdenas skyldighet att täcka finansieringsunderskott förlängs till minst fyra år, samt så att bestämmelserna om investeringar ses över för att möjliggöra investeringar.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att välfärdsområdena ges beskattningsrätt genom lag.

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen upphör med tvångscentraliseringen och låter områdena själva besluta om sjukhus- och journätet.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar ändringarna i tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice och de utgiftsminskningar för välfärdsområdena som är bundna till dem och som hotar försämra tillgången till tjänster särskilt för äldre personer med funktionsnedsättning.

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de ändringar i personaldimensioneringen inom hemvården genom vilka tekniska lösningar inkluderas i dimensioneringen och på så sätt försvagar hemvårdens personalresurser och välfärdsområdenas finansieringsbas.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och till riksdagen lämnar lagförslag oml att dämpa den kostnadsökning som föranleds av användningen av hyresläkarföretag och köpta tjänster inom den offentliga social- och hälsovården.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar höjningen av klientavgifterna inom social- och hälsovården.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som förbättrar tillgången till mentalvårdstjänster på basnivå och inom den specialiserade sjukvården och avsevärt ökar finansieringen av dem 2026.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner där alla ersättningar för närståendevård höjs med 20 procent.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen återinför den tidigare åldersgränsen på 25 år för eftervård inom barnskyddet.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Regeringens åtgärder kommer att försvaga den kommunala ekonomin både 2026 och under hela regeringsperioden. Samtidigt som kommunernas uppgifter utökas, skärs den generella statsandelsfinansieringen ner med indexbroms, avveckling av normer och effektivare integrationsersättningar. Statsandelen för kommunal basservice minskas bland annat av den permanenta minskning av statsandelen med 75 miljoner euro som regeringen beslutade om vid ramförhandlingarna våren 2025 samt av den minskning enligt regeringsprogrammet som motsvarar en procentenhet av indexhöjningen och vars effekt nästa år är cirka 32 miljoner euro. Minskningen är i praktiken en nedskärning i kommunernas bildningstjänster, eftersom de utgör största delen av kommunernas utgifter. Indexnedskärningen försämrar alltså finansieringsförutsättningarna till exempel för

småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. Under hela regeringsperioden uppgår indexbromsens kumulativa effekt enligt regeringsprogrammet till cirka 120 miljoner euro.

Antalet klienter inom sysselsättningsområdena och kommunernas utgifter för utkomstskyddet för arbetslösa har ökat kraftigare än väntat i och med den ökade arbetslösheten. Dessutom har regeringens beslut om social trygghet, såsom nedskärningarna i bostadsbidraget och arbetslöshetsförmånerna, ökat behovet av utkomststöd, det vill säga de utkomststödskostnader som kommunerna och staten delar jämnt. Den sammanlagda summan av nedskärningarna i statsandelarna stiger under regeringsperioden till cirka 200 miljoner euro. För kommunernas funktionsförmåga är det ytterst viktigt att statsandelarna inte minskas. Nedskärningarna i statsandelarna måste återtas och statsandelarna höjas till fullt belopp.

Ökningen av Finlands befolkning i arbetsför ålder beror på invandring. Det är alltså klart att vi även i fortsättningen kommer att behöva en betydande invandring varje år för att vi ska kunna förändra vår åldersstruktur och få tillräckligt med arbetskraft.

Främjandet av integrationen och arbetskraftsinvandringen kräver dock anslag, som regeringen tyvärr har skurit ner betydligt. Ansvaret för ordnandet av integrationstjänsterna övertogs från ingången av 2025 av kommunerna med ett finansieringsunderskott.

Genom att skära i de kalkylerade ersättningarna har regeringen försämrat kvaliteten på och tillgången till integrationstjänster. Genom att försvaga integrationen ökar man de samhälleliga problemen. Samtidigt har regeringen genom ett flertal lagändringar försvårat villkoren för personer som flyttar till Finland oberoende av på vilka grunder de flyttar till Finland.

En misslyckad integration blir dyr för samhället. På längre sikt ökar behovet av dyrare socialservice och utkomststöd till följd av att integrationen misslyckas. Satsningar på integration ökar för sin del invandrarnas möjligheter att få arbete och delta i samhällets verksamhet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 27

> Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer kommunernas ekonomiska förutsättningar att trygga basservice av hög kvalitet för alla finländare och att detta beaktas vid dimensioneringen av statsandelarna.

Reservationens förslag till uttalande 28

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar den permanenta nedskärningen i kommunernas statsandelar.

Reservationens förslag till uttalande 29

> Riksdagen förutsätter att regeringen genomför indexhöjningarna för kommunal basservice till fullt belopp under hela regeringsperioden.

Reservationens förslag till uttalande 30

> Riksdagen förutsätter att regeringen stärker kommunernas resurser i fråga om integrationstjänster för invandrare.

91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet

41. Energiskattestöd (förslagsanslag)

För att påskynda en hållbar omställning krävs det att de konserverande och miljöskadliga skattesubventioner minskas och att subventionerna riktas till utveckling av ren teknik.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 31

> Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om slopande av återbäringen av energiskatt inom jordbruket i fråga om fossil energi.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Under de kommande åren utmanas det finländska utbildningssystemet särskilt av den differentiering mellan skolor och kommuner i Finland som följer av urbaniseringen och av att årskullarna minskar. Ojämlikheten ökar också inom de stora städerna. Det viktigaste för vänstern är att tillförsäkra alla barn lika rätt att lära sig och gå i skola oberoende av kön, modersmål, föräldrarnas förmögenhet eller utbildningsbakgrund eller elevens behov av stöd för lärande. Varje barns närskola ska vara världens bästa skola.

I regeringens utbildningspolitik ger man med ena handen och tar med den andra. Regeringen har gjort vissa behövliga satsningar på utbildning, men samtidigt har den gjort nedskärningar i utbildningen. Regeringen riktar omfattande nedskärningar särskilt till yrkesutbildningen och på grund av nedskärningarna i statsandelarna är också den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken de facto föremål för nedskärningar. Högskolorna har drabbats av nedskärningar samtidigt som man försöker öka antalet studieplatser. Det fria bildningsarbetet är också föremål för stränga besparingar.

Finlands existens är beroende av kompetens, och därför är det också samhällsekonomiskt viktigt att satsa på högskoleutbildning, vetenskap och innovationer. I framtiden är målet att minst 50 procent av de unga vuxna ska avlägga högskoleexamen. För att uppnå detta måste antalet nybörjar-

platser ökas ytterligare och högskolornas basfinansiering höjas till en nivå som motsvarar antalet nybörjarplatser. Även de studerandes välbefinnande och möjligheter att fokusera på sina studier på heltid måste garanteras.

Tryggandet av högskolornas basfinansiering spelar en avgörande roll när det gäller att bedriva högklassig och fri vetenskap och forskning samt utbilda sakkunniga för arbetslivets behov. Friheten till vetenskap och forskning samt utbildning är ett livsvillkor för hela det civiliserade samhället och demokratin.

Det blir framöver betydligt vanligare att komplettera kompetensen eller studera till ett nytt yrke under karriären, och samhället bör också uppmuntra till detta. Därför behöver vi en politisk vision för vuxenutbildningen där ett av målen är att alla i alla skeden av livet ska kunna avlägga studier som utvecklar enskilda färdigheter, studier inom enskilda examensdelar och studier som leder till examina. Ett fungerande utbildningssystem är en förutsättning för att vi ska kunna åtgärda bristen på kompetent arbetskraft. Regeringens politik går i helt fel riktning, eftersom studierna för personer i yrkesverksam ålder försvåras på många sätt.

Ett mångsidigt konst- och kulturliv samt ett aktivt civilsamhälle är en grundläggande förutsättning för en fungerande demokrati och en del av ett civiliserat samhälle. Konst och kultur är grundläggande behov för ett drägligt liv och sociala relationer och bör höra till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Vänstern anser att alla ska ha rätt av att njuta av kultur och att utveckla sin egen kreativitet och förmåga att uttrycka sig. Konst och kultur måste allt mer nå ut till de områden där människor bor och rör sig. En tillräcklig utkomst för konstnärerna måste tryggas.

Att utöva kultur, konst och motion har stor betydelse för människans välbefinnande och hälsa. Samhället måste trygga vars och ens möjlighet att utöva kultur, konst och motion, även för personer med funktionsnedsättning, långtidssjuka och äldre. Satsningar på idrott och motion lönar sig eftersom de kostnader som uppstår för samhället på grund av stillasittande är enorma. Åtgärderna för att sänka kostnaderna särskilt för barns och ungas fritidsaktiviteter bör ökas inom alla förvaltningsområden. Barn och unga ska överallt i Finland ha rätt till åtminstone en avgiftsfri hobby.

Vuxenutbildningsstödet bör återinföras

Utöver nedskärningarna i det fria bildningsarbetet har också slopandet av vuxenutbildningsstödet försvårat förutsättningarna för livslångt lärande.

Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet hotar att förvärra bristen på arbetskraft särskilt inom social- och hälsovårdstjänsterna samt fostrings- och utbildningssektorn. Inom social- och hälsovården utbildar sig till exempel närvårdare med hjälp av vuxenutbildningsstöd till sjuksköterskor och inom fostrings- och utbildningsbranschen använder man sig av vuxenutbildningsstöd till exempel för att bli lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken.

Inom dessa områden är lönenivån sådan att det inte är realistiskt att tro att människor i alla situationer kan vidareutbilda sig med egna pengar eller ta lån för detta ändamål.

Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet motiverades till exempel med att det används av högutbildade personer och att det därför inte riktas rätt. Situationen inom social- och hälsovården och fostrings- och utbildningssektorn visar dock att vuxenutbildningsstödet också riktas till branscher som har brist på arbetskraft och att slopandet av stödet förvärrar situationen inom dessa branscher. I stället för att försvåra någons studier bör man undanröja hindren för dem som inte studerar. Vuxenutbildningsstödet kunde i stället för att slopas ha blivit bättre inriktat i stället för att helt och hållet ha körts ned utan ett ersättande system.

För att undanröja hindren för livslångt lärande och bättre än i nuläget möjliggöra jämlika studiemöjligheter är det bland annat viktigt att bättre identifiera inlärningssvårigheterna hos personer i yrkesverksam ålder och stärka stödet för dem.

Överföring av integrationsutbildningen till undervisnings- och kulturministeriet

Syftet med integrationsutbildningen för invandrare är att de ska lära sig språket och utveckla färdigheter som behövs för att få en arbets- eller studieplats samt få kontakter med det finländska samhället. Integrationsutbildningen lyder under arbets- och näringsministeriet och kan ordnas av läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning eller av privata, vinstdrivande företag.

Integrationsutbildningen fungerar dock inte på bästa möjliga sätt. I flera utredningar har det konstaterats att en stor del av deltagarna i utbildningen inte får de språkkunskaper som behövs och att utbildningen är splittrad. Riksdagens kulturutskott har 2018 påpekat att den tidskrävande processen för att upphandla utbildning och ett ekonomiskt styrt upphandlingsbeslut kan leda till att utbildningen inte i tillräckligt hög grad tillgodoser utbildningsbehovet vad beträffar kvalitet, tillgänglighet, lärarnas kompetens och utbildningens kontinuitet.

Utöver riksdagens kulturutskott har till exempel Undervisningssektorns fackorganisation OAJ och Utvecklingsföreningen för yrkeskunnande (AMKE) krävt att integrationsutbildningen för vuxna invandrare i sin helhet ska samordnas av undervisnings- och kulturministeriet. På så sätt kan man bättre än i nuläget utveckla integrationsutbildningen på lång sikt och förbättra utbildningens kvalitet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen förnyar och återinför vuxenutbildningsstödet.

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att ordnandet av integrationsutbildning överförs till undervisnings- och kulturministeriet.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

Lärande och ett tillräckligt och individuellt stöd för lärande är en viktig fråga i anslutning till barns och ungas välbefinnande. Den grundläggande utbildningen måste stärkas så att man kan säkerställa att alla unga får tillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter och så att alla har tillräckliga färdigheter att övergå till studier på andra stadiet. En mer jämlik utbildning förutsätter att resurserna för den grundläggande utbildningen stärks, i synnerhet för att möjliggöra bättre stöd för barns och ungas lärande och uppväxt.

Inlärningsresultaten visar på ojämlikhet, och coronakrisen bidrog till att ytterligare öka ojämlikheten. Många klarar sig bra i skolan, men andelen som klarar sig dåligt ökar. Det finns utvecklingstrender som hotar jämlikheten i utbildningen: Barnens familjebakgrund inverkar mer än tidigare på inlärningsresultaten. Principen om inklusion har genomförts med otillräckliga resurser. Tillräckliga resurser måste garanteras för reformen av stödet för lärande. Finansieringen bör ökas med 100 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 34

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen behövliga ändringsförslag för stärka stödet för lärande i syfte att förbättra förutsättningarna för lärande, minska skillnaderna i lärandet och förbättra arbetsron i skolorna, och att de finansiella resurserna för stödet ökas avsevärt nästa år.

30. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik (förslagsanslag)

Skiftomsorg för yngre skolelever

För att kombinera familj och arbete samt stödja sysselsättningen måste man bättre än i nuläget hitta metoder för att hantera familjernas mycket olika situationer. Vi behöver fler metoder för att underlätta vardagen särskilt för de småbarnsföräldrar som har låga löner och tungt skiftarbete. Det är viktigt också för att öka sysselsättningen.

I många familjer där en eller flera föräldrar har skiftarbete upplever man att den barnomsorg som kommunerna erbjuder inte följer utvecklingen i arbetslivet. Ett särskilt orosmoment är de yngre skolelever som blir utan vårdplats, trots att föräldrarna i allt större utsträckning arbetar kvällar och nätter samt veckoslut.

Särskilt ensamförsörjare har svårt att ta emot skiftarbete, eftersom samhällets tjänster inte stöder detta. Att stödja sysselsättningen för ensamförsörjare är också en jämställdhetsfråga, eftersom merparten av ensamförsörjarna är kvinnor.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolbarn

Morgon- och eftermiddagsklubbverksamhet ska vara tillgänglig för alla barn. Regeringen har dock beslutat att skära ned finansieringen av verksamheten och täcka underskottet genom att höja maximibeloppen för de avgifter som betalas av familjerna. Detta beslut försvagar barnens möjligheter att delta i trygg och handledd verksamhet utanför skoldagen och hotar hela verksamhetens kontinuitet i många kommuner.

Regeringen motiverar sitt beslut med att kommunernas situation underlättas, men i praktiken leder det till att tjänster gallras bort och ojämlikheten ökar. Om avgifterna blir för höga kan en del kommuner gå in för att upphöra med verksamheten helt och hållet. Då drabbas både familjer med avgiftsbefrielse och familjer med medelstora inkomster, för vilka alltför höga avgifter blir en tröskel att delta. Kommunerna bör tvärtom åläggas och stödjas att erbjuda morgon- och eftermiddagsverksamhet för att varje barn ska ha möjlighet till det.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten är inte bara en kostnadspost för kommunerna och staten, utan det är viktigt förebyggande arbete. Det ger barn en trygg vuxennärvaro, minskar ensamhet, stöder skolgång och förebygger utslagning. Verksamheten är också ett viktigt inslag i stödet för lärande: regeringens högtidliga reform blir ett tomt löfte om det inte finns tillräckligt med vuxna i och omkring skolorna som stöd för barnen.

För barn som behöver särskilt stöd är morgon- och eftermiddagsverksamheten ofta en ovärderlig service med tanke på vardagen. Där erbjuds hjälp med att göra läxor och möjlighet att delta i meningsfull, handledd verksamhet. Utan detta stöd blir en del av barnen ensamma efter skoldagen, vilket ökar risken för skolavhopp. Regeringen fortsätter på samma politiska linje där nedskärningarna drabbar familjer och barn på ett sätt som kommer att få återverkningar långt in i framtiden.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 35

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner om att stärka morgon- och eftermiddagsverksamheten och återta regeringens nedskärningar:

Reservationens förslag till uttalande 36

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om skiftomsorg för yngre skolelever, så att det blir lättare att kombinera familj och arbete under alla former av arbetstider.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

Regeringen skär i det fria bildningsarbetet i flera års tid, trots att det fria bildningsarbetet är en viktig del av vårt utbildningssystem. Det fria bildningsarbetet omfattar olika läroanstaltsformer, det vill säga medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, studiecentraler och idrottsutbildningscenter.

Den minskade finansieringen kan inte kompenseras med deltagaravgifter, eftersom många efter så stora höjningar inte längre har råd att delta i utbildning. Avgifterna gör redan nu att tröskeln för i synnerhet låginkomsttagare att delta i kurser är hög. En höjning av avgifterna strider också starkt mot grundidén med fritt bildningsarbete, eftersom det fria bildningsarbetet strävar efter att främja den regionala tillgängligheten och jämlikheten i utbildningen. Det statliga stödet är viktigt för att läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet ska kunna erbjuda kurser som är förmånligare än motsvarande som ordnas av privata aktörer. Nedskärningarna i utbildningen inverkar allra mest på det fria bildningsarbetets läroanstalter i små kommuner.

Enligt lagen är uppdraget för fritt bildningsarbete att i enlighet med principen om livslångt lärande ordna utbildning som stöder ett enhetligt samhälle, jämlikhet och aktivt medborgarskap.

Läroanstalterna inom fritt bildningsarbete är de största aktörerna inom vuxenutbildning i Finland. De är viktiga aktörer när det gäller att möjliggöra livslångt lärande i hela Finland. Också barn och unga omfattas av det fria bildningsarbetet. Till exempel har idrottsutbildningscentren ungefär 1,4 miljoner studerande varje år. Av dessa är cirka 740 000 barn och unga.

Regeringens nedskärningar i utbildningen inom det fria bildningsarbetet drabbade alltså alla åldersklasser och människor i mycket olika livssituationer, såväl barn, sysselsatta, arbetslösa som pensionärer. Aktörerna inom det fria bildningsarbetet har också en viktig roll i integrationen av invandrare. Med tanke på det livslånga lärandet och lika möjligheter till livslångt lärande är det väsentligt att läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet i nuläget når ut till väldigt många andra än enbart högskoleutbildade.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.10.31 med 25 000 000 euro för finansiering av läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

30. Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningen (förslagsanslag)

Yrkesutbildning är för unga en viktig kanal till examen på andra stadiet. Yrkesutbildning på andra stadiet ska ge färdigheter för arbetslivet och fortsatta studier samt bidra till fostrings- och bildningsarbetet. Yrkesutbildningen är också viktig för de vuxnas utbildning. Arbetslivet förändras snabbt och ingen kan för närvarande helt känna till framtida kompetensbehov. Yrkesutbildningen spelar en nyckelroll när det gäller att svara på arbetsmarknadens behov och höja kompetensnivån.

Det är väsentligt att sörja för yrkesutbildningens resurser för att människor med alla slags bakgrund ska kunna uppdatera sin kompetens genom hela livet. Detta stöder också välbefinnandet, arbetshälsan och längre arbetsliv.

Regeringen gör massiva nedskärningar med 120 miljoner euro i yrkesutbildningen. Mängden närundervisning är redan nu otillräcklig i en situation där till exempel de studerandes behov av stöd för lärande har ökat. Läroanstalterna befinner sig i en situation där det inte längre är möjligt att

skära ned på förvaltningen, utan nedskärningarna måste genomföras direkt från anordnandet av undervisningen. På grund av nedskärningarna i yrkesutbildningen minskar möjligheterna att studera inom vissa områden. Dessutom måste utbildningen koncentreras, varvid den regionala tillgängligheten till utbildningen försämras.

Det är i praktiken omöjligt att rikta nedskärningarna så att de inte gäller dem som just avslutat sin grundskola eller dem som avlägger sin första examen. Studerande som just avslutat sin grundskola eller andra studerande som avlägger sin första examen studerar i samma grupper och använder samma inlärningsmaterial som andra studerande. Den regionala försämringen av tillgången till utbildning inverkar direkt också på läropliktiga.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.20.30 med 62 600 000 euro för statsandelar och statsunderstöd till yrkesutbildning i syfte att återta regeringens tidigare nedskärningar på 120 miljoner euro, och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att regeringen gör behövliga författningsändringar för att öka mängden närundervisning inom yrkesutbildningen på andra stadiet för unga.

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs för att studerande från tredjeländer inte ska påföras terminsavgifter på andra stadiet.

40. Högskoleundervisning och forskning

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Starkare basfinansiering för universiteten och ökade nybörjarplatser

Universitetens basfinansiering sjunker i förhållande till antalet studerande, och regeringsprogrammet kommer inte med någon lösning på detta. Universitetens finansiering är alltför beroende av kortsiktiga projekt.

Universiteten behöver också en starkare basfinansiering för att utbildningsnivån för de unga årskullarna ska kunna höjas. En starkare basfinansiering är viktig för den fria forskningen och den undervisning som bygger på den. Universitetens uppgifter och nybörjarplatser kan inte bli fler om inte basfinansieringen ökar. En starkare basfinansieringen ger universiteten stabilitet och förutsägbarhet, vilket är viktigt för en högklassig och långsiktig forskning.

I programmet för Petteri Orpos regering utlovas att regeringen förbinder sig att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. Enligt regeringsprogrammet riktas nya nybörjarplatser särskilt till till-

växtcentrum och områden med ett lågt antal nybörjarplatser i förhållande till antalet unga samt till branscher och områden där det förväntas uppstå betydande brist på arbetskraft.

Regeringsprogrammet innehåller dock inga konkreta och realistiska metoder för finansiering av nybörjarplatser. Nivån är helt otillräcklig i förhållande till våra mål och behov. Nybörjarplatserna kan inte ökas utan tillräcklig finansiering. Det är också viktigt att se till att högskolorna får basfinansiering för att utvidga utbildningarna. Utan tillräcklig finansiering kan nybörjarplatserna vid högskolorna också minska jämfört med nuläget. Om nybörjarplatserna inte kompenseras fullt ut till högskolorna är det fråga om en nedskärning i utbildningen.

Det behövs så mycket fler nybörjarplatser att antalet studerande inte kan höjas enbart genom att man ökar marginalkostnaderna per nybörjarplats. För att målet ska nås behövs det också en långsiktig finansieringsplan.

Psykoterapeututbildningen måste ses över och bli avgiftsfri

Finland har kunnat stoltsera med sin avgiftsfria utbildning, men psykoterapeututbildning som ordnas som fortbildning vid universiteten kan kosta de studerande tiotusentals euro. Därför är tröskeln för att utbilda sig för hög, särskilt för personer med låga inkomster. Vänsterförbundet anser att utbildningen av psykoterapeuter och sexualterapeuter måste bli avgiftsfri specialiseringsutbildning.

Dessutom ska man inom psykoterapeututbildningen i enlighet med Sveriges modell införa en utbildning i två steg där utbildningen på basnivå ger beredskap för korta interventioner och den högre nivån motsvarar den nuvarande psykoterapeututbildningen.

Det höga priset på psykoterapeututbildning orsakar också brist på psykoterapeuter, och därför får höginkomsttagare hjälp via den privata sektorn, medan det inom den offentliga sektorns primärvård råder stor brist på psykoterapeuter. Primärvårdens roll inom mentalvårdstjänsterna kan inte stärkas om inte bristen på arbetstagare, såsom bristen på psykiatrer och psykoterapeuter, avhjälps. Vi behöver en övergripande plan för att utveckla utbildningen inom mentalvården och trygga tillgången på yrkesutbildade personer.

Internationella studerande

En heltäckande läsårsavgift för studerande från länder utanför EU och EES kommer att inverka negativt på antalet internationella studerande. Det är alltså inte realistiskt att förvänta sig att antalet internationella talanger ökar. Den här typen av läsårsavgift strider också mot kärnan i den finska utbildningspolitiken, det vill säga utbildning på lika villkor för alla. Beslutet kommer att inskränka i synnerhet möjligheterna för internationella studerande som kommer från förhållanden med låga inkomster att studera i Finland och efter att de avlagt sina studier etablera sig på den finländska arbetsmarknaden. Målen som ställts upp för FoUI-verksamheten uppnås inte heller utan internationella experter.

Regeringen fastställer också terminsavgifter på andra stadiet för studerande från tredjeländer, vilket är problematiskt med tanke på jämlikheten i utbildningen och hotar att öka de studerandes

skuldsättning. Visserligen har det påträffats problem med att minderåriga förs till Finland ensamma för att studera. Men terminsavgifter är ingen lösning på detta.

Vi föreslår

att riksdagen ökar den behovsprövade finansieringen under moment 29.40.50 med 25 000 000 euro för att stärka universitetens basfinansiering,

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 30 000 000 euro för fler nybörjarplatser på universiteten, och

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 56 950 000 euro för att återta nedskärningarna, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig att långsiktigt öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna och den finansiering som det förutsätter så att kompetensnivån i Finland kan fås att stiga och Finland kan nå sitt mål om att 50 procent av de unga deltar i högskoleutbildning 2030.

Reservationens förslag till uttalande 40

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att avhjälpa bristen på kompetent personal inom småbarnspedagogiken, till exempel genom att öka utbildningsplatserna för lärare inom småbarnspedagogik, förbättra branschens förmåga att attrahera och hålla kvar arbetskraft och utveckla arbetsvillkoren och arbetsförhållandena.

Reservationens förslag till uttalande 41

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att psykoterapeututbildningen reformeras i två steg och blir avgiftsfri, och att regeringen anvisar de medel som behövs för detta.

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder behövliga ändringar för att studieavgifterna för internationella studerande inte ska höjas och för att högskolornas finansiering inte ska sänkas i motsvarande grad.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Starkare basfinansiering för yrkeshögskolorna och ökade nybörjarplatser

Yrkeshögskolornas basfinansiering har minskats med nästan en tredjedel under 2010-talet, både i form av direkta budgetnedskärningar och indexfrysningar. Detta har lett till en försämring i ut-

bildningskvaliteten, till exempel i närundervisning och handledning. Det har redan fått återverkningar för de studerande.

En starkare basfinansiering för yrkeshögskolorna är viktig för att kunna utveckla utbildningen, och därför måste yrkeshögskolorna också kunna stärka sin egen forskning.

Regeringen minskar yrkeshögskolornas basfinansiering med 12 miljoner euro. Nedskärningen baserar sig på överföringen av ersättningar för social- och hälsovårdspraktik. Med den summan skulle man kunna utbilda cirka 450 nya proffs inom social- och hälsovården. Regeringens tilläggsfinansiering är dock avsedd att räcka till exempelvis för att öka nybörjarplatserna vid universitetens utbildning för lärare inom småbarnspedagogik och för att finansiera andra nya utbildningsbehov.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 26 500 000 euro för att återta nedskärningarna,

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 25 000 000 euro för att stärka yrkeshögskolornas behovsprövade finansiering och

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 30 000 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna.

70. Studiestöd

52. Statsborgen för studielån (förslagsanslag)

Studiestödssystemet bör utvecklas utifrån den studiepenningsdominerade modellen för att ge de studerande möjlighet att fokusera på studierna i stället för att ständigt tvingas oroa sig över sin försörjning. I nuläget lever många studerande under fattigdomsgränsen. De studerande är den enda grupp som förutsätts ta lån till exempel för att köpa mat och betala elräkningen.

Regeringen har gjort studiestödet betydligt mer lånebetonat. Statsborgen har stigit med över 30 procent och studiestödets låneandel har ökat till cirka 75 procent. Det bidrar till en mer lånebetonad modell, och det kommer sannolikt att leda till att allt fler arbetar allt mer vid sidan av studierna och att fler håller ett mellanår efter att de tagit examen från andra stadiet. Det förlänger ytterligare tiden för avläggandet av utbildning. Det är inte lockande att ta lån i ett läge där det är väldigt osäkert om man får jobb efter studierna och där den framtida räntan på banklån är oviss.

Undersökningar visar att viljan att ta lån är kopplad till den studerandes socioekonomiska bakgrund. Att ta lån är en större risk för dem som saknar ett ekonomiskt skyddsnät. Alla högskoleutbildade utexamineras inte heller inom branscher med god lön. Särskilt lönenivån inom kvinnodominerade branscher släpar fortfarande efter mycket i förhållande till utbildningsnivån. En allt större tyngdpunkt på lån och den redan kraftiga skuldsättningen under studietiden lockar inte studerande till de branscher där det råder stor brist på arbetskraft, såsom småbarnspedagogiken och social- och hälsovården.

En större tyngdpunkt på lån leder också till att de studerande skuldsätter sig i allt snabbare takt. Studielånestocken har fördubblats sedan 2017. Situationen förvärras kraftigt av att levnadskostnaderna och räntorna har stigit mycket under den senaste tiden. Allt större studielån kan till exempel göra det svårt att få bostadslån och försvåra livet i övrigt länge efter att studierna är avlagda, bland annat när det gäller att försörja den egna familjen.

För studerande på andra stadiet är det också problematiskt att de trots ökningen av lånen inte kan använda studielånskompensationen även om de utexamineras inom målsatt tid. För studerande under 18 år bör det dessutom beaktas att det är fråga om att läropliktiga ungdomar blir skuldsatta. Skuldsättning redan på andra stadiet kan också inverka på möjligheterna till fortsatta studier. En ökning av studiestödets tyngdpunkt på låneandelen bör därför granskas också med tanke på hur den påverkar den önskade höjningen av utbildningsnivån.

I Finland går högskoleutbildningen fortfarande i arv och ökad betoning på lån under studietiden kommer sannolikt att ytterligare stärka den här utvecklingen. Det innebär ytterligare ökad ojämlikhet inom högskoleutbildningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 43

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och inför ett räntetak för studielån.

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja studiestödet.

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Regeringen överförde de studerande från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg. Ändringen försämrar i betydande grad de studerandes ekonomiska situation genom att försämra stödet för boende under studietiden. Enligt undersökningar är högskolestuderandenas oro över den egna ekonomiska situationen en central stressfaktor som orsakar psykiska problem. Nedskärningarna i bostadsbidraget, särskilt i fråga om ensamboende studerande, ökar oron över den ekonomiska situationen och försämrar studieförmågan. Det finns långt ifrån tillräckligt med studentbostäder till rimligt pris för alla studerande, och det finns allt färre kollektivbostäder, vilket innebär att möjligheterna att flytta till billigare bostäder kan vara mycket begränsade. På grund av regeringens bostadspolitik kommer det i framtiden att finnas ännu färre bostäder till överkomligt pris i och med att investeringsunderstöden till grupper med särskilda behov, såsom studerande, sänks.

Det allmänna bostadsbidraget är ett årligt bostadsbidrag, men studiestödets bostadstillägg betalas endast under studiemånaderna. De studerande får alltså inte stöd för boendet om somrarna om de inte studerar och tar ut studiestöd under den tiden. I samband med studiestödsreformerna 2014 och 2017 har antalet stödmånader per examen i studiestödet minskats. Beloppet är alltså inte längre på samma nivå som före överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget. Det

har lett till att tusentals högskolestuderande slutar få studiestöd varje år mitt under studietiden innan de utexamineras. Det finns inte tillräckligt många stödmånader för studier under sommaren. På somrarna finns det också mycket begränsat med kurser som studerandena kan ta med i sina examen. Regeringens politik kommer att öka de studerandes behov av utkomststöd.

Försämrat stöd för de studerandes boende ökar också ytterligare betydelsen av högskolestuderandenas familjebakgrund och försämrar jämlikheten i utbildningsmöjligheterna. De som kommer från bakgrunder med de minsta inkomsterna drabbas hårdast av försämringarna, eftersom de ekonomiska stödnätens betydelse för att trygga ekonomin under studietiden ökar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 45

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka de studerande överförs tillbaka till det allmänna bostadsbidraget.

80. Konst och kultur

En tillräcklig statlig finansiering av konst och kultur måste tryggas, om vi också i fortsättningen ska ha finländsk kultur. Regeringens nedskärningar i kultur och konst äventyrar dock verksamhetsförutsättningarna för kultur- och konstfältet. Nedskärningarna leder till att den regionala ojämlikheten ökar i fråga om kulturtjänsterna.

Kultur- och konstfältet har länge levt i knapphet, och coronatiden försämrade utsikterna och verksamhetsmöjligheterna inom branschen ytterligare. Det har försämrat inte bara möjligheterna till att skapa kultur utan också utkomsten för aktörer inom kulturbranschen samt deras finansiering och välbefinnande i arbetet och överlag. Regeringens nedskärningar i konst och kultur försvagar situationen ytterligare.

Enligt regeringen åtnjuter barn- och ungdomskulturen specialskydd och det anvisas inga nedskärningar i den, men sådana omfattande nedskärningar kommer oundvikligen att påverka kulturen också för barn och unga, eftersom nedskärningarna direkt påverkar barnkulturaktörerna.

Konst och kultur kan inte existera utan konstnärer och kulturutövare. Många anställda inom kulturbranschen har korta anställningsförhållanden som frilansare, självsysselsatta eller med stipendier. Branschen är på många håll sådan att det helt enkelt inte finns fasta anställningar på heltid, och mellan de korta jobben måste man vara beroende av utkomstskydd för arbetslösa eller arbeta inom någon annan bransch, som ofta är så lågavlönad att försörjningen behöver kompletteras med sociala förmåner.

Regeringens nedskärningar i social- och utkomstskyddet för arbetslösa är alltså också en konst- och kulturpolitisk fråga. Också de stora nedskärningarna inom det fria bildningsarbetet drabbar konstnärer och kulturutövare, eftersom många av dem undervisar vid dessa läroanstalter och på det sättet kan dryga ut sina inkomster.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 46

> Riksdagen förutsätter att regeringen avsevärt och långsiktigt ökar den offentliga finansieringen av konst och kultur och i samband med tilläggsbudgeten för 2026 lämnar riksdagen en proposition om att avsevärt öka anslagen för konst och kultur.

30. Statsunderstöd för verksamhet vid allmänna bibliotek (fast anslag)

Stöd för köp av litteratur med liten spridning

Biblioteken ökar människors jämlika möjligheter till bildning, kultur och självutveckling. De främjar också läskunnighet och läsandets kultur. Också i regeringsprogrammet nämns vikten av att främja läskunnigheten. När det gäller att stärka läskunnigheten leder dessvärre regeringens konkreta åtgärder i motsatt riktning.

Stödet avskaffades 2024 när regeringen slopade det stöd för köp av kvalitetslitteratur med liten spridning som beviljats sedan 1985. Med hjälp av stödet kunde biblioteken bland annat skaffa faktaböcker, barnböcker och lättlästa böcker och på så sätt upprätthålla förlagsverksamheten i fråga om dessa. De böcker som omfattas av stödet finns på en förteckning över cirka 700–900 verk som sammanställts av experter från statens litteraturkommission, Delegationen för informationsspridning, Selkokeskus och Fotokonstnärernas förbund. Slopandet av stödet försvårar verksamhetsmöjligheterna för en bransch som redan befinner sig i en svår situation.

Med tanke på en mångsidig bildning och med tanke på att den kritiska läskunnigheten får en allt större betydelse är det väsentligt att biblioteken också har tillgång till litteratur som inte är försäljningsframgångar. Stödet för inköp av litteratur med liten spridning är av stor betydelse också för att alla, oberoende av bostadsort, ska ha tillgång till evidensbaserad kunskap.

Lättläst litteratur har stor betydelse till exempel i språkundervisningen för invandrare. Man kan också behöva lättläst litteratur på grund av en utvecklingsstörning, läs- och skrivsvårigheter, ålderdom eller en minnessjukdom. Tillgången till litteratur med liten spridning är alltså också en fråga om jämlikhet i läsningen.

Sett till statsfinanserna har alltså en liten finansiering en stor inverkan, och det är viktigt att trygga dessa fortsättning.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.80.30 med 1 000 000 euro för stöd för köp av litteratur med liten spridning.

31. Statsandel för driftskostnader för scenkonst och museer (förslagsanslag)

En tillräcklig finansiering av konst och kultur måste tryggas, om vi också i fortsättningen ska ha finländsk kultur. Regeringens nedskärningar äventyrar verksamhetsförutsättningarna för konst- och kulturfältet.

Vi föreslår

att riksdagen återtar tidigare nedskärningar och ökar moment 29.80.31 med 10 900 000 euro för statsandelar och understöd för driftskostnader för scenkonst och muséer.

34. Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande konstutbildning (förslagsanslag)

Pilotförsök med jämlikhetspenning för grundläggande konstundervisning

Vänstern strävar med sin kulturpolitik efter att en persons socioekonomiska bakgrund eller familjens kulturella kapital, eller avsaknaden av det, i framtiden inte ska vara avgörande för om man kan bli aktiv konstaktör eller konstkonsument.

För att varje barns rätt till konst och kultur ska tillgodoses måste man sörja för en högklassig grundläggande konstundervisning. Den grundläggande konstundervisningen ger barnen goda färdigheter för konstnärligt självuttryck och identitetsutveckling. Det nuvarande systemet för grundläggande konstundervisning ter sig som att de barn som deltar i konstundervisningen har en specifik socioekonomisk och kulturell bakgrund.

Den grundläggande konstundervisningen har dock en stor betydelse för konstfostran. Systemet lider av ett finansieringsunderskott och det behöver utvecklas för att barn och unga ska få tillgång till grundläggande konstundervisning på ett mer jämlikt sätt än i nuläget. För att förbättra barns och ungas jämlika möjligheter till fritidsaktiviteter bör man också erbjuda den grundläggande konstundervisningen en jämlikhetspenning, alltså behovsbaserad finansiering, på samma sätt som i skolorna. Finansieringen kan fördelas enligt samma socioekonomiska kriterier som jämlikhetspenningen för skolor.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.34 med 5 000 000 euro för ett pilotförsök med jämlikhetspenning för grundläggande konstundervisning.

41. Vissa dispositionsrättsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Kompensation för kopiering för enskilt bruk

Regeringen skrotar kompensationen för privatkopiering genom att halvera den med en nedskärning på 5,5 miljoner euro. Kompensation för privatkopiering är den kompensation som betalas till upphovsmännen för att var och en lagligen får kopiera verk för eget bruk. En del av kompensa-

tionen för privatkopiering går direkt till upphovsmännen och konstnärerna, medan en annan del finansierar verksamheten vid centren för främjande av kultur.

Kompensationsavgiften är inte ett vanligt kulturanslag enligt prövning. Utöver upphovsrättslagen förutsätter också EU:s direktiv om upphovsrätt i informationssamhället att rättsinnehavarna får rimlig kompensation för kopiering för enskilt bruk. Begreppet "rimlig kompensation" som avses i direktivet begränsar regeringens möjligheter att enligt prövning minska anslaget exempelvis på grund av de allmänna statsfinansiella sparbehoven.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.80.41 med 5 500 000 euro för kompensation för kopiering för enskilt bruk.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Kultur- och konstfältet har länge levt i knapphet, och coronatiden försämrade utsikterna och verksamhetsmöjligheterna inom branschen ytterligare. Det har försämrat inte bara möjligheterna till att skapa kultur utan också utkomsten för aktörerna inom kulturbranschen. Regeringens nedskärningar i konst och kultur försvagar situationen ytterligare.

Finansiering av Konsttestarna

Konsttestarna är Finlands största kulturpedagogiska program, genom vilket alla elever i årskurs åtta, det vill säga omkring 70 000 unga och deras cirka 5 000 lärare, får ta del av konstupplevelser.

Alla barn och unga har rätt till konst och kultur. Ju längre bort från de stora städerna man kommer, desto färre professionella kulturtjänster erbjuds. Tillgången till kulturtjänster för barn och unga påverkas också till exempel av socioekonomisk ställning, och huruvida man aktivt deltar eller inte deltar i kultur går ofta i arv från en generation till nästa.

Via programmet Konsttestarna erbjuds en hel årskull i hela Finland inträdesbiljetter och transport för att ta del av en opera-, teater- eller cirkusföreställning eller för att gå på konsert eller konstutställning. Genom Konsttestarna kan man alltså på många sätt förbättra tillgängligheten till konst och kultur och minska ojämlikheten.

Den verksamhet som programmet Konsttestarna erbjuder är också förenlig med målen i läroplanen och kan inkluderas i den. I anslutning till programmet kan man också samarbeta mellan läroämnena med betoning på konst. Programmet utvecklas ständigt utifrån de ungas respons så att innehållet är modernt och tilltalande för de unga.

Vi föreslår

> att riksdagen återtar tidigare nedskärningar och ökar moment 29.80.50 med 16 500 000 euro för understöd för att främja konst och kultur.

att riksdagen höjer den offentliga finansieringen av konst och kultur genom att öka momentet med 28 000 000 euro för att trygga verksamhetsförutsättningarna för de kreativa branscherna och det fria fältet och

att riksdagen ökar moment 29.80.50 med 1 400 000 euro till Konsttestarna.

90. Idrottsverksamhet

Inom idrottspolitiken oroar sig Vänsterförbundet för att idrotten har polariserats. Det finns fortfarande många som rör på sig mycket, men antalet personer som rör på sig mindre än rekommenderat har ökat. Den socioekonomiska ställningen har betydelse också inom idrott och motion. Den påverkar motionsvanorna och möjligheterna att delta i mångsidig motion. Allt beslutsfattande ska ta fasta på att stödja en aktiv livsstil. Exempelvis trafikpolitiken och stadsplaneringen har stor betydelse för främjandet av vardagsmotion.

Jämställdheten mellan könen förverkligas inte inom idrott och motion, och det krävs fortfarande mycket också av statens idrottspolitik för att rätta till detta missförhållande. Invandrare, särskilt invandrarkvinnor, behöver mångsidigt stöd för att delta i motion och föreningsverksamhet. Man bör inom alla nivåer av beslutsfattandet satsa på lika möjligheter för barn och unga att röra på sig, eftersom det är i barndomen man bygger grunden för sitt lärande och een aktiv livsstil och lärande. Därför anser vänstern att det är viktigt att varje barn garanteras en avgiftsfri hobby. Motion och de gemenskaper som hör samman med motion är viktiga också när det gäller att främja pensionärernas välbefinnande och ingripa i ensamhet.

50. Främjande av idrott och motion (reservationsanslag 2 år)

Regeringens nedskärningar i motion och idrott försvagar möjligheterna att främja och upprätthålla en fysiskt aktiv livsstil bland medborgarna. Det finns en risk för att nedskärningarna i motion och idrott multipliceras i kommunerna, om både staten och kommunerna minskar stödet till motion under de kommande åren. Motion och idrott främjas också genom beslut inom andra sektorer. Exempelvis är satsningar på gång- och cykelleder och naturstråk också satsningar på en fysiskt aktiv livsstil. Också social- och hälsovårdens åtgärder i anslutning till livsstilsrådgivning och rehabilitering ingår i politiken för att främja motion och idrott.

Största delen av kommunerna bedömer redan nu att behovet av att iståndsätta idrottsanläggningar eller reparationsskulden är ett betydande problem i den egna kommunen. Även om kommunerna till stor del står för kostnaderna för byggandet av idrottsanläggningar, har statligt stöd stor betydelse till exempel för inledandet av ombyggnadsprojekt. På grund av regeringens nedskärningar i motion och idrott förblir många idrottsanläggningar obyggda eller orenoverade. Det är också fråga om att sörja för idrottsanläggningarnas mångsidighet, tidsenlighet och säkerhet.

Dessutom drabbas motion och idrott av en betydande höjning av mervärdesskatten på idrottstjänster. Detta höjer priset på motionsaktiviteter och försämrar situationen för idrottsföreningar och idrottsföretag. Regeringen har inte bedömt de sammanlagda konsekvenserna av skattepolitiken och nedskärningarna i motion och idrott exempelvis för barn och unga, medan det samtidigt försämrar den ekonomiska situationen för många familjer med låga inkomster. Kostnaderna för

hobbyer har stigit kraftigt under de senaste åren, och regeringens politik påskyndar denna utveckling.

Motion och idrott hänger inte enbart på statsbidrag utan arbetet på gräsrotsnivå och volontärernas insatser spelar en viktig roll. Den statliga finansieringen är dock en viktig motor för att arbetet ska kunna hållas igång. De krympande resurserna utgör ett allvarligt hot mot idrottsaktörernas långsiktiga arbete för att främja en rörlig livsstil. Osäkerheten i finansieringen av motion och idrott försvårar också planeringen av verksamheten på lång sikt.

Fysisk inaktivitet kostar samhället över 4,7 miljarder euro årligen. I regeringsprogrammet för regeringen Orpo identifieras väl att motion stärker välbefinnandet och förbättrar funktionsförmågan samt hjälper till att lära sig nytt. I sitt program lovar regeringen att främja en fysiskt aktiv livsstil genom ett separat program som inbegriper hela statsförvaltningen. Regeringens nedskärningar i motion och idrott står i skarp kontrast till skrivningarna i regeringsprogrammet.

I den finländska idrottskulturen har föreningarna en central ställning, och föreningsverksamheten är kärnan i medborgarverksamheten inom idrotten. Föreningarna är av stor betydelse inom elitidrott, tävlingsidrott och hobbyidrott. Särskilt när det gäller idrott och motion för barn och unga spelar föreningarna en stor roll. För många barn och unga är föreningarna en oersättlig gemenskap där man upplever mycket och utvecklas tillsammans.

Idrottsföreningarna ska å ena sidan erbjuda sakkunnig träning och handledning och å andra sidan vara avgiftsfria. Denna ekvation är för svår för många föreningar vars verksamhet bygger på frivilligarbete. Förutsättningarna för allmännyttig medborgarverksamhet bör stödjas i högre grad än för närvarande.

Idrottsföreningarnas ekonomi belastas också av att kostnaderna stiger och av att trycket på att höja avgifterna för juniorverksamheten ökar. När kostnaderna stiger också inom andra livsområden kan idrottsavgifterna bli för höga, särskilt i familjer med låga inkomster. Att sluta ägna sig åt en hobby som är viktig i barnets och den unga personens liv kan vara en stor förlust också i det sociala livet och öka känslan av utanförskap och ensamhet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 4 000 000 euro för att öka föreningsstödet som stöder ungas idrottsaktiviteter,

att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 10 000 000 euro för att återta de tidigare nedskärningarna i främjandet av en fysiskt aktiv livsstil och motionsförhållandena, och

att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 11 000 000 euro för stöd till en fysiskt aktiv livsstil och upprätthållande av en sådan livsstil.

91. Ungdomsarbete

Det är en allvarlig signal för samhället när allt fler unga mår psykiskt dåligt och känner osäkerhet. En stor del av de unga mår bra, men de som mår sämst mår dåligt på många olika områden. Också coronaåren bidrog till att problemen växte i de familjer som hade det svårt sedan tidigare, och det kommer sannolikt att synas i barnens och de ungas liv ännu länge. Beklagligt ofta är det fråga om generationsöverskridande utsatthet.

De unga som mår dåligt av flera olika orsaker faller alltför ofta utanför samhällets skyddsnät. När exempelvis mentalvårdstjänsterna inte är tillräckligt lättillgängliga, måste barnskyddet också hjälpa unga med psykiska symtom. Det är viktigt att utveckla samarbetet mellan barnskyddet och barn- och ungdomspsykiatrin. Det bör också säkerställas att också barnens behov av hjälp utreds när de vuxna i familjen uppvisar symtom på psykisk ohälsa.

Regeringens nedskärningar och försämringar av tjänsterna försvårar de ungas liv och är ytterst kortsiktiga. Regeringen ökar fattigdomen bland barnfamiljerna. Regeringen skär i studiepenningen och bostadsbidraget för unga. Regeringen försämrar förutsättningarna till rehabilitering för unga som löper risk för utslagning och försämrar eftervården inom barnskyddet. Regeringen gör nedskärningar i ungdomsarbetet. Regeringen avskaffar skattefriheten vid köp av en första bostad. Listan kunde göras ännu längre.

I stället för nedskärningar som drabbar de unga och barnfamiljerna måste vi satsa på familjernas välbefinnande och försörjning, på att stärka framtidsutsikterna och delaktigheten för unga och på tjänster för unga.

Våldsbrott och gängbildning bland unga är oroväckande företeelser. Det krävs många olika lösningar för att hjälpa unga som uppvisar symtom genom att begå brott. Det viktigaste är att förebygga illabefinnande och beteendemönster som leder till att den unga begår brott. För det krävs framför allt en fungerande socialpolitik. Situationen måste åtgärdas i mångproffessionellt samarbete och hela familjens situation ska tas i beaktande. Det kräver till exempel tillräckliga resurser för barnskyddet och ungdomsarbetet samt samarbete mellan hemmet och skolan.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 47

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna och försämringarna som berör barnfamiljer och unga, och att regeringen vidtar förvaltningsövergripande åtgärder för att stödja de ungas välbefinnande.

50. Främjande av ungdomsarbete (reservationsanslag 3 år)

Nedskärningarna i ungdomsarbetet är kortsiktiga eftersom ungdomsarbetet har en central roll i att förebygga olika problem.

Ungdomsarbete är ett litet område i statsbudgeten, men det omfattar stora och viktiga frågor. Ungdomsarbetet stöder unga i vardagen och genom det får många ungdomar hjälp med till exempel frågor som gäller framtidsval och den egna utvecklingen. Ungdomen är en tid av livsövergångar och förändringar. Med dessa behöver många ungdomar hjälp och stöd för att stöda sin egen uppväxt, utveckling, självständighet och deltagande. Särskilt viktigt är ungdomsarbetet för dem som inte har en trygg vuxen i sitt liv eller som har en stor belastning och svåra livssituationer i familjen. Ungdomsarbete är viktigt också när det gäller att ingripa i generationsöverskridande utslagning.

Ungdomsarbete är lågtröskelverksamhet där också många frivilliga deltar. Vid sidan av dem behövs det också yrkesutbildade personer för att sköta verksamheten. Nedskärningarna i ungdomsarbetet drabbar dock i stor utsträckning också det civila samhället, vilket är irrationellt ur ekonomisk synvinkel. Genom ungdomsarbetet kan man på ett kostnadseffektivt sätt producera tjänster, verksamhet och stöd till ungdomar.

Nedskärningarna i ungdomsarbetet ökar ojämlikheten bland ungdomarna och minskar mötena med kompisar. Experter som arbetar med unga bedömer att nedskärningarna i ungdomsarbetet särskilt hårt drabbar unga som bor på landsbygden och unga som redan är i utsatt ställning.

Att stödja ungdomsarbete är också utmärkt mentalvårdspolitik. Det ger stöd till exempel för unga med beroendeproblematik eller självdestruktiva beteenden. Nedskärningarna i ungdomsarbetet ökar ungas psykiska ohälsa och marginalisering. Regeringen gör nedskärningar i ungdomsarbetet under flera år. Nedskärningarnas konsekvenser för utslagningen av unga och därigenom för statsfinanserna måste bedömas.

Organisationer och kompetenscentrum inom ungdomsområdet har en betydande roll i att utveckla ungdomsarbetet, och likaså när det gäller att stärka de ungas delaktighet och hobbyverksamhet. Organisationerna inom ungdomsområdet är också en viktig aktörer när det gäller att tillhandahålla ungdomsarbete.

Stöd till Prometheus-läger

Prometheus-lägrets stöd rf grundades 1990 och ordnar religiöst och partipolitiskt obunden utbildning som syftar till att stödja den unga på sin väg mot vuxenlivet och i bildandet av en livsåskådning. Avsikten är att för de unga som inte hör till något religiöst samfund eller som inte är religiösa trygga möjligheterna till utbildning som stöder den unga på vägen mot vuxenlivet. Föreningen strävar efter att erbjuda så många unga som möjligt en högklassig lägerupplevelse.

Det skulle ha funnits minst tusen fler villiga deltagare än vad man kunde ta emot. Responsen från lägren har varit mycket positiv.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 3 000 000 euro för stöd till organisationer och kompetencentrum inom ungdomsområdet,

att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 5 000 000 euro för att främja ungdomsarbete och återta tidigare nedskärningar och

att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 350 000 euro för att öka de finansiella resurserna för Prometheus-lägrets stöd rf och för att utöka verksamheten så att den motsvarar efterfrågan.

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 3 år)

Uppsökande ungdomsarbete utförs i de flesta kommuner i Finland och via det når man till exempel unga som har avbrutit sina studier eller annars riskerar att falla utanför samhällets skyddsnät. Det uppsökande ungdomsarbetet hjälper unga att bli självständiga och få det stöd och de tjänster som behövs. Många unga behöver hjälp med livskompetens och för att komma in på arbetsmarknaden eller utbildning. Det uppsökande ungdomsarbetet är alltså en viktig aktör när det gäller att nå och hjälpa unga som riskerar att marginaliseras. Det har en viktig roll också när det gäller att lösa problem med den psykiska hälsan eftersom man via det uppsökande ungdomsarbetet kan hänvisa de unga till tjänster som erbjuder hjälp.

Arbetsverkstadsverksamhet erbjuds i cirka 90 procent av kommunerna i Finland och vanligen är det en kommun, organisation eller stiftelse som ordnar verksamheten. De vanligaste tjänsterna som verkstäderna erbjuder är arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsprövning, lönesubventionerat arbete och social rehabilitering. Verkstadsverksamheten har en viktig roll i att hjälpa de unga att få sin vardag att fungera bättre, att komma vidare i livet och att få sysselsättning. Läroplikten kan också fullgöras i verkstadsverksamhet. Det här är inte möjligt utan tillräckliga resurser.

En fungerande socialpolitik är av största vikt också i bekämpningen av brottslighet bland barn och unga. Det effektivaste sättet att ingripa är genom tillräckliga resurser för barnskyddet och ungdomsarbetet samt genom samarbete mellan skolan och hemmet. Också därför måste en tillräcklig finansiering av det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten tryggas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.51 med 10 000 000 euro för uppsökande ungdomsarbete och för verkstadsverksamhet.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Jordbruket och livsmedelssystemet i vidare bemärkelse har stor betydelse dels för livsmedelssäkerheten, dels för miljöhållbarheten i vårt samhälle. Jordbruket måste styras i en mer miljöhållbar riktning samtidigt som branschens lönsamhet och attraktivitet utvecklas. Livsmedelsproduktionen och markanvändningen i anslutning till den har stor betydelse för utsläppen, kolsänkorna i marken och den biologiska mångfalden.

Behovet av att dämpa avskogningen i Finland är akut. Förändringar i markanvändningen, från skog till åker eller från naturområde till bebyggd miljö, kan styras genom reglering och olika styrmedel, såsom en avgift för ändring av markanvändningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 48

> Riksdagen förutsätter att regeringen under 2026 lämnar en proposition till riksdagen med förslag till en avgift för ändring av markanvändningen i syfte att stävja avskogningen och stärka kolsänkan.

Reservationens förslag till uttalande 49

> Riksdagen förutsätter att regeringen reagerar på de försvagade kolsänkorna och fattar behövliga beslut för att stärka sänkorna inom markanvändningssektorn så att Finland inte behöver kompensera för försvagningen genom utsläppsminskningar inom andra sektorer eller genom att betala till EU.

Våtmarksodling är en av de mest kostnadseffektiva klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn. Där odlas våt torvmark upp eller höjs vattenytan på torvmark så att klimatutsläppen minskar. Samtidigt kan man odla växter som trivs i våt mark. Också den biologiska mångfalden växer genom att våtmarksarealen utökas i de områden som lämpar sig för den.

Markanvändningssektorn och jordbruket är i akut behov av nya åtgärder som minskar utsläppen och å andra sidan av olika sätt att producera nya varor. Kolbindning är en viktig produkt för det nuvarande och det framtida jordbruket, liksom produktionen av mångfald. Utöver dessa kan de odlade växterna säljas som råvara, medicinalväxter eller livsmedel. Våtmarksodling behöver statligt stöd för att komma igång och möjligen också senare. Det är dock statsekonomiskt förnuftigt och effektivt för att avhjälpa underskottet i kolsänkorna.

Regeringen Orpo har slopat det stöd för våtmarksodling som bereddes under den förra regeringen innan man ens hunnit dela ut stödet. Stödet för våtmarksodling bör av ovan nämnda orsaker återställas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 50

> Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett nytt stöd för våtmarksodling 2026.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

10. Utveckling av landsbygden

42. Avträdelsestöd och avträdelsepension (reservationsanslag 2 år)

Pälsdjursuppfödningen har nått vägs ände. En näring som baserar sig på våldsamt utnyttjande av vilda djur och djurplågeri har inte längre allmänt godkännande i vår tid. Samtidigt blir lönsamheten inom pälsbranschen år efter år allt sämre och den upprätthålls på konstgjord väg med olika stöd från statskassan. En stor del av farmarna själva menar att branschen snart har nått vägs ände. Vänsterförbundet anser att pälsbranschen måste avvecklas kontrollerat och att farmarna måste övergå till framtidssäkra näringar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 51

> Riksdagen förutsätter att regeringen under 2026 lämnar en proposition om att köra ned pälsnäringen.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den myndighet som bevakar djurens intressen gjorde under den senaste regeringsperioden en ekonomiskt liten men symboliskt och praktiskt effektiv satsning på djurens välbefinnande. Det framgår av att både delegationen för produktionsdjurens välbefinnande och delegationen för sällskaps- och hobbydjurens välbefinnande förordade en förlängning av tjänsten. När ekonomin är svag ökar riskerna för att djurens välbefinnande försämras. Därför är tjänsten som djurskyddsombudsman än mer motiverad i det rådande ekonomiska läget.

Miljöutskottet har påpekat att det är viktigt att tjänsten permanentas och att tillräckliga medel reserveras för den. Likaså har jord- och skogsbruksutskottet lyft fram att tjänsten är viktig och tillstyrkt en utredning om förlängning av tjänsten samt tillräckliga resurser för att trygga ett omfattande kunnande som täcker olika djurarter.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 52

> Riksdagen förutsätter att regeringen inrättar en tjänst som djurskyddsombud och reserverar tillräcklig finansiering för ändamålet 2026.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

40. Naturresursekonomi

31. Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt (reservationsanslag 3 år)

Det krävs mycket mer resurser för att förbättra vattendragens tillstånd och främja en hållbar användning av vattenresurser så att den biologiska mångfalden ska kunna återhämta sig i enlighet med våra internationella miljöförpliktelser. Med anslagenunder momentet genomförs bland annat programmet Nousu som syftar till att förbättra levnadsförhållandena för hotade vandringsfiskar genom restaurering av strömmande vatten. Programmet genomförs genom mångsidiga åtgärder, bygger på frivillighet och omfattande samarbete och har visat sig vara effektivt. Därför är det viktigt att programmet får tillräckliga resurser.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 30.40.31 med 880 000 euro för att främja projekt som förbättrar vattendragens tillstånd och främjar en hållbar användning av vattenresurser, såsom programmet Nousu för vandringsfisk.

44. Stöd för tryggande av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Den finländska skogsindustrin har länge kämpat med en alltför låg förädlingsgrad. Det är fråga om ett självförvållat problem som aldrig åtgärdats: skogsvårdsstöden har riktats till en skogsvårdsmodell som bygger på periodisk skogsodling och i första hand producerar massaved. Bearbetning av massaved till cellulosa är den enklaste lösningen för industrin, eftersom det finns en välutvecklad infrastruktur för detta. Det ekonomiska mervärdet är dock för litet i förhållande till vad som kan erhållas vid förädling av stockar.

Ett skogsbruk som fokuserar på produktion av massaved ödelägger den finländska skogsnaturen. I ljuset av undersökningen om hotade naturtyper råder det ingen oklarhet om detta. Höjdpunkten i det periodiska skogsbruket är en kalhuggning som förintar skogsarternas livsmiljö, förstör marken och förutsätter att en ny skog planteras, varvid marken bearbetas ytterligare kanske också genom dikning.

Ett skogsbruk som fokuserar på att öka andelen timmer innebär däremot att man i lämpliga områden övergår till kontinuitetsskogsbruk (hyggesfritt skogsbruk). Hyggesfritt skogsbruk leder inte till kalhuggning, utan timret avverkas i mindre mängder, men oftare och försiktigare än vid periodiskt skogsbruk. Dikning behövs inte, marken behöver ofta inte bearbetas och brytas sönder, och skogsarternas livsmiljö bevaras. Dessutom är timmer dussintals gånger värdefullare än massaved, och om timret förädlas exempelvis till byggmaterial och möbler ökar skogsindustrins förädlingsgrad betydligt. Därför måste stödet till periodiskt skogsbruk minskas och riktas till finansiering av genuina naturvårdsåtgärder.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 53

> Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar riksdagen en proposition med förslag till ändring av stödsystemet för virkesproduktion så att andelen periodisk skogsodling minskar.

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

För att främja metoderna för hyggesfritt skogsbruk bör stödet för vård av skogsnaturen ökas.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 30.40.45 med 10 000 000 euro för att främja vården av skogsnaturen.

46. Statsunderstöd till Finlands skogscentral (reservationsanslag 2 år)

Anslagen under momentet riktas bland annat till genomförandet av Metso-programmet för Finlands skogscentrals del. Skogscentralen genomför med anslagen också rådgivning och tillsyn i fråga om ekonomiskogar. De här uppgifterna behöver kunna utföras på ett mer heltäckande sätt än i nuläget.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 30.40.46 med 305 000 euro för att genomföra handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (Metso) och för att främja den rådgivning och tillsyn över ekonomiskogar som Finlands skogscentral genomför.

47. Stöd för beskogning av impedimentmark (reservationsanslag 3 år)

Det råder stor brist på klimatåtgärder inom markanvändningssektorn. Utöver den tidigare regeringens åtgärder hade det behövts nya åtgärder, men Orpos regering rensar ut den förra regeringen mest verkningsfulla åtgärder och vidtar inte alls några egna nya åtgärder.

Beskogning av impedimentmark är ett effektivt sätt att minska utsläppen från mark och öka kolsänkan. Den föregående regeringen införde 2021 ett nytt stöd för beskogning av impedimentmark för privata markägare. Fram till augusti 2023 hade beslut om stöd fattats för en areal på cirka 5 300 hektar, varav cirka två tredjedelar gällde torvmarker. Tyvärr har regeringen Orpo beslutat att inte fortsätta med beskogningsstödet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 54

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fortsätta stödet för beskogning av impedimentmark.

53. Vissa statsunderstöd inom naturresursekonomin (reservationsanslag 2 år)

Med tanke på Finlands klimatmål är det väsentligt att avverkningsnivåerna kan sänkas till en hållbar nivå. Ett sätt är att förlänga skogens omloppstid i ekonomiskogarna. En måttlig förlängning av omloppstiden i skogar med periodiskt skogsbruk skulle minska avverkningstrycket i ett läge där det allmänna måste hitta styrmedel för att återuppbygga kolsänkorna så att Parisavtalet, EU-förpliktelserna och vårt eget mål om klimatneutralitet kan nås. Dessutom bromsas den fortskridande förlusten av biologisk mångfald i våra skogsnaturtyper upp när livsmiljöerna inte avverkas enligt samma cykel som tidigare.

Vi anser att det måste skapas ett incitament för skogsägarna att behålla träd i skogarna under en längre tid. Det kol som skogen binder ska ha ett pris på samma sätt som inom utsläppshandelssektorn. Utsläppshandeln har varit den effektivaste mekanismen för utsläppsminskningar. Därför är det motiverat att föra in samma resonemang också på andra områden, särskilt den svårt utsatta markanvändningssektorn.

I modellen med incitament för kolbindning ersätts en 10 års förlängning av omloppstiden kalkylmässigt med 40 procent av inkomstbortfallet. Det skulle ge 20 miljoner ton CO2-ekvivalenter bundet kol inom markanvändningssektorn. Det skulle vara en viktig dellösning på frågan om kolsänkor och samtidigt styra offentliga medel till ekonomiskt stöd för finländska skogsägare i stället för de mångdubbla bötesavgifter som styrs till EU som en följd av försummelse av LULUCF-förpliktelserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 55

> Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och förelägger riksdagen en proposition om en modell med incitament för kolbindning som ger finländska skogsägare ekonomiska incitament att stärka kolsänkorna.

64. Forststyrelsen

Statens skogar har en nyckelroll när det gäller att stoppa förlusten av skogsnatur. Regeringen har för avsikt att intäktsföra 138 000 000 euro av Forststyrelsens resultat i statsbudgeten, vilket är för mycket med tanke på en hållbar skogsvård.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 56

> Riksdagen förutsätter att de statsägda skogarna sköts på ett sätt som beaktar den biologiska mångfalden stimuleringen av kolsänkor och att Forststyrelsens intäktsföringsmål därför bör göras skäligare, finansieringen av naturtjänsterna stärkas och statsägda gamla värdefulla skogar skyddas.

50. Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Statens skogar har en nyckelroll när det gäller att stoppa förlusten av biologisk mångfald i skogarna. Att finansieringen av Forststyrelsens naturskyddsuppgifter och offentliga förvaltningsuppgifter minskar i regeringens budget innebär att det blir svårare att nå målen för naturvården och naturens mångfald. I statsägda skogar bör man övergå till en skogsvård som i högre grad än för närvarande beaktar koldioxidbindningen och den biologiska mångfalden. Alla kvarvarande statsägda gamla skogar måste skyddas. Forststyrelsen upprätthåller också ett betydande nätverk av naturobjekt och friluftsleder. På grund av de knappa anslagen har Forststyrelsen till exempel tvingats avstå från många populära informationscenter.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 30.64.50 med 10 000 000 euro för att sköta Forststyrelsens naturskyddsmål och offentliga förvaltningsuppgifter.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Trafik- och kommunikationsnäten

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Finland har förbundit sig att minst halvera utsläppen från trafik och transporter i hemlandet fram till 2030. Statsrådet har fattat ett principbeslut om målen för utsläppsminskningen. För att stödja genomförandet av principbeslutet har kommunikationsministeriet berett en färdplan för fossilfria transporter.

Färdplanen för fossilfria transporter innehåller som en första åtgärd stöd och incitament som styr till utsläppsfria transporter, av vilka stöden för att främja gång och cykling är en del av metodarsenalen. Som en del av det av statsrådet godkända programmet för främjande av gång och cykling ingår ett investeringsprogram med projekt som främjar förutsättningarna för gång och cykling.

Staten kan bevilja understöd till kommuner som genomför åtgärder i enlighet med programmet. Projekten kan till exempel vara utvecklande av infartsparkering för cyklar, trafikledsprojekt på olika nivåer eller förbättring av vägvisningen. Kommunen ska delta i projektets kostnader med en minst lika stor satsning. Utöver kommunerna kan understöd för främjande av gång och cykling beviljas också andra aktörer.

I planen Trafik 12 föreslås det att den årliga finansieringsnivån för främjande av gång och cykling höjs till 30 miljoner euro, vilket ställer krav på en väsentlig ökning av anslagen jämfört med nuläget.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 28 200 000 euro för att främja gång och cykling.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

21. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Stöd för kollektivtrafik har beviljats de stora stadsregionerna sedan 2010. Ju längre de för klimatuppvärmningen avgörande årtiondena framskrider, desto tydligare är det att det krävs en billig och fungerande kollektivtrafik för att minska utsläppen från trafiken i alla stadsregioner.

En skäligt prissatt kollektivtrafik är också viktigt med avseende på att förhindra ojämlikhet. Vi isolerar människor från samhället om de inte har möjlighet att ta sig från ett ställe till ett annat. Inom pendlingsområdena i stadsregionerna är dessutom en smidig och skäligt prissatt kollektivtrafik väsentlig för tillgången till arbetskraft. Detta behov accentueras när försörjningen för många låginkomsttagare försämras i till följd av regeringen Orpos nedskärningar.

I de finländska stadsregionerna finns ett ständigt tryck på att höja biljettpriserna inom kollektivtrafiken. I andra länder genomförs i omfattande utsträckning olika försök med förmånlig kollektivtrafik, exempelvis i Tyskland. Det är befogat att också i Finland stärka finansieringen av kollektivtrafiken för att man på lika villkor kan ta sig dit man behöver, till exempel till arbete eller hälsovård. Det behövs också incitament för att åka kollektivt i stället för bil.

Stödet till kollektivtrafiken bör höjas till nordisk nivå och omfatta alla stadsregioner. Ett direkt stöd främjar användningen av kollektivtrafik och dämpar höjningen av biljettpriserna. Också utvecklingen av kollektivtrafiken kräver finansiering som staten tilldelar separat för det ändamålet, och statens relativa andel av regionernas trafikinvesteringar bör återställas till en hållbar nivå. Finansieringen måste gradvis ökas till rätt nivå.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.20.21 med 50 000 000 euro för att stödja kollektivtrafiken i de urbana regionerna.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

Distributionsskyldigheten för biodrivmedel

Regeringen har beslutat om ändringar i lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport för att sänka distributionsskyldigheten. Distributionsskyldigheten är vid sidan av beskattningen det viktigaste enskilda sättet att uppnå utsläppsminskningar inte bara inom trafiken utan också inom hela ansvarsfördelningssektorn. Också den sänkning av tilläggsskyldig-

heten som ingår i propositionen försämrar enligt sakkunnigyttrandena investeringsutsikterna för biogas och RFNBO-bränslen.

Ändringarna i distributionsskyldigheten beräknas öka utsläppen med 1,6 megaton koldioxidekvivalenter. Det är en betydande effekt, också för att den orsakas av en enda regering. Detta tar oss i helt fel riktning. Regeringen har inte visat några tecken på att vara på väg att rätta till situationen genom andra åtgärder.

Enligt ansvarsfördelningsförordningen är utsläppsminskningsåtagandet för Finlands ansvarsfördelningssektor 50 procent senast 2030 jämfört med 2005 års nivå. Ansvarsfördelningsförordningen är juridiskt bindande för Finland, och tills vidare är det inte känt hur detta mål ska uppnås. Klimatpanelen bedömer att Finland i och med de beslut som regeringen Orpo fattat inte kommer att nå målet på tre megaton för ansvarsfördelningssektorn 2030. Finland fullgör alltså inte sin andel av EU:s klimatåtgärder.

Regeringens linje äventyrar också uppnåendet av Finlands eget mål för klimatneutralitet 2035, som skrivits in i klimatlagen, samt målen för minskning av utsläppen från trafiken och ansvarsfördelningssektorn. Systemet med distributionsskyldighet är inte ett problemfritt sätt att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn, men att tumma på de tidigare besluten utan kompenserande åtgärder äventyrar Finlands klimatpolitik som helhet.

Minskningen av distributionsskyldigheten kritiseras i stor utsträckning av olika intressentgrupper och de sakkunniga som hörts under riksdagsbehandlingen. Sänkningen av tilläggsskyldigheten minskar incitamenten att utveckla förnybara bränslen som produceras av alternativa råvaror och källor, såsom industrins sidoströmmar. Det försvagar till exempel förutsättningarna för biogas. Detta trots regeringens mål att främja användningen av biogas i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 57

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att stegvis höja distributionsskyldigheten för biodrivmedel så att Finland på ett trovärdigt sätt kan nå målen för minskning av utsläppen inom transportsektorn på nationell nivå och EU-nivå eller att regeringen lägger fram en annan proposition som på ett trovärdigt sätt medger att motsvarande utsläppsminskningar kan nås.

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Investeringsprogram för växtbaserad mat

Ökad konsumtion av växtbaserad mat är globalt sett ett av de effektivaste sätten att stävja avskogningen och utsläppen från matproduktionen samt att minska produktionsdjurens lidande. Växtbaserade proteiner och proteinförädlingar står i centrum för omställningen. I Finland finns det redan till exempel produktion och förädling av bondbönor, havrebaserade produkter och växtbaserade

köttersättningar. Det finns också stor potential för export av växtproteiner, så produktutvecklingen och tillväxten inom denna nya sektor måste stödjas.

FoUI-finansiering är ett viktigt sätt att rikta medel till produktutveckling och utveckling av värdekedjan från råvaruproduktion till livsmedelsindustrins förädlade produkter. I bästa fall är det möjligt att skapa växtproteinkluster. Till exempel Kanada och Danmark stöder utvecklingen av växtproteiner genom ett investeringsprogram. Också i Finland är det i ljuset av dessa exempel motiverat att satsa betydligt mer än för närvarande. I Vänsterförbundets alternativ stöds utvecklingen av ett växtbaserat matkluster med 10 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 58

> Riksdagen förutsätter att regeringen startar ett investeringsprogram för växtbaserad mat och anvisar tillräckliga medel för det.

Produktionsincitament för den audiovisuella sektorn

Kultursektorns andel av Finlands bruttonationalprodukt är cirka tre procent. Sammanlagt sysselsätter konst-, kultur- och evenemangsfältet fler än 300 000 personer. Det är fråga om en ekonomi på cirka 16,8 miljarder euro som har en betydande tillväxtpotential. Kultursektorns klimatavtryckoldioxidavtryck är också relativt litet, och därför måste dess tillväxt stödjas som en del av en rättvis omställning och reformen av Finlands näringsstruktur. Dessutom är kultur- och konstfältet en viktig livskraftsfaktor med betydande effekter på sysselsättning och verksamhetsförutsättningar inom andra branscher, såsom turism-, transport- och restaurangbranschen.

De kreativa branschernas tillväxtpotential förverkligas genom satsningar på dem. I stället för att skära ner såsom högerregeringen gör skulle Vänsterförbundet investera i de kreativa branscherna. Vi skulle återkalla regeringens nedskärningar i den kulturella sektorn, men också öka produktionsstödet till den audiovisuella branschen med 8 miljoner euro.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar fullmakten under moment 32.20.40 med 8 000 000 euro för produktionsincitamentet för den audiovisuella branschen, som beräknas medföra utgifter på 800 000 euro för staten under budgetåret, och
>
> att riksdagen ökar moment 32.20.40 med 800 000 euro för utgifter som föranleds av höjningen av fullmakten.

41. Energistöd (förslagsanslag)

Energistödet har haft en betydande hävstångseffekt när det gäller att skapa ett rent energisystem. Regeringen Orpo sänker energistödet avsevärt jämfört med tidigare års nivå, trots att finansieringsformen har varit viktig för att främja investeringar i ren energi. Bevillningsfullmakterna för

nya projekt har till och med rasat. Det är totalt fel riktning. Fullmakten att bevilja energistöd måste utökas. I det svåra ekonomiska läget har det offentliga stödet en allt större betydelse för investeringarna. Exempelvis år 2023 bidrog energistöden enligt statsrådet till investeringar till ett värde av nästan 1,2 miljarder euro med en offentlig finansieringsandel på 296 miljoner euro.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar fullmakten under moment 32.20.41 med 20 000 000 euro för projekt inom förnybar energi som beräknas medföra utgifter på 2 000 000 euro för staten under budgetåret.
>
> att riksdagen ökar moment 32.20.41 med 2 000 000 euro för utgifter som föranleds av höjningen av fullmakten.

43. Elektrifieringsstöd till den energiintensiva industrin (förslagsanslag)

Elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin är en gammal kompensation för utsläppshandeln. Det har till största delen utgjort ett skadligt företagsstöd, eftersom hälften av stödbeloppet på 150 miljoner euro borde ha använts till åtgärder för att minska utsläppen och förbättra energieffektiviteten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 59

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om slopande av elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin.

30. Sysselsättning och företagsamhet

Ett försök med högerregeringens sysselsättningspolitik har pågått i Finland nu de senaste två åren. Arbetslöshetsgraden i vårt land har överskridit gränsen på 10 procent – vi har en arbetslöshetskris. Högerregeringens sysselsättningspolitik bygger på uppfattningen att människor måste tvingas att söka arbete, eftersom det är för lätt att bara leva med socialskyddsförmåner. Samtidigt lider Finland av massarbetslöshet och det finns inte tillräckligt med jobb för alla. Regeringens politik, som nästan uteslutande slår mot de arbetslösa, fungerar inte under dessa omständigheter. För att Finland ska kunna svara på arbetslöshetskrisen måste efterfrågan på arbete stärkas och antalet arbetstillfällen ökas.

I stället för att försvaga arbetstagarnas ställning måste arbetstagarnas möjligheter att påverka och deras välbefinnande i arbetet också förbättras. Vänsterförbundet vill erbjuda människor ett bättre arbetsliv och bättre möjligheter att få arbete. Vi vill införa en arbetsgaranti för långtidsarbetslösa, satsa på sysselsättningstjänsterna och göra det lättare att ta emot deltidsarbete.

Vänsterförbundet vill också förbättra kvaliteten på det finländska arbetslivet och stärka arbetstagarnas förhandlingsposition. Vi vill återta regeringens försämringar av strejkrätten och anställ-

ningstryggheten, den exportdrivna arbetsmarknadsmodellen och andra försämringar som drabbar arbetstagarna. Vi vill målmedvetet utrota utsugningen och utnyttjandet av utländsk arbetskraft bland annat genom att öka resurserna för tillsynen över arbetarskyddet, kriminalisera lönedumpning och ge fackförbunden talerätt.

Långtidsarbetslösheten är Finlands största arbetskraftspolitiska problem. Problemet kan inte lösas genom att sänka utkomstskyddet för arbetslösa eller skärpa villkoren för det, utan genom personlig handledning, stöd, tillräckliga social- och hälsovårdstjänster och vid behov genom utbildning. Det måste införas en arbetsgaranti för arbetslösa, det vill säga rätt till lönesubventionerat arbete efter tolv månaders arbetslöshet. De detaljerade bestämmelserna om serviceprocessen för arbetslösa, såsom skyldigheten att mata fram arbetsansökningar, bör slopas och resurserna riktas till tjänster som de facto motsvarar individernas behov.

Att försämra förutsättningarna för svårsysselsatta hjälper dem inte ut på arbetsmarknaden. Nyckeln till att sysselsätta dem som har svårt att få jobb är att stärka arbetsförmågan och kompetensen, förebygga diskriminering, anpassa arbetsuppgifterna, stödja arbetsplatserna samt utveckla övergångsarbetsmarknaden och sysselsättningsservicen. IPS-modellen som stöder sysselsättningen av personer med psykiska störningar måste utvidgas och permanent finansiering anvisas för den.

Arbetsgivarnas ansvar för social sysselsättning måste ökas, och vid offentlig upphandling ska det i mån av möjlighet krävas social sysselsättning. Rättigheterna till lönearbete för personer med funktionsnedsättning måste stärkas och i anslutning till det bör man utreda möjligheten att ålägga arbetsgivare skyldighet att sysselsätta personer med funktionsnedsättning, såsom till exempel i Tyskland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen föreskriver om en arbetsgaranti som ger arbetslösa rätt till lönesubventionerat arbete efter tolv månaders arbetslöshet.

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga resurser för att hantera långtidsarbetslösheten.

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition med förslag till lagstadgad minimilön på 15 euro för att stärka arbetstagarnas försörjning.

Reservationens förslag till uttalande 63

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter programmet för utveckling av arbetet och välbefinnandet i arbetet och reserverar tillräcklig finansiering för detta.

Reservationens förslag till uttalande 64

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om ett försök med förkortning av arbetstiden.

Reservationens förslag till uttalande 65

Riksdagen förutsätter att regeringen utvidgar och befäster IPS-modellen, som stöder sysselsättningen av personer med psykiska störningar, och reserverar ett permanent årligt anslag för den.

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de lagändringar som försvagar arbetstagarnas ställning och som exempelvis hänför sig till begränsning av strejkrätten, en första sjukdag utan lön, en exportdriven lönemodell, underlättande av uppsägningar och fler visstidsanställningar.

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker sysselsättningen genom att stödja undanröjandet av faktiska hinder för sysselsättning, till exempel genom att åtgärda kompetensgapet, problemen med arbetsförmågan, diskriminering vid rekryteringar och bristen på lämpliga möjligheter till arbete, i stället för att sträva efter att stärka sysselsättningen endast genom att urholka den sociala tryggheten och öka fattigdomen.

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar strukturerna för sysselsättning av partiellt arbetsföra exempelvis enligt den svenska Samhall-modellen eller den tyska modellen som förpliktar till sysselsättning av personer med funktionsnedsättning.

Reservationens förslag till uttalande 69

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och förnyar serviceprocesserna för att arbetskraftsservicen bättre ska motsvara personernas individuella behov.

Reservationens förslag till uttalande 70

Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar övergångsarbetsmarknaden för att stärka delaktigheten på arbetsmarknaden.

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

Läget för ekonomin och den regionala utvecklingen i östra Finland är oroväckande på grund av den långvariga svaga befolkningsutvecklingen och den stängda gränsen till Ryssland. Utvecklingen i regionerna i östra Finland bör i detta läge stödjas genom särskilda åtgärder och särskild finansiering. Vi föreslår 32 miljoner euro för särskild finansiering till östra Finland.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 32.30.40 med 32 000 000 euro för att stödja den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen i östra Finland.

50. Integration och internationell kompetens

Ökningen av Finlands befolkning i arbetsför ålder beror på invandring. Det är alltså klart att vi även i fortsättningen kommer att behöva en betydande invandring varje år för att vi ska kunna förändra vår åldersstruktur och få tillräckligt med arbetskraft.

Främjandet av integrationen och arbetskraftsinvandringen kräver dock anslag, som regeringen tyvärr har skurit ner betydligt. Ansvaret för ordnandet av integrationstjänsterna övertogs från ingången av 2025 av kommunerna med ett finansieringsunderskott.

Genom att skära i de kalkylerade ersättningarna har regeringen försämrat kvaliteten på och tillgången till integrationstjänster. Genom att försvaga integrationen ökar man de samhälleliga problemen. Samtidigt har regeringen genom ett flertal lagändringar försvårat villkoren för personer som flyttar till Finland oberoende av på vilka grunder de flyttar till Finland.

En misslyckad integration blir dyr för samhället. På längre sikt ökar behovet av dyrare socialservice och utkomststöd till följd av att integrationen misslyckas. Satsningar på integration ökar för sin del invandrarnas möjligheter att få arbete och delta i samhällets verksamhet.

Invandrarna har varierande utgångspunkter och behov, och integrationstjänsterna måste beakta detta. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid integrationen av och möjligheterna till sysselsättning för kvinnor som kommit till landet som flyktingar eller på grund av familjeband, eftersom sysselsättningen bland dem är klart mindre än för andra grupper. Det krävs också kraftigare åtgärder för att få ut de internationella studerande i det finländska arbetslivet och samhället.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 71

> Riksdagen förutsätter att regeringen ökar resurserna för integrationstjänster för invandrare och utvecklar tjänsterna så att människor inte utesluts från integrationstjänster på grund av orsaken till eller tidpunkten för ankomsten och att regeringen i integrationsutvecklingen särskilt beaktar undersysselsatta grupper, såsom kvinnor som kommit till landet på grund av familjeband.

Reservationens förslag till uttalande 72

> Riksdagen förutsätter att regeringen anvisar en tillräcklig projektfinansiering för att stärka internationella studerandes arbetslivskontakter och sociala integration.

03. Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)

Många som flyttat till Finland för att jobba eller studera eller av familjeskäl ställs i praktiken utanför språk- och integrationsutbildningarna. Det försvagar möjligheterna till fortsatt sysselsättning och etablering i samhället. Integrations- och språkutbildning bör därför erbjudas oberoende av orsak till flytten, och tillgången till tjänsterna bör göras betydligt smidigare.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 32.50.03 med 5 000 000 euro för projektfinansiering för skräddarsydda specialinriktade integrationstjänster för vissa invandrargrupper, såsom kvinnor som kommit till landet som flyktingar eller på grund av familjeband.

30. Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag)

Finland har redan länge och exemplariskt deltagit i mottagandet av kvotflyktingar. Flyktingkvotens storlek har emellertid inte avspeglat flyktingsituationen i världen. Regeringens beslut att sänka flyktingkvoten till 500 är ohållbart när den globala flyktingströmmen är historiskt stor och antalet flyktingar har ökat kraftigt varje år på grund av flera utdragna konflikter och kriser. Samtidigt har det i flera års tid kommit rätt få asylsökande till Finland.

Höjningen av flyktingkvoten till 2 500 förutsätter ett ökat anslag på 11 000 000 euro under moment 32.50.30 (statlig ersättning för främjande av integration). Staten ersätter bland annat kommunerna och välfärdsområdena för integrationsrelaterade kostnader.

Ersättningarna till kommunerna för integrationsrelaterade kostnader har minskat avsevärt trots att ansvaret för att ordna integrationstjänster helt har överförts till kommunerna. Tjänsterna har från första början överförts till kommunerna med för små resurser, och nedskärningarna äventyrar kvaliteten på och tillgången till tjänster. Det har krävts att nedskärningar som har samband med avvecklingen av normer inte genomförs så att de inte försämrar språkutbildningen, tjänsterna inom småbarnspedagogiken och undervisningen eller de sysselsättningsfrämjande tjänster i kommunerna. Det har påstått att nedskärningarna i integrationen i kommunerna inte minskar integrationstjänsterna, eftersom integrationstjänsterna är viktiga för kommunernas och städernas tillväxt. I verkligheten hotar nedskärningarna i ersättningarna kommunernas bildningstjänster, som redan nu är utsatta för sparbeting på grund av nedskärningarna i statsandelarna.

Vi föreslår

> att riksdagen ökar moment 32.50.30 med 11 000 000 euro för att höja flyktingkvoten till 2 500 och

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 73

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna i de integrationsrelaterade ersättningarna till kommunerna.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

I sin budget för 2026 fortsätter regeringen Orpo att avveckla den nordiska välfärdsmodellen och försvagar ytterligare försörjningen särskilt för de finländare som har de allra lägsta inkomsterna. Enligt social- och hälsovårdsministeriet ökar nedskärningarna i den sociala tryggheten 2024—2025 den ekonomiska utsattheten för 110 000 personer, av vilka 27 000 är barn. När man dessutom beaktar den totalreform av utkomststödet som ingår i nästa års budget ökar antalet personer med låga inkomster med ungefär 124 000, av vilka 31 000 är barn.

Nedskärningarna i den sociala tryggheten har inte ökat sysselsättningen, utan istället för de 100 000 nya arbetstillfällen som utlovades så har vi ungefär 80 000 fler arbetslösa än tidigare. Vänsterförbundet kräver att alla nedskärningar i utkomstskyddet för arbetslösa, bostadsbidraget och utkomststödet återtas. Dessutom bör det skyddade beloppet återinföras och höjas till 500 euro i månaden. Indexhöjningarna av de sociala förmånerna bör genomföras fullt ut och frysningen av dem bör upphöra.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart återtar frysningen av de förmåner som är bundna till folkpensionsindex för 2024—2027 och lämnar riksdagen de propositioner som krävs för detta.

02. Tillsyn

07. Omkostnader för Tillstånds- och tillsynsverkets arbetarskyddsavdelning (reservationsanslag 2 år)

Utsugningen och utnyttjandet av utländsk arbetskraft måste utrotas målmedvetet bland annat genom att lönedumpning kriminaliseras, fackförbunden ges rätt att väcka talan och genom satsningar på arbetarskyddstillsynen. Anslagen för arbetarskyddstillsynen måste höjas och myndighetssamarbetet och utbudet av metoder för tillsynen utvecklas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.02.07 med 5 000 000 euro för att effektivisera arbetarskyddstillsynen.

03. Forskning och utveckling

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Pilotförsök med rådgivningsverksamhet för tonåringar

Stödet för föräldraskap fokuserar för närvarande på småbarnstiden. Ofta minskar också samarbetet mellan skolan och hemmet när barnet växer. Även föräldrarna kan behöva stöd när tonåringarna blir mer självständiga och prövar sina gränser, ibland under häftiga former.

Tanken med den så kallade tonårsrådgivningen är att ge tonåringar och deras familjer stöd, råd och hjälp i så tidigt som möjligt för att undvika svårare problem. Effektivare förebyggande tjänster är också det bästa sättet att få ned det under de senaste åren ökande antalet omhändertagna tonåringar. Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett pilotförsök för att ta fram förfaranden för rådgivningsverksamhet för unga och anvisar finansiering för detta 2025.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 2 000 000 euro för ett pilotförsök för att ta fram förfaranden för rådgivningsverksamhet för unga.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

Målet för reformen av den sociala tryggheten bör vara en basinkomst som sporrar till arbete. Vänsterförbundet skulle genomföra ett omfattande försök med basinkomst och anvisa 20 miljoner euro för försöket.

Vänsterförbundet skulle inte genomföra den höjning av barnavdraget som regeringen föreslår, utan vi skulle använda samma belopp till att höja barnbidragen. Låginkomsttagarna drar inte nytta av barnavdraget, så höjningen av barnbidraget är en mer jämlik åtgärd som också gynnar låginkomsttagarna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen genomför ett omfattande försök med basinkomst och reserverar tillräcklig finansiering för försöket.

Reservationens förslag till uttalande 76

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar den föreslagna höjningen av barnavdraget och i stället anvisar det reserverade beloppet till en höjning av barnbidragen.

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Regeringen har genomfört massiva nedskärningar i det allmänna bostadsbidraget. De försvårar livet för låginkomsttagare och försvagar hela det finska samhällets funktion. Nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget har drabbat särskilt ensamförsörjarfamiljer och låginkomsttagare hårt, när många hushåll plötsligt har förlorat upp till hundratals euro i månaden.

Regeringen har också överfört studerandena från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg. Ändringen har i betydande grad försvårat den ekonomiska situationen för studerande genom att försämra stödet för boende under studietiden. Enligt undersökningar är högskolestuderandenas oro över den egna ekonomiska situationen en central stressfaktor som orsakar psykiska problem.

På grund av regeringens bostadspolitik kommer det i framtiden att finnas ännu färre bostäder till överkomligt pris, vilket ytterligare förvärrar effekterna av nedskärningarna i bostadsbidraget. År 2024 började bostadslösheten öka för första gången på tolv år, och också antalet vräkningar ökade kraftigt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 77

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar alla nedskärningar i det allmänna bostadsbidraget och utan dröjsmål lämnar riksdagen de propositioner som detta förutsätter.

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

I budgeten för 2026 föreslås det nedskärningar i utkomststödet, vilket innebär att nivån på det grundläggande utkomststödet sänks, förvärvsinkomstavdraget slopas och sanktionerna skärps. Nedskärningarna i utkomststödet fördjupar fattigdomen på ett exceptionellt sätt. Detta gäller särskilt personer som inte har förutsättningar att få arbete och inte heller tillräcklig funktionsförmåga för att upprätthålla den primära förmånen. Då kan sanktioner på upp till 50 procent orsaka direkt hunger och andra allvarliga problem.

Slopandet av förvärvsinkomstavdraget på 150 euro, det vill säga det skyddade beloppet, är en fortsättning på regeringens skadliga beslut om slopande av andra skyddade belopp. Det försvagar ytterligare incitamenten att arbeta med utkomststöd, och incitamenten är redan nu de sämsta. I fortsättningen ska redan första intjänade euro dras av till fullt belopp från utkomststödet.

Regeringen har dessutom tidigare avsevärt försämrat ställningen för dem som får utkomststöd genom att skärpa bestämmelserna om godtagbara boendeutgifter på ett sätt som i många fall kan leda till oskäliga situationer och att det blir mer allmänt med vräkning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 78

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna i utkomststödet och utan dröjsmål lämnar riksdagen de propositioner som detta förutsätter.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Regeringen har kraftigt försämrat utkomstskyddet för arbetslösa samtidigt som arbetslösheten har fortsatt att öka under hela regeringsperioden. Budgeten för 2026 innehåller åter nya försämringar i utkomstskyddet för arbetslösa, när sanktionerna för arbetslösa skärps och behovsprövningen utökas i samband med det så kallade allmänna stödet.

De massiva nedskärningarna i utkomstskyddet för arbetslösa har inte ökat sysselsättningen utan endast fattigdomen. Incitamenten att arbeta har också försvagats i många avseenden när utkomstskyddets skyddade belopp har slopats. Detta syns redan nu i att deltidsanställningarna minskar bland dem som får arbetslöshetsförmån.

Vänsterförbundet föreslår att utkomstskyddets skyddade återinförs och höjs till 500 euro för att öka incitamenten för kortvarigt arbete och deltidsarbete och förbättra försörjningen för korttidsanställda.

I stället för regeringens kontinuerliga nedskärningar bör utkomstskyddet för arbetslösa utvecklas strukturellt, i synnerhet för att stärka företagarnas och de självsysselsattas försörjning. Grundtrygghetsförmånerna bör förenhetligas i riktning mot en basinkomst utan att nivån på förmånerna försämras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 79

> Riksdagen förutsätter att regeringen återtar alla nedskärningar av utkomstskyddet för arbetslösa och utan dröjsmål lämnar riksdagen de författningsändringar som detta förutsätter.

Reservationens förslag till uttalande 80

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa till 500 euro i månaden.

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder företagare permanent rätt till arbetsmarknadsstöd i enlighet med den undantagslag som var i kraft under coronatiden.

Reservationens förslag till uttalande 82

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om en kombinationsförsäkring med en skälig försäkringspremie som vid arbetslöshet tryggar försörjningen för personer med löne- och företagarinkomster.

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner genom vilka vuxenutbildningsstödet och alterneringsledigheten återinförs.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Regeringen Orpo beslutade i sitt regeringsprogram att använda cirka 500 miljoner euro för att höja FPA-ersättningarna för privat vård under regeringsperioden. De nya FPA-ersättningarna har som väntat till betydande delar gått till att läkarföretagen har höjt sina avgifter, och regeringen har inte vidtagit tillräckliga korrigerande åtgärder. För att avveckla vårdköerna bör tilläggsfinansiering riktas till välfärdsområdena och inte till ökade vinster för privata läkarföretag och till deras kunder, som i huvudsak är höginkomsttagare.

Regeringen har avsevärt ökat sjukkostnaderna när läkemedelskostnaderna och klientavgifterna inom social- och hälsovården har höjts och sjukdagpenningen sänkts. Beslut som ökar kostnaderna för att vara sjuk och försvagar försörjningen under sjuktiden är grym politik, eftersom ingen väljer att vara sjuk.

Nedskärningar har riktats också mot rehabiliteringen och rehabiliteringsstödet för unga genom propositioner som försvårar försörjningen för en mycket utsatt grupp. Nedskärningarna är på många sätt absurda, eftersom de också enligt regeringens egna propositioner bidrar till att försvaga engagemanget för rehabilitering och öka övergången till invalidpension, vilket försvagar sysselsättningen och ökar utslagningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om nedskärning av den yrkesinriktade rehabiliteringen och rehabiliteringspenningen för unga och utan dröjsmål lämnar riksdagen de propositioner som behövs för detta.

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om höjning av initialsjälvrisken för läkemedel och sina andra åtgärder som ökar läkemedelskostnaderna.

Reservationens förslag till uttalande 86

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta höjningen av FPA-ersättningarna för privat vård och omfördela de inbesparade medlen till finansieringen av välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 87

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om nedskärning av sjukdagpenningen.

40. Pensioner

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av folkpensionslagen och vissa andra lagar (förslagsanslag)

Regeringen slår, trots löften om motsatsen, också ned på pensionärer med låga inkomster genom att utsträcka indexfrysningarna till bostadsbidraget för pensionstagare och skära ner nivån på bostadsbidraget för pensionstagare.

Nedskärningarna av bostadsbidraget för pensionstagare bör återtas och dessutom bör bidraget omfattas av ett skyddat belopp som motsvarar det som gäller för det allmänna bostadsbidraget. Det gör det lättare att ta emot arbete för de pensionärer som är villiga att fortsätta sin yrkeskarriär.

Incitamenten att arbeta bör också förbättras genom att införa den under förra valperioden i långa stycken beredda linjära modellen för full och partiell sjuk- eller invalidpension.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att i bostadsbidraget för pensionstagare införa ett skyddat belopp som motsvarar det som gäller för det allmänna bostadsbidraget och för att återta nedskärningarna av bostadsbidraget för pensionstagare.

Reservationens förslag till uttalande 89

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om en linjär modell för sjukpension.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

60. Stödjande av social- och hälsovården

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (reservationsanslag 2 år)

Våld mot kvinnor och våld i nära relationer är svårlösta människorättsproblem i vårt land. Antalet skyddshemsplatser har ökat kontinuerligt, men antalet räcker fortfarande inte till för det ökande behovet. Anslaget för skyddshem måste målmedvetet ökas så att antalet skyddshemsplatser kan utökas och deras tillgänglighet förbättras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.60.52 med 6 000 000 euro för skyddshemmens omkostnader.

63. Statsunderstöd för verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området (fast anslag)

Kompetenscentren inom det sociala området har en avgörande roll i den forskningsbaserade utvecklingen av den sociala servicen. För att målen för social- och hälsovårdsreformen ska nås och kvaliteten på socialservicen förbättras måste tillräckliga resurser tryggas för kompetenscentren.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.60.63 med 1 500 000 euro för att trygga verksamheten vid kompetenscentren inom det sociala området.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

Det arbete som organisationerna inom social- och hälsovården utför är hotat när regeringen Orpo, i strid mot tidigare parlamentariska överenskommelser, minskar organisationernas finansiering med hela 80 miljoner euro för nästa år. Nedskärningen görs trots att till exempel antalet vräkningar ökar snabbt och regeringen på många andra sätt samtidigt försvagar ställningen just för social- och hälsovårdsorganisationernas klienter. Vänsterförbundet godkänner inte nedskärningarna av social- och hälsovårdsorganisationernas finansiering i en situation där det finns ett större behov av deras arbete än någonsin tidigare.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.90.50 med 80 000 000 euro för finansiering av organisationerna inom social- och hälsovården.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Den ekologiska rekonstruktionen av samhället kräver förändringar i den ekonomiska aktiviteten, målsättningarna och styrsystemen. Klimat och miljö måste stå i centrum för politiken. En hållbar ekonomisk politik som utgår från planetariskt välstånd är ett av de viktigaste sätten att stoppa klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald. Effektiva finanspolitiska metoder för att ingripa i den ekologiska krisen är tillräcklig finansiering av den offentliga sektorns klimat- och miljöåtgärder, gröna investeringar, stark reglering och en miljö för beskattningen.

Regeringen Orpo har visat grov likgiltighet för uppnåendet av klimatlagens klimatneutralitetsmål och stoppandet av förlusten av biologisk mångfald. Ingenting görs för att kompensera de massiva nedskärningar som gjordes 2024. Tvärtom underlåter regeringen att fatta nödvändiga klimat- och miljöbeslut, medan redan fattade beslut urvattnas. Vänsterförbundet vill att Finland återigen minskar sina utsläpp, styr ekonomin så att den blir mer hållbar, stärker den biologiska mångfalden och förbättrar djurens välbefinnande.

Kommunernas klimatplaner

Åtgärder för att dämpa klimatuppvärmningen genomförs på internationell nivå, EU-nivå, nationell nivå och lokal nivå. Kommunerna har en central roll i att bromsa klimatförändringen. Kommuners skyldighet att utarbeta klimatplaner måste stå kvar i klimatlagen, och kommunerna bör anvisas 2,6 miljoner euro för de uppgifter som detta medför.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 90

> Riksdagen förutsätter att regeringen återinför kommunernas skyldighet att utarbeta en klimatplan i klimatlagen och anvisar kommunerna tillräcklig finansiering för de uppgifter som detta medför.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

65. Understöd till organisationer och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Det arbete som de rikstäckande miljöorganisationerna utför är ytterst viktigt för miljöskyddet, stödet till det civila samhället och miljöfostran. Miljöorganisationerna är viktiga expertorganisationer och deras expertis anlitas i stor omfattning. Arbetet är också internationellt.

Dessutom blir rådgivningen till organisationerna inom boendesektorn allt viktigare när Orpos regering skär ned på den offentligt finansierade boenderådgivningen.

Att utnyttja frivilliga arbetsinsatser är ett utmärkt sätt att öka finländarnas miljömedvetenhet och göra konkreta insatser för miljöskyddet. Vidare är det ett viktigt samhälleligt mål att säkerställa och utveckla miljöorganisationernas verksamhetsmöjligheter.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.01.65 med 850 000 euro för bidrag till miljöorganisationerna.

10. Miljö- och naturvård

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

Förlusten av den biologiska mångfalden måste stoppas, inte bara med tanke på naturen utan också med tanke på mänsklighetens välfärd. Finland har förbundit sig till att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden senast 2030. Samma åtagande har ingåtts också före 2010 och 2020 på såväl internationell nivå som på EU-nivå. Det är uppenbart att naturförlusten inte kan stoppas utan en massiv ökning av den skyddade mark- och vattenarealen. För att det ska lyckas krävs det både att statsägda områden överförs till att omfattas av skyddet och att privat mark skyddas mot ersättning, till exempel inom ramen för Metso- och Helmi-programmen. Naturpanelen, som representerar de mest tillförlitliga vetenskapliga rönen, har föreslagit att finansieringen av naturvården ska höjas till 0,5–1 procent av bruttonationalprodukten. Det innebär en betydande ökning jämfört med den nuvarande nivån.

Den främsta orsaken till artförlusten är att livsmiljöer förstörs för att ge rum för industriell verksamhet. Arterna har inte längre utrymme att existera. Helmi-programmet svarar på det här problemet. Det behövs alltså ett avsevärt ökat anslag för genomförande av livsmiljöprogrammet Helmi samt för inventering, märkning, skötsel och stöd för skötseln av privata naturskyddsområden och andra områden som är värdefulla med tanke på den biologiska mångfalden.

Handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (Metso) har som mål att förbättra nätverket av skyddade områden och utveckla naturvården i ekonomiskogar. Tillbakagången i skogbevuxna livsmiljöer och skogsarter bör stoppas före utgången av 2025. Det konkreta syftet med programmet, som baserar sig på frivilligt skydd, är att permanent skydda cirka 96 000 hektar och att få 82 000 hektar att omfattas av tidsbegränsat skydd och naturvårdsprojekt.

Metsoprogrammet har varit framgångsrikt. Programmet har ökat acceptansen för naturskyddet och samarbetet mellan aktörer inom skogs- och miljöbranschen. Metsoprogrammets metoder är effektiva och kostnadseffektiva. Programmet finansiering ligger dock inte på en nivå som motsvarar behoven.

Skogarna är av vital betydelse för naturens mångfald. I nuläget finns det 2 200 hotade arter i Finland. Mer än en tredjedel av dem finns i skogarna. Vid millennieskiftet fanns det 1 500 hotade arter. Skyddet av skogar, i synnerhet gamla skogar, är det effektivaste sättet att bromsa upp minskningen av mångfalden. Dessutom måste mångfalden gynnas också i ekonomiskogar exempelvis genom att utöka mängden rötved.

Vi har långt till målet att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden, och särskilt illa ser det ut i södra Finland, där fortfarande endast cirka 2–8 procent av skogarna är skyddade i de olika landskapen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.21 med 200 000 000 euro för främjande av naturskyddet och den biologiska mångfalden.

22. Vissa utgifter för miljövård (reservationsanslag 3 år)

Främjandet av cirkulär ekonomi för att minska överkonsumtionen av naturresurser har länge varit en underfinansierad miljöåtgärd i Finland, och i budgetpropositionen för nästa år kompenseras detta underskott inte i tillräcklig utsträckning. Med den nuvarande utvecklingen skulle vi finländare behöva minst tre jordglober för att producera de naturresurser vi årligen använder. Den cirkulära ekonomin måste främjas för att vi i framtiden ska hålla oss inom gränserna för planetens bärkraft.

Vi föreslår

att moment 35.10.22 ökas med 400 000 euro för främjande av cirkulär ekonomi.

63. Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (reservationsanslag 3 år)

Genom förvärv till staten av mark för naturskyddsändamål och genom ett ersättningsförfarande tryggas områden som är viktiga för den biologiska mångfalden. Anslaget kan bland annat användas för att ersätta de kostnader som förorsakas skogsägaren för avgränsning av skyddszoner som inrättats i närheten av vattendrag, bland annat för att skydda flodpärlmusslor. Obligatorisk användning av sådana skyddszoner är avgörande för att skydda känsliga ekosystem och bevara den biologiska mångfalden. Anslagen för förvärv av områden och ersättning i anslutning till naturskydd är dock otillräckliga i förhållande till behoven.

Vi föreslår

att moment 35.10.63 ökas med 60 600 000 euro för vård och förvärv av naturskyddsområden.

20. Samhällen, byggande och boende

Byggbranschen befinner sig i en djup svacka. Höjningarna av räntenivån 2022 och 2023 ökade osäkerheten inom bostadsmarknaden och byggnadsindustrin. Höjningarna ledde till att byggverksamheten avtog kraftigt, vilket också ökade arbetslösheten och permitteringarna inom branschen. Det räcker inte med enbart lättnader i penningpolitiken för att få byggbranschen på fötter igen efter en utdragen lågkonjunktur. Byggbranschen behöver väckas till liv genom målinriktade åtgärder.

Under en lågkonjunktur sjunker priset på byggande, vilket gör statligt subventionerat bostads- och reparationsbyggande kostnadseffektivt och lönsamt. Om situationen fortsätter kommer tillväxtorterna snart att ha problem med bostadsbrist och ett ökat eftersatt underhåll. Satsningar på förmånligt bostadsbyggande skulle bidra till att minska bostadslösheten. Att byggverksamheten har stannat av kommer sannolikt att leda till brist på hyresbostäder i tillväxtorterna, vilket i kombination med regeringens nedskärningar som drabbar låginkomsttagarna kommer att leda till ökad bostadslöshet. Bostadslösheten har redan nu börjat öka, för första gången på 12 år, på grund av regeringens nedskärningar. Också vräkningsstatistiken visar att situationen är alarmerande.

Regeringen Orpos beslut att införliva Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet Ara med miljöministeriet äventyrar skötseln av Aras uppgifter, i synnerhet när det gäller att bygga och reparera bostäder till rimligt pris och främja tillgången till tillgängliga bostäder. Regeringens beslut att slopa de understöd som Ara beviljat förvärrar konjunkturläget inom byggbranschen, ökar arbetslösheten, minskar tillgången till hyresbostäder till rimligt pris och höjer den allmänna hyresnivån. Beslutet att Statens bostadsfonds (VAR) medel slås samman med övriga medel i statsbudgeten vid ingången av nästa år innebär i praktiken att det inte finns några öronmärkta pengar social bostadsproduktion. Regeringens bostadspolitiska kursändring är framför allt ideologisk och har redan lett till ökande betalningsstörningar, vräkningar och bostadslöshet.

Regeringen har beslutat att produktionen av nya bostadsrättsbostäder ska upphöra efter 2025. Vid ingången av 2024 slopades dessutom helt och hållet bland annat understöden för att förbättra boendesammanslutningarnas och byggnadernas energiprestanda, för att fasa ut olje- och gasuppvärmning i bostadshus, för infrastruktur för laddning av elbilar i bostadshus och för laddningspunkter vid arbetsplatser. Också antalet reparationsunderstöd som hänför sig till tillgängligheten i byggnader minskas.

Vänsterförbundet vill inte avveckla det offentligt finansierade byggandet, utan istället öka det. Det är konjunkturpolitiskt förnuftigt att till exempel starta projekt för social bostadsproduktion nu när bostadsbyggandet i övrigt är i en svacka. Detsamma gäller för olika renoveringsprojekt. Exempelvis har energiunderstödet till bostadssammanslutningar och understödet till renovering av uppvärmningen i hushåll varit populära stöd som har påskyndat omställningen till koldioxidneutralitet och hjälpt hushållen att minska sina energikostnader. Dessa stöd behöver få fortsättning.

Dessutom föreslår vi ett omfattande investeringsstöd av engångsnatur för att stödja byggbranschen. Ett konjunkturunderstöd till bostadssammanslutningar skulle påskynda behövliga nybyggnadsprojekt och reparationsprojekt och avsevärt öka efterfrågan inom branschen. Ett stödpaket för byggprojekt i kommunerna och välfärdsområdena skulle uppmuntra till att genomföra behövliga byggprojekt och i vissa fall sådana projekt som skjutits upp under en längre tid. Med hjälp av stödpaketet kan man till exempel renovera mögelskolor och andra fastigheter där man har problem inomhusluften. Vidare kan man genomföra renoveringar som förbättrar energieffektiviteten och uppvärmningen samt starta andra viktiga reparations- och nybyggnadsprojekt.

Inrikestrafiken är en av de mest betydande utsläppssektorerna i landet. Det har fastställts egna utsläppsminskningsmål för trafiken i syfte att uppnå de mål som fastställts i Finlands klimatlag och fullgöra EU-förpliktelserna för ansvarsfördelningssektorn. Målet är att utsläppen ska halveras fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå och elimineras helt senast 2045.

Enligt kommunikationsministeriets senaste bedömning kan målet om halverade utsläpp från trafiken uppnås endast om de åtgärder i fas 1 i färdplanen för fossilfria transporter som godkändes under förra regeringsperioden genomförs fullt ut. Vidare krävs att de olika möjligheterna att minska utsläppen förverkligas på önskat sätt, utsläppshandeln inom EU genomförs på det sätt som kommissionen föreslår och distributionsskyldigheten höjs till 34 procent.

Tyvärr försämrar regeringens budgetproposition ytterligare våra möjligheter att nå utsläppsmålen för trafiksektorn. Till exempel leder sänkningen av bränsleskatten, sänkningen av finansieringen av kollektivtrafiken och slopandet av stödet för laddningsinfrastruktur vid bostadsfastigheter utvecklingen i helt fel riktning. I Vänsterförbundets alternativ ökas finansieringen av dessa. För att stödja främjandet av den elektroniska laddningsinfrastrukturen skulle vi anvisa 20 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 91

> Riksdagen förutsätter att regeringen i budgeten återinför understödet för främjande av infrastruktur för eldrivna transporter i bostadshus.

Reservationens förslag till uttalande 92

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder ett konjunkturrelaterat stimulanspaket för byggbranschen för att förhindra konkurser och arbetslöshet och påskynda nödvändiga investeringar som gäller reparationer, energirenoveringar och nybyggnation.

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Finland strävar efter att få slut på bostadslösheten före utgången av 2027. Det kommer inte att hända utan åtgärder. Genom att minska finansieringen till boenderådgivningen förvärrar Orpos regering situationen för dem som är bostadslösa eller står på randen till bostadslöshet. Finansieringen av boenderådgivningen bör höjas för att trygga boendet och förhindra vräkning.

Vi föreslår

> att moment 35.20.31 ökas med 3 000 000 euro för att utveckla och öka boenderådgivningen.

34. Understöd för slopande av oljeuppvärmning av fastigheter i kommuner (reservationsanslag 3 år)

Stödet för att slopa olje- och gasuppvärmningen i kommunala fastigheter måste återinföras för att påskynda energirenoveringarna av fastigheterna.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.20.34 i budgeten och ökar momentet med 10 800 000 euro till understöd för att avstå från oljeuppvärmning i fastigheter i kommuner.

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

De understöd för reparationsverksamhet som beviljas ur statsbudgeten beviljas särskilt för tillgänglighetsrenovering av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning samt för reparation som är nödvändig med tanke på säkerheten. Regeringen har minskat anslaget med 2 miljoner euro, vilket är ohållbart med tanke på tryggandet av rättigheterna för utsatta människogrupper. Understödet måste fortsätta för att byggnadernas tillgänglighet ska kunna tryggas även i fortsättningen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.55 med 2 000 000 euro för understöd till reparationsverksamhet.

56. Understöd för att avstå från olje- och gasuppvärmning av bostadshus (reservationsanslag 3 år)

Stödet för att slopa olje- och gasuppvärmningen i kommunala fastigheter och bostadshus måste återinföras för att påskynda energirenoveringarna av fastigheterna. Stödet har varit ett mycket populärt och effektivt sätt att förbättra byggnaders energiprestanda. Understödet är fortfarande efterfrågat och nödvändigt.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.56 med 40 600 000 euro till understöd för att avstå från olje- och gasuppvärmning i bostadshus.

58. Fullmakter för statsunderstödd bostadsproduktion (förslagsanslag)

Vänsterförbundet vill återta slopandet av fullmakterna att bevilja räntestödslån. Regeringen har för avsikt att avsevärt minska fullmakterna att bevilja räntestödslån: medan fullmakterna i år uppgår till 1,75 miljarder euro kommer de att år 2026 uppgå till 1,13 miljarder euro och 2027 till endast 500 miljoner euro. Tillsammans med regeringens tidigare nedskärningar i bostadsproduktionen kommer detta i praktiken att innebära att produktionen av bostäder till skäligt pris rasar i Finland.

Vi föreslår

att riksdagen ökar fullmakten att godkänna lån enligt lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (604/2001) och enligt lagen om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus (574/2016) som av statens medel understödda räntestödslån till ett belopp av sammanlagt högst 500 000 000 euro.

60. Överföring till Statens bostadsfond

Statens bostadsfond har varit ett instrument för statens bostadspolitik sedan 1990. Ur fonden betalas stöd och understöd som beviljas av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet. De omfattar bland annat räntestöd för räntestödslån, reparationsunderstöd, energiunderstöd, startbidrag och investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov. Dessa är alla ett led i genomförandet av statens bostadspolitik och bidrar till det allmännas konstitutionella uppgift att främja vars och ens rätt till bostad och att stödja självständigt boende.

I framtiden kommer det att behövas mer statligt subventionerad bostadsproduktion när regeringens försämringar av den sociala tryggheten träder i kraft och behovet av hyresbostäder till skäligt pris ökar. Ara-produktionen har också en viktig roll i att förebygga en segregerande utveckling, särskilt i stora städer. Till exempel i Helsingfors kommer minskning av bostäder till skäligt pris i kombination med omfattande nedskärningar i den sociala tryggheten att försvåra inte bara människornas vardag utan också tillgången på arbetskraft. Konsekvenserna sträcker sig alltså inte enbart till individen utan också till näringspolitiken. Dessutom har den statligt subventionerade bostadsproduktionen varit ett viktigt konjunkturpolitiskt verktyg: när byggbranschen går på knä har staten kunnat effektivisera Ara-produktionen, vilket har en stimulerande effekt på ekonomin.

Nedskärningarna i stöden till Statens bostadsfond kommer att försvåra tillgången till bostäder till skäligt pris, vilket är särskilt problematiskt sett till de stigande levnadskostnaderna och regeringens eget mål att eliminera långtidsbostadslösheten. Vi anser att nedskärningarna i stödfullmakterna bör återtas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 93

> Riksdagen förutsätter att regeringen ökar den sociala bostadsproduktionen för att svara på det ökande behovet.

Reservationens förslag till uttalande 94

> Riksdagen förutsätter att regeringen återställer Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet som ett självständigt ämbetsverk.

Reservationens förslag till uttalande 95

> Riksdagen förutsätter att regeringen bibehåller Statens bostadsfond som en självständig finansieringsmekanism som är åtskild från statsbudgeten och utvecklar dess medelsanskaffning i enlighet med det bostadspolitiska utvecklingsprogram som fastställdes under föregående regeringsperiod samt ökar dess fullmakter i fråga om energiunderstöd, startbidrag, kommunaltekniska understöd, understöd i anslutning till avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT), investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov samt hiss- och tillgänglighetsunderstöd och reparationsunderstöd.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Beskattningens uppgift är att trygga finansieringen av välfärdssamhället, jämna ut förmögenhets- och inkomstskillnader och styra människors och företags beteende. Vänsterförbundet anser att den grundläggande utgångspunkten är att skatt ska betalas enligt betalningsförmåga.

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

Regeringen Orpo har redan tidigare minskat skattesystemets progressivitet avsevärt. Till exempel lindrade regeringen beskattningen av höginkomsttagare genom att höja den nedre gränsen för solidaritetsskatten till 150 000 euro. Ännu 2023 var den nedre gränsen i den högsta inkomstklassen 85 800 euro. Vänstern skulle återta denna skattelättnad för höginkomsttagare.

De skatteändringar som högerregeringen föreslår för 2026 ökar inkomstskillnaderna ytterligare. Beskattningen lindras mest för dem som har störst förmåga att betala skatt. Vänsterförbundet stöder inte regeringens förslag att sänka de högsta marginalskattesatserna till cirka 52 procent, vilket är en skattesänkning som riktas till de finländare som har de högsta inkomsterna. Vi stöder inte heller den sänkning av tilläggsskatten på stora pensioner som regeringen föreslår och som endast ökar nettoinkomsterna för dem som får de allra högsta pensionerna. Vänsterförbundet understöder inte heller regeringens förslag om en sänkning av källskatten för nyckelpersoner och en lättnad för dem som återvänder till Finland.

Utöver dessa ändringar vill vi stärka progressionen i inkomstskatteskalan. Vi vill också förbättra köpkraften för arbetstagare med små och medelstora inkomster genom att överföra de så kallade konkurrenskraftsavgifterna på arbetsgivaren. I konkurrenskraftsavtalet 2016 överfördes största delen av lönebikostnaderna från arbetsgivarna till löntagarna. Vänsterförbundet vill stärka arbetstagarnas köpkraft genom att dessa lönebikostnader igen ska betalas av arbetsgivarna. Överföringen stöder också den ekonomiska tillväxten, eftersom den otillräckliga konsumtionsefterfrågan för närvarande är det största tillväxthindret i Finland. Att stärka löntagarnas köpkraft genom att överföra konkurrenskraftsavgifterna vore med tanke på statsfinanserna ett hållbarare sätt att stödja löntagarnas köpkraft än genom stora skattesänkningar.

Vänsterförbundet vill stärka statsfinanserna till exempel genom att införa en moderat förmögenhetsskatt på egendom på över en miljon euro, det vill säga en så kallad miljonärsskatt. Vi vill också skärpa beskattningen av stora arv, höja samfundsskatten något, slopa skattelättnaden för utdelning till onoterade bolag och slopa miljöskadliga skattestöd.

Reservationens förslag till uttalande 96

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om en moderat förmögenhetsskatt enligt vänsterförbundets modell, det vill säga en så kallad miljonärsskatt.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Vänsterförbundet anser att alla inkomster bör behandlas lika i beskattningen. Därför vill Vänsterförbundet i sin alternativa budget samordna beskattningen av förvärvsinkomster och kapitalinkomster så att förvärvsinkomster och kapitalinkomster beskattas på samma sätt. Det förenklar beskattningssystemet och undanröjer möjligheterna till skattespekulation genom inkomstomvandling.

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att ändra inkomstskatteskalan i enlighet med Vänsterförbundets modell så att de skattelättnader som gynnar höginkomsttagarna återtas och den så kallade solidaritetsskatten bibehålls.

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta sänkningen av källskatten för nyckelpersoner och utvidgningen av tillämpningsområdet.

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta sänkningen av tilläggsskatten på pensionsinkomst.

Reservationens förslag till uttalande 100

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att samordna beskattningen av förvärvsinkomster och beskattningen av kapitalinkomster så att samma skatteskala tillämpas på dem.

Reservationens förslag till uttalande 101

Riksdagen förutsätter att regeringen behandlar börsbolag och onoterade bolag lika och lämnar riksdagen behövliga propositioner med förslag till slopande av lindringen av utdelningsskatten för ägare till onoterade bolag.

Reservationens förslag till uttalande 102

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att rör att riva upp de ändringar i socialförsäkringarna som följer av konkurrenskraftsavtalet i syfte att stärka löntagarnas köpkraft.

Reservationens förslag till uttalande 103

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att bevara rätten till avdrag för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer.

Reservationens förslag till uttalande 104

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att bevara skattefriheten för tjänstecyklar.

Reservationens förslag till uttalande 105

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att bevara avdraget för arbetsrum.

Reservationens förslag till uttalande 106

Riksdagen förutsätter att regeringen för att säkra lönsamheten för arbete lämnar propositioner med förslag om att sänka självrisken för avdraget för arbetsresekostnader till 750 euro, precis som 2023.

Reservationens förslag till uttalande 107

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att minska skogsavdraget från 75 procent till 50 procent.

Reservationens förslag till uttalande 108

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återställa den maximala insättningen på aktiesparkonton till 50 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 109

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner med förslag till en skattereform som omöjliggör skatteflykt och senareläggning av skatt med hjälp av försäkringsskal, kapitaliseringsavtal och liknande arrangemang, och som innebär att överlåtelsevinst och avkastning av utdelning från skalarrangemang beskattas på samma sätt som vid direkt innehav.

Reservationens förslag till uttalande 110

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner med förslag till en skatt på värdeökning för privatpersoner för att förhindra att de kringgår skatt på egendom som förvärvats i Finland genom att skriva sig i utlandet.

Reservationens förslag till uttalande 111

Riksdagen förutsätter att de offentliga skatteuppgifterna utvidgas så att de också inkluderar skattefri vinstutdelning, arv och gåvor samt kapital som omfattas av olika skal- och andra placeringsarrangemang och avkastning på sådant kapital.

Reservationens förslag till uttalande 112

Riksdagen förutsätter att rätten till skatteavdrag för donationer utvidgas till att gälla alla medborgar- och välgörenhetsorganisationer.

02. Samfundsskatt

En sänkning av mervärdesskatten till 24 procent skulle gagna ett stort antal företagare, medan en höjning av samfundsskatten skulle beröra större företag med stora vinster. En höjning av samfundsskatten skulle nästan uteslutande gälla de 10 procent av finländarna som har de högsta inkomsterna, utländska ägare och vissa inhemska institutionella investerare.

Utöver en måttlig höjning av samfundsskatten bör skattebasen för internationell företags- och investeringsverksamhet stärkas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 113

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att höja samfundsskatten med en procentenhet och återtar den planerade sänkningen av samfundsskatten.

Reservationens förslag till uttalande 114

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att begränsa företagens rätt till ränteavdrag och slopa den så kallade balansbefrielsen.

Reservationens förslag till uttalande 115

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner genom vilka de sammanslutningar som är befriade från skatt på utdelning påförs en måttlig källskatt. Skatten ska framför allt gälla utländska institutionella investerare.

Reservationens förslag till uttalande 116

Riksdagen förutsätter att regeringen reviderar lagstiftningen om bassamfund så att i synnerhet skatteundandragande med hjälp av internationella så kallade skrivbordsbolagsarrangemang försvåras. Inkomsterna för dotterbolag i skatteparadis ska beskattas i Finland när de inte grundar sig på faktisk verksamhet i det land där bolaget är beläget.

Reservationens förslag till uttalande 117

> Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en beredning för att införa skatteplikt för utländska fastighetsfonder och andra fonder som för närvarande är skattefria i Finland.

Reservationens förslag till uttalande 118

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om en skatt på finansieringsverksamhet för att bankverksamheten ska beskattas på samma sätt som annan företagsverksamhet.

04. Skatt på arv och gåva

Beskattningen av stora förmögenheter och kapital bör också stärkas. De flesta skatteexperter betraktar arvsskatten som en ”bra skatt” som främjar en effektiv ekonomi och social jämlikhet och stärker de offentliga finanserna. Genom arvsbeskattningen minskar vi den ojämlikhet som överförs från generation till generation. Inget land är en fullständig meritokrati, eftersom familjens tillgångar och inkomstnivå i betydande grad påverkar människornas utgångspunkter och möjligheter. Genom arvsbeskattning och tillhandahållande av offentliga tjänster kan vi ge människor mer jämlika utgångspunkter för att klara sig i livet.

I Finland är nästan två tredjedelar av arven skattefria. Merparten av arv och gåvor är redan koncentrerad till sedan tidigare förmögna personer. På grund av de ökande skillnaderna i förmögenhet är det motiverat att skärpa beskattningen av stora arv och gåvor. I Vänsterförbundets alternativ återinförs de villkor för arvsskatten som gällde före de av Juha Sipiläs regering införda lättnader som trädde i kraft vid ingången av 2017 och som gynnar förmögna personer. Samtidigt vill vi inleda en mer omfattande reform av arvs- och gåvoskatten för att skärpa beskattningen av stora arv och gåvor. Reformen ska också göra det lättare att ta emot mindre arv och göra det möjligt att förlänga betalningstiden till dess att arvtagaren övertar egendomen. Vi vill också sänka räntemarginalen för dröjsmålsräntan på arvsskatten i enlighet med propositionen. Det gynnar sådana arvssituationer där det tar tid innan arvtagaren får tillgång till egendom eller där det inte är meningsfullt att realisera egendomen.

Vänstern föreslår dessutom att en måttfull förmögenhetsskatt på stor egendom, en så kallad miljonärsskatt, införs. Denna skatt på en procent gäller endast egendom på över en miljon euro. Värdet på den egna bostaden räknas inte med i gränsen på en miljon euro. Miljonärsskatten skulle jämna ut förmögenhets- och inkomstskillnaderna, öka skattesystemets progressivitet, stärka de offentliga finanserna och förbättra vår förståelse av fördelningen av förmögenheten i samhället.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 119

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta höjningen av den nedre gränsen för skatt på arv och gåva.

Reservationens förslag till uttalande 120

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition med förslag till en reform som skärper beskattningen av stora arv och gåvor och samtidigt inleder beredningen av en mer omfattande reform av arvsbeskattningen.

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Vänsterförbundet vill återställa den allmänna mervärdesskattesatsen till 24 procent för att stödja köpkraften hos låg- och medelinkomsttagare och för att stödja den totala efterfrågan och den ekonomiska tillväxten. Genom att återställa den allmänna mervärdesskatten till 24 procent stöds också företagen. De varor och tjänster som ännu 2024 omfattades av skattesatsen på 10 procent vill vi flytta tillbaka till den skattesatsen. Regeringen överförde dessa varor till skattesatsen på 14 procent i början av 2025. Överföringen gällde bland annat läkemedel och kollektivtrafik samt motions- och kulturtjänster. Särskilt höjningen av beskattningen av läkemedel i början av 2025 var omänsklig, eftersom regeringen också i övrigt har ökat sjukkostnaderna. Dessutom vill Vänsterförbundet överföra mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor till den nedsatta skattesatsen på 10 procent.

Till exempel höjningen av mervärdesskatten på böcker ledde till att staten får mer för varje såld bok än författaren själv. Höjningen av mervärdesskatten på böcker gjorde också Finland till ett av de länder som beskattar böcker hårdast i Europa. Den samhällsekonomiska betydelsen av att momsen på böcker höjs är liten, men det är tvivelaktigt för stödet till litteratur, författare och läskunnighet. Mervärdesskatten på böcker bör därför sänkas till noll procent.

Vänstern vill också stödja småföretagare genom att höja den nedre gränsen för momsskyldig affärsverksamhet till 30 000 euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 121

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att den allmänna mervärdesskattesatsen ska återställas till 24 procent.

Reservationens förslag till uttalande 122

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att de varor och tjänster som 2024 hörde till skattesatsen på 10 procent återförs till den skattesatsen.

Reservationens förslag till uttalande 123

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att mensskydd, inkontinensskydd och barnblöjor ska omfattas av den nedsatta skattesatsen på 10 procent.

Reservationens förslag till uttalande 124

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att sänka mervärdesskattesatsen för böcker till noll.

Reservationens förslag till uttalande 125

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att stödja småföretagare genom att höja den nedre gränsen för momspliktig affärsverksamhet till 30 000 euro.

08. Punktskatter

04. Accis på alkoholdrycker

I regeringens alkoholbeskattningspolitik riktas ändringarna i beskattningen på olika sätt till olika produkter. Beskattningen av öl har lindrats och beskattningen av andra alkoholprodukter skärpts. Att lindra beskattningen av öl i förhållande till andra alkoholdrycker är inte motiverat varken med tanke på statsfinanserna eller målen om att minska de sociala och hälsorelaterade problemen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 126

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta sänkningen av skatten på öl.

07. Energiskatter

För att minska de farliga klimatutsläppen som hettar upp klimatet och få en tillräcklig mängd koldioxid att bindas till växtligheten och marken i god tid för att stoppa den okontrollerade upphettningen av klimatet, måste koldioxidutsläppen begränsas genom effektiva mekanismer. Beskattningen måste styra ekonomin i en utsläppssnål riktning. Skattestöd som främjar förbränning av trä och torv måste slopas.

De lättnader i bränsleskatterna som regeringen beslutat om är ett steg i fel riktning, eftersom utsläppen inom transportsektorn måste minska snabbt och trafiken måste styras i en utsläppssnål riktning. Om utsläppsmålen inom transportsektorn inte nås, överförs trycket på att minska utsläppen till andra sektorer. Vänsterförbundet skulle återtar de sänkningar av bränsleskatterna som regeringen beslutat om och binda bränsleskatterna till index.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Beskattningen ska samtidigt vara socialt rättvis, så vi föreslår en modell med så kallad kolutdelning, där en del av skatterna på fossil energi återbetalas till konsumenterna. Modellen skulle särskilt gynna dem som bor i glesbygden och som är beroende av egen bil. Vänsterförbundet föreslår att skattestödet för datorhallar slopas redan den 1 januari 2026 på det sätt som planerades i utkastet till regeringens proposition. Vänsteförbundets ändring skulle ge 23 miljoner mer i skatteinkomster 2026.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 127

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att den sänkta elskatten för datorhallar slopas redan från och med den 1 januari 2026.

Reservationens förslag till uttalande 128

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om utdelning av koldioxidskatter, där en del av intäkterna från skatterna på fossil energi återbärs rättvist till skattebetalarna.

Reservationens förslag till uttalande 129

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att koppla punktskatterna på fossila bränslen till levnadskostnadsindex och årligen höja skattenivåerna i enlighet med indexet.

Reservationens förslag till uttalande 130

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att återta regeringen Orpos skattelättnader för drivmedel.

Reservationens förslag till uttalande 131

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och förelägger riksdagen behövliga propositioner med förslag till flygskatt enligt brittisk modell.

Reservationens förslag till uttalande 132

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och förelägger riksdagen behövliga propositioner om skäligare återbäring av energiskatt till jordbruket.

Reservationens förslag till uttalande 133

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att slopa skattestödet för torvförbränning.

Reservationens förslag till uttalande 134

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar beslutsamma åtgärder för att förebygga energianvändning av grovt gagnvirke och inför en skatt på fast biomassa.

Reservationens förslag till uttalande 135

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att slopa skattefriheten för avfallsförbränning.

Reservationens förslag till uttalande 136

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en reform av trafikbeskattningen som syftar till att förbättra miljöstyrningen och trygga skattebasen för trafiken när användningen av fossil energi minskar.

10. Övriga skatter

Användningen av naturresurser måste beskattas bättre för att den förlust av biologisk mångfald som den orsakar ska kunna dämpas. Genom en marktäktsskatten kan man styra till en mer ansvarsfull användning och återvinning av marksubstanser. En marktäktsskatt skulle förbättra återvinningsmaterialens konkurrenskraft i förhållande till jungfruliga material och hålla materialen i omlopp en längre tid. En marktäktsskatt kan ge staten skatteintäkter på uppskattningsvis 70 miljoner euro per år.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 137

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att införa en marktäktsskatt.

05. Överlåtelseskatt

Överlåtelseskatten är en egendomsskatt. I Finland beskattas egendom allmänt taget rätt lindrigt i förhållande till många av våra jämförelseländer. När de offentliga finanserna uppvisar ett klart underskott och utgiftstrycket ökar, bör lättnader i förmögenhetsskatten undvikas. Genom att beskatta förmögenheterna kan man också förhindra att skattebördan riktas alltför mycket till inkomstbeskattningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 138

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att trygga intäkterna från överlåtelseskatten, dock så att de som köper sin första bostad är befriade från överlåtelseskatt.

Reservationens förslag till uttalande 139

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition med förslag till att utvidga överlåtelseskatten till värdepappershandel med en skattesats på 0,1 procent.

07. Fordonsskatt

Regeringen har beslutat att lindra fordonsskattens grundskatt för person- och paketbilar. Skattelättnaden ska enligt förslaget gälla fordon med medelstora och stora utsläpp samt de äldre bilar för vilka det inte finns mätuppgifter om utsläpp. Propositionen är inte i linje med Finlands nationella klimatförpliktelser enligt lagen eller uppfyllandet av klimatförpliktelserna på EU-nivå Propositionen gör det allt svårare för Finland att nå utsläppsmålen inom transportsektorn och de föreslagna skatteändringarna beräknas försämra den offentliga ekonomin med ungefär 29 miljoner euro 2026.

Det allmänna ska genom sin politik skapa möjligheter för människorna att minska klimatavtrycket av sina egna färdsätt. Beskattningen är ett av de effektivaste sätten att påskynda utsläppsminskningarna från trafiken, och beskattningens inverkan på utsläppsstyrningen får inte försvagas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 140

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen de propositioner som behövs för att effektivisera fordonsskattens styreffekt på utsläppen.

08. Avfallsskatt

För att den cirkulation av material som cirkulär ekonomi kräver ska få genomslag måste allt fler materialflöden ledas bort från sorteringen och behandlingen av avfall. På så sätt skapas ett incitament för återanvändning av material. Exempelvis en utvidgning av avfallsskattebasen är ett bra sätt att göra detta.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 141

> Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen ett förslag till utvidgning av skattebasen för avfallsskatten, där skatten utvidgas till att gälla industriavfall, jord- och stenmaterial samt farligt avfall i större utsträckning än för närvarande.

Avdelning 12

INKOMSTER AV BLANDAD NATUR

35. Miljöministeriets förvaltningsområde

10. Ersättningar för åtgärder för bekämpning av miljöskador

21. Inkomster från statens bostadsfinansiering

Med stöd ur Statens bostadsfond har man finansierat byggandet av allmännyttiga bostäder till skäligt pris. Boende till ett skäligt pris spelar en avgörande roll för att boendet och de grundläggande rättigheterna i anslutning till det samt det långsiktiga målet att eliminera bostadslösheten ska kunna förverkligas i Finland.

Med medel ur bostadsfonden har finansierat bland annat energistöd, ARA:s startbidrag, understöd för kommunalteknik, understöd i anslutning till MBT-avtal, investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov samt hiss- och tillgänglighetsunderstöd. Regeringen minskar dessa stöd. Regeringen Orpo nöjer sig inte längre med att skära i understöden och intäktsföra medel från fonden i statsbudgeten, utan regeringen har beslutat att lägga ned hela Statens bostadsfond vid ingången av 2026 liksom också Ara, som är helt central för boende till skäligt pris.

Vi anser att nedskärningen av stödfullmakterna och i synnerhet införlivandet av bostadsfonden i statsbudgeten och nedläggningen av Ara som ett självständigt ämbetsverk är kortsiktiga och felaktiga beslut.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 142

> Riksdagen förutsätter att regeringen behåller Statens bostadsfond som en självständig fond och att dess medel således inte intäktsförs i statsbudgeten.

Förslag

Vi föreslår

> att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2026 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,
>
> att riksdagen godkänner de 142 uttalandena ovan, och
>
> att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Betänkande FiUB 29/2025 rd
Reservation 4 /vänst

Helsingfors 10.12.2025

Hanna Sarkkinen vänst
Jessi Jokelainen vänst

Betänkande FiUB 29/2025 rd ─ RP 99/2025 rd, RP 171/2025 rd

BUDGETMOTIONER BM 1-323/2025 rd (Inga motioner med numren 113 och 280)

— Budgetmotion BM 1/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag för intäkter från elskatten på grund av slopandet av skattestödet för datacentraler (33 000 000 euro) 11.08.07

— Budgetmotion BM 2/2025 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 11.08.07 för att omvärdera skattefriheten för träbaserade bränslen 11.08.07

— Budgetmotion BM 3/2025 rd Mika Riipi cent Budgetmotion om lägre avkastningsmål för Forststyrelsen (-48 000 000 euro) 13.05.01

— Budgetmotion BM 4/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om lägre avkastningsmål för Forststyrelsen (-53 000 000 euro) 13.05.01

— Budgetmotion BM 5/2025 rd Nasima Razmyar sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Finlands FN-förbund för inhemskt informations- och påverkansarbete i FN-frågor (350 000 euro) 24.90.50

— Budgetmotion BM 6/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för egentligt utvecklingssamarbete (220 000 000 euro) 24.30.66

— Budgetmotion BM 7/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för egentligt utvecklingssamarbete och finansiering av klimat- och naturarbete i anslutning till det (260 000 000 euro) 24.30.66

— Budgetmotion BM 8/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 24.30.66 24.30.66

— Budgetmotion BM 9/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för att trygga finansieringen för Artists at Risk (325 000 euro) 24.90.50

— Budgetmotion BM 10/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 25.01.50 och om ökat anslag för att främja fredsarbete (1 500 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 11/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att trygga verksamheten vid Flyktingrådgivningen rf (300 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 12/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stöd till Förbundet för mänskliga rättigheter (150 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 13/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Brottsofferjourens verksamhet (200 000 euro) 25.01.50

Godkänts
3.15

— Budgetmotion BM 14/2025 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stöd till Brottsofferjouren (200 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 15/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för understöd till Flyktingrådgivningen rf (200 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 16/2025 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 25.01.50 och om ökat anslag för att främja fredsarbete (500 000 euro) 25.01.50

— Budgetmotion BM 17/2025 rd Mika Riipi cent Budgetmotion om ökat anslag för att trygga verksamhetsförutsättningarna för räddningshelikoptern Aslak (500 000 euro) 26.30.20

— Budgetmotion BM 18/2025 rd Anna Kontula vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Migrationsverkets och de statliga förläggningarnas omkostnader i syfte att höja flyktingkvoten (975 000 euro) 26.40.01

— Budgetmotion BM 19/2025 rd Anna Kontula vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten (2 850 000 euro) 26.40.21

— Budgetmotion BM 20/2025 rd Timo Vornanen tv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla sjöräddningsverksamheten i Pielinen (40 000 euro) 26.01.50

— Budgetmotion BM 21/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten (4 650 000 euro) 26.40.01

— Budgetmotion BM 22/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om minskat anslag för upphandling av försvarsmateriel (-300 000 000 euro) 27.10.18

— Budgetmotion BM 23/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja försvarsorganisationernas verksamhet och för statsunderstöd till Försvarsutbildningsföreningen (2 150 000 euro) 27.10.50

— Budgetmotion BM 24/2025 rd Johanna Ojala-Niemelä sd Budgetmotion om ökat anslag till Rovaniemen sotilaskotiyhdistys ry för att förnya inventarier och kassasystem (150 000 euro) 27.10.50

— Budgetmotion BM 25/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag för att bekämpa svart ekonomi (5 000 000 euro) 28.10.01

— Budgetmotion BM 26/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för att trygga tillgången till icke-brådskande vård och vårdkontinuiteten inom primärvården (95 000 000 euro) 28.89.31

— Budgetmotion BM 27/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för statsandelar för kommunal basservice (75 000 000 euro) 28.90.30

— Budgetmotion BM 28/2025 rd Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att skärpa vårdgarantin inom primärvården (121 000 000 euro) 28.89.31

— Budgetmotion BM 29/2025 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagsservice (100 000 000 euro) 28.90.30

— Budgetmotion BM 30/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statsandelar till kommunerna (131 875 000 euro) 28.90.30

— Budgetmotion BM 31/2025 rd Anna Kontula vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja integration och arbetskraftsinvandring (20 000 000 euro) 28.90.30

— Budgetmotion BM 32/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att skärpa vårdgarantin (100 000 000 euro) 28.89.31

— Budgetmotion BM 33/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utvidga terapigarantin (21 000 000 euro) 28.89.31

— Budgetmotion BM 34/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag till bidrag för att anställa yrkesutbildade personer inom småbarnspedagogiken, minska gruppstorlekarna och stärka stödet enligt barnets behov (50 000 000 euro) 29.10.20

— Budgetmotion BM 35/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för universitetens verksamhet (56 200 000 euro) 29.40.50

— Budgetmotion BM 36/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas verksamhet (26 500 000 euro) 29.40.55

— Budgetmotion BM 37/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för statsunderstöd till biblioteken (150 000 euro) 29.80.30

— Budgetmotion BM 38/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för att främja konst och kultur (9 950 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 39/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för grundläggande konstundervisning (80 000 euro) 29.80.34

— Budgetmotion BM 40/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utveckling av föreningen Tuglas-seuras verksamhet för att främja den finsk-estniska kulturen (100 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 41/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för renovering av konstcentret Pirkanpohjan taidekeskus (100 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 42/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för byggandet av en biograf i Rautavaara (100 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 43/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla undervisningen i process- och industriteknik samt automationsteknik i Vasa (300 000 euro) 29.20.21

— Budgetmotion BM 44/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja robotteknik och teknisk utveckling inom lantbruksbranschen (300 000 euro) 29.20.21

— Budgetmotion BM 45/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för inrättande av ett Living Lab i Sydösterbotten (280 000 euro) 29.20.21

— Budgetmotion BM 46/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stärka företagarkompetensen inom musikbranschen (100 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 47/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.40.20 och om ökat anslag för byggandet av en testmiljö för drönare för logistik vid flygplatsen i Seinäjoki (400 000 euro) 29.40.20

— Budgetmotion BM 48/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent m.fl. Budgetmotion för att starta farmaceutisk utbildning vid Uleåborgs universitet (5 000 000 euro) 29.40.20

— Budgetmotion BM 49/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för reparation av yttertaket på Kerimäki träkyrka (500 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 50/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för renovering av Abraham Ojanperä museum i Limingo (200 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 51/2025 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för läroanstalter för fritt bildningsarbete (21 000 000 euro) 29.10.31

— Budgetmotion BM 52/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.90.50 och om ökat anslag för ombyggnad av Kärkiniemi idrottspark i Siikajoki (50 000 euro) 29.90.50

— Budgetmotion BM 53/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för renovering av gårdsbyggnader och bodar i Pirilänpuisto parkområde i Kempele (120 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 54/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Raumankari museibro i Himanka, Kalajoki (1 500 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 55/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om införande av ett nytt moment under huvudtitel 35 och om ökat anslag för utveckling av Limingovikens naturum (150 000 euro) 35

— Budgetmotion BM 56/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att planera ett Vilho Lampi-konstmuseum i Limingo (150 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 57/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansiering till Konsttestarna (1 400 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 58/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas basfinansiering (26 500 000 euro) 29.40.55

— Budgetmotion BM 59/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till understöd för att främja konst och kultur (16 500 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 60/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansiering av morgon- och eftermiddagsverksamheten (7 000 000 euro) 29.10.30

— Budgetmotion BM 61/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för universitetens basfinansiering (56 950 000 euro) 29.40.50

— Budgetmotion BM 62/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja ungdomsarbete (5 000 000 euro) 29.91.50

— Budgetmotion BM 63/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för uppsökande ungdomsarbete och arbetsverkstadsverksamhet (9 000 000 euro) 29.91.51

— Budgetmotion BM 64/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att understöda tangomarknaden i Seinäjoki för att upprätthålla den finländska tango- och schlagertraditionen (150 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 65/2025 rd Hanna Laine-Nousimaa sd Budgetmotion om ökat anslag för teaterfestivalen Tampereen Teatterikesä (23 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 66/2025 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ett pilotförsök med jämlikhetspenning inom den grundläggande konstundervisningen (5 000 000 euro) 29.80.34

— Budgetmotion BM 67/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om att stödja den finländska kulturen (7 800 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 68/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till yrkeshögskolorna (28 637 000 euro) 29.40.55

— Budgetmotion BM 69/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till universiteten (60 588 000 euro) 29.40.50

— Budgetmotion BM 70/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till yrkesutbildningen (46 600 000 euro) 29.20.30

— Budgetmotion BM 71/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja studiepenningen med 50 euro (56 000 000 euro) 29.70.55

— Budgetmotion BM 72/2025 rd Hilkka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.10.20 och om ökat anslag för införande av ett närskoletillägg (3 000 000 euro) 29.10.20

— Budgetmotion BM 73/2025 rd Hilkka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla specialiseringsgymnasierna och öka deras antal (2 000 000 euro) 29.20.21

— Budgetmotion BM 74/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.90.50 och om ökat anslag för reparation av yttertaket till Ypäjä-hallen vid Ypäjän Hevosopisto (700 000 euro) 29.90.50

— Budgetmotion BM 75/2025 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla kulturrutten Singing Heritage Route (70 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 76/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningarna inom kulturområdet (17 615 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 77/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja integrationsutbildning (3 500 000 euro) 29.10.31

— Budgetmotion BM 78/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja den finländska filmbranschen och konsten (7 800 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 79/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utlåningsersättning till författare vid Tillgänglighetsbiblioteket Celia (360 000 euro) 29.80.41

— Budgetmotion BM 80/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ersättning för utlåning (1 700 000 euro) 29.80.41

— Budgetmotion BM 81/2025 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Lekmuseet för anskaffning av Sveaborgs Leksaksmuseums samling (200 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 82/2025 rd Inka Hopsu gröna Budgetmotion om ökat anslag för understöd till kommuner och andra anordnare av gymnasieutbildning för anskaffning av tryckta läroböcker för gymnasiet (10 000 000 euro) 29.20.35

— Budgetmotion BM 83/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för verksamheten inom Prometheus-lägrets stöd rf (350 000 euro) 29.91.50

— Budgetmotion BM 84/2025 rd Inka Hopsu gröna Budgetmotion om att anslaget återtas och omfördelas till utbetalning av ersättning för utlåning (450 000 euro) 29.80.41

— Budgetmotion BM 85/2025 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja en fysiskt aktiv livsstil och motionsförhållandena (11 000 000 euro) 29.90.50

— Budgetmotion BM 86/2025 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att främja konst och kultur (23 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 87/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för att stöda integration på svenska inom yrkesutbildningen vid Yrkesinstitutet Prakticum (30 000 euro) 29.20.21

— Budgetmotion BM 88/2025 rd Marko Asell sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga idrottsanläggningar (2 400 000 euro) 29.90.50

— Budgetmotion BM 89/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en genomförandeplan för totalrenoveringen av Pemar sanatorium (500 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 90/2025 rd Otto Andersson sv Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.01.31 29.01.31

— Budgetmotion BM 91/2025 rd Otto Andersson sv Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.80.50 29.80.50

— Budgetmotion BM 92/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planeringen av stärkandet av grunden till ortodoxa kyrkan i Åbo (100 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 93/2025 rd Krista Mikkonen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta ett magisterprogram i ledarskap inom räddningsbranschen (300 000 euro) 29.40.20

— Budgetmotion BM 94/2025 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för reparationer vid Riuttala allmogemuseum (50 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 95/2025 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att rusta upp Kiuruveden kotiseutumuseo (80 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 96/2025 rd Hannu Hoskonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla utställningen vid Taistelijan Talo (200 000 euro) 29.80.50

— Budgetmotion BM 97/2025 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 29.90.50 och om ökat anslag för anskaffning och installering av ett rullskidband för fristilsåkning för unga i Övre Savolax (35 000 euro) 29.90.50

— Budgetmotion BM 98/2025 rd Hilkka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att säkra den finska hästens framtid (600 000 euro) 30.10.54

— Budgetmotion BM 99/2025 rd Hilkka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Livsmedelsverket för att täcka avgifterna för registrering av föl (500 000 euro) 30.20.01

— Budgetmotion BM 100/2025 rd Tiina Elo gröna Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.20.01 och om ökat anslag för inrättandet av en tjänst som djurskyddsombud (300 000 euro) 30.20.01

— Budgetmotion BM 101/2025 rd Tiina Elo gröna Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.10.42 och om ökat anslag för att lägga ner pälsdjursuppfödningen (10 000 000 euro) 30.10.42

— Budgetmotion BM 102/2025 rd Tiina Elo gröna Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.20.47 och om ökat anslag för att utveckla livsmedelskedjorna (2 000 000 euro) 30.20.47

— Budgetmotion BM 103/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stöden för naturvårdande skötsel av ekonomiskog (10 000 000 euro) 30.40.45

— Budgetmotion BM 104/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om minskat anslag för stöden för skogsvård (-10 000 000 euro) 30.40.44

— Budgetmotion BM 105/2025 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om att ta in ett nytt moment under huvudtitel 30 och om ökat anslag för finansiering av våtmarksodling (30 000 000 euro) 30

— Budgetmotion BM 106/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.10.42 och om ökat anslag för att lägga ner pälsdjursuppfödningen (20 000 000 euro) 30.10.42

— Budgetmotion BM 107/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om att ta in ett nytt moment under huvudtitel 30 och om ökat anslag för klimatåtgärder på torvmarker (45 000 000 euro) 30

— Budgetmotion BM 108/2025 rd Eeva Kalli cent Budgetmotion om ökat anslag till Pyhäjärvi-institutet för vårdfiske och uppföljning i Pyhäjärvi (100 000 euro) 30.40.51

— Budgetmotion BM 109/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att iståndsätta och utveckla Evo strövområde (1 000 000 euro) 30.64.50

— Budgetmotion BM 110/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för programmen Metso och Helmi (25 000 000 euro) 30.40.45

— Budgetmotion BM 111/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för programmen Metso och Helmi (2 280 000 euro) 30.40.46

— Budgetmotion BM 112/2025 rd Hilkka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utöka och utveckla strövområdena (1 000 000 euro) 30.64.50

— Budgetmotion BM 114/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen för att omvärdera Forststyrelsens mål för intäktsföringen 30.64

— Budgetmotion BM 115/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.20.01 och om ökat anslag för inrättandet av en tjänst som djurskyddsombud (100 000 euro) 30.20.01

— Budgetmotion BM 116/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beskogning av impedimentmark (4 300 000 euro) 30.40.47

— Budgetmotion BM 117/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 30.10.51 och om ökat anslag för anskaffning av en traktor till Kutuharjun koeporotila i Enare (120 000 euro) 30.10.51

— Budgetmotion BM 118/2025 rd Hanna Sarkkinen vänst Budgetmotion om ökat anslag till Forststyrelsens naturtjänster för underhåll av naturumen (1 000 000 euro) 30.64.50

— Budgetmotion BM 119/2025 rd Markku Siponen cent Budgetmotion om ökat anslag till Suomen Hevostietokeskus ry (60 000 euro) 30.10.50

— Budgetmotion BM 120/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att trygga verksamhetsmöjligheterna för byaverksamhet (500 000 euro) 30.10.63

— Budgetmotion BM 121/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Pätiäläntie (landsväg 14143) i Asikkala (400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 122/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera förbindelseväg 2451 i Heinola (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 123/2025 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på landsväg 5862 i Sonkajärvi på sträckan Poromäki—Sonkakoski—Kulvemäki—Jyrkkä—Laakajärvi (800 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 124/2025 rd Seppo Eskelinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planeringen av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Puntarikoskentie i Kontiolax (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 125/2025 rd Timo Vornanen tv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planeringen av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik i Kulho i Kontiolax (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 126/2025 rd Timo Vornanen tv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 479 på sträckan Kesälahti—Punkaharju (400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 127/2025 rd Hannu Hoskonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en hållplats i Bomba i Nurmes (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 128/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering av objekt som är centrala för trafiksäkerheten i Libelits (300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 129/2025 rd Niina Malm sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för grundlig reparation av Patotie, slussporten och bron i Ruokolax (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 130/2025 rd Niina Malm sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Tehtaantie i Simpele, Rautjärvi (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 131/2025 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled längs landsväg 14871 mellan Rantaportintie och landsväg 4062 i Imatra och Ruokolax (1 560 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 132/2025 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för elektrifieringen av bansträckan Villmanstrand—Mustola (4 500 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 133/2025 rd Sanna Antikainen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 5720 (Kaavinkoskentie) i Tuusniemi (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 134/2025 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på landsväg 16371 och 16383 i Kuopio (3 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 135/2025 rd Timo Suhonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering av elektrifiering av bansträckan Pieksämäki—Joensuu (750 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 136/2025 rd Tuula Väätäinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på omfartsvägen vid vägbasen på riksväg 9 i Siilinjärvi och landsvägarna 16339 och 16340 i Kuopio (1 700 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 137/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta byggandet av en planskild cirkulationsplats vid riksväg 8 i Letala (3 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 138/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs stamväg 43 på sträckan Nystad—Letala (3 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 139/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på riksväg 9 mellan Åbo och Tammerfors på sträckan Lundo station—Aura (3 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 140/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på E18 Åbo ringväg mellan Nådendal och Reso (3 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 141/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för byggandet av en gång- och cykelled längs landsväg 180 på sträckan Nagu—Prostvik (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 142/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta närtågstrafik i Egentliga Finland (1 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 143/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utreda en fast förbindelse mellan Helsingfors, Åbo och Stockholm (200 000 euro) 31.01.03

— Budgetmotion BM 144/2025 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en planskild anslutning på riksväg 12 i Kahtalampi (10 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 145/2025 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Miharintie (2624) i Nokia (750 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 146/2025 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 2501 på sträckan Nokia—Taivalkunta (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 147/2025 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en omkörningsfil på riksväg 11 vid Murhasaari i Nokia (10 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 148/2025 rd Seppo Eskelinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 5260 i Lieksa (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 149/2025 rd Seppo Eskelinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 5100 i Kontiolahti (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 150/2025 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta närtågstrafik i Egentliga Finland (2 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 151/2025 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja gång och cykling (28 200 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 152/2025 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla Skärgårdens ringväg (4 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 153/2025 rd Pia Hiltunen sd Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelled längs Alakyläntie på sträckan Kiiminkijoentie—Hämeenjärventie i Uleåborg (800 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 154/2025 rd Pia Hiltunen sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelväg längs landsväg 848 på sträckan Koiteli—Huttukyläntie i Uleåborg (900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 155/2025 rd Pia Hiltunen sd Budgetmotion om ökat anslag för att planera en underfart till anslutningen mellan Vaalantie (landsväg 8300) och Puntarinkankaantie i Uleåborg (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 156/2025 rd Pia Hiltunen sd Budgetmotion om ökat anslag för att planera en ny underfart vid korsningen mellan Hailuodontie (landsväg 816) och Karhuojantie i Uleåborg (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 157/2025 rd Eveliina Heinäluoma sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en planskild anslutning i Kvarnbäcken i Helsingfors (15 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 158/2025 rd Riitta Kaarisalo sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 18 vid anslutningen till Pakolantie i Petäjävesi (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 159/2025 rd Riitta Kaarisalo sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelled längs landsväg 16728 på sträckan Kantola—Mansikkaniemi i Laukas (1 600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 160/2025 rd Riitta Kaarisalo sd Budgetmotion om ökat anslag för att reparera beläggningen på landsväg 6031 på sträckan Kollinmäki—Halli i Jämsä (1 100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 161/2025 rd Riitta Kaarisalo sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra gång- och cykelleden längs landsväg 16685 i Ruoke i Jyväskylä (900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 162/2025 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Joutsenjärventie på sträckan Kokkolantie–Hiitolantie vägkorsning och ombyggnad av Hiitolantie i Kivijärvi (80 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 163/2025 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för att planera ombyggnaden av förbindelseväg 6520 på sträckan Möttönen—Kivijärvi (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 164/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla Lahtis–Vesivehmaa flygplats i Asikkala (300 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 165/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera beläggningen på Hauhontie från Eteläinen till Hauho centrum (400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 166/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vappulantie (landsväg 14112) i Tavastehus (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 167/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Kalliontie i Hausjärvi (landsväg 13810) (490 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 168/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att utarbeta den vägplan som krävs för förbättring av Ojajärventie (landsväg 13659) i Tammela kommun, och för ombyggnad och uträtning av vägen (2 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 169/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Kaukelantie (landsväg 3254) i Padasjoki (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 170/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att planera en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs landsväg 363 på sträckan Vierumäen urheiluopisto—Vuolenkoski (50 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 171/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för Paavola tätortsstråk längs landsväg 18596 i Siikajoki (600 000 euro) 31.10.22

— Budgetmotion BM 172/2025 rd Saku Nikkanen sd Budgetmotion om ökat anslag för en cirkulationsplats vid stamväg 52, Antintie och Joensuuntie, i Somero (1 120 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 173/2025 rd Saku Nikkanen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Teijo förbindelseväg i Salo kommun (11 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 174/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 18662 i Alapää, Lumijoki (700 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 175/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att slutföra förbättringen av landsväg 661 på sträckan Storå—Kauhajoki (10 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 176/2025 rd Timo Mehtälä cent Budgetmotion om ökat anslag för att fortsätta gång-, cykel- och mopedvägen längs Sulkakyläntie i Haapavesi (900 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 177/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utvidga vägplanen för landsväg 711 på sträckan Menkijärvi-riksväg 16 i Alajärvi (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 178/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en bro för gång-, cykel- och mopedtrafik längs väg 7115 Koskenvarrentie i Alajärvi (500 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 179/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 18190, tätortsvägen i Merijärvi (1 200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 180/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Pirttikoski landsväg i Pyhäjoki (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 181/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelväg längs landsväg 848 på sträckan Koiteli—Huttukyläntie (2 900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 182/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 31.20.51 och om ökat anslag för att utveckla ren drivkraft och koldioxidsnål flygtrafik på Karleby-Jakobstads flygplats (200 000 euro) 31.20.51

— Budgetmotion BM 183/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en försörjningsberedskapsutredning om järnvägen Pieksämäki—Parikkala (100 000 euro) 31.01.03

— Budgetmotion BM 184/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en åtgärdsutredning om byggande av en cykelväg i Puumala på sträckan Pistohiekka—Luukkolantie korsning (150 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 185/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av vägnätet i Södra Savolax, förbindelsevägarna 15169, 15176, 15178 (900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 186/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stödjande av regionalflyg till Nyslott (1 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 187/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 7890 på sträckan Oulainen—Pyhänkoski (2 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 188/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för anslutningsarrangemang vid stamväg 86, Kaisaniemenkatu i Ylivieska (3 900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 189/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelväg längs landsväg 18031 från Pohjoinen Satamatie i Himanka till Kalajoki (2 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 190/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen mellan riksväg 8 och riksväg 27 och för att bygga en underfart i Kalajoki (3 600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 191/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Haaruksentie (landsväg 17843) i Alahärmä i Kauhava (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 192/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Hirvijoentie (landsväg 7112) i Hirvijoki i Lappo (600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 193/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Nikkola bro i Ilmola och planering av en ny bro för gång-, cykel- och mopedtrafik (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 194/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering och byggande av en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Munakantie i Ilmola (950 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 195/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för broar för gång-, cykel- och mopedtrafik över vattendrag på sträckan Nykälänniemi—Kyrönniemi—Halkosaari (1 000 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 196/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en planskild anslutning mellan riksväg 18 och Kyröontie i Storkyro (300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 197/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra stamväg 63 på sträckan Evijärvi—Kaustby (15 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 198/2025 rd Pia Lohikoski vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planeringen av en cykelväg mellan Kervo och Träskända (100 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 199/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra trafiksäkerheten och trafikkapaciteten på riksväg 19 på sträckan Kauhava—Seinäjoki (12 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 200/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 31.10.31 och om ökat anslag för att förbättra Nybyvägen i Nedervetil i Kronoby (150 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 201/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Oravaistentie (förbindelseväg 7300) vid gränsen mellan Kauhava stad och Vörå kommun (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 202/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om planering av bättre villkor för gång-, cykel- och mopedtrafik längs riksväg 14 på sträckan Anttola—Kulennoinen i Nyslott (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 203/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla riksväg 14 på sträckan Juva—Nyslott—Parikkala (40 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 204/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att genomföra en gång- och cykelväg (landsväg 15197) i Tanhuvaara i Nyslott (5 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 205/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om finansiering av färjor på enskilda vägar (700 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 206/2025 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja kollektivtrafiken i de stora städerna och huvudstadsregionen (40 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 207/2025 rd Mauri Kontu cent Budgetmotion om ökat anslag för att inleda närtågstrafik på sträckan Åbo—Nystad (1 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 208/2025 rd Kimmo Kiljunen sd Budgetmotion om ökat anslag för ett broprojekt på Ring III vid Dickursby (34 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 209/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att nivåstrukturera anslutningen mellan Paimelantie (landsväg 14119) och Vesivehmaantie (landsväg 3131) vid riksväg 24 och för planeringen av byggandet av en underfart för gång- och cykeltrafik i Hollola (300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 210/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs riksväg 22 på sträckan Mieslahti—Paltamo i Kajanaland (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 211/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera och belägga Vuoreslahdentie 19033 i Kajana (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 212/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av vägen för gång-, cykel- och mopedtrafik längs regionalväg 912 och förbindelseväg 9150 mellan Suomussalmi kyrkby och Ämmänsaari (900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 213/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs förbindelseväg 19033 på sträckan Kuurnantie—Vihtaniementie i Kajana (1 400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 214/2025 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 8950 mellan Pesiökylä och Askankylä i Puolanka (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 215/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 9070 mellan Akonlahti och Moisio i Kuhmo (2 300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 216/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 524 mellan Lieksa och Kuhmo (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 217/2025 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Kellojärventie (landsväg 19271) i Kuhmo (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 218/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vaukkarintie (landsväg 11903) i Orimattila (100 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 219/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att inleda bilfärjetrafik på sträckan Sysmä—Kuhmois (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 220/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Anianpellontie (landsväg 313) i Asikkala (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 221/2025 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för beläggning och ombyggnad av Länsi-Saamaisentie/Konnuslahdentie (landsväg 16357) från Soisalonsaari till Kuopio (2 600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 222/2025 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för att planera reparationen av Harjurannantie (förbindelseväg 4681) i Varkaus samt för att förnya beläggningen och belysningen (2 250 000 euro) 31.20.10

— Budgetmotion BM 223/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera stamväg 68 i Alajärvi på sträckan Keskikylä—Kirkonkylä (300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 224/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 661 på sträckorna gränsen mot Storå — landsväg 663 och landsväg 664 — gränsen mot Kauhajoki (6 900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 225/2025 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 1215 i Vichtis (3 600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 226/2025 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vanjärventie och Vanha Vihdintie i Högfors och Vichtis (1 250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 227/2025 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 11297 i Vichtis (2 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 228/2025 rd Juha Viitala sd Budgetmotion om ökat anslag för att förnya och komplettera vägbelysningen vid riksväg 12 på sträckan Lappi (Raumo)—Eura (600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 229/2025 rd Juha Viitala sd Budgetmotion om ökat anslag för kanalisering och körfältsarrangemang för anslutningen till Koillisväylä vid riksväg 12 i Raumo (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 230/2025 rd Juha Viitala sd Budgetmotion om ökat anslag för ny beläggning på ett vägavsnitt i dåligt skick på landsväg 261 mellan Kankaanpää och Ikalis (750 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 231/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs stamväg 43 på sträckan Nystad—Letala (2 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 232/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag för att starta närtågstrafik i Egentliga Finland (10 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 233/2025 rd Johannes Yrttiaho vänst Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en planskild cirkulationsplats vid riksväg 8 i Letala (5 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 234/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av regionalväg 580 i Rautavaara (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 235/2025 rd Jenni Pitko gröna Budgetmotion om ökat anslag för att inleda persontågstrafik mellan Uleåborg och Haparanda (600 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 236/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen mellan riksväg 8 och stamväg 67 för att möjliggöra tung trafik och specialtransporter i Kaskö (450 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 237/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja byggandet av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs riksvägarna 748 och 17947 i Kronoby (575 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 238/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en vägplan för en planskild anslutning på riksväg 8 i Kvevlax (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 239/2025 rd Mika Riipi cent Budgetmotion om ökat anslag för upphandling av persontågstrafik på sträckan Laurila—Torneå (2 000 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 240/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera ombyggnaden av Mustavirran silta i Maninga (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 241/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en reparationsplan för regionalväg 477 (Latvalampi—Pöytälahti) (350 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 242/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en reparationsplan för landsväg 573 mellan Kaavi och Outokumpu (350 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 243/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av regionalväg 514 i Ilomants (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 244/2025 rd Hanna Sarkkinen vänst Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 31.20.21 och om ökat anslag för upphandling av persontågstrafik på sträckan Uleåborg—Torneå—Haparanda (600 000 euro) 31.20.21

— Budgetmotion BM 245/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att räta ut riksväg 18 på sträckan Myllymäki—Multia i Etseri (900 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 246/2025 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för sanering och stabilisering av landsväg 468 genom fräsning mellan Kangaslampi och färjan i Tappuvirta (2 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 247/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Halkonevantie i Ilmola (350 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 248/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av vägsträckan Inha–Ryöttö i Etseri (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 249/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra väg 6920 i Jalasjärvi, Kurikka (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 250/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en ny bro över Kyro älv på sträckan Reiniläntie (7200)—Alapääntie (17607) i Ylistaro, Seinäjoki (1 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 251/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av första avsnittet av Niemenkyläntie 17355 i Alavo (250 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 252/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Itä-Ähtärintie (17281) mellan Etseri och Soini/Lehtimäki (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 253/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad och beläggning av landsväg 17217 på sträckan Rantatie—Tiemestarintie i Kurikka (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 254/2025 rd Markku Siponen cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 7693 (Kalliokyläntie) i Kalliokylä, Kiuruvesi (1 400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 255/2025 rd Markku Siponen cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra regionalväg 548 (Karttulantie—Suonenjoentie) i Norra Savolax (900 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 256/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en parallell väg längs stamväg 66 mellan Lahdenkankaantie och Vierteentie i Kuortane (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 257/2025 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 17469 i Kuortane (400 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 258/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra trafiksäkerheten i gång-, cykel- och mopedtrafiken i Toholampi kommuncentrum (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 259/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik på sträckan Oksakoski—Möttönen i Perho (200 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 260/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en järnvägsplan för Kruunuportti industriområde (150 000 euro) 31.20.20

— Budgetmotion BM 261/2025 rd Jouni Ovaska cent Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla trafikledsnätet på riksväg 3 i nordvästra Birkaland på sträckan Alaskylä—Parkano, i Tavastkyro på sträckan Rokkakoski—Hanhijärvi och i Ikalis på sträckan Mansoniemi—Riitiala (36 000 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 262/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en rakare sträckning av riksväg 18 vid Sydänmaa i Alavo (300 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 263/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 6650 Myrkyntie i Östermark och Bötom (300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 264/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en gång- och cykelled vid landsväg 7000 (Ilmajoentie) i Ilmola (350 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 265/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen mellan stamvägarna 63 och 68 i Evijärvi (750 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 266/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent Budgetmotion om ökat anslag för en plan för reparation av Alakitkantie i Kuusamo (600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 267/2025 rd Johanna Ojala-Niemelä sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 4 vid Petäjäinen i Lappland (1 200 000 euro) 31.10.77

— Budgetmotion BM 268/2025 rd Jouni Ovaska cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Kartuntie i Ikalis (900 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 269/2025 rd Jouni Ovaska cent Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla korsningen mellan stamväg 58 och stamväg 56 i Mustalahti (1 300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 270/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för understöd för enskilda vägar (4 500 000 euro) 31.10.31

— Budgetmotion BM 271/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för basunderhåll av transportinfrastrukturen i Norra Österbottens och Kajanalands områden för att minska reparationsskulden (7 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 272/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Torvenkyläntie (landsväg 18051) i Kalajoki (600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 273/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Mattilanperäntie i Brahestad (600 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 274/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelväg längs stamväg 88 på sträckan Koskenkorvantie—Kastellintie i Brahestad (500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 275/2025 rd Saku Nikkanen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra belysningen längs stamväg 52 i Salo (55 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 276/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för landsväg 7730 på sträckan Himanka-Pahkala i Kalajoki (1 300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 277/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelled längs landsväg 774 på sträckan Niemeläntie—Kaupunginmäki i Kalajoki (3 500 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 278/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 786 på sträckan Oulainen—Ahonperä (1 000 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 279/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 8110 på sträckan Ruukki—Revonlahti i Siikajoki (1 300 000 euro) 31.10.20

— Budgetmotion BM 281/2025 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en vågbrytare vid Tauvo i Siikajoki (645 000 euro) 32.30.40

— Budgetmotion BM 282/2025 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för internationell marknadsföring av turism i Saimenområdet (2 100 000 euro) 32.01.05

— Budgetmotion BM 283/2025 rd Anna Kontula vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statens ersättningar för att främja integration i syfte att höja flyktingkvoten (11 000 000 euro) 32.50.30

— Budgetmotion BM 284/2025 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja skärgårds- och insjöturismen samt färjetrafiken i Södra Savolax (700 000 euro) 32.30.40

— Budgetmotion BM 285/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 32.20.40 och om ökad fullmakt för att inleda ett investeringsprogram för växtbaserad mat (34 000 000 euro) 32.20.40

— Budgetmotion BM 286/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 32.20.40 och om ökad fullmakt för att främja livsmedelsexporten (800 000 euro) 32.20.40

— Budgetmotion BM 287/2025 rd Eeva Kalli cent Budgetmotion om ökad fullmakt för nationell medfinansiering av konsortiet Robocoast EDIH (520 000 euro) 32.20.40

— Budgetmotion BM 288/2025 rd Pia Kauma saml Budgetmotion om ökat anslag för utveckling av en mobilapplikation för överenskommelse om korttidsanställningar (350 000 euro) 32.01.10

— Budgetmotion BM 289/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för att trygga Konsumentförbundet rf:s verksamhet (300 000 euro) 32.01.40

— Budgetmotion BM 290/2025 rd Sanna Antikainen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för preliminär planering av Fingrids kraftledningsrutt Vaaralinja (500 000 euro) 32.20.20

— Budgetmotion BM 291/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för skyddat belopp i förtjänstskyddet i fråga om arbetslöshetsförmåner (24 000 000 euro) 33.20.50

— Budgetmotion BM 292/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för skyddat belopp i bostadsbidraget (53 000 000 euro) 33.10.54

— Budgetmotion BM 293/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ökat anslag för skyddat belopp i grundtryggheten i fråga om arbetslöshetsförmåner (32 000 000 euro) 33.20.52

— Budgetmotion BM 294/2025 rd Mikko Ollikainen sv Budgetmotion om ökat anslag till USM rf. för att säkerställa svenskspråkiga fångars återanpassning i samhället (75 000 euro) 33.03.63

— Budgetmotion BM 295/2025 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansiering av social- och hälsovårdssektorns organisationer (80 000 000 euro) 33.90.50

— Budgetmotion BM 296/2025 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för fler skyddshemsplatser (5 000 000 euro) 33.60.52

— Budgetmotion BM 297/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för bidrag till organisationer inom social- och hälsovårdssektorn (115 000 000 euro) 33.90.50

— Budgetmotion BM 298/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för fler skyddshemsplatser (10 000 000 euro) 33.60.52

— Budgetmotion BM 299/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för den psykosociala stödtjänsten på samiska (500 000 euro) 33.60.36

— Budgetmotion BM 300/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för att garantera fortsatt verksamhet inom Stiftelsen för vårdforskning sr. (200 000 euro) 33.03.04

— Budgetmotion BM 301/2025 rd Eva Biaudet sv Budgetmotion om ökat anslag för att starta ett antirasistiskt skolprojekt som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd (500 000 euro) 33.03.04

— Budgetmotion BM 302/2025 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ett pilotförsök med strukturkalkning och miljörådgivning i Skärgårdshavets avrinningsområde (3 000 000 euro) 35.10.61

— Budgetmotion BM 303/2025 rd Saara Hyrkkö gröna Budgetmotion om ökat anslag för bidrag till miljöorganisationer (1 000 000 euro) 35.01.65

— Budgetmotion BM 304/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utveckling av återvinningen av näringsämnen och programmet för effektiviserat vattenskydd (1 000 000 euro) 35.10.23

— Budgetmotion BM 305/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för genomförandet av programmen Metso och Helmi (15 000 000 euro) 35.10.21

— Budgetmotion BM 306/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att skydda våtmarker och vattendrag (44 850 000 euro) 35.10.61

— Budgetmotion BM 307/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förebygga miljöskador (1 300 000 euro) 35.10.20

— Budgetmotion BM 308/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för sanering av förorenade markområden (1 000 000 euro) 35.10.22

— Budgetmotion BM 309/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Helmi-programmet och för iståndsättning och utveckling av nationalparker och naturskyddsområden (15 000 000 euro) 35.10.52

— Budgetmotion BM 310/2025 rd Hilkka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för fortsatt verksamhet vid fågelgården Heinolan lintuhoitola (100 000 euro) 35.10.21

— Budgetmotion BM 311/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för bidrag till miljöorganisationer (850 000 euro) 35.01.65

— Budgetmotion BM 312/2025 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utgifter för naturvård (200 000 000 euro) 35.10.21

— Budgetmotion BM 313/2025 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för skydd av skogar (110 000 000 euro) 35.10.63

— Budgetmotion BM 314/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 35.20.55 och om ökat anslag för att öka tryggheten och samhörigheten vid Koivukoti yhdistys ry:s boendeserviceenhet i Jalasjärvi (80 000 euro) 35.20.55

— Budgetmotion BM 315/2025 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om att återställa momentstrukturen och återinföra motiveringen i kapitel 35.20 för att bevara Statens bostadsfond som en självständig fond 35.20

— Budgetmotion BM 316/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att understöda och utveckla verksamheten vid Finlands objekt som hör till UNESCO Global Geopark (1 500 000 euro) 35.10.52

— Budgetmotion BM 317/2025 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för nya pumpstationer vid Laukkosenlahti i Purmojärvi sjö i Kortesjärvi (50 000 euro) 35.10.61

— Budgetmotion BM 318/2025 rd Olga Oinas-Panuma cent Budgetmotion om ökat anslag för iståndsättning av natur- och friluftsmål i Norra Österbotten (500 000 euro) 35.10.52

— Budgetmotion BM 319/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en utvecklingsplan för turismen på Tankar fyrö (150 000 euro) 35.10.52

— Budgetmotion BM 320/2025 rd Mikko Ollikainen sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera restaureringen av Perho å (200 000 euro) 35.10.61

— Budgetmotion BM 321/2025 rd Mika Riipi cent Budgetmotion om ökat anslag för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (42 351 000 euro) 35.10.52

— Budgetmotion BM 322/2025 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för kostnaderna för byggandet av ett slutförvar för Outokumpu stads förorenade jordmassor (800 000 euro) 35.10.20

— Budgetmotion BM 323/2025 rd Tytti Tuppurainen sd Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 35.20.55 och om ökat anslag för energieffektivt reparationsbyggande (100 000 000 euro) 35.20.55